ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל חמישי — שער אחד עשר

אור התורה

מספר

בראשית

והוא לקוטי אמרים. מאמרים יקרים. מעוררים הלבבות לעבודת ה'. על סדרי פרשיות התורה. ועל חנוכה ופורים. שלש רגלים ור"ה ויוהכ"פ.

מאת

כבוד קדושת אדוננו מורנו ורבנו הגדול הגאון האמתי האלקי חסידא קדישא אור עולם נזר ישראל ותפארתו קדוש ה'

מרנא ורבנא **מנחם מענדל** נבג"מ זי"ע

— אדמו"ר ה„צמח צדק" —

מליובאוויטש

כרך רביעי: לך לך — תולדות

נעתק מכת"י ויוצא לאור בפעם הראשונה

על ידי מערכת

„אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין (13) נ. י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושלשים לבריאה

מפתח כללי:

אור התורה

OR HATORAH

BEREISHIS

Vol. IV

Published and Copyrighted 1970, *by*

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway Brooklyn, N. Y. 11213

Tel.: HYacinth 3-9250-1

נדפס בדפוס "צורזון"

ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הכהנים

Printed in United States of America

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובהמשך להנדפס מכבר[1] מדרושי ורשימות כ"ק אדמו"ר ה„צמח צדק", הננו מו"ל בזה בפעם הראשונה[2] מכתבי יד מדרושיו וכו' על ספר בראשית, בהוספה לאלה שנדפסו מכבר[3].

כרך זה כולל הדרושים ורשימות על פרשיות לך לך — תולדות[4], ונעתקו מביכלאך כתבי יד מעתיקים שונים.

* * *

הדרושים נכתבו בזמנים שונים, ולכן יש בהם ענינים שנרשמו בקיצור ולאחר זמן נתבארו באריכות יותר, ומשנה אינה זזה ממקומה, ובפרט שאי אפשר בלא חידוש.

לע"ע לא נמצא תח"י גוף כתבי יד קודש של כ"ק אדמו"ר ה„צמח צדק" מדרושים ורשימות אלו, כי אם העתקות, ומכמה מהם רק העתקה אחת, ולכן אפשר אשר גם לאחר ההגהה שהשתדלנו בזה, ימצאו טעויות, ובפרט בציוני העמודים ומ"מ שבפנים, חסרון התחלת או סיום החצע"ג וכו'.

* * *

מראה מקום להכתבי יד מהם נעתקו הדרושים והרשימות — יבוא בסוף כרך האחרון לספר בראשית.

* * *

בפרטיות יותר ע"ד כתבי כ"ק אדמו"ר הצמח צדק — ראה בהקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לספר אור התורה שמות (שמות — בא).

מערכת „אוצר החסידים"

ראש חודש תמוז חודש הגאולה, ה'תש"ל, ברוקלין, נ. י.

---

1) בראשית (ג' כרכים); שמות (ו' כרכים); ויקרא (ב' כרכים); במדבר (ד' כרכים); נ"ך (כרך א'); תהלים (כרך א'); שה"ש, רות וקהלת (כרך א'); מגלת אסתר (כרך א'); מגלת איכה (ט' חוברות).

2) לבד מאמרים אחדים, שנדפסו בלקו"ת לג' פרשיות (ווילנא, תרמ"ד) — ונדפסו כאן עוה"פ עפ"י הכתבי יד (ובהם שינויים בחסר ויתיר). ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א לעיל בכרך ג' בדף תע, ב.

3) ברדיטשוב, תרע"ג; הוצאה שני' עם הוספות — ברוקלין, נ. י. תשכ"ז.

4) ציוני הדפים באו בתור המשך להנדפס מכבר.

לוח המפתחות

פרשת לך לך

פרשת וירא

פרשת חיי שרה

פרשת תולדות

אור התורה

•

פרשת

לך לך

ויאמר ה׳ אל אברם לך לך מארצך.

א) **פ"ק** דר"ה דט"ז ע"ב וי"א אף שינוי מקום דכתיב ויאמר ה׳ אל אברם לך לך מארצך והדר ואעשך לגוי גדול (וכ"ה ברבות בקהלת דצ"ו ע"ב בפסוק כי ברוב חלומות), ואידך ההוא זכותא דא"י הוא דאהני ליה. וענין שינוי מקום ברע"מ כי תצא רפ"א א׳ אהיה איה מקום כבודו להעריצו, י"ה איהו אהיה ודא שינוי מקום. ועמ"ש ע"פ כי הנה ה׳ יוצא ממקומו. ואפ"ל כי הנה מבואר במ"א בהא דלפעמים כתיב איה מקום כבודו ופעמים כתיב מלא כה"כ, והיינו כי מכה"ב זהו כבוד תתאה מ׳ ממכ"ע, ואיה מקום כבודו זהו כבוד עילאה, וא"כ ברוך כבוד הוי׳ ממקומו זהו המשכה מבחי׳ כבוד עילאה שיומשך ויתגלה למטה, כמ"ש מזה בסידור ע"פ כי על כל כבוד חופה, ע"פ ואולם חי אני וימלא כבוד ה׳ וע"פ כי על כל כבוד חופה בלקוטי תורה, וא"כ אפשר לומר דשינוי מקום של האדם גורם המשכה בחי׳ ברוך כבוד הוי׳ ממקומו וכמ"ש לקמן סעיף י"א ועמ"ש מענין בכה"מ בלק"ת בד"ה האזינו השמים דרוש השלישי, וע׳ תשובת הרשב"א ח"א סי׳ י"ט. ושינוי מקום הוא מדרכי הכפרה י"ל שעי"ז זוכה לבחי׳ מקום שבע"ת עומדים שהוא למעלה ממקום שצד"ג עומדים עיין זח"ב ויקהל דף ר"ז ע"א ענין ב׳ בחי׳ מקום וע׳ זח"ג ויקרא די"ו ע"ב בענין צדיקים ובע"ת ועמ"ש ע"פ ומי יקום במקום קדשו וע׳ זח"ג ויקרא דף י"ו ע"ב, וע׳ בפרדס שער אבי"ע פ"ד, י"ל שינוי מקום דוגמת התלבשות השכינה במט"ט בימי החול ודיו לעבד להיות כרבו. עמה"מ כ"ב וע׳ בגמרא בשבת פרק חבית דקמ"ה סע"ב מפני מה ת"ח שבבל מצויינין לפי שאינן במקומן י"ל ע"ד הנ"ל. ויש להעיר עוד ממ"ש במדרש פ׳ כי תשא ר"פ מ"ד עוקרין אותה ממקומה ושותלין אותה במקום אחר היא משבחת כו׳, וזהו ע"ד שא"א להיות מיש יש אא"כ יבוא לבחי׳ אין תחלה וכמו שתחשך הלבנה קודם שתקבל אור חדש מהשמש, וע׳ בתו"א פ׳ ויקהל בד"ה קחו מאתכם תרומה ובסידור ד"ה והאיש משתאה לה מחריש לכן ע"י לך לך כו׳ שתבא לבחי׳ אין עי"ז ואעשך בריה חדשה כמ"ש לקמן ע"פ ואעשך לגוי גדול סעיף ג׳.

ב) **בעמה"מ** שער קרית ארבע פרק קל"ד דקי"ז ע"ב קב"ה אמר לך לך כו׳ מארצך דא ג"ע דלתתא כו׳ ומבית אביך דא ג"ע דלעילא דבריאה דאיהי ממש בית אביך שהקב"ה משתעשע בו עם הצדיקים בחצות הלילה, אל הארץ אשר אראך דא ארעא חשוכא ושפילא וכו׳ עכ"ל. והוא מהזוהר ר"פ לך לך דף ע"ז ע"א בס"ת, וצ"ל פי׳ אשר אראך שם דוקא תזכה לבחי׳ ראי׳ שהוא ענין ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כי הראיה נמשך מהשחור שבעין כמ"ש מזה בלק"ת סד"ה כנשר יעיר קנו וע"פ ובמדבר אשר

ראית וכמארז״ל ע״פ כי לא יראני האדם וחי אפילו חיות הקדש אינן רואין את הכבוד וא״כ כמ״כ הנשמה קודם ירידתה לגוף שהי׳ ג״כ בבחי׳ עמדתי לפניו כמו שרפים עומדים אלא דוקא ע״י ירידתה בגוף אז במיתתן רואים כו׳. וע׳ בפנים יפות ר״פ לך מענין אשר אראך.

ג) **עמה״מ** שער רישא דז״א ס״פ מ״ה קנ״ד ב׳ ולבתר אמר ליה לך לך מארצך וממולדתך לגוף שפלה כמה דאמרנו כו׳ עכ״ל. ויובן כל זה ע״פ מ״ש בת״א ר״פ לך לך בענין לך לך אברם כו׳ ע״ש.

ד) **זח״א** ר״פ לך דע״ו ב׳ שארצו היו אבירי לב הרחוקים מצדקה ובאברהם נאמר אהבת צדק ותשנא רשע, ולכן נתקרב ונאמר לו לך לך כו׳. וע׳ לקמן סעיף יו״ד.

ה) **דע״ז** סע״ב, ועד דאיהו אתער בקדמיתא לא כתיב לך לך, ת״ח מלה דלעילא לא אתער עד דאתער לתתא בקדמיתא כו׳ נהורא אוכמא לא אתאחיד בנהורא חיוורא עד דאיהי אתערת בקדמיתא כו׳ לך לך לגרמך לאתקנא גרמך לאתקנא דרגא דילך. אפ״ל לך לך להיות נעשה מרכבה לחסד דאצילות שמשם שרשו, וזהו דוקא ע״י שילך לא״י וכן פי׳ במק״מ. והזח״מ פי׳ לאתקנא גרמך היינו תיקון נפשו ונשמתו במצות ובמע״ט שיעשה בא״י שלמטה שהיא דוגמת א״י למעלה שהיא אם נשמותיהם של ישראל ובסוד עשיית המצות בא״י נאחזים ומתקשרים בה בקשר אמיץ, ועמ״ש סד״ה וישב יעקב, ומ״ש בלק״ת פ׳ עקב בענין ארץ כנען, וברכת הארץ שבבהמ״ז, ומ״ש בד״ה ענין המרגלים, ומ״ש בד״ה הבאים ישרש בענין ארץ חפץ, ומ״ש ע״פ אעברה נא ואראה את הארץ כי הנה כתיב אי לך ארץ שמלכך נער דהיינו נער מט״ט משא״כ א״י שמלכך בן חורין היינו ז״א דאצילות ולכן כמ״כ בקיום המצות זהו דוקא בארץ כו׳, ועיין זח״ג פ׳ אמור דצ״ג ע״ב ע״פ גוי אחד בארץ דע״י הארץ נעשו בחי׳ גוי אחד וכמ״כ באברהם אחד היה אברהם וירש את הארץ, ועיין במד״ר פ׳ מסעי ע״פ זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה כו׳ משל למלך כו׳ שלי לשלי כי לי בנ״י כי לי הארץ כו׳ וזהו אל הארץ אשר אראך, וע״ש בזהר בזווגא דהאי ארץ, ובהתחברות זווגא שורה ע״ז הברכה מלמעלה ממקור הברכה וזהו לך לך להנאתך לאתקנא דרגא דילך היינו פי׳ שני והיינו המל׳ שהיא דרגא דיליה עתה כו׳, ועמ״ש עוד מענין ארץ שרצתה לעשות רצון קונה בת״א פ׳ בראשית בד״ה כי כאשר השמים החדשים. דע״ו סע״ב בס״ת עט״ב צה״א. ח״ב משפטים קיד״ב. ח״ג שלח קס״ו סע״ב, פנחס ריז״ב, פ׳ תצא רפא״ב. בחיי כ״ב א״ב לב״א פא״ג. של״ה כז״א נ״א קסז״א קעד״ב רע״ז א״ב שנה״א. (מ״ע) קמ״ט קפ״ח קפ״ט רכ״ח רל״ח קצ״ז רל״ג. ש״ך במקומו. רבות מב״ד מג״א מח״ד נה״ג נח״ג סא״ד סב״א קנ״ג קנד״ב ריא״ד רסא״א רסו״ב רעא״ד, שה״ש ז״א יז״א, קהלת צד״ד צו״ב קטו״ב. ריא״ד בפ׳ במדבר פ״ב, רסא״א בפ׳ נשא פי״ד בנשיא י״ב מזרק אחד כסף זה אברהם שנזרק מארצו ומבית אביו שנאמר לך לך כו׳, רסו״ב ר״פ שלח לך, רעא״ד בפ׳ קרח כף כף לאברהם כו׳ וע׳ לקמן

סעיף ט׳, שה״ש ז״א בפסוק לריח שמניך, יז״א בפסוק ענה דודי ואמר לי קומי לך בתו של אברהם דכתיב ביה לך לך, ועמ״ש מענין קומי לך בלק״ת בשה״ש בד״ה יונתי בחגוי הסלע, קהלת קטו״ב בפסוק ונרוץ הגלגל אל הבור מבבל היו שנאמר ויאמר ד׳ אל אברם לך לך מארצך.

להעיר מפסוק אתה הוא כו׳ אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים כו׳ נחמיה ט׳ ז׳.

ו) **בס״ת** ר״פ לך דע״ו סע״ב כד בעיא לנחתא להאי עלמא כו׳ ומסר לה מאה מפתחין דברכאן דכל יומא לאשלמא לדרגין עילאין כחושבן לך לך, וע״ש בהרמ״ז ובסה״מ קיט״א, ועמ״ש לקמן פ׳ תולדות* ע״פ ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא מאה שערים ושם ע״פ לך הוי׳ הגדולה כו׳ כי כל כו׳ ומ״ש מענין מאה ברכות בד״ה הבאים ישרש וע״פ ועתה ישראל מה ה׳ אלקיך שואל מעמך כו׳.

ז) **עט״ב** מ״ט פתח לך לך כו׳ דרמז בחושבניה מאה דהא למאה שנין אתייליד ליה בר.

ח) **בחיי** פ׳ וירא לא״א, שהנסיון הראשון בלשון לך לך היינו לך לך מארצך, וכמ״כ הנסיון האחרון ולך לך אל ארץ המוריה. אפ״ל כי לך לך להתחבר נשמתו לשרשה בחי׳ מזליה והוא עילוי הא״פ לא״מ. והנה א״מ ג״כ יש בו ע״ס, לכן הנסיון הראשון לך לך לבחי׳ מל׳ שבכתר והאחרון לך לך לבחי׳ כתר שבכתר. ועמ״ש בסידור ע״פ ארוממך אלקי המלך. בחיי פ׳ בא וכיוצא בו מארצך וממולדתך ומבית אביך בית האב חשוב מארץ מולדתו.

ט) **של״ה** כז״א ואח״כ נתגה א״י בהבטחה לאברהם אבינו שנאמר לך לך כו׳ אל הארץ אשר אראך, המכוון כי א״י ה״א תתאה ואברהם ימשיך בה יחוד ו״ה, ע״ד ואיש כי יקח את אחתו חסד הוא, וא״כ יש להעיר מפסוק אתה כהן לעולם על דברתי כו׳ ע״ש, לכן נאמר לך לך מאה ברכות שהם להמשיך האור במ׳ מכל הע״ס כלולים מעשר כו׳ ד״נ ע״א. קסז״א ביאר המדרש צא וכבוש הדרך לבניך לך לך כו׳. קע״ד ב׳ חמש אותיות נכפלו כולם לשון גאולה הן כף כף שנגאל בה אברהם מאור כשדים שנאמר לך לך כו׳ והוא מהרבות פ׳ קרח דף רע״א ד׳ ובילקוט ר״פ לך רמז ס״ד, י״ל כפילות מנצפ״ך ע״ד עיסקא דשבתא כפול במדרש תלים ע״פ מזמור שיר ליום השבת כהלכתן והכפילות דשבת ע״ד שתי שבתות כהלכתן שהוא היחוד העליון דזכור ושמור, ועד״ז ענין חמש אותיות אלו שנכפלו מורה על יחוד האותיות דמ״ה וב״ן וכענין הנז׳ בת״א פ׳ בשלח בד״ה לסוסתי ברכבי בענין אותיות דוכרין ואותיות נוקבין, ועי״ז הוא בחי׳ גאולה וכנודע מענין ד׳ גאולות בזח״ג אמור דצ״ו ע״ב וכנגדן ד׳ כוסות, והרי״ף והרא״ש ס״ל כוס חמישי רשות י״ל כי יש ה׳ עליות המ׳ ע״ד הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד לכן נגד זה הם ג״כ ה׳ אותיות מנצפ״ך וכולן לשון גאולה ע״ד ה׳ כוסות

לקמן פ׳ תולדות: נדפס לעיל בכרך א׳ קלט, א.

ה׳ עליות המל׳ וכן חמשה תפלות ביוהכ״פ שהוא עליות המ׳ עד הכתר, ואנן דקיי״ל ד׳ כוסות י״ל כי חכמה וכתר הם אות יו״ד וקוצו של יו״ד שהכל אות אחד וכמ״ש מזה בבוך שמות ויקרא במ״ד פ׳ וארא סד״ה ברבות וארא ספ״ו *. ר״פ לך רע״ז א״ב, בפ׳ שלח שנה״א ענין צא וכבוש הדרך כו׳ כנ״ל. ועמ״ש מענין ב׳ כפין דלך לך ע״פ פקד פקדתי, והנה כ׳ כפופה מ׳ כ׳ פשוטה בדכורא, י״ל ב׳ הכפין עליות המ׳ בכתר, גם יש להעיר ממ״ש בלק״ת בשה״ש בביאור שע״פ אני ישנה ולבי ער ספ״ב בענין פתחו של אולם שהי׳ גבוה ארבעים אמה היינו ב׳ כפין, וע׳ במדרש פ׳ ויקרא ע״פ מגלה כתובה פנים ואחור בזכריה סי׳ ה׳ ב׳ אמרו ג״פ כפתחו של אולם גבהו ארבעים אמה כו׳ ובגמ׳ פרק עושין פסין דף כ״א סע״א דרשו פסוק מגלה כתובה על התורה, א״כ התורה היא כפתחו של אולם, וא״כ י״ל פי׳ לך לך שאז יזכה לתורה שפתח בה אנכי ונתנה לארבעים יום כחשבון ב״פ כ׳ וקשרו להם שני כתרים ג״כ ב׳ בחי׳ כף.

י) **רבות** ר״פ ל״ט, לך לך כו׳ רי״צ פתח שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך כו׳, הפתיחה כי שם נאמר ושכחי עמך ובית אביך והיינו מש״כ מארצך ומבית אביך כו׳. ועי״ז ויתאו המלך יפיך, ומבואר ברבות ס״פ פקודי ובשה״ש רבה שבחי׳ שמעי בת זהו ענין המדריגה הראשונה לא זז מחבבה עד שקראה בתי, ועמ״ש מזה בת״א פ׳ מקץ בד״ה רני ושמחי דרוש הראשון, וע׳ מזה בשל״ה פ׳ לך רעז״ב רעח״ב קמח״ב קנט״א. ואפ״ל שמדריגת לא זז מחבבה עד שקראה אמי זכה אברהם ע״י נסיון העשירי כו׳.

יא) **רבי** ברכיה פתח לריח שמניך כו׳ טלטל עצמך כו׳, עמש״ל סעיף א׳ שעי״ז ממשיך כמ״כ בחי׳ הברכה וההמשכה בחי׳ ברוך כבוד ה׳ ממקומו וכן משמע בהדיא במדרש פ׳ בא פי״ז קלד״א, אבל שמואל היה טורח בכל מדינה ומדינה ושופט כו׳ אני הולך ומדבר עמו כו׳ לכך נאמר פלס ומאזני משפט לה׳, הרי שע״י ההליכה והטלטול של שמואל נמשך כמ״כ מלמעלה בחי׳ אני הולך כו׳ ע״ד התהלכתי בתוככם הה״ע ההמשכה מסוכ״ע בממכ״ע, ובמא״א אות ה׳ סעיף יו״ד בסופו פי׳ הליכה כינוי אל הזווג כו׳ והיינו מיתוק הגבורות בחסדים וכ״ז גורם ע״י לך לך, ועמ״ש במ״א סד״ה כי ההרים ימושו בענין אלהי כל הארץ יקרא, ועמ״ש במ״א ע״ד ההפרש בין בחי׳ עומדים ובין בחי׳ מהלכים.

יב) **אחות** לנו קטנה זה אברהם שאיחה את כל באי העולם, היינו שחיברם ותפרם ע״ד בן פורת יוסף אותיות תופר כו׳ שמחבר הב׳ דיעות כנודע מענין כי אל דעות ה׳ שמלמטלמ״ע הוא יש מאין ומלמעלמ״ט הנה למעלה היש ולמטה כלא חשיב כו׳, וזהו עצמו ענין היחוד הנ״ל.

סד״ה וארא ספ״ו: ראה באוה״ת שם ע׳ קסו, רלז.

יג) **לך** לך שני פעמים פי' המ"כ דריש לך בתרא ככתיבתו לשון הליכה כו', ע' בת"א פ' וישב ע"פ ונתתי לך מהלכים שגם מלמעלמ"ט יהי' ג"כ נק' הילוך כמו שהוא עכשיו מלמטלמ"ע כו'.

יד) **פי'** הנ"ל דמ"ג ע"א א"ר לוי שני פעמים כתוב לך לך (אחת כאן ואחת גבי עקדת יצחק) כו'.

טו) **פי'** מ"ד דמ"ח ע"ד וי"א אף שנוי מקום שנאמר לך לך. עמש"ל סעיף א' וסעיף י"א. פמ"ט וירא נה"ג.

לך לך מארצך כו'. פי' מהרמ"א שידוע כי לא כנפשות עכו"ם נפשות עם אלקי אברהם כי אלה מן החיצוני' עולם הפירוד ואלה מן הקדושים עולם האחדות (ולכאורה עולם האחדות הוא עולם האצילות וקשה הלא רוב הנשמות הם מבי"ע אלא דמ"מ שרש כולם מאצילות וכמ"ש בביאור השני ע"פ יונתי בחגוי הסלע) עוד ידוע כי אין דבר רוחני קדוש הולך ממקום שיעתק ויעקר לגמרי ממקום שהי' בו כ"א ששם ישאר עיקר שרשו (וכמ"ש בפרדס שער המציאות) וממציאותו מתפשט ויורד למקום החפץ, א"כ נש"י אשר הן הנה חלק אלק' ממעל נשארו שרשיהן למעלה (וכמ"ש בד"ה יונתי בחגוי הסלע בלק"ת בשה"ש ובפ' האזינו בד"ה האזינו השמים בענין והרוח תשוב וכענין מוליהו חזי) תחת כנפי השכינה (ע' ברבות ע"פ אשר באת לחסות תחת כנפיו בצל מי שאמר והי' העולם כו' בצל כנפיך יחסיון) הוא ארץ העליונה (וכמ"ש כי תהיו לי אתם ארץ חפץ כו') אשר היא לעומת ארץ הקדושה כו' משא"כ בהיותו בחו"ל כו' אך בלכתך אל הארץ אתה כהולך ומתחבר על עצמך ושרשך וזהו לך לך שהוא בחי' לך ולעצמך אתה הולך הוא השרש הדבוק באלקים כו' עכת"ד. וכן פי' בס' פנים יפות ר"פ לך. ולכאורה אינו מובן דא"כ הנאמר שישראל שבחו"ל אין להם דביקות עם שרש נשמתם הדבוק למעלה זהו א"א וכיון שכן מהו ענין לך לך אל הארץ אשר אראך.

ב) **אמנם** הענין יובן בהקדם מ"ש אדמו"ר נ"ע בביאור ע"פ ואני אראה בשונאי המבואר בלק"ת גבי שמע"צ בענין יו"ט שני של גליות, וז"ל הנה ידוע אשר מ' דאצי' לעולם לא תרד למטה ליצירה ועשי' להתלבש בע"ש כ"א היא רק למעלה או באצילות או בבריאה לבד ואף גם מלכות דבריאה אינה יורדת בתמידות כ"כ למטה להתלבש בע"ש רק לפרקים אך ורק בחי' מלכות דיצירה ועשי' מתלבשת בע' שרים להשפיע להם השפע הראוי לתת להם כו' (וע' באשל אברהם ר"פ בראשית בענין כשושנה בין החוחים), והנה אמרו רז"ל גלו לאדום שכינה עמהם פי' כאשר מצטרך להשפיע השפע לישראל בזמן הגלות שיושבים תחת ע' שרים אזי מוכרחת

השכינה היינו בחי' מל' דיצירה ועשי' להתלבש בהשרים ההם שישראל תחת ממשלתם ודרך בו תעבור השפע לישראל למטה שרדי' על אדמת חלק הארץ של השר ההוא וזהו גלו לאדום שכינה עמהם עמהם ממש דהיינו שמתלבשת בע' שרים ממש וד"ל. וזהו ענין יו"ט שני של גליות שהוא בחי' המשכת שפע העליונה דאצילות לתוך בחי' מל' דיצירה ועשי' המתלבשי' בע"ש הנ"ל וז"ש בחצר גינת ביתן המלך פי' גינת וביתן עצמו הוא כל הבנין דאצילות וחצר גינת הביתן הם עולמות בי"ע כמשל החצר שקודם אל הבית הפנימי' כשצריכים לילך בחדר הפנימי בהיכל המלך עוברי' תחלה דרך החצר כן עד"מ למעלה חצר של גינת הביתן הם עולמות בי"ע (ועמ"ש בת"א פ' וישב בד"ה ונתתי לך מהלכים בפי' תשמור את חצרי ועמ"ש במ"א בענין מצמיח חציר לבהמה שהוא בחי' יוצר משרתים שנקראי' חציר ועז"נ תדשא הארץ דשא ויש שייכות לבחי' חציר עם חצר כי כן הם מתחברי' בק"ג ובכללי' בבהמה שם ב"ן כו', ומ"ש בד"ה וארשתיך לי מענין חצר החיצונה ומענין * כי תשמע בקול) והיינו שביו"ט שני של גליות מתגלה שפע האור דאצי' במל' דיצירה עשי' המתלבשי' בע"ש כו', והיינו המשתה אשר עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן וכמ"ש כשושנה בין החוחים כשהוא בין החוחים דוקא דהיינו שמלובשת השושנה שהוא מל' דיצי' או דעשי' בע' שרים והיינו בזמן הגלות אז יורדת השמחה העליונה להתגלות למטה בחצר גינת ביתן כנ"ל (וכמו ששם נאמר ובמלאות הימים האלה עשה המלך כו' כך אחר יו"ט הראשון עושי' יו"ט שני של גליות ולכן ובמלאת הימים, יש להעיר ממ"ש בת"א ר"פ משפטים ע"פ את מספר ימיך אמלא ומ"ש בלק"ת פ' צו בענין ימי המילואים) וכמש"נ בלק"ת שהשמחה מרובה ביותר ביו"ט שני כשמתגלה למטה בחצר כו' והטעם בזה הוא כמו עד"מ בן המלך כשהי' בשבי' אסור בכבלי ברזל אזי כשיצא לחירות חפשי ושב אל אביו המלך להתענג ממעדני המלך כו' השמחה גדולה מאד יותר מאם לא הי' אסור כלל בשבי' והי' תמיד על שולחן והי' כל ימיו על שולחן המלך כו' כמו"כ עד"מ למעלה במל' דיצירה ועשי' המתלבשי' בבחי' גלות בין העכו"מ כמארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם כו' כשמתגלה לשם גילוי אור ושפע עליונה דאצי' דהיינו ביו"ט שני של גליות כנ"ל אזי תגדל השמחה להתענג ביותר מן התגלות השמחה המתגלה באצי' למל' דאצי' שהיא לא ירדה לעולם בסתר המדרגה להתלבש בע"ש כנ"ל וכמשל הנ"ל (אך לפ"ד הרמ"ק בס' אור נערב מתגלה השפע ביו"ט שני ש"ג בתוך ע' שרים וזהו אינו לפי קבלת האריז"ל כ"א במל' דיצירה ועשי' בהם מתגלה שפע דאצי' ובזאת יתכן ענין חצר גינת ביתן הנ"ל) ח"ש משגיח מן החלונות פי' ביו"ט ראשון מתגלה שפע דאצילות במל' דאצי' לבד, ח"ש במקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם כו' ועיקר הגילוי הוא בבחי' ראי' כמ"ש יראה כל זכורך וכמ"ש שם בלק"ת שע"י בחי' הראיה נולדת מדת האהבה והשמחה כו' וכמ"ש בע"ח שקו הימין הוא חח"ן כו' פי' שע"י בחי' הראי' דחכמה נולדת מדת האהבה החסד שהוא מענף

ומענין כי תשמע בקול: בכת"י ב': ובד"ה כי תשמע בקול.

החכמה משא"כ מבחי' שמיעה לא יסתעף בחי' האהבה והחסד כ"א היראה לבד כמשנת"ל וכמ"ש כי שמע ה' כי שנואה אנכי וכמ"ש בזהר ע"י שאהב יעקב לרחל וישנא את לאה כו' מכאן דב"ג סנאי עריין דאימא כו' שמצד שלאה היא בחי' עלמא דאתכסיא לא השיגה יעקב כו' וע"כ שנא אותה שהאהבה יסתעף מן הראי' והשגה דוקא ולכן ויאהב את רחל, רחל דייקא שהיא עלמא דאתגליא הנראית והנגלית, מציץ מן החרכים היינו ביו"ט שני של גליות שם דרך סדק קטן והיינו מצד קוצר וקוטן כלי המקבל, אך בבחי' השפעת המשפיע גדלה ומרובה השפע היורדת מחצר גינת הביתן היינו בבחי' בת בראי' במל' דיצירה ועשי' יותר מן השפע הנשפע למל' דאצילות ובריאה ששם המשתה לשריו ועבדיו הפרתמי' ושרי המדינות כו' כנ"ל וז"ש צמאה לך נפשי בארץ ציה ועיף כו' כן בקדש חזיתיך, והענין הוא שזהו ענין ובחי' מדרגת בעלי תשובה שלמעלה מבחי' צדיקים גמורים שהולכים בהדרגה וסדר מדרגא לדרגא אבל הבע"ת משכין לי' בחילא דתיובתא יתיר וזהו צמאה לך נפשי בארץ ציה ועיף דוקא שם ימצא השלהבת עזה הלזו משא"כ בקדש עליון שהוא בחי' צדיקים גמורים לא ימצא השלהבת עזה הלזו וכמ"ש רשפיה רשפי אש וגו' היינו בזמן שהשכינה דיצירה ועשי' מתלבשת בתוך הע"ש שאז דוקא נאמר כשושנה בין החוחים כנ"ל. אך הנה איתא בזהר דמלכא משיחא ייתי לאתאבא צדיקיא בתיובתא וכמארז"ל משה זכה לתשובה קודם מותו וע"ז התפלל דוד המלך ע"ה כן בקדש חזיתיך פי' כמו שימצא הרשפי אש שלהבת י"ה עזה במל' דיצירה ועשי' המלובשי' בע"ש שאז הוא בחי' בע"ת ליצא מן האסורים לעלות למעלה כנ"ל כך יהי' נמצא ההתלהבות עזה הלזו בקודש עליון במל' דאצי' ובריאה ולא יצטרכו לירד בשביל זה למטה ליצירה ועשי' וז"ש כן בקודש חזיתיך. והטעם שהמל' דיצירה ועשי' מתלבשי' בע"ש ולא מל' דאצי' ואף מל' דבריאה רק לפעמים בלבד תתלבש בהם ולא בתמידות כנ"ל, הנה כת' בע"ח שבבריאה רובו טוב ומיעוטו רע וביצירה מחצה על מחצה שחציה טוב כו' ובעשי' רובו רע, ע"כ התחלת מדור החיצוני' הוא מיצירה ואילך מאחר ששם מחצה על מחצה אבל לא בבריאה מאחר שרובו טוב ולכך עיקר המתלבשים בע"ש בתמידות הם המל' דיצירה ועשי' דוקא עכ"ל (ועוד י"ל טעם אחר כי חכ' מאיר באצי' ובינה מקננא בבריאה ושית ספירין מקנני' ביצירה וידוע כי יניקת החיצוני' הוא רק מז"ת לבד משא"כ בחו"ב כמ"ש בסידור סד"ה הללויה הללי נפשי, ע"כ כיון דבבריאה הבינה אין משם יניקת החיצונים כלל). ומזה יובן לך לך מארצך, כי בהיותו בחו"ל מאיר רק מל' דיצירה ועשי' א"כ לא נתגלה ממקור שרש נשמתו רק כמו שהוא במל' דיצירה שושנה בין החוחים, אבל ע"י עלייתו אל הארץ הקדושה שמכוון נגד מל' דאצי' ובריאה א"כ מאיר בו בחי' שרש נשמתו שמל' דאצילות ובפרט כמ"ש דבאצילות ובריאה מאירים ג"ר י"ה דשם ועמ"ש בת"א פ' בראשית בד"ה כי כאשר השמים החדשים בענין מ"ש במד"ר בראשית פ"ה למה נקרא שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה רצתה ל' רצון ול' רצוא ובחי' הרצון הזה בארץ דוקא זהו מפני שנעוץ תחלתן בסופן היינו רצה"ע כתר הוא בסופן דוקא בחי' מל' הנקרא ארץ לכן ענין ארץ היא

שרצתה, וזהו אל הארץ אשר אראך הוא בחי' ארץ שרצתה ועי"כ נקרא' ארץ חפץ) ונודע דהנבואה הוא מאצילות כו' ועמ"ש מענין בי"ע בד"ה שובה ישראל עד ומ"ש בביאור דאלה מסעי.

ג) **ולתוספת** ביאור יש להקדים מ"ש אדמ"ו נ"ע ע"פ מאמר הזהר ר"פ לך דע"ז א' * ר' יוסי פתח מה ידידות משכנותיך ה' צבאות תלי' סי' פ"ד ע"ש כל המאמר. ולכאורה אינו מובן מה שייך מאמר זה לענין הפסוק לך לך כו' דעלי' קאמר כו' וז"ל הזהר כמה אית להון לב"נ לאסתכלא בפולחנא דקודב"ה ההא כל בני נשא לא ידעין ולא מסתכלין על מה קאים עלמא ואינון על מה קיימין דכד ברא קודב"ה עלמא עביד שמיא מאש ומים מתערבין בחדא ולא הווה גלדי ולבתר אגלידו וקיימו ברוחא עילאה עכ"ל. פי' קודב"ה הוא המאציל ב"ה והוא ג"כ בחי' חכמה כי אוא"ס שורה בחכמה ובמק"מ פי' קודב"ה הוא בינה ועלמא נק' ז"א שהם ו"ק כו' כמו שהעולם גשמי הוא בבחי' ו"ק מעלה ומטה מזרח ומערב צפון ודרום כו' כן למעלה הו"ק דאצילות שהם המדות דאצי' נק' עלמא ועמ"ש בת"א בד"ה וארא אל אברהם ובלק"ת בד"ה בהעלותך את הנרות, וזהו כד ברא קודב"ה עלמא עביד שמיא שהוא ז"א מאש וממים שהם המדות חו"ג ועמ"ש בת"א ר"פ בראשית ע"פ השמים כסאי, ולא הוו גלדי פי' שזה הי' עולם התהו שהיו אורות בלא כלים כו' וזהו עבד מאש וממים שהם המדות חו"ג מתערבים כשהיו נכללי' זב"ז אבל לא הוו גלדי שלא הי' להם כלים ולכך לא גלדי ולבתר אגלידו וקיימו ברוחא עילאה פי' שזהו עולם התיקון הלבשת אורות בכלים ולכך אגלידו (וע' ברבות בראשית ר"פ ד' בשעה שאמר הקדב"ה יהי רקיע בתוך המים גלדה טיפה אמצעית ופי' המ"כ הוקרשה והוגלדה כו' וזהו ענין אגלידו הנזכר כאן וכמש"ש לחים היו מעשיהם ביום ראשון ובשני קרשו, וכדלקמן בענין פי' רקיע כענין הקרח הנורא) וזהו דקיימו ברוחא עילאה שהוא שם מ"ה שהוא מקיימן (וכמ"ש איוב כ"ו י"ג ברוחו שמים שפרה ר"ל אשר תיקון של בחי' שמים להיות נאים ומתוקנים זהו ע"י רוחו ית', הובא הפסוק ברבות בראשית פ' ד' הנ"ל וענין רוחא שהוא שם מ"ה היינו כי רוח הוא בחי' ת"ת דז"א וכמ"ש מענין רוח בת"א ס"פ מקץ בביאור המזוזה מימין, והנה ארז"ל במד"ר אמור ס"פ כ"ט כל השביעין חביבין ברקי' רקיע הז' ערבות דכתיב סולו לרוכב בערבות ובזהר תרומה אמאי אקרי ערבות על דאיהו כלול מאש וממיא כחדא מסט' דדרום ומסט' דצפון ואיהו מעורב מתרין סטרין עכ"ל, והיינו שכלול מחו"ג יחד וכדי שיהי' התכללות זו זהו ע"י ת"ת שהוא בריח התיכון וממשיך מבחי' הנורא בלק"ת סד"ה וידעת היום דרוש השני ובאג"ה סי' י"ב בד"ה והיה מעשה הצדקה שלום וכן פי' במא"א אות ע' סנ"ח ערבות הרקיע הנק' ת"ת וזהו ע"ד היכל הרצון שגבוה מהיכל הזכות והיכל האהבה ועי"כ רקיע זה חביב יותר כיון שהתכללות חו"ג שנמשך ע"י ת"ת מא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות כלל והיינו ע"י התלבשותו בג"ר תחלה.

ע"פ מאמר הזהר ר"פ לך דע"ז א': ביאורי הזהר ח, ג.

ומזה יובן ענין תורה קנין א' ואח"כ שמים וארץ קנין א' כי כדי שיהי' ענין שמים אש ומים יחד לאחדי' זהו ע"י המשכה מג"ר בת"ת וה"ע התורה דמחו"ב נפקת כו' וע' בזהר ויגש דף ר"ז ע"א ע"פ כונן שמים בתבונה כונן לשון הווה כל יומא ויומא ולא פסיק כו' ע"ש). וביאור הדבר הוא כנז' בד"ה הקול קול יעקב שהוא עושה שלום כו' שהם שר של מים ושר של אש שני הפכיי' ממש כי מים הוא בחי' חסד השפעה מלמעלה למטה ובחי' התפשטות ואש הוא בחי' גבורות העלאה ממטה למעלה ובחי' צמצום וד"ל ולכן כשצריכי' להתכלל זב"ז ולהתיחד כו' שיתחברו יחד הב' הפכי' הנ"ל הוא ע"י השפעה מן אוא"ס ב"ה שלמעלה משניהם שע"י שבאה השפעה שלמעלה משניהם שניהם כלא נחשבו קמי' ואז מתבטלי' לגמרי ומתחברי' יחד השני הפכיים ונכללים זב"ז ועי' בשה"ש בפסוק צאינה וראינה במלך כו' במלך שהשלום שלו כו' ע"ש ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים את הקולות מענין אש ומים שהם רצוא ושוב וזהו כללות התורה והתחברתם זהו ע"י קול השופר ועמ"ש בבה"ז פ' לך ע"פ ומלכי צדק מלך שלם) וכאשר שמעתי ממורי הה"מ ע"ה שלכן הוא התלבשות שם הוי' בז"א דוקא ואף שישנו בכל הספי' (שהרי שם הוי' הוא פי' שהוא מהותו כו') אך לכן הוא מתלבש בז"א דוקא (ולא בשאר הספי') מפני שבשאר הספירות הוא רק התהוות דבר א' ואין שם התחברות ב' הפכי' כו' כ"א בז"א הוא התחברות שני הפכי' חו"ג ביחד וכנ"ל שא"א לחברם יחד כ"א כשירשפע עליהם אוא"ס ב"ה שלמעלה משניהם, וע' מזה בביאור הזהר פ' חיי על המאמר שם דקכ"ג ע"א קודב"ה דאתכליל מאתר עילאה כו' ומ"ש בת"א סד"ה הן עם אחד ושפה א' וזהו שם הוי' שהוא שם מ"ה שהוא הארה ממיצחא אחוריי' דשם ע"ב שהוא חכמה כידוע (וכמשי"ת) ששם מ"ה הוא בחי' ביטול כידוע ולכן כשנתגלה עליהם שם הוי' שהוא שם מ"ה מתבטלים שניהם לגמרי ואז מתחברים ונכללים זב"ז ואז יכולים להתחבר אף ב' הפכי' זה מים חסד המשכה מלמעלה למטה בבחי' התפשטות וזה אש גבורה העלאה מלמטה למעלה ובבחי' צמצום כנ"ל אך מאחר שנגלה עליהם שם מ"ה (שהוא הארה ממצחא אחוריי' דשם ע"ב שהוא חכמה שהוא תכלית הביטול והוא המשכה מאא"ס ב"ה ששם שניהם כלא חשיבי (החסד והגבורה) שאין תופסים מקום כלל לכך מתבטלים כו' ומתחברים יחד וע' מ"ש באגה"ק סי"ב בד"ה והיה מעשה הצדקה שלום ובלק"ת פ' מטות בד"ה החלצו מאתכם. וזהו כוונת הזהר הנ"ל דכד ברא קודב"ה כו' ולא הוו גלדי ולבתר אגלידו וקיימו ברוחא עילאה ופי' גלידא הוא ענין הקרח וכמש"ל בשם המ"כ והינו שהמים נקרשים ונגלדים ונעשו קרח כו' ותחלה קודם שנקרשו הם בבחי' התפשטות כו' ואח"כ הם נקרשים ונעשים קרח (שאינם מתפשטים לילך כ"א נקרשים) ופי' כי כאשר נתגלה רוחא עילאה שהוא שם מ"ה כנ"ל נתבטלו לגמרי כו' ואתגלידו שהוא הקרח ופי' כי קרח הוא אותיות חרק שהוא נצח שהוא ענף החכמה כמ"ש בת"ז שהוא ענין ביטול (ועמ"ש בענין קרח בבה"ז פ' בשלח ע"פ התוספתא שם ד"נ ע"ב פלוגתא מיא יגלידו ומ"ש בסידור ע"פ הנותן שלג כצמר ובלק"ת בד"ה ביום השמיני שלח, וע' בפרדס ערך קרח פי' כמש"כ קרח אותיות חרק אכן במא"א אות קוף סעי' כ"ז

קרח הנורא ת"ת ונקרא נורא מצד הת"ת שנק' נורא והוא ע"ג ראשי החיות שהם נו"ה ראשים למל' הנק' חיה כי נו"ה דדכורא מוחי' שלה עכ"ל, וזהו כמ"ש בפרדס בשם ר' משה, וע' בת"ז תיקון ע' דקכ"א א' וזהו ענין מבטן מי שהוא בינה הנק' מי יצא הקרח שהוא ת"ת כדפי' בז"ח פ' בראשית כט"ב ופ' לך דפ"ח סע"ב, והיינו כנ"ל כי מחמת שבת"ת מאיר גילוי אוא"ס שלכן נק' הנורא ע"כ מזה נמשך הביטול כנ"ל להיות בבחי' קרח ומזה נמשך מה שהגלידו השמים וקיימו ברוחא עילאה כנ"ל) וזהו שכאשר נתגלה עליהם שם מ"ה נתבטלו לגמרי ואגלידו שנעשו קרח שהוא בחי' ביטול (כי קרח הוא חרק ענף החכמה שהוא בחי' ביטול וצמצום כמו המים הנקרשים ונעשים קרח שאז נתצמצמי' מלהתפשט שתחלה היו בהתפשטות ואח"כ הם בצמצום שאינם מתפשטים) כן למעלה המים הוא החסד המשכה מלמעלה למטה בבחי' התפשטות אבל כאשר נתגלה שם מ"ה כו' אז נתבטלו לגמרי ונעשים קרח שהוא בחי' צמצום שאין מתפשטים והוא מפני עוצם ביטולן שנתגלה שם מ"ה וכמו שהמים שהוא החסד אגלידו וקיימו שהוא בחי' צמצום וביטול לפני שם מ"ה שנתגלה כמ"ב האש אגלידו בבחי' ביטול כו' ולכן יכולים אז להתחבר ביחד ששניהם בטלים לגמרי וזהו ולבתר אגלידו שהוא הקרח אותיות חרק שהוא נצח ענף החכ' בחי' ביטול וצמצום דקיימו ברוחא עילאה שנתגלה שם מ"ה עליהם ואז מתחברים, וזהו ג"כ ענין העקדה שעקד אברהם שהוא חסד את יצחק בנו שהוא גבורה ונכללו זב"ז ונתחברו יחד כנ"ל.

ד) **והטעם** שהוי' הוא שם מ"ה אחוריי' דשם ע"ב שהוא חכמה מפני שהוא השם של חכמה, פי' כשצריכי' להמשיך אור החכמה ממשיך ע"י השם שלה שקורים לה בשם שלה ועי"ז היא נמשכת כמשל כשצריך א' לקרוא איש ששמו אברהם שצריך שיפנה אליו הוא קורא בשמו שעי"ז הוא פונה אליו והוא מפני שהשם שלו הוא הארה ממהותו שבצירופי אותיות אברהם כדומה ישנו הארה ממהותו כנראה כשיקרא לו יצחק אינו פונה כלל מפני שאין זה צירופי אותיות שלו וכן כשיקרא ליצחק אברהם לא יפנה מפני שבצירופי אותיות שבשמו ישנו הארה ממהותו (ועמ"ש מזה בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו וזהו מ"ש ויקרא האדם שמות (שקרא לכל הברואים שמות כמהותם*) וכמ"כ למעלה השם שנקרא לאור החכמה שיומשך כו' הוא שם הוי' במילוי גי' ע"ב דוקא שבצירופי אותיות אלו ישנו הארת החכמה שעי"ז יומשך כשיקרא שזהו השם שלו שבצירופי האותיות של שם זה יש הארה מחכ' דוקא שבחכמה יש יו"ד ספי' (שכל פרצוף כלול מיו"ד כו') והוא שיש בשם הוי' ג"כ י"ס (יו"ד ה"א חכ' ובינה ו' זעיר ה' מל') והוא דוקא במילוי שם ע"ב שבו יש הארה מחכמה וכאשר הוא במילוי שם ס"ג אז הוא מרמז על בינה שזה שמה ועמ"ש מזה בביאור את שבתותי תשמרו ובמ"א בד"ה להבין ענין המילויי' ע"ב ס"ג כו'). עו"ש בזהר ומתמן שתיל עלמא לקיימא על סמכין ואינון סמכין לא קיימין אלא בההוא רוחא כו', כאן נק' עלמא

כמהותם: בכת"י ב' נוסף: כן שמותם).

דנוק' היינו מלכות דאצילות וכן פי' במק"מ שם וע' בפרדס ערך עולם ובמא"א אות ע' סעי' י"ב, ודרך כלל עוה"ב הוא בינה ועוה"ז הוא מ' וזהו לקיימא על סמכא פי' סמכין נק' נה"י בכ"מ ונה"י דז"א הם נעשי' מוחי' לנוק' כידוע ואינון סמכין שהם נה"י לא קיימו אלא בההוא רוחא שהוא הכל ע"י שם מ"ה (שתחלה קיים ז"א ואח"כ נהי"ם כנ"ל שהוא מקיים הכל (וע' מענין סמכין בזח"ב ר"פ תצוה דק"פ ע"א, וג' מש"כ דסמכין הם נה"י הוא ע"ד הנזכר ע"פ במשענתם ובזח"א בראשית ד"ח א' בענין תמכין דאורייתא, וע' בפרדס ערך עמודי האש פי' נו"ה נק' עמודים ועמודי' וסמכין זהו ענין אחד (והסמכין הוא ענין גדול שלכן בנחש שהוא סט"א נאמר על גחונך תלך דהיינו שאין לו סמכין כמ"ש בזח"א פ' וישלח דקע"א א' יעו"ש וע' במד"ר ע"פ שוקיו עמודי שש), ובשעתא דההוא רוחא אסתליק כולהו מרפפין וזעין ועלמא אירתת הה"ד המרגיז הארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון איוב סי' ט' פסוק ו' וע' מזה ג"כ בגמרא פ"ב דחגיגה די"ב ע"ב, דהיינו כשמסתלקי' למעלה הנה"י שהם נעשי' מוחי' לנוק' וכן למעלה לכך כולהו מתרפפין והיינו כמ"ש במק"מ שנה"י דז"א קיומם והעמדתם מאימא ולכן נק' סמכין כי סמ"ך היא הבינה סומך ה' לכל הנופלים וכמ"ש בביאור ע"פ מאמ' אגה"ק ע"פ חגרה בעוז מתניה שנה"י חדשים נמשכים ממקום נעלה היינו מהכתר כו' ולכן כשמסתלקים המוחי' מז"א אזי נה"י דז"א אין להם על מה שיסמוכו וממילא המל' שנבנית מהם אין לה תיקון וז"ש המרגיז ארץ שהוא מ' ממקומה ועמודיה שהם נה"י יתפלצון דהיינו ענין רתת כמו ותכסני פלצות תלי' סי' נ"ה, ומזה יובן ג"כ הש"ס דחגיגה בשם ר' יוסי כמ"ש בזהר אוי להם לבריות שאין יודעים על מה הן עומדי' כו' ארץ על עמודי' כו' עד רוח והיינו ממש כמש"כ. והנה עד"ז בר"ה מסתלקין המוחין מז"א וממילא כולהו מרפפין וזעין עד שממשיכים רוחא עילאה ע"י תקיעת שופר ע"ד רוח אמשיך רוח ואיתי רוח כו' וכולא קאים על אורייתא כי באורייתא מתקיים עלמא פי' מפני שאורייתא הוא מוחי' דאבא וע"י העסק בתורה שהוא מוחי' דאבא שבה שורה א"ס ב"ה כנ"ל בכמה מקומות אתקיים עלמא שכל ההמשכות הנ"ל הוא הכל ממוחי' דאבא כנ"ל ולכן כשעוסק בתורה שהיא מוחי' דאבא ששורה בה א"ס ב"ה ממשיכי' כל הנ"ל ומתקיים עלמא, היינו ע"י עסק התורה בדיבור דוקא שהוא ג"כ בחי' רוח והבל הדיבור לכן זה הרוח ממשיך מוחי' בז"א הנק' שמים וכמ"ש בד"ה השמים כסאי כנ"ל ועי"ז יש קיום לעולם וע' מזה באגה"ק בד"ה חגרה בעוז מתניה ובהביאור ע"ז איך המשכת נה"י חדשים דז"א שנעשי' מוחי' לנוק' הוא ע"י עסק התושבע"פ והן הן הסמכין והעמודי' כו' וע"י מצות הצדקה שהוא בחי' תמכין וכמ"ש ע"פ במחוקק במשענותם וע' בזהר וישלח דקע"א הנ"ל.

ה) **בשעתא** דאתער פלגות לילא וקודב"ה עאל לגינתא דעדן (עמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש ע"פ באתי לגני אחותי כלה ומ"ש בבה"ז בראשית דכ"ז ע"ב ע"פ אעשה לו עזר כנגדו) לאשתעשעה עם צדיקיא כולהו אילנין דבעדן כו', במק"מ פי' שהם הספירות דבריאה וג' יותר שהם ספי'

דיצירה כי בד' בחי' דצח"מ הנה עשי' בחי' דומם יצירה צומח בריאה חי פני ארי' פני שור כו' מזמרין ומשבחין קמי' דכתיב אז ירננו עצי היער שהספירות דיצירה נק' עצי היער. כי יער גימט' פר ה"ג מנצפ"ך, ובמא"א אות יוד סעיף כ' יער נק' העשי' דינים מנצפ"ך וסנד"ל הוא שר היער גימ' יער עכ"ל ועמ"ש בד"ה באתי לגני פי' אכלתי יערי עם דבשי יערי הוא יוצר אור שכם נזכר מענין המלאכים. והנה סנד"ל קושר קשרים לקונו מתפלותיהן של ישראל כנזכר בד"ה מה יפו פעמיך זהו אז ירננו עצי היער וברבות פ' אמור פ"ל דף ר' ע"ג דריש אז ירננו עצי היער על ענין נטילת לולב ואתרוג ומפרש יער הוא אילנות העושי' פירות עצי היער אילנות שאין עושי' פירות לפני ה' כי בא לשפוט זה"ע ר"ה ויה"כ ע"כ תוכן דברי הרבות בשינוי ל', ואפ"ל אילן שאינו עושה פירות הם הקליפות דאל אחר אסתרס ולא עביד פירין ואילנות שעושים פירות הם בקדושה. וע' פרדס בערך אילן ובמא"א אות א' פ"ח אילנא דחיי ואילנא דטו"ר כו' ועמ"ש עוד מענין יער בלק"ת בד"ה וכל בניך. וכרוזא כריז הכרוז נמשך מחו"ב בשעתא דרוחא דכל רוחי' ארים בסימו דנשמתא ומתמן נפיק קלא לעילא. פי' רוחא דכל רוחי' הוא כתר היינו כי ת"ת נקרא רוחא שהוא שם מ"ה אך ששרשו מהכתר שנקרא אויר אור יו"ד תקרא אדם קדמון גימ' מ"ה היינו שם מ"ה שנק' רוחא כנ"ל. וזהו ענין מלגאו איהו שם מ"ה דאיהו אורח אצילות ולכן נקרא רוחא דכל רוחין. וע' זח"א פ' בראשית דל"ז סע"ב ע"פ לא ידון רוחי ומ"ש בד"ה האזינו השמים בפי' והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה. וע' בזהר פקודי דרל"ח גבי בתלת רוחין קטירין כחדא רוח תתאה דאקרי רוח הקדש היינו מלכות כמ"ש בזהר בראשית דכ"ד א' רוח דלגאו באמצעיתא דאקרי רוח חו"ב היינו ת"ת שנק' רוח חו"ב לפי שנמשך מחו"ב. רוח עילאה דאיהו סתים בהשאי היינו בינה דבי' קיימו כל רוחין קדישין, וא"כ עד"ז יש לפרש כאן פי' רוחא דכל רוחין היינו הבינה שבה התגלות עתיק ארים בסימו דנשמתא פי' כשבא להאציל ולהפריש מתיקות הנשמה ממקום הבינה ומתמן נפיק קלא דקליא פי' שהוא הפנימי' של ז"א כי ז"א נק' קול ובינה הוא קלא דקלי' שהוא הפנימי' של ז"א. והענין שז"א נק' קול הוא מפני שהקול הוא כלול מאמ"ר (שהוא חג"ת שהוא ז"א) כנראה בקול הגשמי כשנתקלקל א' מג' יסודות הנ"ל כמו שנשתנה בחי' מים שבקול שהוא מעט מיסוד האש או מעט מיסוד הרוח אז נשתנה הקול מזה (שאינו יפה וצלול הקול ההוא מחמת שנשתנה המזיגה של הג' יסודות הנ"ל ועמ"ש בת"א בד"ה ויצא יעקב • בענין חרן נחר גרוני כו') וכאשר המזיגה של ג' היסודות הנ"ל הם ממתגי' בשוה במדה יפה לפי ערך יסוד האש ולפ"ע יסוד מים רוח לא פחות ולא יותר מדאי כ"א כפי הצורך אז הקול הוא יוצא צלול ולכך למעלה נק' ג"כ ז"א קול שהוא חג"ת. ועמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה קול קודי הנה זה בא ומ"ש בסידור על פסוק הקול קול יעקב. אך קלא דקלי' הוא בינה שהוא הפנימי' של ז"א והיינו כמ"ש במ"א בד"ה כי

בת"א בד"ה ויצא יעקב: הכתנה לד"ה ושבתי בשלום כא, ב

תשמע בקול דפי' בקול היינו מה שמלובש בתוך הקול כו' ובמא"א אות קוף סעי"ס קול גדול בינה קלא דלא פסיק זיווגיהו וקול שופר ז"א הנמשך מיסוד בינה הנק' שופר עכ"ל. הנראה מפי' המאמר שמתחלה דיבר מענין קיום העולם שהוא ע"י הרוח, וקיום העולם שרשו מחו"ב בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה אך היינו זיווג חיצוני' דחו"ב, ואח"כ דיבר בסוד זווג הפנימי דאו"א להולדת נשמות חדשות ובחי' זו נמשך ממקום עליון ביותר, והוא מבחי' רחא דכל רחין שהוא כתר ומ"ס שנק' אירא איר יו"ד וכו', והוא שמשם ארים בסימו דנשמתא להיות נמשך נשמות חדשות ופי' ארים ע"ד תרומה לשון הפרשה, והנה יש לומר לכן הסמכין שהם עמודים ע"ד עמוד הימיני יכין ועמד השמאלי בועז ועמודים שייך לענין עומדים שהמלאכים נקראו עצי שטים עומדים וכתיב ויעמידם לעד לעולם שמעמידי' השפע והחוק לקיום העולמות שאין בזה שינויים, וזהו ענין עומדים אבל השפע הפנימי' נק' מהלכים בין העומדים ענין ההילך הוא ריבוי ותוס' האור וזהו שנאמר באברהם לך לך שיהי' בבחי' מהלך ולא בבחי' עומד במדרגה א' והמשכה זו באה ג"כ ע"י נה"י שהוא ענין הוי' צבאות כמ"ש לקמן סעיף ו', ועוי"ל בענין קלא דקליר' ע"ד קלא דאשתמע וקלא דלא אשתמע כמ"ש בסידור במזמור השמים מספרים בפירוש אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם.

והנה ביאר שם שהמשכה זו באה מבינה לז"א מז"א לנוק' והיא מציאה המשכה השפעה זו בכורסיא בההיכלות דזו"נ דבריאה כו' ע"ש במק"מ שפי' המאמר וזהו שהתחיל בפסוק מה ידידות משכנותיך ה' צבאות דפי' ידידות משכנותיך הוא היסוד דזו"נ דאצילות להולדות נשמות חדשות וזהו ענין ידידות שהוא תוקף האהבה וכענין מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה כו' וכמשארז"ל מנחות דנ"ג ע"ב יבא ידיד בן ידיד ויבנה ידיד לידיד כו' ידיד זה שלמה בן ידיד זה אברהם ויבנה ידיד זה בהמ"ק שנאמר מה ידידות משכנותיך, והיינו לפי שעי' בנין בהמ"ק הי' גילוי יחוד העליון שהוא המשכת אור א"ס הסובב"ע שנק' רחא דכל רחין להיות מאיר ומתגלה למטה ואזי נמשכו נשמות חדשות גבוהות הוא גילוי אלקות ומזה הי' נמשך הנבואה כמ"ש ושאבתם מים בששון.

ו) **וזהו** שנזכר כאן ה' צבאות כי צבאות נק' נה"י שבהם ועל ידם נמשך השפע לנוק' שהם ג' עדרי צאן הרובצים על הבאר וממלאים אותו מים חיים ממקור מים חיים. גם צבאות הפי' מה שהמ' מוציאי' צבאות ה' להתגלות מאצילות בבי"ע דהיינו הולדת נשמות ומלאכים כו' וכענין מ"ש בזח"א בראשית דכ"א ע"ב צדיק צבאות איקרי מ"ט בגין דכל צבאות ומשריין עילאין מיני' נפקין ועוד כי פי' צבאות מבואר בת"א פ' בא בד"ה יצאו כל צבאות ה' שהוא ענין מה שבבי"ע יהי' ג"כ איהו וגרמוהי חד כמו באצילות שזהו כל הרעש המבוקש של השרפים וחיות ואופנים כמ"ש בביאור על פסוק כי כאשר השמים החדשים בת"א פ' בראשית, וזהו קדוש הוי' צבאות שעי"ז גם צבאות ה' הנשמות נעשו בבחי' קדוש, וזהו ה' צבאות עמנו עמנו ממש היינו ע"י היחוד עליון כי ענתה גימ' ה' צבאות, שיחוד

זה הוא המשכת החכמה דאצילות שבה מלובש אוא״ס בח״ת מקור דבי״ע ולכן ע״ז נאמר מה ידידות משכנותיך ה׳ צבאות וכמ״ש בר״ח שער הקדושה פ״ו בענין ל״ב חוטי הציצית שהם בחיות הקדש והם ל״ב נתיבות חכמה אלא שנמשכים בד׳ חיות הבריאה ע״י צדיק שהוא יסוד עולם כו׳ ע״ש, וזהו מה ידידות מ״ה דוקא שהוא בחי׳ שם מ״ה דוקא שהוא ידידות משכנותיך כי עיקר היחוד נק׳ יחוד מ״ה וב״ן וגם הוא נקרא רוחא וכנ״ל וגם מה הוא לשון הפלגת הטוב ע״ד מה רב טובך אשר צפנת כו׳ ולהמשיך בחי׳ זו זהו ע״י הביטול ע״ד ונחנו מ״ה וזהו ג״כ ענין מאה ברכות כמאמר רז״ל א״ת מה אלא מאה כמ״ש במ״א.

ואחר כל זה יובן שייכות מאמר זה לפסוק לך לך, דעלי׳ קאי בזהר כאן, והוא ע״ד יבא ידיד זה שלמה בן ידיד זה אברהם וביגה ידיד כו׳ כי אברהם נק׳ ידיד אברהם אהבי וע״כ נאמר לו לך לך כו׳ אל הארץ כו׳ כי כדי שיומשך לו גילוי אלקות אשר לזה הי׳ חפץ ומשתוקק למס״נ בכבשן האש, עיקר גילוי זה הוא בארץ אשר שם הוא מה ידידות משכנותיך כי היא ארץ חפץ ארץ חמדה המכוון כנגד מלכות דאצילות שבה נמשך ידידות משכנותיך מבחי׳ שם מה וכמ״ש במ״א ע״פ הזהר בראשית די״ח ע״ב בענין יקוו המים ג׳ קווין ג״פ קדוש כדי להיות אח״כ תדשא הארץ וה״ס יחוד העליון שהוא המשכת תוס׳ אור וגילוי אור א״ס שהתוס׳ מרובה על העיקר לאין קץ וכנודע משארז״ל גדולים מעשה הצדיקי׳ יותר ממעשה שמים וארץ, וכמ״ש בפי׳ מ״ש אנכי הוי׳ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים שזהו בחי׳ גדולה יותר מעשה שמים וארץ ולכן מעשה בראשית מתחיל בב׳ בראשית ברא בחוכמתא ברא אבל מ״ת מתחיל באלף אנכי בחי׳ אני ראשון כו׳ ומשם דוקא נמשך תוס׳ האור שלזה נתאוה אברהם וע״ז נאמר מה ידידות משכנותיך אין לי חפץ טוב ממך, עכ״ה) משא״כ בהיותו בעה״ג בחי׳ ונהר יוצא כו׳ ומשם יפרד כו׳ ושם מאיר רק מל׳ דיצירה ועשי׳ לבד המחיה ע״ש, שם א״א להיות גילוי זה כלל ולכן לפי שאברהם הוא ידיד נאמר לו לך לך כו׳ אל הארץ אשר אראך בחי׳ מה ידידות משכנותיך כו׳ ולכן לך לך חשבון מאה מאה ברכות ע״ד א״ת מה אלא מאה שכדי להמשיך בחי׳ מה ידידות משכנותיך הוא ע״י מאה ברכות כנ״ל, ועיקר פי׳ לך לך היינו שיהי׳ בבחי׳ מהלך ולא בבחי׳ עומד כנ״ל ועז״נ קום התהלך בארץ כו׳, אלא שי״ל שזהו קודם מ״ת אבל עכשיו שניתנה תורה הרי אמרו רז״ל אהב ה׳ שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה׳ שערים המצויינים בהלכה כו׳ הרי שערים המצוינים׳ בהלכה נק׳ שערי ציון וגם אמרו רז״ל מיום שחרב בהמ״ק אין לו להקב״ה בעולמו אלא ד״א של הלכה, וגם תושבע״פ נק׳ ארץ צבי כמ״ש בת״א פ׳ וארא בד״ה לכן אמור וגם המצות נקראו ארץ כמ״ש והארץ הדום רגלי א״כ י״ל שעי״ז ג״כ יוכל להמשיך בחי׳ מה ידידות משכנותיך אף שודאי אין זה כלל כמו ההמשכה בארץ ממש, ועמ״ש מזה בסש״ב פנ״ב, ועמ״ש ע״פ אעברה נא *

ע״פ אעברה נא : ראה אוה״ת פ׳ ואתחנן ע׳ קכט.

ואראה את הארץ ושם הערות ממ"ש בזהר ע"פ אי לך ארץ שמלכך נער דהינו מס"ט שנק' נער כמ"ש נער הייתי גם זקנתי ואמרו רז"ל שרו ש"ע אמרו אשריך ארץ שמלכך בן חורין דא קודב"ה שהוא ז"א דאצילות, ולכן עיקר קיום המצות הוא בארץ כי בתורה נאמר חרות על הלוחות לשון חירות וזהו ענין בן חורין, ועד"ז יובן ג"כ ענין אל הארץ אשר אראך כו' אך יש עולם שנה נפש והנה בחי' ארץ בעולם זהו א"י ובנפש זהו תושבע"פ ובשנה זהו ר"ה ארץ אשר כו' מרשית השנה כו'.

לבאר הדברים בענין הנ"ל סעי' ב' אגלידו וקיימו ברוחא עילאה, אפ"ל עפמ"ש בענין עיגולים ויושר דעיגולים הם מבחי' נפש ויושר הוא מבחי' רוח שלמעלה מבחי' נפש כו' ועולם התהו הי' מבחי' עיגולים ועולם התיקון הוא מבחי' יושר ועמ"ש במ"א ע"פ הזהר בשלח ד"ב עד לא אשתקע אירא דכיא כו' פי' שם אדמ"ו נ"ע שהוא מו"ס דעתיקא ודלא כהמק"מ שפי' יסוד אבא, ובענין קרח חר"ק יש להעיר ממ"ש ברבות ע"פ יקוו המים דיורים אלמי' אלם בחי' שתיקה וביטול כמ"ש במ"א ע"פ מאלמים אלומים ובענין בסימו דנשמתא עמ"ש ע"פ אלה תולדות נח אלה פסל כו' ונהר יוצא מעדן ע"ש היינו בשבת ואזי מאיר בחי' רוחא כמ"ש בזח"ב פ' ויקהל דר"ד בענין האי רוחא איהו אתפשטותא דהאי נקודא כו' שבשבת הוא מקבל מבחי' רוחא דעתיקא דכל עתיקין כו', גם כמ"ש אחת רוח אלקי' חיים שתים רוח מרוח פיו, פי' בפרדס שער א' שהם כתר וחכמה כו' וזהו ענין רוח אמשיך רוח ואיתי רוח כמ"ש בד"ה מזוזה מימין.

קיצור. לך לך לשרש נשמתך והיינו ע"י אל הארץ העליונה (ועמ"ש בענין לרוקע הארץ על המים ובענין בחכמה יסד ארץ ועמ"ש ע"פ תדשא הארץ דשא עשב עץ פרי כו' ומ"ש ע"פ מגיד מראשית אחרית ומקדם כו' ובענין הנני ברא חדשה בארץ נקבה תסובב גבר.

(ב) **בחו"ל** נמשך ע"י ע"ש שבהן מתלבש ע"י יצירה ועשיה (וזהו דודי שלח ידו מן החור לפי' שה"ש רבה דקאי על כורש וזהו ענין יו"ט שני של גליות שעליו נאמר מציץ מן החרכים כמ"ש בלק"ת ועזח"ג בחקתי קי"ד ע"ב) גבי סליק אגרין ונחית דרגין וסליק כותלין לאסתכלא ולאשגחא בין נוקבי כותלא ואדמ"ו נ"ע פי' דכותלי' הם הכלים דבי"ע המפסיק בין הקדושה ובין החול דק"ג כו' ויש נקבי' בהכותלי' ע"ד חור שבין יהודי לארמאי פ"ק דפסחים ע' מזה בס' טו"ב הלכות פסח סי' תל"ג ואפשר החור נעשה ע"י הרהורי תשובה שעושי' נקב במחיצה של ברזל המפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, אמנם אל הארץ שם מאיר מל' דאצילות ואפשר ע"י מל' דבריאה כמ"ש בסש"ב פנ"ג וכן שבת מאיר אצילות על ידי בריאה.

(ג) **ענין** מה ידידות, שמים ז"א אש ומים חו"ג לא נתקיימו אלא ע"י רוחא עילאה שם מ"ה עושה שלום כו' ולכן שם הוי' הוא בז"א ואגלידו קרח חרק.

(ד) **ושם** מ״ה מחכמה וסמכין נה״י, וכשהרוח מחכמה מסתלק אזי העמודי׳ שהן הסמכין זעין ורותתין, וע״י עסק התורה ממשיכים הרוח ויש קיום לעולם.

(ה) **ענין** בפלגות לילא כרוזא כריז איך נמשכים הנשמות מבינה והוא למעלה מקיום וחיות העולמות הנ״ל וזהו מה ידידות ואברהם הנק׳ ידיד כמ״ש יבא ידיד בן ידיד כו׳, וזהו לך לך אל הארץ משא״כ עבר הנהר כי ונהר יוצא מעדן אבל עבר הנהר זהו ק״ב כו׳ ושם יפרד כו׳, ועמ״ש ע״פ אעברה נא ואראה את הארץ כו׳, לך לך ע״ד מהלכים בין העומדים האלה, עומדי׳ בחי׳ חיות העולמות ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולכן זהו ענין העמודי׳, להעיר מענין שוקיו עמודי שש ע׳ בשה״ש רבה ובפ׳ קדושים ס״פ כ״ה ובפ׳ נשא ר״פ יו״ד פי׳ שוקיו זה העולם עמודי שש ששת ימים עשה ה׳ כו׳ מיוסדים על אדני פז הם ד״ת והם חכמה ותבונה ודעת, וע״ד הקבלה שוקיו עמודי שש הם נצח והוד שהן סמכין הנ״ל וע׳ בזהר פ׳ וישלח דקע״א א׳ בענין הנחש קצצו רגליו שאין לו סמכין הוא בחי׳ גדולה והם מיוסדים על אדני פז שהיא התורה שנאמר הנחמדים מזהב ומפז והיינו בי פי׳ מיוסדי׳ זהו ההמשכה הפנימי׳ שהוא תכלית המכוון ע״ד צדיק יסוד עולם, והוא ענין מה ידידות משכנותיך והמשכה זו באה מג״ר, ובספר ערה״כ פי׳ שוקיו הם נו״ה עמודי שש זהו ענין ווי העמודים שהווין מתפשטים בהם ובפי׳ אדני פז י״ל שם אד׳ עם כ״ב אותיות התורה עי״ז נעשה אדני פז דהיינו שממשיכים מבחי׳ כתר במ׳ כו׳ ע״ד ועתה יגדל נא כח אדני ואזי נקרא אדני פז. כן הבנתי מס׳ נשמת דוד ועמש״ש ע״פ ויפוזו זרועי ידיו כו׳.

(ו) **פי׳** מה ידידות משכנותיך, המשכת שם מ״ה להיות הוי׳ צבאות ועמ״ש על פסוק קדוש ק״ק ה׳ צבאות שעי״ז מלא כל הארץ כבודו, לכן שייך זה לפסוק לך לך כו׳ אל הארץ, שזהו ענין ההילוך מלמטה למעלה ומלמעלה למטה.

לך לך מארצך וגו׳ אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול כו׳. הקשה מהרמ״א דמלת לך היא מיותרת וגם אומרו אשר אראך ולא אמר אשר אומר אליך כמ״ש על העקדה, וגם אומרו ואגדלה שמך היתכן כי חפץ אברהם בגדולות. אך הנה במד״ר בשה״ש ע״פ ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך בתו של אברהם שנאמר בו לך לך, ומבואר אצלינו בלק״ת בשה״ש בד״ה יונתי בחגוי הסלע דפי׳ קומי לך לעצמך דהיינו לבחי׳ שרש הנשמה שהיא למעלה דהיינו להיות דביקות הנשמה שבתוך הגוף בשורשה שלמעלה הנק׳ מזלי׳ חזי כו׳ ודביקות זו היינו ע״י התפלה שנקראת סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה כו׳ יעו״ש פ״א ופ״ב וע׳ מזה ג״כ

בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון שזהו פי' וענין כל ימיו בתשובה שתשוב הנפש בבחי' ביטול לשרשה ומקורה העליון שממנה לוקחה שהוא בחי' אין ובחי' מזל כו' וע' עוד מבחי' מזלי' בד"ה כי תצא דרוש השני פ"ג ובפ' במדבר בד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה פ"ג ור"פ במדבר בד"ה וידבר ה' אל משה כו' שאו את ראש כל בנ"י לגלגלתם ועד"ז פי' ולכי לך והיינו ע"י שנאמר באברהם לך לך כו' ועלי' זו זהו דוקא ע"י לך לך אל הארץ, והיינו כמו שביאר מהרמ"א הטעם וז"ל עוד ידענו מחכמי האמת כי אין דבר רוחני קדוש הולך ממקום שנעתק ויעקר לגמרי ממקום שהי' בו כ"א ששם ישאר עיקר שורשו וממציאותו מתפשט והולך אל מקום החפץ, (וכאשר האריך בזה הפרדס בשער המציאות פ"א שזהו ענין כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם) א"כ אלה הנשמות אשר הן הנה חלק אלק' ממעל הלא בבואה אל העוה"ז ישאירו שורשיהן למעלה תחת כנפי השכינה היא ארץ העליונה אשר היא לעומת ארץ הקדושה כי ע"כ שתיהן ארצות החיים נקראו באופן כי אין נפש קדושה באה למטה לארץ שלא ישאר שורשה במקומה העליון עם ה' אלקי' ולאיש הצדיק דבקות נמשך אליו משורשו אל נפשו פה נמצא דבק עי"כ באלהיו וע"כ נקרא חי (וזה"ע יעקב חבל נחלתו וכדפי' באגה"ת ספ"ו כמו חבל שראשו א' למעלה וראשו השני למטה כו' וגו' מזה בלק"ת בהביאור ע"פ ואהי' אצלו אמון פ"א) משא"כ החוטא המושך מסך הטומאה על נפשו ומפסיק חוט הקדושה הנמשכת ומבדיל בינו לקונו הוא אלקים חיים שע"כ מי שהוא רשע שרוב עוונות נק' מת כמי שנחתכו רוב סימני חיותו וזהו אשר הנביא דבר עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם (וכמ"ש מזה ג"כ באגה"ת פ"ה וע' מזה ג"כ בלק"ת ר"פ במדבר ובד"ה ויאכילך את המן ספ"ב) וממוצא דבר יצא כי העבד ישראל השוכן בא"י אשר היא לעומת ארץ העליונה דבק בשורשו כי אויר א"י קדוש הוא וימשך בו דרך ישרה איכות שורש נפשו אל נפשו אשר בקרבו נמצא כי שלם נקרא בלי פירוד מיני' ובי' ממנו לשורשו משא"כ בהיותו בארץ עו"ג (שאויר ארץ עו"ג טמא ומפסיק וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה לבאר ענין המסעות) כי איזה הדרך ימשך איכות שורש נפשו אשר בארץ העליונה אשר לעומת התחתונה דרך עקלתון כו' וזהו לך לך מארצך שהיא ארץ עו"ג אל הארץ החיים ובלכתך אל הארץ אתה כהולך ומתחבר אל עצמך ושורשך וזהו לך לך שהוא כי לך ולעצמך אתה הולך הוא השורש הדבק למעלה בו ית', עכת"ד מהרמ"א שם.

אך ביאור הענין יותר הוא עפמ"ש במד"ר פ' בראשית ספ"ז ור"פ תזריע תוצא הארץ נפש חי' זהו רוחו של אדה"ר ופירש"י דכתיב בי' ויהי האדם לנפש חי' וע' מזה בת"א בד"ה מזוזה מימין שבחי' חי' שרשו מבחי' זהחכ' תחי' וזהו נמשך ע"י תוצא הארץ ארעא קדישא מל' דאצי' כי בחכמה יסד ארץ וע"כ נק' ארץ החיים וע' מזה בזח"ג פ' שמיני דל"ט סע"ב ובפ' ויקרא דכ"ד סע"ב ובפ' בראשית די"ג סע"א ולכן כמ"כ עליית הנשמה לשרשה שהוא בחי' ולכי לך זהו ע"י ארץ דוקא שמשם יצאה. וזהו שהתפלה

נק׳ סולם מוצב ארצה היינו בחי׳ ארץ החיים והוא ג״כ צרור החיים ע״ש בזהר ויקרא וע׳ בזהר ויגש דר״ה ע״ב ע״פ רוקע הארץ וצאצאיה דא ארעא קדישא צרורא דחיי נותן נשמה לעם עליה הארץ דא היא דיהבת נשמה וע״ש בהרמ״ז בענין שהארץ נברא משלג שתחת כסה״כ כמ״ש כי לשלג יאמר הוי ארץ באיוב סי׳ ל״ז וע׳ מ״ש בזה בשל״ה בתושב״כ ס״פ בראשית דרע״ב ב׳ שבחי׳ הנשמות הנמשכים מארץ חפץ שרשם מבחי׳ לבושי׳ כתלג חיור כו׳ ועמ״ש מענין לבושי׳ כתלג חיור בד״ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני ומ״ש בד״ה האזינו השמים דרוש השלישי פ״ו בענין כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים והרוה את הארץ וע׳ בהרמ״ז פ׳ שלח דקנ״ז א׳ ע״פ כצנת שלג ביום קציר כו׳ ועמ״ש בת״א בתחלתו בפי׳ והארץ הדום רגלי שהארץ מגביה כנס״י הנק׳ רגל ולכן בחי׳ ולכי לך זהו ע״י לך לך כו׳ אל הארץ כו׳, וזהו מארז״ל ספ״ד דברכות בענין התפלה הי׳ עומד בחו״ל יכוין את לבו כנגד א״י שנאמר והתפללו אליך דרך ארצם וכ״ה במד״ר בשה״ש ע״פ תל תלפיות והיינו כי אחר שניתנה הארץ לאברהם ולכן ברכת הארץ היא מדאורייתא גם עכשיו אף בחו״ל וכמ״ש מזה באריכות בלק״ת פ׳ עקב ע״כ גם בחו״ל יוכל להיות בחי׳ קומי לך ולכי לך ע״י והתפללו אליך דרך ארצם המכוונת לארץ העליונה שהיא לאחוזת עולם ושם הוא בחי׳ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע כו׳ שהוא התפלה וע׳ מענין סולם מוצב בזח״א פ׳ ויצא דקמ״ט ע״ב גם כי התפלה עיקרה עליית המל׳ לשורשה ועי״ז עולים ג״כ הנשמות כמ״ש בזח״א ויחי דרכ״ט ע״ב בפי׳ משכני אחריך נרוצה, והיינו כי ארץ לשון רצוא שרצתה לעשות רצון קונה ועמ״ש בד״ה והי׳ מספר בנ״י בענין ארץ לא שבעה מים ובענין פקדת הארץ ותשוקקיה וזהו ג״כ אל הארץ אשר אראך כי מזלייהו חזי בבחי׳ ראי׳ ממש גילוי אלקות וכמ״ש בלק״ת פ׳ במדבר בהביאור ע״פ וידבר אלקים את כל הדברים האלה ובפ׳ כי תצא בד״ה ביאור כי תצא ואי׳ בשע״ק להרח״ו שבהתגלות בחי׳ מזלי׳ ושורש הנשמה הנק׳ למ״ד ומ״ם דצל״ם כאשר יתגלה בחי׳ זו בהנשמה שבגוף הוא מעלה גבוה יותר מבחי׳ גילוי אליהו וז״ש באברהם לך לך כו׳ אל הארץ אשר אראך ששם יהי׳ גילוי מבחי׳ מזלי׳ ושורש הנשמה של אברהם שלמעלה יאיר ויתגלה בתוך הנשמה שבגוף הקדוש של אברהם ומזה יומשך אשר אראך שיאיר בו בחי׳ דמזלי׳ חזי, וזהו מ״ש אח״כ ויבן שם מזבח לה׳ הנראה אליו כו׳ כמו דמזלי׳ חזי למעלה כך נמשך לו ממש בנשמה שבגוף בחי׳ ראי׳ זו וזהו אשר אראך כו׳, ובמד״ר נשא פי״ד בנשיא י״ד מזרק אחד זה אברהם שנזרק מארצו שנאמר לך לך י״ל ע״ד בצרור החיים כו׳ וע׳ מזה בד״ה ועתה יגדל נא רפ״ג ועמ״ש בענין זרקא מקף שופר הולך סגולתא בד״ה שבת שבתון הוא לכם פ״ג ובהביאור שם פ״ב ואפ״ל שזהו ענין שני כפין דלך לך כי אות כ׳ רומז לבחי׳ כתר ועמ״ש בהביאור ע״פ בחדש השלישי בענין שני כתרים כתר דאצי׳ זהו שלום בפשמ״ע וכתר דבריאה שלום בפשמ״ט כך י״ל לך לבחי׳ מל׳ דאצי׳ שנעשית כתר לבריאה ומשם תתעלה לך כתר דאצי׳ כו׳ וע׳ בת״א פ׳ מקץ בד״ה ביאור על פסוק כי אתה נרי יעו״ש בתחלתו בענין ארוממך אלקי המלך והיינו ע״י התפלה כו׳.

קיצור. ענין לך לך אשר אראך, קומי לך ולכי לך לבחי׳ שורש ומקור של הנשמה א״י התפלה סולם מוצב ארצה כו׳, וזהו ענין כל ימיו בתשובה שאו כו׳ לגולגלתם, וזהו לך לך והיינו ע״י אל הארץ ששם שורש הנשמות תוצא הארץ נפש חי׳ זה רוחו של אדה״ר וארץ זו שורשה מבחי׳ שלג שתחת כסה״כ ששרשו מבחי׳ לבושי׳ כתלג חיור ועז״ב והארץ הדום רגלי משכני אחריך נרוצה ושם בחי׳ סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה פקדת הארץ ותשוקקיה ולכן גם בחו״ל נאמר והתפללו אליך דרך ארצם וזהו אשר אראך ששם נגלה לו הגילוי המזלי׳ חזי וזהו לה׳ הנראה אליו, מזרק אחד זה אברהם ע״ד זרקא דאזדריקת למעלה מעלה וזהו מזרק אחד שנזרק ונכלל בבחי׳ אחד ממש וכמ״ש אחד היה אברהם ויירש את הארץ, וזהו ענין לך לך בשני כפין ע״ד שקשרו להם שני כתרים כו׳.

ב) **ואעשך** לגוי גדול כו׳. כי הנה קיים אברהם כל התורה עד שלא ניתנה והפי׳ נת׳ בד״ה משה ידבר מן אך הנה נודע ענין המצות דרמ״ח פיקודין אינון רמ״ח אברים דמלכא עד וכמארז״ל במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב״ה אתה מוצא ענותנותו יעו״ש, ויובן עוד ענין לאתקנא רזא דשמי׳ ע״ד שנת׳ בד״ה אוסרי לגפן בפי׳ וינוחו בו ישראל מקדשי שמך כו׳ ובד״ה לכן אמור לבנ״י גבי אבל בבחי׳ תומ״צ הנה אנו אומרים אק״ב כו׳ ע״ש וזהו ג״כ ענין ועשיתם אתם כאילו עשאוני בד״ה אני ישנה ולבי ער פרק ג׳ כי העיקר צ״ל ההמשכה במדות שהרי חורבן נמשך מבחי׳ דסליק לעילא לעילא למעלה מן המדות כמ״ש בד״ה וארא אל אברהם וע׳ מזה בזח״א פ׳ ויגש דר״י ע״א ע״פ רחל מבכה כו׳ כי איננו ובפ׳ ויקרא ד״כ ע״ב וזהו שהעיקר הוא לאתקנא רזא דשמי׳ להמשיך אא״ס בהמדות לך הוי׳ הגדולה והגבורה כו׳ והנה הכח הזה שנוכל להמשיך אא״ס לאתקנא רזא דשמי׳ ע״י מצות מעשיות ניתן במ״ת כמש״ש סד״ה משה ידבר. ואברהם שקיים והמשיך כל המשכות הנ״ל ג״כ זהו ע״י שנאמר לו לך לך כו׳ אל הארץ וכמ״ש בת״א בד״ה ענין לך לך דו״ט סע״ד* שלכן לא נאמר בתורה מעלת אברהם כו׳ עד שבא לארץ כו׳ מפני שמקודם לא הי׳ ממשיך כלום וצ״ל הטעם למה, אך הנה במשה כתיב אעברה נא ואראה את הארץ וארז״ל לקיים מצות התלויות בה ונת׳ במ״א שזהו ע״ד אשריך ארץ כו׳ אוי לך ארץ שמלכך נער דר״ל בחז״ל נמשך ע״י נער מט״ט אבל בארץ נמשך השפע מבחי׳ ת״ת דאצי׳ בריח התיכון וכמ״ש בזח״א פ׳ חיי דקכ״ד וס״פ תרומה דקע״ה ע״א ועז״ב לה׳ הארץ ומלואה כי לי הארץ ארץ אשר ה׳ אלקיך דורש אותה כו׳ ולכן בארץ דוקא יש הכח להצמיח האור מהמעשה המצות שנק׳ בשם זריעה וע׳ בד״ה הבאים ישרש בענין כי תהיו אתם ארץ חפץ והיינו ע״י שניתן הארץ לאברהם ולישראל כמ״ש במד״ר פ׳ מסעי דרפ״ד ע״פ זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה ועמ״ש מזה ע״פ לה׳ הארץ ומלואה וע״פ הזהר ח״ג אמור צ״ג ב׳ בענין פי׳ ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

בת״א . . דו״ט סע״ד: בהוצאת קה״ת ברוקלין נ. י. ה׳תשט״ו הוא בדף יא, ג.

וזהו ענין לך לך מארצך, כי הנה פי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם עם היות שבזח"ג אמור דצ"ט א' פי' דהיינו הנהר היוצא מעדן ששם שורשם אך הרי לפי מארז"ל במשנה וגמ' פרק ע"פ מתחיל בגנות מתחלה עוע"ז היו אבותינו כו' שנאמר ויאמר יהושע כו' בעבר הנהר ישבו כו' אלא צ"ל בעבר הנהר היינו ההיפוך מנהר דקדושה וכמ"ש במד"ר פ' בראשית פי"ז פרת אדום כו' ועד"ז נאמר בבלעם פתורה אשר על הנהר בזח"ג פ' בלק קצ"ג ע"א וע"ש דר"ו ע"ב וכמ"ש מזה ע"פ ויאמר יהושע כו' בעה"נ ישבו כו' והרי עיקר המצות זהו כמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה זו רמ"ח מ"ע והיינו להמשיך בעץ חיים מבחי' ונהר יוצא יובל שמו וכיון שבעה"נ ישבו היפך הנהר הנ"ל שלעו"ז א"כ כדי שיקיים התומ"צ להמשיך ונהר יוצא צ"ל לך לך מארצך כו' ומבית אביך ע' מד"ר פ' חוקת מי יתן טהור מטמא אברהם מתרח כי טמא גי' נש"ט בחי' הנהר דלעו"ז, ולכן נאמר לך לך מארצך אל הארץ .היא בחי' כי כארץ תוציא צמחה וכגנה זרועיה תצמיח, וגם כי ג"ע נק' ארץ כמ"ש לעולם יירשו ארץ, ולפמ"ש זח"ג אמור צ"ג ב' הארץ בחי' זיווגא לישראל וכ"מ במד"ר פ' מסעי הנ"ל כי בארץ יש כח הצומח להצמיח המצות הנק' אור זרוע לצדיק כמו באשה יש כח העיבור והולדה, בד"ה הבאים ישרש הא לכם זרע, ע"כ זהו לך לך, כי זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם משא"כ דכר בלא נוק' פלג גופא אקרי בזח"ג ויקרא ד"ז ע"ב א"כ זהו לך לך ממש שלא תהי' פלגא דגופא כ"א גוף שלם, וגם כי ע"י שורה עליהם הברכה מלמעלה וע' זח"א דמ"ט סע"ב וד"נ ע"א ולכן ע"י בואו לארץ דוקא יוכל לקיים כל התורה כולה. והנה זהו ענין ואעשך לגוי גדול כי ענין לך לך זהו כענין קומי לך שזהו בחי' ק"ש ותפלה כמ"ש בד"ה יונתי בחגוי וכן בק"ש נאמר תחלה וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ כמ"ש במ"א ואחר קומי לך נאמר רעיתי יפתי ע"י תומ"צ יעו"ש בד"ה יונתי וכן באברהם שיהיה יכול לקיים את כל התורה להמשיך בחי' מקדשי שמך זה"ע ואעשך ואמרו שאעשך ברי' חדשה וגם אמרז שזהו ע"ד אשר עשה את משה במד"ר נשא פי"א דרמ"ג ע"ב שזהו לשון גדולה וזהו ע"ד מה גדלו מעשיך שלמעלה מבחי' מה רבו מעשיך כמ"ש בת"א פ' וארא בד"ה וידבר כו' וארא כו', והיינו כי התורה נק' תורת משה תורה צוה לנו משה שזה הכח שנוכל להמשיך ע"י תומ"צ המשכות אא"ס נמשך ע"י משה דוקא כמ"ש בת"א סד"ה משה ידבר ובהביאור שם ששרשו מח"ס כי מן המים משיתיהו משמטה ראשונה וכ"כ בביאור ואלה המשפטים העת עליון שלמעלה מאצילות ובד"ה ויאמר אליו מי שם פה לאדם פי' שמטה ראשונה זהו עולם התהו כו' ויש תהו בקדושה כתר כו' וזהו אשר עשה את משה לשון גדולה ע"ד בריה שיש לי בעולמי כו' כמו"כ ואעשך ברי' חדשה כו' שיוכל ג"כ לקיים את התורה והיינו בארץ דוקא וכנ"ל, ובזהר פ' לך דע"ח סע"א ובפ' וארא דל"א סע"ב פי' ואעשך לגוי גדול מסט' דימינא כו' שהם ג' קווין חג"ת והי' ברכה מל' ורז"ל כמו על ג' דברים העולם עומד תורה ועבודה וגמ"ח המשכת אא"ס בחג"ת מבחי' כי לא אדם בבחי' כמראה אדם כמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור ובפ' תרומה ד"ה מי יתנך ובד"ה לבסומי בפוריא דרוש הראשון וע'

בלקוטי תורה בשה"ש בד"ה קול דודי בפי' מדלג על ההרים ולכן ארז"ל במדרש רבה נשא שם א"ר פינחס בן יאיר שבעה ברכות בירך הקב"ה את אברהם כנגד ז' פסוקים שבמעשה בראשית שכתוב בהן כי טוב, דהנה ארז"ל בגמרא פרק י"ו דשבת ובמדרש רבה ר"פ שמיני ע"פ חצבה עמודיה שבעה אלו שבעה ס"ת ויש לפרש כי ספר בראשית הוא חסד כמ"ש עולם חסד יבנה, ס' שמות זהו גבורה שהי' בו יצי"מ זהו גבורה ובברכות פרק הרואה דנ"ח סע"א אמרו לך ה' הגדולה זו מע"ב והגבורה זו יצ"מ כו', ספר ויקרא י"ל תפארת כי בו ענין ביהמ"ק והקרבנות והמועדות שכ"ז בחי' ת"ת כמ"ש לפאר מקום מקדשי ישעי' סי' ס' י"ג ובית תפארתי אפאר שם וכתיב עוז ותפארת במקדשו תילי' צ"ו ז' מזבול קדשך ותפארתך ישעי' ס"ג ט"ו וכן בגדי כה"ג נק' תפארת, וספר במדבר הוא ג' ספרים היינו נה"י, משנה תורה זהו מל' וזהו חצבה עמודיה שבעה שע"י ז' מדות אלו נמשך האור לנש"י כי בהן נמשך מג"ד וע"י נמשך לנשמות לכן יש ז' נרות המנורה שבעה רועים ז' ימי בראשית וזה"ע לאתקנא רזא דשמי' שהם שבעה שמות שאינן נמחקים והוא עצמו ענין חצבה עמודיה שבעה לכן אברהם שניתן לו הכח שיקיים התורה כולה ע"כ נתברך בשבעה ברכות וזהו ג"כ ענין ז"פ כי טוב ואין טוב אלא תורה כו' כמארז"ל יבוא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים כו' ובמ"א פי' ז' ימי בראשית הם ז"ת דע"י ועמ"ש ע"פ שבעה ושבעה מוצקות כו' וע"פ ויעש את החג שבעת ימים ושבעת ימים גם בזווג חתן וכלה מברכין שבע ברכות וכבר נת' דענין לך לך כו', אל הארץ זהו כענין זיווג דו"נ וכענין ביום חתונתו זה מ"ת וע' מענין ז' ברכות בזח"ב תרומה קס"ט ב' ושם מבואר ההברכה השביעית היא בבינה וזהו ע"ד שפי' בזח"א פ' בראשית דמ"ז ע"ב שית יומין לעילא שביעאה עילאה עליהו דאומרו שביעאה עילאה היינו בחי' בינה וכן הכנור של ביהמ"ק הי' של ז' נימין א"כ עד"ז יש לפרש מה שבירך הקב"ה את אברהם שבעה שברכות.

קיצור. שענין לך לך זהו כענין קומי לך כענין ק"ש ותפלה ובחי' ואעשך לגוי גדול זהו שיוכל לקיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה כי כל התורה כולה הוא לאתקנא רזא השמי' שבע שמות שאינן נמחקין שהן ז' המדות לך הוי' הגדולה והגבורה כו' שבהן וע"י נמשך גילוי יחודו ית' למטה הפך מבחי' כי איננו דסליק לעילא לעילא כו' ולכן חצבה עמודיה שבעה הן שבעה ס"ת כנגד ז' מדות הנ"ל הגדולה זהו בחי' בראשית ברא כו' ואברהם כמו"כ המשיך בחי' זו ולכן צ"ל לך לך מארצך כו' אל הארץ שהמצות נק' זריעה אור זרוע לצדיק ויזרע יצחק בארץ שהכח הצומח מזריע של המצות ע"ד ומצמיח ישועות וארוכתך מהרה תצמח זהו בארץ דוקא שנאמר בה לה' הארץ ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה ולכן גם ג"ע נק' ארץ כמ"ש לעולם יירשו ארץ וצ"ל לך לך מארצך שהוא מבחי' בעה"נ כו' הפך מבחי' ונהר יוצא מעדן להשקות כו' ועז"נ על נהרות בבל שם ישבנו כו' וזהו ואעשך ע"ד האלקים אשר עשה את משה ולכן נתברך אברהם שבעה ברכות כו' ששרשן מבחי' שבעה שמות שאינן נמחקין.

ג) **והנה** ואעשך לגוי גדול מסט׳ דימינא כי כן החסד נק׳ גדלולה ע׳ בפרדס ערך גדולה וה״ח הם המגדילים כמ״ש בביאור בשעה שהקדימו כמיא דאשקי לאילנא ובמ״א נת׳ דגדולה זהו מבחי׳ ורב חסד ואברכך מסט׳ דשמאלא כי מצפון זהב יאתה והרוצה להעשיר יצפין וע״ד גבורות גשמים שיורדים בגבורה ואגדלה שמך מסט׳ העמודא דאמצעיתא כי בת״ת מאיר שם הוי׳ שנק׳ שמו הגדול משא״כ בחו״ג בחסד הוא שם אל וגבו׳ שם אלקים ובפירש״י בחומש ע״פ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם לא ניכרתי להם במדת אמיתית שלי ובחי׳ אמת הוא ענין אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקי׳ כמ״ש במד״ר פ׳ וישלח פ׳ פ״א ובחי׳ זו מאיר בת״ת דוקא לכן מזה נמשך ג״כ ואגדלה שמך וזהו ע״ד הצדיקים שמן קודם להם דומין לבוראן שנא׳ דשמי הוי׳ כו׳, ויש להקשות מענין נגד שמא אבד שמי׳ וע׳ באדר״ן ורש״י פי׳ ע״ד לפני שבר גאון אבל אברהם נתתי לו גדולה אמר ואנכי עפר ואפר כו׳ ותדע דהא כתר שם טוב עולה על גביהן וכמ״ש ויעש דוד שם בש״ב סי׳ ח׳ י״ג וע׳ מזה בזח״א פ׳ תולדות דקמ״ב סע״ב פי׳ שיעשה שם לדרגא דילי׳ שלמעלה שהוא מל׳ עד״ז יש לפרש ג״כ ואגדלה שמך דהיינו מדת החסד יהי׳ לה הגדלת השם ע״י שם הוי׳ המאיר בתפארת, והרמ״ז פ׳ אמור בדף ק״ד פי׳ ע״פ כל הנק׳ בשמי שהשם ה״ס נשמתו בחי׳ ויברא אלקים את האדם בצלמו כו׳ וא״כ לפ״ז פשוט ענין ואגדלה שמך דקאי על נשמתו ועד״ז פי׳ מהרמ״א ואגדלה שמך שנוסף בו ה׳ גם כמו שארז״ל פ״ק דסוטה שמשון נק׳ על שמו של הקב״ה שנאמר כי שמש ומגן א״כ הגדלת השם שיאיר בו בחי׳ זו ביתר שאת וכש״כ שי״ל כן באברהם שנק׳ אב רם דבחי׳ אב היינו בחי׳ חכמה שהיא הנק׳ ראשית א״כ ואגדלה שמך שיאיר בו מבחי׳ ומדריגה עליונה שבחכ׳ כו׳ וזהו שנוסף בו ה׳ עילאה כו׳ גם ה׳ זו ה׳ חסדים המגדילים בחי׳ אב רם כו׳ והי׳ ברכה זהו בחי׳ מל׳ וע׳ בזח״ב פקודי דרס״א א׳ בכוונת ברוך שמתברכת מלמטה ומלמעלה וגם כענין כי היא מקור הברכה מראש ומקדם נסוכה כו׳, והנה בילקוט פ׳ לך רמז ס״ד ה׳ אותיות כפולות מנצפ״ך כולן לשון גאולה כ״ך לאברהם, וכ״ה במד״ר פ׳ קרח והוא בפרקי ר׳ אליעזר פמ״ח, ועפ״ז מתורץ ג״כ ענין לך לך כדי שיבוא ב״פ כ׳ דהיינו מבחי׳ מנצפ״ך שזהו סימן גאולה, ומעלת ענין כפילות ע״ד עיסקא דשבתא כפול שהוא יחוד זכור ושמור כמשנ״ת בלק״ת בד״ה ראו כי ה׳ נתן לכם את השבת כן ענין מנצפ״ך הוא חיבור אותיות דוכרין עם אותיות נוקבין כמ״ש בפרדס שער האותיות פכ״ז בשם הז״ת ועמ״ש מזה בת״א פ׳ בשלח בד״ה לסוסתי ברכבי פרעה ולכן האותיות כפולות לשון גאולה הן כמו אלמלא
שמרו ישראל * שתי שבתות כהלכתן מיד הן נגאלין ופי׳ שתי שבתות היינו ה יו
בשבת א׳ ב׳ הבחי׳ שבו מה שעיסקא דשבתא כפול עי״ז היו נגאלין כמו״כ האותיות מנצפ״ך שהן ג״כ מבחי׳ כפולות לשון גאולה הן, ובפ״ק דר״ה דט״ז ע״א וי״א אף שינוי מקום שנא׳ לך לך וכ״ה במד״ר פ׳ לך לך פ׳ מ״ד דמ״ח ע״ד ע׳ מענין שינוי מקום למעלה בזח״ג כי תצא דרפ״א ובתשובת הרשב״א

ישראל: אולי צ״ל: בני ישראל.

ח"א סי' י"ט ואחד מדרכי הכפרה הוא שינוי מקום י"ל דארז"ל במקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד ועמ"ש מזה ע"פ מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו ע"פ הזהר פ' ויקהל דר"ז א' שיש ב' בחי' מקום שהם מל' ובינה וע' זח"ג ויקרא די"ז ע"ב מענין בע"ת וצדיקים וזהו ענין מלא כל הארץ כבודו וענין איה מקום כבודו ולכן שינוי מקום הוא מדרכי הכפרה כי ע"י שינוי מקום שהוא טלטולא דגברא וביטול היש זוכה לבחי' מקום שבע"ת עומדים ובפר"א פכ"ו נסיון הג' טלטלו מבית אביו כו' הטלטול קשה לאדם יותר מכל ואולי גורם כמ"כ למעלה ההמשכה מבחי' איה מקום כבודו הנה מקום אתי שיאיר בבחי' וימלא כבוד ה' את כל הארץ ברוך כבוד ה' ממקומו וע' במד"ר פ' בא פרשה י"ז גבי אבל שמואל שהלך אצל ישראל בעיירות ודן אותם אני הולך ומדבר עמו ובעבודה ענין לך לך כו' זהו ענין שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך כו' וע' מזה בת"א ד"ה רני ושמחי בת דרוש הראשון וענין אל הארץ הוא אמונה וגם רצוא וגם ענוה ושפלות כמו ארץ זו שנדרסת.

הגהות לד"ה לך לך שבת"א

ויאמר ה' אל אברם לך לך כו' ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו כו' ויבן שם מזבח לה' כו'. הנה בזהר אמרו תלת דרגין אינון קודב"ה ואורייתא וישראל וכולהו דרגין על דרגין סתים וגליא. פי' ישראל סתים וגליא הן ב' שמות יעקב וישראל שיש בכל נפש מישראל והן נגד ב' שמות הוי' אלקים והן ב' בחי' אתכפיא ואתהפכא. פי' אתכפי' הגם שלא נתהפך עדיין הרצון בפנימיות להיות לו רק לב אחד לאביו שבשמים והרע יהי' מאוס ושנאוי בתכלית, כ"א בפנימית יש לו תשוקה ורצון לתענוגי עוה"ז, אך הוא כופה ודוחה הרצון ואינו מניחו להתפשט בלבושי מחודומ"ע לחשוב ולהרהר בהן, והיינו ע"י שמשים דעתו ובינתו להתבונן בגדולת אור א"ס ואתה מחי' את כולם כו' ואיך שכולא קמי' כלא חשיב ובטלים כל העולמות במציאות באור א"ס כמו קודם הבריאה כמ"ש אתה הוי' לבדך כו' קודם שנבה"ע ואחר שנבה"ע בשוה, וע"י ההתבוננות הוא כופה ודוחה ומכניע את הרע זהו בחי' אתכפיא בחי' יעקב י' עקב בחי' גליא שבנשמות ושרשן למעלה בחי' שם אלקים מל' שבנין המל' מהגבורות שמאלו תחת לראשי לפי שיורדת להחיות בי"ע ששם יש קליפות כי באצי' לא יגורך רע כו' לכן בנין המל' מהגבורות שמאל דוחה שלא יומשך יניקה לחיצונים כו' רק עיקר ההשפעת אלקות יומשך במי שבטל היינו בקדושה מלאכים ונשמות דבי"ע כו', ובחי' סתים שבנשמות נק' ישראל כמ"ש כי שרית עם אלקים ואנשים כו' והיינו בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא שכל חפצו וישעו ותענוגיו ומדותיו הן בביטול לאלקות והרע מאוס

ושנאוי כמ"ש תכלית שנאה שנאתים כו', ושרש בחי' ישראל למעלה הוא בחי' שם הוי' כי שרית עם אלקים כמ"ש גדול הוי' מכל אלקים כו' וכמ"ש באריכות במ"א, ולכן ארז"ל הקורא לישראל יעקב אינו עובר בעשה דאהדרי' קרא וקרא לישראל יעקב כי הן ב' שמות הוי' אלקים סתים וגליא שבנש"י, וקודב"ה סתים וגליא זהו ההפרש בין לה' הנראה אליו ובין לה' סתם, כי יש ב' שמות הוי' כמ"ש ביגמה"ר ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו, כי בחי' שם הוי' הנראה הוא מקור המחיה ומהווה העולמות מאין ליש ביו"ד נברא עוה"ב ובה' נברא עוה"ז והוא בחי' ממכ"ע ושם הוי' סתם הוא בחי' סוכ"ע המקיף כל העולמות בשוה ואין בו מעלה ומטה כלל וכחשיכא כאורה כו' ולכן פסיק טעמא ביניהו כי אין ערוך כלל, ואאע"ה בתחלה ויבן ל' בינה הוא התקשרות והשגה באלקות מה שיכול להשיג והוא להוי' הנראה בחי' ממכ"ע המחיה ומהווה העולמות והנבראים שרפים חיות אופנים כו' ואח"כ ויבן מזבח לה' סתם הוא בינה יתירה מבין דבר מתוך דבר שמתוך דבר בחי' ממכ"ע בא לבחי' ביטול והתקשרות באלקות הסוכ"ע שלמעלה מהשגה ולית מחשבה תפיסא בי' כלל. ועפ"י הקבלה הוא ההפרש בין בחי' בינה לתבונה. וב' המזבחות דאאע"ה כמו שהי' בבהמ"ק ב' מזבחות, מזבח החיצון שעליו הקריבו קרבנות פרים אלים וכבשים ואש שלמעלה ארי' דאכיל קרבנין, ומזבח הפנימי שעליו הקטירו קטרת. ובעבודת ה' מזבח הוא הלב ל' זובח את יצרו כו' ויש חיצוניות הלב ופנימית הלב. כי יש ב' בחי' אהבה, אהבה דחיצוניות הלב הנלקח מהתבוננות כמ"ש לאהבה את ה' כי הוא חייך כו' פי' ע"ד נפשי אויתיך כמו שהאדם אוהב חיי נפשו, כן האהבה לאלקות שהוא נפשי כו' כי אין חיות אחר לא בעוה"ז ולא בעוה"ב זולת חיות אלקות כמאמר אין ערוך לך בעוה"ז ואין זולתך לחיי העוה"ב, אך אהבה זו כי הוא חייך הוא בחי' ממכ"ע והארה בעלמא מאור א"ס ב"ה והוא בחי' לה' הנראה אליו. אמנם אהבה דפנימית הלב ורעותא דלבא נמשך מהתבוננות ממהו"ע ית' איך שאני הוי' לא שניתי כו' ונמשך מזה האהבה מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו' פי' שמים וארץ הוא געה"ע וגעה"ת שלא יחפוץ לא בג"ע ועוה"ב שהן הכל שם והארה בעלמא מאור א"ס ב"ה כ"א פנימיות הרצון ליכלל במהו"ע ית' לאשתאבא בגופא דמלכא והו"ע מזבח הפנימי קטרת ל' קיטור והתקשרות עצמיות הנשמה במהו"ע ית', והו"ע ויבן מזבח לה' סתם בחי' סוכ"ע. וכללות הענין לה' הנראה לה' סתם הוא התחברות והמשכת יחוד עליון גלוי הארת סוכ"ע בממכ"ע, וזהו ענין ויאמר ה' אל אברם כו' אב רם, אב בחי' ח"ע מקור כל השפעות, רם רוממות, והוא בחי' שכל הנעלם מכל רעיון חכים ולא בחכמה ידיעא, וצוה לו השי"ת לך לך שיהי' בבחי' גלוי וירידת בהשתלשלות העולמות עד סוף המדרגות והו"ע אל הארץ אשר אראך, כי התכלית והמכוון להיות גילוי בבי"ע דוקא געה"ע וגעה"ת שיוכלו הנבראים לקבל גילוי תענוג אלקות. והענין כמארז"ל ע"פ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם באברהם, כי עד אאע"ה הי' העולם מתנהג באפילה ואאע"ה התחיל להאיר כמ"ש מי העיר ממזרח כו' העיר בע' כמו האיר בא'. וביאור הדבר כמ"ש במד"ר ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ כו' משל למלך שגזר בני רומי לא ירדו

לסורי' ובני סורי' לא יעלו לרומי ואח"כ ביטל הגזירה, כך קודם מ"ת כתיב השמים שמים לה' והארץ נתן לבנ"א ואח"כ בשעת מ"ת ביטל הגזירה ואני המתחיל וירד הוי' על הר סיני ואל משה אמר עלה אל ה'*.

[ענין* לך לך למסעיו ממטה למעלה ומלמעלה למטה לה' הנראה לה' סתם.]

הנה אברם הוא השכל הנעלם מכל רעיון אב רם. (הג"ה אפ"ל עדמ"ש במא"א אות א' ס"ב אב נק' חכ' דאצי' כו' ובזח"ג פ' האזינו דר"צ ע"א קראהו אב לאבהן שהם חג"ת והחכ' הוא אב עליהם, וע' בזהר פ' בלק דר"ג ע"ב ע"פ כי מראש צורים אראנו ודקצ"א ע"ב בענין מה שמו ומה שם בנו, וע"כ נק' אב רם, וגם כמ"ש בזהר ויגש דר"י ע"א ע"פ קול ברמה נשמע ברמה מאי ברמה דא איהו עלמא עילאה עלמא דאתי וסימנך מן הרמה ועד בית אל מן העולם ועד העולם עכ"ל. וע"ש בפ' ויצא דקנ"ח ע"ב בענין מן העולם ועד העולם והיינו רמה הוא בינה וכ"כ בפרדס ערך ירום שנק' כן הבינה מפני שהיא עליונה למעל' מכל הספי' הבנין, וכ"כ בערך רם, א"כ כמו"כ החכ' נק' מה"ט אב רם, ובזח"ג פ' ויקרא ד"כ ע"ב גבי אסתלק לעילא לעילא פי' במק"מ לעילא בינה לעילא חכ'. וענין שכל הנעלם מכל רעיון נז' ברע"מ וע' בפרדס ערך חכ' ובשער עצמות וכלים ספ"ח מענין חכ' ובמא"א אות ח' סכ"ח. וע' עוד בזח"ב פ' כי תשא דקפ"ט סע"ב ע"פ והי' באחרית הימים נכון יהי' בית ה' בראש ההרים, מאן ראש ההרים דא אברהם סבא ובפי' הרמ"ז שם, וע' במא"א אות א' סקל"ו מענין אברהם.

(אב* הוא חכ' אבא דאצי' וכשהוא במקומו ואינו נמשך ומתגלה בזו"נ דאצי' נק' רם וי"ל ע"ד שאימא עילאה נק' רמה כמ"ש בזהר ויגש דר"י ע"א מאי ברמה דא הוא עלמא עילאה כו', ועד"ז נק' אבא דאצי' אב רם. ובענין שכל הנעלם מכל רעיון הוא נז' ברע"מ וע' בפרדס שער הנתיבות רפ"ג בענין הנתיב הא' נק' שכל מופלא ע"ש).

קיצור. החכ' נק' אב לאבהן שהם חג"ת ע"כ נק' אב רם וכן הבינה נק' ברמה, ועמ"ש בפי' וצדקה תרומם גוי בפ' בראשית בד"ה השמים כסאי גבי והארץ הדום רגלי ומ"ש בד"ה כי אתה נרי בפי' ארוממך אלקי המלך ושם בהביאור שהרוממות שלמעלה יומשך למטה במל' זהו בענין מש"כ בפי' ויאמר ה' אל אברם לך לך כו' אל הארץ עכ"ה).

אל ה': בכתי"י חסר הסיום.

ענין: המאמר בלי הגהות נ' בתו"א יא, א. ונדפס גם בלקו"ת לג"פ צו, א בשינויים. וראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א לעיל בכרך ג' דף תע, ב.

אב: קטע זה נכתב בגליון הכתי"י וכנראה ששייך לכאן. וכן לא נמצאת בלקו"ת לג"פ.

וצ"ל בבחי' גילוי דהיינו להיות סדר השתל' מבחי' חכים ולא בחכ' ידיעא בבחי' ירידה ממדריגה למדריגה עד סוף כו', והתכלית הוא להיות גילוי בבי"ע (עמ"ש בבהז"ז ר"פ ויצא עמ"ש הזהר שם דקמ"ו סע"ב בענין ואל מקומו שואף זורח כו' שהשקיעה הוא עיקר הזריחה כו' ע"ש, וכמ"ש במ"א בענין ארץ קדמה ועליונים למטה כו') ג"ע תחתון ועליון • תענוג הנבראים שיוכלו לקבל גילוי התענוג כו' (הג"ה ועיין בלק"ת בשה"ש בהביאור ע"פ צאינה וראינה דרוה"ר ד"ה להבין הטעם ושם פ"א והבחי' השנית, ולזה נתכוין כאן. וע' בלק"ת מהאריז"ל ר"פ לך לך ד"ה ראוי להבין עכ"ה), וזהו"ע חסד אתגלי בפומא דאמה (ע' מזה באדרא דקמ"ב ע"א, ומ"ש כאן דפי' חסד אתגלי בפומא דאמה היינו להיות גילוי ההשפעה בבחי' התקשרות יובן ע"פ מ"ש באגה"ק סד"ה להבין משל ומליצה ובחי' יסוד הוא עד"מ התקשרות שמקשר האב שכלו בשכל בנו כו' ע"ש) להיות גילוי ההשפעה בבחי' התקשרות והוא יושב פתח האהל כו'. (הג"ה ע' מזה באגה"ק סי' ט"ו ד"ה להבין משל ומליצה גבי ובחי' יסוד הוא עד"מ התקשרות שמקשר האב שכלו בשכל בנו בשעת לימודו עמו באהבה ורצון כו', ועמ"ש מענין והקשורים ליעקב בהביאור ע"פ נשא את ראש בני גרשון פ"ד ובד"ה ואשה כי תדור ספ"ב, וע' בזח"א פ' וישב דקפ"א רע"א גבי בגין לקשרא קשרין וע' מענין קש"ת שהקשר דתש"י הוא כמו יו"ד, בזח"ג פ' פנחס דרל"ו ע"ב גבי יו"ד דא אצטריך דלא יתעדי כלל מגו תפלה דיד דלא יעבד פרודא, וע' זח"ב פ' בא דל"ו ע"א מענין חסד אתגלי כו' ובאד"ר דנשא דקמ"ב ע"א שהוא בחי' יו"ד, וע' בילקוט בתילים ע"פ כל"ח דקאי על התורה שנק' חסד כמ"ש ותורת חסד על לשונה, וההתקשרות הוא להיות המשכת החכ' והתורה כו', וע' זח"ג פ' אחרי דע"ז ב' בענין כי חסד הוא ובגמ' ספ"ד דסוכה שהחסד גדול מהצדקה, ועמ"ש סד"ה כי ההרים ימושו בפי' וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט, וע' זח"ג מצורע דנ"ג סע"ב ע"פ אתה כהן לעולם על דברתי שהיו"ד של דברתי נוספת שהכהן שהוא חסד ממשיך היו"ד בבחי' דיבור העליון ואז נק' דברתי, וע' זח"א פ' ויצא דקס"ב ע"פ ברכות לראש צדיק, ובמא"א אות ר' ס"ג שזהו"ע שראשי נמלא טל, וע' זח"ב תרומה קל"ו ב' בענין המבורך, ומענין והוא יושב פתח האוהל ע' זח"א פ' וירא דצ"ח סע"א וע"ב שפי' שגם בחי' הוא דהיינו עלמא עילאה בחי' סוכ"ע מאיר בבחי' פתח האוהל בחי' ממכ"ע ע"י בחי' וצדיק יסוד עולם, וע' לקמן בענין הוא עשנו, וע' זח"א בההקדמה ד"ו סע"א גבי מקבציאל ובפ' ויקרא דכ"ד • סע"ב ע"פ והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים ובפ' תרומה דקמ"ב סע"ב מענין צרור החיים, וע' בפרדס ערך צרור החיים וערך פתח, ובזח"ב דל"ו א' מענין פתח האוהל וזח"ג פ' אחרי דע"א סע"ב, וא"כ ענין והוא יושב בפתח האוהל זהו ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה שנז' הפי' לקמן בד"ה יביאו לבוש מלכות, וכמו"כ אברהם המשיך בחי' זו.

תחתון ועליון: בתו"א ובלקו"ת לג"פ: עליון ותחתון.

ויקרא דכ"ד: נתקן ע"פ לקו"ת לג"פ. בהכת"י ט"ז וירא דקי"ד. וכ

קיצור. ענין שהיסוד נק' קשר וזהו היו"ד דקשר תש"י, ועל ידו מאיר בחי' תורת חסד בחי' אב רם וחסדי מאתך לא ימוש ע"י לא ימוש ספר התורה הזה מפיך וע' זח"ב פ' יתרו דפ"ג סע"א, אתה כהן לעולם על דברתי וזהו ברכות לראש צדיק, שראשי נמלא טל, המבורך איהו ברוך ואיהי ברכה, וזהו"ע והוא יושב פתח האוהל ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה עכ"ה).

אך גילוי זה הוא ע"י צמצומים והעלם (ע' באדרא דקמ"ב א' שם שהחסד הוא הדר והגבורה זהו מהיטבאל כו' והיינו בחי' מים רקיע הנ"ל וזהו בת מי זהב ע"ש) בחי' חשך דיצחק ויהי ערב ויהי בקר יום א' כדי להיות בחי' יש ובו יהי' יום א' המשכת אחד שיהי' היש בטל דהיינו שיהי' יש ובטל כו'. (הג"ה ע' בלקו"ת פ' ואתחנן סד"ה וידעת היום דרוה"ש כמו שהיום הוא עם הלילה, ובת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוה"ש בענין שצ"ל תחילה רננא ברמשא ואח"כ שמחה בצפרא וע' זח"א ויחי דרכ"ט ע"ב ע"פ עבדו את ד' בשמחה באו לפניו ברננה, וע' לקמן בת"א סד"ה וישכם לבן בבוקר, וע' בזח"א פ' מקץ דר"ג ע"א ע"פ הבוקר אור ובפ' ויקרא דכ"ב ע"ב ע"פ ברן יחד כל כוכבי בקר, וע' מפסוק זה במד"ר פ' תולדות ס"פ ס"ה דקאי על ק"ש, וע' בזוהר ר"פ קרח דקע"ג ע"ב ע"פ בקר ויודע ה' ובפ' בלק דר"ד סע"א וע"ב ע"פ ה' בוקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה תרי בוקר אמאי חד בוקר דאברהם וחד בוקר דיוסף כו' וע"ש בבה"ז. והנה ביצחק כתי' ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, וע' מזה לקמן בתו"א פ' חיי, וזהו"ע וידעת היום, ובמד"ר פ' בראשית ספ"ב בפי' יום א' שבו הי' הקב"ה יחידי בעולמו, וכן גם עכשיו העבודה להמשיך הביטול. וע' לקמן בד"ה וארא אל אברהם בפי' אחד.

נוסחא נוספת

והנה• להיות גילוי זה צ"ל מצות מילה להסיר ערלה היא ק"נ החופפת כו' שלא יהי' לה יניקה שא"א להמשיך בחי' גילוי בעודה שם כ"א כשיעור חיותה כו' (ע' בזהר וירא דצ"ז סע"ב ודצ"ח ע"ב ובפי' הרמ"ז, וע' בטעמי מצות פ' לך לך במצות מילה ובע"ח שער האונאה), ולכן כתי' אחר מצות מילה כי אב המון גוים שלכאורה אינו מובן מה ענין גוים לכאן אלא שנעשה כח הבירור ע"י גילוי זה, כי למה הצדיקים דומים בפני השכינה כנר בפני האבוקה שנכללים בבחי' ביטול באבוקה ואמרו גלו לאדום כו' כי לא גלו אלא כדי שיתוסף עליהם גרים והן הניצוצות שבק"נ שבמאכלים ומשקים שמתעלים להתכלל בקדושה מפני גילוי שכינה שעי"ז הם בטלים

והנה: בתו"א יא, א שו"ה בטל.

קטעים אלו נכתבו בהכת"י על העמוד בטור בפני עצמם, ואולי נכתבו בפני עצמם, ולכן העמידם המעתיק בפני עצמם. אבל בלקו"ת לג"פ נדפסו בהמשך אחד כפי הסדר שבתנ"א.

קיצור. שהמשכה זו מבחי' הרוממות דאב רם שיומשך בבחי' מל' הוא ע"י ב' בחי' ערב ובוקר שעי"ז בא ההמשכה להיות בחי' יום א' שיהי' מאיר יחידו ש"ע וזהו"ע וידעת היום וענין עבדו את ה' בשמחה בואו לפניו ברננה וענין לפנות ערב וישכם אברהם בבוקר, וע' בבה"ז פ' שופטים בענין ע"פ שנים עדים יקום דבר עכ"ה).

והנה להיות כו' חיותה כו' *. (הג"ה ועי' המילה מתגלה העטרה שהוא בחי' יו"ד וכמשנ"ת בלק"ת פ' עקב בד"ה ולהבין שרש טעם ושם ספ"א, ובסידור בד"ה עשה לך חרבות צורים ואז חסד אתגלי כו', וכמ"ש בלקו"ת מהאריז"ל פ' לך ובע"ח שער האונאה שאין הה"ח נמשכים ביסוד

תכללים כנר בפני אבוקה כו' (ועמ"ש מענין כזה דכנר בפני האבוקה בפ' בראשית סד"ה הן האדם הי' וע"פ במדבר סיני). וזהו"ע פ' זו ויאמר ה' אל אברם א"ב ר"ם (ע' בזהר פ' זו דע"ט ב' בס"ת) שיהא יורד ומשתלשל בבחי' גילוי כדי להיות תיקון ובירור כו' (ובזהר ח"ג דקע"ח ב') איתא גבי ועבד הלוי הוא כו' בהיכלא (עמ"ש מזה בד"ה ראה אנכי נותן).

נקבה תסובב גבר כו' עליונה כו' * (ועמ"ש לקמן בד"ה והבדילה הפרוכת גבי פי' וענין החשמ"ל ובפ' מקץ בביאור דמזוזה מימין גבי וכך ע"י המצות כו' ונמשך משם בחי' אותיות חדשים דהיינו תוספ' אור כו' וכדי שיומשך ויתפשט כו' הוא ע"י נר מצוה שהוא בחי' אויר כו' ע"ש).

ולהבין זה היטב כו' אור הכתר * (וזהו כמ"ש במ"א ע"פ אל יתהלל החכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כו', והיינו כי יש בחכ' ב' בחי' א' בחי' החכ' בעצמה ב' כח התפשטותה למטה לברר בירורים. עד"מ למטה יש חכם ששכלו חזק לעצמו אבל אינו יכול להשפיל עצמו ולהבינו לזולתו שלמטה ממנו, ב' חכם שיוכל להוריד ולהתפשט חכמתו להלבישו במשלים עד שיבינו גם לזולתו שלמטה הרבה ממנו, וידוע דדוקא מי ששכלו חזק יותר הוא דוקא שיכול להוריד ולהשפיל חכמתו במשלים כמובן מענין וידבר שלשת אלפים משל כו', א"כ מבואר דבחי' זו דכח התפשטות החכ' למטה עם שהוא בחי' ירידה והשפלת חכ', ועצם החכ' היא ראשונה לה, עכ"ז הוא שרשה גבוה יותר, ועד"ז אמרו ארץ קדמה לשמים שעם היות שבסדר השתל' שמים קדמו אך הכוונה שבשרשה הארץ קדמה וכענין סוף מעשה במח"ת, ועליונים למטה ותחתונים למעלה, וכחותם המתהפך כו' שמה שבא אחרון במקבל הוא בעצם וראשון במשפיע כו'. וזהו אל יתהלל החכם בחכמתו, היינו כמו שהחכ' היא למעלה באצי' כ"א בזאת יתהלל היינו מה שהחכ' מתפשטת בבי"ע לברר בירורים עד סוף רגלי עשי' ושמרי אופנים

חיותה כו': בתו"א יא, א שורה המתחלת שא"א.

עליונה כו': בתו"א יא, ג שו"ה וירידת.

אור הכתר: שם שו"ה ולכן ירידה.

כ"ז שק"נ דבוקה, והוא מהמבואר בזהר פ' וירא דצ"ז ע"ב, וע' לקמן בתו"א סד"ה והבדילה הפרוכת. וע' סד"ה וכל העם רואים בפי' וינועו ויעמדו מרחוק, וע' באוה"מ בענין אשר לא תבא ושתי בד"ה מצה זו בענין אני הוא ולא אחר, וזהו"ע גליא וסתים שיש בישראל דהיינו בחי' יעקב ובחי' ישראל כמ"ש בזהר פ' אחרי שם. ומכ"ז יובן ענין ב' המזבחות כי אברהם נק' ג"כ ישראל, כמ"ש במד"ר ר"פ תולדות, ועמ"ש בלקו"ת פ' בלק בד"ה לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל.

אשר בחכמה אתברירו. וזהו פי' בזאת אשר היא המל' שנק' ח"ת והוא מה שח"ע יורדת ומתלבשת בה לברר בבי"ע ועז"נ השכל וידוע אותי שה"ע התפשטות החכ' למטה, כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ הנה זהו בחי' גבוה יותר מעצם החכ'. ועדז"נ רם על כל כו' משא"כ מי כה' אלקינו כו' המשפילי כו' גם בארץ שבחי' זו גבוה יותר ויותר. וע' ברע"מ פ' תרומה דף קנ"ח ע"ב באריכות מענין בזאת יתהלל, בזאת אני בוטח, וזאת התורה אשר שם משה, וזאת הברכה כו', והיינו ששרש בחי' זאת הוא מהכתר שלמעלה מהחכ' וזהו"ע זרקא מקף שופר הלך סגולתא ע"ש סע"א. ועמ"ש מזה בד"ה שבת שבתון. וע' עוד מענין בזאת יתהלל ברע"מ פ' פנחס דרנ"ו ע"ב, ומבואר שם לעיל מיני' קצת ששרשה מא"ס ממש ואיהי גבוה מכל ספיראן וע"ש דרנ"ח ע"א. ועד"ז יובן ענין לך לך דאברהם שהו"ע התפשטות הח"ע למטה במל' לברר בירורים שזהו ע"י בחי' שלמעלה מהחכמה עצמה. ומכ"ז יובן מ"ש בזהר בשלח דנ"ה ע"ב ע"פ אלקי אבי וארוממנהו כו' כי עם היות אלקי אבי היינו ח"ע וזהו"ע אלקי אברהם כי אברהם הוא ג"כ חסד וא"כ לכאורה מה שייך בזה הרמה הלא הח"ע הוא בלא"ה בחי' עליונה שבאצי' ואפ"ה וארוממנהו להעלותו לאריך ע"ש. ועד"ז כאן שירידה זו דאברם צורך עלי' הנ"ל הוא כי גם כח ירידה והתפשטות זו הוא ע"י בחי' הכתר דוקא, וזהו"ע ואיהי גבוה מכל ספיראן, ועמ"ש במ"א ויקחו לי תרומה דתרומה יש בה ב' פי' לשון הרמה ולשון אפרשותא, והא בהא תליא כי בחי' אפרשותא זהו"ע התפשטות הח"ת בבי"ע כו', והיינו כמו שהתו' נק' תורה דבריאה ולכן מתחלת בבי"ת בראשית ברא, ולהיות המשכה זו זהו ע"י הרמה לעילא שמשם דוקא נמשך כח ההמשכה והירידה, וזהו"ע כ"א בזאת יתהלל כו', וכמ"ש בע"ח שער א"א פ"ב דשרש המל' הוא מרדל"א שלמעלה מט"ס דא"א, ונודע דבחי' רדל"א הוא מבחי' ומדריגת שכל הנעלם מכל רעיון שהוא באבא או במו"ס שנק' חכים ולא בחכ' ידיעא, וזש"ש וזאת התרומה כו', והרמה הוא ע"י המצות, וכמ"ש סד"ה מזוזה מימין הנ"ל). ולכן וילך למסעיו מנגב חסד ועד בית אל מל' מלמטה למעלה ומלמעלה למטה מלה' הנראה כו' עד לה' סתם (בענין מנגב עד בית אל מבואר בזהר פ' זו דפ"ד רע"א, ובענין ב' השמות מבואר בזהר ד"פ ע"א ובפי' הרמ"ז שם ודפ"ד א').

והנה להבין זה בעבודה כו' כי הנה חכ' עילאה כו' כי אורייתא מחכ' כו'

קיצור. ענין שירידות המדריגות נמשך ע"י כח עליון כמו וידבר שלשת אלפים משל, וכן המשכת הבינה נמשך מקוץ התחתון של היו"ד ששרשו מקוץ העליון שלמעלה מעצם היו"ד, וזשארז"ל ע"פ ומבני יששכר יודעי בינה לעתים דאפי' בדורו של משה לא אשתכח כוותיהו, ור"ת יב"ל ע"ד ונהר יוצא מעדן יובל שמו, ועי"ז וילך למסעיו מנגב ועד בית אל מסט' דימינא שירותא דעלמא עילאה כי החסד בחי' כהן הוא משמש תחותי' דמלך עילאה קדה"ק, ולכן נא' גבי אהרן ויבדל אהרן להקדישו קד"ק בד"ה א' סי' כ"ג י"ג, וע' מזה במד"ר פ' במדבר פ"ד אהרן קדה"ק וארון קדה"ק כו' אבל בני קהת אינן קדה"ק כו' ע"ש, וע' בגיטין דנ"ט ע"ב, והמשיך מנגב עד מל' הנק' בית אל, ואיש כי יקח, ומלמטה למעלה ב' המזבחות ענין ב' שמות הוי' ע"ד וייראו העם את הוי' ויאמינו בהוי' אתגלי' ואתכסי' ממכ"ע וסוכ"ע ב' המזבחות ע"ד מזבח החיצון ומזבח הפנימי חיצוני' הלב ופנימי' הלב ע"ד דאית רצון ואית רצון, ויבן לשון הבנה דבר מתוך דבר).

מל' דא"ס ועי"ז נמשך למטה כ"כ* (וזהו"ע מ"ת, ועמ"ש בפ' יתרו סד"ה זכור ושמור בד"א, וזהו"ע שהי' משה כבד פה כו' והקב"ה אמר אנכי אהי' עם פיך כו' וכמ"ש במ"א, ועד"ז יובן במדרש הובא בילקוט תילים ע"פ השמים שמים כו' משל למלך שגזר בני רומי לא ירדו לסוריא כו' וכשנתן תורה בטל כו' ע"ש, כי בני רומי זהו כענין אב רם הנ"ל והוא הח"ע כמו שהיא למעלה באצי', משא"כ בבי"ע אין מאיר בחי' זו, אבל במ"ת שנמשך כח גילוי ח"ע גם למטה בעשי' שנמשל לסורי' זהו ע"י בחי' כל אשר חפץ ה' עשה שהוא רצה"ע שלמעלה מהח"ע, וזהו ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה כו').

ולכן גילוי כו' כמ"ש בזהר עד לא קבילת כו' להיות ירידה והשתל' כו' כל הצטרכות הבנין כו' מעשה אבות סימן לבנים כו' תורה ועבודה וגמ"ח, (וע' בזהר תרומה דקע"ו סע"א בענין המשל מחטים והמעדנים שעושים מהם שכך הוא ג"כ באלקות ענין כלל ופרטיו ע"ש, ועד"ז י"ל גם כאן, וע' עוד ברע"מ פ' תצא דרע"ו ב' גבי קב"ה יהיב לי' לאברהם לגדלה כו' ובה קיים כל אורייתא כולה כו' ובפי' הרמ"ז וז"ל מפני שחסד כלול כולהו יומי, וכמו שבתרי"ג מצות נתקנים זו"נ בכללם כך אברהם קיים כולם בבחי' הכללית עכ"ל. ועוי"ל ענין לך לך דאברם כו' אל הארץ כו' עפמש"ל שזהו"ע חסד אתגלי בפומה דאמה, ונז' זה באדרא דקמ"ב ע"א ובפי' האדרא שם ששרש המשכה זו מחסד דעתיק ונמשך למזל הח' והי"ג כו' עד שנמשך הטיפה ביסוד ז"א, וזהו"ע אברהם אבר מ"ה בחי' מ"ה החדש שהוא הדר. ולהבין ביאור פי' לשון המשכת הטיפה הוא ע"פ מ"ש בסידור בפי' הללוהו ברקיע עוזו בענין ג' בחי' אור מים רקיע, וזהו"ע והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע, שג"ע נק' מתיבתא דרקיע כי המשכת הארת ח"ע נק' מים והוא

למטה כ"כ: שו"ה: ועי"ז נמשך.

ומ"ש אך לפי"ז* צ"ל מדוע לא זכו ישראל לקבל התורה עד שהיו בגלות מצרים כו', אך באמת יש פנימי' וחיצוני' והקיום שלו הי' בפנימי' כו'. עמ"ש מזה בד"ה משה ידבר גבי אך הנה עיקר המשכת אאע"ה הי' בעולמות העליונים כו' וכדי להיות המשכת אא"ס ב"ה כו' גם למטה בעולם הפירוד ניתנה התורה לישראל כו'. וע"ש בד"ה ביאור ע"פ משה ידבר אבל כדי שיומשך בבי"ע הוא ע"י משה שהוא מבחי' ח"ס שבכתר דא"א כו' ע"ש. וזהו מ"ש במד"ר פ' אמור פכ"ט כל השביעין חביבין בימים יום השבת באבות שביעי חביב אברהם יצחק ויעקב לוי קהת עמרם ומשה וכתיב ומשה עלה אל האלקים כו', בימים שביעי חביב שנאמר ויברך אלקים כו', הרי היתרון המשכת התורה שע"י משה לגבי הבחי' שקיים אברהם נמשל למעלת יום השבת כו', וע' בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו וע' זח"ב פ' יתרו דע"ט ע"א ע"פ מי עלה שמים וירד שפי' על משה, וכ"ה במד"ר פ' נשא פי"ב דרמ"ט ב' ג', וע' בזוהר פ' ויקהל דקצ"ז ע"ב פי' מי עלה שמים עלי' ז"א הנק' שמים בבחי' בינה הנק' מי והבינה נק' אלקים חיים, וזהו ג"כ

המשכת הטפה הנ"ל, וזהו"ע לך לך מארצך כו' המשכת הטיפה מחב"ד כו', וכשנמשכה בנוק' נעשית רקיע ואז דוקא נמשך הגילוי בג"ע. וע' מענין אור מים רקיע בע"ח בשער מ"ג ומ"ד דרוש ה' ביחוד ש' שד"י ובשער היחודים פ"ח יחוד ה', ואיתא שם שהקב"ה מברך להנשמה שהוא בחי' הטיפה הנ"ל במאה ברכאן כמנין לך לך, וכמ"ש בזהר ר"פ זו דע"ו סע"ב בסתרי תורה ובפי' הרמ"ז שם, וענין מאה ברכאן הוא כשנמשך מבחי' כתר כמ"ש בזהר ר"פ חיי דקכ"ג ע"א מאתר עילאה סדכ"ס במאה כו', וזהו א"ת מה אלא מאה, עמ"ש מזה בפ' תולדות סוף הביאור דמים רבים ובפ' ואתחנן בד"ה וזאת המצוה כו' שמע ישראל כו'. וזהו"ע ויאמר ה' שהוא המאציל העליון אל אברם לך לך המשכת מאה ברכאן שהמשכה זו הוא מלמעלה מהחכ' דהיינו מבחי' כתר כנ"ל, וזהו ג"כ ענין והוא יושב פתח האוהל וכמ"ש לקמן בענין הוא עשנו, וע' בזהר וירא דצ"ח א' ב' מענין והוא יושב ובפ' בא דל"ו סע"ב, והתלבשות הנשמה בגוף זהו ע"י כח וגבורה מלמעלה שלמעלה משרש הנשמה עצמה, כי כדי להיות התלבשות נשמה אלקות בגוף גשמי' שרחוקים זמ"ז בתכלית צ"ל כח והמשכה מלמעלה מעלה אשר שם שוין ב' בחי' אלו כא' דכחשיכה כאורה, וכמ"ש במ"א דוגמא לזה מענין קי"ס שלהיות עלמא דאתכסי' בא באתגלי' זהו ע"י כי גאה גאה כו' וכנודע דקי"ס ולידת הנשמות ענין א' הוא, ועד"ז י"ל ענין לך לך דקאי על ירידת הנשמה בגוף שזהו ע"י המשכה מלמעלה מעלה, כמשנ"ת למעלה בענין הה' דאברהם.

וזהו"ע ואעשך לגוי גדול ואיתא במדרש דהיינו על מ"ש ומי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו. והענין כמ"ש במ"א בענין ההפרש בין

---

*אך לפי"ז: בתו"א יא, ד שו"ה אך.

ענין השבת ע״פ המבואר בזח״ב פ׳ בשלח דס״ג ע״ב ובפ׳ יתרו דפ״ח ע״א, משא״כ אברהם עיקרו בחי׳ חסד כמ״ש וחסד לאברהם וע׳ פרדס שכ״ב, ולכן משה דוקא המשיך התורה למטה גם בעולם הפירוד, וזהו מי עלה שמים וירד שענין וירד היינו שהמשיך התורה למטה. ואפ״ל שזהו פי׳ הפסוק כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו, כי אברהם ממשיך רק למעלה בעולמות עליונים וע״י רו״ש ולא כל האדם זוכה לזה, וכמ״ש בת״א בד״ה וקבל היהודים, אך ע״י משה שנמשך התורה בעשי׳ גשמי׳ נמשך כי אתה ה׳ אבינו כו׳, וזהו המשכה עליונה יותר מבחי׳ אב רם כו׳. וע׳ בזהר פ׳ בשלח דנ״ה ע״ב ע״פ אלקי אבי וארוממנהו ועמ״ש במ״א ע״פ אל יתהלל החכם בחכמתו כו׳ כ״א בזאת יתהלל כו׳.

בת״א ר״פ לך

ענין לך לך כו׳*. ויבן שם מזבח לה׳ הנראה אליו ואח״כ כתיב ויבן שם מזבח לה׳ סתם, זה מבואר בזהר פ׳ לך ד״פ ע״א וז״ל ובנה תרין מדבחין חד לדרגא דאתגליא שהוא בחי׳ מל׳ דאצי׳, וחד לדרגא דאתכסיא שהוא ז״א דאצי׳. ועיין בזח״ג פ׳ אחרי דע״ג ע״א ג׳ דרגין אינון מתקשרין דא בדא קודב״ה אורייתא וישראל וכל חד דרגא על דרגא סתים וגליא קודב״ה

גדולה לחסד, שבעו״ס דאצי׳ נק׳ חסד אבל למעלה מהאצי׳ נק׳ גדולה כי הוא בחי׳ א״ס. והנה עולם התהו שהיו האורות מרובים היו מבחי׳ זו אלא שנפל בשבה״כ ולכן נק׳ עשו בנו הגדול משא״כ ביעקב שמבחי׳ תיקון נאמר כי קטן הוא שהאורות מועטים וכמ״ש מכ״ז בד״ה בשלח פרעה. והנה באופנים כתי׳ ברעש גדול מתנשאים לפי ששרשם מעולם התהו ומשם שרש נה״ב שבאדם שנלקחה משמרי האופנים ולכן ע״י בירור נה״ב נק׳ גוי גדול שהוא גילוי אורות דתהו שלמעל׳ מהאצי׳ והיינו מבחי׳ עקודים התכללות, ולכן אשר לו אלקי׳ קרובים כו׳ התכללות חו״ג. וזהו ואעשך לגוי גדול, ואעשך דוקא שע״י ירידת הנשמה בעשי׳ להיות בבחי׳ והאופנים ברעש גדול כו׳ עי״ז דוקא יבואו לבחי׳ זו ועמ״ש מזה באריכות בד״ה האזינו השמים).

אך לפי״ז צריך כו׳, בת״א*...

ענין לך לך: הגהות לתו״א יא, א. המאמר עם הגהות נדפס גם בלקו״ת לג״פ עט, ב בשינוים בחסר ויתיר, וראה לעיל בהערה.

בת״א: יא, ד.

דרגא על דרגא סתים וגליא (ויובן זה עפמ"ש בזח"א ויחי דרמ"ה סע"א ובזח"ג פ' בלק דף ר"ד ע"ב ע"פ בקר אערך לך ואצפה גבי עד דמטו להאי בקר דיוסף כו' אתא דוד ואתקין האי בוצינא חופאה להאי בקר דיוסף לאתחפאה ביה ולקיימין עלמין דלתתא. וזהו ג"כ ענין יחו"ע ויחו"ת בחי' כי אל דעות כו', עמ"ש בלק"ת בד"ה ביום השמ"ע שמאלו תחת לראשי ומ"ש בד"ה צאינה וראינה בפי' שאו ידיכם כו' ועמ"ש ע"פ סוד הוי' ליראיו ומ"ש בפי' נכנס יין יצא סוד בד"ה לריח שמניך טובים) אורייתא הכי נמי סתים וגליא (אפ"ל שכנגד ב' בחי' הנ"ל הוא ג"כ תשב"כ ותשבע"פ שהם ג"כ בחי' זו"נ כי מלכות פה תורה שבע"פ קרינן לה, ותושב"כ הוא ז"א. והגם דעיקר פי' סתים זהו פנימי' התורה מבואר במ"א דקבלה נכלל בכלל שליש למקרא. ועיקר ענין סתים וגליא ע"ד דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הויות דאביי ורבא, ועמ"ש ע"פ ועשו להם ציצית בענין עוטה אור כשלמה. ישראל הנק' דרגא על דרגא הה"ד מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל תרין דרגין אינון יעקב וישראל חד גליא וחד סתים היינו ג"כ כי יעקב במ' וישראל בז"א וכמ"ש בזח"א פ' וישלח דף קע"ד ע"א, כמו דקודב"ה לזמנין אתקרי הוי' ולזמנין אתקרי אלקים, ה"נ לזמנין אתקרי ישראל ולזמנין אתקרי יעקב וכולהו בדרגין ידיען עכ"ל. וע' בפי' יעקב וישראל בלק"ת סד"ה תקעו בחדש שופר דרוש הראשון בפי' מ"ש כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב ומ"ש עוד בפ' בלק בד"ה לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל והוא ג"כ ענין ביטול היש לאין דיחו"ת וביטול אמיתי דיחו"ע הנז' בד"ה צאינה וראינה הנז' לעיל בפי' שאו ידיכם כי בחי' יעקב זהו ענין בשכמל"ו שהוא יחו"ת ובחי' ישראל כי שרית זהו ביטול דיחו"ע וזהו ג"כ ענין ב' המזבחות שבנה אברהם שהם כענין מזבח החיצון ומזבח הפנימי ועמ"ש מבחי' ב' המזבחות בד"ה ושאבתם מים בששון דרוש הראשון ועמ"ש בד"ה שה"ש מענין ב' בחי' כלה ומ"ש בענין הקטורת שהי' במזבח הפנימי בהגהות לד"ה בכ"ה בכסלו * ועמ"ש מזה ע"פ ויהי בעלות המנחה *. ולכאורה י"ל כמ"כ ב' בחי' שבתורה סתים וגליא הם גם כן המקשרים סתים וגליא שבישראל לבחי' סתים וגליא דקודב"ה ויש להעיר לענין ב' הויות אלו מב' שמות הוי' שבפסוק ראשון דק"ש שמבואר במ"א כי הוי' אחד מורה על ההמשכה משם הוי' להתהוות ז' רקיעים והארץ שנבראו ע"י הדבור כו' הוי' אלקינו זהו ישראל עלו במחשבה וכדי שיהי' בחי' מחשבה הוא ג"כ ע"י שם הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות כו'. והנה מחשבה ודבור הם ג"כ בחי' סתים וגליא כי המח' היא העלם והדבור גילוי א"כ ב' ההויות אלו זהו ג"כ ענין קודב"ה סתים וגליא כו'. ועמ"ש עוד מענין ב' שמות הוי' בת"א פ' בשלח בד"ה וירא ישראל יעו"ש. וזהו ענין לה' הנראה אליו אח"כ להוי' סתם. והנה תחילה צ"ל מפתחות החיצוני' ואח"כ מפתחות הפנימי' בד"ה כי תשמע בקול, ע"כ תחילה ויבן מזבח לה' הנראה אליו כו' ואח"כ לבחי' סתים כו'.

בהגהות לד"ה בכ"ה בכסלו: לעיל פ' וישב ע' רעח, ב.
ע"פ ויהי בעלות המנחה: אוה"ת נ"ך ע' עד.

ומש"ע בענין אב רם שכל הנעלם וצריך להמשיכו לידי גילוי, הנה לקמן סד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם כו' * כ' וז"ל אב הוא בחי' ראשית הגילוי יש מאין שהיא מקור ההשפעה נק' בשם אב והי' בבחי' רם על כל גוים כו' מפני שהיא ע"י מסך. וא"כ זהו ע"ד רם כו' על השמים כבודו, ואח"כ נאמר מי כה' אלקינו המגביהי כו' בבחי' רוממות יותר מבחי' ומדריגת על השמים כבודו * כ"א קמי' שמים וארץ שוים כו', ואי לזאת המשפילי לראות בשמים ובארץ בהשוואה אחת כמ"ש בלק"ת בד"ה ששים המה מלכות דרוש השני ובהביאור ע"פ חגרה בעוז מתניה שזהו ענין שנה"י חדשים נמשכים מן הכתר כו' שכדי שיהי' ההשפעה למטה צ"ל מבחי' עליונה יותר, ועמ"ש מזה בד"ה לבאר ענין המסעות וסד"ה שובה ישראל עד דרוש השני, ועמ"ש סד"ה והבדילה הפרוכת שגילוי זה מבחי' אב רם שיהי' אב המון צ"ל ע"י העברת המסך דק"ג, ועמ"ש בד"ה והי' לכם לציצית ג"כ ענין ההמשכה מבחי' בינה שיומשך למטה ע"י ל"ב חוטי הציצית המשכת הביטול למטה וכדי שיהי' ההמשכה זו מהחכמה צ"ל מקור ההמשכה מהכתר יעו"ש. ועמ"ש בהביאור ע"פ באתי לגני בענין אריתי מורי עם בשמי ומ"ש בד"ה ביום השמע"צ כנישך, בענין מאת ה' היתה זאת.

ומש"ע והתכלית הוא להיות גילוי בבי"ע ג"ע עליון ותחתון תענוג הנבראים* וכ"כ עוד בד"ה כי אברהם לא ידענו * ח"ל והתגלות מדותיו ית' בבחי' אצי' דאיהו וגרמוהי חד לא הוצרך אלא לצורך נבראים כו'. ואף שהנבראים אין ערוך לאצי' ואיך יהי' סדר האצי' רק בשביל בי"ע, הלא כה"ג מצינו השמים והמאורות נבראו בשביל עוה"ז השפל כנראה מפשטי הכתוב בפ' בראשית יהי מאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ כו'. והפלסופים הרחיקו זה איך יעשו הנבראים העליונים טפלים לגבי שוכני ארץ הגשמיות כמבואר במ"נ. ונכנסו בדחוקים גדולים נגד הנראה לעין ונגד התורה. וכן הביא הבחי' עוד ראי' מפסוק הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים כו' רק באבותיך חשק ה' כו' הרי נראה שהשמים ושמי השמים לא נבראו רק בשביל האבות וזרעם כו', וכבר האריך בזה בספר עה"ק חלק התכלית פ"ב עד פ"ו. א"כ לא יפלא אם האצילות נאצל בשביל שיהי' התהוות הנבראים ג"ע העליון והתחתון כו' וכיוצא בזה גבי משה כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל ע' לעיל ר"פ בראשית בד"ה השמים כסאי. ועיין בבה"ז פ' ויצא בד"ה ואל מקומו שואף זורח הוא שם.

ומש"ע וזהו ענין חסד אתגלי בפומא דאמה *. זה מבואר בזהר פ' בא דל"ו ע"א ובפ' נשא באד"ר דקמ"ב ע"א. ויש להעיר ממ"ש בילקוט בתלים ע"פ הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו דקאי על התורה שנק' חסד וכמ"ש ותורת חסד על לשונה ורז"ל אמרו וכי יש תורה של חסד כו' אלא

סד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם כו': תו"א יב, ב.
על השמים כבודו: בלקו"ת לג"פ פ, א̆ נוסף: שזהו ענין רם.
והתכלית . . תענוג הנבראים: תו"א יא, א שורה המתחלת: ידיעא.
בד"ה כי אברהם לא ידענו: תו"א צג, א.
וזהו"ע חסד אתגלי בפומא דאמה: תו"א יא, א שו"ה: גילוי התענוג.

תורה לשמה זהו תורת חסד תורה ללמדה. גם ממ"ש במ"א בענין ואיש כי יקח את אחותו חסד הוא דקאי על יחוד הקב"ה וכנ"י. וההפרש בין צדקה לחסד שצדקה רק לעניים והוא רק די מחסורו וחסד הוא אף לעשירים, ועמ"ש בענין כי חסד חפצתי ולא זבח. ושרש החסד נמשך מא"א כי שם לית שמאלא והכל ימין ועמ"ש בסד"ה כי ההרים ימושו כו' בפי' וחסדי מאתך לא ימוש כו'. והנה פומא דאמה הוא בחי' יו"ד כמ"ש באד"ר שם ובפ' בא שם, וזהו ענין צדק ושלום נשקו ע"י חסד ואמת נפגשו, ע"ד תתן אמת ליעקב חסד לאברהם כו'. ובמ"א פי' שזה שיהי' אתעדל"ע נמשך ע"י אתעדל"ת זהו חסד. כי עיקר היחוד להמתיק הגבורות בחסדים ועיין מזה בד"ה אד' שפתי תפתח. וזהו אתה כהן לעולם על דברתי כהן הוא חסד, וכה"ג חסד דאבא הוא מתקן ענין המ' דבור העליון כו'. וענין דברתי ביו"ד נוספת אחר התי"ו, עיין בזהר פ' מצורע דנ"ג סע"ב ובמק"מ שם, ואפ"ל ההיינו שתקבל מבחי' יו"ד הנ"ל, והוא הנקרא ראש צדיק כמ"ש בזהר פ' ויצא דקס"ב ע"ב יעו"ש שזהו פי' ברכות לראש צדיק, ובמאו"א אות ריש סעיף ג' פי' שזהו ענין שראשי נמלא טל והרי הטל נמשך מבחי' חסד כנודע מענין אהי' כטל וזהו ג"כ ענין חסד אתגלי בפומא דאמה וז"ש באברהם והי' ברכה. ועיין בד"ה חרבות צורים מענין שהעטרה היא בחי' יו"ד ובלק"ת ס"פ עקב ועיין בילקוט פ' לך לך רמז ס"ד* בענין ה' אותיות מנצפ"ך שעומדים לגאולה הכ"ף ניתן לאברהם היינו מ"ש לך לך כו'. ובמד"ר פ' קרח.

ומש"ע מענין והוא יושב פתח האהל.* ר"ל והוא היינו בינה הנק' הוא דא עתיקא כמ"ש בזח"ג פ' קרח דקע"ח ב' ובאדר"ז דר"ץ נמשך ג"כ בפתח האהל שהוא מל', והיינו ע"י חסד דאתגלי כו'. וכן פי' בזהר ר"פ וירא דצ"ד ע"א וע"ב בזמנא דחד צדיק כו' וזהו ברכות לראש צדיק ועיין זח"א בהקדמה ד"ו סע"א גבי מקבציאל כו', ועמ"ש לקמן בענין הוא עשנו וע' בזהר וישב דקפ"ג סע"ב בפי' כעיר שחוברה לה יחדיו. וע' זהר ויקרא דף כ"ד ע"ב ע"פ והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים ובפ' תרומה דקמ"ב סע"ב מענין צרור החיים ור"פ צו ע"פ זאת תורת העולה ואין צרור פחות משלשה היינו בינה יסוד ומ'. וזהו והוא יושב פתח האהל, ועמ"ש ע"פ והוא עבר לפניהם.

ומש"ע שהמשכה זו הוא ע"ד ויהי ערב ויהי בקר*. הנה אברהם הוא בחי' בקר ונק' בקר דאברהם וכמ"ש בזהר פ' מקץ דר"ג סע"א ובפ' בלק דף ר"ד ע"ב הובא לעיל סעיף א' וביצחק כתיב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. ע' מזה בזהר בראשית דכ"א סע"א ובפ' תולדות דקמ"א סע"ב ודקמ"ב ע"א.

בילקוט . . ס"ד: בלקו"ת לג"פ פ, ג: בערוך.
והוא יושב פתח האהל: תו"א יא, א שו"ה: ההשפעה.
ויהי ערב ויהי בקר: שם שו"ה: הוא ע"י.

ומש"ע והנה להיות גילוי זה צ"ל מצות מילה להסיר הערלה היא ק"ג החופפת כו׳*, זהו כמ"ש בע"ח שער האונאה ובלק"ת מהאריז"ל פ׳ לך שאין הה"ח יורדים ביסוד כ"ז שק"נ דבוקה כו׳. ועיין בזהר וירא דצ"ז סע"ב ודף צ"ח ע"ב ובפי׳ הרמ"ז.

ומש"ע וזהו ויאמר ה׳ אל אברם לך לך מארצך*, זהו כענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם דפי׳ בזח"ג אמור דצ"ט א׳ שהוא בחי׳ ונהר יוצא מעדן, ובלק"ת בד"ה אם בחוקתי תלכו פי׳ בעבר הנהר למעלה מבחי׳ הנהר כו׳, והיינו בחי׳ אב רם ח"ע כו׳. ובמ"א פי׳ שהוא ששרשן מחג"ת שבכתר טורי חשוכא. וענין הירידה צורך עליה יותר משרשם עמ"ש בלק"ת בד"ה אלה מסעי דרוש השלישי בפי׳ ואלה מסעיהם למוצאיהם כו׳ והיינו ע"י אל הארץ אשר אראך כי ונתנה הארץ יבולה בירור עולם התהו ששם היו האורות בריבוי ולמעלה מעולם התיקון, וע׳ מזה בלק"ת פ׳ חוקת בהביאור ע"פ אז ישיר ישראל כו׳ עלי באר ענו לה ובשה"ש בד"ה קול דודי גבי ומקפץ על הגבעות, ועיין בת"א פ׳ יתרו בד"ה זכור את יום השבת לקדשו בפי׳ חכמות בחוץ תרונה וזהו כענין לך לך כו׳ אל הארץ כו׳ ועי"ז דוקא יהי׳ העלי׳, וענין מעלת ריבוי האור ע"ד מעלת אור שנברא ביום הראשון על אור השמש, שהי׳ אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, וכך העלי׳ לע"ל להיות עין בעין יראו כו׳. ולפמ"ש כאן משמע העליה הוא לבחי׳ כתר, והם עצמם בחי׳ חב"ד שנק׳ אבות כו׳. ויש להעיר עוד ממ"ש בדרוש שתי הלחם ע"ג שני הכבשים דתנופת הכבשים להעלות לבחי׳ כשב השי"ן קודם לבי"ת הוא חג"ת דא"א ואעפ"כ שתי הלחם שהם תשב"כ ותשבע"פ שרשן גבוה יותר ולכן הם ע"ג שתי הכבשים והיינו שהם ב׳ מזלות דמו"ס שגבוה מחג"ת כו׳.

ומש"ע והנה לפ"ז הוא ירידה* כו׳, אך הענין מה שניתוסף לו הוא ה׳ עילאה. והנה כה"ג גבי יוסף נאמר עדות ביהוסף שמו כו׳. ויש להעיר עוד ממ"ש אתה ה׳ לבדך כו׳ את עשית את השמים כו׳ אתה הוא כו׳ ושמת שמו אברהם כו׳, ומבואר במ"א כי אתה הראשון נכתב בה"א אתה ואח"כ את עשית חסר ה"א באתה, כי הה׳ מורה על ה׳ פרצופים שהם נר"נ ח"י ולא באו בגילוי בהעולמות אף בעולמות שלפני האצי׳ ולכן חסר ה"א ואח"כ באברם שניתוסף לו ה"א זהו המשכה מבחי׳ אתה הראשון אתה הוא לבדך כו׳ שיומשך משם גילוי בבחי׳ אתה עשית את השמים כו׳ הארץ כו׳.

ומש"ע בענין מעלת הבינה על החכ׳, יש להעיר מהא ומבני יששכר יודעי בינה לעתים כו׳, דאפילו בדורו של משה לא אשתכח. כי בינה היינו להבין דבר מתוך דבר, תוך דבר הוא ממכ"ע שמבחי׳ זו נמשך יש מאין, ושיבין מתוך דבר בחי׳ סוכ"ע זהו דבר השם למעלה היש ולמטה כלא חשיב וזהו כי אל דעות כו׳. וזהו ענין התגלות עתיק סוכ"ע דעת עליון הוא בבינה כו׳.

ק"ג החופפת כו׳ : שם שו"ה : מילה.
לך לך מארצך : תו"א יא, ב שו"ה : וזהו ענין.
והנה לפ"ז הוא ירידה : שם.

וכן מעלת שער החמישים דבינה בחי' יובל, הרי נק' כתר כו'. והבינה נקרא הוא משא"כ חכמה נקרא אתה וע' בדרוש השופר שהוא ג"כ בבינה דוקא וכן ה' ענויים דיוהכ"פ זהו ה' עילאה ויום שנתחייב בחמשה תפלות. וע' בסידור בדרושי החתונה בד"ה להבין שרש ענין יוצר הרים ובלק"ת בד"ה ראה אנכי נותן.

ומש"ע והענין כנודע שלהיות התפשטות כו' הוא דוקא ע"י בחי' ומדרגת יותר עליונה*. עמ"ש ע"פ אל יתהלל החכם בחכמתו כ"א בזאת יתהלל כו'.

ומש"ע רק שרש בינה כו' *. ור"ל דלכאורה כיון החכמה היא עצם השכל ובינה היא ההשגה לאורך ורוחב כמ"ש באגה"ת פ"ד ובאגהה"ק סי' ט"ו, א"כ הוה אמינא שכח אורך ורוחב ההשגה נמשך מהחכ' לכן אמר ששרש כח הבינה להיות מרחב ההשגה לאורך ורוחב נמשך מלמעלה מהחכמה היינו מבחי' עתיק רק שעובר ונמשך דרך החכמה. ואף שהבינה היא היכל לחכמה מ"מ כה"ג פי' בסש"ב פנ"ב גבי התלמוד שהוא בהיכל קהה"ק דבריאה ולבוש לבחי' מ' דאצי' עכ"ז שרש לבוש זה גבוה מהמ' המתלבשת בהלבוש כי שרשו מחב"ד דאצי' שלמעלה מהמ' ומ"מ נשתלשל עד שנעשה לבוש להלביש המ'. ועד"ז פי' בענין הלבוש הנעשה ממעשה המצות שע"י לבוש זה יוכל ליהנות מזיו השכינה בג"ע ועכ"ז הלבוש גבוה מהזיו שמשיגים ע"י לבוש זה כו' כמ"ש בת"א פ' חיי. וכן מצינו בבגדי כהונה שע"י שהכה"ג לובש הבגדים עי"ז נעשה בו קדושת כה"ג, נמצא יש בהלבוש זה כח מה שלמעלה מבחי' המלובש בו. ועד"ז יובן בענין חו"ב שנק' נקודה בהיכליה.

להעיר ממ"ש בענין ה' גבי מצה וחמץ ובסידור בד"ה מזמור לתודה שזהו ענין פיה פתחה בחכמה ובמג"ד אות ה' העיר ממ"ש הא לכם זרע הרי ההזרעה בכח אות ה', וע' בפע"ח בענין הא לחמא עניא די אכלו כו' ועמ"ש סד"ה המגביהי שמגביה הה"א ע"י היו"ד כו'. ולפ"ז לאברהם ה' עילאה ולשרה ה"א תתאה וזהו ענין ב' מצות דקודם חצות ואחר חצות ראשית תבואתה בה"א.

ומש"כ בענין אור הכתר שמאיר בחכמה להיות בינה זהו פותח את ידיך יודיך. עמ"ש בד"ה חכלילי. עלי עשור עשה"ד זהו יו"ד מאיר בה"א ה"א חומשי תורה וזהו עלי נבל נובלות חש"מ תורה אך כי שרש המשכת יו"ד מה"א בא מכתר וח"ס זיווג חו"ב שנמשך ע"י דוקא ולכן ארז"ל פי' עלי נבל עלינו להתנבל על ד"ת היינו מס"ב שעי"ז דוקא ממשיכים יחוד חו"ב. ולכן י"ל ענין ה"א דאברהם לא מצד ה"א לבד כ"א אב רם זווג חו"ב. אבל אברהם יחוד יס"א עם בינה ויחוד זה בא מעתיק וא"ס. ג"כ תשובה תשוב ה' תתאה תשוב ה' עילאה ובצדיקים ה' תתאה לחמא עניא אתכפיא

שלהיות . . עליונה : תו"א יא, ג שו"ה : תסובב.
רק שרש בינה כו' : שם שו"ה : בינה.

ה' עילאה בכל מאדך העוה"ב שאין בו אכילה ושתיה וה"ס התפלה איזו בית כו' גם ב' מזבחות ב' ההין וכן עכשיו תפלה וקטרת חיצוניות הלב ופנימיות הלב.

ומש"ע בענין הקוץ התחתון של היו"ד שרשו מקוץ העליון*. עיין בענין קוש"י איך שהוא למעלה מעצם היו"ד בלק"ת פ' כי תצא בביאור ע"פ ולא אבה ויש לעיין בענין רישא גזעא ושבילא.

עוי"ל בענין לך לך מארצך, כי בעה"ג ישבו ארז"ל מתחיל מגנות ולפ"ז פירושו מה שמבחי' ונהר יוצא מעדן נמשך ומשם יפרד וה"ע נהרות בבל ד' נהרות חו"ב ותו"מ דקליפה. וא"כ לך לך ע"ד שמעי בת כו' שכחי עמך ובית אביך כו'. ועד"ז כן בכל אדם כדפי' בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת פי' עמך ובית אביך היינו מה שהורגלת בו ונמשכת אחריהם בהבלי העולם כו'. עכ"פ שכחי לפנות דעתך לקבל על עצמו עול מלכות שמים וע' בד"ה ויהי מקץ דרוש הראשון הטבילה בנהר דינור לשכוח חיזו דהאי עלמא כו'. ור"ז צם דלשכח תלמוד בבלי כו' בת"א פ' יתרו בד"ה מראיהם ומעשיהם. וכש"כ שצ"ל כן בעסק האדם בתפלה ובתורה. וזהו לכו לחמו פי' לכו ע"ד לך לך מארצך כו' ואיך יבוא לזה נראה ע"ד שיתקע דעתו בחוזק בהתבוננות גדלות ה'. וכמ"ש פי' וענין שכחה ע"פ ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו. דלא די שלא זכרו אלא ששכחו לגמרי. ועמ"ש מזה ע"פ ותאמר ציון עזבני ה' ואד' שכחני, דר"ל השכחה ע"י שמשם אד' נשפע להעולמות והשרים כו' א"כ כביכול עוסק בענין אחר כו'. א"כ מזה יובן פי' ושכחי עמך כו' ע"י שיעסוק בלב ונפש ומאד בהתבוננות גדלות ה'.

ומש"ע ולכן וילך למסעיו מנגב חסד עד בית אל מ' והיינו מלמעלה למטה ואח"כ מלמטלמ"ע מלה' הנראה כו' עד לה' סתם*. ע' בד"ה ועשית בגדי קדש בענין חסד לאברהם. ומ"ש בענין ימין ה' עושה חיל. הושיעה ימינך ועני ובענין כוס של ברכה נותנו בימינו. ומארז"ל פ"ב דב"ב הרוצה להחכים ידרים וסימנך מנורה בדרום. הרי ע"י הדרום נמשך שפע ואור החכ' כי חכמה חסד נצח הוא קו אחד. גם אורך ימים בימינה דפי' אורך ימים הוא ההמשכה מא"א. ועמ"ש בענין חקף לו חסד. גם לכן שם ע"ב שהוא שם הוי' במלוי יודי"ן הוא בחכ' כי החכמה היא בחי' יו"ד ולכן בחכ' הוא מלוי יודין והנה שם ע"ב גימ' חסד, א"כ מוכרח שיש שייכות לחכמה עם החסד וכן נראה בחוש מי שחכם יותר הוא חסדן יותר. והמ"מ פי' דשם ע"ב במלוי יודי"ן הוא בכתר.

ומש"ע והנה להבין זה בעבודה*, ד"ל איך בחי' לך לך הנ"ל שייך ג"כ עתה בעבודה שירידת הנשמה מבחי' חי ה' אשר עמדתי לפניו זהו ע"ד ההמשכה מבחי' אב רם לירד למטה והירידה צורך עליה כו'.

שרשו מקוץ העליון: שם שו"ה: התחתון.

ולכן . . לה' סתם: שם שו"ה: ומלמטה למעלה. ראה בספר המאמרים תש"ב ע' ק.

והנה להבין זה בעבודה: תו"א שם שו"ה: והנה.

מ"ש כי הנה חכמה עליונה כו' רק דוקא כו' * זהו כמשל שאותיות החותם של אבן טוב אין ניכרין רק על השעוה דוקא. בביאור ויצום אל בנ"י.

ומ"ש כאלו אוחז בחכמה העליונה *, זהו שייך לענין ההפרש בין השגת המציאות להשגת מהות החכמה בביאור ע"פ ולא תשבית מלח. ואפשר להעיר לענין מתן תורה שניתנה מתנה וכמארז"ל ע"פ וממדבר מתנה תורה ניתנה לו במתנה וכן פי' מורשה לשון ירושה שיורש עצמיות החכמה.

ומש"ע שהמשכת החכמה למטה זהו ע"י הכתר *. י"ל שהרצון מושל על כל הכחות וגם המשכת השכל תולה בהרצון ע"ד ובתורת ה' חפצו וגם י"ל ע"ד חכמות בחוץ שכדי להמשיך חכ"ע למטה זהו ע"י מו"ס מקור החכמה.

ומש"ע ולכן גילוי החכמה עליונה המלובשת בפ' קדש כו' שנמשך ע"י הכתר *, מזה יובן העלי' שע"י הירידה כי והחכמה מאין תמצא מבחי' כתר. ולכן המעשה מצוה גשמיות מעורר מאד למעלה שהרי מה שירידה המצוה בעשי' נמשך מהכתר. ועמ"ש מענין מוריד הגשם שנקרא גשם ע"ש ירידתו בגשמיות והגשמיות נלקח מסוכ"ע כו'. ועמ"ש בפי' תתן אמת שזה שבאתעדל"ת יהי' אתעדל"ע נמשך מבחי' אשר ועמ"ש מזה סד"ה וישכם לבן. ח"ש כאן ולא הי' נוגע ליחוד עליון עד שויאמר כו'.

ומ"ש ועיקר גילוי היחוד ע"י התורה אך האבות עשו הכנה *. נראה האבות עשו הע"ס בבחי' קוין ע"י אברהם נעשה קו ימין חח"ן. ויש חיבור וקישור החסד עם החכמה עמ"ש ע"פ יקוו המים. וע"י יצחק חיבור וקישור קו השמאל בג"ה כו'. והוא ענין גדול התקשרות ז"ת הנק' ספירת הבנין מקור דבי"ע בג"ר ימי קדם. וע"י יעקב קו האמצעי נחלה שאין לה מצרים ת"ת עולה עד הכתר. ואזי אח"כ ע"י התורה יחוד והתקשרות ע"י בו"א. ומזה נמשך יחוד העליון שהמקור לזה צ"ל מא"ס כמ"ש בעה"ק בהוכתי טובא שיתברך השם הגדול ממקורו ואזי יאיר בשם הנכבד וזהו דוקא ע"י שנעשה תחלה בבחי' קוין ע' בבה"ז ויצא קומה ה' למנוחתיך. וא"כ ההכנה הוא בנין הע"ס ע"ד התיקון בג' קוין כו' ואח"כ יהי' עצם היחוד ע"י התורה וע' כה"ג בבה"ז חיי דקל"ג ע"א גבי תפלת ערבית רשות. ומכ"ז מובן ענין לך לך בעבודה עתה דפי' בזהר על ירידת הנשמה מג"ע העליון הנק' בית אביך בגוף שהירידה צורך עלי'. ואפ"ל לך מורה על היחוד כמ"ש בענין מהלכים בין העומדים ובמאו"א אות ה' ססעי' יו"ד הליכה כנוי אל הזווג.

כי הנה חכמה עליונה: שם שו"ה: ידיעא.

בחכמה העליונה: שם שו"ה: בו ה"ז.

ע"י הכתר: שו"ה: גשמיים.

המלובשת בפ' קדש . . שנמשך ע"י הכתר: שם שו"ה: ועי"ז. עי' באוה"ת פ' ראה ע' תשנז.

ועיקר הגילוי . . עשו הכנה: תו"א שם שו"ה: במעשה התחתונים, וראה אוה"ת פ' ראה שם.

פי׳ אשר אראך י״ל ע״ד אשר קדשנו כו׳ אשר תענוג העליון משם נמשך שקדשנו במצותיו בד״ה ביום השמע״צ שמאלו תחת לראשי. ועד״ז אשר נשבעת לאבותינו יעו״ש. כמ״כ פי׳ אשר אראך שהארץ זו יהי׳ גילוי בחי׳ אשר קדשנו כו׳ וזהו וברכת כו׳ על הארץ הטובה אשר נתן לך. וע׳ זח״א ויחי דרמ״ז ע״פ מאשר שמנה לחמו ומ״ש מזה בלק״ת פ׳ צו בענין והוא טובל בשמן רגלו ועמש״ל בענין הכף דמנצפ״ך ניתן לאברהם וזהו לך לך. ואפ״ל ב׳ כפין רומזים לב׳ הבחי׳ שבכתר עת״י וא״א כמ״ש בלק״ת בשה״ש בהביאור ע״פ אני ישנה פ״ב. ועיין * בזח״ג פ׳ אמור דף צ״ג ע״ב בענין ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, אשר דוקא ע״י הארץ שניתן להם נעשו בחי׳ גוי אחד חטיבה אחת בעולם, דומין לבוראו, הוי׳ אחד ע״י הארתו בשמו מטרוניתא, ולכן ביום ההוא שתצא בחי׳ ואני בתוך הגולה, יהי׳ הוי׳ אחד. ועיין במד״ר פ׳ מסעי ע״פ זאת הארץ אשר תפול לכם, בתחילה כי לי בנ״י כי לי כל הארץ, שלי לשלי. ועמ״ש מזה ע״פ לה׳ הארץ ומלואה. ומכ״ז יובן ענין אל הארץ אשר אראך.

בד״ה אך לפ״ז צריך להבין *. ור״ל ועתה יבאר ההפרש בין לך לך דאברהם שהוא להיות גילוי אור וכמ״ש במד״ר פ׳ בא פט״ו אברהם התחיל להאיר שנאמר מי העיר ממזרח כו׳ וכמש״ל סעיף ב׳ בפי׳ והוא יושב פתח האהל, ובין ההמשכה עתה ע״י תומ״צ מעשיות שהוא ג״כ בבחי׳ זו. ויבאר שאברהם עיקר המשכותיו הי׳ להוסיף אור באצי׳ י״ל לאברהם ג״כ הכח מכתר כנ״ל, אך מז״ת דא״א ובמתן תורה שיומשך גם בחיצוניות צ״ל הכח מג״ר שבכתר, ע׳ סד״ה יו״ט של ר״ה ומ״ש ע״פ שראשי נמלא טל ומ״ש ע״פ משה ידבר, והיינו כי במד״ר אמור פכ״ט כל השביעין חביבין בימים יום השבת בדורות משה שביעי לאברהם, א״כ משה לגבי אברהם עד״מ כיום שבת לגבי ששת ימי המעשה אשר יום ראשון חסד ושבת בינה כללות ג״ר, לכן לאברהם ההמשכה מחסד דא״א וע״י משה מג״ר דא״א בחי׳ שבת ולכן בזכותו ירד המן של מו״ס. גם באברהם ע״ד ויבא כגשם לנו ובחי׳ משה אהי׳ כטל כו׳. ועד״ז איתא בזח״ג נשא סוף האד״ר דקמ״ד ע״ב א״ר אבא אנן שיתא בוציני דנהראן משביעאה אנת הוא שביעאה דכולהו דהא לית קיומא לשיתא בר משביעאה דכולא תלי בשביעאה ר׳ יהודה קארי לי׳ שבת דכולהו שיתא מיני׳ מתברכאן, ע׳ זח״ב פ׳ בשלח דס״ג ע״ב, ובפ׳ יתרו דפ״ח ע״א ובפ׳ תצוה דקפ״ד ע״א כל רזין וכל קדישין יקירין כולהון תליין בשביעאה שהיא בינה. עמ״ש סד״ה יו״ט של ר״ה שחל להיות בשבת, ועמש״ל בענין ה׳ דאברהם. ועד״ז ארז״ל פ״ט דשבת הכל מודים שבשבת ניתנה תורה. והנה אברהם חסד דז״א ושבת דז״א הוא עליתו בבינה ששם התגלות עתיק וזהו בחי׳ משה ומבחי׳ עתיק דוקא יוכל לימשך החכמה שהיא התורה גם למטה. ולכן יעקב בחיר שבאבות כי הוא שלישי לאברהם וא״כ הוא תפארת שיש בו מעלה יתירה מבחו״ג כנודע, ויעקב איש תם יושב אהלים שמחבר בינה

ועיין: מכאן עד סוף הקטע נמצא רק בכת״י.

אך לפ״ז צריך להבין: תו״א יא, ד.

עם מ' בזח"א פ' וישלח דף קס"ז ע"ב. אבל משה זכה לבינה עצמה וזהו נתן ההוד למשה, עמ"ש ע"פ הוד והדר לבשת*, וזהו ושמי הוי' לא נודעתי להם והכתיב וירא ה' אל אברם אלא כי נאמר הוי' הוי' ופסיק טעמא ביניהו והיינו ז"א וע"ק והאבות לא השיגו רק עד שם הוי' דז"א אבל משה השיג בשם הוי' דע"ק כמובן ממ"ש בת"א פ' בשלח סד"ה וירא ישראל את היד הגדולה ור"פ וארא סד"ה וארא אל אברהם. ופי' כי בו שבת וינפש הוא שבשבת עליות הוי' דז"א בע"ק כו', ולכן איתא במד"ר פ' נשא פי"ג כי בעשה"ד יש תר"ך אותיות כנגד תרי"ג מצות עם ז' ימי בראשית ור"ל כי ז' ימי בראשית יש בהם בחי' גבוה יותר שאז שמש אור ז' הימים. והנה בהבראם באברהם, נמצא אברהם חסד הוא בחי' יום ראשון של מע"ב עד יום השביעי למע"ב זהו בחי' משה כי משה דור שביעי לאברהם וע"כ על ידו ניתנו תרי"ג מצות למטה כו'. וע' במד"ר פ' קרח נזכר תרי"ג אותיות, והיינו ע"ד אשר לרעך וע"ש במ"כ, ועמ"ש מזה ע"פ הוא אהרן ומשה וע"פ וידבר אלקים כו' וארא כו'.

פ' לך לך ד"כ ע"ג* ד"ה אנכי מגן לך. פי' מגן אברהם*. דהנה נודע שאברהם הוא בחי' חסד גדול עד מאד בלי שום מונע וכולם טובים בעיניו והוא רק טוב (והענין י"ל עפמ"ש לעיל על ד"ה מים רבים* גבי וחסדי מאתך לא ימוש שהוא חסד עליון ואה"ר הבאה מלמעלה להיות וימינו תחבקני. ופי' שם שהוא בחי' כי חפץ חסד הוא ונז' שם המשל לבחי' זו מאברהם ע"ה שהי' מצטער מאד כשלא היו לו אורחים כו' ע"ש. הרי משם מבואר דבחי' אברהם שרשו מבחי' כי חפץ חסד הוא, שהוא חסד דלגאו הנז' באד"ר דקל"ג ב'. וכן משמע ממ"ש ר"פ פקודי דר"כ ע"ב ע"פ מה רב טובך אשר צפנת כו' פעלת שבחי' נהורא קדמאה דגניז קב"ה זהו בחי' אברהם, ונהורא קדמאה זהו מבחי' הנ"ל כדמשמע בפ' בלק דף ר"ד ע"ב ע' מק"מ שם. ולק"מ ממ"ש בד"ה ועשית בגדי קדש שבחי' חסד לאברהם זהו חסד עולם, ורב חסד הוא למעלה מבחי' זו. כי ודאי יש בחי' אברהם באצי' וזהו ענין חסד עולם, ויש בחי' אברהם למעלה מאצי' כנודע מענין בעבר הנהר ישבו אבותיכם כו' כמבואר בד"ה אם בחקתי תלכו. א"כ לפ"ז שפיר י"ל דבחי' כי חפץ חסד הוא ג"כ מרומז בבחי' אברהם. וכה"ג נת' במ"א בפי' מ"ש מועדי הוי' אשר

ע"פ הוד והדר לבשת: ראה יהל אור ע' שצב.

פ' לך לך ד"כ ע"ג: לשון התו"א עם הגהות. בהוצאת קה"ת ברוקלין תשט"ו הוא בדף יב, א. המאמר עם הגהות אלו נדפס גם בלקו"ת לג"פ פז, ד. וראה לעיל תע, ב בהערה.

פי' מגן אברהם: ראה ב"ר ר"פ מח מגן ישעך זה אברהם, וראה גם בפירוש המלות לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק דף רמה, ב בפי' מגן ישענו.

עפמ"ש לעיל על ד"ה מים רבים: כרך ג' פ' נח תריב, ב.

תקראו כו׳ אלה הם מועדי, וידוע דג׳ מועדים הם כנגד ג׳ אבות שהם חג״ת פסח כנגד אברהם שנאמר לושי ועשי עוגות כו׳. אמנם פי׳ מועדי הוי׳ הם חג״ת דאצי׳, ומה שסיים אלה הם מועדי היינו למעלה מאצי׳ דהיינו בעצמות המאציל וענין מועדי הם חג״ת שבכתר כו׳. והמועדים דאצי׳ הם לבושי׳ לבחי׳ מועדי. ע״ד שנז׳ כאן בפי׳ מגן אברהם וכמ״ש בפע״ח שער הסליחות פ״ח בלשון האריז״ל המתחיל אמר יצחק והובא בהרמ״ז ר״פ אמור שבחי׳ ורב חסד הוא לברש לבחי׳ כי חפץ חסד, ולבוש זה נעשה נשמה לת״ד דז״א. נמצא יש כמה לבושים לבחי׳ חסד הלגאו הנ״ל. וזהו ענין בגדי כה״ג שיש בהם ג׳ מדרגות כנז׳ בד״ה ועשית בגדי קדש. וע׳ בפ׳ בלק דר״ד ב׳ ובג״כ אתפשטו דרגין ואתלבשו נהורין כו׳ ועמ״ש בד״ה ה׳ יחתו מריביו) ולכן אמר לו ישמעאל יחי׳ לפניך שפי׳ שיחי׳ לעד לפניך שהוא בחי׳ א״ס בלי גבול ואע״פ שהוא יודע מהו ישמעאל * אעפ״כ מחמת חסד גדול וטובו הגדול רוצה שיחיה ולא זו בלבד אלא שרצה שיחי׳ לחסד בלי גבול. וזהו דאיתא לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ויצא מחמת רוב חסדו. אבל באמת אין מהראוי כן (וז״ש במדרש בראשית רבה סוף פרשה ב׳ והארץ היתה תהו ובהו אלו מעשיהן של רשעים ויאמר אלקים יהי אור אלו מעשיהן של צדיקים, אבל איני יודע באיזה מהן חפץ אם במעשה אלו ואם במעשה אלו כיון דכתיב וירא אלקים את האור כי טוב הוי במעשיהן של צדיקים חפץ עכ״ל. דלכאורה תמהה איך שייך לומר איני יודע באיזה מהן חפץ כו׳. אך הפי׳ שמצד עצמות אור א״ס כמו שהוא למעלה מהצמצום הרי לפניו כחשיכה כאורה, ורבו פשעיך מה תעשה לו, ולכן מצד חסדו הגדול שהוא עדיין למעלה מבחי׳ רצון אותיות צנור א״כ שייך לומר עדיין איני יודע כו׳ אלא כשנאצל בחי׳ רצון הוי במעשיהן של צדיקים חפץ, וע׳ לקמן בד״ה ויאבק איש ובד״ה בשלח פרעה. וזהו וירא אלקים פי׳ כי ראיה הוא בהתלבשות הכתר בחכ׳ שהחכ׳ נק׳ ראיה וכמ״ש במ״א בפי׳ הראיני את מראיך, ובהתגלות בחי׳ זו אזי נאמר את האור כי טוב אלו מעשיהן של צדיקים דוקא. ועם זה יש ליתן טוב טעם למשארז״ל בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שיתף עמו מדה״ר, דלכאורה יש להפלא שהרי הוא ית׳ מקור הטוב ומדוע עלה במחשבתו ית׳ לברוא את העולם במהה״ד רק מפני שראה שאין כו׳. אך הפי׳ כי אם הי׳ בריאת העולם ע״י חסדו הגדול לבד, א״כ היו גם הרשעים מתקיימים כנ״ל ולא הי׳ נשלם המכוון כלל להיות ואת רוח הטומאה אעביר כו׳ ולא הי׳ כלל גילוי אלקותו ית׳ למטה. ועמ״ש סד״ה הן האדם הי׳ כאחד ממנו בענין פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים כו׳ ע״ש. ולכן עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין שהוא בחי׳ הצמצום לשלם לאיש כמעשהו ויהי׳ נשלם המכוון להיות דירה בתחתונים לע״ל בב״א. אלא מפני שראה כו׳ שיתף עמו מדה״ר שהוא קו האמצעי ואינו כמו חסד, וע׳ לקמן בד״ה פתח אליהו

ואע״פ שהוא יודע מהו ישמעאל: להעיר מאוה״ת כרך א׳ פ׳ חיי שרה ד״ה ר׳ בנאה בסופו שאלו היה יודע שיצא לתרבות רעה כ״כ לא הי׳ רוצה כלל להחזיקו, אלא הי׳ סבור שיהי׳ גם הוא הגון רק לא כיצחק ע״ש.

בפי' חד אריך וחד קציר וחד בינוני), והנה בביאת משיח אי"ה כתי' בלע המות לנצח, ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, וצריך לבער כל הרע מן הארץ ואם יתנהג העולם בחסדו הגדול כנ"ל לא הי' העולם יכולים לבא למדרגה הנ"ל של משיח. ולכן ולכן בא יצחק בחי' דין ואף יצחק יצא ממנו עשו מחמת דינו הקשה על חרבך תחי', אך יעקב היתה מטתו שלימה. והנה נודע כי מגן נק' דבר המכסה למשל במלחמה נק' מגן מה שמכסה ובו שלא ישלוט עליו הקשת. והנה כתי' כי שמש ומגן ה' אלקים שכמו שהשמש אם לא הי' לו נרתק לא הי' יכולים לסבול אורו הגדול והנרתק הוא המגין שנוכל לסבול (וע' פ' פקודי דף רכ"ד ב' שמש ומגן כו' אנכי מגן לך כו' והוא ע"ד מ"ש בפ' בלק דף ר"ד ב' בפי' בקר אערך לך ואצפה, כד"א ויצפהו זהב טהור. דהיינו שבחי' מל' דאצי' היא נק' לבוש מלכות שהוא הלבוש היפה שכשנמשך השפע בה ועל ידה יומשך בענין שיוכלו לקבל ולהכיל ושיומשך רק לצדיקים המקבלים עול מלכות שמים ולכן נק' רעיתי יפתי דפי' יפתי הוא מטעם הנ"ל שעושה לבוש נאה כביכול לממ"ה הקב"ה. ולבוש זה נמשך ממעשה המצות. וזהו מ"ש כנפי יונה נחפה בכסף וארז"ל מה יונק כנפיה מגינות עליה אף ישראל מצות מגינות עליהן. כי הלבוש נק' כנפים כמש"ש ואינון אקרון כנפים עילאין כו' ומהמצות נמשך בחי' לבוש הנ"ל אשר הוא בחי' מגן וזהו ענין מצות מגינות עליהן, וע' באגה"ק סי' ג' ע"פ וילבש צדקה כשריון. והנה לפי פי' זה המל' מצד עצמה נק' מגן שהטפה מז"א נקלט בה ועי"ז נעשית הנשמה בשלימות משא"כ הנפילים היו כו'. וזהו ענין אערך לך ואצפה וכמ"ש במ"א ע"פ מאמר הנ"ל. וע' בפ' שמות דף ג' ע"ב. ח"ג כ"ב ב' י"ב א'. ועיין מ"ש בד"ה צו את בני' כו' תשמרו להקריב לי, בענין תשמרו שמור זו משנה שמור לנוקבא שהענין כנ"ל, שעל ידי שנקלט הטפה ברחם הנוקבא זהו השמירה, וזהו ענין נח והתיבה, עיין ריש פרשת נח דף נ"ט ב' גבי ורזא אוליפנא דהא נח אצטריך לתיבה לאתחברא בה ולקיימא זרעא דכולא דכתי' לחיות זרע, ובפירוש הרמ"ז שם בד"ה ת"ח נח אתחזי מיומא כו' ע"ש. והתיבה יש לומר שהיא גם כן תיבות ודיבור המשנה שהוא בחי' שמור לנוק' כנ"ל. והתיבה זהו ענין זכור ושמור זכור לדכורא כו'. וזהו שנק' האשה ג"כ עזר כו', שהוא כענין מגן. עזר זהו סמך והן ששים מסכתות. אך ברוב הדרושים פי' דבחי' מגן זהו ענין הפרוכת הפרסא שבין אצי' לבריאה כמ"ש לקמן בד"ה ואתה תצוה גבי וענין הפרוכת הוא כי והנה כתי' שמש ומגן כו' ע"ש. ועד"ז נת' לעיל בד"ה אעשה לו עזר כנגדו. וכן פי' בעה"מ דף מ"ה ע"ג שער ח' פ"ד וז"ל החוט הזה של א"ס כו' נתפשט החוט בתוך א"ק ונעשה פרסה פי' פרוכת שהוא מסך כו' בסוד פסוק שמש ומגן כו' כדי שלא יצא האור יותר מדאי ויהי' ח"ו העולם חרב כמו שהי' בעולם התהו והמסך הזה מעכב השפע שלא יצא חוצה יותר ממה שיכולים לסבול העולמות וכן יש בין כל עולם ועולם מסך מבדיל בסוד והבדילה הפרוכת לכם עכ"ל וע"ש שע"ד פ"ג פ"ט ושער ז' פכ"ב. ומדבריו מבואר שבעולם התהו לא היו פרסאות כמו בעולם התיקון וע"כ זה הי' סיבה שנחרב העולם התהו כו' וכן האריך שם שער זיין פ"ד. ועיין בע"ח שער א"א

בתחלתו. ובביאור האד"ר בתחלתו גבי ופריס קמיה חד פרסא, שגם בעולם התהו הי' פרסא א' ואעפ"כ לא אתקיימו עד ולבתר זמנא הוא אסתלק והוה מסתכל בההוא פרסא ואתתקן כו' דהיינו הסתלקות האור וגם שנעשה פרסא בין עולמות א"ס ואצילות אזי נתקיימו. ע"ש בספר רוח דוד. עכ"פ עיקר המסכים והפרסות הוא שנעשו בעולם התיקון. וכ"מ בפ' נח דס"ה ע"א ובמק"מ שם. ומכ"ז יובן ענין אחד דהנה בעמה"מ ריש ש"ז דף מ"ב סע"ג פי' דעולם התהו הוא בחי' נפש ועולם התיקון הוא בחי' רוח, והעולם שיהי' כשיחדש הקב"ה עולמו הוא בחי' נשמה. נמצא לפ"ז עולם התיקון גבוה יותר מעולם התהו כמעלת רוח על הנפש. גם בע"ח מבואר העגולי' הוא בחי' נפש ויושר הוא בחי' רוח, ומבואר בשער הנקודים ובמה"ב פ"ז שעולם הנקודים שבהם הי' שבה"כ נאצלו רק בחי' נפש ולכן נשברו שלא יכלו לקבל האור כו' והתיקון הוא בחי' יושר בחי' רוח ע"ש באריכות. וכן נתבאר באריכות לקמן בפ' שמות בד"ה מי שם פה לאדם, ושלכן יש בתיקון מעלה יתירה מה שאינה בעולם התהו והוא ענין נעוץ תחלתן בסופן שזהו הנמצא דוקא בבחי' יושר שהוא פרצוף אדם שאז יתכן לומר שיש בחינה ברגל מה שאינו אפילו בהראש כו' משא"כ בעולם התהו שהיו בבחי' עגולים לא הי' בחינה זו. וא"כ מכ"ז משמע דהתיקון שרשו גבוה מהתהו. וכן הסברא נותן כששותר ע"מ לבנות דהאי הבנין עדיף. אך א"כ זה סתירה למ"ש ברוב הדרושים דעולם התהו הוא בחי' לפני מלך מלך לבנ"י שהוא למעלה מעולם התיקון היינו ששם הי' ריבוי האור כו' עד שזהו תכלית ירידת הנשמה להתלבש בנה"ב והגוף לפי שנה"ב שרשה מעולם התהו ועי"ז דוקא נעשה עלי' בה"א וכמבואר לעיל בפ' נח ע"פ מים רבים ובשאר דוכתי, וע' לקמן ע"פ וישלח יעקב וע"פ ויקח מן הבא בידו מנחה וע"פ בשלח פרעה, וזהו כוונת כל הדרושים של אדמו"ר נ"ע. אך כ"ז יובן ע"פ המבואר לקמן בד"ה ההבדלה הפרוכת בענין החשמל המלביש לזו"נ דאצי' שהוא ענין המסך שבין אצי' לבריאה, שאע"פ שהוא חיצוניות אצלן עכ"ז שרשו גבוה מהן כי זו"נ הוא מדות דאצי' והחשמל שרשו מהבינה וכענין משלי שלמה, ששרש המשל נמשך משכל עליון מאד שלכן דוקא שלמה הי' יכול לומר משלים כו' ע"ש באריכות. והנה עם היות שרשו גבוה יותר עכ"ז הוא עצמו למטה מזו"נ וגורם המעטת האור עד שהאור שעובר ונמשך דרך המסך אינו ערוך כלל לגבי האור שלמעלה מהמסך ע"ד כי שמש ומגן כו'. וכך עד"ז ממש י"ל בענין התהו והתיקון כי בתהו לא הי' פרסות ומסכים א"כ בא האור בריבוי מאד, משא"כ בתיקון שנעשו פרסות ומסכים א"כ בא האור במיעוט. וזהו ענין המבואר בכל הדרושים שעולם התהו הוא גבוה יותר מצד ריבוי האור שהי' שם משא"כ בתיקון. וזהו שנאמר גבי יעקב כי קטן הוא בחי' יו"ד עקב שהאור נמשך ע"י צמצומים כו'. אך עכ"ז הרי שרש עולם התיקון שהוא ענין המשכות הפרסות והמסכים הלבושים דתיקון הרי הם נמשכים מבחי' שלמעלה גם מריבוי האור דעולם התהו ע"ד הנ"ל בענין החשמל כו'. וכך ז' מלכים דתהו הם ז' מדות והתיקון נמשך מבחי' גבוה יותר כו' וכנודע ג"כ דמלך הדר הוא גבוה מז' מלכים קדמאין שהם ז"ת דמל' דא"ק ומלך הדר הוא יסוד דא"ק וזהו עיקר התיקון כמ"ש

באד"ר דקמ"ב. אלא שמשם נמשך האור ע"י פרסות ומסכים דשאר התיקונים להמעיט גילוי האור. ולכן ארז"ל ג"כ במדרש רבה תולדות פ' ס"ג, מטרונא שאלה את רבי יוסי בן חלפתא למה יצא עשו תחלה אמר לה טיפה ראשונה של יעקב היתה, אמר לה משל אם תניחו שתי מרגליות בשפופרת אחת לא זו שאתה נותנת ראשונה יוצאה אחרונה כך טיפה ראשונה של יעקב היתה עכ"ל. והנה מבואר לקמן בד"ה בשלח פרעה בענין עשו שנק' בנו הגדול לפי שעולם התהו קדם לעולם התיקון כו' וכמ"ש בפ' וישלח. וא"כ לפ"ז עשו הוא הבכור הראשון ואיך אומר ר' יוסי להפך שבאמת יעקב הוא הראשון כו'. אך לפמשנ"ת שניהם אמת דמצד סדר ההשתלשלות עולם התהו קדם וגם בו ריבוי האור יותר הרבה מבעולם התיקון, אך זהו בסדר השתלשלות שדומה ללידה אבל בשרשן עולם התיקון גבוה יותר שהוא מבחי' רוח והעולם התהו הוא מבחי' נפש. וקרוב ענין זה למשנ"ת בעולם התיקון עצמו בענין שמים וארץ דבסדר השתלשלות שמים קדמו ובשרשן ארץ קדמה. ע' לקמן בד"ה ויגש אליו יהודה. ועמ"ש עוד במ"א בד"ה השמים כסאי בענין הפרסא ששרשה גבוה מאד היינו מבחי' כתר. וזהו אנכי מגן לך שבחי' המגן והפרסא שרשה מבחי' אנכי כו'. ולמטה פי' אנכי מגן היינו המצות מעשיות שהם מבחי' אשר אנכי מצוך כמ"ש סד"ה מים רבים בפ' נח הם בחי' המגן שבהם ועל ידם נמשך ומתלבש מבחי' כי חפץ חסד וזהו ענין בגדי כה"ג כמ"ש בד"ה ועשית בגדי קדש, ועמ"ש בביאור ע"פ וקבל היהודים גבי ולא ע"ה חסיד, וזהו ג"כ ענין אנכי מגן שהמצות שהם מבחי' אנכי הם בחי' מגן לגילוי האהבה דאברהם כו', וזהו ג"כ ענין מצות מגינות ונק' כנפי יונה שבהם גילוי הרצון כו' כמ"ש בד"ה יונתי. ועמ"ש בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה בענין ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט ע"ש היטב, ועד"ז יובן ענין אנכי מגן כו'. וו"ש בירמי' ססי' ט' כי אני ה' עושה חסד משפט וצדקה בארץ כו'. ומזה נמשך מ"ש וימנע מרשעים אורם, אורם דייקא וכדפי' בד"ה בשלח פרעה ששרש יניקתם מבחי' ארך אפים ורב חסד כו', אלא שאעפ"כ אינו מאיר אצלם בהתגלות כ"א בחשך כפול כו', משא"כ בקדושה כתי' לא ימנע טוב כו' להולכים בתמים כדפי' בפ' פקודי דר"ל ע"א. ועמ"ש בד"ה וישב יעקב גבי אם לעוברי רצונו כו' וכ"ז נמשך ונעשה ע"י בחי' מגן הנ"ל שעי"ז נעשה בחי' וימנע מרשעים אורם כו' ולא ימנע טוב להולכים בתמים כו', וכמ"ש בפ' פקודי דרכ"ד ע"ב שזהו ענין נהורא קדמאה דגניז לי' קב"ה ומן חייביא גניז לי' ומני' לי' אבל לצדיקייא מה כתי' לא ימנע טוב כו'. והיינו כמ"ש במ"א בד"ה ואהי' אצלו אמון שגנזו בתורה, ולכן עי"ז לא יוכלו לקבל ממנו רק שומרי התורה, ועמ"ש בד"ה ויאבק בענין אם תגביהי כו' משם אורידך כו' ומ"ש ע"פ עבדים היינו כו' ויוציאנו כו'. וע"ע מענין נהורא קדמאה בפ' תרומה קמ"ט א' קס"ו ב' קס"ז א'. וע' מענין מה רב טובך אשר צפנת כו' בפ' בראשית דף ז' ע"א ובפ' פקודי דר"כ ע"ב ובפ' אמור דפ"ח א'. וע' עוד מענין מגן בפע"ח גבי מלך עוזר ומושיע ומגן ששרש בחי' זו נמשך מבחי' יאר ה' פניו כו'. בפרדס ערך מגן פי' מיכאל גבריאל נוריאל ר"ת מגן והיינו ע"ד שבחי' החשמל הוא מבחי' ת"ת שכולל חו"ג כו'. וע' בפ' יתרו דע"ח ב' גבי וההוא נהורא כליל בתרין

נהורין כו׳. גם בחי׳ מלאכים הנ״ל זהו הבחי׳ ג׳ שבבגדי כה״ג הנז׳ סד״ה ועשית בגדי קדש ומדרגה השלישית כו׳. וע׳ בפ׳ פקודי דף ר״נ ע״א וסימן אנכי מגן. בלק״ת כאן פי׳ מגן היינו כי בלשון תרגום מגן הוא תרגום של חנם. וכ״ה ברבות פמ״ד. וי״ל כי מבואר בד״ה ואלה המשפטים בענין ובשביעית יצא לחפשי חנם, חנם בלא מצות כו׳, והוא בחי׳ שאין אתעדל״ת מגיע שם וע״כ כדי שלא יינקו החיצוני׳ מבחי׳ זו כמ״ש אם תגביהי כנשר כו׳ ע״ז נאמר ג״כ אנכי מגן לך, כפי׳ לה״ק דמגן לשון הגנה שלא ינקו מבחי׳ הנק׳ חנם, אלא שגם בחי׳ זו יומשך לך כמ״ש ונפלינו אני ועמך כו׳ וזהו אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך כו׳). וזהו לעתיד לבא הקב״ה מוציא חמה מנרתקה וצדיקים מתהנים בה ורשעים נדונים בה (עיין בתניא פכ״ו בענין ואוהביו כצאת השמש בגבורתו כו׳ וע׳ ר״פ אמור ע״פ וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה כו׳).

ואעשך לגוי גדול.

א) **פב״ת** דפסחים קיז״ב. א״ר שמעון בן לקיש ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלקי אברהם, ואברכך זהו שאומרים אלקי יצחק, ואגדלה שמך זהו שאומרים אלקי יעקב, יכול יהי׳ חותמין בכולן ת״ל והיה ברכה בך חותמין ואין חותמין בכולן. אך הענין כי האבות הן הן המרכבה היינו חג״ת דאצילות, וא״כ בחי׳ אלקי אברהם היינו בחי׳ שלמעלה מהחסד דאצי׳ והוא חכמה עילאה, וכמ״ש בזח״ב בשלח נה״ב אלקי אבי וארוממנהו כד״א אלקי אברהם וכ׳ המק״מ פי׳ אבא שהוא אלוה של חסד א״ר יוסי אי הכי אמאי וארוממנהו דהא אלקי אברהם לעילא הוא, פי׳ כי הוא בחכמה עילאה וא״צ הרמה, אמר ליה אפילו הכי אצטריך להעלותו לאריך כו׳. נשמע דאלקי אברהם היינו אוא״ס המלובש בחכמה עילאה, ולכן מקדימין שבח זה לשבח הגדול הגבור כו׳ שהוא בהתפשטות ההמשכה במדות חג״ת אבל אלקי אברהם זהו בחכמה, וא״כ זה שיתעלה אברהם כ״כ שיהיה מרכבתא עילאה זהו ואעשך לגוי גדול, היינו שיצאו ממנו ישראל שנק׳ גוי גדול ע״ש שנאמר גדול הוי׳ ומהולל מאד וחלק הוי׳ עמו, ומקורם אברהם חסד עליון. וע׳ במדרש ע״פ ויעש אברהם משתה גדול, גדול העולמים הי׳ שם וכן בפ׳ וישב ע״פ איננו גדול מזה יובן ג״כ פי׳ לגוי גדול וזהו ענין והאופנים ברעש גדול. ואפ״ל עוד דארז״ל ע״פ גדול הוי׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי גדול כשהוא בעיר כו׳ בזהר פ׳ ויקרא דף ה׳ שעי״ז מאיר בו מבחי׳ שמו הגדול שם הוי׳ דלעילא ע״ק, וזהו ענין לגוי גדול שממשיכים בחי׳ זו להיות גדול הוי׳ כו׳ בעיר כו׳, ועמ״ש מזה ע״פ כמגדל דוד צוארך. וענין אלקי יצחק הוא קו השמאל בג״ה והוא ענין העלאה ממטה למעלה, כענין עבודת הקרבנות, וכענין הבארות שחפר יצחק כמ״ש בד״ה אלה תולדות יצחק. ועז״נ ואברכך פי׳ הברכה שיהיה ההעלאה

והצמיחה בברכה וריבוי וכמ״ש בד״ה כה תברכו בלק״ת פ׳ נשא בפי׳ יברכך ה׳, וגם מצינו שיצחק בירך את יעקב ויתן לך האלקים מטל השמים כו׳ כי שרשו מקו המדה שמשם באה הברכה, ואגדלה שמך זהו שאומרים ואלקי יעקב כי יעקב בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה כו׳, ולשון ואגדלה שמך י״ל ע״פ מ״ש ע״פ מגדל עוז שם הוי׳ משלי י״ח בפי׳ צדיקים שמן קודם להן דומין לבוראן שנאמר ושמי הוי׳ ועד״ז נאמר ועשיתי לך שם כשם הגדולים. והיה ברכה בך חותמין, כי אברהם חסד נק׳ יומם יומא דאזיל עם כולהו יומין זח״ג אמור ק״ג ב׳ שכל הו״ק מקבלים ממנו כי החסד מקבל מהבינה בסוד אתה כהן לעולם, עיין זהר ר״פ יתרו דס״ז ע״ב גבי אית מלך לעילא ברזא דקדה״ק וכהן דמשמש תחותי׳, וא״כ החסד מקשר אור ג׳ ראשונות כח״ב בכל הו״ק וסיומן יסוד הנק׳ חותם וזהו ענין בקר דאברהם ובקר דיוסף בזח״ג פ׳ בלק דף ר״ד סע״א וע״ב וע׳ בזהר נשא דקמ״ב ע״א וברבות פ׳ שמות ספ״ב בענין המשקוף ושתי המזוזות שאברהם הוא המשקוף גדול שבאבות ונק׳ ג״כ האדם הגדול בענקים כו׳. וענין חותם ע׳ בת״א פ׳ בראשית בד״ה ענין הברכות פי׳ חותם בברוך כענין החותם בנעילה ביוהכ״פ, ובמדרש פ׳ במדבר פ״ה פי׳ ותהלתי אחטם לך לשון חותם, הרי חותם שייך לבחי׳ חוטם שהוא ריח, וכן ויפח באפיו נשמת חיים ס״ת חותם באפיו היינו חוטם, ועמ״ש בלק״ת בד״ה וישלח יהושע מן השטים בפי׳ לבעל החוטם, ולכן א״ש שזהו אברהם שנק׳ האדם הגדול, ע״כ נק׳ לבעל החוטם והוא בחי׳ חותם וכן ע״פ אלכה לי אל הר המור ארז״ל זה אברהם במדרש בשה״ש במקומו ובזהר ויקרא ד״ג אריתי מורי דרגא דאברהם וגם הר המור פירשו במדרש שם על המילה והיא ניתנה לאברהם ע״כ המשיך מבחי׳ בעל החוטם, ועי״ז זכה לחותם בך חותמין. וגם כי עיקר חותם ביסוד שזהו המילה וכמ״ש בזהר פ׳ אחרי בענין חותמך ופתילך ומטך ע״ש דע״ג ומ״ש בלק״ת בד״ה שימני כחותם בענין חותם בולט וחותם שוקע.

רבות מג״ב מד״א קנ״ב רמג״ב רצ״ב. ח״מ קיז״ג ז״ג. זח״א ע׳ תצ״ו. ח״ב נ״ה. ח״ג י״ח. בחיי טו״ב כב״ד לט״ב קסז״ב רלה״א. של״ה קסח״ב קסטא״ב רעח״א ערט״ב רפז״א שכד״ב שעב״ב. ס״ח תקס״ו. מ״ע קצ״ג.

ב) **רבות** במקומו לך פל״ט דמ״ג ב׳, ואעשך לגוי גדול א״ל ומנח לא העמדתי ע׳ אומות א״ל אותה אומה שכתוב בה כי מי גוי גדול, ואתחנן ד׳, אני מעמיד ממך והיינו כי הגוים עוכמ״ז מקבלים מע׳ שרים ומקורם שרו של עולם מט״ט אבל בישראל נאמר כי מי גוי גדול כו׳ כהוי׳ אלקינו בכל קראינו אליו שמקבלים משם הוי׳ כמ״ש אשרי העם שה׳ אלהיו ולכן נק׳ גוי גדול שמקבלים מבחי׳ גדול העולמים וכמ״ש כי לי בנ״י, ועמ״ש מזה ע״פ כי מי גוי גדול בבוך שמות ויקרא במ״ד ר״פ ואתחנן *, עמ״ש בת״א בד״ה כי עמך מק״ח בפי׳ הבט משמים וראה שהוא ח״ע תורה ואזי וברך את עמך ישראל כי ע״י בחי׳ זו נהיה אנחנו עם בנ״י נתראים לפניו לדבר חשוב

ר״פ ואתחנן : אוה״ת שם ע׳ קנו.

כו' ע"ש. והענין י"ל פי' גוי גדול י"ל ג"כ שהם ממשיכים גילוי בחי' גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו וארז"ל אימתי גדול הוי' כשהוא בעיר אלקינו (ולכן בתפילין דמארי עלמא כתיב כי מי גוי גדול) וע' מזה בזהר ויקרא דף ה' ע"א, ומ"ש בד"ה ושננתם * בפי' תלמוד גדול או מעשה גדול דהכוונה ג"כ ע"י איזו דבר ממשיכים יותר בחי' גדול הוי' ועד"ז ארז"ל גבי צדקה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול, וע' מענין כי מי גדול בזח"א וישלח דקע"ג, ובפ' ויחי דרל"ו ובפ' פנחס דרנ"ה, פי' כה' אלקינו כו' בכף לרמוז על בחי' כתר, וע"ש דרמ"ג ובפ' בראשית דל"א, ואפ"ל שנק' גוי גדול ע"ש הבו גודל לאלקינו ופי' במא"א אות ג' סעיף ל"ז גדל גי' ל"ז מילוי ס"ג כי אימא מגדלת לז"א וזהו הבו גודל לאלקינו, וה"ע המשכת מוחין דגדלות לז"א, ועמ"ש ע"פ הגדיל הוי', והמשכה זו ממשיכים נש"י ע"י תורה ומצות כנ"ל בענין תלמוד גדול ומעשה גדול נמצא הם הממשיכים ההגדלה בשם הוי' וכן ועתה יגדל נא כח אד', וע"כ נקראו גוי גדול, ועז"נ ואעשך לגוי גדול. ועמ"ש ע"פ יעקב חבל נחלתו וע' ברבות מקץ פ"צ ע"פ רק הכסא אגדל ממך וכמ"כ כתיב והיית רק למעלה יכול כמוני ת"ל רק גדולתי למעלה מגדולתכם, ופי' גדולתכם זהו מה שממשיכים ע"י תומ"צ להיות גדול הוי' ומהולל מאד, וגדולתי היינו מ"ש ולגדולתו אין חקר בחי' שלמעלה מתומ"צ בחי' אור א"ס שלמעלה מסוכ"ע וממכ"ע, וכמ"ש מזה ע"פ גדילים תעשה לך שעי"ז ממשיכים בחי' ה' אלקי גדלת מאד הוד והדר לבשת כו' וע"פ תקע בשופר גדול כו', וזהו ענין רק הכסא אגדל גדולה תשובה שמגעת עד כסה"כ ע"ש ((הגה"ה, ההפרש בין ענין גדולתי למעלה מגדולתכם ובין ענין קדושתי למעלה מקדושתכם, י"ל כי הגדולה ע"ד ואגדלה שמך, וכן המאור הגדול ע"ש גדולת הזיו והאור המתפשט ממנו ועמ"ש ע"פ לך הוי' הגדולה ועתה יגדל נא כח, והקדושה זהו ענין העצמיות ולא הארה שהרי ענין קדוש פירושו מובדל וההבדלה הפך התפשטות הארה וזיו וכמו יהי רקיע ויהי מבדיל והבדילה הפרוכת וכמו שיש הבדלה בין קדש לחול כן המבדיל בין קדש לקדש וכו', ואעפ"י שנאמר ושמך קדוש הרי גם בבחי' שם שייך קדוש, זהו שגם שמו קדוש ומובדל ורק הודו וזיו של שמו מאיר כו' בת"א בד"ה לכן אמור לבנ"י. עכ"פ גדולה י"ל ענין שם ואור ומל', וקדוש ענין עצמיות עכ"ה). ומזה יובן ענין ואעשך לגוי גדול דמאחר שצריך להשמיענו גדולתי למעלה מגדולתכם, מובן שגדולתכם בחי' גבוהה מאד, וזהו כענין יו"ד ולא אחד עשר, שהע"ס הם עם הכתר אבל אור א"ס ב"ה חד ולא בחושבן. וזהו גדולתי למעלה מגדולתכם, שגדולתכם המשכת האור שבעשר ספירות כח"ב וכו'. וזהו גוי גדול, פי' גוי ג' נה"י ו' נה"י חג"ת י' כללות הע"ס עם כח"ב, זהו גוי גדול. עמ"ש בת"א ר"פ בראשית בד"ה השמים כסאי בפירוש וצדקה תרומם גוי.

ג) **עו"ש** ברבות ואעשך שאני עושה אותך בריה חדשה. ע' כה"ג ברבות אמור ס"פ כ"ט בענין מוסף דר"ה שנאמר בו ועשיתם ובשאר מוספים נאמר והקרבתם, כאלו היום נעשיתם בריה חדשה כמ"ש כי כאשר

בד"ה ושננתם: ראה אוה"ת ואתחנן ע' רלח ואילך.

השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה, שנז' בהם ל' עשיה לפי שהן בחי' חדשה, ועד"ז כאן ואעשך. והענין י"ל כי ההמשכה אשר לקיום העולמות נק' לחדש הישנות, אבל כתיב אור חדש היינו המשכת אור חדש ממש והוא יחוד פנימי' חו"ב ששרש ההמשכה מעתיק מא"ס וכו', עז"נ ואעשך בריה חדשה המשכה נשמה חדשה מיחוד פנימי הנ"ל, וכן בכל ר"ה נמשך אור חדש חידוש נשמת אדה"ר שנברא בר"ה כמ"ש בלק"ת בד"ה שוש אשיש בה', וע' מענין השמים החדשים בת"א פ' בראשית, וזהו ענין שנק' אברהם שהה"א מורה על יחוד חו"ב. וענין בריה חדשה י"ל ע"ד אברהם ופסיק טעמא שאין ערוך אברהם דבריאה לאברהם דאצי' א"כ כאשר יאיר בו אור האצילות זהו ממש בריה חדשה, ואף אם ע"י לך לך האיר בו האצילות שבבי"ע שאין זה ערוך לגבי אצי' העליון ממש עכ"ז כיון שזהו אצילות שהוא אלקות נק' בריה חדשה, וזהו ואעשך ועד"ז נאמר ועשית אשר בחקי תלכו, ועיין מענין הנשמה יתירה דשבת שהוא ג"כ קצת הארה חדשה המאיר בהנשמה כו', וע' מענין מוחין חדשים, ענין ורוח לבשה את עמשי.

גם בריה חדשה זהו שלא ע"ד ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה דהיינו מעט מעט אלא בבת אחת דהיינו דילוג וזהו ע"ד שבפסח נמשכו לז"א כל המוחין דגדלות בבת א' ולא כמו בשאר יו"ט ואף בשבת שבאים בסדר והדרגה והולך וגדול מעט מעט אבל ביצירה נכנסו בו כל המוחין ברגע אחת, וע' במאמר עתידה אשה שתלד בכל יום ובענין ונגש חורש בקוצר כו'.

ד) עו"ש ברבות ר"פ מ"ם דמ"ד ע"א ר"פ פתח אשרי הגבר אשר תייסרנו י"ה תלים צ"ד, ואם בא להקפיד ומתורתך תלמדנו, מה כתיב באברהם ואברכך ואגדלה שמך כיון שיצא קפץ עליו רעבון ולא קרא תגר ולא הקפיד אלא וירד אברם מצרימה כו'. הענין יובן עפמש"ל בפי' ואעשך לגוי גדול ואברכך שזהו שאומרים אלקי אברהם וכו' שיהי' בחי' מרכבה ושישראל יהי' גוי גדול להיות בהם גילוי גדול הוי' וכו', וברכה זו צ"ל דוקא ע"י שיהפכו מחשוכא לנהורא, וזהו ענין היסורין והשעבוד, וכמ"ש מזה בלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו בפי' כי מנסה ה' אתכם לדעת כו', וז"ש המדרש כאן טרף נתן ליראיו טירוף נתן ליראיו ופי' המ"כ טלטול ונדנוד בלי שלוה, והיינו שע"י יבררו רפ"ח ניצוצי' שנפלו בשבה"כ שהן נק' טרף רפ"ח ניצוצי' עם הכולל גי' טרף, ובירור זה צריך לירד למקומם לברר וזהו ענין בנימין זאב יטרף, ועי"ז לע"ל יזכור לעולם בריתו, ובמא"א יו"ד י"ח יסורים מאו"א, מוסר אביך, אשר תייסרנו י"ה שהן או"א, ושרשו מגבורה דעתיק, וכמ"ש הרמ"ז ר"פ פנחס וכמ"ש במ"א ע"פ ודרך חיים תוכחות מוסר, ולכן לא הפקיד אברהם כי אברהם עיקר תשוקתו לגדולה וברכה הנ"ל שהן חיי עוה"ב בחי' ודרך חיים.

רבות פ' מקץ ר"פ צ"ג, הובא במדרש ר"פ מ"ם ענין ואברכך וכו' אשר תייסרנו י"ה וכנ"ל ובתוספת דברים. ושם אין אדם בלא יסורים אשרי לאדם שיסורין באים עליו מן התורה שנאמר ומתורתך תלמדנו. ופי' המ"כ

שיסורים באים עליו מכח שעוסק בתורה, ור"ל תורה היא מחכמה וא"כ היסורים הבאים מכח שעוסק בתורה ע"כ צ"ל שהם מגבורות דאבא ושרשן מגבורות דעתיק, והגבורה שם כלולה בחסד דלית שמאלא בהאי עתיקא לכן אשרי הגבר כו' כי אשרי בכתר. וע' ברבות פ' אמור פכ"ט ע"פ ויסרתיך למשפט מייסרך ביסורין בעוה"ז כדי לנקותך לעוה"ב אימתי בחדש השביעי כו', והוא בינה שהיא שביעאה ע"ד היכל השביעי שכולל ג"ר כח"ב, וזהו ענין אשר תייסרנו י"ה, ועמ"ש במ"א בשם הרד"א בשם המדרש דאשרי הפך הוי וענין הוי מבואר בזח"ג פ' אחרי דע"ד שמורה על דאסתלק האור לעילא כו' בחי' רחל מבכה כי איננו וההפך מזה הוא אשרי שנמשך ומאיר האור וזהו ע"י היסורים ע"ד המבואר בזהר פ' שלח דקס"ב גופא דלא סליק בי' נהורא דנשמתא מבטשין לי' וסליק ביה נהורא דנשמתא.

ה) **רבות** נשא פי"א קרוב לר"פ דרמ"ג ע"ב, כה תברכו הה"ד ואעשך לגוי גדול וגו', ור"ל מ"ש ואברכך והיה ברכה היינו מ"ש כה תברכו את בנ"י כה הוא מ' תברכו אותיות בכתרו שהכהנים שהם מבחי' חסד ממשיכים הברכה ממקור החסד עליון שהוא כתר לסט' דימינא שהם נש"י, א"ר פנחס בן יאיר שבעה ברכות בירך הקב"ה את אברהם ואלו הן ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה ואברכה מברכיך ומקלליך אאור ונברכו בך כנגד שבעה פסוקים שבמעשה בראשית שכתוב בהן כי טוב, י"ל כי ז' בחי' כי טוב רומזים למדריגות הטוב שאין שם רע כלל משא"כ בז"ת דאצי' שנק' שבע כפולות שיש שם שרש לרע ג"כ וכמ"ש בס"י בברייתא למד שבע כפולות כו' תבנית רך ותבנית קשה כו' תמורת חיים מות כו', ומשם נמשך כ"ח עתים י"ד לטובה וי"ד לרעה כו', אכן בחי' הטוב היינו בלי שום רע וכמ"ש כה"ג בזהר בראשית דף ח' ע"א ע"פ שכל טוב לכל עושיהם שכל טוב דא אילנא דחיי דאיהי טוב בלא רע כלל, וזהו ע"ד לית שמאלא בהאי עתיקא, וכמשארז"ל ספ"ג דפסחים ע"פ ביום ההוא יהיה הוי' אחד לא כהעוה"ז העוה"ב בעוה"ז על בשורות טובות הוא אומר ברוך הטוב והמטיב ועל שמועות הרעות כו' אבל לע"ל כולו הטוב המטיב, לפי שלע"ל יהי' גילוי אור הכתר דלית שמאלא כו', ועמ"ש בזה ע"פ טוב וישר הוי' על כן יורה חטאים בדרך תלים סי' כ"ה וע' בילקוט שם ועמ"ש ע"פ מצא אשה מצא טוב, ועד"ז הוא ענין ז"פ כי טוב שנאמר בז' ימי בראשית היינו שבע פעמים כי טוב הם ז"ת דע"י שהן ז' ימי בראשית כמ"ש בלק"ת בפ' צו בשם המק"מ ס"פ מצורע זהו ענין כאור ז' הימים ע"ש, וע"כ בירך הקב"ה את אברהם בשבע ברכות אלו להמשיך האור מז"ת דע"י לז"ת דאצילות כו' שיזכה לעולם שכולו הטוב והמטיב כולו טוב ומנוחה לחיי העולמים. או י"ל כי ז' מדות שהן טוב ושרש לרע ג"כ הם ז' היכלות דבריאה וכולו הטוב והמטיב הן ז' מדות דאצילות עולם האחדות. ומכ"ז יובן ג"כ ענין ברכת חתנים שהם ג"כ שבע ברכות כדי להמשיך להם מבחי' ז"פ כי טוב הנ"ל, ובזהר פ' תרומה דקס"ט ע"ב פי' כי שבעה ברכות הם מה שהמ' מתברכת מו"ק דז"א ועליהם הבינה זהו ברכה השביעית, א"כ מובן שהוא ז' ברכות מהבינה ע"ד היסוד והיינו כי בבינה הוא

התגלות עתיק שמשם מקור הטוב, וזהו שארז"ל שלשה הטעימן הקב"ה מעין העוה"ב בעוה"ז אברהם יצחק ויעקב ספ"ק דב"ב די"ז ע"א, ועמ"ש מזה בלק"ת בשה"ש בד"ה קול דודי פ"ד, וע"כ בירכו נגד ז"פ כי טוב, ועמש"ל ע"פ לך לך כו' אל הארץ מהזהר אמור דצ"ג ע"ב ע"פ גוי אחד בארץ דענין באו לארץ הוה כענין זיווגא לכן אתי שפיר דצריך שבע ברכות, ועמ"ש ע"פ שבע ביום היללתיך.

ו) עו"ש ג' גדולות וד' ברכות כתיב כאן בישרו שהן ג' אבות וד' אמהות, והלא גדולות אינן אלא שתים ואעשך גדולה היא דכתיב ה' אשר עשה את משה. ג' גדולות חג"ת שין של ג' ראשים ד' ברכות נהי"מ שין של ד' ראשים ויש בחי' שהאמהות גבוהות מן האבות ע"ד אחעט"ב בלק"ת בשה"ש סד"ה קול דודי הנ"ל גבי ומקפץ על הגבעות, גם ג' ד' מורה על היחוד ע"ד גמול דלים ג' יסוד ד' מלכות, לכן במן נאמר והמן כזרע גד וזהו גד גדוד יגדנו כו' ועיין זח"א ר"פ בראשית דף ג' ע"א. עו"ש והיה ברכה והיה בריכה ברכה היא מ' בריכה בינה כמ"ש בדרוש ברכת הזימון בפי' נברך ששלשה ממשיכים בריכה שמשם נמשך הברכה בז"ת, ובמא"א ב' ל"ה ברכה מצד אימא עילאה בריכה העליונה ששם מימי החכמה נאספים לתוכה המברכת למל' בריכה התחתונה. ויש לפרש ההפרש בין ואברכך לבחי' והיה ברכה כי ואברכך ע"ד כה תברכו בחי' מל' אך המל' לפעמים אין מתחברת עם ז"א כו' אבל בינה וחכמה נק' תרין רעין דלא מתפרשין ע"כ נק' בריכה שתמיד ונהר יוצא כו' והיינו לפי שמקור המשכה זו מהכתר כו' דא"ס דלית שמאלא וכנודע מענין והחמשית לפרעה ועז"ב והיה ברכה שהברכה דבוקה בו בלי שום הפסק ופירוד כו' ע"ד כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו בזח"ב פ' יתרו דפ"ג סע"א, ע' זח"ב פקודי דרס"א א' שהמ' נק' ברוך משני אופנים הא' שמתברכת מלמטה מחיות שרפים ואופנים שכולם נכללים בה ע"ד מי באר דנובעים מלמטלמ"ע הב' ע"י המשכה מלמעלה למטה מברוך יסוד אבא, וע' זח"ג דרצ"ו ע"ב ע"פ כי שם צוה ה' את הברכה ובמדרש פ' קדושים פכ"ד ברכה מציון, וא"כ זהו והיה ברכה. ע' גמרא פרק הבע"י בענין להניח ברכה אל ביתך ובזח"א ר"פ ויגש בענין אות ב' שהוא סימן ברכה והיינו מ' שנק' בית וזהו וזאת הברכה. עו"ש אימתי עשה הקב"ה אברהם לגוי גדול כשיצאו ישראל ממצרים ובאו לסיני כו' והגיעו לא"י. הנה ד' חיות המרכבה נק' גדילים ונק' חיות גדולות והיינו ע"י שהם מרכבה להעלות בחי' ז"א לא"א כו' להמשיך בחי' ה' אלקי גדלת מאד וכשנעשו ישראל ד' דגלים וכמו ד' חיות המרכבה הנ"ל וביתר שאת שממשיכים שפע היחוד פנימי אז עשה הקב"ה אברהם לגוי גדול כו' ועיין לעיל סעיף ב'.

ז) רבות פ' ואתחנן דר"צ ע"ב ד"א ושבת עד ה' אלקיך מעשה שהיו רבותינו ברומי ר"א ור' יהושע ור"ג כו' עד וקראו עליו רבותינו המקרא הזה נדיבי עמים נאספו כו' מגיני ארץ מאד נעלה מהו מגיני ארץ אמר הקב"ה לאברהם נעשיתי מגן עוז מנין שנאמר אנכי מגן לך לזה אני נעשה מגינים הרבה כיצד אמר הקב"ה לאברהם ואעשך לגוי גדול ואברכה ואגדלה

שמך ואח״כ מל וזה לא הבטחתי אותו מהו מאד נעלה זה נתעלה מאד מאברהם עכ״ל. ועפ״ז יש לתרץ המדרש פ׳ לך פמ״ד עמדתי וסגלתי מצות ומעשים טובים כו׳ תאמר שאחר עומד ומסגל מצות ומע״ט יותר ממני כו׳, דלכאורה תמוה לומר כן, ולפמש״כ זה נתעלה מאד מאברהם יש ליישב קצת דאף שודאי אין ערוך מעשיו למעשה אברהם שנתנסה עשרה נסיונות ועמד בכולן והי׳ מרכבה עכ״ז בבחי׳ א׳ נתעלה מאד מאברהם. ועמ״ש בענין ר׳ אלעזר בן דורדיא. ויש לפרש עפמ״ש בלק״ת בסוף שה״ש בד״ה מי יתנך כאח לי פ״ב והמדריגה השנית הוא בחי׳ בעל תשובה, והנה בחי׳ אברהם זהו מדריגת הצדיק וכמ״ש בזהר פ׳ חיי דקכ״ט ע״א ע״פ ואברהם זקן בא בימים כו׳ עובדוי קריבו ליה בכל יום מדרגא לדרגא כו׳ זכאין אינון מאריהן דתשובה דהא בשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא כו׳ ע״ש, והיינו שהצדיקים הם משם מ״ה והבע״ת מבררים מה שנפל משם ב״ן ואחר הבירור מתעלה בס״ג שהוא למעלה משם מ״ה, וע״ז הביאו הכתוב ושבת עד ה׳ אלקיך למעשה הנ״ל מה שנתעלה מאד מאברהם כיתרון בחי׳ מקום שבע״ת עומדים על מקום שצד״ג עומדים כו׳, וזהו ענין מגיני ארץ, מגינים הרבה, היינו כי המגן הוא בחי׳ מקיף המגין כו׳, והצדיק ממשיך מגן המשכה מבחי׳ סוכ״ע אך הבע״ת ממשיך מלמעלה יותר וזהו מגינים הרבה כי י״ג מדה״ר הם מקיפים עליונים. ועוי״ל בפי׳ מגינים הרבה עפמ״ש הפרדס בערך מגן וז״ל מגן הוא המלכות ונקראת כן בהיותה יונקת מג׳ אבות ומשפעת לג׳ מחנות שראשם מיכאל גבריאל נוריאל ר״ת מגן, זה נראה לכאורה וכן פי׳ המפרשים עכ״ל. וא״כ לפי״ז מ״ש באברהם אנכי מגן לך שהאבות הן הן המרכבה דוגמת מיכאל גבריאל נוריאל ומקבלים מבחי׳ המל׳, אבל לזה נעשיתי מגינים הרבה, כי התשובה היא בבינה שלמעלה מהמ׳ והיא מקבלת משרש האבות בחג״ת דא״א בחי׳ בעבר הנהר ישבו אבותיכם ומשפעת לחג״ת דז״א ומשם מאיר אח״כ במ׳ ובבי״ע וזהו מגינים הרבה, והיינו כי הצדיק שהאהוי״ר שלו הם לפ״ע השכל וההשגה ע״כ ממשיך בחי׳ מגן שהם חג״ת שלמטה מהבינה כו׳ אבל הבע״ת ע״י בכל מאדך שלמעלה מהשכל, וכנ׳ בלק״ת סד״ה אתם נצבים גבי ושקל בפלס הרים כו׳, לכן עי״ז ממשיך בחי׳ חג״ת דא״א שהם המדות שלמעלה מהחו״ב, וכמ״ש מזה בענין כשב כבש בלק״ת פ׳ אמור. עוד כ׳ הפרדס בערך מגן וז״ל אמנם בזהר פ׳ שמות דף ג׳ ע״ב נראה כי מגן הוא הברית והכריח הדבר מפסוק כי שמש ומגן הוי׳ אלקים עכ״ל. וע׳ פקודי דף רכ״ד ע״ב משמע שמש הוא ז״א הנק׳ הוי׳ ומגן הוא שם אלקים בחי׳ מל׳, ובפ׳ שמות שם משמע דמגן הוא ברית שהוא יסוד ז״א. ולק״מ כי פי׳ שמש ומגן הוי׳ אלקים היינו כשמתייחדים הוי׳ אלקים, וזהו ענין שמא שלים וע״י יחוד זה נק׳ המל׳ ג״כ ברית וכמ״ש בזהר ס״פ לך לך דף *, נמצא פי׳ שמש ומגן היינו מה שנמשך גילוי אור יחו״ע הנק׳ שמש הוי׳ איך דכולא קמי׳ כלא חשיב שיאיר אורו במל׳ מקור דבי״ע והיא המשפעת לראש בי״ע שהם מיכאל גבריאל נוריאל וזהו ענין שמש ומגן, וזהו ג״כ ענין ג׳ גווני הקשת שהם ביסוד דז״א ג׳ בני נח שהוא יסוד וג״כ במ׳, וזהו אנכי

דף : אולי הכוונה לדף צו, ב.

מגן לך אך לזה נעשיתי מגינים הרבה כי הצדיק ממשיך יחוד זו"נ כנ"ל אבל הבע"ת ממשיכים יחודים עליונים יותר, וזהו ענין מגינים הרבה היינו שיש כמה בחי' שמש ומגן הוי' אלקים, וע"ד ז"פ הוי' הוא האלקים שאומרים בנעילה דיוהכ"פ יום התשובה ועמ"ש בביאור ע"פ שובה ישראל בפי' הוי' הוא האלקים שנאמר גבי אליהו בהר הכרמל אשר הפי' דגם שם הוי' דז"א כאלקים יחשב לגבי ע"ק, וא"כ ממילא מובן ששייך בהמשכה זו מע"ק לז"א ג"כ שמש ומגן הוי' אלקים כו', וזהו ג"כ ענין הוי' אלקים שם מלא דפי' באד"ר דקל"ח ע"ב דהיינו ע"ק וז"א, וזהו מגיני ארץ לשון רבים לזה נעשיתי מגינים הרבה כו'. וע' במא"א מ"ם סעיף ח' מענין מגן דפי' א' מגן ל' חנם, ויובן עפמ"ש בת"א פ' משפטים ע"פ ובשביעית יצא לחפשי חנם, וי"ל דלבחי' זו זוכה הבע"ת ולכן אף שלא קיים תומ"צ כלל עומד במקום שצד"ג א"י לעמוד כי זוכה לבחי' חנם הנ"ל שלמעלה מהמצות וה"ס ואתחנן חנון אוצר מתנת חנם, וע' מזה בר"ח שער הענוה פ"א, וע' ברבות בשה"ש ס"פ כמגדל דוד דכ"ה ע"ב ע"פ אלף המגן לך נעשיתי מגן אחד שנאמר אנכי מגן לך אבל לבניך נעשיתי מגינים הרבה הה"ד אלף המגן כו', ועיין מענין נדיבי עמים שם בשה"ש כ"ו א' פי' דקאי על משה אהרן ומרים, וע' סוכה ספ"ד דמ"ט ע"ב מענין נדיבי עמים שאברהם נק' נדיב שנדבו לבו להכיר את בוראו, ועמ"ש ע"פ כל נדיב לב יביאה.

זח"ב פ' וארא דל"א סע"ב וכ"ה במקומו פ' לך לך דע"ח סע"א, ואעשך לגוי גדול לקבל סטר ימינא (כי ההגדלה בא מצד החסד כמו מיא דאשקי לאילנא ומגדל אותו) ואברכך לקבל סטר שמאלא (י"ל כי מבינה בא הברכה כמ"ש בזח"ב דס"ג ע"ב ובינה הוא בקו השמאל) ואגדלה שמך לגבי סטר אמצעיתא (כי ת"ת בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה לכן ממנו נמשך גם הגדלת השם ע"ד לשם תפארתך) והיה ברכה לקבל מסטרא דאי' וכולא רזא דרתיכא קדישא דהיינו מרכבתא עילאה חגת"מ, וכ"ה במקומו בזח"א פ' לך לך דע"ח סע"א, ופי' בזח"מ כי בני חיי ומזוני שבבינה מתגלים בחסד ולכך ואעשך לגוי גדול מצד הגדולה שמורה גודל וריבוי הדבר הרי בני, ואברכך מסטרא דשמאלא היינו ברוב העושר כמ"ש מצפון זהב יאתה הרוצה להעשיר יצפין (וכן שולחן בצפון) הרי מזוני, ואגדלה שמך מסטרא דאמצעיתא כן שם הגדול הוי' במילואו עולה מ"ה והוא שם הוי' שבתפארת (ועיין מזה בת"א ס"פ נח שבת"ת דוקא מאיר שם הוי' משא"כ בחו"ג מאיר שם אל ואלקים, ובלק"ת פ' תזריע ד"ה קמיפלגי במתיבתא דרקיע, וכיון בת"ת מאיר שם הוי' שהוא שמו הגדול לכן מזה נמשך ואגדלה שמך) וכן אתה שמך אברם יתגדל שמך ותקרא אברהם, ובת"ת הם חיים שכן נק' עץ החיים הרי שלשתם, והיה ברכה מסטרא דאי' היינו מצד המל' שהיא בריכת מים שהכל משקים ממנה כו', ועיין בת"א פ' יתרו בד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה ומשם יבואר שע"י שיורשו האבות בחגת"מ דאצי' ועי"ז יעלו את חו"ב לקשרם באוא"ס ומשם יומשך בחג"ת נמצא עי"ז יהי' השראת אור א"ס ממש בבחי' כי מי גוי גדול כו', וגם כי האצי' ממוצע בין אור א"ס ובין בי"ע כמ"ש בד"ה כי אתה אבינו,

והממוצע יש בו ב' בחי' היינו בחי' תחתונה שבאור א"ס ובחי' שרש ומקור בי"ע, וזהו ענין ג"ר וז"ת דאצי' כמובן ממ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה וה' הולך לפניהם יומם, וא"כ מזה מובן שעליית האבות עד חג"ת דאצי' זהו תכלית העילוי עד שורש ומקור הנבראים ממקור התהוותן שבאצי', ואזי יוכל לבוא להן השפע מאוא"ס ממש ע"י ג"ר דאצילות וזהו ואעשך לגוי גדול כו' עד והיה ברכה שמזה יבוא השפע לבי"ע כו', וע' בת"א ד"ה משה ידבר בענן קיים אברהם את כל התורה כולה עד שלא ניתנה שהמשיך ז' שמות שאין נמחקין וזהו ענין ועשיתם אתם כאלו עשאוני כמ"ש בד"ה אני ישנה, וי"ל שזהו ענין ואעשך לגוי גדול וכו' והיינו ע"י לך לך אל הארץ כו' כי גם מרע"ה ביקש אעברה נא ואראה את הארץ כדי לקיים המצות התלויות בה וגם בק"ש נאמר וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ, וזהו אראך ע"ד ואראה את הארץ.

ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה, רבות במקומו פ' לך ס"פ ל"ט, מחקה והולך ומכוון כנגד בהמ"ק. י"ל כי המנורה בדרום, ובזח"א פ' לך פ"ג א' הנגבה דא דרום, דרגא עילאה דאתאחיד ביה בקדמיתא דכתיב הלוך ונסוע הנגבה, ודף פ"ד א' מגגב סטרא דימינא שירותא דעלמא עילאה סתימא עמיקא לעילא עד א"ס כו', היינו כי עלמא עילאה הוא בינה הנק' קדה"ק והחסד הוא המשמש תחותיה כנזכר בזהר ר"פ יתרו דף ס"ז ע"ב וברע"מ פ' עקב ע"פ אתה כהן לעולם ועמ"ש בד"ה לבבתני אחותי כלה.

ב) **זח"א** וירא דף קי"ח סע"א מענין הלוך ונסוע הנגבה, ועמ"ש ע"פ נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם דבחי' ולא ינחם זהו כשנמשך מבחי' כי לא אדם הוא להנחם, וזהו ג"כ ענין נשבע ע"ד בי נשבעתי ע' זח"ג פ' אחרי ס"ו ב' ופ' נשא דף ק"ל ע"א, והיינו מפני שהכהונה ענינה להמשיך אור ג"ר כח"ב להשכינם על ז"ת כו', וכנודע מענין ברכת כהנים כה תברכו, תברכו אותיות בכתרו כו', והיינו הנגבה ענין חסד אשר שרשו מא"א דלית שמאלא בהאי עתיקא, וכמ"ש אורך ימים בימינא, ועמ"ש בד"ה ענין הברכות פי' מיכאל באחת ע"ד שקדים דגבי אהרן ענין מהירות השפע לפי ששרשו מבחי' ורב חסד, ועמ"ש ע"פ הושיעה ימינך ועננו שמבחי' ע"ק דתמן לית שמאלא משם נמשך הושיעה לימין שבאצי' כו'.

ג) **של"ה** י"א א' יר"ק אבות ואמהות כ"ב, ועמ"ש מענין הלוך ונסוע בת"א ס"פ יתרו בד"ה וכל העם רואים את הקולות ובד"ה וקבל היהודים ובלק"ת בד"ה בהעלותך את הנרות דרוש הראשון ספ"ב. ויש להעיר מענין הרוצה להחכים ידרים פ"ב דב"ב דף כ"ה ע"ב וסימנך מנורה בדרום, כי המנורה בחי' אור הוא חכמה והיינו כי חכמה חסד נצח הוא קו ימין כו', ובחכמה הוא גילוי אור א"ס היינו הקו מאוא"ס שהאיר אחר הצמצום עיקר

הארתו הוא בחכמה דאורייתא מחכמה נפקת, ולכן החכמה נקרא אמת, ולכן משה ונחנו מה קבל התורה, ועמ"ש מזה באריכות ע"פ ויצוום אל בנ"י כו' וע' בת"א בד"ה לך לך בפי' מנגב עד בית אל כו', ולכן יש הבדלה בין כהנים ולוים כי הלוים הם מקו השמאל ששרשו מהבינה, והבינה נקרא בריאה שבאצילות, ולכן בינה מקננא בכורסיי' והחכמה היא אצילות שבאצילות, וכמ"ש מזה בלק"ת בד"ה ושאבתם מים בששון דרוש השני פ"ב, וזהו כעין המבדיל בין קדש לקדש שאומרים בהבדלה במוצאי שבת ליו"ט, ועד"ז ענין הרוצה להחכים ידרים, וע' בסידור בשער השבת סד"ה להבין המאמר כד אנת תסתלק מינייהו שזהו ענין איהו בנצח ואיהי בהוד שלפי שנצח הוא קו ימין חח"נ נעימות בימינך נצח ע"כ מאיר בזה מוחין דאבא ואיהי בהוד מבחי' אימא ובליל שבת העלייה שגם איהי בנצח כו' הרי בחי' קו הימין זהו עלי', ובמ"א נת' ההפרש בין מוחין דאבא שהם בחי' בצלמינו אספקלרי' המאירה ובין מוחין דאימא שהם שרש כדמותינו, ועמ"ש בד"ה וכל העם* רואים את הקולות מענין הלוך ונסוע הנגבה בספר שמות. כדמותינו אספקלריא שאינה מאירה וגם לכן חכמה נקרא ראיה שהחכמים הם עיני העדה ובינה היא שמיעה ואין דומה שמיעה לראיה, עיין בת"א בד"ה ואלה המשפטים, ועמ"ש ע"פ ברן יחד כל כוכבי בקר, ועיין בפירש"י בשבת פרק במה אשה יוצאה דף ס"ג ע"א ד"ה למיימינין בה.

ר"פ לך לך

אחות לנו וכו', עיין בהשמטות זהר ח"א רסי' כ"ג, ח"ב דף פ' סע"ב, ח"ג דף ע"ח רע"א דף רצ"ו א' ושם פי' אחות חכמה, אמור לחכמה אחותי, וקטנה היינו חכ' תתאה. וי"ל ע"ד מ"ש בד"ה וידעת היום ענין אמונה, וזהו ושדים אין לה להיות ע"ד ארץ זבת חלב ודבש כו'. ועוי"ל ושדי כמגדלות, וז"ש אח"כ הפסוק החכמה תעוז כו', ולעיל מיני' שמעי בת, דהכל במל' שנק' ח"ת, החכמה תעוז ח"ב קנ"ו ב', ח"ג קמ"ד א', ועיין במדרש קהלת ע"פ זה.

לך לך י"ג ג'

וילך למסעיו מנגב כו'. עיין ת"א ורש"י ורא"ם שמתרץ ויהי' למד למסעיו במקום בית כו' ומסולק קושיית הש"ח כו'. ומ"ש רש"י למדך דרך ארץ,

בד"ה וכל העם: ראה אוה"ת פ' בשלח עמוד תתקעז.

זהו מהש״ס פ״ג דערוכין דף ט״ז סע״ב. ומ״ש רש״י ד״א זהו ברבות פמ״א. זח״א בראשית דמ״ט סע״ב. לך פג״ב פד״א פה״א. למסעיו פי׳ בפ׳ בראשית שם דהיינו ב׳ מסעות שלו ושל השכינה, והיינו כי העלייה זהו כשיש שלימות דהיינו משפיע ומקבל כו׳. בפ׳ לך דפ״ג סע״ב פי׳ למסעיו כי הנה המל׳ נק׳ אבן שלמה מסע נבנה, ופי׳ בפ׳ נח דף ע״ד סע״א מסע דנפקא מלגו ושריא ונטלא לבר נפקא מלעילא ושריא ונטלא לתתא. ויש לפרש דהיינו מה שהמל׳ דאצי׳ נוסעת מאצי׳ ונעשית עתיק לבריאה שזהו פי׳ שכינה. ועד״ז יש לפרש פי׳ ויסע מלאך האלקים דקאי על המל׳ כמ״ש בפ׳ בשלח נא״א דמטרוניתא איהי שלוחא כו׳ הה״ד ויסע מלאך כו׳ ואף שזהו ירידה הנה היא צורך עלי׳ כי אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה, וכמ״ש בת״א בד״ה כי אתה נרי בענין מלך יחיד כו׳, דהיינו מה שמל׳ דאצי׳ נעשית עתיק לבריאה כנ״ל שעי״ז עולה אח״כ בבחי׳ עתיק דאצי׳ יחיד כו׳, וכמ״ש ג״כ ע״פ שחורה אני ונאוה ועזח״ג פ׳ שמיני דל״ט סע״ב ע״פ החיה הרומשת כו׳ לעילא ותתא כו׳ ובבה״ז שם שלא נמצא ירידות ועליות בכל הספירות כמו במל׳ וע״כ נק׳ מסע, וז״ס האבן האזל, וא״כ אברהם שנסע למסעיו היינו להמשיך האור במל׳ שתהי׳ בבחי׳ שכינה והשראה בבי״ע כו׳. עוד שם פי׳ אחר למסעיו היינו מדריגה אחר מדריגה מנגב שהוא חסד עד בית אל שהוא מל׳ והיינו ג״כ כנ״ל. וז״ל הפרדס ערך בית, ולכן אברהם בעל הימין כל מסעיו הי׳ מקדם עד בית אל, מקדם בסוד כתר וחכמה ששניהם קדומים כמשי״ת ב״ה, לבית אל בסוד המלכות וכן בית אל מים בסוד הדרום, וכן כל עניניו להשפיע ולתקן המדה הזאת בסוד חוט של חסד עכ״ל. ובמא״א אות ב׳ ססעי׳ י״ד דבית אל נק׳ ג״כ לאה א״כ מנגב היינו מחסד עד בית אל בינה ע״ד אתה כהן לעולם עזח״ב יתרו סז״ב. עו״ש פד״א וילך למסעיו כו׳ עד אין סוף כו׳, פי׳ בזח״א מנגב דהיינו חסד משם נסע למעלה עד א״ס ב״ה ואח״כ חזר וירד אל הנגב ומשם ירד עד בית אל להמשיך האור במלכות כו׳. ויובן זה על פי מ״ש בתורה אור פרשת יתרו בד״ה ענין האבות הן הן המרכבה שהם על ידי המדות מעלים החכמה לאין סוף ממש, וחוזרים וממשיכים אוא״ס בחכמה כו׳ ואח״כ במל׳, וזהו עד המקום שהמל׳ נק׳ מקום, וע״ש עוד שזהו ע״ד ויתן עוז למלכו כו׳, ופי׳ אשר היה שם אהלה בתחלה צ״ל ע״ד שיש שורש ותוספת ובתחלה היינו מה שהוא שרש לזה, וזהו אהלה אהל ה״א כענין תבואתה, פ׳ ויחי דרכ״ו ע״ב אח״כ המשיך תוספת אור.

דפ״ה ע״א צפונה ונגבה קדמה וימה אלין אינון מסעיו דהוו בקדמיתא דכתיב וילך למסעיו. ויובן עפמ״ש בפ׳ במדבר דק״כ ע״א בענין ובא לו לקרן דרומית מזרחית צפונית כו׳, וזהו מנגב בחי׳ דרומית עד בית אל שהיא בחי׳ מל׳ הנק׳ מערבית וכמ״ש בית אל מים, בפ׳ לך י״ב ח׳ ות״א בית אל מערבא, והעי מקדם, וזש״כ בין בית אל ובין העי. רבות לך ס״פ מ״ם, באברהם כתיב וילך למסעיו ובישראל כתיב אלה מסעי בנ״י. הנה מ״ב מסעות שם מ״ב העלאת ז׳ מדות שכל אחד כלול משבעה, למקורם ושרשם לא״ס ב״ה, והיינו ע״י ג״ר כח״ב ועי״ז אין יניקה לחיצונים מהמדות, ועמ״ש ע״פ

בהעלותך את הנרות ומבואר במ"א שהאבות עשו ההכנה לכ"ז, וזהו ענין וילך למסעיו דאברהם כדי שאח"כ יהי' אלה מסעי בנ"י. והנה כמו בבנ"י גפן ממצרים תסיע כו' במד"ר כי תשא ר"פ מ"ד עוקרין אותו ושותלין אותה במקום אחר, כמ"כ באברהם לך לך מארצך עי"ז וילך למסעיו. פמ"א וילך למסעיו במסעות שהלך בהן חזר א"ר אליעזר ב"ר מנחם הלך לפרוע הקפותיו. קשה איך הקיפו לו, אלא י"ל ע"ד מה ששנינו במשנה פ"ג דאבות משנה ט"ז החנות פתוחה והחנוני מקיף דקאי על הקב"ה שהוא המתחיל ומעורר באתעדל"ע את האדם כמ"ש אתה החלות, וכתיב מי הקדמני ואשלם, ואברהם פרע הקפותיו כו' והקף מלשון מקיף, סבו ציון והקיפוה תלים מח"ג, ותקופתו על קצותם תלים י"ט ז', והיינו המשכה מבחי' אור מקיף כו'. והבחי' פי' בענין הלוך ונסוע הגבהה מדריגה אחר מדריגה מסע אחר מסע תנועת נפש השכלית והשקט הגוף כו' וכל מסעות אלו כדי להשיג השגת נבואתו כו' עכ"ל.

לך לך י"ג י"ז

קום התהלך בארץ. רבות בראשית קרוב לס"פ י"א (יג"ד שהוא י"ג סע"ב) לך לך ס"פ מ"א, וארא קרוב לס"פ ששית, שלח לך פט"ז רס"ו ב' (שהוא ב"ט סע"ב).

לך לך י"ד א'

ויהי בימי אמרפל, בגמרא פ"ה דערובין דנ"ג ע"א, רב ושמואל חד אמר נמרוד שמו ולמה נקרא שמו אמרפל שאמר והפיל לאברהם אבינו בתוך כבשן האש, וח"א אמרפל שמו ולמה נק' שמו נמרוד שהמריד את כל העולם כולו עליו במלכותו עכ"ל. ופרש"י בפ"ט דפסחים דצ"ד ע"ב שהמריד כו' השיא עצה לאנשי דור הפלגה לבנות מגדל להלחם בצבא השמים כדכתיב ס"פ נח יו"ד ותהי ראשית ממלאכתו בבל וכ"ה בחגיגה יג"א, וע' מענין דור הפלגה בפרק חלק. מהרש"א בערובין כאן כ' וז"ל בפ' לך לך פי' הרא"ם שהביאם לומר הוא נמרוד הוא אמרפל אחד שם העצם ואחד שם התואר דכתיב בנמרוד ותהי ראשית ממלכתו כו' בארץ שנער וכתיב ויהי בימי אמרפל מלך שנער כו' ע"ש, ואין זה מוכרח כו', אבל הנראה לפי שאמר הכתוב בנמרוד הוא החל להיות גבור כו', וכיון שמלחמה הראשונה שנז' בתורה היא מלחמת ד' מלכים וכדאמרינן בתנחומא כו' עכ"ל וע"ש.

ב) **פ"ק** דמגילה ד"י ע"ב, אמר ר' לוי כו' כ"מ שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער כו', ויהי בימי אמרפל עשו מלחמה כו'. ויש להעיר ממ"ש בזח"א ט"ז ב' ע"פ ויהי אור רזא דחושך דאקרי אלקים, וכן פי' בפ' תרומה דקס"ז א' ויהי אור דמימינא נפק שמאלא כו' מכאן דויהי קדמאה דאורייתא בסט' דשמאלא הוה, ועיין מזה בפרדס בעה"כ ערך ויהי הוא מדת הדין הוא מדת גבורה וע"ש ערך וי וערך אוי, והוא מהזח"ג פ' אחרי דף ע"ד סע"ב, שזהו המורה על הסתלקות האור והשפע שמבחי' סוכ"ע בממכ"ע כו'. והרד"א גבי אשרי יושבי כ' בשם המדרש דאשרי הוא ההפך מבחי' הוי.

ג) **בספר** אור המאיר ע"פ ויהי בימי אחשורוש הקשה מה שתלה הימים באחשורוש ואמרפל ולא במרדכי ואסתר ואברהם ותירץ ב' תירוצים האחד לפעמים נמשך הטוב שישראל עושים בא מחמת המנגד ע"ד אעשה לו עזר מבחי' כנגדו, וכמ"ש ופרעה הקריב, וזהו ויהי בימי אחשורוש שבחי' היומין והתגלות אלקות בהם נמשך ע"י אחשורוש כו', ר"ל שהוא גרם לזה כנ"ל, ולכן ויהי לשון צער כו'. הב' פי' שבבחי' ז' ימי הבנין שהם ז"ת שם הי' מושרש ענין אמרפל ואחשורוש כו', ר"ל שיש להם יניקה מיומין הנ"ל וג' דהיינו ע"י שבה"כ שהי' בז"ת כו'.

ד) **רבות** לך לך ר"פ מ"ב חרב פתחו רשעים כו' (פירש מהרש"א בערובין שהמלחמה הראשונה שהיתה בעולם היא מלחמה זו ע"כ נק' פתחו כו') כשם שפתח בד' מלכיות כו' כך אינו חותם אלא בד' מלכיות. ועי' בשה"ש רבה לג"ד ע"פ שובי שובי השולמית.

ה) **וז"ל** הבחיי ע"פ בימי אמרפל כו' מלך גוים זו מלכות אדום שהומלך על עמים רבים שונים כו' והכוונה במדרש הזה כי כשם שהתגבר אברהם על ד' מלכים אלו ונצח אותם ונפלו בידו כן לע"ל עתידין ארבע מלכיות של עוכומ"ז שיפלו ביד זרעו ונצחם עכ"ל. ובמא"א אות ד' סעי' כ"ה ד' נהרות הם או"א זו"נ כו', וכנגדם ד' מלכיות שהם או"א זו"נ כו', וכנגדם ד' מלכיות שהם או"א וזו"נ דקליפה והם ג"כ מכוונים לד' נהרות עכ"ל. ועיין בת"ז תיקון ב"ד דף צ"א א'. וע"ש במא"א סל"ב בענין ארבע אבות נזיקין כו'. ועו"ש סכ"ד כ"ו כ"ז כמה ד' בחי' שיש בקדושה. ועמ"ש בד"ה מי מנה כו' את רובע ישראל שבישראל יש ג"כ ד' בחינות כו', היינו מדומ"ע והבחי' הרביעית הוא רעותא דליבא כו'. ואפ"ל דלכן הוצרכו ליכנס בד' מלכיות הנ"ל כדי להוציא לאור וגילוי ד' בחי' הנ"ל. וכמו"כ במשיח נאמר ונחה עליו רוח הוי' כו' ד' רוחות נזכרו כאן. ואפ"ל כיון דמל' הנ"ל הם או"א זו"נ דקליפה והרי יש בהן בחי' אבי"ע, וזהו ענין פותח וחותם כו'.

ו) **עו"ש** ברבות פ' הנ"ל ענין ויהי שר' יוחנן ס"ל דמשמש צרה ושמחה ורשב"נ ס"ל כמ"ש הגמ' פ"ק דמגילה הנ"ל סעיף ב'. ואפ"ל לר' יוחנן כיון שנאמר יהי אור ויהי אור א"כ נהי כי ויהי הוא מבחי' גבורה, אך הרי גבורה דקדושה בה אדרבה מתמתקין הדינין והיא בינה הנק' אם הבנים שמחה, וז"ש ואם שמחה אין שמחה כיוצא בה, רק לפי שרומז ג"כ בגבורה

דז"א ושם יש יניקה לעשו ע"כ משמש צרה ג"כ ומ"מ גם שמחה הכל לפי בחי' הגבורה כו'.

ז) עו"ש פ' הנ"ל דמ"ו סע"ב, אמרפל ג' שמות נקראו לו כוש ונמרוד ואמרפל, כוש שהי' כושי ודאי. במא"א אות כ' סעיף כ"ח כוש שכ"ה דינים עם הכולל ולכן סמאל נק' כושי כי הוא יונק משכ"ה דינים עכ"ל. ועמ"ש מענין שכ"ה דינים ע"פ המאמר פ' תזריע דמ"ח ואיש כי ימרט ראשו כו' וגם כושי היינו שחור והוא תכלית הדין כמארז"ל שחור אדום הוא אלא שלקה והנה ע"י הבירור מבחי' זו ע"ד ופרעה הקריב כו' נמשך להיות בחי' שחורה אני ונאוה וענין הלא כבני כושיים אתם לי בחי' ישת חשך סתרו כו', וזהו ענין יתרון האור הנמשך מתוך החושך דוקא כמ"ש בזח"ב ס"פ תצוה דקפ"ז סע"א ועמ"ש ע"פ כי אשה כושית לקח שה"ע תושבע"פ נמרוד שהעמיד מרד בעולם, ע"ד מ"ש בפ' שלח אך בה' אל תמרדו והוא מרד בשם הוי' ע"ד אם תגביהי כנשר כו', אמרפל שהיתה אמירתו אפילה, כי המל' נק' דיבור ואמירה, וכיון שמרד במלכות שמים נק' אמירתו אפילה. ועי' במא"א אות א' סצ"ח אמירה במלכות מסט' דנוקבא וכן כל לאמר מצד הנוק', וכן יש ג"כ אמירה באו"א עכ"ל. וע"ש בי"נ שהביא מזח"ב ד"ס ע"ב ח"ג קל"ב קל"ג. והנה כן דרך אשה מנאפת כו' לא פעלתי און ר"ת אפל, וזהו ענין אמירתו אפילה והוא הפך מבחי' פלא, עיין מענין פלא במאו"א אות פ' סעיף ה' ולעומת זה אבן אפל וצלמות ושניהם אות אלף ובפלא זהו יתכן, אך בבחי' אפל י"ל כמ"ש בזח"א דף ג' שלא נברא העולם באלף משום שממנו יש יניקה לחיצונים לבחי' ארור משום דשם כחשיכה כאורה ועיין בזהר ר"פ מקץ ובהרמ"ז שם מענין אפל שהוא יסוד דנוק' דקליפה ולכן זהו ההפך מבחי' פלא יסוד דאבא כו' שמאיר בכנ"י בשבת ע"ד מזמור שיר ליום השבת טוב להודות כו' ועיין בפע"ח בענין ויעבור מרדכי ובת"א ד"ה כי אתה אבינו. וע"ש סעיף כ"ט אפילה נמשך מצד השתלשלות ק"כ צירופי אלקים כו'. ועיין זח"ב דרס"ב ב' ודרס"ח ע"ב, דשם פי' שהדכר דקליפה נק' חושך והנוק' נק' אפילה, וז"ש ויהי חושך אפלה, והיינו כי המל' דקדושה נק' אורה שמאיר בה ח"ע הנק' אור כו', ולהפך בלעומת זה נק' חשך ואפלה, ועמ"ש מזה בפ' בא. ויש ג"כ פירוש אפלה לשון איחור כמו כי אפילות הנה ס"פ וארא, והנה כתיב וזרח בחושך אורך ואפלתך בצהרים היינו שמהחושך יומשך האור, ומאפלה לאור גדול כו' כי מאפלה שהיא וימש חושך יומשך כמ"כ יתרון האור להיות אור גדול כו', שנער גימט' תר"ך כתר דקליפה כי בבל רישא דדהבא גם שנער שונא וער, ארבעה מלכים את החמשה איתא ביר"ק כי ד' מלכים שרשן מד' אותיות הוי' דהיינו בחי' חו"ב תו"מ שכמו"כ זה לעומת זה יש ג"כ בסט"א, וזהו שרש ענין ד' מלכיות ד' נהרות כו' וחמשה המלכים שרשן מן חמשה אותיות של שם אלקים, ולכן נצחו ארבעה מלכים את החמשה ע"ד התגברות שם ה' על שם אלקים כו'. ודבריו צריכים ביאור כי מאחר שכ"ז הי' בקליפות מהו ענין הוי' ואלקים, אך הענין כי שם הוי' הוא באצי' ושם אלקים בבי"ע, והוא ג"כ כענין אורות וכלים, והנה בקליפה יש ג"כ אצילות ובי"ע ודרך כלל ק"נ נק'

אצילות לגבי ג"ק שמהם בי"ע כו'. עוי"ל ע"ד עמוד בן תשעה ורבים מכתפים עליו שהוא שם ב"ן שהוא בן תשעה היינו ד' אותיות הוי' וחמשה אותיות המילוי. והנה מילוי בגימטריא אלקים, ושם ב"ן נפל בשבירת הכלים, ע"כ ד' אותיות העצם הן שרש ד' מלכים הנ"ל וחמשה אותיות המילוי דב"ן שהם בחי' אלקים היינו עד"מ ה' מוצאות הדיבור שהן מקור בחי' אותיות וכלים ובקליפות זהו הפירוד יותר, כי יש בהן כמה מדריגות יש מאמינים בהשגחה ויש כופרים יותר כו', והכל לפי שרשם ולכן נצחו הארבעה את החמשה. והנה יש לבאר ענין בימי אמרפל ע"ד מ"ש בד"ה יותתי בחגוי בענין יפתי הוד והדר לבשת כו' ולעומת זה אלביש שמים קדרות כו' וזהו ענין אמרפל אמירתו אפילה בחי' קדרות וחושך כו', והעצה לזה תשובה הראיני את מראיך או"ח כו', ועי"ז נתהפך חשוכא לנהורא, וזהו ויחלק עליהם לילה ע' זח"א צ"ב קי"ב פי' ויחלק שנחלק החושך שעליהם נמשך חושך גשמי ולאברהם נאמר ע"ד ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה שהאיר מבחי' ישת חשך סתרו כו'. ועמ"ש בענין ד' לשונות של גאולה שכנגדן תקנו ד' כוסות.

ויחלק עליהם* כו', ע' זח"א צ"ב ב' ח"ב ל"ז ב' קל"ז א', הנה ד' מלכים ד' מלכיות שרשן מד' נהרות כו', וד' נהרות הם ד' מחנות שכינה וע"י ריבוי השתלשלות נמשכו כו' והנה כתי' כי תצא למלחמה שעת צלותא שעת קרבא, ותפלה במקום הקרבנות והקרבנות מן החי יסוד האש שיוכלל באש שלמעלה ארי' דאכיל קרבנין, ראש ד' מחנות הנ"ל, וכן תפלה העלאת נה"ב להפוך יסוד האש של נפש המתאוה כו' ומצוה להביא מן ההדיוט היינו ע"י התבוננות שמקור נה"ב מפני שור שבמרכבה ושם הרשפי אש ליכלל באלקות ית' יוצר משרתיו ואשר משרתיו כו' וממליכים את שם כו', כי כל חיותם הוא רק מבחי' שם ישתבח שמך לעד כו' ועי"ז נתהפך הנה"ב ג"כ כיון ששרשה כו' ויוכל לבוא לבחי' בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבת ה', וזהו על אויבך שנצוח המלחמה שבתפלה נמשך מזה שיהי' על אויבך שתתבונן במקור ושרש נה"ב כנ"ל וההכנה מתפלת השחר צריך להיות מחצות כי כדי שיוקלט באדם גילוי אלקותו ית' שלא תהי' חולפת ועוברת כמ"ש בד"ה לי בעוזרי ענין הקליטה שלא תהי' פולטת כו' זהו"ע תיקון חצות כו', והנה המל' יונקת מחו"ג כנזכר בפי' הרע"מ פ' שופטים ע"פ שנים עדים יקום דבר, כמ"כ צריך להיות בהאדם מרירות ואח"כ עסק התורה בשמחה וזהו ענין חצות לילה שכלול מב' בחי', וקודם חצות נק' ליל, וזהו ויחלק עליהם לילה ע"ד על אויבך כי שרש ומקור יניקתם הוא מבחי' ליל רגליה יורדות כו' ליל חשך כו' אבל בשרש בחי' זו הרי אדרבה נפשי אויתיך בלילה כו', אך פי' ויחלק הוא ע"ד פקדת הארץ כו' ועי"ז פלג

ויחלק עליהם: סעיף זה הוא נוסחא אחרת מהנדפס לעיל באוה"ת עג, א ותכג, א.

אלקים מלא מים שנפלו ונחלק שם אלקים להיות חסדים לישראל כו׳, והיינו ע״י יחוד הוי׳ ואלקים פקדת כו׳, גם פי׳ ויחלק כי צור לבבי וחלקי אלקים הוי׳ מנת חלקי כו׳ משא״כ אשר חלק אותם לכל כו׳, חלק הוי׳ עמו כו׳, הוא ועבדיו ע״ד ועבד הלוי הוא, עבדי ה׳ העומדים בבית ה׳ בלילות, והנה כתיב וידעת היום כו׳ ברישא חשוכא והדר נהורא, ומזה נמשך עיזי מסגי ברישא, אכן ע״י דאתהפכא חשוכא לנהורא ובפרט בתקון חצות לילה ממשיך מבחי׳ ישת חושך סתרו להיות מאיר בגילוי כמ״ש ויהי הענן והחשך ויאר כו׳ ועד״ז כי הוי׳ הוא האלקים כו׳, וזהו ויחלק עליהם לילה דוקא ומזה נמשך ומלכי צדק כו׳ לחם כו׳ ע״ד היתה לי דמעתי לחם בד״ה בהעלותך וזהו מלך שלם הוציא לחם עסק התורה כו׳ *.

לך לך י״ד כ״ב

ויאמר אברם כו׳ הרימותי ידי, ותרגם אונקלוס ארימית ידי בצלו קדם ה׳ אל עילאה. ויונתן תרגם ארימית ידי בשבועה קדם ה׳. פ״ק דסוטה ד״ד סע״ב, אפילו הקנהו להקב״ה שמים וארץ כאברהם אבינו דכתיב ביה הרימותי ידי אל ה׳ אל עליון קונה שמים וארץ ופי׳ מהרש״א שם הרימותי ידי לקבל מאל עליון קונה שמים כו׳ ולא אקח משלך אפילו מחוט ועד שרוך כו׳. ואפ״ל כי קנין שמים וארץ זהו ע״י כסף העלאת מ״ן כו׳ ממה שמחדש בכל יום מעשה בראשית, וזהו הרימותי ידי להעלות החסד ואהבה דרועא ימינא בבחי׳ אה״ר והיינו אל ה׳ אל עליון בחי׳ סוכ״ע, וזהו אם מחוט הקו וחוט המשתלשל מסוב״ע עד שרוך הנעל בחי׳ מט״ט כו׳ הכל יקבל מאל עליון כו׳, וכן ברבות שם אם מחוט זה המשכן רבות לך לך ס״פ מ״ג הרימותי ידי ר׳ יהודה אמר עשאן תרומה המד״א והרמותם ממנו תרומת ה׳ בפ׳ קרח י״ח, וענין תרומה הוא ארוממך אלקי המלך כו׳ כנזכר בד״ה כי אתה נרי עלית המל׳ לז״א ועד הכתר וזהו ארימית ידי בצלו כי התפלה היא עליית המל׳ והנה סולם מוצב כו׳, ורבי נחמיה אומר עשאן שבועה המד״א וירם ימינו ושמאלו אל השמים וישבע בחי העולם בדניאל סי׳ י״ב, והיינו כפי׳ הת״י, והנה השבועה הוא ג״כ בחי׳ שלמעלה מהשכל כמ״ש ע״פ אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם בד״ה ביום השמיני עצרת, וע׳ ברבות אמור פכ״ט ע״פ בחודש השביעי, ורבנן אמרי עשאן שירה המד״א זה אלי כו׳ וארוממנהו, וענין השירה באז ישיר מבואר במ״א. רבות ר״פ וירא נ״ג א׳ הרימותי ידי הוא מרומים ישכון כו׳. ויש להעיר מענין ותשובתו הרמתה, פי׳ ע״ד במקום שבעלי תשובה עומדי׳ כו׳ וזהו ותשובתו שזכה לתשובה עילאה שהיא רמה. בשה״ש רבה ל״ה ג׳ בפסוק מה יפית אהבה בתענוגים זה אהבתו של אברהם כו׳

עסק התורה כו׳: ההמשך עי׳ באוה״ת שם.

הרמותי ידי כו' אם מחוט כו' שהוא ענין ועמך לא חפצתי. זח"ב ר"פ יתרו דס"ז ע"א ועי"ש במק"מ והרמ"ז, ח"ג בלק קצ"ה ב' ארימית ידי בצלו כו' אסיר ליה לבנ"י לארמוי ידוי לעילא בר בצלו כו' דכתיב הרימותי ידי כו' ומתרגמינן ארימית ידי בצלו, ופי' הרמ"ז ענין התפלה שעשה אברהם הוא מ"ש בב"ר שעשאן שירה פי' שהרים את ידו לתת שבח לה' על נצחונו כו'. בשל"ה ר"פ בעשרה מאמרות דל"ח ע"ב ארז"ל האבות הן הן המרכבה כו', כי הנה אברהם זכה להיות מרכבה אל הימין כו' ועשה יד ימינו כתרומה שהיא קדש ולזה רמז באמרו הרמותי ידי אל ה' כו'. באות קו"ף ע"ד א', ר"ו א' עשר קרנות הן אברהם חסד לאברהם הרמותי ידי כו', וי"ל הרמותי ידי עליות חג"ת דאצי' לחג"ת דא"א ע"ד בחי' העלי' מבחי' כבש שהשין שהוא חג"ת אחר הבית שהן חו"ב לבחי' כשב שהשין שהוא חג"ת הוא לפני הב' היינו למעלה מחו"ב כו', וכענין שאו כו' לגולגלתם וזהו אל ה' אל עליון שהוא כתר, א"נ אל עליון בינה שבה התגלות עתיק, וזהו הרמותי ידי חג"ת אל הבינה ע"ד לך ה' הגדולה והגבורה כו' ועמ"ש ע"פ והיה מספר בנ"י כו' אשר לא יספר כי ולתבונתו אין מספר.

לך לך י"ד כ"ג

אם מחוט ועד שרוך נעל. פ"ב דסוטה יז"א. פ"ו דחולין פט"א. רבות כאן פמ"ג מזא"ד וירא ר"פ מ"ח נג"א כי תשא פמ"א קנה"ג ע"פ מתן אדם ירחיב לו. עמה"מ שער י"א ס"פ י"ט דס"ו ב' כ' שזהו מ"ש במיכה וחסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, וז"ל ואברהם הי' מעורר החוט של חסד זה שנאמר אם מחוט ועד שרוך נעל להשקות מחסדי אריך לזעיר, וז"ס גומל חסדים טובים בברכת מגן אברהם עכ"ל. ויש לחזק דבריו דלכן אומרים בברכה הנ"ל אל עליון גומל חסדים טובים שהרי כן אמר אברהם הרמתי ידי אל ה' אל עליון כו' אם מחוט כו' ופי' אל עליון היינו סוכ"ע בבחי' א"א. זח"ג ויקרא כ"ג ב' כה"ב ועי"ש ג"כ דכ"ב א'. של"ה פח"א קכ"א קע"ד א' רפ"א רפה"א שכ"ג ב'. ע"מ צו"א. תד"א ח"א פכ"ו. ס"ח סי' י"ד, ונ' כי החוט נק' חוט של חסד, והוא בחי' אהבה רבה מבחי' אור הגנוז, וע"כ זכה לזה ע"י שהוציא מלבו התאוה הגשמיות לגמרי באמרו אם מחוט כו' (מענין החוט חגיגה יב"ב ת"א סד"ה ויהי מקץ זח"ב קמ"ט א' ח"ג סה"א ח"א רי"ב, ועמ"ש בתלים מ"ב ע"פ יומם יצוה ה' חסדו) וכמ"ש באבות פ"ה שלי שלך ושלך שלך חסיד וי"ל הטעם כי ע"ד משמים מיהב יהבי משקל לא שקלי כמו"כ זה הנותן ואינו לוקח, והפך זה הוא הרשע רק הב הב, ולכן עפר מדבר שאינו מגדל צמחים פסול לכיסוי כו' וכיון שזה מדבק א"ע בבחי' מדותיו של הקב"ה ממש ונק' חסיד ע"כ זכה לחוט של חסד כו'. והנה החוט של חסד למעלה נמשך מצד

שלגדולתו אין חקר כו׳ וע״כ מיהב יהבי כו׳, ולמטה באברהם הוא מצד השפלות בחי׳ משים עצמו כשירים כו׳ ולכן לא שייך לומר שחייך קודמין ע״כ שלי שלך ונק׳ חסד דמ״ה ביטול אברהם אבר מ״ה, וזהו חותם שוקע שמלמטה שנמשך עי״ז חותם בולט שמלמעלה חוט של חסד הנ״ל, וזהו מי אל כמוך כו׳ לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשיריים כו׳, וזהו ענין חוט של תכלת שהוא בעצם לבן חוט של חסד רק שצבוע תכלת כי תכלת הוא לשון כליון שמכלה היש לבא לבחי׳ כשיריים, ועי״ז דוקא זוכה לחוט של חסד. והנה בת״א סד״ה ויהי מקץ (השני) פי׳ בענין מארז״ל חגיגה י״ב ב׳ חוט של חסד משוך עליו ביום שהוא אהבה עליונה הבאה עליו מלמעלה כו׳ אהבה בתענוגים ובד״ה חכלילי עינים פי׳ דאהבה בתענוגים היא למעלה מאה״ר הבאה משם מ״ה כי באה משם ע״ב בחי׳ טעמים כו׳, ולכן נק׳ חוט של חסד כי חסד חשבון ע״ב, ובז״ה מהאריז״ל בראשית ט״ו פי׳ שהקו וחוט זהו חוט של חסד והוא נמשך מבחי׳ שלמעלה ממל׳ דא״ס כו׳ דהיינו בבחי׳ ע״ס הגנוזות שבפרדס, ובחי׳ מל׳ שבע״ס הנ״ל זהו שרש ומקור להתהוות העולמות א״ק ואבי״ע ונק׳ ג״כ בוצינא דקרדוניתא קו המדה פי׳ בוצינא בחי׳ נר וכלי וקבל השמן הטוב והאור והוא בחי׳ חוט הא״ס היורד בתיבה כעין שאנו אומרים חוט של חסד דלמטה בז״א כי בבחי׳ העולמות מא״ק ולמעלה ירד מתפארת הנעלם משם דרך חוט ליסוד ומשם למקום הפנוי שהוא כלי המקבל עכ״ל. וע״פ קבלת האריז״ל י״ל ג״כ קרוב לזה, דהנה בחי׳ עתיק נמשך ממל׳ דא״ס, והנה בעתיק יש ג״כ דכר ונוקבא היינו משפיע ומקבל ובחי׳ הקו וחוט זהו מדכורא דעתיק הנמשך ומתלבש בנוק׳ כו׳ גם י״ל ע״ד שבחי׳ רדל״א אינו משיג חביון העצמות המלובש בו והוא החוט כו׳. אך הנה עוי״ל חוט נק׳ המל׳ ג״כ כמ״ש במא״א אות י׳ סעיף י״א חוט נק׳ המל׳ כו׳ וכ״כ בזח״א ויחי דרמ״א ע״ב שזהו הנק׳ את תקות חוט השני, וכ״כ בת״ז תיקון י״ג בסופו דכ״ה סע״ב ובתי״ח תיקון ו׳ דף קמ״ד ע״א פומא ברתא דמלכא כו׳ ועלה אתמר כחוט השני שפתותיך כו׳ שה״ש סי׳ ד׳ וא״כ הוא תושבע״פ שנק׳ פומא כמאמר מל׳ פה תושבע״פ קרינן לה, וכן פי׳ בכס״מ שם קמ״ד הנ״ל. ועיין בפרדס ערך חוט השדרה כ׳ עוד יש חוט השני הוא שפע הגבורה הנשפע למלכות בסוד ההתעוררות הצפון אל היחוד והוא מעורר הנשיקה (והוא עסק התורה שנק׳ ישקני מנשיקות פיהו ואתדבקת רוחא ברוחא כמ״ש בתניא פמ״ה) והיינו כחוט השני שפתותיך (ועמ״ש מזה סד״ה נאוו לחייך בתורים) עוד יש חוט של חסד הנשפע מחסד אל המלכות כו׳ (ואפ״ל כי ב׳ בחי׳ חוט הנ״ל זהו ענין חוט תכלת וחוטי לבן שבציצית כו׳). והנה בזח״ב תרומה קמט״א פי׳ ענין יומם יצוה ה׳ חסדו כו׳ שארז״ל כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד משוך עליו ביום, שהוא חוט והמשכה מאור שנברא ביום ראשון כו׳ שגנזו הקב״ה לע״ל רק מ״מ הארה מאיר ממנו על הנ״ל. ועי׳ מענין אור הגנוז במא״א אות א׳ סנ״א שהוא יסוד דאבא, והרמ״ז ר״פ בהעלותך דקמ״ח ע״ב כ׳ וז״ל נודע שאור הגנוז הוא פנימית יסוד אבא דכתיב בי׳ ופני לא יראו, אבל בחי׳ הארת יסודו שמאיר בתוך ז״א הוא סוד השמש עכ״ל. והנה פנימית אבא הוא פנימית עתיק כמ״ש בפע״ח, וכמ״ש הרמ״ז פ׳ תצא סוף דף רע״ו בד״ה כימי צאתך מאמ״ץ, א״כ

אור הגנוז שרשו מפנימית עתיק ומשם שרש החוט של החסד כו׳. והנה בזח״א ויגש דר״ז ע״ב ות״ח דהא בלילא מאן דמשבח למאריה בתושבחתא דאורייתא כדין אתתקף בתקיפו ביממא מסטרא דימינא (ע׳ בת״א בד״ה רני ושמחי שע״י רננא ברמשא יבוא לבחי׳ שמחה בצפרא וה״ע המשכת חוט של חסד כו׳) דהא חוטא חד נפקא מסטרא דימינא, וכ׳ הרמ״ז שם וז״ל איתא בדברי הרב זלה״ה שחוט של חסד ה״ס שליש אחד של חסד שהוא כ״ד גימטריא חוט עם הכולל (ועמ״ש מענין כ״ד ע״פ ושמתי כדכד שמשותיך, ונק׳ שליש משם ע״ב דהיינו בחי׳ נה״י של החסד עליון הנ״ל בחי׳ זו יכול להיות נמשך בעולמות כו׳ ולע״ל נאמר ושמתי כדכד ב׳ שלישים העליונים כו׳), וזה החסד תופר ומחבר כל העולמות עכ״ל. ועמ״ש מענין תופר בהרמ״ז אמור צ״ה ע״א גבי פתחי לי כחודא דמחטא בן פורת אותיות תופר כו׳ ע״ש, וזהו אם מחוט בחי׳ בן פורת יוסף אותיות תופר עד שרוך נעל היינו בחי׳ חנוך תופר מנעלים הנז׳ בפרדס שער אבי״ע, שזהו החיבור בבחי׳ נער מט״ט וסנדל כו׳, ואפ״ל כי פי׳ מחוט היינו החיבור שבין המאציל לנאצלים שהוא ע״י קו וחוט ועד שרוך נעל היינו התפרה וחיבור אצי׳ לבי״ע שזהו ענין שרוך נעל כי נעל זהו הפרסא שבין אצילות לבריאה. ובמדרש כי תשא פמ״א שזהו ענין מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב שע״י נדיבות דאברהם שאמר אם מחוט ועד שרוך נעל עי״ז זכו בניו לבחי׳ מה יפו פעמיך בנעלים, וע׳ בלק״ת בשה״ש ע״פ מה יפו פעמייך בנעלים, ונת׳ עוד במ״א והנה אם מחוט זה שייך להנה״א שמקבלת מהקו וחוט דאוא״ס ועד שרוך נעל זהו עליית נה״ב הנק׳ נעל להנפש האלקי׳ ושרשה מבחי׳ נעל שלמעלה ע״ש בלק״ת, ובנה״א יש בחי׳ מוליה, ע׳ בד״ה האזינו השמים דרוש הראשון והיא מקבלת מבחי׳ החוט כי מזל השמיני דא״א נק׳ חוטא קדישא. ובזח״ג ויקרא כ״ה ב׳ לקבלא חד חוטא דחסד ומאי איהו חוטא דאברהם דהוא קני ליה דכתיב אם מחוט פי׳ המק״מ ג״ב חוט היורד דרך השדרה מחוט שבמוח כנ״ל, ובפ׳ אחרי דס״ד סע״ב כד אתער בקר כו׳ ומלכא משיך מיניה חד חוטא דברכאן ופריס על מטרוניתא ועל אינון כו׳ דמשתדלי באורייתא בלילא כו׳, לפי שהם המחברים* לילה ויום שהם מטרוניתא ומלכא, ובמק״מ חוטא דברכאן נ״ב כי הוא היורד דרך החוט עכ״ל, וחוט השדרה נמשך ממוח הדעת שז״ס המשכת הפנימית ומשה שהי׳ בחי׳ דעת משה משה לא פסיק טעמא כנז׳ בת״א בביאור ע״פ ואלה המשפטים שז״ס הקו וחוט מאור א״ס כו׳.

רבות לך לך ס״פ מ״ג אתה אמרת אם מחוט כו׳ חייך שאני נותן לבניך מצות ציצית המד״א ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת ומתרגמינן חוטא דתכלתא עכ״ל. הנה נזכר בד״ה ענין התכלת שהתכלת מוחין דאבא ולבן מוחין דאימא, והנה אבא יונק ממזלא שנק׳ ג״כ חוט כמ״ש באד״ר נשא קל״ד א׳ גבי הכל תלוי במזל כו׳ האי חוטא יקירא קדישא דכל שערי דדיקנא תליה ביה אקרי מזל כו׳, גם דרך כלל ל״ב חוטי הציצית שהם ל״ב נתיבות חכמה הם

המחברים: בכת״י ב׳ נכתב בין השורות: מתחברים.

צנורות הנמשכים מהקו וחוט דאור א"ס כמבואר בבה"ז פ' וישלח דף קע"ה ע"ב ע"פ כי ישרים דרכי ה' והם הם הנמשכים בשיתא סדרי משנה.

לך לך ט"ו ו'

והאמין בה' ויחשבה לו לצדקה. פרש"י שהקב"ה חשבה לאברהם לזכות ולצדקה על האמונה שהאמין בו. וכן ת"י וכן פי' הרמב"ם במ"נ ח"ג פנ"ג.

ב) **רבות** שמות פ"ג קכ"א ד' בני הם מאמינים בני מאמינים שנאמר ויאמן העם, בני מאמינים, והאמין בה'.

ג) **פ'** בשלח פכ"ג דק"מ ע"א תשורי מראש אמנה עתידין ישראל לומר שירה לע"ל שנאמר שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה ובאיזה זכות אומרים ישראל שירה בזכות אברהם שהאמין בהקב"ה שנאמר והאמין בה' היא האמונה שישראל נוחלים בה ועליו הכתוב אומר וצדיק באמונתו יחי' עכ"ל. וזהו ויחשבה לו צדקה, כי הצדיק היינו שהוא בעל צדקה והרי בחי' צדיק הוא שבאמונתו יחי'.

ד) **שה"ש** כ"ו ב' בד"ה אתי מלבנון והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' כו' בזכות אמנה שהאמין אברהם שנאמר והאמין בה', ודריש תשורי מל' תשורה שיביאו מנחה כו' ע"י מראש אמנה.

חבקוק ב' ד'

הנה עופלה* לא ישרה נפשו וצדיק באמונתו יחי'. עקידה של"ו, מכות ג' כד"א בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחי'. עקרים מ"א פ' כ"א מ"ג פ"ל. רבות בשלח פכ"ג כנ"ל ע"פ והאמין בה' סעיף ג'. קהלת צ"א א' ע"פ מה יתרון העושה בקהלת סי' ג' ט', א"ר יצחק בר מריון וצדיק באמונתו יחי' שצדיק באמונתו יחיה אפילו צדיק חי העולמים מאמונתו הוא חיה, אמר הקב"ה בתחלה הרגתי בכורי מצרים שנא' ויהי בחצי

---

* הנה עופלה: בבי' כת"י על ספר בראשית נמצא מאמר זה אחר המאמר דלעיל, ובכת"י ג' נכתב מאמר זה בין המאמרים דפ' לך לך.

הלילה וה׳ הכה וגו׳, אף כל בכור אשר יולד לך תהא מקדישו לי שנאמר קדש לי כל בכור תהא מקדש לי הבכורות באמונתי הוי וצדיק באמונתו יחי׳ עכ״ל. יש לפרש כי צדיק יסוד ז״א באמונתו מל׳ יחיה שע״י קיום מצות המלך נמשך בו תוספת ברכה כו׳, כי ע״י וה׳ הכה כל בכור והאמין לישראל שיקיימו אח״כ קדש לי כל בכור שמזה נמשך תוספות אור באצילות כמ״ש בלק״ת בד״ה מה טובו בפי׳ קדש לי כל בכור יעו״ש, ועוד שעי״ז נמשכו ד׳ פרשיות דתפילין שהם המשכות מוחין דגדלות בז״א ונק׳ חיים המשכות חכמה ובינה בז״א והחכמה תחיה, וזהו באמונתו יחיה כו׳, ועיין בזהר סוף פרשה יתרו דף צ״א ב׳ בענין נדר איהו לעילא ואינון חייא מלכא כו׳. גם י״ל מענין ידיעה שהידיעה היא למעלה בדעת עליון סובב כל עלמין, ולכן הכל בידי שמים ז״א חוץ מיראת שמים שהיא תלויה למעלה מבחינת שמים, ועל כן בחינת צדיק חי העולמים ז״א וה׳ הכה כו׳ באמונתו שהאמין לישראל שיקדשו כל בכור יחיה כו׳ שהרי יראת שמים אינה בידי שמים ז״א כ״א למעלה יותר כנ״ל. ומזה ילמוד אדם ק״ו אם צדיק חי העולמים באמונתו יחי׳, כ״ש וק״ו אדם שפל בעוה״ז אשר צריך להיות מאמין בה׳ ובאמונתו יחי׳. בחיי פ׳ בשלח ע״פ ויאמינו בה׳ דפ״ה ע״ג פי׳ בשם ר״ח וזוכה לחיי העוה״ב שנאמר וצדיק באמונתו יחי׳, ומפני שהאמונה יסוד כל התורה כולה תקנו לנו רז״ל בתפלה ובברכות לענות אמן שהוא נגזר מלשון אמונה ומלשון הודאה, וגדול העונה אמן כו׳ ברוך מתחיל בב׳ חכמה אמן באלף כתר סוכ״ע, פי׳ והעמידן על אחת י״ל בב׳ אופנים, א׳ ע״ד למדני כל התורה כולה על רגל אחת וא״ל דעלך סני כו׳ זהו כלל כמו״כ ענין אמונה זהו כלל כו׳, ב׳ ע״ד אחת שאלתי ממך למדתי המכוון שע״י זו האחת יבא לקיום כל כו׳.

במגילה ספ״ד ע״ב, א״ל קחה לי עגלה משולשת (כלומר הקרבנות יכפרו עליכם) בזמן שאין בהמ״ק קיים מה תהא עליהן א״ל כבר תקנתי להם סדר הקרבנות. וברבות פמ״ד מח״ד עגלה משולשת ג׳ מיני פרים פר יוה״כ ופר הבא על כל המצות ועגלה ערופה, ועז משולשת ג׳ מיני שעירים שעירי הרגלים ושעירי ר״ח ושעיר יחיד. וצ״ל דשעירי יוהכ״פ הם בכלל שעירי הרגלים, וע׳ במשנה פ״ק דשבועות. וע׳ במק״מ פ׳ וירא דקי״ד כי שור ופרה הם חו״ב דנוגה ועגל ועגלה הם זו״נ דנוגה והיינו שע״י הקרבנות מבררים ק״נ שנפלו בשבה״כ מעולם התהו. ואיל משולש ג׳ מיני אלים, אשם ודאי ואשם תלוי וכבשה של יחיד. וצ״ל התמידי׳ והמוספים הם בכלל כבש, ובמשנה פ״ק דפרה כבשים בני שנה ואלים בני שתים. ובענין משולשת י״ל לכאורה יען כי בירור ק״נ הוא מג׳ עולמות בי״ע זהו״ע משולשת. אך עוי״ל כי הנה מבואר בת״א פ׳ וישלח ע״פ ויחץ את העם שבעולם התיקון הם ג׳ קוין שהקו האמצעי הוא המחבר ומייחד ג״כ השני קוין דימין ושמאל כו׳,

וזה״ע והייתם לי סגולה סגול כו׳ ע״ש, ועמ״ש מענין סגול בד״ה נאוו לחייך בתורים, והנה פי׳ והייתם לי סגולה מכל העמים היינו שיעשו בחי׳ סגול הנ״ל ע״י הבירור שיבררו ק״נ ועמ״ש ע״פ בשלח פרעה, ועמ״ש ע״פ מחר חדש בפי׳ ושלשת תרד מאד ושלשת היינו שיעשו ג׳ קוין הנ״ל דתורה ועבודה וגמ״ח שהם שלשה גווני הקשת ע״י תרד מאד לברר ק״נ, וכמ״ש כמראה הקשת אשר יהי׳ בענן כו׳ דוקא, ועד״ז כאן עגלה משולשת ועז משולשת כו׳ שמבחי׳ בירור ק״נ הנ״ל יתקנו ג׳ קוין דעולם התיקון עד שימשיכו ג״פ קדוש, ועמ״ש בד״ה יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו שזהו״ע סגולתא כו׳, וע׳ ברע״מ פ׳ פנחס דרכ״ח ע״ב הה״ד קדושה לך ישלשו וישראל שלישיה בגין דושלישים על כולא מסט׳ דעמודא דאמצעיתא כו׳ ודרל״ב א׳ הה״ד קדושה לך ישלשו, וע׳ מענין ושלישים על כולא ברבות באיכה ע״ד ד׳ ר״פ אני הגבר ושם העירו ג״כ מפסוק הלא כתבתי לך שלשים משלי כ״ב כ׳ ופירש״י תנ״ך וע׳ בפרדס שער כ״ט ספ״ג בענין שלשת, ודבריו יש להעיר בזח״ג אמור דצ״ו סע״ב ובפי׳ הרמ״ז שם שהשלשה כתרים הם דת״י וע״ז י״ל גם כאן ענין ג׳ בחי׳ עגלה משולשת ועז משולשת ואיל משולש לעורר ע״ז ג׳ כתרין דדת״י שמקשרים ההמשכה מכללות דאצי׳ עד יסוד היינו כחב״ד חג״ת נה״י, וברבות קהלת צ״ה א׳ ע״פ טובים השנים מן האחד שם סי׳ ד׳ ט׳ והחוט המשולש לא במהרה ינתק שם ד׳ י״ב, טובים השנים איש ואשתו והחוט המשולש זה הקב״ה שהוא פוקדן בבנים, וי״ל כמו״כ למעלה איש ואשתו היינו זו״נ רוח ונפש, והחוט המשולש היינו כאשר אימא עילאה מריקה עליהם השפע מע״ק כענין בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא כשהם שנים זכר ונקבה כו׳ ויברך אותם וכמ״ש בזח״א בראשית ד״ב ור״פ וארא, וברבות פ׳ וזאת הברכה דש״א ע״ג כיון שבא משה לברך את ישראל באה התו׳ והקב״ה לברך את ישראל וכ״כ למה לקיים מ״ש והחוט המשולש כו׳, וי״ל ג״כ משה היינו ז״א והתו׳ נק׳ מאורשה לו כמ״ש מורשה א״ת מורשה מאורשה א״כ היא מל׳ תושבע״פ, והקב״ה הוא ע״ק המאיר בבינה אימא עילאה כנ״ל, ועד״ז י״ל שלשה ברכות דברכת כהנים, יברכך מבחי׳ מל׳, יאר מבחי׳ ז״א, ישא מבחי׳ ע״ק המאיר בבינה והם ג״כ ג׳ בחי׳ נר״נ עמ״ש ד״ה מה טובו, ובפ״ה דכתובות דס״ב סע״ב קארי׳ עלי׳ והחוט המשולש משמע משולש שייך על כענין בני שלשים כו׳ וכ״ה פ״ג דב״ב נט״א וספ״ק דקדושין ד״מ ע״ב דהחוט המשולש היינו מקרא משנה וד״א ופ״ד דמנחות מג״ב דהיינו ציצית ותפילין ומזוזה. ויש להעיר לענין ג״פ משולשת ולענין שלשת של הפרדס מן סדר תקיעות שלש של שלש שלש אשר השופר הוא להמשיך הארת התענוג העליון מע״ק במל׳ לכן צ״ל נמשך דרך כל הט״ס עליונות מהמל׳ חב״ד חג״ת נה״י ולכן הם שלש של שלש שלש, ושלשלת דבפסוק וימאן יוסף היינו ג״כ ע״י שהי׳ שליט ביצרו כענין ושלישים על כולו גבורי׳ יחד כל הע״ס כי יוסף יסוד עולה עד הכתר ויסוד ממשיך הטפה בחי׳ שלשלת עד המל׳ הנק׳ עצרת וזכה לזה ע״י שמירת הברית, ואיל משולש י״ל ג׳ תר״ת הנ״ל בשופר של איל, ותור וגוזל פי׳ ברבות תור ובן יונה י״ל דקאי על המל׳ שנק׳ יונתי ותורים ובני יונה הם בחי׳ חו״ג שבמל׳ כמ״ש ברע״מ פ׳

פנחס דר"מ סע"ב ורזא דא ועוף יעופף מימינא ומשמאלא, ובמק"מ שם שיש לומר יונה מצד הגבורה מלשון ולא תונו ותורים הם בחי' החסד, ובזהר פ' צו דכ"ו ע"ב ובמק"מ והרמ"ז שם שהאריך וי"ל הטעם שכאן רק שנים כי במל' עיקר המוחי' הם חו"ב אבל הדעת אין בו רק עטרה דגבורה בסוד דעתן קלות, וכמ"ש בפע"ח בענין הקידוש ונותן עיניו בו, וברבות סדר בא ר"פ ט"ו קול התור נשמע בזכות אברהם שהקריב תור וגוזל ובזהר ח"ג ויקרא דד"ב קול התור דא תושבע"פ והוא מל' שנק' תושבע"פ, ובפ' לך לך דצ"ז סע"ב וקול התור דנפיק מקו פנימאה דכולא ופי' הרמ"ז חסדים דאבא הנמשך במל' וזהו"ע ובהגיע תור אסתר, ועמ"ש ע"פ נאוו לחוך בתורים, והנה תור וגוזל הוא קרבן עני וכן עשירית האיפה המרומז בפסוק ויקח לו את כל אלה היא בדלי דלות, ועני היינו מלשון בסוד סיהרא לית לה מג"כ, ולכן דוד אמר כי עני ואביון עני דלותי ולי יהושיע ובחי' דלי דלות כי יש בה כמה בחי' ועי' בזח"א ס"פ ויחי דרמ"ט א' בענין עניה ענתות וכל המשכות הנ"ל מבחי' ט"ס כח"ב חג"ת נה"י הכל להאיר על המל' הנק' עצרת המקבלת מכולם, וברבות נשא פי"ד בקרבן נשיא י"ב נפתלי גבי כף א' עשרה זהב איתא דכבש דקרבן נפתלי הוא במקום תור וגוזל כי כן העני מקריב תור וגוזל במקום כבשה וכבשה ג"כ בחי' מל' שזהו"ע רחל והמשכות הנ"ל במל' שדעתה קל להיות ומלאה הארץ דעה את ה' שהארץ היא בחי' אמונה יהי' בה גילוי הדעת ממש, וכל זה הראה הקב"ה לאברהם. עוי"ל בענין תור וגוזל שהם צדיקים ובע"ת כי גוזל מלשון גזלן כדלקמן בשם המדרש והיינו החוטא נק' גזלן וכמ"ש גוזל אביו ואמו במשלי כ"ח כ"ד וארז"ל ברכות רפ"ו דל"ה ע"ב ואין אביו אלא הקב"ה כו' אמו כנס"י כו' אך ע"י התשובה נעשה חביב אצל הקב"ה ע"ד כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף שמבחי' גזלן נעשה גוזליו ועי"ז ישאהו על אברתו וכמ"ש לקמן בס"ד גבי ויבתר אותם * בענין מהרי בתר להרי בשמים.

ד"א עגלה משולשת זו בבל כו' ותור וגוזל תור הוא אלא שגזלן הוא, ובויקרא רבה פ"ג העוף הזה פורח כו' ואוכל מן הגזילות כו'. הענין ג"כ כי הבירורי' דק"נ הנרמזי' בעגלה ועז ואיל ותור, והם משולשים כח"ב דתהו חג"ת דתהו נה"י דתהו כולם מתבררי' ע"י גלות בבל ואדום כו' וכמ"ש בד"ה בשלח פרעה. וענין עגלה משולשת יש להעיר ממ"ש בישעי' ט"ו ה' עגלה שלישיה וכן בירמי' סי' מ"ח ל"ד * עגלה יפיפיה, ולהעיר מענין בני שלשים ס"פ ויחי שמות ל"ד ז' שזה מורה על שהזקן במעלה העליונה ע' בפ' שמיני דל"ו סע"א בענין עטרת זקנים בני בנים.

לקמן בס"ד גבי ויבתר אותם: ראה אוה"ת בראשית כרך א' פ' לך לך פג, ב.

ירמי' מ"ח ל"ד: כ"ה בבי' כת"י. אבל בפסוק כתוב: עגלה שלשיה. אבל בירמי' מו, כ: עגלה יפה־פיה.

וירד העיט וישב אותם אברם. הנה כתיב נתיב לא ידעו עיט, והנה בגמרא סנהדרין ק"ט וברבות דק"ע ויקרא פ"ה פי' דקאי על שלוות סדום ועמורה קודם שנחרבה. ובת"ז סוף תיקון כ"ב דס"ג ע"א פי' כתר עליון דא איהו שלימו דהמשין שע"ב ודא איהו דלא אתייהיב למשה דעלי' אתמר נתיב לא ידעו עיט באיוב סי' כ"ח ז' וע"ז ארז"ל במופלא ממך אל תדרוש והובא בפרדס שער י"ג פ"ז וריש תיקון למ"ד דע"ו ע"א פי' נתיב קדמאה עלי' אתמר נתיב לא ידעו עיט ולא שזפתן עין איה מאן עין איה אלא אינון מלאכין דאמרין איה מקום כבודו להעריצו כד איהו בהאי נתיב לית לון ידיעה בה דאיהו סתירא מחיוון דמרכבה עכ"ל, ובכ"מ שם פי' כד איהו בהאי נתיב שם פי' היינו כשהמל' עולה בחכ' בנתיב העליון מח' ששרשה בחכ' כו', ולכאורה אפשר לפרש דמיירי בל"ב נתיבות שבמל' שבה יש ג"כ ל"ב נתיבות ולכן נק' לב כמ"ש בפרדס בעה"כ ערך לב וערך כבוד, ועמ"ש במ"א בדרוש אבנט של כה"ג שהי' ארכו ל"ב אמה והמצנפת י"ו אמה לפי שהאבנט חגור על הלב ששם בהלב מאירי' ל"ב נ"ח שהם מבחי' חו"ב ודעת המתחלק לשני מוחי' חו"ג נמצא הם ד' מוחי' ובכ"א יש שמונה נתיבות שהם ח' אותיות הוי' אד' כו' והנתיב הראשון שבנתיבות אלו דמל' נק' ג"כ נתיב לא ידעו עיט, וכן משמע סוף תיקון י"ח דל"ז ע"א דהאי נקודה גניזה דאתמר בה ונעלמה מעיני כל חי איוב כ"ח ועלי' אתמר נתיב לא ידעו עיט וכ' בכ"מ שם דקאי על מל' והיינו יסוד דנוק' שכאמה בתה, ובאמת י"ל שהכל עולה לקנה א' כי הנה הכתר נק' קד"ק שאפי' מבחי' חכ' הנק' קדש הוא ג"כ מובדל בסוד כי גאה גאה כמ"ש במ"א ע"פ שבת שבתון באריכות, והנה מבואר באדר"ז דרצ"ו ע"ב שבחי' היכל קד"ק שבביהמ"ק שהוא עיקר בחי' ציון כי שם צוה ה' את הברכה, ופי' בסהפ"מ קדש הקדשים הוא מקום הארון רומז ליסוד דמל' והיינו לפי שלשם נמשך הטפה ששרשה ממו"ס דא"א הנק' קדה"ק ולכן נא' ע"ז ולא שזפתו עין איה שהרי נא' וכל אדם לא יהי' באוה"מ ואמרו בירושלמי פ"ה דיומא דקאי אפילו על המלאכים שנא' בהם ופניהם פני אדם כו' והיינו להיות המשכה זו באה מבחי' שלמעלה מגדר עלמין שזהו פי' קדה"ק, והנה ידוע שלהיות המשכה זו מכתר עליון במל' תחלה נמשכה בחו"ב ואח"כ נמשכה משם ליסוד ז"א ומשם ביסוד דמל', וכמ"ש בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י בענין ג"פ קדוש, ולכן מבואר ג"כ בזח"ג פ' אחרי דס"א סע"ב דיחוד פנימי' דאו"א זהו בחי' נתיב לא ידעו עיט יען כי המשכה זו נמשך מאא"ס ב"ה ממש מבחי' שלמע' גם מסוכ"ע ונק' קדה"ק וזש"ש כתי' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן האי נהרא כו' בזיווגא שלים כו' בההוא נתיב לא אתידע לעילא ותתא כד"א נתיב לא ידעו עיט, ופי' במק"מ שם יסוד דאבא והיינו כמ"ש פ' בלק דקצ"ג ע"ב ע"פ כי עשית פלא, פלא דא הוא חד דרגא מאינון פלאות חכ' ומאי ניהו דא נתיב לא ידעו עיט, ונ"ב מהרח"ו יסוד דאבא, ובסה"מ סי' קע"ד דק"ג ע"א כ' שנקודת ציון העליונה שבבינה נק' נתיב לא ידעו עיט והנתיב והשביל הנכנס שם נק' דעת פטר כל רחם כו' והוא ד"ע כו', ובסי' קצ"ה דצ"ה ע"ב פי' שע"י נתיב זה הוא יחוד פנימי דאו"א לחדש נשמות חדשים משא"כ להחיות העולמות זהו יחוד חיצוני' דאו"א וכ"כ שם

די"ו ע"ב סי' מ"ה, ויש לקשר דבריו עם מ"ש הת"ז דנתיב לא ידעו עיט זהו שעה"נ כי שעה"נ הוא המחבר חו"ב כמ"ש בביאור ע"פ וספרתם לכם חמשים יום, ועמ"ש ע"פ ולא ידע איש את קבורתו כו' דהיינו בחי' שעה"נ וזהו"ע נתיב לא ידעו עיט, ובפרדס שער הנתיבות פ"ג הנתיב הא' כו' מורכב מב' בחי' של ב' ספי' שהם כתר וחכ' כו' ובד"ה הנתיב השני כ' שהנתיב הא' נק' אין ובד"ה הנתיב הג' כ' שהנתיב הא' נדמה למאציל והנתיב השני דומה אל הכתר והשלישי דומה אל החכ' כו', ויש להעיר לענין נתיב זה שהוא הבחי' היותר עליונה שבחכ' ממ"ש בביאור שני דיונתי בענין ראשית תבואתה עבמ"ח דהיינו הבחי' העליונה שבחכ' מה שמקבלת מהכתר שהוא למעלה מבחי' התורה דמחכ' נפקת שהוא השפעת הח"ס כו', עוד יש להעיר ממ"ש בפע"ח שער הק"ש פט"ו דפנימי' אבא הוא פנימי' עתיק שזהו כעין מ"ש הפרדס על נתיב הראשון נדמה למאציל כנ"ל, ובס' עמה"מ שער א' פנ"ב פי' נתיב הוא ב"פ רל"א שערים פנים ואחור של עולם המלבוש, וזהו"ע גליף גליפו בטה"ע כו' ומשם שרש השעשועי' של הצדיקים עם הקב"ה בג"ע, ובשער עולם התהו פס"ז דל"ח ע"א פי' ג"כ נתיב זה על יחוד פנימי' או"א שע"י מס"נ, וא"כ שרש יחוד והמשכה זו הוא המשכת אור חדש ממש שזהו נמשך מאא"ס ממש אשר בו לבד הכח לחדש אור חדש כו' וכמ"ש בלק"ת פ' וירא וע' בעה"מ שער או"א פי"ב שער קרית ארבע פ' ס"ד, והנה המשכה זו הנמשך מאא"ס ממש ע"י הכתר עליון לחו"ב הוא נמשך אח"כ ע"י יחוד זו"נ ליסוד שבמל' כנ"ל, וז"ש ברע"מ פ' פנחס דרנ"ו סע"ב באבא יסד ברתא ואיהו נתיב לא ידעו עיט דכליל ל"ב נתיבות וע' ס"פ משפטים דקכ"ג תחלת ע"א.

והנה עיט הוא עוף הפורח ויש בחי' זו בקדושה כמ"ש בפרקי דר"א פכ"ח בענין וירד העיט ואין עיט אלא בן דוד שנא' העיט צבוע נחלתי לו והיינו לפי שהוא בחי' בעתה אחישנה דפי' אחישנה ל' מהירות שההמשכה נמשך ממקום עליון מאד שלכן נמשך במהירות כדלעיל, גם בענין כי יקרא קן צפור שהוא בחי' משיח כי קן צפור בינה שכינתא עילאה והנשמות מיחוד או"א הם בחי' עופין גם ע"ד מ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי וכתי' כנשר כו' ישאהו על אברתו כו' ה' בדד ינחנו. אך כמו"כ יש בחי' זו גם בקליפה כמ"ש בת"י באיוב סי' כ"ח ז' ע"פ נתיב לא ידעו עיט שביל אילן חיי' ולא חכמי' ס"מ דפרח האיך עופא, והיינו ע"ד אם תגביהי כנשר שמגביהי' א"ע לינק מבחי' שלמעלה מהשתלשלות כו' כמ"ש בד"ה ויאבק איש. גם יש מפרשי' עיט מלשון עצה כמ"ש רש"י בישעי' סי' מ"ו ט' ע"פ קורא ממזרח עיט, ויש בחי' עצה זו בקדושה וכמ"ש לי עצה ותושי' כו' וכמ"ש ברבות ע"פ מעמק חברון מעצה עמוקה כו' שהו"ע חכ' סתימאה כמ"ש במ"א. וכמו"כ יש בחי' זו בלעו"ז והו"ע בעטו של נחש שהו"ע הנחש השיאני ופירש"י בשבת פ' במה בהמה דנ"ה ע"ב בעטיו בעצתו, וזהו שביקש דוד סכל נא את עצת אחיתופל ש"ב סי' ט"ו י"ו, וזהו עצה של הנחש להגביה א"ע לינק מבחי' ואם צדקת מה תתן לו וכענין עצת דור הפלגה גם העצה לפתות לאתתא ע"י ק"נ כו', וזהו ענין בא נחש על חוה כו' גם זהו בחי' עיט

כי עוף הוא בחי' יסוד שממשיך ג"כ השפע במהירות מהמוח להיות יורה כחץ, ולכן עוף גי' יוסף בחי' יסוד. ופי' נתיב לא ידעו עיט לפמש"ל דקאי על כ"ע היינו כי הגם שיניקתו מבחי' שלמעלה מהשתלשלות זהו רק מחיצוניו' אבל מהפנימי' אין להם שום יניקה ואדרבה משם אורידך וכמ"ש במ"א שלכן בברכת המינים איתא בכהאריז"ל לכוין שם הוי' בניקוד קמץ שהוא בכתר וכמ"ש במ"א כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים, וז"ש הת"י שביל אילן חיי שהוא בחי' כתר כמ"ש בת"א פ' בראשית ד"ה הן האדם כו' עז"נ לא ידעו עיט כי אם תגביהי כנשר אזי משם דוקא אורידך, גם לפמ"ש דנתיב זה הוא בחכ' ושעה"נ דבינה הנה או"א נק' דרור עלמא דחירו שאין שם יניקת החיצוני' וע' בזח"ב תצוה קפ"ג א' ובפרדס ערך דרור וערך חירות וכמ"ש במ"א ע"פ הללויה הללי נפשי שרק מז"ת יש יניקה לחיצוני' שבז"ת הי' שבה"כ משא"כ בג"ר, וע' בדרוש הנגעים בענין ימותו ולא בחכמה שאור אבא דוחה יניקת החיצוני' והו"ע שביל אילנא דחיי היינו בחי' מפתחות הפנימי' כו', ועמ"ש בד"ה כי תצא למלחמה על אויביך פי' על אויביך היינו בחי' סוכ"ע שמשם אין להם יניקה כי למטה יש זה לעו"ז, עת אשר שלט האדם באדם, אבל בבחי' סוכ"ע לא שייך לעו"ז ח"ו לכן משם דוקא מפלתן כו'. גם עפמש"ל דנתיב לא ידעו עיט שייך ג"כ במל' היינו כמ"ש גן נעול אחותי כלה שאין לנחש ח"ו שום יניקה מיסוד דמל' דאצי' ולכן נק' כנס"י בתולה ויניקתן רק מבחי' החיצוני', ולפמש"ל דבחי' עיט בקדושה הוא אברהם או ב"ד י"ל נתיב לא יעו עיט היינו פנימי' התורה שתתגלה רק לע"ל והו"ע פנימי' ע"י, וע' בהרמ"ז פ' תצא דרע"ו בענין אראנו נפלאות.

ועתה נבוא לענין וירד העיט על הפגרים, כי הנה פגרים נק' הגוף שנסתלק ממנו רוח החיים ודוגמת בחי' זו למעלה הו"ע ז' מלכין דתהו שהכלים נשברו ונפלו למטה והאור נסתלק מהם למעלה והנה ידוע מבחי' ניצוצי' אלו שנפלו בשבה"כ הוא עיקר חיות החיצוני' ועבודת נש"י הוא לברר ניצוצי' אלו שע"ז אמר ע"פ וזרעתיה לי בארץ לא גלו ישראל אלא כדי להוסיף עליהם גרים, ומבואר במ"א בפי' והיתה נבלתך למאכל לעוף השמים נבלתך לשון נובלות היינו מה שנשבר ונפל בשבה"כ ילקטוהו נשמות הצדיקים הנק' עוף השמים כו', ועד"ז יש לפרש פי' וירד העיט דקדושה על הפגרי' לברר הניצוצי' הנ"ל שזהו"ע הקרבנות, וכמו"כ הפי' להיפוך וירד העיט היינו הקליפה כנ"ל בשם הת"י שיורד על הפגרים הנ"ל לבלתי יבררו אותם נש"י, וזהו"ע חורבן בהמ"ק וביטול הקרבנות כו', וברבות פמ"ד נראה שמפ' על הפגרים קאי על ישראל וז"ל וירד העיט א"ר אסי נסיב אברהם מכותא והוה מכיש להון ולא הוון מתכשתין אעפי"כ וישב אותם אברם בתשובה, וא"ר עזרי' לכשיעשו בניך פגרים בלא גידי' ועצמות זכותך עומד' להם עכ"ל, ומה שנק' פגרים י"ל בב' פנים הא' להיותן בתכלית העוני והדוחק וע"ד מ"ש ברבות פ' אמור פ"ל ע"פ ועם נברא נטויים למיתה אלא שהקב"ה בורא אותם ברי' חדשה וזהו וישב אותם אברם, גם י"ל באופן אחר כי מה שנק' פגרים היינו בזמן שאין בהם חיות שעסק התומ"צ הם חיינו ואורך ימינו ונק' בחי' לכו לחמו בלחמי

בחי' לחם ומזון וחיות כמ"ש ע"פ ראשי המטות, אבל כשמבטלין מן התו' ואין בהם חיות אז נק' פגרים וכמו שבבחי' שינה נק' ג"כ פגרים שהרי מברכי' בכל בוקר המחזיר נשמות לפגרים מתים ובזמן שאין בהמ"ק קיים הוא בבחי' שינה בגש"י וכמ"ש בת"א פ' וישב בד"ה ש"ה כו' היינו כחולמים, ומבחי' שינה הוא עיקר החיצוני' כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה כי עמך מקו"ח, וזהו וירד העיט על הפגרים, וזהו"ע שלמה אהי' כעוטי' על עדרי חבריך והראב"ע בשה"ש כ' שיש מפרשי' כעוטי' מלשון ויעט בהם בש"א סי' כ"ה ששם פירש"י מל' עיט והיינו שמקבלת ונמשכת אחרי עדרי חבריך שהם בני עשו וישמעאל הנק' עיט וא"כ הוא בחי' כעוטיה וכ"ז בבחי' שינה שהיינו כחולמים אכן ע"י התשובה וישב אותם אברם, כי הנה עיקר היניקה הוא בבחי' שינה ע"י שכמו"כ נעשה למעלה בחי' סליק לעילא לעילא כו' אבל ע"י התשובה ממשיכים הגילוי כו' וזהו תשוב ה' עילאה וגם תשוב ה' תתאה מירידתה למטה, ועוד שע"י התשובה ממשיכי' מבחי' נתיב לא ידעו עיט שהוא מבחי' כתר כנודע מענין אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך ב"פ אנכי הם ב' בחי' שבכתר עתיק וא"א, אשר בחי' הא' הוא האו"מ המסמא עיני החיצוני', והבחי' הב' למלאות הפגמים, וזהו וישב אותם אברם ע"י המשכת בחי' המקיף המסמא כו' וישב לשון ישב רוחו תלי' קמ"ז רוח ה' נשבה בו ישעי' מ', והראב"ע כ' שהוא כמו ינשב והוא מענין משיב הרוח, ורוח שייך לתשובה כמ"ש והרוח תשוב כו' כמ"ש בד"ה האזינו השמים גם כמ"ש ברבות בראשית ספ"ב ורוח אלקים זה רוחו של משיח, המד"א ונחה עליו רוח ה', מרחפת ע"פ המים בזכות התשובה שנמשלה כמים שנא' שפכי כמים לבך וז"ש ויקבצו המצפתה וישאבו מים וישפכו לפני ה' בש"א סי' ז' ות"י ושפכון לבהון בתיובתא כמיא קדם ה' הרי הרוח עליון נמשך ע"י התשובה, וזהו"ע וישב אותם אברם שע"י התשובה נמשך מבחי' רוח ה' כמ"ש אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף ועי"ז ממילא הפריח העיט כו' כמוץ אשר תדפנו רוח, וע' בזח"א ויחי דרי"ז מענין וירד העיט כו', ובז"ה שם שהעופות הנ"ל הם הם תרין צפרין הנז' שם בזהר דרי"ז ע"ב שהם חו"ב דק"נ, וע' מזה בלק"ת פ' מצורע ונת' בע"ח קרוב לסופו באריכות, ומכ"ז יובן ענין וישב אותם אברם כי כל יניקתם משערות דנוק' אבל ע"י תשובה מתגלין י"ג מדה"ר שערות דת"ד כו'.

ויאמר לאברם ידוע תדע כי גר יהי' זרעך. שבת ט' פט"ב. סוטה א' י"א. ברבות א' ט' ב'. סוטה ט' מ"ו ב'. סנהדרין פי"א צ"ט א'. עדיות פ"ב מ"ט. זח"א עמוד רנ"ד. של"ה קס"א א' קע"ד ב' קע"ו א' רע"ז ע"ב שכ"ג א"ב. של"ה קע"ד ב' במסכת פסחים דרוש ששי ודקע"ו פי' כי גירות זה הי' תיקון לגירוש שגרם אדה"ר בחטאו להיות גורש מג"ע כו'. ויש לבאר עפמ"ש בזח"א ויחי דרל"ז א' בפי' ויגרש את האדם את דייקא דקאי על גלות

ה׳ תתאה כו׳, ובמא״א אות ג׳ סי״ח שזהו רדת המל׳ בעולם שלמטה כו׳ ואז היא נק׳ גר כנודע מענין הגר אשר בקרבך ע״כ התיקון לזה זהו ע״י כי גר יהי׳ זרעך כו׳. (בפ׳ לך דרעז״ב פי׳ כי גר יהי׳ ע״ד גר אנכי בארץ כו׳ וזהו שארז״ל וישב יעקב ביקש לישב בשלוה כו׳ רק יהי׳ בארץ מגורי גר אנכי ויהי׳ ארץ כנען הכנעה ויהי׳ מגורי אביו פחד יצחק הוא מדה״ד מגור מסביב וסביביו נשערה מאד עכ״ד. וא״כ מגורי הוא מגבורה עילאה דע״י כדי להעלותו לשם הוי׳ שלמעלה מהשתלשלות למעלה מהפסיק טעמא כו׳ דהיינו ע״ד הגל שבין יעקב ללובן העליון ויש נשמות שמתגלה בהם למעלה מהפרגוד. זח״א וישב קפ״ח ב׳ מקץ דף קצ״ו סע״א. ח״ב שמות ד״ג ע״ב אמור דק״א ע״ב. ת״ז ל״א ל״ה עח״א פב״ב.

וגם את הגוי ברבות פמ״ד הי׳ לומר גם מאי וגם, עמ״ש בד״ה ויעש משה נחש נחשת בענין פי׳ גם זו לטובה. דן אנכי בשתי אותיות הללו הבטיח כו׳ שבעים ושתים אותיות, ובפ׳ שמות פ״א קי״ו ג׳ דן ע״ש וגם כו׳ דן אנכי כו׳, ובפ׳ דברים פ״א אמר הקב״ה לאברהם שיגאול את בניו בשתי אותיות כו׳, וכשבא לגאלם גאלם בע״ב אותיות כו׳ אומרים מעט ועושים הרבה, ועיין מענין ד״ן בזהר חלק א׳ דף רמ״ג א׳ ובפרשה פקודי דרכ״ב ע״א דן איהו מסט׳ דשמאלא מסט׳ דדינא קשי׳, וא״כ לפי״ז א׳ שידין אותם ע״פ יד שמאלו ואח״כ הוציאם בע״ב אותיות גי׳ חסד בחי׳ ימין וכמ״ש ימינך ה׳ תרעץ אויב, וזהו אומר מעט ועושה הרבה שאפילו הימין והחסד הכה האויב ואצ״ל השמאל.

וחסידיך* חכמה ירננו דוגמת והי׳ הוי׳ לבחי׳ אלקים, גם דוגמת קרב וכליות יזמרו.

ט״ו י״ז

והנה תנור עשן ולפיד אש, מדרש רבה במקומו פ׳ לך לך פמ״ד דף מ״ט ע״ג והנה תנור עשן ולפיד אש שמעון בר אבא בשם ר׳ יוחנן אמר ארבעה דברים הראה לו גיהנם ושעבוד ומ״ת ובהמ״ק, אמר כ״ז שבניך עסוקים בשתים הם ניצולי׳ משתים, פירשו משתים הם נידונין בשתים. ונראה כי תנור זהו גיהנם עשן זהו שעבוד מל׳ ולפיד זהו מ״ת כמ״ש

וחסידיך : קטע זה נכתב בבוך באב׳ 21 בין הב׳ מאמרים.

ואת הלפידים, אש זהו ביהמ"ק, אשר עבר בין הגזרים האלה זהו קי"ס המד"א לגוזר י"ס לגזרים. אמנם במד"ר פ' פקודי פנ"א דקס"ג ג' ב' הפי' תנור הוא גיהנם, עשן ולפיד אש זהו התו' כמ"ש ואת הלפידים כו' ההר עשן כ"כ שם במ"כ. ובילקוט פ' לך ד"כ ע"א רמז ע"ז ואין תנור אלא גיהנם שנאמר אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלים. ילקוט פ' יתרו ע"פ וכל העם רואים את הקולות דפ"ג ע"א תחלת רמז ש"ץ. ילקוט ח"ב ד"ג סע"ב תחלת רמז שם קי"ס בזכות אברהם שנא' לגוזר י"ס לגזרים וכתי' אשר עבר בין הגזרים האלה במשלי ע"פ לא תירא לביתה משלג דקמ"ה א', ועמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה וכל העם רואים מענין ואת הלפידים ומ"ש ע"פ לפיד בוז באיוב סי' י"ב ה' *.

ב) **בחיי** במקומו ע"פ והנה תנור עשן האריך כי תנור זהו המל' והתיו מתחלף בטית ופי' כעין מט"ט ע"ש בהספר שבסופו ונק' תנור עשן ע"ש כח הקבלה שבה ולפיד אש בחי' דכר ומשפיע כו', ובמא"א תי"ו סעי' ל"ו תנור עולם הבריאה דתמן מלך הא' מזמ"ל דתהו בלעם בן בעור יום בוער כתנור וכיריים ביצי' ועשי', תנור יסוד דנוק' ושם האופה יסוד עכ"ל, ובאות אלף סעי' ק"י אפייה ביסוד דנוק' שם התנור האופה השפע העליון, אופה נק' היסוד אופה השפע בתנור אשר לו בירושלים עכ"ל, והיינו כי הלחם זהו הזיווג אכלה ומחתה פיה קראן לו ויאכל לחם, וא"כ זהו מ"ש הבחיי דתנור עשן זהו כח נקבות ולפיד אש זהו כח זכרות, ר"ל יסוד דנוק' זהו תנור עשן כח הנקבות שהיא מעלה מ"ן מבחי' עולם שנה נפש ר"ת עשן כנודע מענין וה"ס עשן ולפיד אש זהו כח הזכרות היינו יסוד דאצי' הנק' אופה בהתנור, ועד"ז נק' ג"כ לפיד אש וע"י הוא האפיי' בתנור, ובת"ז תיקון כ"ג בראשית ברית אש הרי היסוד הנק' ברית נק' ברית אש איש אש יו"ד וכמ"ש בזהר בראשית דט"א ע"ז נא' ואין נסתר מחמתו וכמ"ש בזהר פ' וירא דצ"ח ע"א ע"פ כחום היום בשעתא דאתקריב דרגא לדרגא בתיובתא, ועד"ז י"ל במ"ת ואת הלפידים כו' ואת ההר עשן, ההר עשן זהו כענין תנור אש כנ"ל והלפידים כענין ולפיד אש כו'.

אני אל שדי התהלך לפני והי' תמים. רבות במקומו רפמ"ו כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם הושע סי' ט', והיינו כמ"ש ברבות בראשית פ"א שהאבות וישראל עבמ"ח תחלה קודם שנבה"ע וע"כ נק' כבכורה כו' וכמ"ש בעה"נ ישבו אבותיכם למעלה מבחי' נהר היוצא מעדן כי שרשם מכתר כו', ועמ"ש מזה בפ' תבא ר"פ, ולפמ"ש אדמו"ר נ"ע בזה בד"ה למנצח על השמינית שנמשך בהם מבחי' א"ק א"ש טפי שנק' ביכורים כי כן הביכורי' הם קדמוני'

באיוב סי' י"ב ה': ראה אוה"ת לנ"ך ע' תרנה.

והיינו הגילוי מבחי' א"ק רעדכ"ר כו', אחד הי' אברהם כו' ואח"כ ובנ"י פרו זהו כענין כלל ופרט וכמו ר"ה חיות כללי לכל השנה ואח"כ מתחלק לי"ב ר"ח שהם נגד י"ב שבטים ואח"כ לימים ושעות כו', כמו"כ יובן בנפש כו', אין בך פסולת כו' והי' תמים היינו כי פסולת זו זהו ק"נ, וביאר אדמו"ר נ"ע שבחי' אצי' יוכל להתלבש אף בעשי' שיש שם ק"נ אבל כדי להיות הגילוי מא"ק א"א אא"כ יעבור הערלה שכ"ז שק"נ מסתיר א"א להיות גילוי מבחי' זו וכמו שגילוי סוכ"ע להיות ומלאה הארץ דעה את ה' א"א להיות כ"א ע"י ואת רוח הטומאה אעביר, משא"כ הגילוי מבחי' ממכ"ע יוכל להיות כנשמה הממלא את הגוף אעפ"י שיש במעיי' צואה ופסולת אי"ז מניעה, ע' מזה בד"ה למנצח הנ"ל, ולפי"ז צריך לפרש כי אומרו ית' והי' תמים היינו השלימות ע"ד תמתי שהוא גילוי הכתר היינו בחי' א"ק ולגבי בחי' זו ההכרח להעביר הפסולת ולכן הקדים המדרש ענין כבכורה בתאינה היינו ששרשו מבחי' א"ק ועל כן כדי שיהי' בך גילוי מבחי' זו מההעלם אל הגילוי צריך לכרות הפסולת כו'.

ועת לכל חפץ, היינו אפי' לגילוי חפץ שהוא פנימי' הרצון לא נמשך הגילוי למטה כ"א בבחי' עת וזמן המסוגל לזה. ועמ"ש אדמו"ר נ"ע ע"פ זה בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה. ויש להעיר ממ"ש בזהר ר"פ אחרי ע"פ ואל יבוא בכל עת ומענין כ"ח עתים שנז' בקהלת ומזה יובן מ"ש השבעתי אתכם כו' עד שתחפץ וע' במדרש קהלת דצ"ח ג' ע"פ את הכל עשה יפה בעתו שם נז' כה"ג הרבה דברים.

כדי שיצא יצחק מטפה קדושה, הגם שאברהם הי' קדש גם מקודם אלא שיומשך הטפה מבחי' ומדריגה והי' תמים כנז' הענין לעיל, ושיומשך הטפה מבחי' זו א"א כל זמן שהפסולת מכסה כנז' בע"ח שער האונאה שאין הה"ח נמשכי' ביסוד כ"ז שק"נ חופה, וי"ל כי יצחק הי' עולה ונעקד למעלה מעה"ח ועה"ד וגם לע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו היינו גילוי פנימי' התענוג עליון וכ"ז א"א להיות אא"כ נולד מטפה קדושה כנ"ל. והרמ"ז ר"פ תולדות כ' שבמ"ה דורש בחי' אברהם על הנשמות דעכשיו ובחי' יצחק על הנשמות שיתגלו לע"ל. גם להעיר מבחי' כגר כאזרח שבחי' אזרח זהו בחי' גבוה מאד עמ"ש בד"ה ראה אנכי נותן, לכן ע"י שיהי' גילוי בחי' זו ביצחק זהו ע"י שיצא מטפה קדושה. גם אזרח מרומז בו יצחק כי יצחק גי' ר"ח ועם ח' ימי המילה גי' אזרח וכמדומה שכ"כ הרמ"ז פ' אמור דק"ג, וא"ת הרי אברהם נק' איתן האזרחי אעפ"י שיצא מטיפה של תרח, י"ל בחי' זו הי' באמת ע"י אתעדל"ע בבחי' דילוג אבל אח"כ צ"ל ע"י אתעדל"ת, וכמו פסח ושבועות שפסח הוא אתעדל"ע ואח"כ צ"ל אתעדל"ת ספה"ע הכנה אזי נמשך חה"ש, כך אברהם הי' צריך לימול אזי דוקא יומשך יצחק כו'.

דייך אני ואתה, היינו כמו שלא יתכן השאלה באילן למה יש בו עלים וקליפות מוטב הי' שיהי' הכל פרי וכן באדם א"א שיהי' כל הגוף מוח ולב, עד"ז א"צ שכל העולם ימולו א"ע כי המילה היא שעי"ז יומשך נשמות

פנימי׳ מבחי׳ שער החצר הפנימי׳ הפונה קדים ולא כל העולם צריך שיהי׳ בבחי׳ זו. וכ׳ הי״מ שהמדרש דורש זה מלשון אני אל שדי דלשון שדי הוא מל׳ דייך אני ואתה וכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה. שאמרתי לעולמי ולשמים די, א״כ הוא שרש להיות גבול ומקור לבחי׳ זו מהצמצום הראשון להיות נמשך רק קו ולהיות פרסא בין אצי׳ לבריאה, ולפי״ז זהו טעם עמ״ש לעיל דייך לערלה ע״כ אבל מה שא׳ ראב״י אני הוא שאין העולם ומלואו כדאי לאלהות היינו ע״ד כי עמך מקו״ח שבחי׳ מקור חיים מקור חיות כל העולמות זהו מבחי׳ שמך ולא אמר אתה דמשמע עצמותו כ״א עמך מה שטפל ובטל לך היינו בחי׳ הארה בעלמא בחי׳ מל׳ ונק׳ מפתחות החיצוני׳ וא״כ שדי הוא שאין העולם ומלואו כדאי זהו מפתחות הפנימי׳, וכה״ג פי׳ ברבות ע״פ ומעולם לא שמעו כו׳ עין לא ראתה כו׳ דקאי על שכר המצות שאין העולם יכול להכיל ונת׳ מזה בד״ה מנורת זהב שהו״ע גילוי פנימי׳ עתיק כו׳ ואף שאל שדי הוא ביסוד ושמי הוי׳ בחי׳ גבוה יותר עכ״ז עכ״פ הוא מפתחות הפנימי׳, והי׳ תמים יש לפרש תוכו כברו וברו כתוכו כמ״ש ע״פ תמים תהי׳, והיינו ע״ד עץ פרי שיהי׳ עצו כפריו שוה כי האדם עץ השדה ושיהי׳ הגוף כמו הנשמה כמו לע״ל העוה״ב אין בו אכילה, וזהו בחי׳ יצחק הצחוק ותענוג דלע״ל וזהו נמשך ע״י המילה שע״י כריתות הערלה יהי׳ גילוי ההשפעה הפנימי׳ שיהי׳ בחי׳ עץ פרי שהוא יסוד א״כ עי״ז דוקא והי׳ תמים.

ועברה לפני, זהו פי׳ על התהלך לפני, רבות פ׳ נח ספ״ל כך אברהם שהי׳ כחו יפה התהלך לפני אבל נח שהי׳ כחו רע את האלקי׳ התהלך נח, היינו שאברהם הי׳ יכול בעצמו לעורר אתעדל״ע שהו״ע התהלך כו׳ כנודע מענין מהלכים בין העומדי׳, ואאזמו״ר נ״ע פי׳ כי יש ב׳ בחי׳ הילוך הא׳ מלמטלמ״ע והוא מ״ש אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו, אבל התהלך לפני שממשיך האור מלמעלה למטה מראשיתה ומקורא דכולא כענין ממעמקים קראתיך מעומק העליון כו׳ זהו התהלך לפני מבחי׳ פנימי׳ אבל אחרי הוי׳ שמתחיל מבחי׳ אחוריי׳ כו׳.

רבות פ׳ חיי ר״פ ס״ב הביא הפסוק יודע ה׳ ימי תמימים תלי׳ ל״ז י״ח זה אברהם שנאמר בו והי׳ תמים, וע׳ מפסוק זה ג״כ ריש פ׳ ח״ש ר״פ נ״ח על שרה ותולדות ר״פ ס״ד על יצחק, והיינו שהימים הן הלבושי׳ שנעשים ממעשה המצות שהם עושים כמ״ש ימים יוצרו ונכללי׳ בימים העליונים שהם ע״ס וכנודע מענין שני חיי שרה שנרמזו בה כל הע״ס מאה שנה בחי׳ כתר עשרים חו״ב שבע שנים ז׳ מדות ועד״ז נא׳ ויזכור ימי עולם משה עמו, ופי׳ יודע ה׳ י״ל ע״ד כי רק אתכם ידעתי שהוא ענין רצון וכמו ידע לכתך וידע אלקים והיינו שמשפיע בהם אור עליון וע״ד שפי׳ אאזמו״ר נ״ע במ״ש את מספר ימיך אמלא בת״א ס״פ משפטים דמספר ימיך ר״ל הבהירות של הימים וזהו ונחלתם לעולם תהי׳, ע׳ במדרש תלי׳ סי׳ ה׳ ע״פ למנצח על הנחילות ועמ״ש ע״פ לשארית נחלתו. אך מ״ש ימי תמימים דוקא יש להעיר ממ״ש גבי ספיה״ע שבע שבתות תמימות דכפשוטו שיהיו שלימים מלילה ויום, וכך פי׳ ענין ימי תמימים, ועמ״ש בד״ה וידעת היום כמו שהיום הוא עם הלילה כו׳ וכמו״כ כי הוי׳ הוא האלקים, וזהו ענין ימי תמימים שיהי׳

תוכו כברו חיבור הוי' אלקי' ימי עולם וימות עולם וכמ"ש שבעת ימים ושבעת ימים וכמ"ש זהר ח"א ס"פ מקץ דר"ד ע"ב ויחי דרמ"ז ע"א והיינו ע"י שהוא בבחי' והי' תמים שיהי' הפנימי' והחיצוני' שוה ועי"ז יודע ה' ימי תמימים ומשפיע להם מבחי' שלמעלה יותר אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם.

רבות בשלח פכ"ה הביאו הפ' מתהלך בתומו צדיק אשרי בניו אחריו משלי סי' כ' פ"ז, בתומו זה אברהם שנאמר בו התהלך לפני והי' תמים אשרי בניו כו' עשה הקב"ה לבניו כו', וי"ל כיון שבמילה נא' והי' תמים, והוא אבר ההולדה לכן אשרי בניו אחריו, ועמ"ש אאזמו"ר נ"ע ע"פ אני הנה בריתי אתך בפי' לנו ולבנינו, וע' עוד מענין מתהלך בתומו ברבות משפטים פ"ל דקמ"ז ע"ב ובבחי' ר"פ נח.

רבות קדושים פכ"ה קצ"ד ב' היינו שיכרות מהגוף ויהי' תמים אי"ז רק הערלה, וברבות נשא פי"ב דרמ"ח ע"ג ע"פ ביום כלות משה בפי' צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה במלך שהוא חפץ בשלימים כד"א התהלך לפני והי' תמים שהערלה מום הוא בגוף. הנה במא"א אות מ' סי' ס"ז, מילה במל' ופריעה ביסוד להעביר ס"ם ונוקבי' כו' עכ"ל. ושם סעיף י"ז מום גימטריא אלקים וזה יניקת החיצונים משם עכ"ל. ועיין בסידור גבי מילה בדרוש חרבות צורים איך יניקת הערלה ק"ב משם אלקים ולכן צריך לכרות המום שלא יינקו משם אלקים ואזי יהי' תמים להיות יחוד הוי' ואלקים, ועמ"ש בענין מום בביאור מאמר הזח"א וישב קפ"א ע"פ אך אל הפרוכת לא יגש כו', והי"נ העיר ממ"ש בלק"ת פ' חקת ע"פ תמימה אשר אין בה מום כו'.

זח"א בראשית די"א סע"ב דפי' והי' תמים שלים ברחימותא הוא בחי' אה"ר וזהו ויהי אור, וביאר שם כי אה"ר זהו כשכלולה מחו"ג כמאמר אפי' נוטל את נפשך, ועד"ז ענין המילה שכורת מהאבר, ע"ד מ"ל קטלי' כולי' מ"ל קטלי' פלגא, ועי"ז מתגלה מלמעלה אה"ר שהוא ענין יחוד עליון שע"י היסוד, להיות ארץ חפץ. ר"פ נח דנ"ט סע"ב ע"פ צדיק תמים הי', תמים הי' דאתייליד מהול כד"א התהלך לפני והי' תמים, וע' פירש"י פ' נח ז' א' ע"פ כי אותך ראיתי צדיק לפני ופירש"י ולא נא' צדיק תמים מכאן שאומרים מקצת שבחו ש"א בפניו וכולו שלא בפניו הרי תמים גבוה מצדיק, וי"ל יסוד מצד עצמו נק' צדיק וכשמקבל ההשפעה מלמעלה נק' תמים דתרגומו שלים ענין שלימות והיינו כשמשפיע למל' שעי"ז נותנים לו שלימות מלמעלה כמ"ש במלך שלמה במלך שהשלום שלו כו' ביום חתונתו. משא"כ בגלות נא' הצדיק אבד ע' במא"א א' ג', וזהו צדיק כתמר יפרח כתמר דסליק זו"ב אזי הוא שלים ע' זהר ח"א ל"ל דצ"ב ויקרא דט"ז ע"א וזהו דוקא ע"י המילה. פ' לך דצ"ה א"ב ופי' והי' תמים שע"י המילה שנתגלה העטרה שהוא יו"ד נשלם באדם שם שדי ועי"ז מאיר בו מל' דאצי' שממנו רותתי' ומזדעי' כל כתרין תתאין.

ויחי דרכ"ח ע"ב לענין מ"ש בחזקיה אשר התהלכתי לפניך והטוב בעיניך עשיתי דסמיך גאולה לתפלה היינו המשכת בחי' סוכ"ע בממכ"ע זהו

פי׳ התהלך לפני והי׳ תמים כי זהו בחי׳ שלימות להמשיך בממכ״ע מבחי׳ סוכ״ע משא״כ כשאין מאיר בגילוי מבחי׳ סוכ״ע אי״ז שלימות. ויחי דרמ״ו ע״א בענין מ״ש בעולה זכר תמים יקריבנו. בשלח דס״ד ע״ב ע״פ הצור תמים פעלו דאתהפך צור (שהוא המל׳ שבנינה מן הגבורות למהוי פעולה דתמים ומאי ניהו אברהם (חסד) דכתי׳ בו התהלך לפני והי׳ תמים ודא הוא ההופכי הצור אגם מים הרי שע״י המילה נהפך הגבורות ומדה״ד למדת החסד וכענין מ״ש בפ׳ אמור צ״ט ע״ב גבי שופר שע״י התקיעות אתא אברהם ותקן לכורסיי׳ שנמשך גילוי חסד עליון להמתיק הגבורות והיינו ע״י והי׳ תמים שמעביר ממנו הערלה ותאוות גופני׳ הנמשכי׳ מסיגי הגבורות כו׳ ולהיות בחי׳ וידעת היום והשבות אל לבבך גילוי סוכ״ע שעי״ז דוקא יאירו בו המדות בשלימותן בבחי׳ אה״ר כמ״ש בד״ה וידעת היום והשבות שמבחי׳ ממכ״ע לא יהי׳ הגדלת המדות כ״כ כו׳ ע״ש.

ויקרא די״ד ע״א פי׳ בריתי יומם ולילה שהברית מחבר בחי׳ לילה שהוא מל׳ מדה״ד עם יומא שהוא חסד ז״א וגם יומם בתוס׳ מ״ם זהו יסוד דאבא וזהו והי׳ תמים שלים ע״י שמחבר יומם ולילה וזוכה לעוה״ז הנק׳ לילה ולעה״ב הנק׳ יומם. נשא קמ״ב א׳, וכיון דאתגליי׳ יו״ד פומיה דאימא אתגלי׳ חסד עילאה כו׳ וכיון דאתגליי׳ אקרי שלים הה״ד התהלך לפני והי׳ תמים תמים ממש. ויש לפרש ע״ד משאאזמו״ר נ״ע סד״ה המגביהי לשבת שהיו״ד מהמגביהי יתיר אך הענין כי הה״א הוא דלי״ת עם יו״ד שהדלת הוא בחי׳ סיהרא דלית לה מג״כ ומתמלא׳ מן השפע העליונה ונעשית ה׳ עם היו״ד שבתוכה והיינו ע״י המצוה כו׳ ע״ש וכ״ז נעשה ע״י המילה, והיינו כי ביו״ד נברא העוה״ב וע״י המילה ממשיך בחי׳ זו בעוה״ז שהוא מל׳. ואפ״ל לפי״ז פי׳ תמים תם מקור השלימות ומשם נמשך היו״ד למ״ם שהוא מלכות. שלח קס״ג א׳ קס״ו א׳, פנחס רמ״ג ב׳ תמימה מסט׳ דחסד דהיא דרגא דאברהם דאתמר בי׳ התהלך לפני והי׳ תמים, אשר אין בה מום מסטרא דעמודא דאמצעיתא וזהו ע״ד יעקב שלא נמצא בו פסול במטתו כי מב׳ הקווין חו״ג יש יניקה לחיצוני׳ משא״כ מקו האמצעי לכן עז״נ אשר אין בה מום וכמו״כ ענין המילה הוא ביסוד שהוא קו האמצעי ולכן זהו להעביר המום ע״ד מטתו של יעקב שיהי׳ היחוד עליון בשלימותו ועמש״ל בד״ה רבות קדושים. (ועמ״ש בפ׳ שופטים ע״פ תמים תהי׳ עם הוי׳ אלקיך.

חגיגה ב׳ י״ב א׳, נדרים ל״א ב׳ ל״ב א׳, מכות ג׳ כ״ד א׳, של״ה קט״ז ב׳ רע״ה א׳ רע״ו א׳ רע״ט ב׳, בחיי י״ז א׳ כ״ו ב״ג, נ״א צ״ב ג׳ קצ״ד א׳, רי״ז ג׳.

ואתנה בריתי ביני ובינך וארבה אותך במאד מאד, פירש״י בריתי ברית של אהבה וברית הארץ להורישה לך ע״י מצוה זו נדרים ג׳ ל״ב א״ב. רבות נ״א ג׳ נ״ד ב׳ קצ״ד א׳, של״ה קע״ד ע״א. רבות פ׳ מ״ו דנ״א ע״ג ואתנה בריתי ביני וביניך במקום שהוא פרה ורבה, נראה דדריש מסיום הפסוק וארבה אותך במאד מאד היינו במקום שעושה פירו׳. ויש לפרש כי הריבוי במאד מאד זהו ע״ד והי׳ מספר בנ״י כו׳ אשר לא יספר והוא גילוי מבחי׳ ולתבונתו אין מספר כמ״ש בביאור ע״פ והי׳ מספר וגילוי זה נמשך דוקא על ידי המילה להעביר ק״נ, מה גם מארז״ל שזהו ע״י שעושי׳ רצונו ש״מ אזי עי״ז גם המספר שהוא בבי״ע הוא בחי׳ אשר לא יספר וכ״ז נמשך ע״י המילה המשכת היחוד עליון כו׳, במאד מאד י״ל נגד עלמין סתימין ועלמין דאתגליין, א״נ ב׳ הבחי׳ שבכתר שהם ב׳ בחי׳ מאד וזהו״ע הכריתות ברית כמ״ש לעברך בברית. וירא פמ״ט נ״ד סוד ה׳ ליראיו כו׳ ואתנה בריתי ביני ובינך, כי סוד ה׳ זהו גילוי סוכ״ע ונמשך ליראיו דוקא ע״ד בזאת יבא אהרן כו׳ וזהו ביני ובינך דוקא וע׳ מזה בס׳ כד הקמח באות מ׳ גבי מילה פי׳ שהוא כמ״ש גבי שבת ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם והו״ע היחוד עליון דסוכ״ע וממכ״ע וכמ״ש מזה פ׳ תשא ע״פ הנ״ל. וע׳ בלק״ת סד״ה וידעת היום דרוש הא׳. קדושים פכ״ה קצד״א כנ״ל ברבות פמ״ו דנ״א ע״ג.

ויפול אברם על פניו וידבר אתו אלקים לאמר, ופירש רש״י ויפול ממורא השכינה שעד שלא מל לא הי׳ בו כח לעמוד ורוה״ק נצבת עליו וזהו שנא׳ בבלעם נופל וגלוי עינים בברייתא דר״א מצאתי כן עכ״ל. והוא מבואר ג״כ ברבות פי״ב גבי ביום כלות משה דרמ״ח סע״ב ע״פ צאינה וראינה בנות ציון מדבר בעת ששרתה השכינה במשכן, צאינה וראינה כמ״ד וירא כל העם וירונו ויפלו ע״פ, בנות ציון מצויינים לו במילה שאלולי שהיו מהולים לא היו יכולים להביט בשכינה אלא נופלי׳ היו כמו שנפל אברהם כמ״ש ויפול אברם ע״פ וידבר אתו אלקים, וכן בבלעם אומר נופל וגלוי עינים עכ״ל. ויש להבין דהא גבי וירא כל העם כתיב ג״כ ויפלו על פניהם, וי״ל דמ״מ הראי׳ הי׳ מקודם רק אח״כ מעצמם נפלו על פניהם. וצ״ל מדוע באברהם כתי׳ ויפול תחלה ואח״כ וידבר אתו אלקים, ואפשר לפרש ע״פ מ״ש בזח״א וירא צ״ז ב׳ שקודם שמל אברהם לא הי׳ מדבר ומתגלה לו כ״א מבחי׳ מלכותו ית׳ מקור דבי״ע אבל הבחי׳ היותר עליונות לא היו מאירי׳ בבחי׳ מלכות והוא על דרך שהמלכות נקראת מפתחות החיצוני׳ והיסוד נקרא מפתחות הפנימי׳ כמ״ש במ״א, אבל על ידי המילה נתגלו מפתחות הפנימי׳ בבחי׳ מל׳ ועז״נ צאינה וראינה במלך שלמה כי פי׳ מלך שלמה שהשלום שלו והיינו כי שלום הוא התחברות סוכ״ע בבחי׳ מל׳ וכמ״ש מזה בד״ה שה״ש אשר לשלמה ולכן כדי להיות וראינה במלך שלמה הוא ע״י שהם בנות ציון

שמצוייני' לו במצות מילה שאז יש גילוי בחי' מפתחות הפנימי' בחי' שלום, וארז"ל במשנה ספ"ג דנדרים שכל המצות שעשה אברהם לא נק' שלם עד שמל שנא' התהלך לפני והי' תמים, ולכן באברהם קודם שמל לא יכול לקבל הגילוי מבחי' אל שדי שהוא בחי' מפתחות הפנימי' כנ"ל וע"כ נא' ויפול אברם, ומ"ש גבי וירא העם העם וירונו ג"כ ויפלו ע"פ זהו ענין אחר כמו אחר שים שלום שהוא היחוד עליון נופלים על פניהם שהוא ע"ד שהמלאכים מכסי' היחוד בגדפין, וע' בעה"ק ח"ב ס"פ י' וכמ"ש בפע"ח שער נפ"א ספ"ב בד"ה מהחברים. וברבות פמ"ו ופמ"ז שני פעמים נפל אברהם אבינו וכנגדן ניטלה המילה מבניו ב"פ וע"ש בי"מ. ויש להעיר ממ"ש ביחזקאל כמראה הקשת אשר יהי' בענן כו' ואפול על פני כו'.

אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים, פי' בשל"ה פ' לך דרע"ז א'

כבר נודע שהשכינה נקראת אני והברית העליון הוא עמו וע"ז רומז סוד גילוי העטרה והוא נק' ציון כו' עכ"ל. וזהו ע"ד שנת"ל בסמוך בשם הזהר וירא צ"ז ב' שקודם שמל כו' נמצא ע"י המילה נתחברו בחי' מפתחות הפנימית להאיר בבחינת מלכותו וזהו אני בחי' מל' הנה בריתי גילוי מפתחות הפנימיות הוא אתך ע"י המילה ועי"ז והיית לאב המון גוים שיוכללו ניצוצות דקדושה בו כנר בפני האבוקה שע"י גילוי האבוקה ממילא נכללי' בה הנרות הקטנים כך ע"י גילוי האור מבחי' סוכ"ע בבחי' ממכ"ע עי"ז יתכללו ניצוצות שלמטה באור האבוקה וזהו והיית לאב כו'. זח"א לך דפ"ט ע"א. ברבות פ' מקץ פ"צ לכשיבא אני של הקב"ה אני עשיתי ואני אשא עאכו"כ. המכוון י"ל גילוי אני ראשון כתר בבחי' אני אחרון מל' וגם ארז"ל במדרש קהלת צ"ו ב' ע"פ אם עושק רש גזל כו' כי גבוה מעל גבוה שומר, ומה אם הנה של ב"ו נתן חיים לאומה שלימה כמ"ש הנה בית המן נתתי לאסתר לכשיבא הנה של הקב"ה הנה יום בא לה' עאכו"כ, היינו הנה מורה על הדבר שהוא בא במהירות בלי עכוב ע"ד הנני הנני וזהו ענין בעתה אחישנה וחש עתידות למו פי' בעתה דוקא אז אחישנה לאפוקי מ"ש בעשו הנה משמני הארץ שנטל חלקו מקודם ונק' נחלה מבוהלת ברבות ס"פ וישלח אבל לא כן ביעקב שנוטל חלקו לעוה"ב וזהו בעתה אבל אז אחישנה, וזהו ראשון לציון הנה הנם וכ"ז נמשך ע"י המילה, וזהו אני הנה שיבא אני של הקב"ה אני ראשון בחי' מל' אני אחרון הנה בבחי' דילוג וקפיצה כו' כי הברית הוא ההתקשרות וזהו גדולה מילה שנאמרו בה י"ג בריתות, ועמ"ש ע"פ הנה יום בא לה' בזכרי' רסי' י"ד. וצ"ע במד"ר פ' בראשית פ"ט ע"פ והנה טוב מאד הנה טוב זה יצ"ט והנה טוב מאד זה יצה"ר, דרשו היצ"ט והיצה"ר שניהם מן תיבת והנה, וצ"ל הוי"ו למעוטי קאתי שאינו טוב כמו הנה בלא וי"ו קודם דוגמת וה' הולך

לפניהם הוא וב"ד הוא"ו מרבה ב"ד ולע"ל כי הולך לפניכם ה' הוא לבדו בלא ב"ד כמ"ש במדר"ר פ' בא פי"ט הרי הוא לבדו טוב יותר מן וה' הוא וב"ד.

ולא יקרא עוד שמך אברם והי' שמך אברהם, כי אב המון גוים נתתיך. פי' אאמ"ו נ"ע אב רם, היינו אב הוא חכ' עילאה שמבחי' אין תמצא המחדש בטובו בכי"ו תמיד מע"ב מאין ליש שהוא בחי' היחוד תמידי דאו"א דאצי' שהם תרדל"מ אין ויש כמ"ש במ"א, בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ואהבת את, ובחי' אב זה הוא הי' בבחי' רם ר"ל שאין גילוי בחי' זו והיינו מחמת הערלה המכסה על הברית והוא בחי' יסוד עולם, דהיינו מה שע"י ריבוי ההשתלשלות הפרסות נעשה הפרסא התחתונה כתנות עור המפסקת בין סוף עולם העשי' ובין ק"נ (ע' בזהר ויקהל רי"ט בענין מל' דעשי' המלובשת בקליפות) וזהו המבדיל בין קדש לחול ובין ק"נ ובין גקה"ט (שהם דוגמת אבי"ע דקליפה ויש פרסא בין אצי' דקליפה שהוא ק"נ שהוא עדיין קליפה דקה ובין בי"ע דקליפה שהם ג"ק שלמטה מנוגה, (בסידור ע"פ מעודד ענוים פי' שהו"ע הפרסא שבקדושה בין קדש לקדש שנתן בה חיזוק וכח להכיל ולהחזיק האורות עליוני' ולהעלים עליהם שלא יתגלו כ"כ למטה כדי שיהי' ע"ד יש מאין ופי' משפיל רשעים עדי ארץ היינו שלעו"ז בקליפות ליכא כח וחיזוק הפרסא כלל ולכן משפיל רשעים כו' ע"ש, וא"כ זהו היפוך מ"ש שבקליפות ג"כ יש פרסא בין ק"נ ובין ג"ק. ע"כ נראה שזה אינו מדברי אדמ"ו ז"ל כ"א הכותב כ"כ מסברי' דנפשי', וצ"ע ובדיקה בע"ח. ושוב ראיתי שי"ל שיש שם ג"כ בחי' חצר הכבד כמ"ש והיותרת על הכבד וה"ס פרסא, ולכן ושוקיהו די פרזל) ומשם נמשכו ע"ש דעכו"מ ולכן בחי' אב חכ' המחדש מאין ליש הוא בבחי' רם כמ"ש רם על כל גוים ה' דהיינו בבחי' העלם וקרו לי' אלקא דאלקי'. אך ע"י כריתת הערלה להעביר המסך העב דק"נ ענשה אב המון גוים שיוכלו הניצוצות שנפלו בק"נ ולמטה להתעלות וליכלל באלקות שבחי' אב היינו החכ' שמאין תמצא המהווה מאין ליש יהי' בבחי' גילוי כו' ופי' המון ע"ד מארז"ל פ"ב דמכות ע"פ ומי אוהב בהמון לו תבואה כי עי"ז שאוהב ללמוד בהמון עי"ז לו תבואה כי ומתלמידי יותר מכולם כך עד"ז באברהם שנעשה אב המון גוים שהקרה ש"ש בפי כל כו' עי"ז נמשך בו ג"כ תוס' אור וזהו"ע תוס' הה"א שהוא ה' עילאה דשם הוי' שבה גילוי עתיק כו'. וגם י"ל כי בחי' אב רם זהו יחוד תמידי דחו"ב לחדש מאין ליש כו' שהזו רק מבחי' זכ' עצמה, אבל כשנק' אברהם היינו שזכה ליחוד פנימי' דחו"ב שנמשך אור חדש מאא"ס לעתיק ומע"י לא"א ומא"א לחכ' ומחכ' לבינה וע"ז מורה תוס' הה"א כו' וע' בת"א ר"פ לך, וזהו נמשך ע"י שנעשה אב המון גוים שעי"ז לו תבואה וכמ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתו שהתבואה הוא שע"י זריעה וצמיחה נמשך אור חדש כמ"ש במ"א ע"פ תדשא הארץ כו' מזריע זרע כו', וע' בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין תהא לכון ושם פ"ג איך לפעמים אבא מאיר בגילוי כמו אימא וזהו"ע שמע"צ והיינו ע"ד לרחוק שנעשה קרוב שמבחי' חכ' המאיר בריחוק ותתצב אחותו מרחוק אחכמה והיא רחוקה ממני נעשה בחי' קרוב והיינו ג"כ ע"י שמבחי' אב רם נעשה אברהם בתוס' ה"א.

עוד פי׳ אדמו״ר נ״ע הפסוק אני הנה בריתי אתך ששמע ממורו הה״מ נ״ע, שקודם שנימול אברהם היו יורדים נשמות עליונות גם לעכו״מ וכשנימול אברהם אין יורדי׳ להם נשמות גבוהות כ״א לישראל (וא״כ זהו פי׳ אני הנה בריתי אתך ר״ל בריתי הוא השפעת נשמות עליונות יהי׳ אתך לבד דוקא). והענין הוא כי האבות הן המרכבה ובחי׳ מדת אברהם הוא שיהי׳ מרכבה לבחי׳ החסד דאצי׳ כידוע ולכן קודם שנימול אברהם והערלה שהיא ק״נ הי׳ מכסה על אבר ההשפעה הי׳ השפעת החסד שלמעלה נמשך לכולם בשוה אף לעו״כ כדכתיב ואתה מחי׳ את כולם מלכותך מל׳ כ״ע (ור״ל כמו שהשפעת החיצוני׳ דחיות העולמות הוא לכולם בשוה מבחי׳ מל׳ מכ״ע כמו״כ גם אוצר הנשמות שהוא המשכה פנימי׳ הנמשך מבחי׳ אבר היסוד כו׳ שמשפיע למל׳ הי׳ נמשך גם כן לכולם בשוה כיון שהערלה הי׳ מדובק ממש ליסוד עולם כו׳) והיו אז הקליפו׳ גבוהי׳ במדריגה (וכמ״ש אם תגביהי כנשר שבחי׳ זו נמשך ממקום גבוה דקמי׳ כחשיכה כאורה וכמ״ש ברבות בראשית ר״פ בראשית וז״ל ועדיין א״י באיזה מהן חפץ) ולכן ג״כ לא הי׳ מהן אז גרים כי לא הי׳ יכול לאכפיי׳ לסט״א שהי׳ גבוה במדריגתה ומה שהיו מקבלי׳ מלמעלה הי׳ נשאר אצלם אבל כשנימול אברהם אזי נפרדה הערלה מן הברית ולא יכלו עוד הקליפות לינק מיסוד מקור הנשמות כידוע מענין נשמת כל חי כו׳ וירד השפע מבחי׳ יסוד לישראל לבד וכל הנשמות הגבוהות יהיו רק לישראל וקבלות ויניקות של העכו״מ יהי׳ בבחי׳ השתלשלו׳ השפע מישראל אליהם (וע׳ באגה״ת פ״ה שישראל מקבלים משם הוי׳ משא״כ עכו״מ מקבלי׳ מצירופי׳ אחרוני׳ דשם אלקים כו׳ וז״ש במדרש ע״פ אני אל שדי כו׳ דייה לערלה כו׳ ע״כ ר״ל שעד עתה ירדו לעכו״ם נשמות גבוהות משא״כ מכאן ואילך כנ״ל) ולכך והיית לאב המון גוים שלכך התחילו להתגייר ולאכפיי׳ לסט״א מפני שעי״ז נפלו ממדריגתם שלא יומשך להם נשמות עליונות כו׳ ועי״ז יבואו לאכפיי׳ כו׳ והמתגיירי׳ מעו״כ יומשך להם נשמות נעלים כו׳ ע״כ דוקא ע״י מה שבריתי אתך עי״ז והיית לאב המון גוים דהא בהא תליא, וכנז׳ ג״כ בכוונת המילה שכל שמונת ימים משנולד אין יורדין עליו מוחי׳ כדי שלא תקבל הערלה ונסתמו המוחי׳ למעלה כל הח׳ ימים כ״א לאחר שחותכי׳ הערלה אז יורדים ומתגלים החסדים והמוחי׳.

אני הנה בריתי אתך.

רבות בקהלת ע״פ אם עושק ורש תראה במדינה כו׳ דף צ״ו ע״ג הנה משמני כו׳ ומה אם הנה של ב״ו נתן חיים לאומה שלימה הנה בית המן נתתי לאסתר לכשיבוא הנה של הקב״ה הנה יום בא לה׳ עאכ״ו. יש לפרש כי הנה מורה על ביאת הדבר חוש ומהר בלי עיכובים וע״ד שאמר אברהם הנני מוכן ומזומן, וע׳ מזה ברבות שמות ס״פ בא וע׳ במכלול ערך הן וכמו והנה אנכי

עמך ר"פ ויצא, הנך הרה, הננו ענו בי, ולכן עשו שאמר לו יצחק הנה משמני נטל חלקו במהירות, אך זהו נחלה מבוהלת. משא"כ הנה של הקב"ה לישראל מתעכב עד שיבוא כדי שיבוא בקיום ובברכה דוגמת עצרת וקליטה אבל כשיגיע זמן הלידה יבוא במהרה וזהו ראשון לציון הנה הנם בישעי' ססי' מ"א דקאי על משיח פ"ק דפסחים דף ה' ע"א, ובחי' ראשון זהו התגלות הכתר ושיבא בלי עיכובים ע"ד כי ממהר האלקים לעשותו בעתה אחישנה היינו בבחי' דילוג וקפיצה וחש עתידות למו וע' בד"ה ויגמול שקדים, ועד"ז יובן מ"ש אני הנה בריתי אתך, דהנה ארז"ל לכשיבוא אני של הקב"ה ברבות מקץ פ' צ' היינו שיהי' גילוי אני ראשון כתר בבחי' אני אחרון מל' כמ"ש בלק"ת פ' שלח בביאור ע"פ אני כו' אשר הוצאתיך מאמ"צ ובד"ה נאוו לחייך בתורים, וזהו ראשון לציון שיומשך בחי' ראשון לבחי' ציון והיינו ע"י הנה בבחי' מהירות ע"ד הנני נוטה אליה כנהר שלום, וכ"ז נמשך ע"י בריתי אתך היינו ע"י המילה ממשיך התקשרות זו שיבוא גילוי אני ראשון בבחי' אני אחרון והיינו בבחי' הנה כו' ולהיות ראשון לציון הנה היינו גילוי נשמות חדשות כו'.

לפסוק ולא יקרא עוד שמך אברם כו'. ברבות פמ"ו כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה ול"ת משא"כ גבי יעקב וישראל ע"ש, ובגמ' ספ"ק דברכות ואף שבנחמי' כתיב אתה הוא אלקי' אשר בחרת באברם כו' ע"ש. ויש לפרש עפ"י מ"ש אאזמו"ר נ"ע דאברם מורה על יחוד תמידי דאו"א לחדש מאין ליש, ובחי' זו באה בהסתר והעלם דרך המסכים והפרסות אבל עיקר העבודה של הנשמות בגופי' להמשיך יחוד הפנימי שהוא המשכת אור חדש מאא"ס ממש, ומזה נמשך שינוי הטבע ואותות ומופתי' היוצאים מן הטבע וכמ"ש הרמ"ז פ' בשלח דנ"ד ע"פ אז ישיר משה כו', וזהו ענין בחי' אברהם בתוס' ה"א, ולכן עז"נ התהלך לפני ע"ד ונתתי לך מהלכים בין העומדים כי בחי' ראשונה נק' עומדים שעומד תמיד במדריגה א' וזו הבחי' נק' מהלכים ולכן ג"כ אברהם כמנין רמ"ח אברים כי בשלימו' כל רמ"ח אברים בחי' בצלמינו כדמותינו יוכל להיות ההולדה שהוא המשכת נשמות חדשות ממש וע"כ הקורא לאברהם אברם עובר בעשה ול"ת שהרי מסלק המשכת האור חדש שזהו היחוד עליון להיות ומלאה הארץ דעה את ה' וזשארז"ל ברבות פמ"ד אברם אינו מוליד אברהם מוליד כי ההולדה זהו המשכת נשמות חדשות אין זה נמשך מבחי' אברם מטעם הנ"ל כ"א מבחי' אברהם דוקא אבל יעקב וישראל שניהם מורים על המשכת אור חדש כי גם יעקב אותיות יבקע בחי' אז יבקע כשחר אורך שבקיעת האור זהו ע"י המשכת אור חדש בתוס' וריבוי אור אלא שמ"מ בחי' ישראל זהו גבוה יותר כי שרית עם אלקים היינו ע"ד שילוב אד' בהוי' ובחי' יעקב הוא ע"ד שילוב הוי' באד'

וכן בעבודה הו״ע חול ושבת או אתכפי׳ ואתהפכא שהרי גם ביומין דחול ממשיכי׳ אור חדש בק״ש ושמו״ע מסוכ״ע בממכ״ע כו׳ וזהו ענין יעקב שממשיך היו״ד בבחי׳ עקב גם בעשי׳ הגשמי׳ וכמ״ש בת״א ע״פ וישב יעקב בארץ כו׳.

רבות פמ״ד שלש דברים מבטלין גזירות רעות תפילה וצדקה ותשובה כו׳, רב הונא בר יוסף אף שינוי השם ומעשה טוב, שינוי השם מאברהם שנא׳ ולא יקרא עוד שמך אברם וכן הוא שם לעיל מיני׳ הן כדבריך אברם אינו מוליד אברהם מוליד, בד״ה את שבתותי תשמרו ביאר אאזמו״ר נ״ע איך השם יש בו הוראה על העצם, וז״ש כל אשר יקרא לו האדם הוא שמו, וע׳ ברבות בראשית פי״ז שמות פ״א ע״פ ואלה שמות בנ״י נא׳ כאן שמות ונא׳ בכוכבי׳ המוציא במספר כו׳ לכולם בשם יקרא ועמ״ש ע״פ ראו קרא ה׳ בשם בצלאל כו׳ וברבות בקהלת ע״פ טוב שם משמן הטוב, ובגמ׳ בב״ב דע״ה ע״ב ע״פ כל הנקרא בשמי ע״כ שייך שינוי השם יבטל הגזירה, ומ״ש בזכות ד׳ דברי׳ נגאלו ישראל שלא שינו את שמם כו׳ היינו שלא שינו שמם לשם מצרים וע׳ ברבות בקהלת צ״ו ב׳ ע״פ כי ברוב חלומות, גם כנ״ל ברבות פמ״ד שלש דברים כו׳, וע׳ מזה בזח״ג פינחס דרי״ז ע״ב ופ׳ תצא דרפ״א ע״א.

רבות וירא פמ״ט נד״ג קראתי אותי אביהם שנא׳ כי אב המון גוים נתתיך וישלח פע״ח כנ״ל ברבו׳ פמ״ו, זח״א לך דפ״ט ע״א בג״כ את ה׳ לא אתיהב לא עד דאתגזר מ״ט דאיהו ממש ברית אקרי דכתי׳ אני הנה בריתי אתך ולא יקרא עוד שמך וגו׳. הנה לכאורה משמע דמפרש הה״א על בחי׳ מל׳ והה״א זו ניתן לאברהם ע״י המילה, ולכאורה קשה הרי הברית הוא יסוד שלמעלה מהמל׳, אך הנה מבואר במ״א בד״ה עיני כל שכשקבילת דכר נק׳ כלה בה״א ומקודם כשהיא עדיין ארוסה נקראת כל וכמארז״ל ע״פ בת היתה לאברהם אבינו ובכל שמה והיינו כי נקראת כל ע״ש נשע״ב הנמשכי׳ בה וזהו עיני כל אליך ישברו וכשקבלה האור והשפע נק׳ כלה, ועמ״ש בת״א פ׳ מקץ סד״ה המגביהי כי אות ה׳ זהו דלית ובתוכו יו״ד היינו מה שהי׳ בחי׳ דלית לה מג״כ בחי׳ סיהרא כו׳ נתמלאה שפע וברכה, ועמ״ש בלק״ת פ׳ קדושים ע״פ ובשנה החמישית כו׳ ומ״ש בד״ה יחיינו מיומים, ולכן בחי׳ ה׳ זו ניתן לו ע״י המילה דוקא שעי״ז ממשיך יחוד עליון דהיינו מ״ש אני הנה בריתי אתך כמש״ל. וע׳ בלק״ת פ׳ עקב בד״ה ולהבין שורש טעם וקישור ושם פ״ג בענין אשה כמאן דמהילא דמיא.

בפ׳ וישלח קע״ד א׳ דקדק אמאי כל הקורא לאברהם אברם כו׳ משא״כ ביעקב ובישראל ותירץ משום שכאן נא׳ והי׳ שמך אברהם וע״כ קיים זה השם לחלוטין, ויש לפרש ע״ד מ״ש ברבות פ׳ ויצא פ״ע בענין והי׳ הוי׳ לי לאלקי׳, שלכן כל הנחמות דלע״ל נא׳ בלשון והי׳ כמו והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול כו׳ ע״ש, ובמ״א נת׳ הפי׳ כי זה מורה על דירה בתחתוני׳ דהיינו בחי׳ ו״ה הנק׳ פשמ״ט לגבי י״ה שנק׳ פשמ״ע ולע״ל יהי׳ ו״ה

במדריגת י"ה וזהו"ע והי' כו' וזהו ג"כ ענין והי' שמך אברהם, להיות אב המון גוים שזהו ע"י הגילוי בבחי' ו"ה.

בבחי' ע"פ והי' שמך אברהם, הה"א שניתוסף בו הוא ה"א אחרונה שבשם ועמה הי' לו כח ההולדה דכ"ו ד', וכ"כ בפ' בראשית ע"פ בהבראם ד"י ע"ד, ואפ"ל לפי' זה כי אברם מורה על יחוד או"א אבל לא נמשך עדיין להיות הגילוי למטה וכמו ענין שאין השם שלם כו' כס י"ה וע"י המילה נמשך האור עד ה' אחרונה שהוא מקור בי"ע וכמ"ש בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה בענין גבורי כח עושי דברו. והנה מהרמ"א כ' שרז"ל ברבות פמ"ו הקשו שלא הי' לו לקרוא אלא אבהם רמז לאב המון, ותירצו שנשארה הריש להשלים נוטריקון של רמ"ח כו' עכ"ל, ויש לפרש כי הריש מורה על רוממות כנ"ל בענין אברם וכשקורא אב המון שיומשך גילוי ח"ע למטה ע"ד חכמות בחוץ אם לא הי' נזכר הרי"ש הוה אמינא שרוממות ח"ע לא נמשך כלל למטה ע"ד בני רומי לא ירדו לסורי' ברבות וירא פי"ב, אבל באמת לא כן אלא אדרבה עצם ח"ע נמשכה למטה כמ"ש במ"א בענין שלמלאכי' לא ניתנה התו' רק לישראל למטה דוקא, כי דוקא למטה בגשמיות נתלבשה עצם ח"ע מה שלא יוכל להיות גילוי זה למלאכים כו', ועמ"ש באריכות בביאור מאמר הזהר פ' בראשית דכ"ז ובפ' בלק דק"צ, וע"כ בא הרי"ש להיות נק' אברהם שהרוממות נמשך למטה וכמ"ש ארוממך אלקי המלך דהיינו המשכת הרוממות למטה כמ"ש בת"א פ' מקץ בביאור ע"פ כי אתה נרי וזהו ענין רמה קרני בה', והיינו ענין רמ"ח מ"ע דאינון רמ"ח איברי' כו'.

ולא יקרא* עוד שמך אברם והי' שמך אברהם כו'. הנה כתיב סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם וקאי על מילה שהי' סוד נטמן עשרים דור עד אברהם שנק' יראיו כמ"ש עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולכן מסיים ובריתו להודיעם. והנה איתא במדרש שעבור מצות מילה זכה אברהם לע' נפש ע' זקנים כי סוד גימט' ע' ועי"ז זכה לע' זקנים. והנה איתא (רבות בראשית פי"א) ששאל על המילה אם חביבה היא למה לא נברא האדם כך והשיבו אשר ברא אלקים לעשות כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריך תיקון תורמסין צריכין תיקון חטים צריכים תיקון טחינה ואפי', כך האדם צריך תיקון. והיינו כי אדם בצלם אלקים נברא האדם והתיקון הוא שממשיך בחי' סוד ה' ליראיו. והענין כי הנה איתא שכל מה שיש בעולם הי' במשכן, בעולם יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים ובמשכן והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק. והנה איתא בגמרא (ר"ה בשני היו אומרים גדול הוי'

ולא יקרא: ראה סידור שער המילה קמה, א. המאמר דלהלן. פלח הרמון לח, ד.

ומהולל מאד בעיר אלקינו, ופירש״י על שביום שני חילק עולמו ועלה ונתעלה במרום, והוא כי מקודם הי׳ מים במים שמים עליונים הי׳ מעורב עם מים תחתונים, והנה רוח אלקים מרחפת על פני המים ומאחר שהמים היו מעורבים הרי ממילא כאשר רוח אלקים מרחפת על פני המים הרי הי׳ למטה, אבל אח״כ ביום שני נעשה הבדלה בין מים למים שנבדלו מים עליונים ממים תחתונים ונעשו המים עליונים תענוג באלקות ומים תחתונים נעשו תענוגי׳ גשמיים, והוא עד״מ חביות יין כשהיין מעורב ואינו צלול הרי היין אינם יין והשמרים אינם שמרים אבל אח״כ כשנעשו צלולים הנה היין נעשה יין והשמרים נעשים עבים וגסים, ועד״ז מקודם הי׳ מים במים מעורב מ״ע ומ״ת, ולכן המים עליונים לא היו עליונים כ״כ והמ״ת לא היו תחתונים כ״כ במדריגה, אבל אח״כ נבדלו ונעשו המים תחתונים השפעה גשמיים והמים עליונים נעשו דקים יותר והוא תענוג באלקות. וצ״ל דא״כ הרי הוא מעלה ולמה לא נאמר בשני כי טוב.

הנה כתיב והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קדה״ק, כי פרוכת היא פרסא המפסיק, וכמו באדם יש חצר הכבד כי להיות שהשכל שורה במוח ויש דעה שהשכל הוא בלב וכמ״ש ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, ואיך שהוא הנה מוח ולב הם אברי הנשימה, אבל יש אברי המזון ולכן חצר הכבד מפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון. וכמו״כ יש למעלה פרסא מפסיק בכדי להיות בריאה יש מאין כי בהשתלשלות יש מיש אין שייך פרסא כ״א בבחי׳ יש מאין, וענין פרסא הוא מסך וכמו עד״מ ענין משל משלי שלמה להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידותם, הנה משל הוא מעלים על השכל ואינו כמו שכל שנמשך ע״י דיבור כי הגם שדיבור הוא ג״כ צמצום מ״מ השכל מתגלה בדיבור, אבל משל הוא העלם לגמרי ומ״מ על ידו מובן השכל, וכמו״כ הוא למעלה פרסא והאור שמאיר ע״י הפרסא נק׳ אור של תולדה ועי״ז נעשה בריאה יש מאין, אך הנה מ״מ הוא רק הבדלה בין קודש לקודש שגם אחר הפרסא הוא קודש כי פרוכת הוא תכלת וארגמן הנה עי״ז נעשה תכלת בחי׳ כלה כלתה נפשי וארגמן ר״ת רפאל ומיכאל גבריאל נוריאל שהוא התפעלות המלאכים איך שנעשה יש מאין, ואדרבה בזה התפעלות גבוה יותר, וע״ד אימתי גדול הוי׳ כשהוא בעיר אלקינו דוקא עיר בתים מאבנים אותיות ושם דוקא ניכר איך שגדול הוי׳ ועד״ז במלאכים הוא התפעלות מהתהוות יש מאין, והחיות נושאות את הכסא. גם ארגמן אורג מ״ן, כי הנה מרכבה פני ארי׳ פני שור נעשי׳ מקורים כי פני ארי׳ מקור לנפשות החיות פני שור מקור לנפשות הבהמית, והנה לכן מלאכים נקראו סטרא דקדושה ואינו מובן איך קוראים אותן קדושה והלא הם יש ודבר, אך הענין לפי שהם בבחי׳ ביטול לאלקות ע״כ גם הם נקראים בשם קדושה כדאי׳ בבחיי שכל דבר הנדבק לחבירו יכולים לקרותו ע״ש דבר שדבוק בו, אך הנה יש עוד הבדלות כי יש ד׳ הבדלות ואנו אומרים בו המבדיל בין קודש לחול בין טהור לטמא, והענין כי חול הוא חלל מלשון ולא תחללו שלא לעשות הפסק, ונמצא חול הוא לשון חלל וכן איתא בזהר פקודי ע״פ האלף לך שלמה זה הוא חול

והוא בבחי' ומדריגת איך דשלמה מושל גם על הקליפות וכמ"ש אז תבואנה שתי נשים כו'. והנה מברכים המבדיל בין קודש לחול כי הבדלה זו אינו ע"ד הבדלה דבין קודש לקודש, והוא כמ"ש מה יפו פעמיך בנעלים שנעל הוא לבוש עב ואינו ע"ד לבוש דאגרמן שע"י עובר משקה אבל עור הוא לבוש עב ואינו עובר משקה, ועד"ז הוא למעלה הבדלה בין קודש לחול, ובלשון הבדלה נק' קליפת נוגה ולכן בחי' זו נקרא סט"א כי אינו ע"ד סט' דקדושה שהוא ביטול. אך הנה עכ"ז צריך לברר זה להיות חולין שנעשו על טה"ק וזהו אשר ברא אלקים לעשות לתקן והיינו ע"י בירור במאכל משקה בית, שעל מאכל עושה ברכה וכש"כ אם אוכל בכוונה שעי"ז מעלה המאכל, כי בזהר ויקהל איתא דגם בבחי' חול יש שני מדריגות כי יש חול המועד הגם שהוא חול מ"מ הוא מועד, כי הנה חול הוא לשון ויחל משה חלי מרירותן של ישראל עשה את המר מתוק ובתרגום ע"פ מה מתוק מדבש מה חלי' מדובשא, ולכן מוסיפין מחול על הקודש בכניסתו וביציאתו כו', וזהו שיב"ג הי' אוכל עטה"ק חה היה אוכל על טהרת התרומה כו', ולכן בגמרא בפ' כיצד מברכין נלמד ברכות מהלולים והענין כי ע"י הלולים נעשה חלולים שהוא שמחול נעשה קדש, והנה לעשות מחול קודש צריך להמשיך מבחי' גבוה יותר כי יש בסוד שרש המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית אבל יש בסוד תוספת שהוא ריבוי אור וע"כ מזה נמשך למטה ג"כ שיהי' חולין על טהרת הקודש, ומה שישראל יכולים לעשות זה הוא לפי שהם בעצם מבחי' קודש ע"כ יכולים לעשות מחול קודש. והנה כ"ז הוא המבדיל בין קדש לחול, אך יש עוד הבדלה המבדיל בין טהור לטמא, כי חול הוא קליפת נוגה והיא היתה עכ"פ, אבל יש איסור מג"ק הטמאות וזהו שרש ערלה. והנה ע"י מילה שהוא הסרת הערלה היותר אחרון הנה עי"ז מגיעים להסרת הפרסא היותר גבוה שהוא הפרוכת המבדיל בין קודש לקודה"ק, וזהו סוד ה' ליראיו שע"י מצות מילה שהוא סוד זכה לע' זקנים, כי ע' זקנים איתא במדרש שהוא כנגד ע' יו"ט שיש בשנה, כי יש נ"ב שבתות ז' ימים דפסח ח' ימי דסוכות ויום א' דשבועות ור"ה ויוכ"פ והוא בירור להיות ימים טובים ולכן הוא שייכות למילה, כי במילה כתיב ותרא אותו כי טוב הוא וארז"ל שנולד מהול.

והנה זהו ששאל אם חביבה היא המילה למה לא נברא כך והשיבו אשר ברא אלקים לעשות לתקן, ועדיין אינו מובן כי למה נברא שיהי' צריך תיקון. אך הענין כי אם הי' נברא כך הרי הי' זה ע"פ סדר השתלשלות, ובאמת צריך להמשיך מלמעלה מסדר השתלשלות וע"כ נברא חסר בכדי לתקן ולהמשיך למעלה מהשתלשלות. והנה בשני לא נאמר כי טוב דהגם שעלה ונתעלה במרום כנ"ל הנה זהו רק למעלה נעשה עי"ז עלי' ע"י הבדלת המ"ת ממ"ע כנ"ל אבל למטה הרי נעשה להיפוך שנעשה מ"ת, משא"כ ביום השלישי נאמר כי טוב ונאמר ב"פ כי טוב והוא כי יום השלישי הוא עמודא דאמצעיתא בריח התיכון מבריח מן הקצה אל הקצה ע"כ נאמר ב"פ כי טוב. וזהו ואני הנה בריתי אתך, כי אני הוא בחי' מל' ואין הוא כתר הרי הוא ריחוק מדריגה רק שאני אותיות אין, אבל מ"מ אני הוא בחי' מל' מקור עלמא דאתגליא

משא"כ אין הוא בחי' כתר, כי היש בה עץ אם אין גבוה גם מעה"ח, ולכן ואני הנה בריתי אתך שע"י מצות מילה הוא בריתי אתך התחברות והתגלות בחי' כתר מבחי' מל' כנ"ל.

מילה שייך לבית כי כתיב ויהי' ביתך כבית פרץ, ונמצא שבית הוא הולדה ומילה הוא באברי הולדה ולכן כי אב המון גוים נתתיך כו'. והנה יין שייך למילה כי נכנס יין יצא סוד, וסוד הוא על מצות מילה כמ"ש סוד ה' ליראיו ואי' במדרש שקאי על מילה, כי מצות מילה הוא סוד טמון עשרים דור מאדה"ר עד אברהם שנתנה לו שהוא נקרא יראיו, כמ"ש עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, ולכן מסיים ובריתו להודיעם, והנה סוד גימטריא ע' וכן יין גימט' ע'. והנה צ"ל למה הי' נטמן עשרים דור דוקא, הענין הוא כי עשרים גימטרי' תר"ך גם אות כ' הוא כתר כותרת, והנה ארז"ל לענין סוכה עד עשרים שלטה בי' עינא למעלה מעשרים לא שלטה בה עינא, כי עינא הוא חכמה בחי' יו"ד ועשרים ב"פ יו"ד. והנה עד עשרים שהוא כתר שלטא ביה עינא דחכמה אבל למעלה לא שלטא בה עינא, אבל ע"י מילה הנה סוד הוי' כו'. וזהו בראשית ברא אלקים בראשית בחוכמתא וזה נעשה העולם העלם, אבל סוד הוא להיות גילוי ולא העלם וע"כ נכנס יין יצא סוד.

ולא יקרא עוד שמך אברם והי' שמך אברהם, הנה שאל אחד אם חביבה היא המילה למה לא נברא כך, והשיבו אשר ברא אלקים לעשות לתקן כל מה שנברא בשי"מ צריך תיקון. וע' בסידור ע"ז, והכוונה בזה עמוקה. וצ"ל מהו והכוונה עמוקה. הנה אי' בהקדמת פע"ח ואינו מהרח"ו כ"א מהר"נ שפירא כי יש סוד שורש ויש סוד תוספת כי המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב זהו סוד שרש ולבחי' זו א"צ עבודה ואתעדל"ת אבל יש בסוד תוספות כי אי' במדרש שתוספת של הקב"ה מרובה על העיקר, ויש ע"ז כמה ראיות וראי' אחד מחזקיה שעיקר מלכותו הי' י"ד וההוספה הי' ט"ו שנה כמ"ש והוספתי על ימיך שנה, והנה מזה אין ראי' כ"כ עדיין כי הלא הוא הוספה רק שנה אחת יותר, אך הפי' שהראי' הוא לא השנה כי אם ממה שהוסיפו לו על ט"ו שנה שהוא כנגד י"ה, כי הנה בתולה נשאת ליום הרביעי ואי' הטעם בס' תולעת יעקב בשם הזהר שהוא לפי שביום הרביעי נתלו המאורות, ועדיין אינו מובן מהו עושים נגד זה להיות בתולה נשאת הלא זה אינו מעלה כי מאורת חסר, אך הפי' שעי"ז מתקנים חסרון הלבנה כי ממשיכים בחי' יחוד ותוספות אורות וזהו י"ה כי מל' נק' ד' לשון דלותי כי סיהרא לית לה מגרמא כלום, אך ע"י שעושין יו"ד בד' נעשה ה', וזהו בית כי מל' נק' בת אך ע"י המשכת חכמה במל' אזי נק' בית. וזהו כוונה עמוקה היינו להמשיך תוס' אור וריבוי אור ועי"ז יהי' גילוי למטה ג"כ וזהו כל מה שנברא בשימ"ב צריך תיקון וגם אדם צריך תיקון כי אדם בצלם אלקים עשה את האדם, והתיקון הוא להמשיך בחי' סוד הוי' ליראיו כו' כנ"ל.

יום ב׳ דחוה״מ פסח דשנת אתברך לפ״ק*

ולא יקרא* עוד שמך אברם והי׳ שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך.
כתיב אשר ברא אלקים לעשות וידוע פי׳ לעשות שהוא לתקן וכמ״ש ועשתה את צפרניה ותרגומו ותתקן כו׳. והענין הוא דכל מה שברא אלקים לא בראו באופן שיהי׳ בו השלימות בתכלית (היינו מה שנברא בשימ״ב) אלא הניח בו דבר שלא נשלם ותהי׳ הבריאה חסר דבר מה וצריך שיתקן שיושלם, וזהו לעשות לתקן שיהי׳ צריך תיקון להשלימו כו׳ (ותיקון זה יהי׳ ע״י האדם), והכוונה בזה עמוק מאד (ולכאורה הכוונה כדי שיהי׳ שייך עבודת האדם באתעדל״ת וא״כ מהו שאמר שהכוונה בזה עמוק מאד. ואפ״ל דאי משום אתעדל״ת זהו שייך רק בגוף בריאת האדם שבראו בשני יצרים כדי שיהי׳ שייך עבודה, אבל מה שהעולם לא נברא בשלימות אין שייך בזה, אך אפ״ל כי גם באצי׳ אף שאין שום חסרון עכ״ז נאצל בשני אופנים, הא׳ מה שבא בסוד שרש והב׳ מה שבא בסוד תוספות שזהו שנמשך ע״י עבודת האדם, וע׳ מזה בהקדמת מהר״ג שפירא להפע״ח הובא בלקו״ת בהביאור ע״פ שבת שבתון, [ותוס׳ של הקב״ה מרובה על העיקר והוא הנק׳ בזהר בשם זיווג ויחוד קובהו״ש, שזהו גילוי רב אשר שרש ההמשכה בא מבחי׳ כי לא אדם הוא ונק׳ יחוד פנימי דאו״א כמ״ש בת״א פ׳ יתרו בד״ה ביאור על הנ״ל דהיינו הביאור ע״פ זכור ושמור בדבור אחד נאמרו ושם מבואר אשר המשכה זו נמשך ע״י עבודת האדם בהעלאת מ״ן מעוררי׳ בחי׳ ז״א בעתיקא אחיד ותלי׳ למע׳ מאו״א וזהו שלא ברא הקב״ה את הבריאה בשלימות אלא כדי שהם בעבודתם ימשיכו את התוס׳ האור המרובה מהעיקר, ונמשל כמו שעושין פת יפה מהחטים שהחטים הם מעשה ידיו של הקב״ה ואדם כשעושה מהם פת נאה ה״ז נאה ממעשה של הקב״ה כנז״ל משל זה במדרש פ׳ בראשית פ׳ י״א, ואכילה היינו היחוד כמ״ש כ״א הלחם אשר הוא אוכל,] וכיון שכן שגם באצי׳ לא נאצל [הכל] בשלימות [כ״א ע״ד שורש ותוס׳, וזה התוס׳ נמשך ע״י האדם דוקא,] לכן מזה נמשך שבבי״ע לא נבראו בשלימות] והם צריכים תיקון ע״י האדם כמ״ש בת״א פ׳ בראשית בהביאור ע״פ כי כאשר השמים החדשים, מזה יובן* הטעם למצות מילה כמ״ש במד״ר שם פי״א פ״ז וז״ל פלסוף א׳ א״א

יום . . לפ״ק: כן רשום בבוך מקול מחצצים — גרוסמן.

ולא יקרא: בלי הגהות נדפס בסידור שער המילה קמה, א. בלקו״ת לג״פ צ, א — בקיצור ובשינויים.

מזה יובן . . כדלקמן: בבוך בראשית — 200 ובלקו״ת לג״פ נמצא במקומו: זנן
ומזה נדע גם הטעם למצות מילה. דהנה ידוע המדר״ פ׳ בראשית פי״א ששאל על טעם המילה למה נברא האדם בערלה אם אינו חפץ בערלה (שם אין השאלה בלשון זה רק מפני מה לא ניתנה לאדה״ר, אך מתוך התשובה ניכר שזהו השאלה, וכ״כ המ״כ שם וכדלקמן) והשיב לו להוציאך חלק אי אפשר אלא כל מה שנברא בשי״ב צריך עשייה, כגון החרדל צריך למתוק התורמסין צריכין למתוק החטין צריכין להטחן אפילו אדם צריך תיקון. ופי׳ המ״כ זז״ל ואומר לך למה ציונו השי״ת לחסר בבריאותו ולמה לא בראהו נולד מהול לפי שכל הנברא בששת ימ״ב צריך תיקון. ורש״י פי׳ מדכתיב אשר ברא אלקים לעשות אפילו מה שכבר נברא צריך לעשות עוד בתיקונו עכ״ל. והי׳ המשל הזה מתיקון התורמסין תשובה לשאלה ולכאורה אינו מובן עדיין התשובה ואיך המשל דומה לנמשל.

שאל את ר' הושעיא א"ל אם היא חביבה למה לא ניתנה לאדה"ר כו' א"ל להוציאך חלק א"א אלא כל מה שנברא בשימ"ב צריך עשי' חרדל צריך למתוק התורמסים צריכים תיקון החטים צריכים להטחן אף אדם צריך תיקון עכ"ל, וכ"כ עוד קצת במד"ר פ' לך פ' מ"ו, ולכן לא ניתנה המילה עד אברהם כי אברהם דוקא תיקן הפגם של אדה"ר כמ"ש במד"ר שלכן נק' האדם הגדול בענקים שזהו מעלה גבוה יותר מאדה"ר ע"כ ניתן לו דוקא מצוה זו שנכרתו עליה שלש עשרה בריתות כדלקמן.

קיצור. מה שפירש"י בענין אשר (ברא) אלקים לעשות לתקן, שכל מה שנברא בשימ"ב צריכים תיקון אפי' אדם צריך תיקון, והכוונה בזה עמוק מאד, ואפ"ל כי גם באצי' מוסיפין תיקון ואור ע"י העבודה כמ"ש בהקדמת הפע"ח לכן נמשך בזה בריאת צח"מ שצריכים תיקון ממש, ועי"ז יומשך התיקון באצי'.

והענין יובן בהקדים הפסוק והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קדה"ק ותרגום פרוכת פרסא כידוע, והנה הפרוכת שהי' בבהמ"ק * הי' גילוי אור האלקי מהיכל קה"ק דבריאה (שבו מתנוצץ הארה מקה"ק דאצי' בסידור בד"ה ביאור למ"ש בסש"ב פרק נ"ב, וע' סד"ה את שבתותי תשמרו בענין ומקדשי תיראו) ששם גילוי אא"ס ממש (נ' שייכות והבדילה הפרוכת שמזה נמשך אח"כ הבדלה בין קודש לחול ואח"כ המסך של הערלה, וע"י תיקון מסך הערלה יומשך אח"כ שיהי' גילוי מלמעלה מן הפרוכת והפרסא כו'. וזהו ענין מ"ש במד"ר תצוה ס"פ ל"ח באיזה זכות הי' אהרן נכנס לפנים מן הפרוכת המבדלת בין קודש ובין קדה"ק בזכות המילה, נמצא שע"י המילה נמשך מבחי' קה"ק שהוא כח"ב וגם לפעמים נק' כן תלת רישין וע"ק) *, והנה אם היתה השפע הולכת מאוא"ס שבאצי' בגלוי אור וחיות ממש כמו שהוא הגם שהי' הולך בהדרגה מעילה לעילה כפי סדר ההשתל' לא הי' מציאת התהוות מלאכים ומכ"ש גופים גשמיי' כ"כ כמו בעוה"ז השפל ואפי' מלאכים העליונים דברי' ויצירה לא היו מתהוים באופן הגבול כמו שהן עכשיו, ומה גם שלא הי' ענין ההתחלקות לרבוא רבבות מדריג' שונות כמו עכשיו אלא הי' מציאות אחד בלבד מאחר שנגלה למטה אור האלקי כמו שהוא הרי מושלל הוא מגדר התחלקות ורבוי ומכ"ש מבחי' התהוות גשמיות מרוחניות כי הי' הכל בבחי' הרוחני', והנה כדי שתהא התהוות מרוחניות לגשמיות ממש בכל עולם עד שימצא בעולם השפל מציאות השמים והארץ וכל צבאם בבחי' הגשם ממש כמו שהן עכשיו הוצרך להיות באצי' בחי' פרסא הנק'

ובביהמ"ק: בסידור ובלקו"ת לג"פ נוסף: להבדיל בין ק"ק להיכל העזרה, הענין הוא משום דבהיכל ק"ק דבית-המקדש.

וע"ק. ולנזכר: בבוך הנ"ל ובלקו"ת לג"פ נוסח אחר:

ב) אך הענין יובן עפמ"ש והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק, והוא בעין מסך ופרסא דת"א מסך פרסא, שאם הי' השפע נמשכת מאצי' לבי"ע בגילוי ע"ד מעילה לעלול לא הי' התהוות המלאכים ולא רבוי התחלקות וכ"ש שלא הי' התהוות הגשמיות מן הרוחניות, אלא כ"ז נעשה ע"י שיש פרסא ומסך שמעלים ומסתיר האור שלא יהא נמשך רק אור של תולדה, ומתהוים עי"ז בבחי' יש מאין.

בת"א פרסא להבדיל בין קה"ק כו׳, וענין הפרוכת הזה הוא עד"מ המסך העב שמבדיל ומעלים האור ולא נגלה כמ"ש ממש אלא דרך עובי המסך שהוא מתלבש ומתעלם שם ואור הנראה מתוך המסך הוא רק בחי׳ אור של תולדה ואינו עצם האור כמ"ש במ"א לפי שהוא בא אחרי התלבשות המסך, וזה האור יכולים המקבלים לקבל ומתהוים ממנו בחי׳ מציאות יש ודבר מה והוא הנק׳ מציאות יש מאין, (ונזכר מזה ג"כ בברייתא דר׳ שמעון הצדיק שהביא הפרדס בשער הראשון פ"ז וז"ל הוא פרגוד זה כסה"כ עכ"ל, וכ׳ הפרדס וז"ל מקום הפסק והוא פרוכת ומסך בין אצי׳ לשאר דברים שתחת האצי׳ עכ"ל), ומשתל׳ השפע עד"ז בבקיעת המסך בין כל עולם העליון לתחתון הימנו, וכידוע דכמה מיני פרסא יש, וכמו שהי׳ כמה מיני פרוכת במקדש, והיינו שיש גם בין בחי׳ בריאה ליצירה בחי׳ פרסא זו כמו שישנה בין אצי׳ לבריאה מטעם הנ"ל דכדי שתהא הבריאה מתגשמת עוד בבחי׳ עולם היצירה הוצרך להיות עוד בחי׳ פרסא בין בריאה ליצירה ועד"ז מיצירה לעשי׳ כו׳ עד שנתהוו שמים וארץ וכל צבאם בבחי׳ הגשם ממש כו׳ וד"ל. וזהו והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש כו׳ דהיינו הבדלת בחי׳ פרסא הראשונה שבין אצי׳ לבריאה ועד"ז בהיכל קה"ק דבריאה ודיצירה ועשי׳ כו׳ ומסיבת זה הריבוי של בחי׳ הפרוכת והפרסא שיש בין כל עולם ועולם יוכל להתהוות גם השפעות גשמיות משא"כ בלעדי הפרוכת והפרסא (עיין בלק"ת פ׳ ואתחנן ד"ה ענין ק"ש שכ׳ וגם גשמיו׳ לגבי רוחניות יש ערך שהרי הרוחניות מתלבשת בגשמיו׳ כו׳ עכ"ל, ולכן א"ש מ"ש כאן שע"י הפרסא נמשך ג"כ התהוות הגשמיות מן הרוחניות, אבל שטה אחרת יש בת"א בד"ה יביאו לבוש מל׳ ובהביאור שהגשמיות לגבי הרוחניות אין ערוך כלל ונתהוו רק ע"י כח הסו"כ הכל יכול.

קיצור. שאם הי׳ השפע נמשכת מאצי׳ לבי"ע בגילוי ע"ד מעילה לעילה, לא הי׳ התהוות המלאכים ולא ריבוי ההתחלקות וכ"ש שלא הי׳ התהוות הגשמיו׳ מן הרוחניות, אלא כ"ז נעשה ע"י שיש פרסא ומסך שמעלים ומסתיר האור שלא יהי׳ נמשך רק אור של תולדה, והוא הנק׳ פרגוד, מתהווים ע"ז בבחי׳ יש מאין, ועד"ז יש מסך בין עולם לעולם כו׳ עד שנתהוו שמים וארץ וכל צבאם בבחי׳ הגשם ממש. ושטה אחרת יש בת"א בד"ה יביאו לבוש מל׳ ובאג"ה ד"ה איהו וחיוהי שכ׳ וז"ל ואף גם צמצומים רבים מאד לא יועילו להיות גשם עב כעפר מהשתל׳ הרוחני׳ עכ"ל ולכאורה הפרסא והמסך לא עדיפא מצמצומים רבים מאד.

ב) **גם** בזה מובן מה שאנו אומרים מחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב כו׳, דלכאורה מה זו חידוש יש בזה בהשמים והארץ מיום לחבירו, אך הענין הוא דהחידוש הו"ע ההתחדשות יש מאין כידוע שבחי׳ יש מאין דוקא נק׳ חידוש ולא זולת זה כמו יש מיש שאיננו חידוש כלל כו׳ וכמ"ש ביאור הענין במ"א. והנה בחי׳ יש מאין הוא נמצא בעולמות כולן רק ע"י סיבת הפרוכת והפרסא הנ"ל כו׳, הנה מבואר למעלה במשל המסך העב שבו מתעלם האור כו׳ ונק׳ אור הנראה מתוך המסך בשם אור של תולדה, ופי׳ תולדה

היינו שנולד אור חדש כי אור זה שבא אחרי ההתלבשות וההתעלמות של אור העצמי במסך הנה בהכרח שיקרא בשם אור חדש, כי הרי אינו מציאות ומהות אור העצם שלפני המסך כלל אלא כמו אור חדש ממש ואעפ״י שדרך הבקיעות המסך הוא בא והבקיעה הוא מאור העצם מ״מ עובי המסך שהעלימו לגמרי עשאו כמו אור חדש אחר יציאתו מתוכו כו׳ וד״ל, והנמשל מובן גם למעלה שמסיבת בחי׳ הפרוכת והפרסא למעלה בין כל עולם ועולם מד׳ עולמות אבי״ע נעשה בחי׳ ההתחדשות מאין ליש בנבראים ונוצרים כו׳. וזהו פי׳ מחדש בכ״י שעושאם מחודשים כאלו הם חדשים מעיקר היציאה מטעם ההתעלמות של האור והמקור שלהן בבחי׳ הפרסא הנ״ל, וע׳ בפי׳ מחדש בכי״ת מע״ב בת״א פ׳ בשלח ד״ה אשירה לה׳ כי גאה גאה וע׳ בד״ה ואתחנן אל הוי׳ ושם פ״ב בענין מחדש בכי״ת מע״ב שזהו ע״י צמצום של היו״ד, לכאורה משמע שזהו צמצום יותר מהפרסא ע״ד הצמצום ומקו״פ שהוא צמצום יותר לאין קץ מבחי׳ צמצום פרסא כמ״ש בת״א פ׳ וירא בד״ה פתח אליהו,

אך הביאור ע״פ ואתחנן נז׳ על ובטובו מחדש מענין פרסא.

קיצור. ובטובו מחדש בכי״ת מע״ב, ומהו החידוש בכ״י שנתהווה ע״י סיבת הפרסא.

ג) **והנה** אנו אומרים בנוסח הבדלה במוצ״ש המבדיל בין קודש לחול כו׳,

ואין ענין הבדלה זאת כמו ענין הבדלה של בחי׳ הפרוכת ופרסא הנ״ל, כי הרי אותה ההבדלה דבחי׳ פרסא הנ״ל הוא להבדיל רק בין הקודש ובין הקה״ק כו׳ והבדלה זו שאנו אומרים במ״ש הרי הוא להבדיל רק בין הקודש לחול ולא בין קודש לקודש כו׳, אלא הענין של הבדלה זו להבדיל בין קודש לחול היא נמוכה הרבה מאד במדרי׳ מאותה הבדלה העליונה דבחי׳ פרסא הנ״ל. וביאור ענין גודל עוצם ההפרש אשר ביניהם, יובן בהקדים תחילה שרש ענין* השרים של עכו״ם, דהנה השרים הן בחי׳ נפרד ממש מאלקות דהרי ידוע דשר של מצרים שיכול לומר לי יאורי ואני עשיתני כו׳, וכיוצא בזה בשאר השרים של עו״כ*, והטעם הוא דאעפ״י שאין לך דבר שחוץ ממנו ית׳ כי הוא מקור חיי החיים כולם דעליונים ותחתונים כו׳ וכמ״ש ואתה מחי׳ את כולם וכן מלכותו בכל משלה כו׳ כידוע, וגם הע״ש אעפ״י שהן בחי׳ נפרדים הרי קרו לי׳ אלקא דאלקיי׳ וכמ״ש הודו לאלקי האלקים כו׳, ואינם כופרים ממש באחדות ה׳, אך מפני שבא להם כח השפע האלקות להחיותם בבחי׳ ההסתר וההעלם בתכלית עד שלא ישיגו כלום באור האלקי שמחי׳ אותם וכמו עד״מ שלא יראה הרואה אור מתוך לבוש עב וגס מאד מאד כמו לבוש של עור גשמי מפני שהעור מעלים לגמרי כו׳, וע״ז הלבוש גס נאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם כו׳ (ושק הוא מרצופי׳ של עור ולא של בגד כו׳ כידוע בלשון המשנה והגמרא), ע״כ יהי׳ הע״ש בבחי׳ נפרד הגם

שרש ענין: בסידור נוסף: התהוות ע׳.

עו״כ: בסידור נוסף: ואע״פ שיודעי׳ את רבונם הן מתכוונין למרוד בו כידוע בדברי רז״ל.

דקרו לי׳ אלקא דאלקי׳ זאת הקריאה אינה אלא בדרך ידיעה בעלמא בבחי׳ העלם מקיף בלבד ולא בדרך אור נגלה עליו מפני בחי׳ הלבוש העור המבדיל ומעלים אור אלקי לגמרי וד״ל. וזהו שאנו אומרים בנוסח ההבדלה המבדיל בין קודש לחול, פי׳ בחי׳ קודש העליון הוא בחי׳ אור האלקי ובחי׳ החול הן השרים של עכו״ם שנק׳ חול גמור מפני שהן בבחי׳ נפרד לגמרי. ואמנם סיבת הפירוד שלהן הוא ע״י ההבדלה הזאת שאומרים המבדיל בין קודש לחול כו׳, והוא הנק׳ לבוש שק כו׳ להעלים האור לגמרי כו׳, אבל בחי׳ הפרסא הנ״ל הנק׳ פרוכת הרי היא עצמה קודש וגם מה שלמטה ממנה קודש כי אינה אלא ענין התעבות האור העליון כדי שיוכל התחתון להמצא במציאות יותר גשם מן העליון והוא שרש ענין ההשתל׳ מרוחני׳ לגשמי׳ בכל עולם לפי ערכו עד עולם העשי׳ שאין שם עוד בחי׳ פרסא להבדיל כו׳, מאחר שהן תכלית ההגשמה אלא בבחי׳ לבוש שק מתלבש האור כדי שיצאו בבחי׳ פירוד כ״כ משא״כ מיצירה לעשיה יש עדיין בחי׳ פרסא ופרוכת דהיינו להבדיל בין קודש דיצירה לבחי׳ קודש דעשי׳ כו׳ וד״ל. ונמצא מובן מזה גודל עוצם ההפרש שיש בין בחי׳ פרסא שבין כל עולם מג׳ העולמות אבי״ע דהיינו בין אצי׳ לבריאה ובין בריאה ליצירה ובין יצירה לעשי׳ שכל אלה הן רק ההבדלה בהתעלמות האור בכדי שיאיר אור חדש הנק׳ אור של תולדה כו׳ אבל לא התעלמות האור לגמרי, משא״כ בעולם העשי׳ שענין הבדלה שם הוא להבדיל בין קודש לחול כו׳, היינו התעלמות האור לגמרי כנ״ל, וע״כ אין ערוך כלל וכלל ענין הבדלה זו לבחי׳ הפרסא והפרוכת המבדלת בין כל עולם ועולם. (הג״ה, ופי׳ כי חול הוא ק״נ כמ״ש בזח״ב פקודי דף רכ״ז סע״א ע״פ האלף לך שלמה האלף חול, ופי׳ במק״מ שם בשם נ״ב מהרח״ו שהם ע״ס דנוגה, ובגמרא פ״ד דשבועות דף ל״ה ע״ב אמרו דשלמה דהאלף לך שלמה הוא חול וע״ד הבדלה בין קודש לחול, פי׳ במק״מ בין הקדושה לק״נ עכ״ד, אע״פ דפרישו אות מן הקודש לחול, חולקא חדא הם הבירורים שבק״נ עכ״ד, ובסמוך יתי׳ פי׳ אחר. עכ״פ פי׳ האלף לך שלמה היינו ששלמה עסק לברר ק״נ ע״ד שי״ס דק״נ נעשו לך שלמה ע״ד שפי׳ בת״א פ׳ יתרו בד״ה בחודש השלישי בפי׳ שלום בפמשמ״ט היינו הארת כחות נה״א המלובשת בגוף ונה״ב שלא יהי׳ מונע ומעכב מצד הגוף ונה״ב רק שיהי׳ כולם מסכימים ומתרצים ליחוד זה עכ״ל, אך צ״ל א״כ דפי׳ האלף לך שלמה היינו מה ששלמה הי׳ מברר ק״נ, א״כ אמאי שלמה זה הוא חול. ואפ״ל ע״ד מ״ש באג״ה סי׳ כ״ו כשהמל׳ מתלבשת בק״נ לברר עה״ד טו״ר נק׳ גם הוא עה״ד טו״ר, ועד״ז כ׳ המא״א ח׳ סעי׳ ע״ו חולין במט״ט עשי׳ בטהרה, אך תרומה קודש בבריאה. ונשוב לענינינו עכ״פ המבדיל בין קודש לחול זהו ההבדלה בין הקדושה לק״נ, והיינו שמבחי׳ ק״נ הנק׳ חול נמשכו השרים של עו״כ שמצינו בשר של מצרים שאמר לי יאורי ואני עשיתני ומ״מ קרו לי׳ אלקא דאלקי׳, ע׳ בת״י פ׳ האזינו בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם. ועל הבדלה זו נאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם בישעי׳ סי׳ נ׳ ג׳. ע׳ מזה בזהר ח״א וישב דף קפ״ה ע״א ובזח״מ שם ובמדרש תחי׳ איכה, וכ׳ היפ״ע שמחמת זה הלבוש נמשך אותותינו לא ראינו כו׳ (הג״ה, לכאורה מאחר שהחול הוא

ק"נ וקודש הוא ע"ס דבי"ע א"כ ההבדלה שבין קודש לחול מהו הרי אינה לא מבי"ע דקדושה ולא מק"נ *, וג' שזהו בחי' לבונה שבי"א סממני הקטורת שיש פי' שזהו מה שמל' דעשי' נעשית ע"י לק"נ זהו ענין הבדלה זו, וצ"ע. ב' דפי' זה עיקר כי גם בקדושה המל' דאצי' הוא הפרוכת והפרסא שבין אצי' לבי"ע וה"נ ממל' דעשי' נעשה ההבדלה שבין העשי' לק"נ וזהו שנעשית עתיק לק"נ, ע"כ), וא"כ המבדיל בין קודש לקודש זהו אפי' המסך שבין יצירה לעשי', אך בין סוף העשי' ובין ק"נ הוא המבדיל בין קודש לחול *. והנה באמת יש בבחי' הבדלה זו להבדיל בין הקודש לחול שני מדריגות, הא' חול גמור היכלות דק"נ דקרו לי' אלקא דאלקי' כו' הב' חולין שנעשו עטה"ק חולו של מועד, דהיינו שנמשך הארה מהקדושה בחי' ביטול גם בהחול כו', גם עדמ"ש בד"ה ויטע אשל סעי' ג' מענין פי' שאל מה תשאל שזהו ע"ד כי תשאל לימים ראשונים, כי ימים ראשונים לפי' הזהר ויצא דף קכ"ח הם ז"ת דאצי' א"כ כיון שממשיכים המשכות ז"ת דאצי' שיאירו בבי"ע א"כ זהו ודאי שיהי' החול נעשה עטה"ק, ובמק"מ פי' כי ימים ראשונים שהם שבעת ימי בראשית האירו בהם ז"ת דע"י, א"כ פי' כי שאל נא לימים ראשונים להמשיך או גילוי ז"ת דאצי' או גילוי ז"ת דעת"י, וכ"ז ממשיכים ע"י שעושים החול עטה"ק ומרחיבין גבולי הקדושה גם בחול ע"כ עי"ז יומשך הגילוי מלמעלה מגבול העולמות כ"א תוס' אור רב כו'. והנה מה שע"ס דנוגה נק' אלף ע"ד שנזכר בזהר ר"פ ויגש בענין שלא גבה"ע באלף משום שממנה יש יניקה לארור ולכן גבה"ע בבית שיש בו סימן ברכה, ופי' רבינו כי אף שא' גבוה מב' א' בכתר ב' בחכמה יבנה בית אלא כי בכתר מאריך אף לרשעים משום דשם כחשיכה כאורה שממית בידים תתפש, וזהו אם תגביהי

הגהה

מק"נ: בבוך בראשית — 200 ובלקו"ת לג"פ צ, ד נוסף:

ואפ"ל כמו בחי' עטופים המבואר במ"א בענין והיה העטופים ללבן והקשורים ליעקב שנתבאר בזהר פ' ויצא, וצ"ע בזח"מ שם ענינם.

לחול: בבוך הנ"ל ובלקו"ת לג"פ נוסף:

והנה בדרוש יפה שיחתן של עבדי אבות סעיף א' נזכר ענין יצחק חשבון ד"פ ב"ן. אפ"ל כי לע"ל תצא ק"נ מחולאתה וא"כ אז גם ב"ן דעשי' מל' דעשי' יאיר בה הגילוי כמו למעלה מעלה. (הג"ה, ובמש"כ שהתהוות מאין ליש זהו מחמת שהשפע נמשך ע"י פרסא צ"ע איך להסכים זה עם מ"ש בת"א ד"ה יביאו לבוש מל' שהתהוות הגשמיות מרוחני' נמשך רק ע"י סובייע רצון העליון הכל יכול. ואולי יש לחלק בין מאין ליש רוחני דהיינו הכלים דבי"ע ובין מאין ליש גשמי. אך לא משמע כן בת"א שם ובהביאורים. ועיין בת"א פ' וירא בד"ה פתח אליהו גבי אך ענין הפרסא כו' ולכן נקרא בריאה ג"כ יש מאין לפי שהיא מבחי' פרסא כו', והנה המשכיל יבין כו' משא"כ בחי' צמצום כו' עכ"ל. הרי מובן משם שהצמצום הוא העלם עצום יותר מבחי' הפרסא, וצ"ל אם כדי שיתהוה החכמה דאצי' מהא"ס ב"ה צ"ל ע"י צמצום איך בריאה יש מאין נמשך ע"י פרסא שהיא העלם מועט יותר מהצמצום. וצ"ל ע"ד מ"ש בלק"ת פ' ואתחנן ד"ה ענין ק"ש פ"ב, אבל במאציל עצמו ב"ה אין ערוך אליו ית' כו' גשמיות לגבי רוחניות יש לו ערך כו', הרי ביאר שאצי' לגבי הא"ס אין ערוך יותר מהגשמיות לגבי רוחניות. ובת"א ביאור ואלה המשפטים כ' אבל אדם דאצי' הוא בחי' אדמה לעליון שאינו רק מההעלם הגילוי כו', משא"כ בבריאה התחדשות יש מאין כו' עכ"ל, וכ"ז צ"ע להסכים יחד, עכ"ה). ויותר י"ל דשני שיטות הם דהיינו כאן פי' שגם ע"י הפרסא נמשך יש מאין.

כנשר שיניקתם מרוממות הא״ס כמ״ש בת״א בד״ה ויאבק איש ובד״ה כי עמך מקור חיים פ׳ מקץ, ובשעת עה״ד דפתח באלף אנכי כי אחר שכבר נבה״ע בבית שוב אין יניקה גם מהאלף, וזהו פי׳ אם כו׳ ואזי האלף לך שלמה שגם מק״נ היונקת ממקום גבוה יתברר ויוכלל בקדושה.

קיצור. ענין המבדיל בין קודש לחול שהוא בין הקדושה ובין ק״נ ומ״מ בצדיקים חול זה נק׳ חולין שנעשו עטה״ק, והוא עדמ״ש האלף לך שלמה ופי׳ הרח״ו האלף הם ע״ס דנוגה הנק׳ חול ומ״מ חולקא חדא אית לה בקדושה י״ל זהו המקיף דלבונה הנמשך ממל׳ שבע״ס דעשי׳, ופי׳ האלף לך שלמה היינו ששלמה עסק לברר ק״נ ואולי לפי שהי׳ דור ט״ו מאברהם שנתמלא דוסקוס של לבנה, לכן נכנע ק״נ לגבי גבורות מל׳ דאצי׳ עד שהם לך שלמה, וזהו כענין שלום בפמשמ״ט שתהא הנה״ב בטילה ומקושרת להנה״א, ומ״מ שלמה זה חול כיון שיורד לברר ק״נ נק׳ עה״ד טו״ר ומ״מ חול זה דשלמה י״ל ע״ד חולין שנעשו עטה״ק. ונחזור לעניננו בענין המבדיל בין קודש לחול ועל הבדלה זו נאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם, ע׳ מזה בלקו״ת בשה״ש בד״ה יונתי בחגוי ספ״ג, ומזה נמשך אותותינו לא ראינו, וההבדלה זו שבין הקודש דבי״ע לחול דק״נ י״ל שזהו לבונה שבי״א סממני הקטורת. והנה בענין הבדלה זו שבין הקודש לחול יש ב׳ מדריגות הא׳ חול גמור הב׳ חולין שנעשו עטה״ק, ומזה יומשך ג״כ כי שאל נא לימים ראשונים שהם ז״ת דאצי׳ כמו שהאירו בשימ״ב שאז הי׳ ע״ד מעלת ז״ת שבכתר, וכמ״ש מזה בענין ויטע אשל אותיות שאל, וכ״ז ממשיכים ע״י שעושים החולין עטה״ק כי הנה מה שע״ס דנוגה נק׳ האלף זהו ע״י שיניקתם מאות א׳ שהוא הכתר מאריך אף כו׳ ולע״ל יתברר ויתעלו מה שינק׳ מבחי׳ האלף כו׳.

ד) **וזהו״ע** ששת ימים תעשה מעשיך והקשה בזה מהרמ״א מה שייך ציווי על גשמיות, אלא כי מאחר אשר הלא את השמים ואת הארץ אני מלא וכולא קמי׳ כלא חשיבי והרי האדם העומד לפני המלך היתכן שיעשה איזה עבודה והרי מאן דמחוי במחוג כו׳, ולזה אמרה תורה ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, ונתינת טעם לזה כי ששת ימים עשה ה׳ את השמים ואת הארץ א״כ דיו לעבד להיות כרבו, כ״כ בספר תשואת חן בדרשותיו ד״י ע״א בפי׳ לא יהי׳ לך כו׳ על פני. ועיקר ההיתר בזה עשיית מלאכה אף שהוא לפני ממה״מ הקב״ה היינו כיון ששת ימים עשה הוי׳ והיינו ע״י פרגוד ומסך המעלים ומסתיר על אור השפע ממנו ית׳ שעי״ז נתהווה היש מאין כנ״ל סעי׳ ב׳, ואף שאצלו ית׳ אין שום העלם ולכן כולא קמי׳ כל״ח אך לפי שזהו קמי׳ דוקא, משא״כ אצלינו יש העלם וגם אפילו בבחי׳ דעה תחתונה נק׳ למטה יש ולמעלה אין לכן היתר לנו המלאכה שלפי דעתנו ואפי׳ למעלה עפ״י דעת תחתון אין זה כעושה מלאכה בפני המלך ולכן אמר יעקב אכן יש הוי׳ במקום הזה כלומר שמשם אין המסך מפסיק וצ״ל יגיע כפיך כי תאכל ל״ט מלאכות, ועי״ז ממשיך ג״כ למעלה הוי׳ חדשה להיות המחדש בטובו בכל יום תמיד מע״ב (הג״ה, היינו אם עושה מעשים לש״ש

להיות נהנה מיגיעו ואמרז״ל גדול הנהנה מיגיעו יותר מי״ש, לכן גורם ג״כ להיות המחדש בטובו ע״ד ששת ימים עשה ה׳, לפ״ז שייך לומר שאינו היתר לבד כ״א מצוה, ע״כ). והנה בבוא יום השבת אזי יש עלי׳ לבחי׳ המעשה דימי החול כי שבת הוא קודש הארת שם מ״ה חכמה כח מה והתלבשות אוא״ס הוא בחכמה דוקא, וע״כ גם מה שנתברר בק״נ בששת ימי החול להיות חולין שנעשו עטה״ק הנה בשבת נכללו בבחי׳ ביטול דכח מ״ה שהוא בחי׳ קודש ממש, וזהו כעין מה שנתבאר בת״א פ׳ וישב בד״ה והנה אנחנו מאלמים אלומים גבי תסובינה אלומתיכם ותשתחוין לאלומתי בבחי׳ ביטול ממש כו׳ שיוכללו בביטול האמיתי דמ״ה כו׳, ועוד נתבאר במ״א שזהו״ע ושמרו בנ״י את השבת לעשות את השבת, דהענין ע״ד לעשות לתקן שישראל עושין את השבת ע״י מעשה המצות בששה יומין דחול, דהנה כתיב ראשית חכמה שחכ״ע נקראת ראשית לשון נוק׳ שמקבלת מבחי׳ ראש כמ״ש והחכמה מאין תמצא, ובברכת המצות אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו, אשר עונג העליון שנמשך ע״י העלאת מ״ן מבחי׳ החולין שנעשו על טה״ק, והנה אשר אותיות ראש שלמעלה מבחי׳ ראשית, וזהו לעשות את השבת. וע׳ זח״ג פ׳ האזינו דף רצ״ד תחילת ע״א חילק ג״כ בין ראשית ובין ראשון לציון כו׳.

קיצור. ענין ששת ימים תעשה מעשיך, מה שייך ציווי ע״ז אלא דקס״ד כיון הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, א״כ אפילו מאן דמחוי במחוג קמי׳ מלכא, אך לפ״ז כי ששת ימים עשה ה׳ והיינו לפי שנמשך פרגוד ומסך עד שלכן בבחי׳ הדעת התחתון למטה היש ע״כ ששת ימים תעשה מעשיך יגיע כפיך כי תאכל גורם ג״כ למעלה המחדש בטובו כו׳ ששת ימים עשה כו׳. והנה בבוא יום השבת אזי החולין שנעשו עטה״ק ביטול היש נכלל בבחי׳ ביטול דחכמה כח מה וכענין ותשתחוין לאלומתי, ומזה נמשך עוד לעשות את השבת כי שבת בראשית חכמה הנק׳ ראשית, ובברכת המצות אנו אומרים אקבמ״ו אשר תענוג העליון והוא אותיות ראש לשון דבר שלמעלה מבחי׳ ראשית, והמשכה זו נמשך ע״י בירור החול דק״נ שנעשה עטה״ק ששרשו מעולם התהו שלמעלה מהחכמה כו׳.

ובכ״ז יובן מ״ש ואני בריתי אתך כו׳, וטעם אני בזקף גדול כו׳. דהנה אני אותיות אין וידוע דבחי׳ אין הוא בחי׳ הכתר שלמעלה מן החכמה וכמ״ש והחכמה מאין תמצא אני הוא בחי׳ מל׳ והטעם הוא מפני שנעוץ סופן בתחלתן ע״כ שורש המל׳ הנק׳ אני הוא בכתר כו׳, וזהו שטעם אני בזקף גדול להורות על בחי׳ עליות המל׳ למעלה מעלה עד בחי׳ הראש והמקור ממש ולכן טעמו בז״ג כו׳ וד״ל. אך הטעם לעלי׳ זאת בכתר הוא מפני שבריתי אתך כו׳, פי׳ בריתי אתך היינו עם בחי׳ אני, והענין הוא משום דבחי׳ היסוד מתגלה במילה והתגלות הפרסא להיות בוקע האור כו׳ כנ״ל הוא דוקא ע״י התגלות בחי׳ יסוד בתחלה כי בחי׳ יסוד הוא למעלה הרבה מבחי׳ הפרסא הנ״ל ולהיות כי שרש בחי׳ יסוד עולה עד רום המעלות דהיינו מיסוד ז״א עולה עד יסוד או״א וכמ״ש צדיק כתמר יפרח כו׳, ופי׳ צדיק הוא בחי׳ יסוד

שעולה עד הדעת ועולה עוד עד למעלה גם מבחי' יסוא"ר* ויסוד עתיק והוא עד פנימי' בחי' הכתר שלמעלה מן החכמה הרבה כו' וד"ל. ולהיות כי בכריתות ערלה שבסוף העשי' כנ"ל מתגלה בחי' יסוד הפנימי שבכל עולם ועולם עד רום המעלות עד שמתגלה מבחי' פנימית הכתר בכלל, לכך אמר ואני בריתי אתך והוא בטעם זקף גדול להורות על עלי' זו מלמטה למעלה בבחי' אין דכתר והוא משום דבריתי אתך עם בחי' אני, ופי' בריתי ברית ממש והוא בבחי' יסוד דע"י ומשם יאיר אור הכתר מבחי' הפנימי' כנ"ל. וזהו ולא יקרא עוד שמך אברם פי' אברם שעדיין הוא בבחי' רם והוא העדר הגילוי כו' אלא והי' שמך אברהם בבחי' הגילוי כנ"ל, אך מה שלא נעקר אות הרי"ש מאחר שהוא בא בגילוי אור והרי"ש מורה על הרוממות שהוא ההעלם, הענין הוא משום דגם עתה לאחר שנימל עדיין יש בו גם מבחי' הרוממות כמ"ש הנסתרות לה' אלקינו כו' וכנ"ל אלא שבחי' רוממות זאת הוא בא לידי גילוי וכמ"ש והנגלות לנו ולבנינו וכנ"ל וע"כ לא נעקר אות הרי"ש אלא רק שניתוסף אות הה"א שהוא מורה ענין של ההתגלות של הרוממות כו'.

והפרתי אותך במאד מאד ונתתיך לגוים ומלכי' ממך יצאו, ענין במאד מאד י"ל כי הנה כתי' בן פורת יוסף ות"א ברי דיסגי יוסף להיות יסוד ממשיך התוס' וריבוי האור כו' וזהו לשון יוסף ע"ש יוסף ה' כו' וזהו הריבוי מלמעלה למטה ויש ג"כ ריבוי ותוס' מלמטלמ"ע ע"ד לא גלו ישראל אלא כדי להוסיף עליהם כו', ועמ"ש בד"ה בשלח פרעה בענין וזרעתיה לי בארץ וזה הריבוי נמשך מבחי' אב המון מה שהמל' מבררת ק"ב שעז"נ ותרב חכמת שלמה כו' כמ"ש בזהר ויחי ע"פ והיא כפורחת כו' וכנודע מענין זה עד דוד הגדיל, וזהו במאד מאד ב"פ היינו מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע וכמ"ש במ"א בענין מים גנים באר מ"ח כו'. ונתתיך לגוים פירש"י ישראל ואדום, לכאו' תמוה מהו המעלה שיצא ממנו אדום שהצירה לישראל, ואדום נק' פרת רבות בראשית פט"ז וזהו והפרתי כו' ונתתיך לגוים, וצ"ל ע"ד עתיד חזיר ליטהר ואזי ורב יעבוד צעיר וכמ"ש במ"א ע"פ ורב שלום בניך כו'. או יאמר כי ישראל הוא עולם התיקון ואדום עולם התוהו ונקראת פרת שהפירה והצירה לישראל, וע"ש סיפה פורה דרכתי כו', ויוכלל קדושה דעולם התהו ג"כ בישראל וזהו והפרתי אותך במאד מאד הא' ע"י התיקון הב' מנהר פרת הנ"ל היינו ע"י ונתתיך לגוים כו', וזהו לע"ל ירשו קני קניזי וקדמוני שהם ג"ר כח"ב, ומלכים ממך יצאו, פי' בשל"ה ס"פ וירא דרע"ט סע"ב דקאי על מלכות ב"ד כו'.

---

* יסוא"ר: בכת"י ב': יסוד אבא.

והקמותי את בריתי ביני ובינך ובין זרעך אחריך לדורותם לברית עולם להיות לך לאלקי׳ ולזרעך אחריך, פירש״י ומהו הברית להיות לך לאלקי׳, יבמות דמ״ב א׳ ס״ד א׳ י״א ק״ב, רבות רמ״ז של״ה י״א א׳ בחיי כ״ב כ״ו, בפי׳ להיות לך לאלקי׳ פי׳ ברבות במקומו לאלוה ופטרון ופי׳ המ״כ בי ע״פ וישימני לאב לפרעה פירש״י לחבר ולפטרון ופי׳ מהרמ״א ענין פטרון כי הנה עם היות שדרך כלל אלקי כל הארץ יקרא אך לא ייחד ההנהגה על ידו ממש שלא ע״י שר ומושל כ״א לישראל וכמ״ש ארץ אשר ה׳ אלקיך דורש אותה תמיד כו׳ וזהו לאלוה, ועוד זאת ג״כ לפטרון להנהיג א״ע כו׳, וכדתרגמינן ראיתי שליח נק׳ פטיר כמו ישלח לכם את אחיכם ויפטר לכון ית אחיכון, ולפעמים נא׳ הנני שולח מלאך לפניכם שנמצא שההנהגה ע״י שליח ומשה לא רצה בזה ואמר אם אין פניך הולכי׳ כו׳, ועד״ז נא׳ להיות לך לאלקי׳ לאלוה ולפטרון וע׳ בערוך ערך פטר (הרביעי), ובר״ח בהקדמה לשער היראה ובמדרש ב״ו יש לו פטרון כו׳ היכן הוא היכן פטרון כו׳ נראה מי שהוא בטוח עליך שהוא לו כמו אב המגדל, ואפשר מזה נגזר ענין אפטרופוס ע׳ בערוך ערך אפטרופוס שהו״ע אב וע׳ ברבות כי תשא ספמ״ו שזהו ענין מ״ש ועתה ה׳ אבינו אתה, ואם כן בפירוש להיות לך לאלקי׳ נכלל ב׳ דברים, הא׳ אלקי׳ ממש, הב׳ להיות בחי׳ אב ופטרון אבינו אתה, וע׳ בטשא״ח ח״מ רס״י כ״ה, דיד אפטרופוס כיד יתומים הוא, ומענין והקימותי את בריתי ע׳ בזח״ב וארא דכ״ו ע״א ובפי׳ הרמ״ז שם פי׳ ותשב באיתן קשתו, ועמ״שש ע״ז ע״פ וגם הקימותי את בריתי וע׳ בהרמ״ז בשלח דנ״ה ע״א ובהגה״ה ד״ה אמר המסדר מענין בשוב ה׳ ציון, וזה נכלל בפי׳ והקימותי את בריתי כי מאחר שאומר והקימותי מובן שמתחילה אנגיד לי׳ למעלה, אך עוי״ל פי׳ והקימותי כי יש חותם שוקע וחותם בולט כמ״ש בד״ה שימני כחותם ופי׳ והקימותי שיהי׳ חותם בולט כמ״ש ולא יכנף עוד כו׳, ביבמות פ׳ נישואין ד״ק ע״ב דריש ולזרעך אחריך דלא ליגסיב גברית ושפחה שא״כ לא יהי׳ זרעו מיוחס אחריו כ״א אחריה, ובפ׳ החולץ דמ״ב ע״א דורש שאין השכינה שורה אלא על ודאין ולא על שתוקי וזהו ולזרעך אחריך, הענין י״ל כמ״ש בזח״ב וארא כ״ו א׳ ופירשו הרמ״ז שם דכשיש למטה פגם הברית פריש תיאובתא ח״ו מפריש ומבדיל החשך של המשפיע למעלה שהו״ע הקמת הברית, ואז עי״ז הצדיק אבד השפע מלמע׳ ואינו משפיע לבלתו היא מל׳ כו׳ ע״ש ולכן כדי להיות והקימותי את בריתי זהו ולזרעך אחריך שאין פגם הברית כו׳, ובפ׳ הבע״י דס״ד איתא כמו״כ על מי שאינו עוסק בפו״ר כו׳ ע״ש, ועוי״ל טעם עמ״ש בפ׳ החולץ דמ״ב א׳ כי הנה בחי׳ זו להיות לפטרון היינו בחי׳ אב זהו ע״י שיש לו אב למטה ואינו שתוקי כו׳, ובמד״ר נשא פי״ב רמ״ז ע״ב ע״פ ביום כלת משה מרכבו ארגמן זה הקב״ה כו׳ והוא אורג את העולם שיצאו כולם למיניהם (דריש ארגמן אורג מין) וכ״א להיות לך לאלקי׳ ולזרעך אחריך בזמן שזרעו ניכר אחריו הקב״ה הוא לאלקי׳ ובזמן שאין זרעו ניכר אחריו שהם מערבים זרעם בנשי חבריהם אין הוי׳ להם לאלקי׳ עכ״ל והיינו כנ״ל שכדי שיהי׳ לך לאלקי׳ דהיינו שיהי׳ משרה שכינתו עליהם כן פי׳ ברבות שם, וזהו ע״י והקימותי את בריתי שיהי׳

יחוד קוב"ה ושכינתי' דהיינו גילוי הדעת את ה' ואז יומשך דעת זה למטה ויהי' ענין ומשרה את שכינתו כו' וכשיש פגם הברית למטה א"א להיות המשכת שכינתו* כו' כנ"ל בשם הרמ"ז, וענין לברית עולם יש להעיר ממ"ש וברית שלומי לא תמוט סד"ה כי ההרים ימושו והיינו מ"ש וארשתיך לי לעולם כו', וידעת את ה'.

בשל"ה בהקדמה בית נאמן ד"א א' בענין האצי' דבריו מתמיהים ואומרים בענין ת"ת ומל' לשון זיווג כאיש עם אשתו כו' והקימותי את בריתי הוא יסוד ברית מילה אמר והקימותי בלשון קימה כבי' מבשרי אחזה והתירוץ ארוך, ושמץ מנהו כמו שענין הראי' למעלה אינו עין גשמי, אלא ענין רוחני ע"ד היוצר עין הלא יביט, ולא ראיי' גשמיות כ"א מעולה ממנה אבל רוחניות, כן ענין התקשרות והחשק להשפיע החכ' והדעת נק' זיווג ויחוד כו', וזהו"ע בריתי כו', ועמ"ש אאזמו"ר נ"ע באג"ה סי' ט"ו ובחי' יסוד כו'.

והנה מהרמ"א הקשה על אומרו והקימותי כו' להיות לך לאלקי' היתכן כי עד המילה לא הי' ה' לאלקי' לאברהם, ותירץ שהפי' שיהי' לו ג"כ לפטרון אכן ג"ז דוחק לומר שמקודם לא הי' לו לפטרון, וגי' לפרש כמ"ש הרבות נשא דרמ"ז דפי' להיות לך לאלקי' שיהי' משרה שכינתו, והנה הגם שאברהם הי' נביא ג"כ גם קודם שמל, אלא שזהו ע"ד שפי' אדמו"ר נ"ע בפי' והי' הוי' לי לאלקי' שבחי' הוי' עצמו יהי' מתגלה להיות לאלקיו בת"א סד"ה וידבר אלקי' כו' וארא ע"ש ועד"ז י"ל כאן שהגילוי שהי' לאברהם מקודם זהו מפתחות החיצוניות בחי' אחרי כו', אבל עתה אומר התהלך לפני דהיינו שבחי' אל שדי שהוא הממשיך מפתחות הפנימי' יהי' לך בעצמו לאלקי' שיהי' שורה ומתגלה בך ע"י המל'.

———●———

ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך, רבות במקומו פמ"ו קרוב לס"פ ר' יודן אמר חמש, והיינו קבלת אלקות, וכניסה לארץ, ומילה ושבת, ועיי' ברבות ס"פ דברים גבי גוי ששבת כו', ויש להעיר ממארז"ל כל הדר בא"י דומה שיש לו אלוה וכל הדר בחוץ לארץ כו' זהו שקבלת אלקותו ית' תולה בכניסתם לארץ והיינו כי ארץ היא מל' שהיא תרעא לאעלאה בזאת יבא אהרן, ויש להעיר ממארז"ל ברבות בראשית ספ"ה למה נק' שמה ארץ שרצתה לעשות רצון קונה כמ"ש מזה בד"ה והיה מספר בנ"י בענין ארץ לא שבעה מים, סד"ה ואתחנן פי' אדמ"ו נ"ע ע"פ ואראה את הארץ הינו כנס"י שנק' ארץ חפץ, ובד"ה וידעת היום פי' וזאת המצוה דקאי על ק"ש לעשות בארץ, ארץ היא אמונה, ונק' זבת חלב ודבש, כי האמונה א"צ על ממכ"ע כ"א על סוכ"ע ומזה נמשך הגדלת המדות בחי' אהבה בתענוגים,

———

* שכינתו: בכת"י ב': הדעת.

ד"ווכיץ ווכן

ולע"ל ומלאה הארץ אמונה בבחי' דיעה גילוי סוכ"ע כו' נשמע דבחי'. ארץ זהו אמונה איך אני הוי' לא שניתי, ולכן כמה יפה א"י שאמונה נמשל בה לפ"ז י"ל שהיא ארץ חטה ושעורה, שעורה שעור ה' וחטה כ"ב אתוון דאורייתא הכל נמשכים מאמונה בד"ה וזאת המצוה, פי' ארץ הוא ג"ע כמ"ש ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגם ארץ ממכ"ע. בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה בארציך, פי' כי יש למעלה ארץ החיים שממנה נמשך חיים ומזון לכנס"י כו' דוגמת ארץ הלזו התחתונה כו' כי לא יועיל הון כו' ע"ש, וע' ברבות בראשית ר"פ י"ג ע"פ וכל שיח השדה, כל שיחתן של בריות אינה אלא על הארץ כו', ועיי' ברבות פ' אחרי ר"פ כ"ב ע"פ ויתרון ארץ כו' אפילו הוא מלך כו', לשדה נעבד כו' ע"ש. ועד"ז ארץ החיים העליונה משפעת שעורה שיעור ה' לכל חד לפום שיעורא דילי' וכן חטה, וכמ"ש רבות תולדות פס"ו ע"פ ומשמני הארץ ורוב דגן זה תלמוד כו', אך ארץ התחתונה א"י מכוונת כנגד ארץ העליונה, ולכן אין מביאין העומר ושתי הלחם אלא מן הארץ כו'. סד"ה השמים כסאי פי' ושלשה נק' ארץ כנס"י ותושבע"פ ומצות וכולן נרמזו בפסוק ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה'. רבות במדבר פ"ג דרט"ו ע"ב א"ר לוי אתה מוצא דברים רבים ברא הקב"ה ובירר לו אחד מהן ברא ז' ימים ובחר הקב"ה בשבת כו', ברא ארצות ובירר לו א' מהן א"י שנאמר תמיד עיני ה' אלקיך בה, ברא עוכומ"ז ובירר לו כו' ישראל שנאמר ובך בחר ה' כו'. והנה ידוע ענין ובירר לו שבת שבשבת נמשך ומאיר מבחי' חצר הפנימית הפונה קדים שלמעלה מהשתלשלות כו', וכן ישראל מקבלים מבחי' פנימי' כמ"ש באגה"ת פ"ד ולכן לגבי בחי' זו עוונותיכם מבדילים בד"ה ביום השמיני עצרת וע"כ ניתן לישראל שבת בד"ה לבאר ענין יוהכ"פ וא"כ עד"ז ובירר לו ארץ היינו ג"ר אשר בא"י מאיר מבחי' פנימי' השפע כו', וכ"מ בהדיא בזח"א ס"פ נח דע"ה ב' ע"פ שער החצר הפנימית וע"ש בפ' לך לך דע"ח ע"א וס"פ הנ"ל דצ"ה ע"ב ע"פ אשריך ארץ שמלכך בן חורין, היינו שמקבלת מז"א דאצי' הנק' בן חורין שמקבל מאו"א בינה בן י"ה, וכ"ה בפ' חיי קכ"ד סע"ב וס"פ תרומה קע"ד ב' קע"ה סע"א, והיינו שבחי' בן חורין הנ"ל זהו תפארת שנק' בריח התיכון שמבריח מע"ק עד ארץ מל' כו' כמש"ש ע"ב, והנה בריח התיכון הוא יעקב, וכתיב אלה תולדות יעקב יוסף ופי' בזח"א וישב דק"פ סע"א שהשפעת הת"ת(*) הוא ע"י יסוד הנקרא צדיק, וכמ"ש וצדיק יסוד עולם, וע"כ נתנה הארץ בזכות מילה דהיינו מ"ש ברבות כאן אם מקיימין בניך את המילה הן נכנסים לארץ, כי כל עיקר ענין הארץ שמלכך בן חורין ז"א המקבל מע"ק ומשפיע ע"י היסוד וא"כ זהו דוקא ע"י המלה כו'. ומזה יובן דכל ד' דברים קבלת אלקותו ית' ושבת ומילה וארץ הכל אחד, כי השפעת הפנימית הנ"ל נמשך בשבת לארץ העליונה ע"י צדיק יסוד עולם, ועיי' זח"א ר"פ נח.

רבות פ' אמור פכ"ח דקצ"ח ע"ב רבי יוחנן אמר לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך שעל ידי מצות העומר זכה אברהם לירש

(*) הת"ת: בכת"י ב' אין תי' זו.

את ארץ כנען הדא הוא דכתיב ונתתי לך ולזרעך אחריך, ע"מ ואתה את בריתי תשמור ואיזה זה מצות העומר, והקשה הי"מ שם למה נק' מצות העומר בריתי, והנה לכאורה י"ל משום שכל קרבנות הציבור והיחיד באין מן הארץ ומחוץ לארץ, חוץ מן העומר ושתי הלחם שאינן באים אלא מן החדש ומן הארץ ע"כ שייך קרבן עומר יותר לירושת הארץ, אבל יותר נראה כי הנה יש לדקדק בלשון המדרש למה קראה ארץ כנען ולא א"י, אך הענין דהנה מבואר בזח"א לך ע"ג א"ב בענין שהארץ היתה תחלה בידי כנען ע"ד בא נחש על חוה ובמא"א אות א' סעיף קכ"ו ארץ כנען נק' רחל כשיש שליטה לכנען ואחיזה בה וזהו ענין כרחל לפני גוזזי' נאלמה בזח"ב וארא קט"ב וכמ"ש מזה סד"ה את קרבני לחמי וע"כ צריך לעורר רחמים ע"ז וליקחה מבחי' כנען כו', וזהו מי יתן טהור מטמא, וזהו ענין מנחת העומר שבאה מן השעורים דוגמת מנחת קנאות כמ"ש ברע"מ פ' אמור צ"ז א' בד"ה והניף את העומר בדיקו דאשת חיל כו', ועי"ז ונקתה ונזרעה זרע, וזהו ענין ואתה את בריתי תשמור דשייך למצות העומר, ועיין בפרד"ס ערך ברית. רבות נשא פ"ט קרוב לר"פ דרכ"ח א' ד"א איש איש כי תשטה אשתו וגו' הה"ד ונתתי לך ולזרעך אחריך את ארץ מגוריך כו' ונתתי לך הה"ד כי ה' אלקיך מתהלך כו' ושם דף הנ"ל עמוד ד' ולזרעך אחריך לאותו זרע שיהי' מיוחס אחריך לו אתן את ארץ מגוריך לאחוזת עולם ואהי' להם לאלקים כו'. והנה בד"ה והי' לכם לציצית כ' אדמו"ר נ"ע פי' ולא תתורו כו', אשר אתם זונים זנות נקרא בחי' התלהבות ורשפי אש זרה כמו זונה הלהוטה אחר זרים וסרה מאחרי בעלה שכל הנאות הצריכות לאדם ליהנות מעוה"ז תהיינה בקרירות וכאילו כפאו כו', וכשם שהזונה אסורה לבעלה כמ"ש איש איש כי תשטה אשתו כו' ונטמאה כו', כך מי שנמשך אחרי אש זרה לא לה' בהבלי העולם ותענוגות בני אדם לא יוכל להיות בחי' אשה אש ה' לקבל בחי' איש אש יו"ד להיות תקראי אישי כו' עכ"ד ועיין מענין זונה במא"א אות זיין סכ"ג, ולפ"ז העומר הוא בדיקו דאשת חיל כי בא מן השעורי' מאכל בהמה בירור נה"ב שלא נטמאה באש זרה דהבלי עולם כו', ועמ"ש בבה"ז ר"פ חוקת ע"פ כן דרך אשה מנאפת כו' ובלק"ת מהאריז"ל פ' וישב ע"פ ויחשבה לזונה, אך קצת צ"ע לומר על מי שנמשך אחר תענוג היתר יהי' נק' זונה כו', והנה במ"א פי' אדמו"ר נ"ע ע"פ אשה תארש ואיש אחר ישגלנה דהקללה קאי על הס"מ דכמו שיש אירוסין ונישואין בקדושה שהם מקיפים ופנימי', עמ"ש בד"ה טוב לחסות שזהו ענין קדשנו במצותך, ואח"כ ותן חלקינו בתורתיך, כך בנפול הנופל תחלה הרהורי עבירה זהו אשה תארש שהמחשבה רעה מקפת אותו זהו מקיף ואח"כ גוף העברה בפו"מ זהו הנשואין ויחוד וע"ז נתקלקל היצה"ר שאע"פ שאשה תארש לא יעלה בידו להחטיאו בפו"מ כי ישוב האדם כו', ומזה נשכיל שבחי' זונה היינו כשקיבלה ממקיפים ופנימים דקליפה, משא"כ מקיפים לבד אין זו זונה עדיין. בחיי פ' תשא קי"ט ג' ע"פ ונחלו לעולם, פי' מש"כ ונתתי לך כו' לאחוזת עולם שינחלו אותו עולם שהוא מכוון כנגד הארץ והיינו כי העוה"ב הוא בינה שהוא מכוון כנגד הארץ שהיא מל' או כי העוה"ב הוא שכר מעשה המצות אשר עיקרם לעשות

בארץ, אך היינו ג״כ מטעם הנ״ל שהארץ מכוון נגד ארץ עליונה, ועמ״ש סד״ה כי ההרים ימושו בענין ואגודתו על ארץ יסדה ובד״ה יו״ט של ר״ה.

בחיי* ס״פ לך לך. עוי״ל בפי׳ ונתתי לך כו׳ את ארץ כו׳ ואתה את בריתי תשמור, שהארץ נתנה בזכות המילה, והוא עפמ״ש ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ, ופי׳ בזח״א ר״פ נח דצדיק היינו מאן דנטיר ברית וכתיב אם לא בריתי יומם כו׳, דהיינו שע״י יסוד נמשך מבחי׳ יסוד אבא הנק׳ יומם כו׳, עמ״ש מענין יומם בסידור בד״ה אדני שפתי תפתח, ונמשך בבינה ומל׳ וזהו ענין הארץ, ולכן ע״ז יירשו ארץ שהוא עוה״ב כמ״ש במשנה ר״פ חלק דהיינו תחיית המתים ע״י התגלות עתיק בבינה וגילוי זה נמשך במל׳ כו׳, עמ״ש בישעי׳ סי׳ סמך כ״א ע״פ ועמך כו׳, ומ״ש ע״פ יומם יצוה הוי׳ חסדו.

ויאמר אלקים אל אברהם שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי, כי שרה שמה. ואיתא בגמרא ספ״ק דברכות דף י״ג ע״א אלא מעתה הקורא לשרה שרי ה״נ (שיהי׳ עובר בלאו) התם קוב״ה אמר לאברהם שרי אשתך לא תקרא כו׳, ופי׳ מהרש״א דלא נעקר שם הראשון רק לגבי אברהם כדאמרינן אמר לאברהם כו׳ ע״ש, פ״ק דר״ה ט״ז דברים מקרעי׳ גז״ד של אדם כו׳ ואחד מהן שינוי השם שנאמר שרי אשתך כו׳ וכתיב וברכתי אותה כו׳, ירושלמי פ״ג דסנהדרין, רבות במקומו לך לך ר״פ מ״ז, ור״פ וארא קכ״ד ד׳.

י׳ שהוסיף ליהושע*, ולאברהם ושרה ויוסף ההי״ן, ועמ״ש ע״פ שרי אשתך כו׳ שרה, והמכוון דבאצי׳ הגילוי ע״י יו״ד כו׳ צ״ל צמצום מא״ס כדי להיות ההמשכה, והוא מ״ש בע״ח כולם בחכמה עשית ע״י חכמה דא״ק נמשך באצי׳, אבל בבי״ע ע״י ה׳ אימא מקננא כו׳, כי אם הי׳ הכל צמצומים גם מן המל׳ הי׳ חושך גמור לכן עוה״ב אצילות נברא ביו״ד ועוה״ז* בה׳ עי׳ אגה״ק ויעש דוד שם, ודוגמא לדבר נ״ל לבאר ע״פ מה שמצינו דשערו׳ דע״ק תכלית הקדושה ומשערות דנוק׳ יונקי׳ החיצוני׳ והטעם דמע״י א״א להמשך כ״א ע״י צמצום שהוא השערה ונמצא המשכה מצומצמת זו היא תכלית הקדושה עליונה, משא״כ הצמצום ממל׳ יהי׳ חושך, וע׳ ביאור זה

בחיי: בכת״י ב׳ נכתב קודם לזה: שייך לפסוק ונתתי לך בפ׳ לך לך י״ז ח׳.

י׳ שהוסיף ליהושע: קטעים אלו נמצאים בבוך נח חן בין פ׳ לך לך לפ׳ וירא, ורשום למעלה לקוטים.

ועוה״ז: בכת״י ב׳: ועוה״ז בי״ע.

ע"פ ונקדשתי בתוך כו' לכן נוסף ה' לשרה (ולאברהם יש טעם אחר ע"ש) וכן ליוסף כדי שילמוד ע' לשון (בסוטה דף ל"ו) כי ע' לשון הם מקור ההמשכה לע' שרים דבי"ע שכולם יונקים מהר"ק, ולצורך בחי' השפעה זו הוצרך לאות ה' דוקא כמו באברהם בשביל שיהי' אב המון גוים כמ"ש שם, ונ"ל דהיינו ה' תתאה מל' שעי"ז נמשך לבי"ע לברר כו', לכן יוסף עצמו יסוד ז"א לא הי' יכול להבין ולהשפיע להע"ש זולת ע"י המל'.

והנה פני יהושע כפני לבנה ויש ג"כ פגימו סיהרו רגליה יורדת (כו') ולכן כדי שלא ינקו החיצוני' מהפנימית הוצרך לומר י"ה יושיעך ע"י היו"ד לצמצם כו' שלא יגיעו למקום שאינו ראוי, ושרה י"ל המל' כמו שהיא באצי' משא"כ יהושע כיבוש מלחמה ע"ש ע"פ קומה ה' למנוחתיך.

עוד נ"ל בענין ב' ההי"ן דאברהם ושרה עיין ויקהל בתקס"ז איך ביסוד אבא נכללו ה"ח וה"ג ופי' כי מדעת מתחיל ההתחלקות לה"ח וה"ג ומזה מתחלק אח"כ לרבבות מדריגות אבל כשהם כלולים ביסוד אבא זהו ויקהל למעלה מהתחלקות, וזהו אברם יסוד אבא, וכדי להיות הולדה והתחלקות בבי"ע בסוד וארבה כו' יצחק הוא ע"י הדעת מחבר מוחין למדות ויסוד מדות לדבור, והיינו שמתחלק לה"ח וה"ג להיות בנין המל' בסוד כתוב מל' וגבורתיך וה"ח המיתוק להיות ערב ובוקר רנגא ושמחה ביטול היש זהו ב' ההי"ן.

ע' עוד ע"פ ואתא מרבבות כו', נ' לומר שרי כתר מל' אז אינו מוליד כנזכר בבה"ז בלק ע"פ שחורה אני כו' ודוקא ע"י הוספת ט"א זהו שרה מוליד, ע' ילקוט פ' לך יו"ד דשרי נחלק לב' ההי"ן ר"ל יסוד אבא שיהי' בו ה"ח וה"ג * סתומי' נתגלו לחוץ. (עיין במ"ש בפסוק שרי אשתך הנ"ל, ומ"ש אברם אינו מוליד היינו להיות אב המון גוים אבל לא בשביל יצחק זה דחוק, וההכרח שהביא לפרש כן היינו משום דהא באצי' הגילוי ע"י יו"ד, נ"ל דיש ליישב ולומר דהא אברם הוצרך להוולד שיומשך הנשמה בעשי' ולא די בלידה באצי' א"כ לצורך הלידה בבי"ע צ"ל ה', ומ"ש כי אב המון היינו דבחי' זו א"א להיות כלל בלתי ה"ה משא"כ בענין לידת יצחק שה"ה בשביל ירידת הנשמה מאצילות לבי"ע ולא בשביל עיקר לידת נשמה כו' באצילות, ועיין בלק"ת פ' לך ע"פ ויאמר כו' לך לך.

ענין בן בג בג ובן הא הא, דפירשו דב"ג עולה ה', וקשה למה לא אמר בן דא שעולה ג"כ ה' ולמה אמר בג. אך הענין כי ה' דאברהם הם ה"ח וה' דשרה הם ה"ג כנזכר בלק"ת ס"פ לך ע"פ ולא יקרא עוד כו' וידוע דהחסדים יש בהם מכוסים ומגולים ב"ח הם מכוסים וג"ח מגולים, וזהו בן בג דוקא (גם אפשר דלפעמים מתגלים כל הה"ח, ע' הרמ"ז ר"פ וירא וי"ל דהיינו בן ה' ה' וכשרק ג' מתגלים וב' מכוסים זהו בן בג בג וצ"ע).

וה"ג: בכת"י ב': וה"ח.

ערלה* רק באנשים ובצומח ג' שני ערלה באילן דוקא, כי האדם עץ השדה וגם הערלה ליכא רק בזכר. והנה דצח"מ כנגד ד' אתיות השם וידוע י"ו זכרים משא"כ ב' ההי"ן נוק' שהם חי דומם.

מאשר* יושיט לו המלך כו' אי' בשל"ה ומנה"מ ר"ת מילה, ע' בעה"כ שרביט יסוד, ואף שנתבאר במ"א דמילה כסף ה"ח י"ל הרי ג"כ מיתוק הגבו' בסוד יין וזהו זהב וכן את בריתי אקים את יצחק קץ חיי יסוד מקבל ג"כ מגבו' ואפ"ל דלע"ל ומל ה' ואז לוים יהיו בהנים ולא בכסף תגאלו רק זהב היינו מילה לע"ל, ועכשיו כסף מטבע וילקט יוסף כו', חסד יבנה אבל לע"ל זהב, ויש ג"כ משיכה כמו מנחה ששלח יעקב ליוסף סוספיתא דדהבא ושרשו זהב טהור מקיף דתהו לבונה זכה. את שרביט הזהב ר"ת אשה כמאן דמהילא דמיא ואח"כ כל השרביט, והוא כענין משיכה וכסף באהבה דמסט' דימינא כמו"כ בשמאלא דקדושה יש לבבך ומאדך גבו' דבינה כו'.

וישב, וימשכו בע"ח סוף של"ב פ"ה מבואר ענין גניבת יוסף שהוא המשכת שליש העליון דחסד המגולה לשינקו החיצונים מזה, ונודע דע"י המילה נמשך גילוי חסד זה בקדושה, והנה נת' אצלינו איך שהמשכה זו נק' כסף וצ"ל תחלה העלאה ונק' משיכה ע"ש. לפי"ז נ"ל לפרש דלכך גם בזלעו"ז ביניקת החיצונים מבחי' זו נזכר ג"כ משיכה וכסף בפסוק זה, וי"ל דע"י שהאדם נמשך בתאוות ממשיך עליו מלמעלה אהבות רעות מהיכלות הטומאה וזהו בחי' כסף נמאס ירמי' ו', וגם כסף מלשון איכסף בושת וחרפה, וכמ"ש בערלה חרפה היא לנו, ועמ"ש ע"פ כעוטי' כו'. ובזה יובן מה שמילא יוסף כספם של השבטים להמשיך להם אה"ר דקדושה לתקן הפגם.

ומל* את לבבך ואת ר"ת אלול ע' אגה"ק ד"ה אין ישראל נגאלין כו' ומובן דגילוי פנימי' נלקח מלמעלה מן הדעת וי"ל דגילוי זה באלול י"ג מדה"ר כו' וזהו גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות עמ"ש ע"ז דר"ל המילה הגדולה גילוי פנימי' יסוד דע"י הוא ע"י י"ג בריתות והן מענין י"ג מדה"ר דאלול, וע' מאמר הנ"ל לקשרו עם אגה"ק, עוי"ל בע"א כי גילוי פנימי' הלב הוא למעלה מהדעת התחתון ע' אגה"ק, אבל י"ל שנלקח מדעת עליון שממשיך כתר במדות כדפי' ע"פ מים רבים כו' ועז"א אם אין דעת אין בינה משא"כ ד"ת מקבל מבינה לבד, ובנפש דעת מהתבוננות שמיעה לבד, אבל ד"ע ראי' ממש חכ' כתר (ע' ענין ראי' ע"פ ועשית בגדי קדש) ואלול אל דיעות כולל ב' דיעות ג"כ ד"ע ע"כ אז ומל כו' גילוי פנימי' הלב, לכן בכור נוטל פי שנים בנכסי האב דוקא.

ערלה . . מאשר : ב' קטעים אלו נמצאים גם באוה"ת מגילת אסתר ע' ב'רצו.
ומל : נדפס גם באוה"ת פ' תבוא ע' תתשלה.

בד"ה* בעצם היום הזה בת"א ס"פ לך לך והוא דרוש בתקס"ג, ולא שמעתיו כ"א מפי כתבי', וביאור ענין מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי', (הג"ה, וכן מאשר יושיט לו המלך ר"ת מילה, מוכח דמילה יש לה שייכות לבחי' שרביט הזהב, ועיין מענין שרביט הזהב בת"א סד"ה ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב, ועיין במאו"א אות שין סעי' ס"ט, ועיין בסש"ב מענין כמעלת הזהב על הכסף, ובת"א בד"ה ועשית ציץ זהב ובפע"ח שער חג המצות פ"ו גבי ולא בכסף תגאלו, עכ"ה) שיש ב' בחי' מילה הא' מ"ש ומלתם את ערלת לבבכם בחי' אם ישראל עושין תשובה נגאלין, ע' באג"ה סי' ד' ואח"כ ומל ה' את לבבך בבחי' אתעדל"ע (הג"ה, ואפ"ל על מילה זו נאמר למנצח על השמינית שהרי למנצח על השמינית נאמר ג"כ על כנור של שמונה נימין שיהי' לימוה"מ, וא"כ מה שגם מילה עכשיו היא בשמיני היינו לפי שהיא אתעדל"ת לבחי' מילה דלע"ל עכ"ה) ועל מילה זו היא ר"ת מי יעלה לנו השמימה וס"ת הוא הוי' כי מילה זו הוא ע"ד עד יעבור עמך הוי', וזהו גדולה מילה שנכרתו עליה שלשה עשר בריתות, ובתורה נכרתו ג' בריתות כי על התורה נאמר לא בשמים היא שנשפלה למטה מבחי' שמים ובמילה נאמר השמימה, י"ג בריתות הם י"ג מדה"ר שלמעלה מן החכמה (הג"ה, יש לומר כי התורה היא המשכה מאצילות בג' עולמות בי"ע כמ"ש בתורה אור פ' בראשית בביאור כי כאשר השמים החדשים, ע"כ נכרתו עליה שלשה בריתות שיומשך האצי' בג' עולמות בי"ע, אבל המילה הגדולה מי יעלה לנו השמימה זהו המשכה מבחי' שלמעלה מהאצי' היינו מבחי' כתר אנת הוא חד ולא בחושבן, ולכן נכרתו עליה י"ג בריתות להמשיך בעשר ספירות דאצי' ובג' עולמות בי"ע, עכ"ה) וזהו נמול אברהם ולא כתיב וימל אלא ע"ד ומל ה' (הג"ה, ועיין במד"ר פ' וירא פמ"ט בפי' וכרות עמו הברית, וגם בעצם היום הזה י"ל ע"ד והשביע בצחצחות נפשיך ואז ועצמותיך יחליץ, וכמ"ש במ"א ע"פ הזהר תולדות דקמ"א א' וע"פ ונחך ה' תמיד וע"פ דודי צח ואדום).

ב) הביאור ע"ז יש להקדים שיש באדם נר"נ ח"י, נר"נ הם או"פ המלובשים בכבדא ליבא מוחא (הג"ה שהם שרש בשר גידים ועצמות, עכ"ה) וחיה יחידה הם מקיפים שאינם נכנסים ומתלבשים בהכלים, (הג"ה, ע' מזה בביאור דהשמים כסאי, ובביאור כי כאשר השמים החדשים שבלק"ת סוף שה"ש, ועוד בסידור בהביאור ע"פ ועשו להם ציצית, ובלק"ת ביאור כי תצא דרוש השני וביאור וידבר אלקים דגבי חג השבועות, עכ"ה) וענין שמים וארץ הם ג"כ מקיפים ופנימים (הג"ה, עמ"ש בת"א פ' בראשית בד"ה כי כאשר השמים החדשי' גבי שהארץ אינה אלא כגרגיר חרדל לגבי השמי' המקיפים, כך ערך בחי' הרצוא לגבי השוב כו' עכ"ה) ויש שמים וארץ תתאין ויש שמים וארץ עילאין כנזכר בזהר פ' ויקהל דרנ"ו ע"א ע"פ השמים שמים לה', היינו שמים וארץ תתאין הם זו"נ שהמל' נק' ארץ והיינו מפני שמל' דאצי' היא

בד"ה בעצם היום הזה: נדפס גם בלקו"ת לג"פ צג, ב בשינוים וחסר ויתיר. וראה לעיל בהערה בכרך ג' דף תע, ב.

מקור של בי"ע שהם בעלי גבול והיא מתלבשת בתוכם להחיותם כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע בחי' ממכ"ע לכך היא נק' ארץ שהוא בחי' היותר תחתונה ושפלה, כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה ענין חנוכה, ובלק"ת בד"ה והי' מספר בנ"י, והמדות דאצי' שאינם מתלבשים בבחי' או"פ בבי"ע כ"א הם הסובב * והמקיף לכך נקראים שמים וכגבוה שמים על הארץ כך גבהה מדרגתם מבחי' מל' היורדת בבי"ע ועל בחי' שמים וארץ אלו אמר מרבע"ה האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי, כמ"ש בזח"ג ואתחנן דרס"ג ע"א. אך מה שהם נקראים בחי' שמים כמשל השמים שהם מקיפים את הארץ מראשה ועד רגלה, והי' די לומר כגבוה השמים על הארץ כו', אך זהו כמשל ביטול הדבור לפני השכל מקורו שהשכל הוא מקיפו מכל צד, והוא בתוכו בבחי' ביטול לגמרי ומוקף ממנו, והיינו כמ"ש בסש"ב פ"כ למשל כמו בנפש האדם כשמדבר דבר א' שדבור זה לבדו כלא ממש כו' לגבי עשר בחי' הנפש חב"ד כו' ושם פכ"א שלגבי הקב"ה גם אחר התגלות הדבור כב"י הדבור בטל אצלו כמו באדם ביטול הדבור בעודו בשכלו ולבו טרם שיצא אל הגילוי כו' ע"ש באריכות, ולכן נק' המל' דאצי' שהוא בחי' הדבור בשם ארץ לגבי המדות דאצי' שנקראו שמים שהדבור מוקף ובטל לגבי המדות כביטול דבור האדם לגבי שכלו בעודו עדיין בשכלו כמו עד"מ מאמר יהי אור שזהו החיות של האור דבי"ע ונמשך ממדת החסד דאצי' המקבל מחכמה, הרי מאמר זה אף לאחר שיצא אל הגילוי הוא בטל לגבי מקורו מדת החסד, כביטול דבור האדם קודם שיצא אל הגילוי בעודו כלול במדת החסד שבלב, שהיה מוקף מהמדה ובטל שם לגמרי, וכן עד"ז בכל היו"ד מאמרות, ולכן נקראו המדות עליונות בשם שמים והדבור העליון נק' ארץ, וזהו נקרא עדיין שמים וארץ תתאין, וכמ"כ יש עוד שמים וארץ עילאין (הג"ה, ועמ"ש בד"ה וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ דכפל ב"פ בארץ, מורה על ב' בחי' ארץ הנ"ל, היינו ארץ מגורי אביו זהו הבינה המקבלת מבחי' אבא ולכן נק' מגורי אביו בארץ כנען היינו המ', וזהו ג"כ ענין אתהלך לפני ה' בארצות החיים, פי' בארצות היינו ב' ארצות הנ"ל, וכן פי' בפרדס ערך ארץ, שהמ' נק' ארץ וכן הבינה נק' ארץ עליונה, וא"כ ממילא מובן שהחכמה נק' שמים עילאין אע"פ שלא נזכר כן בפרדס ערך שמים בפירוש, עכ"ה) היינו שמים עילאין הוא חכמה ובחי' הבינה נק' לגבי החכמה ארץ כי בינה הוא ההשגה וההבנה שיוכל להתלבש בהכלים דאצי' בבחי' או"פ ונקראת אם הבנים שמבינה נולדים המדות דאצי' וכמו בעבודת ה' מההתבוננות נולדים המדות אהוי"ר כו' ומאחר שיוכל לתפוש ההשגה בהכלים של המדות אהוי"ר ה"ז נק' יש, משא"כ החכ' היא בחי' אין, כמ"כ למעלה מהבינה נולדים המדות דאצי', וזהו להנחיל אוהבי יש, וזהו נק' תבונה, אותיות בן ובת, שהם אהבה הנק' בן ויראה הנק' בת, כי נה"י דתבונה נעשו מוחין לז"א, וע' בסש"ב פט"ז בהג"ה, וע' מענין תבונה בזח"ג האזינו דרצ"א ע"א, וכיון שהתבונה מתלבשת בז"א לכך נק' ארץ, וכ"כ בפרדס ערך ארץ עליונה שכמו שהארץ מוציאה

הסובב: בלקו"ת לג"פ: הסובבים.

כל מיני צמחים ותולדות כן הבינה הוציאה ההויות והמציאם אל הפועל, אבל החכמה נק' שמים עילאין שהחכמה הוא השגת הביטול מה שאינו יוכל להתלבש בהשגה בכלי, (הג"ה, וכמ"ש מזה בלק"ת בתחלתו בהביאור ע"פ אלה פקודי המשכן פ"ב באריכות קצת יעו"ש, לכך נק' שמים בחי' אור מקיף כי אור א"ס ב"ה שורה בחכמה, וכמ"ש מזה בפ' ואתחנן בד"ה ואהבת את הוי' ושם רפ"ב, ועמ"ש בהביאור ע"פ וידבר אלקים בלק"ת פ' במדבר ושם פ"א בענין שהחכמה נק' חיה כמ"ש והחכ' תחי' והוא בחי' מקיף על גר"נ דהגם שהחכ' הוא ראשית הגילוי היינו בחי' יסוד אבא הארה בעלמא מבחי' אבא בא לידי גילוי והתלבשות אבל עצמיות אבא טמיר ונעלם כו', וע' מזה ג"כ בבה"ז פ' אמור על המאמר וגם אמנה אחותי בת אבי היא, וע"כ החכ' נק' שמים והבינה נק' ארץ, ועמ"ש בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ כנישין תהא ושם פ"ג ג"כ מענין חו"ב שהבינה מאירה בהמדות בבחי' קירוב, משא"כ בחכמה נאמר אחכמה והיא רחוקה ממני, ושם פי' ג"כ שהם תשב"כ ותשבע"פ וידוע דתשב"כ נק' שמים ותשבע"פ נק' ארץ, וע' בפרדס ערך ארץ עליונה וז"ל היא הבינה ונקראת ארץ כי היא בערך ג' ראשונות כערך המ' אל שמלמעלה ממנה עכ"ל, מזה מבואר שהחכ' נק' שמים לגבי הבינה, וע"ש ג"כ בערך שכינה ומ"ש בלק"ת בד"ה שה"ש, עכ"ה), אך פנימיות בינה היא א' עם חכמה ולא שייך לומר ע"ז כגבוה שמים על הארץ שהרי חו"ב נקראו תרין ריעין דלא מתפרשין והכל א' שפנימי' בינה זהו"ע ההשגה וההבנה של הביטול באוא"ס ע"ד הבן בחכמה וחכם בבינה ע' בבה"ז פ' וארא אלא מה שהבינה נק' ארץ זהו בחי' הנק' תבונה אותיות בן ובת כנ"ל וכמ"ש מזה בזח"ג פ' האזינו שם ע"פ כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך כו' בינה עילאה מתבונה, וכמ"ש במ"א בענין מ"ש ולתבונתו אין מספר, דקשה איך שייך ענין מספר ואין מספר על התבונה, אלא לפי שהתבונה הוא מה שמאיר בהז"ת הנק' בן ובת ונמשך מזה מדרגות השתל' אין קץ דוגמת וידבר שלשת אלפים משל בת"א בד"ה מזוזה מימין, לכן שייך ע"ז אין מספר, אבל בעצמות הבינה לא שייך כלל לומר גדר מספר ואין מספר ונק' חכ' בחי' חי' שהוא המקיף של הנשמה, (וע' מזה בד"ה מזוזה מימין הנ"ל בענין מ"ש ויהי האדם לנפש חיה ות"א לרוח ממללא, וע' באג"ה ד"ה ויעש דוד שם והרמ"ז פ' בא בדף מ"ם כ' שבחי' חיה נמשכה מפנימי' אריך המושפע לאבא במקומו ויחידה נמשך מבחי' עתיק כו' ע"ש) ובינה נק' נשמה שהיא שורה בכלי בבחי' או"פ ושמי השמים נק' בחי' כתר שהוא המקיף על החכמה, כי חכמה היא נקראת ראשית הגילוי והוא מעט גילוי אבל הכתר הוא נק' סתימא דכל סתימין ונק' יחידה (הג"ה, וע' מענין השמים ושמי השמים בגמ' פ"ב דחגיגה די"ב ע"ב ובילקוט פ' עקב סוף רמז תתנ"ה וע' במדרש תלים סי' קמ"ח גבי הללו שמי השמים, ולפי פירושו י"ל ע"ד מ"ש בזח"ג ס"פ פנחס דרנ"ח א' בפי' והמים אשר מעל השמים יהללו כו', וע' בספד"צ רפ"ה, עכ"ה), וזהו מי יעלה לנו השמימה ר"ל בחי' שמי השמים שהוא כתר וחכמה יחידה וחיה והיינו ר"ת מילה בחי' ומל ה' את לבבך (הג"ה, ועמ"ש בלק"ת סד"ה וידעת היום דרוש הראשון בענין כי הוי' הוא האלקי' בשמים ממעל ועל הארץ מתחת כי כמו שיש הסתר וצמצום בבחי' ממכ"ע הנק' ארץ שזהו"ע

כי הוי׳ הוא אלקי׳ על הארץ מתחת כמ״כ יש בבחי׳ סוכ״ע שהוא בבחי׳ בשמים ממעל הוי׳ זה גילוי ובחי׳ אלקים הוא הסתר וצמצום בהתגברות זלעו״ז כו׳, ומבואר במ״א* בדרוש חרבות צורים שהערלה היא ק״נ שרש יניקתה משם אלקים וזהו מלך אלקים על, וע״י כריתות הערלה והפריעה מתגלה העטרה שהיא בחי׳ יו״ד, וע׳ בלק״ת פ׳ עקב בד״ה ולהבין שרש טעם ושם ספ״א, ואפ״ל לפ״ז בחי׳ שם אלקי׳ אשר בשמים ממעל סוכ״ע זהו ע״ד והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה״ק שגם שם יש בחי׳ פרסא וא״כ ע״י בחי׳ ומל הוי׳ את לבבך נמשך שיהי׳ גילוי שם הוי׳ שבבחי׳ סוכ״ע ולא יעלים ויסתיר בחי׳ שם אלקים, וכעין זה נתבאר פי׳ והניף ידו על הנהר כו׳ שביצ״מ הי׳ קריעת ים סוף שהוא קריעת המסך המפסיק בין אצי׳ לבריאה שיהי׳ גילוי האצי׳ לבריאה ולע״ל יהי׳ בחי׳ זו בהנהר נהר היוצא מעדן היא בינה שהיא ג״כ פרסא מפסקת בין כתר וחכ׳ לז״א, שיהי׳ ע״ז גילוי הכתר והחכ׳ יעויין מזה בסידור בד״ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני, ובלק״ת בד״ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השלישי, ובד״ה והניף ידו על הנהר, ועד״ז יובן ענין גדולה מילה הנ״ל שלא יסתיר גם הפרסא העליונה שיהי׳ הגילוי מלמעלה יותר מבחי׳ ונהר יוצא מעדן, ועמ״ש עוד מענין וידעת כו׳ והשבות כו׳ כי הוי׳ הוא האלקי׳ בשמים ממעל ועל הארץ מתחת בד״ה שובה ישראל דרוש הראשון, ועמ״ש על המד״ר תצוה פל״ח שבזכות המילה נכנס אהרן לבית קדה״ק והיינו בזאת יבא אהרן זאת בריתי שהענין שע״י כריתות הערלה מסך המבדיל ע״ז זוכה ליכנס לפנים מן הפרוכת המבדיל בין הקדש ובין קדה״ק, גבי מילה ב׳ י״ל ע״ד אוכלא דאפרת ע״ד ואכלתם אכול היינו חיצוניות הלב נק׳ ג״כ טוב ומילה זו להעביר חיצוניות הלב רק ישאר גילוי פנימי׳ הלב וגם כמו מעלת בכל מאדך על בכל לבבך ע׳ בד״ה ויקח מן הבא בידו מנחה.

קיצור. ענין מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה כי יש נרנח״י נר״נ הם או״פ חי׳ יחידה מקיפים וכן שמים וארץ הם מקיפים ופנימים ויש שמים וארץ תתאין הם זו״נ ושמים וארץ עילאין הם חכ׳ ותבונה ושמי השמים זהו כתר וזהו השמימה, וא״כ מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה זהו מה שנמשך מבחי׳ חי׳ יחידה ע״י המילה, ובהג״ה ענין כי הוי׳ הוא האלקים בשמים ממעל וע״י המילה נמשך גילוי ש׳ הוי׳ בשמים ממעל ג״כ, וזהו מי יעלה לנו השמימה ר״ת מילה, עכ״ה).

ג) **וכדי** לבאר ענין מילה וענין ומל ה׳ את לבבך יש להקדים ענין הבירורים כי הנה התהוות עולמות בי״ע הוא משבה״כ שהם האותיות (כמ״ש מזה בד״ה והנה אנחנו מאלמים אלומים ובהביאור ע״פ וידבר משה אל ראשי המטות) וכתי׳ ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה שהמל׳ יורדת בלילה בבי״ע ליתן טרף כו׳ וכמ״ש מזה בזהר ויחי דרכ״ט סע״ב וס״פ ויחי דר״נ ע״א ובפ׳ שמות די״ח ע״ב ובפ׳ פנחס דרמ״ט ע״א ושאר דוכתי והיא מבררת

במ״א: בלקו״ת לג״פ: בסידור. וראה שם בשער המילה, ובאוה״ת במדבר דרושים לחג השבועות ע׳ קיח.

הניצוצים שנפלו בבי"ע רפ"ח ניצוצין עם הכולל גימט' טרף וכמ"ש בזח"ג פ' אחרי ד"ס ע"א שזהו ע"ד וטרף ואין מציל וע"ש במק"מ, ועמ"ש ג"כ מזה בלק"ת פ' במדבר בד"ה להבין ביאור הדברים הנ"ל בענין במדבר סיני ע"ש, ובפ' אמור בד"ה והניף את העומר פ"א, שזהו ע"ד יוצר משרתים (הג"ה, ובמד"ר פ' תשא פמ"ז ובפ' מצורע פי"ט ובשה"ש רבה בפסוק ראשו כתם פז פירשו ותקם בעוד לילה שאין רנה של תורה אלא בלילה כו' ועד"ז פי' בזח"ג פ' אמור ד"צ ע"א ובהרמ"ז שם וענין טרף ע"ד טרף נתן ליריאיו, ובמד"ר פ' בא פי"ח נז' ג"כ ותקם בעוד לילה ע"ד חצות לילה אקום להודות לך גם סמכו לענין ויחלק עליהם לילה וע' מזה בזח"א פ' לך דצ"ב ע"ב, ובפ' בא דל"ז ע"ב ובפ' תרומה דקל"א ע"א, וע' עוד מענין ותקם בעוד לילה ותתן טרף בזח"א פ' בראשית די"ח א', וירא דק"ז ע"א וישב קפ"ט א', פ' בשלח ד"ס ע"ב ר"פ יתרו דס"ג ע"ב וע"ש בפי' הרמ"ז והוא ע"ד מ"ש פ' ויקהל דף ר"ד סע"ב פ' פקודי דרס"ב סע"א זח"ג פ' אחרי דנ"ח סע"ב פ' אמור דפ"ו ע"ב, כל אלו המראה מקומות על הפסוקים הוא מבואר בס' בית אהרן, עכ"ה) ומזה נמשך ההעלא' מ"ן בבקר, ועיין בזהר ויחי דף רמ"ז סע"ב ע"פ בבקר יאכל עד ובזח"ג פ' ויקרא דכ"ב ע"ב ובפ' בלק דף ר"ד סע"א ע"פ בקר אערך לך ואצפה שהוא העלאת בחי' ביטול היש אשר מהיש ודבר נפרד נכלל בבחי' ביטול אליו זה נק' העלאת מ"ן ע"ד מים תתתונים בוכים אנן בעינן למהוי קדם מלכא, ועי"ז נמשך אח"כ המשכת ביטול האמיתי משם מ"ה שיוכללו בביטול האמיתי, (וע' כה"ג באג"ה סי' ז' ד"ה זורע צדקה שכר אמת ובת"א בפי' וארא אל אברהם אל יצחק כו' בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו' והמשכת ביטול זה נק' המשכת מ"ד שמברר את המ"ן והוא ג"כ ענין חיבור כי אל דעות מעין ומלאה הארץ דיעה כו', כי הביטול הוא לפ"ע הדעת ויש דעת דבריאה ודעת דאצי' כו', והשפעת הדעת נק' בשם יחוד כו' כמו התלמיד כשמשיג היטב השכל והדעת המשפיע בו הרב וקאים אדעתי' דרבי' ועמ"ש בפי' ובו תדבקון בסידור בהביאור ע"פ אחרי הוי' אלקיכם בענין נפילת אפים כו'), והנה מיחוד זה דמ"נ ומ"ד ב' בחי' הביטול דב"ן ומ"ה נולדים ומתהוים נשמות ומלאכים גבוהים שיהיו כלולים מב' בחי' ביטול הנ"ל מעין ענין האבות הן הן המרכבה שהיו תמיד בבחי' ביטול או מעין נשמות השבטים שאמרו ג"כ כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד, (הג"ה, ובענין נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, ועמ"ש ע"פ בן פורת יוסף, פורת אותיות תופר שתופר ומחבר הב' בחי' דעת דיחו"ת ויחו"ע למהוי אחד באחד, ועש"ז נק' כנס"י אחותי ל' איחוי וחיבור ועמ"ש מענין אחותי בלק"ת ר"פ בהר, וע' מזה בהרמ"ז אמור דצ"ה בענין פתחי לי שארז"ל כחודו של מחט, לרמוז לענין תפירה הנ"ל, ועד"ז הי' חנוך תופר מנעלים, והנה בן פורת ל' פרי' ורבי' שעי"ז נמשך תוספת אורות ונשמות כו' וכנ"ל שמזה נמשכים נשמות גבוהות כו', עכ"ה).

קיצור. וכדי לבאר ענין מילה יש להקדים ענין הבירורים ותקם בעוד לילה ותתן טרף ונק' העלאת מ"ן ביטול היש, ומתעלים בבוקר ע"ד בבוקר

יאכל עד, ועי"ז נמשך אור מלמעלה משם מ"ה, ע' מענין רננא ברמשא ושמחה בצפרא בת"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי דרוש השני, ומהעלאה זו והמשכה זו נתהווים נשמות ומלאכים, בחי' נעשה אדם בצלמינו כדמותינו.

ד) **והנה** כשנצרך להמשיך אור חדש היינו נשמה חדשה לגמרי צריך להמשיך מאוא"ס ב"ה בעצמו שלמעלה מאצי', כי באצי' הם אורות בכלים, שהכלים מגבילים אותן שכך יפעלו ולא יותר, ויש ס"ר שרשים של נשמות, והם מתחלקים כל שרש לס"ר ניצוצות וכשנצרך להמשיך אור חדש מעיקרו שלא הי' כלל במעשה בראשית צריכים להמשיך מאור א"ס ב"ה עצמו שלמעלה מהאצי' ולא מאצילות ששם נמשכו בהכלים והכלים יש להם גבול בפעולתן כמו שנמשך בתחלת מע"ב כן יפעלו (הג"ה, וזהו ע"ד אין כל חדש תחת השמש וע' בפי' תחת השמש בת"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו' שהוא ענין שמש ומגן הוי' אלקים, וע' זח"ג חקת דקפ"ב א', וזהו ע"ד מ"ש באג"ה ד"ה איהו וחיוהי, ולכן הוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין, ועיין כעין זה בלק"ת בשה"ש בהביאור שני דיונתי בחגוי פ"ג ובביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י פ"א, ומ"מ אינו מ"ש כאן כי מש"ש אור חדש הכל עדיין מחיצוניות עתיק רק נק' אור חדש לגבי ההמשכה שמחו"ב עצמן עכ"ה) והנה אין עתה נשמה חדשה לגמרי כלל כ"א הזווג הוא לחדש הנשמות הישנות כ"א לע"ל לימוה"מ יומשכו נשמות חדשות לגמרי (הג"ה, אך כדי להמשיך אור חדש צריך להיות מקור ההמשכה מאוא"ס ב"ה בעצמו, וע' מזה בבה"ז פ' אמור על המאמר וגם אמנה אחותי בת אבי היא, ובלק"ת בשה"ש בד"ה לבאר הדברים ע"פ ששים המה מלכות גבי להיות כי עיקר ההולדה הוא מצד הארת כו'. וצ"ע דהא באג"ה סי' י"ד ע"פ עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה, פי' שבכל ר"ה יורד ומאיר מחכמה עילאה אור חדש ומחודש שלא הי' מאיר עדיין מעולם לארץ העליונה כו' אור חדש יותר שבמדרגת חכ' עילאה כו' ע"ש, וע' בלק"ת בד"ה שוש אשיש ג"כ מזה, ויש לומר דהיינו אור חדש לגבי זו"נ דְאצי' שהם הנק' סדר זמנים, אבל עכ"ז נמשך מחכ' עילאה כמ"ש בהביאור* דיונתי בחגוי הנ"ל ושרשו מחיצוניות עתיק, אבל אור חדש מפנימיות עת"י זה יומשך רק לע"ל, ועמ"ש בת"א פ' בראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים בסופו ובלק"ת פ' צו בד"ה ואכלתם אכול, עכ"ה), והיינו מפני שעתה כל המשכת מ"ד הוא הכל מבחי' אצי' שאף כל העליות היינו שבת ויו"ט אינם מתגלים כ"א מוחין דאבא דאימא דאצי' ולפי התהוות מע"ב הם מספיקים בהשפעתם כו' אבל שיומשך אור חדש כו' אינם באפשרי כי אצי' נמשך מן הקו וחוט של אוא"ס ב"ה ולכך באצי' ג"כ בבחי' קווין* רק נמשכים אורות בכלים והכלים מגבילים כנ"ל לכך אינם יכולים לחדש לגמרי כ"א כפי שנמשך בהן דרך אצי' כו', (ואף הנשמות החדשות לא לגמרי שנ"ל שנתהוים גם עתה אינן מאצי' כ"א ג"כ מא"ס ב"ה רק מלובשים באצי' אבל החדשות

בהביאור: בלקו"ת לג"פ נוסף: בהביאור ונקדשתי בתוך בנ"י הנ"ל בענין פי' יחוד חו"ב, ושם בהביאור דיונתי.

קווין: בכת"י ב' נוסף: הלבש'.

לגמרי אינם נשפעים כלל דרך אצי׳ כמשי״ת) אבל לע״ל יומשכו נשמות חדשות לגמרי שלא היו כלל במע״ב מן א״ס ב״ה בעצמו שהוא בחי׳ עת״י כי אז יתגלה פנימית עת״י שהוא הנק׳ עצמותו ית׳ ולא כמו עתה שאף שנמשך לאצי׳ מע״י הוא רק מחיצוניות עתיק ולא מן הפנימיות אבל לע״ל יתגלה פנימיות עת״י שהוא חוטמא דעתיק כדכתי׳ והריחו ביראת ה׳ וכמארז״ל דמורח ודאין כו׳ וריח הוא בתענוג כו׳ וזהו שאז יתגלה חוטמא דע״י פנימיותו וכדכתי׳ ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד שהם ה׳ עליות עד מאד שהוא בהיפוכי אתוון אדם ופי׳ שמאד הוא בחי׳ עתיק (בחי׳ תחתונה שבמאציל עצמו כו׳) והוא מה שעתה הוא רק אדמה לעליון פי׳ עליון הוא כתר וז״א נק׳ רק דמות לעליון וע׳ מזה במק״מ פ׳ משפטים דקכ״ב א׳ שפירש כן ענין דמות כמראה אדם, אבל לע״ל יהי׳ האדם בבחי׳ מאד (וע׳ בהרמ״ז פ׳ תולדות דקל״ה בענין ואמר ביום ההוא כו׳) שיתגלה בחי׳ שלא הי׳ כלל בסדרי בראשית כו׳, (הג״ה, ענין חיצוניות ופנימיות עתיק י״ל כמו ערך מעלת ג״ע שבו מאיר פנימית המל׳ היינו ג״ר שבה משא״כ בהעולמות מאיר רק חיצוניות ואחוריים היינו ז״ת וע׳ בד״ה אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו, ולכן בהעולמות אין מושג כלל מהות האלקות שמאיר באצי׳ רק מציאותו ובביאורי הזהר פ׳ אחרי על המאמר דע״ז ע״ב, או כענין מ״ש האריז״ל בפי׳ רדל״א שגם רישא עצמו אינו משיג הפנימית שבו כמו שהאדם אינו משיג מהות הנשמה שבו כו׳ ע״ש, א״כ כמו שאין ערך התגלות כחות הנפש שבגוף לגבי עצמיות ומהות הנשמה כמ״כ אין ערך חיצוני׳ ע״י לגבי פנימיותו ועיין מ״ש בד״ה וידבר אלקים דגבי חג השבועות, גם זהו ע״ד ע״ס הגנוזות לגבי ע״ס הגלויות, גם מצינו הפרש עצום בין פנימיות ובין חיצוניות עפמ״ש בפע״ח שער הק״ש פרק ט״ו דפנימית אבא הוא חשוב כמו פנימי׳ עת״י ובודאי דחיצוניות אבא אינו ערוך לעת״י ועז״נ והחכ׳ מאין תמצא יש מאין כו׳, א״כ הרי אין ערוך בין חיצוני׳ אבא לפנימי׳ אבא, וע׳ מזה בסידור בהביאור ע״פ ועשו להם ציצית בסופו גבי ושרש ענין התורה בפנימיות וחיצוניות כו׳ וע׳ בלק״ת בד״ה כי תשמע בקול מענין מפתחות החיצוניות ומפתחות הפנימית, ובמ״א נזכר שעד״מ באדם מחודומ״ע נקרא דרך כלל חיצוניות לפי שהם רק בחי׳ לבושים וכלבוש תחליפם, משא״כ השכל ואפי׳ המדות נקראו פנימיות לגבי מחודומ״ע לפי שהן עצמיות הנפש או מחודומ״ע לגבי השכל והמדות הם כערך הלבוש לגבי הגוף עיין בת״א פ׳ וירא בד״ה פתח אליהו. ואפ״ל דחיצוני׳ עת״י זהו מה שמאיר מהקו וחוט ופנימית עת״י מה שמאיר למעלה מהקו ועיין בהביאור ע״פ בן פורת יוסף בענין ותשב באיתן קשתו. עוד יש להבין מעלת הפנימית שהוא הגבה מאד נעלה על החיצוני׳ ממ״ש בסידור שער המועדים בד״ה זהר אמור דף צ״ד ע״א ההפרש בין פנימיות ז״א ובין חיצוניות ז״א אשר חיצוניות ז״א הם ששת ימי המעשה שהם ו״ק דז״א ויום השבת הוא פנימיות ז״א. והרי מעלת יום השבת על ימי המעשה גדול במאד מאד והוא מעלת הקדש על החול, רק ביאור הענין שם כמו מעלת ת״ת קו האמצעי על חו״ג שבת״ת דוקא הוא שם הוי׳, משא״כ בחו״ג, והיינו לפי שבת״ת קו האמצעי העולה עד הכתר מאיר שם מבחי׳ כתר שהוא בחי׳ תחתונה שבמאציל ולכן עושה שלום בין

חסד וגבורה כו' ע"ש, ועיין באגרת הקודש סימן י"ב בד"ה והי' מעשה הצדקה שלום, ואם כן כמו שיש הפרש עצום בין פנימית ז"א ובין חצוניות ז"א, כך עד"ז נשכיל ענין פנימיות עת"י לגבי חיצוניות עת"י, כי חיצוניות עתיק זהו מחסד וגבורה דע"י ופנימית עת"י היינו תפארת דע"י שבו מאיר מהכתר דע"י שממשיך גילוי אור א"ס ממש וזהו ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו, פי' ביום השלישי תפארת דע"י יקימנו ונחי' לפניו גילוי פנימיות ע"י וע' מזה בלק"ת בד"ה יחיינו מיומים כו', וזהו מ"ש בזהר וישב דף קפ"א וגבה מאד מסטרא דיעקב וכמ"ש בבה"ז שם, וזהו וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק כו', ומ"ש יעקוב מלא וא"ו י"ל מורה על המשכה זו שמפנימית ע"י שהוא ראשית הקו גם וא"ו גימטריא י"ג ז"ס י"ג בריתות שנכרתו על גדולה מילה כו' ולכן* יעקוב מלא וא"ו גימטריא אמן ואמן כי אמן הוא חיבור הוי' אד' וגדול העונה אמן כו', ומבואר לעיל שיש הוי' אלקים בבחי' ממכ"ע, וגם בבחי' סוכ"ע, וענין ומל הוי' היינו גילוי שם הוי' דסוכ"ע וזהו אמן ואמן וכו' שיהי' גילוי שם הוי' דע"י והוא פנימית ע"י כנ"ל משם יומשך הגילוי למטה באד' וכמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' יו"ד רבתי.

קיצור. שעתה אין נמשך נשמות חדשות לגמרי והיינו מפני שעתה כל המשכת מ"ד הוא רק מאצי' ממוחין דאו"א והם מקבלים מחיצוניות עת"י, אבל לע"ל יומשך מפנימיות עת"י והריחו ביראת ה', הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, מאד בלי גבול ואז יומשכו נשמות חדשות מפנימיות עת"י, ועיין מזה בת"א פ' בראשית בהביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים בסופו, ובהרמ"ז פ' תצא סוף דף רע"ז ע"פ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, עכ"ה).

ה) **והנה** מעתה נשוב לענין מילה כי המילה הוא ענין הבירור להפריד הרע מהטוב כי תחלה מכסה הערלה על הברית א"כ הרע והטוב דבוקים יחד, (הג"ה ע"ד שארז"ל במד"ר סדר בראשית כל מה שנברא בשי"ב צריכים עשייה כגון החרדל צריך למתוק התורמסין צריכים למתוק החטים צריכין להטחן, אפילו אדם צריך תיקון עכ"ל, וע' עוד במד"ר ס"פ וישלח ס"פ פ"ג התבן והקש כו' המתינו עד שתבוא הגורן כו', ובמאו"א אות תי"ו סעיף י"ג תורמוס נק' קליפת נוגה שצריכה מיתוק ובי"נ שם מ"כ בשם הרב תורמס אותיות סר מות, להסיר הרע מן הטוב המעורב שם עכ"ל, ועיין מזה בת"א ע"פ אני הנה בריתי אתך, ועמ"ש בענין רשע מכתיר את הצדיק בלק"ת סד"ה אם בחקתי תלכו כו', מבואר בע"ח ושם ספ"ג, עכ"ה), וע"י המילה שכורתים את הערלה מן הברית אז נפרד הרע ואינו מסתיר עוד על הטוב ומתגלה הטוב וזהו הבירור, וכמשל בירור ההלכה שמתחלה הקושי' מכסה שאינו יכול לעמוד על הסברא האמיתית, שהשקר מכסה עליו, ועל ידי הקושי' והפירוק נברר ונתגלה הסברא האמיתי' והשקר נופל ממנה ואינו מכסה

---

*ולכן. אמן: בכת"י ב': ולכן יעקב מלא וא"ו ר"ת אמן ואמן.

עוד על האמת, (הג"ה, וז"ל באג"ה סי' כ"ו והמשכיל יבין ענין פלא גדול מזה מאד מה שנעשה בשמים ממעל ע"י עיון ובירור ההלכה פסוקה מן הגמ' ופוסקים ראשונים ואחרונים מה שהי' בהעלם דבר קודם העיון הלז כי עי"ז מעלה הלכה זו מהקליפות שהיו מעלימים ומכסים אותה שלא היתה ידועה כלל או שלא היתה מובנת היטב בטעמה, הטעם הספי'* חכ"ע שנפלו ממנה ניצוצי' בקליפות בשבה"כ והם שם בבחי' גלות שהקליפות שולטים עליהם ומעלימים חכ' התורה מעליוני' ותחתונים וז"ש ברע"מ דקושי' מס"ט דרע כו' עכ"ל, יעו"ש שהאריך עוד, ובפרדס ערך קושי' כ' קושי' פי' בתיקונים כי המל' נק' כן בסוד תוקף הדין שאז היא קושיא ומחלוקת עכ"ל ובמא"א אות קוף ססע"י י"ב, ולכן קשה מצד הדין גם קושיא מצד הגבורות עכ"ל, אפ"ל ג"כ ע"כ מצד הדין והגבו' נמשך ההעלם המסתיר על האמת, וע"י מה שמברר ההעלם מתורץ הקושי' ומתגלה אמת ה' לעולם עמ"ש בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי ושם פ"א בפי' ואמת ה' לעולם עכ"ה), וזהו ג"כ ענין המילה כנ"ל, והנה מילה הגשמיות הוא סור מרע, ואח"כ ומלתם את ערלת לבבכם, להפריד האהבה זרה בכדי שתתגלה האהבה בלב אליו ית', והיינו ע"י אתכפיא שמכניע יצרו, וכן עי"ז למעלה מל' מבררת ק"נ ותתן טרף לברר הטוב שבק"נ מהרע, (הג"ה, ע' פרדס ערך מילה וערך פריעה, דלהאומרים פריעה ביסוד א"כ המילה ע"י מל' שהיא בחי' חרב פיפיות והיינו כנ"ל ענין שמבררת ק"נ, וע"ש דהפריעה בענין פרי החג כו', וכן במא"א אות מם סעיף ס"ז מילה במל' ופריעה ביסוד להעביר ס"מ ונוק', והי"נ כתב שכ"כ בזח"ג אמור דצ"א סע"ב וע' זח"א בראשית דל"ב סע"א, ואפ"ל ב' בחי' אלו ע"ד סור מרע ועשה טוב, וע' עוד במא"א אות פ' סי"ח ג"כ כנ"ל, ולפמש"ש סכ"ד פרעה נק' המל' דתמן אתפריעו כל נהורין כו', א"כ הי' אפ"ל כדברי הפרדס ערך מילה דהמילה ע"י יסוד, וממילא הפריעה במל' ע"ד שנק' פרעה משום דתמן אתפריעו כל נהורין, ואפשר לשמוע כן מהזהר בראשית הנ"ל, ולפמ"ש בסדור בדרוש חרבות צורים משמע כהפרדס דהא אומר אשר אברהם לפי שהי' גבוה יותר במדרגה לא הי' צריך לפריעה כי עור הפריעה אינו מסתיר לו, א"כ זה כנ"ל שמצד היסוד בא מצות מילה ומצד המל' שלמטה מיסוד צ"ל ג"כ פריעה, וע' כה"ג בלק"ת פ' מטות בד"ה ושמע אביה את נדרה, אמנם לפמ"ש בד"ה למנצח על השמינית מבואר כדברי המא"א דמילה במל' ופריעה ביסוד דכתב כשאין הגילוי ממקום גבוה כ"כ א"צ להסיר רק הערלה והיינו כשהגילוי מהמל', אבל כשהגילוי נמשך מבחי' גבוה יותר אזי צריך להסיר גם עור הפריעה ע"י הפריעה וכו' יעו"ש עכ"ה), וכ"ז הוא העלאת מ"ן ואזי נמשך אח"כ מ"ד מלמעלה לברר את העלאת מ"ן בירור שני ע"י בחכמה אתברירו, כי דא מוחא לדא ודא קליפה לדא, בזח"א פ' בראשית דף כ' ע"א מה שנחשב מוחא הנה לגבי בחינה עליונה יותר נחשב קליפה (הג"ה, וכענין ר"ז צם דלישכח תלמוד בבלי, בת"א פ' יתרו, ועד"ז יובן ענין מילה ופריעה לפמ"ש בד"ה למנצח על השמינית וע"ד וסביביו נשערה כו', ומעין זה יובן

הספי' : באגה"ק קמד, ב : הוא סוד הספי'.

להבדיל באלפי אלפים הבדלות בענין הוי׳ הוא האלקים שמה שלגבי בריאה נק׳ הוי׳ ואורות לגבי אצילות נק׳ אלקים בחי׳ כלים וכן אפי׳ באצי׳ ז״א לגבי ע״ק כו׳, עכ״ה) וכן עד״מ האהבה דכמים הפנים לגבי בחי׳ אהבה דבכל מאדך בלי גבול נחשבת כקליפה לגבי מוחא כי זהו כמו האהבה ע״מ לקבל פרס לגבי האה״ר שלא ע״מ לקבל פרס כו׳, כמ״כ למעלה סדר ההשתל׳ הוא הכל בבחי׳ התלבשות זה בזה שכל אחד נקרא לגבי מעלה הימנו קליפה, וכנ״ל בהמשל, וכמ״כ הבירור הראשון שבירדה מל׳ דאצי׳ בבי״ע את הטוב ונבלע ונכלל הטוב בה הרי לגבי המל׳ עצמה נק׳ זה מילה פי׳ שנחתך ונפרד הערלה שהוא הרע ואינו מכסה עוד (ועי׳ בסידור בענין איתתא כמאן דמהילא דמיא), אבל לגבי הדכר שהוא גבוה ונעלה ממנה הרבה כגבוה שמים על הארץ נק׳ זה עדיין קליפה וערלה לכך צריך הדכר לברר עוד בירור שני אחר בירור הראשון וכן עד רום המעלות כשנצרך להתעלות ממדרגה למדרגה גבוה הימנה צריך עוד בירור ומילה כנ״ל, (הג״ה, ועמ״ש בד״ה במדבר סיני באהל מועד ג״כ ענין בירור דמ״ן ובירור דמ״ד, ובבחי׳ במדבר סיני, כתי׳ ג״כ בחדש השני בשנה השנית לצאת בנ״י מארץ מצרים זהו כעין ב׳ הבחי׳ דמילה ופריעה שהם ב׳ בחי׳ ביציאת מצרים ואזי אח״כ נמשך המ״ד בחי׳ באהל מועד כו׳, ועיין בזהר ויחי דרל״ח ע״ב ע״פ לא תירא לביתה משלג, מ״ט בגין דכל ביתה לבוש שנים א״ת שנים אלא שנים, כגון מילה ופריעה, ציצית ותפילין, מזוזה ונר חנוכה כו׳, והנראה כי שלג כמו שיש בקדושה עליונה לבושי׳ כתלג חיור, כן יש לעו״ז בחי׳ לבן דקליפה, וכן בהרת עזה כשלג ועי׳ במד״ר ס״פ תזריע דקאי על אנטיוכוס שאמר כתבו לכם על קרן השור כו׳, וע״ז לא תירא, כי כל ביתה לבוש שנים מילה ופריעה שהם יסוד ומ׳ דקדושה שבהתחברם יחד דוחים ס״מ ונוק׳ כנ״ל, וז״ש וחרב פיפיות בידם דקאי על מילה במד״ר פ׳ בראשית ספ״ב שעי״ז כורתים הערלה שהיא ק״נ, יעו״ש בזוהר ויחי ובפרדס ערך מילה, איך הגבורות דקדושה דוחים החיצוני׳, והיינו כי היחוד יסוד ומ׳ זהו המתקות גבו׳ בחסדים וכשהגבו׳ ממתקת אז אין שום יניקה לגבו׳ קשות ועמ״ש ע״פ ואני הנני מביא מבול.

קיצור. ומעתה נשוב לענין מילה שלא יהא הערלה מסתיר ומכסה וזהו עד״מ כמו ענין הקושי׳ שמכסה ומסתיר שלא יכולין להבין הדבר, וע״י התירוץ נופל הקושי׳ ונתגלה האמת, וכמו עד״מ הקושי׳ למה הרעותה לעם הזה וכשהי׳ יצ״מ ונתגלה התירוץ ע״ד וארא אל אברהם כו׳ ושמי הוי׳ לא נודעתי להם, וכמ״ש במ״א הרי עי״ז נתעבר המסך המסתיר ונתגלה הטוב, ובמילה עצמה יש לה מילה גשמיות ויש ומלתם את ערלת לבבכם תחלה סו״מ ואח״כ להסיר התאוות זרות ע״י אתכפי׳ וענין מילה ופריעה ע״ד דא מוחא לדא ודא קליפה לדא כך מה שלגבי מ׳ נק׳ בירור שכבר הועבר ההסתר דערלה עדיין לגבי ז״א, והו״ע * יחו״ע נק׳ הסתר ולכן צריך לגלות גם עור הדק של הפריעה.

והו״ע: תי׳ זו אינה בכת״י ב׳.

ואו) **וזהו** הכל ענין מילה דעכשיו בחי' ומלתם את ערלת לבבכם ולאחר שיתברר הכל אזי לע"ל ומל הוי' אלקיך את לבבך שיהי' גילוי יסוד דעתיק היינו המשכה פנימי' מעצמיותו ית' (ע' סד"ה כי ההרים ימושו בענין וברית שלומי לא תמוט) כי עתיק הוא בחי' תחתונה שבמאציל ולכך יתחדשו אז נשמות חדשות לגמרי, וע"ל סעי' ד' למען חייך ע' באג"ה סי' ד' ד"ה אין ישראל פי' שעתה הוא כל ההמשכות מאצי' ואצי' שהוא חכ' נק' חיה, וע' בד"ה מזוזה מימין בענין לנפש חיה וחכ' ביטול הרי הביטול זהו כמשל דבר ואדם בפ"ע שבטל אל המלך אבל כשיהי' ומל הוי' אז יהי' למען חייך שהוא ית' יהי' חייך (הג"ה כמו הנשמה שמחי' את הגוף שהן עצם א', ועמ"ש מזה בלק"ת בד"ה והקרבתם עולה אישה ועמ"ש בד"ה ראה אנכי נותן והיינו שעד"ז יהי' ענין הנשמות החדשות דלע"ל שיהי' בבחי' למען חייך שלמעלה מהביטול, ופי' למען חייך ר"ל ההמשכה מאוא"ס בבחי' אצי' שהוא חכ' הנק' חי', והיינו ההמשכה מבחי' חיי החיים בבחי' חיה, ומ"מ אפ"ל שזהו ע"ד אצי' ע"ס שהן נק' איהו וחיוהי וגרמוהי חד וביטולם להמאציל י"ל ע"ד למען חייך ואינו כמו ביטול מלאך מיכאל שהוא נברא שבו יתכן המשל מביטול העבד אל המלך שהעבד מהות בפ"ע כו', אבל ע"ס דאצי' אף הכלים דע"ס אינן דבר נפרד ח"ו מאחר שהאצי' הוא אלקות אלא שנק' בחי' גופין חסד דרועא ימינא גבו' דרועא שמאלא ת"ת גופא, ע' באג"ה סי"ג ד"ה וילבש צדקה כשריון וכמ"ש בת"ז וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא א"כ ביטול שלהם זהו ע"ד ביטול הגוף להאור והחיות והנשמות שלו כו' ולא כמו ביטול הגוף הגשמי של האדם להנשמה שלו שאין הגוף משיג מהות הנשמה רק מציאותה וביטול להנשמה זהו ע"ד נפשי אויתיך כמ"ש בסש"ב פמ"ד אבל הע"ס משיגים מהות האור והחיות המלובש בהן מאוא"ס, ולכן ביטולן לגבי האור והנשמה שבהן הוא ביתר שאת לאין ערוך מביטול הגוף הגשמי לגבי הנשמה, וזהו שהחכ' נק' חי' כי החכ' כח מה ביטול וביטול זה הוא לבחי' החיות מאא"ס המלובש בחכ' ועמש"ל סעי' ב' בש' הרמ"ז פ' בא שבחי' חי' הוא ההמשכה מפנימי' אריך אבא כו' וא"כ זה הביטול דחכ' הוא ע"ד למען חייך, ועד"ז י"ל יהי' הביטול הנשמות לאא"ס ב"ה וזהו שארז"ל בגמ' פ"ה דב"ב דע"ה ב' עתידין צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה ופרש"י שיהי' שמם הוי' ור"ל כי שם ה' זהו האור המלובש בע"ס דאצי' יו"ד חכ' ה' בינה כו' וא"כ בענין ביטול ע"ס לגבי המאציל שאינו ע"ד ביטול הנבראים דבי"ע לגבי א"ס ב"ה שהוא רק כמו ביטול אדם נפרד לגבי המלך שהוא יש וד"נ אלא שבטל כו', משא"כ ביטול ע"ס לגבי א"ס אינו עד"מ כמו ביטול הגוף לגבי הנשמה ע"ד וכד אנת תסתלק אשתארו כו' כך הצדיקים יהי' ביטולן עד"ז וזהו למען חייך ולכן יהי' שמם הוי' כו', וכ"ז נמשך ע"י ומל ה' את לבבך כו', ומש"כ שזהו ע"י ההמשכה מלמע' מע' מבחי' אצי' כי אף לפי"ז יהי' הנשמות ע"ד מדרגות האצי' היינו כי כדי שיתעלו הנשמות כ"כ שהן נבראי' דבי"ע ע"ד מיכאל כו' ושיתעלו כ"כ להיות כמדריגות האצי' שבהן מלובש הקו מאא"ס זהו ע"י שיומשך להם האור והגילוי מלמעלה מעלה מסדר ההשתל', משא"כ עכשיו שההמשכות הן מאצי' א"א להיות בחי' זו, ועפ"ז

אפ"ל כי המדרש בשה"ש ע"פ עזה כמות אהבה עזה אהבה כמות שהקב"ה אוהב אתכם ההי"ד אהבתי אתכם אמר ה', שאין לזה פי' ולפמ"ש בפי' שנק' על שמו של הקב"ה דהיינו בבחי' למען חייך כנ"ל יצדק משל זה שהאה' עזה כפרישותא דנפשא מגופא, וע' בלקו"ת בשה"ש בד"ה שימני כחותם סעי' ג' עכ"ה) וזהו גדולה מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות דכמו שיש עתה יגת"ד שהם יגמה"ר, להמשיך מא"ס ב"ה שאין ערוך אליו להמשיך באצי', (עמ"ש בת"א בד"ה אשירה לה' כי גאה גאה בענין חנון ורחום ה' הטוב כי לא כלו רחמיך ובהביאור ע"פ כי אתה נרי ה', וסד"ה ואתחנן אל ה' וסד"ה שובה ישראל דרוה"ר) כמ"כ יש י"ג בריתות שגבוהים מיגת"ד הנ"ל והם להמשיך מעצמותו ית' הגילוי שלע"ל שצריך לזה כריתות ברית כו', (ואפ"ל עדמ"ש וברחמים גדולים אקבצך בישעי' סי' נ"ד ז' וע' מזה בת"ז תיקון י"ב דכ"ז ע"א ופי' בכס"מ שם רחמים גדולים רחמים עתיק כמ"ש באדרא שיתגלה פנימי' עתיק בביאת המשיח שיזכה ליחידה עכ"ל, וע' מזה עוד בתיקון כ"ה דס"ט ע"ב בכס"מ שם, ומשמע יגמה"ר דעתה זהו בז"א, ורחמים גדולים הם דעתיק וא"א, וע' בס' עמה"מ שער דיקנא קדישא פ"ב פי' שיש ב' מדרגות גבוהות יותר מיגת"ד דא"א ע"ש, והנה בפרדס שער הראשון פ"ז לפי הברייתא של שמעון הצדיק בענין יג"מ משמע שהם ע"ס דאצי' והשלשה היתירים הם אור ג' עולמות בי"ע והיינו מ"ש כל הנק' בשמי זהו ע"ס דאצי' שהם שמותיו של הקב"ה ולכבודי בראיתיו יצרתיו אף עשיתיו הן בי"ע, וא"כ לפי"ז י"ל בחי' וברחמים גדולים זהו התגלות והמשכה מבחי' ע"ס הגנוזות במאצילן, ע' מזה בלקו"ת פ' כי תצא בהביאור ע"פ ולא אבה, והשלשה היתירים הם בי"ע דכללות א"ק נק' אדם דבריאה עקודים נקודים נק' אדם דיצי' ואצי' נק' עשי' ולע"ל יהי' ההמשכה מבחי' אלו ולכן נק' רחמים גדולים, ועמ"ש מזה ע"פ והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול פ"ו* אשר ענין שופר גדול י"ל ע"ד וברחמים גדולים, ועיין בהרמ"ז פ' תצא דרע"ו ע"ב ד"ה כימי צאתך מאמ"צ ודף רע"ז א' גבי וברחמים גדולים, וזהו גדולה מילה ע"ד וברחמים גדולים כו'), וזהו גדולה מילה, המילה הגדולה שיהי' לע"ל, וזהו בעצם היום הזה נמול אברהם, שענין גמול זהו ע"ד ומל ה' אלקיך וכמ"ש וכרות עמו הברית והיינו שאברהם זכה לבחי' גדולה מילה שנכרתו כו', וזהו בעצם היום הזה, היום הזה הוא ז"א ובחי' בעצם העצמיות שלו הוא א"א בבחי' זו נמול אברהם והיינו משארז"ל בפרקי דר' אליעזר פכ"ט איתא עצם עצם מיום הכפורים כו' שביוהכ"פ נמול אברהם, כי ביוהכ"פ נאמר לפני ה' תטהרו, תטהרו גימ' כתר שהוא אח"פ ונק' לפני הוי' למעלה משם הוי' וחכ' כו', ועד"ז הו"ע נמול אברהם בבחי' מילה שבר"ת מי יעלה לנו השמימה שהיא בבחי' ראשי תיבות ושם הוי' הוא בסוף תיבות, ע"ד שביוה"כ נאמר לפני הוי' תטהרו כנ"ל. ועוי"ל בפי' בעצם היום הזה ע"ד שארז"ל במד"ר פ' בשלח ס"פ כ"ג בעוה"ז אמרתם לפני פעם אחד זה אלי אבל לע"ל אתם אומרים אותו דבר פעמיים שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה

גדול פ"ו: בוך באבי' 6: גדול ולכן נק' רחמים גדולים פי'.

קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו, ובחינה זו דלע"ל נק' בעצם היום הזה שהוא העצמיות והפנימי' של בחי' היום הזה, ועמ"ש מזה בהגהות לד"ה ענין הברכות ושם פ"ח (ולפמ"ש י"ל שגם במילה דעכשיו נכרתו עלי' י"ג בריתות שהם יגמה"ר שהם ע"ס דאצי' וג' עולמות בי"ע שגם ע"י מילה דעכשיו נמשך הגילוי מאא"ס באצי' ובבי"ע אלא שזהו מחיצוני' עתיק וכנ"ל סעי' ג' ולע"ל יומשך הי"ג בריתות מפנימי' עתיק, וזהו שיתגלה נשמות חדשות ממש.

ז) **וזהו** לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' פי' הוי' הוא ז"א דאצי' שהוא אורות שמתלבשים בכלים ותורה הוא ג"כ מחכ"נ שהיא יוצאת מחכ' דאצי' ומתלבשת בז"א דאצי' שהם המדות חג"ת שמהם נמשך כשר ופסול אסור ומותר כו' (הג"ה ע' בת"א בתחלתו ד"ה השמים כסאי אלא ששם פי' שמים שהוא ז"א דאצי' ולא כמש"כ דקאי על המקיפים מיהו עיין לעיל סעיף א' בענין ושמים תתאין ושמים עילאין עכ"ה) ולכך לא בשמים היא כי שמים מקיפי' בכ"מ שאין נכנסין ומתיישבין בכלי כלל בבחי' קווין כ"א בבחי' מקיף על הכלי, וכן נת' בלקו"ת פ' נצבים בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך ושם פ"ג בענין לא בשמים היא שמים הוא בחי' מקיף עליון כמו שמים לרום שאינו נראה על הארץ כי גוון תכלת הנראה אלינו הוא מראה האויר ולא מראה השמים, אבל התורה מחכ' נפקת שנתחלקה שם לבחי' קוין הלבשת או"פ בכלים וזהו ס"ת הוי' שזהו התורה שמחכמה נפקת ונתלבשת בג' קווין חג"ת כו' (וע' זח"א פ' בראשית די"ח ע"א ע"פ יקוו המים בארח קו למהוי באורח מישור דלשם נת' שהקוין נמשך ע"י ש' הוי' שמבחי' יו"ד נמשך ע"י הה' בבחי' הו' שהוא קו ישר, ודף הנ"ל פי' יקוו המים על ג"פ קדוש קדוש ר"ל ג' ווין שבג"פ קדוש הם ג' קווין וזהו יקוו כו' ע"ש, וע' מזה בלקו"ת פ' תצא בד"ה כי ההרים ימושו ושם פ"ב, ובת"א פ' בשלח סד"ה אשירה להוי' בפי' הנה אלקינו זה קווינו לו ובפ' יתרו בדרוש זו"ש בדא"נ ונת' שהמשכת ג' קווין זהו"ע ההמשכה ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם שהוא בחי' ג' קווין יד ימין ושמאל, ואמצע הוא הגוף כו' וגם נת' שם שכדי להיות התכללות הג' קווין זהו ע"י המשכה מאא"ס ממש דלאו מכל אלין מדות איהו כלל בהביאור ד"ה להבין ענין האבות הן הן המרכבה וע"ע מענין המשכת ג' קוין בד"ה לבסומי בפורי' דרוה"ר ושם נת' שזהו"ע על ג' דברים העולם עומד על התו' ועל העבודה ועל גמ"ח שהן ג' קוין ימין ושמאל ואמצע וע"ע מזה בלקו"ת בשה"ש בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה דרוה"ש ובד"ה נאוו לחייך בתורים ועיי' בת"א בד"ה וארא אל אברהם בפי' שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד שהוא מה שממשיכים מבחי' יחוד להיות מאיר בהמדות עליונות שזהו בחי' אחד, זהו ג"כ כענין ההמשכה בג' קווין שהם שרש הו"ק* וכנ"ל בפי' הנה אלקינו קוינו לו, וזהו"ע התורה שנמשכה בג' קוין כנ"ל, וע' ביאור הזהר פ' וישלח ע"פ כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בה. קיצור מההג"ה, יקוו המים ל' קו ג' קוין דג"פ קדוש הם ג' קוין והוא ההמשכה אור בבחי' ועל דמות הכסא כמראה אדם הפוך בחי' וישח אדם

*) הו"ק — בבוך — באב' — 6 — ו — תקו.

וישפל איש בגמ׳ סוף מס׳ סוטה דמ״ח סע״א, והמשכה זו הוא שעי״ז יוכל להיות ההמשכה בעולמות, והיינו שע״י ג״פ קדוש ג׳ ווין, ג׳ קווין הנמשכים מבחי׳ קדש העליון להיות נמשך בבחי׳ ג״פ קדוש בוא״ו עי״ז דוקא נמשך האור והגילוי להיות מכה״כ, וע׳ בת״א ס״פ תרומה בד״ה מי יתנך כאח לי ובד״ה וארא אל אברהם בענין מה שאנו אומרים בק״ש הוי׳ אחד עכ״ה) אבל מי יעלה לנו השמימה הוא ר״ת מילה פי׳ השמימה המכוון על העילוי שבמקיפים שהוא שמי השמים בחי׳ כתר כנ״ל, ומילה נכרתו עליה שלשה עשר בריתות שהם י״ג ת״ד דאריך אנפין והם ג״כ למעלה מן י״ג ת״ד דעתה כנ״ל, לכך מילה היא ר״ת של מי יעלה לנו השמימה שמילה הוא דוקא בבחי׳ השמימה שהוא כתר, אבל התורה היא נמשכה וירדה למטה בז״א וגם כי אורייתא מחכמה נפקת, וכתר הוא גבוה ונעלה מבחי׳ חכמה (ה׳, ואפשר לומר ג״כ שעם היות גילוי זה הוא לעתיד לבוא עכ״ז ע״י שמירת הברית בתכלית עי״ז זוכה ג״כ להארה מבחי׳ השמימה וזהו״ע יוסף הצדיק ועמ״ש בד״ה לבאר ענין המסעות פ״ג בענין אל עליון כו׳ קונה הכל, וזהו מי יעלה לנו השמימה מי היינו בינה יעלה לנו השמימה בחי׳ כתר כנ״ל ויוסף שהוא הצדיק מקבל מהבינה כמבואר בזח״א בהקדמה ד״ו סע״א ובפ׳ תרומה דקנ״ב ע״א, והיינו כי היסוד נק׳ כל שמקבל מחמישים שע״ב שזהו בחי׳ מי כו׳, ואפ״ל ג״כ כי התורה ניתנה במ״ט פנים כדלקמן והיינו נגד מ״ט שערי בינה, משא״כ שער החמישים לא נתגלה, אבל ע״י המילה היא בחי׳ מי יעלה היינו ג״כ שער החמישים, וזהו״ע תורה חדשה מאתי תצא וכדפי׳ הרמ״ז פ׳ תצא סוף דרע״ו על ענין כימי צאתך מאמ״צ אראנו נפלאות.

קיצור סעי׳ וא״ו. וזהו הכל ענין מילה דעכשיו ומלתם את ערלת לבבכם,

ולאחר שיתברר הכל אזי ומל ה׳ את לבבך שזהו למעלה ממילת ערלת הלב וכמו ע״י ומלתם את ערלת מאיר יסוד כך ע״י מילה דלע״ל יאיר יסוד דע״י* ולכך יתחדשו אז נשמות חדשות, וזהו ענין למען חייך שהוא יתי׳ יהי׳ חייך ע״ד שלמעלה נק׳ הוא יתי׳ נשמתא לעשר ספי׳ דאצי׳ הנק׳ אצלו יתי׳ בשם גופא כך יהי׳ ג״כ נש״י אצלו עד״ז, וז״ש במדרש בשה״ש ע״פ כי עזה כמות אה׳ שאה׳ עזה עד״מ כפרישותא דנפשא מן גופא, וזהו עתידים צדיקים שיקראו על שמו של הקב״ה או אפ״ל ע״ד הנז׳ בזח״ג פ׳ בהעלותך דקנ״ב ע״א כנס״י דא גופא כו׳ נשמתא דא איהו ת״ת ישראל, ונשמתא לנשמתא דא איהו ע״ק כו׳, והרי נאמר אשר בך אתפאר, א״כ הגוף והנשמה של הצדיקים בתחה״מ יהי׳ כמו ב׳ הבחי׳ דת״ת ומ׳ שהם נשמה וגוף, ובהן יאיר ג״כ מבחי׳ נשמתא דת״ת ישראל שזהו הנק׳ נשמתא לנשמתא והוא הנק׳ ג״כ חיה והוא מבחי׳ ע״ק, וזהו למען חייך, וזהו גדולה מילה שנכרתו עליה י״ג בריתות שגבוהים מיגת״ד המאירים עכשיו, וזהו וברחמים גדולים אקבצך הנמשכים ע״י בחי׳ גדולה מילה, וע׳ פרדס שעה״ר פ״ז בשם ברייתא דשמעון הצדיק בענין יגמה״ר שי״ל שהן ע״ס דאצי׳ וג׳ עולמות בי״ע והן נמשכים ע״י התקשרות עשר בחי׳ הנשמה וג׳ לבושים מחדו״מ שמתקשרים לאא״ס ב״ה

~~דע״י: בכת״י באב׳ 6 נוסף: ונמשך יתי׳~~

בקיום ומלתם את ערלת לבבכם ע״ז נמשך יגמה״ר הנ״ל, אך ע״י ומל הוי׳ אלקיך את לבבך ע״ז נמשך יגמה״ר הנ״ל, אך ע״י ומל הוי׳ אלקיך את לבבך נמשכים י״ג בחי׳ עליונים יותר דהיינו ע״ס הגנוזות במאצילן שלמעלה מע״ס דאצי׳ וג׳ בחי׳ בי״ע הם בבי״ע שבאצי׳ כנז׳ בלקו״ת פ׳ שלח בהביאור ע״פ ועתה יגדל נא כח אד׳, וזהו בעצם היום הזה נמול אברהם שהוא ביוכ״פ נק׳ העצמו׳ של היום הזה כענין נשמתא לגופא לבחי׳ היום הזה, וזהו משארז״ל בעוה״ז אמרתם לפני פ״א זה אלי, אבל לע״ל אתם אומרים אותו הדבר פעמיים כי ת״ת ישראל נק׳ זה כמ״ש בפרדס ערך זה, וע׳ מזה בזח״ב פ׳ בא דל״ז ע״ב, וזהו ג״כ ענין משה שנתנבא בזה שהוא בחי׳ אספה״מ, אך העצמות של בחי׳ ת״ת הנק׳ זה הוא מה שמאיר בו ע״ק בחי׳ נשמתא לנשמתא כנ״ל, ולע״ל יאיר בחי׳ זו בנשמות ולכן יאמר ב״פ זה ועמ״ש ע״פ הזהר פ׳ תולדות דקמ״א ע״פ ונחך ה׳ תמיד והשביע בצחצחות נפשיך כו׳.

קיצור סעי׳ ז׳. וזהו מי יעלה לנו השמימה כי התו׳ לא בשמי׳ היא כ״א ירדה ונמשכה בבחי׳ דמות כמראה אדם ג׳ קוין ומהם נמשך כשר ופסול והלכה כדברי המכריע ועמש״ל בקיצור מהג״ה בענין יקוו המים, הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו כו׳ שע״י ג׳ קוין תו׳ ועבודה וגמ״ח ממשיכים בחי׳ זה וגם זה הוי׳ קוינו לו שיאמרו ב״פ זה, אך המילה הוא בחי׳ השמימה בחי׳ כתר, שלמעלה מבחי׳ אורייתא מחכמה נפקת שניתנה במ״ט פנים, אבל מי יעלה לנו השמימה, מי היינו חמשים והוא שעה״ח שזה יתגלה לע״ל ומשה אף שנתנבא בזה נגלו אליו רק מ״ט שע״ב, אבל לע״ל יתגלה שער החמשים ע״ז יאמרו דבר ב״פ כו׳ עכ״ה.

ח) **אך** צ״ל דאי׳ בפ׳ הזהב דנ״ט ע״ב במחלוקת דתנור של עכנאי שאמר ר״א אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו כו׳ עמד ר״י על רגליו ואמר לא בשמים היא כו׳ אין אנו משגיחים בב״ק כו׳, וצ״ל מאחר דבאמת אין הלכה כר״א א״כ למה העידה ב״ק מן השמים כמותו כו׳ (הג״ה, וגם אדרבה משמע שם דכך העידו באמת* מן השמים שהלכה כר״א דאמר אלי׳ הקב״ה חייך ואמר נצחוני בני משמע שדעתו הי׳ לטהר כר׳ אליעזר אלא דנצחוני בני שרוב החכמי׳ הסכימו דלא כר״א, ואחרי רבים להטות, ועמ״ש ע״פ ויאמר יהונתן אל דוד בפי׳ יהי נתן שנתן להם התו׳ בבחי׳ מתנה עד שהיא ברשותם דוקא, וזהו״ע נצחוני בני, וראיתי בס׳ א׳ כמדומה בש׳ הרה״ג מברדיטשוב ע״פ והי׳ עקב תשמעון שזהו מארז״ל בכ״מ שנאמר והי׳ הוא לשון שמחה כי זהו כענין נצחוני בני דהיינו מה שבחי׳ ו״ה קודם לבחי׳ י״ה וע׳ כענין זה בשמו בס׳ עבודת ישראל פ׳ ויצא בד״ה וידר יעקב נדר כו׳ והי׳ הוי׳ לי לאלקים, ועיין מענין מחלוקת ר״א וחכמים הנ״ל בבחיי פ׳ ראה גבי כי המצוה ע״י נבואה באה אלינו, שהוא למעלה מב״ק ואין טעם זה מספיק אלא הטעם זה מובן עפמ״ש הרמב״ם רפ״ח מה׳ יסוה״ת ורפ״ט ועיי׳ עוד בבחיי פ׳ קרח ע״פ ויפלו על פניהם

~~* באמת: בבוך בראשית 200 אין הי׳ זו.~~

ועיי' עוד מזה בדרשות הר"ן דרוש ג' ובס' עש"מ מאמר ח"ד פי"ח, ובשל"ה תשב"כ בפ' ויקהל דרוש על פ' פרה דף של"ה ע"א עכ"ה), היינו כי יש נשמות שנמשכו מבחי' המקיף דשמים ולכך הם משיגים את התורה כמו שהיתה בבחי' שמים קודם ירידתה למטה במדות בבחי' מ"ט פנים כו' וזהו ומראה לו פנים, והיינו כי המשכת התורה מא"א באצי' הוא ע"י שערות י"ג ת"ד, אבל בחי' פנים הוא פנוי משערות שזהו למעלה מהצמצומים דהיינו המשכה מעצמיות ח"ס, הג"ה ועיין מזה בלק"ת פ' תזריע סד"ה קא מפלגי במתיבתא דרקיע ספ"ה ובפ' מסעי בד"ה הנה גבי המסעות פרק ד'.

בעצם כו' נימול אברהם, באשה כמאן דמהילא י"ל הפי' כך כי המילה עושה שני פעולות הא' העברת הערלה שהם הקליפות, הב' גילוי החסדים עטרה בחי' יו"ד, ובחי' הא' שייך באשה ג"כ דליכא ערלה, אבל בחי' הב' הו"ע בריתי תשמור כי ברית התקשרות חסדים הנ"ל אה"ר זה ליכא באשה רק באיש חותם בולט כו', כענין כפה עליהם הר כו', וע' ברע"מ ח"ג דף ער"ב סע"א, ולמ"ד דאשה כשרה למול משום דהרי בהעברת הערלה מישך שייכא כנ"ל וזו היא ההעלאת מ"ב משיכה מטורי דפרודא, וגילוי החסדים סוד כסף בא ממילא בסוד מ"ד הנמשך ע"י המ"ן, וזהו כעין מ"ד דנשים חייבות בבהמ"ז דאורייתא, (הגם שאינן בברית) וכ"מ פשטא דגמרא* דמ"ט ע"א, מ"מ כיון דכמאן דמהילא דמי יכולה להעלות במ"ן והמ"ד שהיא הברית נמשך ממילא, ולמ"ד דאינה כשירה למול כי המ"ן צ"ל לפ"ע המ"ד הלכך שאין בה בחי' ברית הנ"ל א"י להעלות מ"ן להמשיך מ"ד גילוי החסדים, וזה כמ"ד דנשים פטורות מבהמ"ז דאורייתא וא"כ לב' הדיעות י"ל איך נימול אברהם מי מלו, והרי הוא הי' ערל קודם המילה, והגם שאמרו בגמרא דישראל ערל שמתו אחיו מחמת מילה כשר למול היינו משום דהוא מזרע אברהם וכבר נימול אברהם הלכך זרעו חשובים נימולים, משא"כ באברהם קודם שנימול, וכ"ש לפ"ד המל"מ בדרושותיו דמביא י"א שקודם מ"ת הי' דינן כבני נח כו', אך באמת לכן כתיב נימול ממילא שהש"י מלו, וזה כמבואר במ"א על פסוק זה ביאור הדברים, וכן פי' רש"י ס"פ לך מדכתי' וכרות עמו הברית, וגם מ"ש רש"י שכבר נתמעך ערלתו י"ל כנ"ל דערלה הם הקליפות וכבר מיעכם אברהם קודם.

דגמרא: ברכות.

אוֹר התורה

•

פרשת

ויקרא

וירא אליו באלוני ממרא, ידוע ע״י המילה התגלות החסדים, וידוע ג״כ דחסדים מגולים הם סוד עה״ד כמ״ש אצלינו פ׳ נח*, וזהו באלוני ממרא בחי׳ עה״ד ולפמ״ש בלק״ת ה״ג מנצפ״ך עם א׳ היינו מיתוק הרע, עמ״ש ע״פ הזהר חקת בענין פרה ואפר, והוא יושב פתח האוהל יחוד א״י משם גילוי החסדים וזהו כחום היום, והנה ג׳ אנשים י״ל ג״ח ולפמ״ש הרמ״ז ר״פ זו דבמילה דאברהם הי׳ גילוי כל ה״ח י״ל דג׳ אנשים הם בחי׳ חו״ג וה״ג דשליש ת״ת, ואמר להם רחצו וכו׳, יש שלא יינקו החיצונים מעה״ד והחיצוני׳ נק׳ אבק, והשענו תחת עה״ח ועי״ז לא ינקו החיצונים וזהו והוא אברהם חסד (או חו״ג דבינה הנק׳ הוא עומד במקום המגולה תחת יסוד אבא ודו״ק) עומד תחת העה״ח כי ביסוד אבא החו״ג סתומים בחי׳ שמ״ע כמ״ש בדרוש נח, ועי״ז ויאכלו בחי׳ שוב תורה הנק׳ לחם, ובלק״ת פי׳ הג׳ אנשים בע״א וא״ש טפי רחצו כו׳.

וירא י״ח ד׳

יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ. פ״ז דב״מ פו״ב. מסכת דרך ארץ רבה ג׳ י״ט ב׳. ירו״ק מלאך ס״ב ס״ג ס״ו ס״ז ס״ח ס״ט סוכה א׳. רבות נג״ב ק״כ א״ג קמ״א ד׳ רנז״א. ח״מ קי״ג א״ב. זח״א ע׳ רס״ז ר״ע. של״ה כז״א קנז״א רל״ב, ר״פ א״ב רפ״א ב׳ רפד״ב שנה״א סא״ר י״ב. ס״ח תתשי״ח. בחיי כ״ז ד׳. זח״א וירא קב״ב בגין לתקנא ההוא דרגא דאברהם ומאן איהו מים בג״כ אתקין לדכאה בני עלמא במיא כו׳ יוקח נא מעט מים, ופי׳ בזח״א כי לא נבראו המים אלא לטהר את הטמאים כנזכר בפ׳ ויקהל דף קצ״ח ע״ש, וזהו תיקון לקיום תנאם עכ״ל והרמ״ז פי׳ שהמים הוא מגבורות של אבא שנעשו חסדים באימא בסוד התחלפות אורות או״א זה בזה כמ״ש באוצ״ח. וז״ס שנזכר בדברי הרב שצריך ב׳ טבילות א׳ לדחות כח הטומאה, וזה בגבורות דאבא, והב׳ להמשיך שפע הקדושה וזה בבחי׳ חסדי אימא עכ״ל. בשל״ה פ׳ וירא דף ר״פ סע״ב כ׳ ויש להקשות למה אמר מים כו׳, דע כי מדתו של אברהם אבינו מדת החסד והחסד הוא סוד מים עליונים כו׳ ה״ס האהבה כו׳, ויוקח נא מעט מים משם לרחוץ זוהמת הקליפות ה״ע האבק כו׳. שם דרפ״א ע״ב ענין והשענו תחת העץ היינו בחי׳ הטוב שבעה״ד המקבל טוב מטוב העליון הדבוק בעה״ח.

---

* פ׳ נח: ראה לעיל בכרך ג׳ ר״ס נח.

וירא י"ח י"ז

המכסה אני מאברהם. ברבות פמ"ט נ"ד ב' המכסה אני כתיב סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם בתילים כ"ה ט"ו, איזהו סוד ה' זו מילה כו'. בא פ' ט"ו ק' ע"ג נתן האלקים לאברהם את העולם שנאמר המכסה אני מאברהם. זח"א ק"ד ב'. ז"ל הפרדס בעה"כ ערך סוד נקרא הצדיק סוד והטעם כי הסוד הוא קיבוץ וכן הצדיק קיבוץ השפע כולו ומשם נשפע אל המלכות ומפני היות השפע נקבץ ונסתם בו נק' סוד, סוד עולה יין המשומר בענבים משימ"ב שיש בו שמירה, במאו"א אות ס' סי"ג סוד נק' היסוד בכל מקום בהתגלות הטפה שהוא י' הרי יסוד ועל הרוב כינוי סוד ביסוד הנוק' כו' עכ"ל, והי"ב העיר מהזח"א ויהי רל"ו ב' ע"פ בסודם אל תבא נפשי סוד ה' ליראיו רזא עילאה דאורייתא, ופי' המק"מ סודות התורה שהם ביסוד דזעיר הנק' סוד ה' ליראיו, ויראיו מושרשים במל' הנק' אשה יראת ה' שמקבלת מיסוד ז"א, וענין סודות התורה הוא ע"ד מ"ש בפ' בהעלותך קנ"ב א' גל עיני ואביטה נפלאות, אורייתא אית לה לבושה גופא ונשמתא כו' נמצא נשמתא נק' רזי תורה ויש נשמתא לנשמתא זהו ענין רזא דרזין, והרמ"ז בראשית דף ד' כ' ד' בחי' שבתורה פרדס סוד מתקן אצילות פר"ד בבי"ע כו', והענין כמשנ"ת בד"ה לריח שמניך בענין כי טובים דודיך מיין נכנס יין יצא סוד שהסוד המוסתר בתוך העולמות היינו מה שהעולמות נראה יש ודבר בפני עצמו, ובאמת כולא קמי' כלא חשיב, אך שבחי' זו הוא מוסתר, וע"י יין בינה התבוננות יצא סוד כו' כמ"ש שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, וזהו שיסוד נק' סוד כי מבחי' מל' נמשך מאין ליש להיות ומשם יפרד כו' שיהי' נראה העולם יש ודבר נפרד, אבל יסוד גילוי הפנימי' איך דכולא קמי' כלא חשיב ולמעלה יש ולמטה אין, כי יסוד לשון יסוד דבר שלמעלה היסוד והיש וע"כ בחי' זו מוסתר ונק' סוד שאין בחי' זו מתגלה בהעולמות כלל, ועד"ז ג"כ בתורה יש חיצוניות ופנימיות והפנימיות אינו מושג, ועמ"ש בביאור ע"פ וידעת היום כי ע"י לימוד חיצוניות התורה ידע וישיג שבהכרח יש פנימיות כמ"כ ע"י הדעת בממכ"ע ישיג אח"כ גם סוכ"ע וזהו מבין דבר מתוך דבר וזהו סוד ה' ליראיו, פי' יראיו המשיגים ביטול היש לאין דאף שנראה העולם יש עכ"פ הוא מתהווה מאין ומזה נמשך היראה, עי"ז יזכו לגילוי סוד ה' שהוא מה שלמעלה היש ולמטה ממש כלא חשיב, והנה יוסף נק' בן פורת אותיות תופר שמחבר ב' הדעות דיחו"ע ויחו"ת ע"כ נק' בחי' זו יסוד לשון סוד כו', כי היחוד עליון זה א"א להיות בגילוי כו', כי הסוד נמשך רק ליראיו כו', וע' עוד מענין סוד ה' בזח"ב פקודי רל"ד א' ב', וזהו סוד ה' דוקא כי מבחי' אלקים נמשך להיות יש ונפרד כי הוא בחי' מגן המסתיר אבל גילוי שם הוי' מוציא חמה מנרתיקה זהו סוד הוי', וכמ"ש מזה סד"ה שיר השירים בענין כי טובים דודיך מיין, והנה גילוי זה ע"י כריתת ערלה ק"נ שהוא שרש ההסתר ויש ודבר נפרד לגמרי, ולא כמו המגן דשם אלקים שמ"מ יש ביטול היש כו' וכמ"ש בתו"א פ' לך לך סד"ה והבדילה הפרוכת, אך ע"י כריתת הערלה שיומשך עכ"פ ביטול היש

אזי אח"כ יתגלה גילוי שמש הוי', וזהו המכסה אני מאברהם היינו לאחר המילה שמגלה לו סוד ה' וא"כ המכסה אני כו'. והנה נז' בזהר רזא דרזין וכו' נשמתא לנשמתא כי הוא ע"ד ב"פ הוי' הוא האלקים שלגבי עצמות א"ס גם שם הוי' נחשב כמו אלקים והסתר, והיינו כי הוי' הוא חכמה ונודע שיש ב' בחי' חכמה חכ' דאצילות וח"ס, ועיקר הסוד זהו ח"ס שאינה מושג כלל ונקרא רזא דרזין שאפילו מבחי' רז וסוד הוא ג"כ מוסתר ולע"ל יהי' גילוי בחי' זו, וזהו ענין מי יעלה לנו השמימה ר"ת מילה וס"ת הוי' שבחי' מילה זו הוא למעלה משם הוי', וזהו ענין גדולה מילה וכמ"ש במ"א, וז"ש במדרש סוד גימט' שבעים כי איזהו זקן שקנה חכמה היינו גילוי מו"ס נמשך ע"י הדיקנא והוא בחי' בן שבעים לשיבה כו' ועמ"ש בד"ה והי' אור הלבנה. עוי"ל פי' סוד כי הסמך הוא בחי' שאין בה גילוי כנזכר פ' תרומה קכ"ז ב' והיינו עלמא דאתכסיא בחי' עוה"ב וע"י הוי"ו שהוא ז"א נמשכה לגילוי בבחי' דל"ת שהוא מל'. עוי"ל בענין סוד, ע"פ מה שמ"כ הנה יסוד הדורא דגופא, והוא עכ"ז ערוה וכמ"ש בפ' נח וערות אביהם לא ראו, וזהו ג"כ ענין כל המסתכל בקשת אך זה נמשך מחטא אדה"ר שהרי קודם החטא נאמר שניהם ערומים ולא יתבוששו דהנה יסוד הוא ההשפעה ובהמקבל ישתנה המהות לגמרי כנודע מענין יחו"ת שמסתיר להיות נראה העולם יש, ועמ"ש ע"פ ואתחנן בענין יומין דלבנה שהם שנ"ה לשון שינוי, וכמו הולד בבטן האם נעשה יש ודבר, ולכן יסוד דנוק' המקבל הטפה הוא סוד שלא יראה המשפיע אותה שמא תתגנה עליו במה שמגשמת השפע להיות משתנה ליש ודבר נפרד, כי אור זרוע לצדיק ולמטה נעשה מים רקיע כו', וזהו ועד בחילופי אתוון אחד שמשנה השפע לכן אומרים בשכמל"ו בחשאי בחי' סוד וכמ"כ בחי' יסוד דדכורא צ"ל* סוד המקבל שא"א להשיג איך מא"ס יומשך ההשפעה להיות בע"ג כו' וקודם החטא ולא יתבוששו כי סוד ה' ליראיו ולכן לע"ל ביום ההוא יהי' ה' אחד ולא יכנף עוד מוריך בבהמ"ק בשכמל"ו בקול רם כו', יש להעיר מדרוש ברכת הזימון בענין גילוי עריות שהאיסור נזכר בלשון לא תגלה כו' כי באצילות עולם היחוד עיקר היחוד בבחי' הנק' עריות רק משום דבי"ע עלמא דפרודא שם א"א להיות בחי' זו לכן נק' גילוי נמצא עיקר האיסור זהו משום גילוי סוד ובאמת כשנמשך בחי' זו למטה נעשה מזה קליפה עצומה, וכמו שבה"כ שלמעלה פני ארי' אל הימין ולמטה חיה טמאה, וכמ"ש בבה"ז פ' תרומה, ועד"ז גילוי סודות התורה לפני רשע שיוצאים לדברי הבאי, וזהו מילתא אלבישייהו יקירא, ולכן כמ"כ עצם היחוד עליון מה שנמשך נשמה מח"ע ע"י היסוד כו' א"א להיות בחי' זו בגילוי בבי"ע, וע"כ המלאכים מכסים היחוד בגדפין כנזכר בביאור כי ביום הזה יכפר, ולכן יעקב שנשא שתי אחיות לא רצה לברך על כוס של ברכה דיין המשומר, כי יין המשומר בענבים זהו בחי' סוד העליון וכמ"ש בת"ז תיקון כ"ב דף ס"ה ע"ב, וכיון שנשא שתי אחיות גילוי הסוד שעתידה תורה לאוסרן ע"כ לא רצה לברך על יין סוד העליון אך קודם החטא ולא יתבוששו לפי שלא הי' בחי' יש כ"א ביטול כו' ועמ"ש בד"ה ואשה כי תדור.

צ"ל: תיבה זו-אינה ברורה בכת"י.

עוי"ל כי הטפה אור מים רקיע והוא ג"כ הנשמה כנז' ההפרש בין זווג נשיקין לזווג גופני בד"ה אעשה לו עזר כנגדו, וזהו הלך ילך ובכה נושא משך הזרע במה שיוכרח להתגשם מבחי' אור לבחי' מים אשר אין ערוך ביניהם, עיין בד"ה אתם נצבים אלא שאח"כ בא יבא ברינה כו', וע"כ המשכה זו בצנעא וא"א שיראה המקבל בחי' והגשמה זו כו', וכמארז"ל מאין באת מטפה כו', וכמו שאין מראין לו למי שאינו חכם באמצע המלאכה, משא"כ קודם החטא ולא יתבוששו וזהו סוד ה' ליראיו כו', ולע"ל בחי' גילוי אור שלא ע"י מים רקיע וע"כ ולא יכנף כו', עיין עוד מענין רז סד"ה כי תהיינה לאיש ובד"ה חכלילי ובד"ה בשעה שהקדימו בענין מי גילה לבני רז זה כו', צפנת דמטמרו גליין ליה כי יוסף יסוד, מענין רז בהרמ"ז פ' חקת, ע' בת"א ויגש בד"ה וילקט יוסף בפ' שמות בד"ה עריבים עלי ד"ס, ועיין ד"ה מה יפית באגה"ק דרכו של איש בחי' אה"ר לחזור אחר היראה הנק' אשה יראת ה', לכן סוד ה' אה"ר נמשך ליראיו דוקא, במסכת שבת פרק המוציא יין, עזב סודרא (דרך ת"ח לעטוף סודר) סוד ה' ליראיו פי' הסוד העלם ע"י לבוש בחי' מגן ונרתק שמש ומגן כנ"ל וכן דרך הת"ח לעטוף סודר בקדושין פ"ק דף כ"ט סע"ב פרש"י סודרא לכסות ראשו, ומבואר בגמרא פב"ת דשבת דף קנ"ו ע"ב כסי רישך כי היכי דתהוי עלך אימתא דשמיא, וזהו סודרא דעטיפת הראש נק' ע"ש סוד ה' ליראיו כי הרי ע"י עטיפה זו נמשך היראה, וכיון שעי"ז נמשך היראה ועי"ז נתגלה לו סוד ה' כנ"ל ע"כ נק' סודרא. עוי"ל כמ"ש בפנ"י ע"פ ולא יתבוששו כי החכם עיניו בראשו בשרש ומקור הנשמה וע"כ אינו מרגיש הגשמיות כו', וזהו ענין סודר לכסות ראשו שבכסוי זה יהי' שורה אור המקיף היינו שורש הנשמה כי המקיפים שורים על הלבושים ומקיפים הראש שורים על כסוי הראש כו'.

וירא י"ח י"ט

כי ידעתיו,* לעשות צדקה. רבות לך לך ר"פ מ"ד והביאו ע"ז פסוק זורע צדקה שכר אמת במשלי י"א. ויש לפרש דאמת היינו יעקב, וע' באגה"ק (על פסוק הנ"ל) סי' ו'. וירא פמ"ח נ"ג רע"א הולך צדקות זה אברהם שנאמר לעשות צדקה. פמ"ט נ"ד ג"ד פ"ב נ"ו ב', חיי שרה ס"פ נ"ח הה"ד רודף צדקה וחסד ימצא חיים שנאמר ושמרו כו' ור"פ נ"ט הה"ד עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא כו' ממי אתה למד מאברהם כו' לעשות צדקה כו' ואברהם זקן כו'. שם ר"פ ס"א ענין כי ידעתיו ובסדר ויגש פצ"ה ק"ז ב'. משפטים פ"ל קרוב לס"פ קמ"ז ד'. בחוקתי פל"ו קרוב לס"פ ר"ז ד'. נשא פ"ח רכ"ה ד' (שהוא י"ח ד') שלח לך פי"ז קרוב לר"פ רס"ח ג', עקב

כי ידעתיו: ראה לעיל כרך א' פ' וירא צו, ב.

רצ"ב ג' אברהם נתן לבניו שני אריסין כו' צדקה ומשפט אף הקב"ה זקף לה כנגדן שני אריסין חסד ורחמים.

ארדה נא, להבין מהו ארדה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, וע' מ"נ פי' *, ב' מהו נא, ג' ואראה והלא בלא"ה אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו, ד' מהו הכצעקתה כו' ואם לא כו' מי איכא ספיקא כו' המדרש תשא פמ"ב ע"פ לך רד כו' אל יחר כו' ארדה נא כו', ובזהר וירא ק"ה ב' פי' ארדה נא מדרג' דרחימא לדרגא דדינא, הכצעקתה דא גזירת דינא דתבעת דינא, פי' מ' שהוא דינא דמלכותא, הפלוסופים נבכו בענין ההשגחה פרטית שהוא ענין ריבוי התחלקות הדעת, ואיך יתכן זה לגבי אחדות פשוט, ועמ"ש בד"ה רני ושמחי הראשון ומ"ש במ"א בענין יוסף שהי' טרוד ואעפ"כ הי' מרכבה כו' ומ"ש בד"ה צאינה ובד"ה ששים המה, אך הקושיא שייך יותר בעיקר התהוות ריבוי התחלקות הנבראים מהאחד הפשוט, ועמ"ש מזה בת"א בד"ה וידבר אלקים וארא בענין עיר אלקינו, ובמ"א ע"פ ראשי המטות ועיין בח"ה שער הבחינה. אך הענין שכמו כן י"ל ענין התהוות ע"ס מהאחד הפשוט והיינו שזהו ע"י צמצום ומקו"פ והאיר רק קו אזי דוקא יוכל להיות מספר ע"ס ועמ"ש בלק"ת פ' עקב סד"ה ואכלת ושבעת וברכת, ומ"מ גם אח"כ איהו וחיוהי וגרמוהי חד הוא היודע והוא הידוע כו' שהכלים דע"ס בטלים לגבי האור שהוא פשוט כו', ועמ"ש בביאור וארא דתקס"ח * בענין וארא באל שדי שאמר לעולמו די שה"ע הצמצום כו', וזהו ענין כמראה אדם, וכמו הנפש המשכלת בהתלבשותה בגוף מתחלקת לרמ"ח אברים כו' משא"כ בעצמותה קודם שמתלבשת אין שייך התחלקות כמ"ש בתניא פ' נ"א, כך עד"מ ענין ירידת האור בכלים, והנה אדם ד"ת אלף דיבור ומעשה אאלפך חכמה כשבא בדבור נמשך ריבוי ההתחלקות כו', ובבחי' אדם שייך ג"כ עיני ה' אזני ה', וזהו ענין שבעה אלה עיני ה' שהם ז' מדות ע' רבות בהעלותך פט"ו שהם ז' כוכבים ונק' המדות עינים כי בהם וע"י מתפשט ההשגחה, וזהו באצי' וכמ"כ מאצי' לבי"ע שכלים דאצי' נעשו אורות ונעשים בחי' אדם א' דבור מעשה זהו בי"ע ומלאכים דבי"ע נק' מארי דעיינין מארי דאודנין עי' זח"ב פקודי רנ"ב א' משפטים קי"ז א', ועמ"ש בלק"ת בד"ה שיר המעלות ממעמקים בענין תהיינה אזניך קשובות, ועיין בפרדס ריש שער ערכי הכנויים, ולכן נאמר שוב אשוב כו' בי נשבעתי נאום ה' כו' כי המלאכים בטלים בשעה שהם שלוחים כמו אברים לאדם כו' עיין בפרדס שער ההיכלות וע"ד ונתתי עשב כו' שאמר משה ונתתי ע"י שהי' בטל כו', ולכן כיון שהמלאך

וע' מ"נ פי': כ"ה בבוך באב' 21. אבל בבאב' 31: וע' מ"כ פי' מהו נא ג' ואראה .. לא אראנו כו', ומהו הכצעקתה.

בביאור וארא דתקס"ח: ראה אוה"ת פ' וארא ע' קמו.

בטל לגמרי ה״ז כמו כלי העין שבו נמשך כח הראי׳ כך נמשך ונתפשט בו כח השגחה עליונה של הקב״ה עד שנקרא עיני ה׳ כו׳ וזהו ענין עיני ה׳ הם משוטטים בזכרי׳ סי׳ ד׳ וענין המה משוטטות שנת׳ בזח״ג פ׳ נשא דף קל״ז ופ׳ האזינו דף רצ״ג סע״ב ובפ׳ ויחי דף רמ״א ע״ב אשר משוטטים לשון דכר הוא עינים דז״א ומשוטטות לשון נקבה היינו מבחי׳ מל׳ והוא ענין ב׳ בחי׳ המל׳ דאצי׳ ובי״ע כי ההשגחה שמבחי׳ מל׳ היינו ע״י התלבשותה בבי״ע בבחי׳ אדם והשגחה זו נמשך ע״י המלאכים כו׳.

ב) **והנה** ע״י ההשתל׳ המל׳ נמשך השפעת ריבוי ההתחלקות ע״ד אין לך עשב כו׳ וגבוה מעל גבוה כו׳ ושרשן מהתחלקות הז׳ מדות עיין ביאור המגיד מראשית אחרית בשלח תקס״ה ונסירה תקס״ה, וכן התחלקות ריבוי ההשגחה על כל א׳, ועל ידם מתעלים ג״כ המע״ט ורעים, ע׳ ד״ה מזוזה מימין וד״ה ושננתם בענין הפושעים בי וכל התחלקות המל׳ שרשן מהכלים דע״ס, אבל לגבי האור אין שום התחלקות ופשוט בתכלית ע״כ שייך ההשגחה מהאחד הפשוט ע״י הכלים, ועמש״ל מענין יוסף שאפילו לגבי נשמה דאצי׳ אין זה מבלבל כש״כ כו׳, ונמצא יש ב׳ השגחות הא׳ ע״י ע״ס דז״א דאצי׳ וע״י מלאכי׳ דאצי׳, הב׳ ע״י מלכות בבי״ע ומלאכים דבי״ע וזהו שנאמר הנה אנכי שולח מלאך כו׳ אם אין פניך הולכים כו׳, וההפרש ע״ד כי אל דיעות ב׳ דיעות שבאצי׳ הרי למעלה היש ובי״ע כלא חשיב משא״כ בהשגחה דע״י בי״ע למטה יש וכמ״ש בלק״ת בביאור ע״פ כי תשמע בקול, וזהו ענין הכצעקתה צעקת ה׳ בה״א בראם ע׳ חייב לבסומי בת״א, ובזהר וירא ק״ו א׳ אתעבידו חמש בחד הם ה״ג, וזהו צעקת ה׳, ויש פי׳ על המקטרגים ממש שהם ה״ג* שמהם מקבלים ק״נ ע״ב מ״ח וארא הכצעקתה הבאה, ע״ד בערב היא באה, קץ כל בשר בא לפני, עיין בהרמ״ז פ׳ נח ס״ב ב׳ מזה בהתגברות הדינים כו׳, ועמ״ש מענין בא נחש על חוה כו׳ ובבה״ז פ׳ חוקת בענין כן דרך אשה מנאפת כו׳, וענין הספק הכצעקתה, והענין כי הדעת ממנו מתפשטים חו״ג וקודם שנתפשטו יוכל להטות לחסד כמו לגבורה כמ״ש מענין כי יצר כו׳ רע מנעוריו כו׳, ואח״כ נעשה טעם זה לזכות כמ״ש בפ׳ נח כי יצר לב כו׳, ועיין מ״ש מזה בביאור כי על כל כבוד חופה פרק ב׳. וזהו ענין השוחד יעוור עיני חכמים כי ע״י הטיית רצונו יטה השכל לזכות ע״ד אין אדם רואה חוב לעצמו, תכסה אהבה, והבחיי בשם המדרש יעוור עיני חכמים לע״ל כאשר עין בעין יראו, והיינו כי פי׳ עין בעין לפ״ע אתעדל״ת של עין שלמטה כו׳ עי״ז לעשות הישר בעיני כו׳ משא״כ כו׳, והנה מ״ש או״י ואו״ח ה״ח וה״ג ובאצי׳ מתיחדים או״י ואו״ח משא״כ בבי״ע כמ״ש בבה״ז אחרי דע״ט במאמר הביאו עלי כפרה כו׳ הנועדים על הוי׳ כו׳ ע״ש, וע״כ הכצעקתה דה״ג דאו״ח העולה מבי״ע הוא דין וגבורה וע״כ ארדה נא ואראה מלמעלה למטה באו״י, ואראה הכצעקתה כי באצי׳ מתיחדים האו״י ואו״ח וא״כ זהו המשכת מדת הרחמים למדה״ד וכן פי׳ הבחיי ארדה נא ממדה״ר למדה״ד ואראה ברחמים בסוד וירא אלקים את בנ״י, הכצעקתה כלומר

ה״ג : בבאבי׳ 31 : סיגי הגבורות. [illegible] : סיגי ג׳

כצעקת ה"א הבאה אלי במדה"ד עשו אכלם במדה"ד ואם לא אדעה כלומר אמשיך רחמי אל הדעת בסוד וידע אלקים עכ"ל הבחיי, והיינו כנ"ל שהדעת כולל חו"ג ויוכל להטות ממה"ד למדה"ר וזהו אם לא אדעה דווקא, או י"ל כוונת הבחיי אל הדעת פי' אל מ' עץ הדעת וכן עיקר.

קיצור אות א'. הפלוסופים נבכו בענין השגחה פרטית שהוא התחלקות וריבוי, וא"כ יותר קשה על התהוות ריבוי ההתחלקות בנבראים מה רבו ע"י בחכמה עשית, עיר אלקים התהוות ע"ס מא"ס אחר צמצום ומקו"פ אל שדי שאמר לעולמו די ואזי שייך בחי' אדם אורות בכלים, ואזי שייך עיני ה' אזני ה', ועד"ז מאצי' לבי"ע כלים דאצי' נעשו אורות וע"ס דבי"ע וכלים דבי"ע נק' ג"כ עיני ה' והם מלאכים שהם ביטול להאור שוב אשוב, וכמו ונתתי עשב.

(ב) ועי"ז נמשך ריבוי ההתחלקות החיות, וכמ"כ השגחה הפרטית, וע"י המלאכים והכלים מתעלים המע"ט והלא טובים, נכתב עוונך, עיני ה' משוטטים משוטטות, הכצעקת ה' בה"א בראם ה"ג, ויש ה"ג דנוגה כן דרך אשה, הבאה, ארדה נא מלמעלמ"ט, כי הדעת כולל חו"ג, ויוכל הדבר להטות מחובה לזכות. לכן השוחד יעוור, בבי"ע או"י וא"ח ב' הפכיים ארדה להמשיך חסד בדין, וזהו אדעה דוקא.

ג) והנה זהו לפי הפי' ארדה נא להביט בבחי' חסד וא"כ לפי"ז צ"ל הפי' מ"ש בזהר ארדה נא ממדה"ר למדה"ד ר"ל להמשיך חסד בדין כענין שיתף מדה"ר במדה"ד אך פשט לשון הזהר אינו כן אלא דר"ל ארדה ממדה"ר שלא להביט עליהם במדה"ר כ"א במדה"ד, והיינו לפי שהם אבירי לב הרחוקים מצדקה, ולכן נאמר הכצעקתה כו' כלה והיינו כמשארז"ל ברבות אמור פכ"ט ע"פ כי אעשה כלה בכל הגוים כו' ואותך לא אעשה כלה כו', לפי שאין מכלין שדותיהן וכמ"ש ולא תכלה פאת שדך לקצור, נמצא שבזכות מתנת עניים נמשך ההשגחה בעין טובה ולכן אנשי סדום שהיו רעים וחטאים מאד דקדק עמהם במדה"ד, וברבות וישלח פ' פ"ב כתוב אחד אומר נצב לריב בישעי' סי' ג' וכתוב א' אומר כי שם אשב לשפוט את כל הגוים ביואל סי' ד' בשעה שהקב"ה דן את ישראל דן אותם מעומד מקצר בדין ומפשר בדין אבל בשעה שהוא דן את עכומ"ז דן יושב מדקדק בדין ומאריך בדין, והיינו עלמא דנוק' נק' מיושב, באשה קראו מושב, אבל עלמא דדכורא בעמידה וכנודע מענין תפלה דמיושב ותפלה מעומד, ועיין זח"ב תצוה דקפ"ג ובנוק' רק עטרא דגבורה אבל ז"א רובו חסדים זכר חסדו כו' ושארז"ל בירושלמי פ"ב דתענית סוף הלכה א' ע"פ כי הנה ה' יוצא ממקומו במיכה רס"י א' תני בשם ר' מאיר יוצא לו ממדה למדה יוצא לו ממדת הדין למדת הרחמים על ישראל עכ"ל, וז"ל הזהר דף ק"ה ע"ב וכי לא הוה ידע קוב"ה דאיהו אמר ארדה נא ואראה והא כולא אתגלו קמיה אלא ארדה נא מדרגא דרחמי (ר"ל תפארת) לדרגא דדינא מ', והיינו ירידה וזהו ע"ד שהרשעים מהפכים מדה"ר למדה"ד ואראה כו' ע"ש, ואינו מיושב האי ואראה, אבל הענין כמ"ש ע"פ כי אל דיעות ה' ובזח"ג האזינו דרצ"א א' שיש ב' בחי' דעת, ד"ע שם אם צדקת

מה תתן לו וזהו הדעת איך שלמעלה היש וכולא קמי' כלא חשיב ע"כ לא הביט און ביעקב, ודעת תחתון איך שלמטה היש כו' ומזה נמשך מדה"ד כי שם הפגם תופס מקום מאד ועיין מ"ש על פסוק לא יקום עפ"י עד אחד ע"פ שנים עדים יקום דבר, וע"כ נאמר כאן ארדה נא מדרגא דרחמי בחי' דעת עליון, ואראה ע"פ ראי' ודעת תחתון שלמטה היש כו'. ועפ"ז י"ל מ"ש ארדה נא לשון בקשה, הבקשה של ז"א מא"א שלא יגברו עליהם רח"ר דע"י לדונם ע"פ ראיה עליונה אשר משמים הביט ה' כ"א ארדה נא משמים יחו"ע בבחי' ארץ יחו"ת שיהי' וארץ מתקוממה לו, והטעם בזה כמ"ש במשנה ס"פ ו' דסנהדרין אמר ר' שמעון אמר הקב"ה אם אתם עושין דין בעיר הנדחת כאלו אתם מעלים עולה כליל לפני, כי הנה נודע ענין אימתי גדול הוי' בעיר אלקינו וז"ס היחוד העליון שיהי' גילוי שם הוי' ע"י הדיבור עליון הנק' עיר אלקינו ויש לעומת זה עיר ומגדל דהפלגה וזהו ג"כ ענין עיר הנדחת והם הפך היחוד לגמרי ועיקר כוונתם לדחות הגילוי וכו' וע"כ אם אתם עושים דין כו' כאלו כו' כי עי"ז מתרבה הגילוי בבחי' עיר אלקינו כו' ולכן דין זה הוא שמחה לפני הקב"ה. ועיין במד"ר ר"פ ואלה המשפטים ובפ' קדושים ר"פ כ"ד ע"פ ויגבה ה' צבאות כו', וזהו ארדה נא ואראה להיות והרשעה כולה בעשן תכלה כו', ואזי יוכל להיות והאל הקדוש נקדש בצדקה שהוא גילוי אלקותו ית', ועמ"ש מזה ע"פ ואני הנני מביא מבול כו', ואפ"ל שזהו פי' הכצעקתה הבאה אלי דפי' בזהר וירא דף ק"ו א' מאי הבאה אלי כד"א בערב היא באה ובבקר היא שבה, והנה בזח"ב פ' פקודי דף רס"א א' ודף רס"ח ע"ב פי' ובזה הנערה היא באה על יחוד העליון, ולפי"ז צ"ל מ"ש בערב היא באה זהו כמ"ש בזהר פ' חיי קל"ג ע"א בענין תפלת ערבית יעו"ש, ובזהר תרומה דף* בענין מטה ושולחן, מטה זהו תפלת ערבית כו', וא"כ לפ"ז הכצעקתה הבאה כי ע"י חטא אנשי סדום מנעו יחוד העליון כי הם אבירי לב הרחוקים מצדקה, וזהו הכצעקתה צעקת אות ה' שנתרחק ממנו הוא"ו כמבואר בזהר ויגש דף ר"י ע"א ע"פ רחל מבכה כו', זח"ב פ' בא ל"ג ב' ענין ארדה נא ואראה כי בדין רבים צ"ל ארדה נא ואראה בעצמו כו' ע"ש, וז"ל הרמב"ן בפי' החומש ואני ארמוז לך דעת מקבלי האמת דרשו רבותינו בפסוק כי הנה ה' יוצא ממקומו וירד ודרך על במתי ארץ יוצא ובא לו ממדה למדה יוצא ממדת רחמים ובא לו למדת הדין וכן הענין הזה ויאמר ה' אל לבו זעקת סדום ועמורה כי רבה ארד ממדת רחמים אל מדת הדין ואראה ברחמים אם כצעקתה הבאה אלי במדת הדין עשו כלה ואם לא אדעה וארחם כדרך וידע אלקים עכ"ל, והמכוון יש לבאר ג"כ ע"ד הנ"ל כי יש ב' השגחות הא' ע"פ שם אלקים ויחו"ת שלמטה היש כו', וזהו ההשגחה הנק' מדה"ד וזהו הכצעקתה כו', ויש השגחה ע"י שם הוי' יחו"ע שלמעלה היש כו' וכנ"ל סעי' ב', וא"כ פי' ארדה נא ואראה במדה"ר בהשגחה העליונה דיחו"ע היינו שימשיך מדה"ר במדה"ד כענין שיתף עמו מדה"ר כמ"ש במד"ר פ' בראשית ס"פ י"ב ע"פ ביום עשות הוי' אלקים, ומה שצ"ל ארדה נא הלא משמים הביט ה' היינו כי צ"ל שיתוף מדה"ר במדה"ד ע"כ צ"ל ארדה נא כו'.

דף : קלג, א.

קיצור. ארדה נא להמשיך מדה״ר במדה״ד, וכן פי׳ הרמב״ן, ואראה כי הראי׳ שע״פ מדה״ר הוא משום הוי׳, ויש לומר באופן אחר שירד להשגיח עליהם במדה״ד, וזהו כלה כמ״ש במד״ר פ׳ אמור פכ״ט ע״פ כי אעשך כלה וכמ״ש בפ׳ וישלח פ׳ פ״ב, והטעם כי מדה כנגד מדה לפי שהם רחוקים מצדקה ע״כ המשפט שלהם ג״כ במדה״ד, ופי׳ ארדה נא ע״ד אם אתם עושין דין בעיר הנדחת כאלו כו׳, ועי״ז ממשיכים בחי׳ גדול הוי׳ ומהולל מאד בעיר כו׳.

הפנ״י פי׳ ואם לא אדעה לשון יסורין ע״ד ויודע בהם את אנשי סוכות, ועמ״ש מענין ויודע בהם בלק״ת גבי שמע״צ בד״ה ה׳ לי בעוזרי בפי׳ למען דעת כל עמי הארץ. בהרמב״ן פ׳ נח ע״פ בין אלקים ובין כל נפש חי׳, בין אלקים זו מדה״ד שלמעלה ובין כל נפש חיה כו׳ זו מדה״ד שלמטה, מדה״ד שלמעלה קשה ומדה״ד שלמטה רפה, א״כ י״ל ארדה נא ג״כ בשני פי׳ או ארדה נא לדונם ע״פ מדה״ד שלמעלה להמשיכו במדה״ד שלמטה שיהי׳ דין קשה על שהקשו ערפם והי׳ אבירי לב, או להיפך ארדה נא שלא לדונם ע״פ מדה״ד שלמעלה שהוא בחי׳ הכצעקתה הבאה אלי אלא לדונם ע״פ מדה״ד שלמטה שזהו ארדה נא למטה.

הגהות על תו״א ר״פ וירא

אנת הוא חד ולא בחושבן, פי׳ לקמן דכ״ד סע״ג* ע״ד אין ערוך לך, ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ ואתחנן בד״ה ענין אחד ואהבת, ופשוט הפי׳ ולא בחושבן ע״ד מ״ש בס״י עשר ולא אחד עשר, ועמ״ש ע״פ הרע״מ פ׳ תשא גבי העשיר לא ירבה, דהפי׳ שאין הא״ס בחשבון ע״ס וזהו ולא בחושבן, ועמ״ש בלק״ת פ׳ נצבים בביאור ע״פ כי כארץ תוציא צמחה בפי׳ קדושתי למעלה מקדושתכם דקאי על בחי׳ ע״י שהוא פנימיות הכתר שאינו בחשבון ע״ס, ופי׳ שאינו בחשבון ע״ס י״ל לפי שאין ערוך אליו כלל. ועוי״ל ע״ד בקדושה הוא ע״ס משא״כ בקליפה י״א כתרין דמסאבותא, לפי שבקדושה איהו וחיוהי וגרמוהי חד ע״כ החיות שבהם מאור א״ס הוא אחד עמהם א״כ הוא בחושבן הע״ס, משא״כ בקליפה אין הקדש מתערב בחול ע״כ החיות המחיה אותם אינו מהעשר ספי׳ שלהם כ״א בחי׳ מקיף עליהם, וזה הבחי׳ הוא מקיף דלבונה. והנה כשם שאין הקדש מתערב בחול כך בחי׳ קדושתי ממש למעלה מקדושתכם הוא קדושת הע״ס דאצילות, ר״ל שהוא קדוש דהיינו מובדל מהם כמו שהקודש מובדל מחול כך הוא ית׳ מובדל ומרומם מהם, אע״ג דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד, זה רק מה שנמשך בהם ע״י צמצום עצום כנ״ל משא״כ אור א״ס ממש, לכן אינו שייך

דף כ״ד סע״ג: בתו״א הוצאת קה״ת ברוקלין תשט״ו הוא בדף יד, א.

בחושבן העשרה אלא חד ולא בחושבן, ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ שחורה אני ונאוה פ"ה. עוי"ל בפי' ולא אחד עשר, דהיינו לא כמו שבקליפה עם היות שאין בחי' האחד עשר שהוא מבחי' קדש מתערב בהעשרה שהם חול, אעפ"כ נקראו אחד עשר שהוא עכ"פ מקיף להם ונק' עתיק דק"נ, משא"כ למעלה אין לקרות אחד עשר לומר שהוא אור מקיף להם כי אינו מערכם כלל, ואף שיש בחי' מקיף זהו רק ע"י השפלה והארה וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו שאפי' בחי' נשגב שהוא אור מקיף הוא רק בחי' שמו בד"ה לא תהי' משכלה. ועוי"ל בפי' ולא בחושבן כי הנה ע"ס הוא ג"כ לשון מספר כמ"ש בפרדס שער ח' פ"ב וז"ל כי הספירות מספרות ומגבילות הבלתי בע"ג ולא גבול ממש ח"ו כמו שביארנו בשערים הקודמים ויש שפירש בלשון מספר כי המספר מבעלי גבול, ואע"פ שאינם בע"ג בערך שרשם הפשוט, בעלי גבול הם בערך פעולתם אלינו כדפ"ל עכ"ל, הרי כי בע"ס יצדק לשון מספר. ובעה"כ ערך מספר הימים כ' וז"ל פי' הרשב"י ע"ה בתיקונים כי המל' נק' מספר כו' והטעם כי הוא חשבון ומספר לימים עליונים ופי' כי הימים העליונים מתגלים ע"י המדה הזאת המגלה אותם כמו החשבון שהוא הגבלת דבר הנמנה, ומצד הגבול והחשבון מתגלה עכ"ל, וזה ע"ד שנתבאר במ"א בפי' זכר רב טובך יביעו, רב טובך היינו ריבוי בחי' טוב שהם יסודות המשפיעים מעילה לעלול כו', והזכרון שלהם נק' זכר רב טובך, וזהו ענין המספר, וע"ד וזה זכרי דקאי על שם אד' שהוא לבוש והיכל לשם הוי' נק' זכרי, כך הוא ענין זכר רב טובך ולא עצם רב טובך ממש כ"א בחי' שם והארה, ועד"ז הוא ענין המספר של הדבר, לכך המל' נק' מספר מבחי' המדות העליונות, וע' בזהר פ' פנחס דף ר"כ ע"ב גבי וחשבון דא הוא עלמא דתליא בדיבורא שהוא בחי' מל', ובזח"ב פ' משפטים דק"ה ע"א משמע שהתפארת נק' מספר ע"ש בפירוש המוציא במספר צבאם ובמק"מ שם הדעת נק' מספר לפי שיש בו ה"ח וה"ג וזהו ע"ד ובדעת חדרים ימלאון שמתחלק במדות, ועמ"ש ע"פ ויקהל משה את כל עדת בנ"י שזהו ענין עדה ועדת הנמשכים מהדעת דאיתא באד"ר שמהדעת מתחלק לאלף אלפים אכסדראין, ועיקר ההתחלקות נמשך מהמדות כי מתיקות וחמיצות נמשך מחסד וגבורה, ומהתכללות חו"ג נמשך טעם הכלול ממתיקות וחמיצות, ועד"ז אין לך עשב שאין לו מזל כו', וגבוה מעל גבוה כו', והכל מושרש בהמדות כמו ההתחלקות מחנה מיכאל קפ"ו אלף ממדת חסד הכלול מי"ס ויו"ד מיו"ד כו', ועמ"ש במ"א בפי' מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית שעיקר הריבוי מדריגות הוא ע"י שנמשך ע"י החכ' שממנה נמשך הדבור אבא יסד ברתא ובדיבור ריבוי הצירופים כו', ועיי' באגה"ק ססי' ה' בפסוק ויעש דוד שם ובסי' ז', משא"כ בההמשכה מאור א"ס ב"ה לא שייך מספר וחשבון כמו בהמשכה מע"ס, שהרי אפילו בבחי' בינה כתיב ולתבונתו אין מספר, ועמ"ש בת"א סד"ה וקבל היהודים בביאור בסופו בפי' וקבל לשון יחיד כי בלמעלה מן החכ' אינו שייך שום התחלקות כלל, ולכן נאמר וקבל לשון יחיד, וזכו לבחי' זו ע"י מס"נ שהי' להם שזהו למעלה מן השכל, ועמ"ש בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד בפי' כל תשא עון שלמעלה מן החכ' נק' כל לפי שאין שם התחלקות ויובן זה ע"ד שבמ"ת היו רואים את הנשמע ושומעין את

הנראה, והיינו כי למטה בבי״ע יש התחלקות ראיה ושמיעה שהן ב׳ בחי׳ חלוקות זה מזה, אבל באצילות הוא כללות שאין שם התחלקות ראי׳ משמיעה כמ״ש מזה בלק״ת בד״ה כנשר יעיר קינו ובת״א בד״ה הן עם אחד, וזהו פי׳ חד ולא בחושבן, וע״י מס״נ באחד שהוא למעלה מהשכל ממשיכים בחי׳ אנת הוא חד ולא בחושבן וזהו ענין וקבל היהודים כנ״ל, וע׳ בהרמ״ז פ׳ במדבר דקי״ז ע״ב גבי וכנלע״ד כו׳ יש בחי׳ סכום לאורות אבל החילוק הוא שלמעלה הוא ביחוד גמור כו׳ ע״ש וזהו כעין מ״ש כאן.

קיצור. פי׳ חד ולא בחושבן היינו שאין ערוך לך גם פי׳ ולא בחושבן ע״ד עשר ולא אחד עשר, ע״ד קדושתי למעלה מקדושתכם, ויש בזה ב׳ פירושים הא׳ ע״ד שאין הקודש מתערב בחול כמו״כ קדושתי למעלה מקדושת הע״ס, הב׳ שאין לדמות בחי׳ שאין הקדש מתערב בחול דעכ״פ נק׳ אחד עשר משא״כ למעלה אין ערוך כלל, ועמ״ש ע״פ אחד עשר יום מחורב די״ל ב׳ הפירושים אמת דלגבי מעלת הכתר על הע״ס שראשיתן חכמה י״ל ע״ד פי׳ הראשון אבל לגבי אור א״ס ממש נראה לומר כפי׳ השני. עוד פי׳ ולא בחושבן כי הע״ס לשון מספר מל׳ נק׳ מספר הימים בחי׳ מספר ע״ד זכר וזה זכרי, הארה מהדבר כמו שם גם הדעת נק׳ מספר כי הוא מקור המדות ובדעת חדרים ימלאון, ומהמדות נמשך ריבוי ההתחלקות מדריגות וזהו מה רבו מעשיך לפי שכולם בחכמה עשית, ובלמעלה מהחכמה אין שום התחלקות, לכן במ״ת רואים את הנשמע וזהו חד ולא בחושבן.

ב) **ועוד** כי בע״ס שייך מספר כמו יחידות עשירות מאות אלפים רבבות הם נר״נ ח״י, ועמ״ש ע״פ ואתא מרבבות קדש, ועמ״ש והי׳ מספר בנ״י וע״פ מי מנה כו׳ ומספר כו׳, ויש בחי׳ ולתבונתו אין מספר וי״ל דהיינו בבחי׳ מבין ולא בבינה ידיעא או הפי׳ אין מספר ע״ד מ״ש הרמ״ז פ׳ במדבר כו׳ כנ״ל, ויש בחי׳ שאינה בגדר מספר כלל ולפני אחד מה אתה סופר כמ״ש בביאור מי מנה הנ״ל, ועמ״ש ע״פ הזהר ר״פ חיי קכ״ג בענין מאה שנה, ובסה״מ ססי׳ ד׳ משמע הפי׳ שאין שייך בעתיק* שהוא כתר דכר ונוק׳ ע״ד בא״ק ואין אלקים עמדי והוא ע״ד יש אחד ואין שני לו, ואפ״ל כי אלקים לשון רבים כמ״ש הענין בת״א פ׳ וארא ע״פ וידבר אלקים כו׳ אני הוי׳ ע״ד אימתי גדול כשהוא בעיר אלקינו ריבוי ההתחלקות משא״כ בבחי׳ ואין אלקים עמדי לא שייך חשבון, או י״ל כי לפעמים נאמר אלף אלפים ישמשוני׳ ולפעמים נאמר ולגדודיו אין מספר, ומבואר במ״א כשההמשכה מבחי׳ שם שדי שאמר לעולמו די הוא בבחי׳ מספר אבל בגילוי שם הוי׳ הוא בבחי׳ אין מספר, וזהו חד ולא בחושבן שגם בההמשכה מבחי׳ זו הוא ע״ד אין מספר כו׳ והיינו מטעם אין ערוך לך דהא בהא תלי׳.

קיצור. בע״ס יחידות עשירות כו׳, וענין ולתבונתו אין מספר וענין לפני אחד מה אתה סופר זהו ולא בחושבן, גם ע״ד ואין אלקים עמדי גם ע״ד שלפעמים נאמר אלף אלפים ישמשוני׳ ולפעמים נאמר ולגדודיו אין מספר.

בעתיק : בכת״י ב׳: בא״ק, בעתיק : בא״ק.

ג) אנת הוא עילאה על כל עילאין סתימא על כל סתימין. הנה בזהר ר״פ במדבר ת״ח בשעתא דברא קוב״ה לאדם עביד ליה בדיוקנא דעילאי ותתאי, ופי׳ במק״מ בדיוקנא דעילאי הם א״א ואו״א ותתאי הם זו״נ עכ״ל, וכן פי׳ עוד בפ׳ בשלח דנ״ה ע״א, והרמ״ז פ׳ במדבר שם פי׳ עילאי הם או״א ותתאי הם זו״נ, וכן נראה מפסוק ישמחו השמים ותגל הארץ דבתיבת י׳שמחו ה׳שמים הוא ר״ת י״ה שהם או״א ו׳תגל ה׳ארץ הוא ר״ת ו״ה שהם זו״נ, א״כ כשגבוה שמים על הארץ כן גבהו או״א שבהם התגלות עת״י מזו״נ, ועי׳ עד״ז בפרדס בעה״כ ערך על הוי׳, כי ג׳ ראשונות נק׳ על הוי׳ מפני שהם למעלה מן התפארת כו׳, ועי׳ במד״ר ר״פ פ׳ נח נייחא לעליונים ונייחא לתחתונים י״ל ג״כ כנ״ל כמובן ממ״ש בזהר שם ר״פ נח, וזהו ג״כ ענין געה״ע וגעה״ת, כי געה״ע נמשך מבינה הנק׳ ה׳ עליאה וע״כ נק׳ העליון שבא ההמשכה מאו״א לבחי׳ י״ה וגעה״ת נמשך ממל׳ הנק׳ ה׳ תתאה והנהר המשקה ג״ע העליון זהו יסוד אבא שער החמשים דבינה הנק׳ יובל שמו והנהר המשקה געה״ת הוא יסוד ז״א כו׳, ועי׳ בת״א ר״פ וארא בד״ה וארא אל אברהם בפי׳ מהו ענין מעלה ומטה ברוחניות כיון שאינו בגדר מקום גשמי ח״ו דהיינו מה שהוא מותפס בשכל והשגות הנבראים שבכל העולמות נק׳ מטה לגבי העליון שאינו נתפס ומושג בשכל והשגת הנבראים שלמטה ממנו, ולית דמח׳ תפיסא ביה עכ״ל, וא״כ עד״ז נק׳ חו״ב עילאין לגבי זו״נ כי על חו״ב נאמר עמקו מחשבותיך שהם בבחי׳ עומק ולא באו לידי גילוי במדות כמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה באתי לגני, וכנודע ג״כ מענין כי אל דעות שיש ד״ע וד״ת, ופי׳ עליון ותחתון הוא ג״כ ע״ד הנ״ל, ועמ״ש בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ לבבתיני ומ״ש בד״ה משה ידבר, והנה מבואר בסש״ב פמ״ו כי לפניו ית׳ גם בחי׳ דעת עליון נדמה כבחי׳ בהמה שלמטה מן הדעת כו׳ יעו״ש, וזהו ענין אנת הוא עילאה על כל עילאין ר״ל דעת עליון וחו״ב הם ג״כ נחשבים בבחי׳ מטה גם לבחי׳ הכתר עליון שנק׳ ג״כ עילאה על כל עילאין, וזהו ג״כ ענין סתימא על כל סתימין כי או״א נק׳ נסתרות להוי׳ אלקינו בחי׳ סוכ״ע, ומ״ש במ״א ענין כי גאה גאה ע״ד אדון הנפלאות שגם בחי׳ פלא וסוכ״ע אין ערוך כו׳ ומשם נמשך קי״ס כי ים עלמא דאתכסיא, וזהו סתימא על כל סתימין, ואפ״ל שזהו פי׳ מוחא סתימאה דע״ק ר״ל כי הגם שחו״ב דאצילות נק׳ ג״כ סתימין, אך מו״ס הוא סדכ״ס וזהו ג״כ ענין עילאה על כל עילאין. ועוי״ל פי׳ סתימא דכל סתימין כי קוב״ה סתים וגליא זח״ג ע״ג א׳ והיינו ב׳ שמות הוי׳ ואלקים אך סתימא דכל סתימין זהו בחי׳ על הוי׳ למעלה משם הוי׳ וזהו ג״כ ענין עילאה על כל עילאין.

קיצור. עילאין הם או״א ותתאין זו״נ ישמחו השמים ר״ת י״ה ותגל הארץ ר״ת ו״ה, ועד״ז בינה נק׳ על הוי׳ על שמים חסדך הוקם על, ב״פ נח נייחא לעליונים געה״ע ונייחא לתחתונים געה״ת, ונק׳ מעלה מה שאינו מותפס בשכל שלמטה וכמו השמים נק׳ אצלינו מעלה לפי שאין אנו משיגים מהותו איך ומה וזהו ג״כ ד״ע וד״ת, ולפניו ית׳ גם חכ״ע וד״ע הוא כעשי׳ גשמיות, ע״כ נק׳ עילאה על כל עילאין, ועמ״ש בלק״ת בד״ה כי ההרים ימושו, ומ״ש

במ"א בפי' הלא את השמים ואת הארץ אני מלא בהשוואה אחת ומ"ש בפי' המשפילי לראות בשמים ובארץ, ועד"ז פי' סתימא על כל סתימין כי יש סתים וגליא סוכ"ע וממכ"ע והוא נק' סתימא על כל סתימין.

ד) לית מח' תפיסא בי' כלל, ע"ד מאד עמקו מחשבתיך נאמר על מו"ס, ויש להעיר ממ"ש על פסוק רבות עשית אתה ה' אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך, עמ"ש מזה בת"א בד"ה ויהי מקץ דרוש השני ובד"ה וישב יעקב כ' אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו לית מח' תפיסא בי' כלל כי הוא רם ונשא מגדר ההשגה ואינו נתפס בתוך עלמין לא בבחי' ממלא ולא בבחי' סובב בשום שכל והשגה בעולם אלא ברעו"ד כו' והוא רם ונשא למעלה מעלה עד אין קץ ותכלית אפי' מבחי' חכ' עילאה כו' עכ"ל, נמצא פי' לית מחשבה תפיסא בי' כלל היינו אפי' חכ' עילאה. והנה מבואר במא"א אות א' סעי' קע"ג מח' רצון קול דיבור הם אבי"ע, נמצא המח' באצילות שהוא חכמה, ועמ"ש בד"ה שובה ישראל עד דרוש הראשון, וע"ז אמר לית מחשבה דהיינו אפי' בללות עולם האצי' הנק' חכמה לית להון תפיסא והשגה בך כלל ועי' מזה בפרדס בעה"כ בערך מחשבה. וצ"ל מ"ש במ"א מענין המוחין עליונים היינו שבהם ועל ידם מושג המהות מאור א"ס, וי"ל עפמ"ש בלק"ת בד"ה אלה פקודי המשכן פ"ג בענין והחכ' מאין תמצא והתהוות זו ע"י ברישא חשוכא ישת חשך סתרו והדר נהורא, והיינו רק באות יו"ד, וזהו ע"ד ויצא כברק חצו כו' עיין בד"ה את שבתותי תשמרו ספ"ב ופ"ג בענין בורא קדושים ישתבח שמך, ובד"ה יביאו לבוש מל' שם בביאור השני מבואר הגילוי שבחכמה זהו מבחי' הקו"ח שהוא ע"פ צמצום ומקו"פ שלא להיות בגילוי בחי' א"ס אלא בגבול ומדה, והוא ראשית הגילוי בחכ' כו', אבל באור א"ס ב"ה שלמעלה מהצמצום והקו"ח לית מח' תפיסא בי' כלל כן מבואר ממש"ש, ועי' בלק"ת פ' תצא בביאור ע"פ ולא אבה, הנה קוצו של יו"ד רומז לכתר כו', ולכן קוצו של יו"ד הוא בחי' רמז בלבד שרומז לא"ס ברמז לבד בלי שום תפיסא בי' כלל אלא ברעו"ד כו' וכדי שיהי' נמשך משם בחכ' דאצילות הוא ע"י צמצום עצום שנמשך ויורד דרך שערות ומזלות, אבא יונק ממזל השמיני כו', ועמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון גבי ולא אתרמיז בשום אות וקוצא כלל, ועי' מענין דלית מח' תפיסא בי' בד"ה אתם נצבים פ"ג, ועי' בד"ה תקעו בחודש שופר דרוש הראשון דמה שיוכל להתלבש בדבור שהוא אותיות היינו מבחי' חכמה ושכל משא"כ רעו"ד אינו נגבל באותיות, ועי' מזה בת"א פ' בשלח בד"ה לסוסתי, ומזה יובן מה שהכתר אין עליו אות המורה עליו כ"א קוץ ורמיזא, ועי' בפי' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש הראשון פ"ב, וע' בסידור דרוש ל"ג בעומר בענין ראשית הגילוי בחכ' נק' ברוך משא"כ בבחי' כתר אין שייך רק הודאה, ומשם יובן ענין לית מחשבה תפיסא בי' כלל, ועי' סד"ה יהודה אתה ובד"ה השמים כסאי ר"פ בראשית בסוף הדרוש דלית מח' תפיסא בי' וסד"ה וארא אל אברהם גבי ושמי הוי' לא נודעתי להם. ואפ"ל מ"ש בשה"ש רבה ע"פ נגילה ונשמחה בך בכ"ב אותיות התורה, היינו כי אע"ג דלית מח' תפיסא בי' כלל מ"מ ע"י כ"ב

אותיות התורה נגילה ונשמחה בך ממש. ויש לבאר זה עפמ"ש בפרדס ערך מחשבה וז"ל בשם הת"ז והא כמה מחשבתין אינון שכינתא תתאה אתקריאת מחשבה וחכ' עילאה מחשבה ולעילא מכולהון מחשבה דלית לעילא מינה והוא סתימא דכל סתימין עילאה דכל עילאין עכ"ל, והתורה י"ל נמשכת מבחי' מח' דלית לעילא מינה וכדמשמע באגה"ק סי' ל"ז בד"ה דוד זמירות קרית להו בפי' מאד עמקו מחשבותיך, כי התורה שרשה ממו"ס דע"ק שנק' סדכ"ס כנ"ל, ולכן ע"י עסק התורה נגילה ונשמחה בך.

קיצור. פי' לית מח' תפיסא בי' כלל היינו אפילו אצילות הנק' מחשבה כי והחכ' מאין תמצא ע"י שערה לבד, וזהו יו"ד של שם, ולכן כתר נרמז רק בקוצו של יו"ד שהוא רמיזא לפי שאין בו השגה וכמ"ש במ"א בענין ברכה והודאה, וזהו לית מח' תפיסא בי' כלל ומזה יובן מעלת התורה שנאמר בה נגילה ונשמחה בך וארז"ל בך היינו בכ"ב אותיות התורה.

ה) **אנת** הוא דאפיקת עשר תיקונין וקרינן להון עשר ספירן לאנהגא בהון עלמין, עי' בת"א פ' וירא פי' הע"ס לגבי א"ס מאין ערוך שכל ומדות לגבי עצם הנפש שהוא למעלה מהשכל ועי' מזה בלק"ת גבי דרושי שבועות בד"ה וידבר אלקים כו' אנכי כו', ובי"ע הם כמו לבושים מח' דבור ומעשה, כן פי' שבי"ע לגבי אצילות יש להן ערך לפי שנמשכו ע"י פרסא לבד אבל אצילות לגבי אור א"ס אין ערוך לפי שנמשכו ע"י צמצום ומקו"פ, וכן פי' עוד בביאור דל"ג בעומר גבי ברכה והודאה יעו"ש וכ"נ מדברי הפרדס שע"ד ספ"ו בפירושו למ"ש במאמר זה להלן וכל ספירה אית לה שם ידיעא ובהון אתקריאו מלאכיא ואנת לית לך שם ידיעא וז"ל יתבאר בשער שם בן ד' כי השמות והספירות הכל דבר אחד, והשם מגביל הספירה (עמ"ש בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו) כי הוא כולל הספירות במציאות רוחניות, ואמר שם ידיעא שיש לכל ספירה שם בפני עצמו אין זה כוזה כמו שאין פעולותיהן שוות, ובהון אתקריאו מלאכיא כי אותן השמות אשר לספירות פעמים יקראו בהן המלאכים הממונים על פעולות הספירות כמשי"ת בשער ההיכלות פט"ו, (ועי' במד"ר פ' וישלח פע"ח גבי למה זה תשאל לשמי ובפירש"י בחומש שם משתנים שמותיו הכל לפי ענין השליחות דהיינו מאיזה ספירה שהוא מקבל) והאריך בזה לומר כי עם היות שערך הספי' אל הבריאה כערך הא"ס אל הספירות כו' עכ"ז לא ישתוו הענינים כי הא"ס אינו נק' בשם הספירה, והמלאך נק' בשם הספירה והספירה בשם הפעולה כענין גבורה גבריאל כו' כי הספירה והמלאך נק' בשם אחד מפני שהם נגבלים בשם הספירה או ההוי"ה ההוא אבל בא"ס אין הוי"ה ושם שיגבילהו, וזהו שאמר אבל אנת לית לך שם ידיעא מפני שאין בו יחס הפעולות ואינו בעל שינוי ולא נגבל בגבול עכ"ל, הרי מאחר שהמלאך שהוא מבי"ע נק' בשם הספירה משא"כ הספירה אינו נק' בשם הא"ס דהא לית ליה שם ידיעא מזה מוכרח כמש"ל שיותר אין ערוך הע"ס אל הא"ס ממה שאין ערוך בי"ע לאצי', וצ"ע ממ"ש הפרדס שער אבי"ע רפ"א כי כח המאציל בנאצל כו' כמדליק נר מנר, ויותר מזה מבואר בספר עה"ק ובמערכת בענין אצי' שהם גילוי ההעלם מאור א"ס, ע"כ נראה

דכוונת רבינו ז"ל כאן על הע"ס הנקראי' בשם כלים שאע"פ שהן ג"כ אצי' ממש ולא בריאה מ"מ זהו כנ"ל שאין ערוך כלל, אבל מ"ש שאצי' זהו כמדליק נר מנר זהו האורות דע"ס דאצילות, ועמ"ש בפי' אורות וכלים בביאור ע"פ עולת תמיד העשויה בהר סיני, וכתב הפרדס שע"ד פ"ה בענין שהספירות הם לאנהגא בהון עלמין וז"ל מפני כי טעם האצילות העשרה תיקונים הוא כדי שיאיר הא"ס על ידם העולמות עליונים ותחתונים כי אם לא היו הספירות לא היו העולמות מספיקין לקבל שפעם מא"ס לרוב רוממותו ועתה ע"י הספירות הם מקבלים השפעה ואורה ממנו ומגדולתו עכ"ל, ור"ל כי הא"ס הוא בלתי גבול ושיאיר לעולמות שפע בבחי' גבול ומדה וקצבה זהו ע"י שמשפיע ע"י הספירות שהם כח להאיר בבחי' גבול כמאמר שיעור קומה רל"ו אלפים רבבות פרסאות, והנה איתא במא"א אות ריש סכ"ט רל"ו דשיעור קומה הם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וד' כוללים והוא גימט' ורב כח וזהו בחי' חשבון שהרי הם רל"ו כו', וע"כ עי"ז נמשך ההתהוות בגבול וכנ"ל סעי' א' משא"כ אנת הוא חד ולא בחושבן. והנה תיקונים היינו ג"כ לבושים כי לא ילבש גבר תרגומו ולא יתתקן, אך הרי אח"כ אמר לבושין תקינת לון. אך הענין כי יש בחי' לבוש מתאחד עם העצם ע"ד מ"ש במד"ר פ' בראשית פכ"א בענין לבוש הבדים כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי', ולכן החכמה הנק' כבוד עילאה הרי כבוד ג"כ בחי' לבוש אלא שזהו ע"ד הנ"ל, ועמ"ש במ"א בד"ה ואולם חי אני וימלא כבוד ה', פי' ברוך כבוד הוי' ממקומו, ובד"ה כי על כל כבוד חופה, ועד"ז הוא ענין דאפיקת עשר תיקונין. ועי' במד"ר ס"פ ואתחנן גבי וכנגדן ישראל מעטרים את הקב"ה בעשרה לבושים, לבושי' כתלג חיוור, לבש ה' עוז, הוד והדר לבשת. והוא ודאי בחי' ע"ס שנקראים ג"כ לבושים והוא ע"ד הנ"ל, והפירוש שישראל מלבישים, היינו שהם הממשיכים שיהי' אור א"ס ב"ה נמשך ומתלבש בע"ס כדפי' בלק"ת סד"ה ביום השמ"צ כנישין תהא לכון גבי עוטה אור כשלמה. גם י"ל הפי' כי הקב"ה הוא ז"א דאצילות והם ממשיכים בו לבושים עליונים ע"י התומ"צ היינו שממשיכים בו מבחי' לבושי' כתלג חיוור שהוא בכתר שיאיר בחי' זו ג"כ בז"א וכענין מ"ש האריז"ל בענין שמונה בגדי קדש דכה"ג, וז"ל במא"א אות ב' ס"ט כה"ג נק' ז"א כשלובש שמונה בגדים שמונה ת"ד נק' כן כי מזל ט' כוללם עכ"ל, והרי ת"ד אלו באים לו מת"ד דא"א כמ"ש הרמ"ז פ' אמור דפ"ח ע"ב והוא מהאד"ר נשא דקל"ב ע"ב וכן ביאר רבינו ז"ל בד"ה תורה צוה לנו דתקס"ז, שע"י תומ"צ ממשיכים אנו לבושים עליונים מאד להקב"ה מבחי' הוד והדר לבשת כו'.

לאנהגא בהון עלמין, נת' בלק"ת ר"פ שלח מאן דאפריש חד מחבריה זהו קיצוץ בנטיעות כאלו אפרש בך, יובן מענין ע"ד כאלו עשאוני, אנת הוא דאנהיג לון, שהם כגרזן ביד החוצב בו כ"כ החיט, ועי' בד"ה ביום השמע"צ דתקע"ב, גם ההנהגה ביום ראשון מאיר חסד כו' ובשבת עולים וכן הסדר היו"ט פסח חסד, ולית מאן דאנהיג לך, אך כנס"י אומרת אנהגך אביאך. לבושין תקינת לון הן מח' דבור ומעשה, ועי' סש"ב פנ"ב ומהו הלבוש וע"ש

פ"ה, א"כ י"ל ע"י תומ"צ ממשיכים לבושים עליונים, וכ"כ בד"ה יונתי בפי' יפתי, ועמ"ש ע"פ גדילים תעשה לך בענין הוד והדר לבשת, ועי' בסה"מ דקמ"א א' פירש שיש כמה לבושין כו'. אנת הוא דקשיר לון ומייחד לון עי' באגה"ק סי' י"ב וקשר יסוד, וא"כ הענין שע"י אור א"ס נמשך יחוד הספירות היינו יחוד זו"נ ועי' זח"ב תרומה קמ"ו סע"ב בפי' ישקני, ובסה"מ פי' קשיר לון ע"י הקו המלובש בפנימיותם, ועמ"ש בד"ה צווארך בחרוזים, ובגין דאנת מלגאו, עי' בד"ה תלתא אינון זמינין מקדש ההפרש בין פנימית הכלים ובין חיצונית הכלים, וזהו ע"י דאנת מלגאו בפנימית הכלים, וחילוק זה ע"ד החילוק בין תפארת שבו שם הוי' לחו"ג, וכמה גופים עי' סה"מ, ועי' באגה"ק סי' ג' ד"ה וילבש צדקה ובלק"ת ס"פ שלח גבי וענין חסדי. והנה תרגום גוף גשמהון, ואיך שייך זה למעלה, וצ"ל ע"ד אדם דאצילות נק' אדם דעשי' עי' ביאור את שבתותי תשמרו, והיינו לפי שלמ"ד כלים דאצילות נעשה נשמה לבי"ע. חד אריך וחד קציר זח"א כ"ד א', ולהעיר מענין מקום שאמרו להאריך אין רשאי לקצר כו', עמ"ש עוד בענין לבושים בדרוש להבין ענין אוא"ס סוכות תקס"ז או תקס"ח, חסד דרועא ימינא, במ"א בפי' כי כל הגוף נמשך אחר יד ימין, ועמ"ש בענין כי חסד חפצתי כו' ובענין יומם דאזיל כו' אור החסד אינו מתעבה, גבורה דרועא שמאלא, צ"ע כי הגבורה מורה על הכח, וזהו וגבורה בימינך, וכן אם בגבורות שמונים שנה, תפארת גופא בו אברים הפנימים, ועי' בד"ה ועתה יגדל נא דתקס"ג שזהו ענין התורה קו האמצעי צנור כו' קושר חב"ד ונה"י, ועי' זח"ג צ"ו ב'. נצח והוד תרין שוקין עמ"ש ע"פ שוקיו עמודי שש, ועמ"ש ע"פ במחוקק במשענותם תמכין, מ"ש קרקפתא דלא מנח תפילין י"ל א"צ כי פי' הקב"ה כתר מניח תפילין שמאיר בחו"ב דאצילות, אך עכ"ז בפרדס שע"ד פ"ה פי' ג"כ דכתר נק' קרקפתא דלא מנח תפילין, וא"כ יש להעיר מזה לענין שבת ויו"ט לאו זמן תפילין הוא כי אז מאיר הארת הכתר ע"כ הוא קרקפתא דלא מנח תפילין. שקיו דאילנא, כי האדם עץ השדה, ועל יובל ישלח שרשיו, נהר היוצא מעדן יובל שמו שער החמשים, כתר מלגאו איהו שם מ"ה לפמ"ש בסה"מ ססי' י"ט זהו חכמה כח מה אך י"ל כי כתר הכללי נק' אדם קדמון אדם שם מ"ה כו', ועי' זח"ג בלק בענין מה שמו ומה שם בנו משמע כפירוש המק"מ. אורח אצילות, עי' בבה"ז וישלח קע"ה ע"פ כי ישרים דרכי הוי', עילות העילות הקו, וסיבות הסיבות סוכ"ע, דאשקי לאילנא ע"ד ונהר יוצא מעדן להשקות וא"כ הנהר יובל הנ"ל שער החמשים יוצא מעדן מו"ס ונק' מקור מים חיים עומק רי"ו גיד נובע מן המקור, א"כ המקור הוא המשקה, עי' ע"פ המשלח מעינים בנחלים בזח"ג חוקת קפ"א, וע"פ משקה הרים מעליותיו בפ' חיי קכ"ה א', בההוא נביעו, ענין מבועין מעין, ואפ"ל ההשקאה עי"ז נמשך אח"כ הטפה לזו"נ, כנשמתא לגופא דאיהו חיים ע"ד חסד דלגאו באד"ר קל"ג ב', חיי דנשמתא כי ע"ק נשמה לז"א בזח"ג קנ"ב סע"א, וכל מה דלגאו ר"ל אפילו שם מ"ה אין לתאר באור א"ס, ובראת שמיא וארעא דוגמת שמים וארץ ואפ"ל מ"ש ב' פעמים רבון עלמין הא' על הבא בסוד שרש וחוק קצוב בע"ס הב' על תוספות האור שממנו נמשך היחוד והזווגי המדות, עד"ז פי'

במ"א ב' הוויות דפסוק ראשון דק"ש, לאשתמודעא בהון עילאין, נ' שהאדם ידע מזה את העליונים, וכ"פ בסה"מ ע"ש, ועי' מזה בפרדס, ולית דידע בך כלל ובר מינך לית יחודא בעילאי ר"ל או"א ותתאי זו"נ, עי' לעיל גבי אנת הוא דקשיר לון, ואנת לית לך שם ידיעא, זהו ע"ד מארז"ל במד"ר פ' שמות שמי אתה מבקש לידע כו', אשתארו כולהו שמהן זהו ע"י קבלתם מהרשימו לכן נשארו כגופא עכ"פ אף שנסתלק ההוא נביעו דאיהו כנשמתא לגופא שהוא הקו שנמשך מיסוד הנעלם ויסוד נק' נהר יוצא, אנת הוא חכים י"ל לא קאי על מ"ש לעיל חכמה מוחא דהא אמר איהו מחשבה מלגאו ולעיל אמר לית מחשבה תפיסא בי' כלל אלא י"ל אנת הוא חכים זה חכמה דא"ס, ור"ל חכמה שבכתר ולכן נק' ולא בחכמה ידיעא כן פי' בת"א פ' נח בד"ה הן עם אחד, ובפ' וירא בד"ה פתח אליהו פי' שבהלתבשות בחכמה דאצילות נק' חפים ולא בחכמה ידיעא ויותר נראה דקאי על ח"ס דפי' סתימאה היינו לא ידיעא, ועי' ביאור מאמר זה בפרדס שער ד' פ' ה' ו' משמע ג"כ כמו שכתבתי דהכלי נק' חכמה והאור המלובש בחכ' נק' חכים ולא בחכ' ידיעא.

להבין המאמר ואנת הוא שלימו דכלהו וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, דקשיא טובא איך אשתארו אפילו בגופא, דהא אין המשל דומה לנמשל שלמטה בהסתלק הנשמה מהגוף עכ"ז נשאר גוף עכ"פ משום כי אין התהוות שרש הגוף ועצמותו מנשמתו כ"א מטיפת אביו ואמו כו', משא"כ למעלה כי ממך הכל כתיב א"כ בהסתלק כח הבורא ח"ו מהאצילות ודאי הי' הכל חוזר לבחי' אין ואפס ממש, וכמ"ש בתניא ח"ב פ"ו ופ"ב, וא"כ מהו שאמר כאן אשתארו כגופא כו', ולהבין זה יש להקדים תחלה* להבין פי' וענין אורות וכלים שזהו ענין כנשמתא לגופא הנזכר כאן שהכלים דאצילות נק' גופא והאורות נק' נשמתא. והנה תחלה יש להבין בפי' לשון אור א"ס, דהנה אור א"ס אינו בחי' מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה, דא"כ לא הי' שייך לקרותו אין סוף והל"ל אין לו תחלה כמ"ש הרמ"ע בהקדמת יונת אלם ובפלח הרמון שע"ד אלא פי' אור א"ס היינו כמו עד"מ זיו ואור הנמשך ומתפשט מהשמש שהזיו נק' אור והשמש עצמו נק' מאור שהוא מקור האור והזיו דכלא חשיב הזיו לגבי המאור, כך אור א"ס היינו ההתגלות המתגלה מהמאציל ב"ה ואין לו ערוך לגבי עצמותו ב"ה וכמו שם האדם לגבי עצמותו, וע"ז ארז"ל עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד דהיינו עד"מ כמו זיו השמש כשהוא כלול בעצם השמש, עיי' בתניא ח"א פל"ג וח"ב פ"ג, ואח"כ כשנברא העולם היינו ע"י שנמשך גילוי בחי' הזיו והיינו ע"י צמצום כו', והנה זהו משל גשמי ויש למצוא

יש להקדים תחלה: ראה ד"ה וילך תרס"ו.

ג"כ משל רוחני, כמו משל המשכת והתפשטות חיי הנפש באברי הגוף שהחיות המלובש באברי הגוף, וכח הראי' שבעין וכח השמיעה שבאזן ואפילו כח השכל שבמוח אין זה ממש מהות ועצמות הנפש שיהי' מהותה ועצמותה מתחלק לרמ"ח חלקים מתלבשים ברמ"ח מקומות כפי ציור רמ"ח אברי הגוף כמ"ש בתניא פנ"א, אלא החיות הזה שרמ"ח אברי הגוף חיים מן הנפש וכל הכחות שבהן ראיה ושמיעה כו' הוא רק בחי' גילוי והארה מהנפש דמפני שהיא נשמת רוח חיים ע"כ בהתלבשותה בגוף שהוא כלי לקבל החיות ממנה יחי' גם הוא ממנה והיינו בחי' גילוי והארה הנמשך ומתגלה ממנה ולא שזהו עצמותה, וכמו חום שנמשך בבגד ע"י שמניחים אותו אצל מתכות או תנור חם שאין זה ג"כ שהחום העצמי שבמתכת נמשך בבגד כי זה אינו אלא שהוא התפשטות כמו עד"מ הארה מעצם החמימות שבמתכת, כך הוא עד"מ החיות הנמשך ומתפשט באברי הגוף אינו אלא התגלות הארה עד"מ מהנשמה, והנה עד שלא נמשכו הכחות מהנשמה בגוף היו כלולים בהעלם בתוך עצמות הנפש, וכמ"ש בתניא פנ"א שתרי"ג מיני כחות וחיות כלולים בה במהותה ועצמותה כו', והוא עד"מ כעין זיו השמש שהוא כלול ג"כ בעצם השמש כו', ואח"כ כשמתלבשת בגוף יוצאים מההעלם אל הגילוי ומתלבשים באברי הגוף כו' ולכן חיגר וסומא יוליד אדם שלם פתוח בעיניו כי אף שנחסר התפשטות כח ההילוך והראי' בהחיגר וסומא היינו רק שלא נמשך ונתגלה מהנפש מפני חסרון הכלי לקבל, אבל כלול הוא בנפשו ולא נחסר כל בה ולכן יוליד אדם שלם אלא שאעפ"כ תרי"ג מיני כחות האלו כשהיו כלולים בעצם הנפש היו במעלה ומדרגה נפלאה יותר ויותר ממה שהם אח"כ כשהם מלובשים באברי הגוף עד שהיו כולם כלולים כאחד בלי התחלקות שיהי' ראי' בחי' בפ"ע ושמיעה בפ"ע כ"א מתאחדים יחד כו' כמ"ש במ"א ראיות לזה, נמצא מבואר עכ"פ שהחיות שבגוף והכחות המלובשים בכל האברים הן רק הארה מהנפש שהארה זו כלולה בעצם הנפש ואח"כ נמשכת מההעלם אל הגילוי, וראי' לזה עוד מענין הגלגול שהנשמה מתלבשת בגוף אחר, והנה יכול להיות שבגוף הראשון הי' חכם גדול ובגוף השני הי' טפש, וקשיא כיון שהיא נשמה שיש בה חכמה רבה איך בגוף השני יעדר החכמה ממנה ויותר מזה יפלא ממ"ש בכהאריז"ל שנפש האדם מתגלגלת בבהמה לאיזה ענין* ואיה השכל והמחשבה של נשמה זו הלא הבהמה היא כשאר בהמות שאין בה לא שכל כו', אמנם לפמש"ל א"ש כי תרי"ג מיני כחות הנ"ל המאירים בגוף האדם מן הנפש הם רק התפשטות והארת הנפש ולא עצמותה, והנה כמו עד"מ בהשמש שפעמים האור נמשך ממנו ופעמים אינו נמשך מחמת שיש ענן המסתיר ומונע המשכת הזיו, כך עד"מ בהנפש שכשמלובשת בגוף האדם שאברי גוף האדם הם כלים שבהם יוכל להתלבש ולהתגלות תרי"ג מיני כחות הנפש הכלולים בה אזי הם נמשכים ממנה ומתלבשים בהן להיות עין רואה כו', והמחשבה והשכל במוח כו', כמו שמתחמם הבגד מהמתכת החם כנ"ל, משא"כ כשהיא מלובשת בגוף שאינו יכול לקבל גילוי אורה כמו בגלגול בבהמה אזי כחותיה המתגלים באדם אינן מאירים ומתגלים

ענין: בכת"י ב': ענין.

כלל ונשארים כלולים בה בבחי׳ העלם, ולכן הבהמה היא בהמה ממש אף שנשמת אדם מגולגל בה, וכמו ביום שיש ענן כבד המחשיך הרי מונע גילוי אור השמש אף שהשמש ישנו בעולם כמו בשאר הימים כו׳ מ״מ אין אורה וזיוה מתגלה כלל רק איזה הארה חיצונית ממנה, כך אעפ״י שנשמת האדם נקשרה בגוף הבהמה הרי עצם הנשמה אף כשהיא בגוף האדם איננה מתחלקת ממש באברי הגוף כנ״ל, כי אם הארותיה ובבהמה שא״א להארה של בחי׳ נפש המדברת להתפשט ולהתגלות, הרי הארה זו נשארה כלולה בעצמות הנשמה והנשמה היא בבחי׳ כיווץ והעדר ההתגלות ולא נתגלה ממנה רק בחי׳ חי הכלול בנפש המדברת כו׳, ולכן הבהמה היא בהמה כשאר הבהמות, וכ״ש כשמתגלגלת באדם שאינו בר שכל היינו מחמת חסרון כלי המוח כמארז״ל טפה זו מה תהא עליה חכם או טפש, לכן אף שמגולגל בו נשמה גבוהה עכ״ז אין הארת כח השכל מאיר ומתפשט בהמוח מחמת חושך הכלי כו׳, וא״כ מכ״ז ראי׳ שיש בנפש בחי׳ עצמותה שמובדל בערך מבחינת הכחות הנמשכים ומתפשטים ממנה בגוף שלכך אעפ״י שאין הכחות מתפשטים ממנה עכ״ז שייך לומר שישנה בהגוף ההיא כו׳, כמו שאפילו בגוף היותר שלם אין עצמותה מתפשט בו אעפ״י שישנו שם רק ההארה כו׳, וראי׳ ברורה לזה יותר מהחוש הוא ממה שאנו רואים כי ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה שהתינוק שכלו קטן ביותר וכשמתגדל מעט מעט מידי יום ויום יתוסף גידול בשכלו ובמדותיו כו׳, ועכ״ז הרי רוח היא באנוש שהשכל נמשך מהנשמה, והרי א״כ יפלא שהרי הנשמה זו הי׳ בו מקטנותו וא״כ למה הי׳ אז שכלו קטן ויום יום מתגדל שכלו כו׳, אלא הענין שהגידול הוא ענין הגדלת הכלים כי ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה היינו הגדלת המוחין, ואז יהיו כלים לגילוי אור השכל מהנפש, משא״כ בקטנותו אעפ״י שהי׳ בו נשמה זו לא היה כלל גילוי אור השכל מפני שלא הי׳ הכלי יכול לקבל גילוי הארה זו, ולכן אז הי׳ הארה זו נשארה כלולה בהעלם בתוך עצמות הנשמה שעם היותה מלובשת בגוף, עכ״ז אין עצמותה מתגלה בה כלל, כך גם הארה זו השייך לכלי המוחין נשארה כלולה בעצמותה בבחי׳ העלם מאחר שכלי המוחין של הקטן אינן יכולים לקבל כלל גילוי הארה זו כו׳, ועד״ז גם בכל אדם לא כל העיתים שוות שפעמים שכלו זך וצלולה דעתי׳ לפי שכלי המוחין זך אז ע״כ יאיר ויתגלה בהם האור ביותר ופעמים אינו כן כגון מחמת קיטורי׳ ואידים העולים במוח מאכילה גסה וכה״ג אזי לא יאיר בהן אור מהנפש כ״כ, אעפ״י שהנפש נמצאת בגוף בכל העיתים כו׳, וכן בשעת השינה מסתלקים השכל והמחשבה ומתכללים במקורן בעצם הנפש כו׳, נמצא המבואר מאריכות משל זה שהאור והחיות שהגוף חי מהנפש גם כל הכחות שבו השכל והמחשבה והמדות וראי׳ ושמיעה כו׳, שכ״ז נמשך מהנפש, אמנם הוא אינו עצמות הנפש כ״א בחי׳ הארה מהנפש שהארה וכחות אלו כלולין מתחלה במקורן בעצם הנפש וע״י התלבשות הנשמה בגוף הן נמשכים מההעלם אל הגילוי שיהי׳ מאירים באברי הגוף כו׳, ועוד מבואר במ״א שגם כללות הנשמה ומהותה ועצמותה המלובש בגוף אינו אלא הארה לבד מעצמות הנשמה האמיתית כי לא כל הנשמה מלובשת בגוף רק הארה ממנה ועצמות הנשמה היא בבחי׳ מקיף למעלה ונק׳

מזלי׳ בגמרא כמ״ש במ״א, אלא שחלק זה המלובש בגוף הנה לגבי הגוף נק׳ מהות ועצמות הנשמה ומה שהגוף חי ממנה זהו רק הארה המתפשטת ממנה והיינו כי בחי׳ נר״נ מתלבשים בגוף, אבל חי׳ יחידה הם בחי׳ מקיפים ונק׳ נשמה לנשמה, נמצא בחי׳ נשמה שהיא ראשונה מבחי׳ נר״נ המלובשים בגוף היא רק הארה לבד לגבי בחי׳ יחידה שהרי הם נקראים אצלה נשמה לנשמה, יאמנם לגבי הגוף הרי נשמה זו המלובשת בגוף היא מהות ועצמות הנשמה ובחי׳ הארתה מה שהגוף חי ממנה נק׳ נפש.

והנה עפ״י משל זה יובן הנמשל למעלה מתחלה דרך כלל, דענין בחי׳ אור א״ס אין זה מהותו ועצמותו ממש רק הארה הנמשך ומתגלה ממנו יתי׳ כמו עד״מ כללות החיות שמתלבש ברמ״ח אברי הגוף שאין זה רק הארה מהנשמה ולא מהותה ועצמותה ממש, והנה הארה זו מתלבשת בע״ס דאצי׳ כו׳ שהן נק׳ בחי׳ גופא, והאורות הנמשכים מאור א״ס ב״ה ומתלבשים בהן הן בחי׳ נשמתא לגופא. והנה נזכיר מה שמבואר בע״ח שמ״א פ״ז גבי פרצוף ז״א דאצילות וממנו יובן בשאר הפרצופים, דע כי בז״א דאצילות יש ג׳ מיני לבושים הנק׳ גוף כו׳, והם הנק׳ כלים דז״א דאצילות כולם הם בחי׳ נפש רוח נשמה של עולמות בי״ע, אבל בערך נשמה דז״א דאצילות שהיא בחי׳ חיה נק׳ ג׳ אלו גופים שלה כי הרי אפילו בינה שהיא נשמה נק׳ בית גופני לחכמה שהיא החיה ומכ״ש הרוח והנפש כו׳. ונמצא כי ג׳ כלים דז״א דאצילות הם בינה ת״ת ומל׳ שבו שהם נר״נ שבו, ובתוכם מתלבשת החכמה דז״א שהיא נשמה לנשמה וסדר התלבשותו הוא באופן זה כי הנשמה לנשמה היא הוי׳ אחת ודרך פרט מתחלקת גם היא לד׳ בחי׳ נר״נ ונשמה לנשמה כמש״ל, והיינו נגד ד׳ אותיות הוי׳, ומתלבשים אלו הד׳ בחי׳ בנר״נ ממש דז״א שהם הכלים שלו באופן זה כי קוץ היו״ד והיו״ד עצמה היא בפנים מן הכל וג׳ אותיות האחרות מלבישים הנשמה של הנשמה לבדה שהיא קומתה גבוה, וההי׳ נשארת בראש הנשמה, והוא״ו יורד למטה כנגד הרוח כו׳, וההי׳ אחרונה הוא יותר למטה ומתלבשת בנפש כו׳ עכ״ל הע״ח שער מ״א פ״ז ועיין בשער היחודים.

והנה ביאור הענין הוא כמש״ל עד״מ מהתלבשות הנשמה בגוף האדם שאין עצמותה ומהותה מתחלק ברמ״ח אברי הגוף רק הארה ממנה כו׳, כך הוא למעלה בענין נשמת ז״א המתלבשת בהגוף וכלים שלו הנקראים נר״נ לגבי בי״ע כנ״ל, והנשמה שלו נקראת חיה או נשמה לנשמה הנה אין עצמותה ממש מתלבשת בכלים דז״א הנק׳ נר״נ כ״א הארותיה לבד דהיינו כמש״ל שבחי׳ נשמה זו דז״א הוא הוי׳ א׳ אשר היו״ד והקוצו של יו״ד הם בפנים מן הכל ואינן מתלבשים ממש בכלים דז״א רק הג׳ אותיות אחרות שהם נר״נ שבבחי׳ חיה הן המתלבשים בנר״נ דז״א הנק׳ כלים והן רק הארה לבד לגבי עצם בחי׳ הנשמה לנשמה שהיא בחי׳ חכמה שבה כו׳. והנה גם נשמת ז״א דאצילות היא רק הארה לבד מבחי׳ * האור שלמעלה מאצילות שהוא בחי׳ כתר אשר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים ויש בו ב׳ בחי׳ היינו שרש כל

מבחי׳ : בכת״י ב׳ : לגבי בחי׳.

הנאצלים ובתוכו מלובש מבחי' תחתונה שבמאציל נמצא שהארת א"ס ב"ה שזהו ענין בחי' תחתונה שבמאציל מתלבש בהכתר (כנשמתא לגופא ועיין) ועי"ז מאיר אח"כ הארה ממנו בע"ס דאצילות שראשיתם הוא החכמה, לכן נשמת ז"א דאצילות היא רק הארה מבחי' כתר, ועיין בזהר פ' בהעלותך דקנ"ב ע"א ועי' בת"א פ' נח בדרוש דור הפלגה בפי' וענין עקודים כו' ע"ש, וזהו ג"כ ענין חיים וחיי החיים, וכמ"ש כי עמך מקור חיים שבחי' מקור חיים שהוא אורות דע"ס דאצילות הוא רק עמך וטפל ובטל לך שהיא רק הארה לבד מאור א"ס ב"ה המלובש בכתר ונק' חיי החיים, ועד"ז גם הקו הוא הארה מאור א"ס, ואור א"ס הוא פירוש האור והזיו עד"מ מעצמותו ית'.

וזהו פי' אנת הוא חד ולא בחושבן, פי' אנת קאי על בחי' אור א"ס שלפני הצמצום והקו שהי' ממלא מקום החלל וע"ז ארז"ל עד שלא נברא העולם הי' הוא ושמו בלבד, וע"ז אנו מבקשים גלה כבוד מלכותך כי בחי' זו נק' מלכותך מלכות כל עולמים דא"ס שבה הי' הצמצום, כי בחי' הקו וחוט שנמשך אחר הצמצום אינו אפילו כטפה מאוקיינוס לגבי האור שלמעלה מהצמצום כי מלבד שהוא רק גילוי הארה כמו זיו כו', אך עוד זאת שהארה זו נק' בחי' גבול לגבי האור שלמעלה מהצמצום, וזהו ולא בחושבן שלא שייך שם י"ס כי הי' יכול להיות ספי' בלי גבול * אלא שע"י שהי' הצמצום ונמשך הקו נאצלו ע"ס דוקא, וכמ"ש כל זה בתורה אור ע"פ הביאור דיביאו לבוש מל' כו', וכמו במשל הנ"ל מכחות הנמשכים מהנשמה בגוף שהוא רק הארה מהנשמה וכשהי' הארה זו וכחות אלו כלולים בעצמות הנשמה היו במעלה ומדרגה יותר נעלה הרבה כך עד"ז בחי' הקו כשהי' כלול באור א"ס כו', אלא שבנמשל הוא לבד זה שהרי אז הי' כלול באור א"ס ממש שממנו יכול להיות אצילות ספי' בלי גבול, והקו הוא מקור לע"ס, משא"כ במשל שעצמות הנפש ג"כ בעלת גבול כו', ולכן בנמשל יותר אין קץ אין ערוך הגילוי לגבי ההעלם, וה"ע ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וזהו גלה כבוד מלכותך כו'. והנה בחי' הקו דאור א"ס הוא מקור כל האורות דע"ס, וזהו שרש ענין נשמתא לגופא כו', גופא היינו הכלים דעשר ספירות, והנה ראשית גילוי אור הקו הוא מאיר בבחי' חכמה וכמ"ש בע"ח שזהו כולם בחכמה עשית שהשראת אור א"ס הוא בחכמה דוקא, ולכן איתא לעיל שנר"נ דז"א שהם בינה ת"ת ומל' הם נק' כלים דז"א, והנשמה זהו בחי' חכמה, כי הנשמה היינו בחי' הארת אור א"ס הנמשך בכלים דאצילות, ואור א"ס אינו שורה אפילו באצילות אלא בחכמה דייקא, לכן נק' חכמה נשמת ז"א ובינה היא רק בחי' כלים. וז"ש בע"ח שמ"א פ"ז בפי' וחיוהי וגרמוהי חד, דגרמוהי הם הכלים שהם בינה ת"ת ומל' ונק' נר"נ לבי"ע וחיוהי הוא בחי' חיה שהיא בחי' חכמה ע"ש, והטעם הוא לפי שגילוי אור א"ס אינו אלא בדבר שהוא אין ובטל, כי אור א"ס הוא אחד האמת שאין עוד מלבדו והחכמה הוא בחי' ביטול, אבל בחינת בינה נק' יש להנחיל אוהבי יש כו', והיינו לפי שהחכמה הוא בחי' ראי' והבינה הוא בחי' שמיעה ואינו דומה

בלי גבול: בכת"י ב': עד אין קץ וגבול.

שמיעה לראי׳ (עי׳ בתורה אור ע״פ ואלה המשפטים) שהשמיעה אעפ״י שמבין הדבר מ״מ הוא ברחוק עדיין מהדבר משא״כ הראי׳, כמו בהתבוננות שמתבונן האדם בגדולת הבורא ית׳ איך שנמצאו עולמות עליונים אין קץ כמאמר אלף אלפים מספר גדוד א׳ ולגדודיו אין מספר וכולם כלא חשיבי קמי׳ ית׳, עכ״ז ההתבוננות זו נק׳ בחי׳ שמיעה מרחוק מפני שאינו רואה למראה עיניו העולמות הרוחניים רק שהוא בבחי׳ שמיעה ואין דומה התפעלות דשמיעה להתפעלות דראי׳, והיינו דאיתא בינה עד הוד אתפשטת שמבחי׳ ההתבוננות והשמיעה יומשך בחי׳ ההודאה שיודה להקב״ה, כמאמר מודים אנחנו לך כו׳, כמשל האדם המודה לחבירו שעמו האמת ולא כמו שנדמה לו עד הנה, כך ע״י ההתבוננות בגדולת ה׳ בבחי׳ שמיעה יבוא ודאי לבחי׳ הודאה דכולא קמי׳ כלא חשיב ולא כמו שנדמה לעינינו העולם ליש ודבר כו׳, אך מ״מ ההודאה אינה גילוי ממש בנפשו ע״ד הגילוי שנמשך* מהראי׳ כנודע שזהו ענין ההפרש בין ברכה להודאה, וכתיב יודוך ה׳ כל מעשיך וחסידיך יברכוכה, וכענין אמת ואמונה כי אמת היינו מקרוב שנראה בעין השכל ואמונה ברחוק שמאמין שכך הוא האמת, וכך ענין הודאה מודים אנחנו לך איך דכולא קמי׳ כלא חשיב אף שאינו אלא קמי׳ ולא נגלה למטה, וזהו יודוך ה׳ כל מעשיך, אבל הברכה היא המשכה בגלוי בבחי׳ ראי׳ כי ברכה הוא מלשון בריכה המבריך את הגפן כו׳. והנה בחי׳ ראי׳ זו למטה נמשך ממה שרואה בעיניו ביטול שמים וארץ גשמיים אשר הם בטלים להקב״ה כי הגשמיות בטל לגבי הרוחניות ונראה בעין סיבובם כלפי מערב שזהו השתחוואה וביטול כו׳, ולכן כשירגיל עצמו בראי׳ שמים וארץ לראות ביטולם לגבי כח הפועל שבהם זה הוא בחינת ראי׳ ויגיע מזה התפעלות וביטול יותר מבחי׳ הודאה, וזהו בחי׳ חכמה וכמאמר איזהו חכם הרואה את הנולד, פי׳ שרואה שהעולם נולד מאין ליש, וז״ש בישעי׳ סי׳ נ״א ותשכח ה׳ עושך נוטה שמים ויוסד ארץ כו׳ רוגע הים ויהמו גליו, הזכיר הכל התבוננות מביטול העוה״ז הגשמי ולא הזכיר ביטול שרפים וחיות כו׳ כי בזה שייך בחי׳ ראי׳ שהוא ממשיך בחי׳ ביטול יותר כו׳, ומ״מ גם בהתבוננות א״ס ב״ה וביטול עולמות עליונים שייך ג״כ בחי׳ ראי׳ בעין השכל כו׳ דהיינו ע״י העמקת הדעת כאלו רואה כי דעת מזווג חו״ב כו׳, ובשבת הוא גילוי בחי׳ ראי׳ זו כמשי״ת אי״ה. והנה במקורן ושרשן למעלה הבינה היא בחי׳ שמיעה ומזה נמשך בחי׳ הודאה והחכמה הוא בחי׳ ראי׳ ולכן נאמר במשה וירא ראשית לו שהוא מבחי׳ ראי׳, וע״כ נאמר בו ונחנו מה (וכן אהרן אותיות נראה לכן נאמר על שניהם ונחנו מה) ולכן התלבשות אור א״ס הוא בחכמה דוקא שהוא בחי׳ הביטול האמיתי, וזהו שנק׳ הבורא ית׳ הקב״ה שהוא קדוש ומובדל והשראתו כשנמשך בגילוי הוא בחכמה, וזהו ברוך הוא, ברוך היינו בחי׳ חכמה כו׳, וברוך הוא גילוי כנ״ל, וזהו דאיתא אבא מקנן באצילות ואימא מקננא בכורסייא שהוא עולם הבריאה, והיינו כמ״ש בע״ח שמ״ג פ״ג, כי באצי׳ אור הא״ס מתלבש בחכמה וע״י מאיר בכל האצילות ואף זו״נ דאצילות מקבלין אור החכמה עצמה ואין מועיל להם הבינה אלא למעבר בעלמא, אך אחר האצילות

שנמשך: בכת״י ב׳ נוסף: בנפשו.

נעשה בינה מסך ומלבוש גמור אשר ע״י מקבלין י״ס דבריאה כולם אפילו כתר וחכ׳ דבריאה נמצא שעיקר החילוק בין האצילות לבריאה שהאצילות מקבל אור חכמה עילאה והבריאה מקבל אור הבינה כו׳ עכ״ד, ולכן באצילות איהו וגרמוהי חד שגם הכלים דאצילות הם בטלים לאור א״ס ומתיחדים עמו לפי שאור החכמה מאיר בהם בבחי׳ גילוי שהחכמה הוא בחי׳ ביטול, וזהו בחי׳ ראי׳, משא״כ כורסייא אין שם הארת אור אבא בגילוי רק ע״י התלבשות גמור תוך הבינה והבינה מאיר שם והיינו בחי׳ השגות שנשמות ומלאכים דבריאה יש להם השגה באלקות, וזהו בחי׳ שמיעה, ולכן אין בהם בחי׳ ביטול כמו באצילות אלא רק ביטול היש שהוא יש ובטל וזהו בחי׳ הודאה שהוא ביטול היש כו׳, ולכן לאו איהו וגרמוהי חד בהון, משא״כ באצילות הוא בחי׳ גילוי, וזהו בחי׳ ברוך כו׳ שהוא גילוי כנ״ל, וזהו דגם בז״א דאצי׳ בחי׳ נשמה שבו שהוא חכמה וג׳ הכלים שבו היינו בינה ת״ת ומל׳ אלא שבאצי׳ האורות מתיחדים עם הכלים מפני שהחכמה מאיר בהם בגילוי ולכן גם הג׳ כלים הם נר״נ לבי״ע כו׳.

ועפי״ז יובן מ״ש ויברך אלקים את יום השביעי כו׳ ובמדרש רבה פ׳ בראשית פ׳ י״א ברכת ה׳ תעשיר זו השבת כו׳. כי יום השביעי היינו בחי׳ מלכות, ובשבת עלי׳ המל׳ היא באבא, וזהו ויברך אלקים את יום השביעי שנמשך במל׳ עצמיות אור אבא שנק׳ ברוך כו׳, וכן למטה בכ״א מישראל מאיר בו אור אבא שהוא בחי׳ ראי׳ כו׳. אך לכאורה צ״ל דהנה עלי׳ זו דמל׳ להלביש עצמיות אור אבא זהו* במנחה דשבת שזהו עלי׳ היותר גדולה, משא״כ אפי׳ במוסף דשבת היא עדיין במקום אימא, וא״כ איך יתפרש ויברך אלקים את יום השביעי דהיינו ודאי אפי׳ בהתחלת כניסת שבת. והענין יובן עפמ״ש בזהר דאיהו בנצח ואיהי בהוד כו׳, שהמל׳ היא עמידתה בהוד והז״א והוא בחי׳ יעקב עומד בנצח כו׳. והענין כי הנה ידוע דג׳ קוין הן באצי׳ חח״ן קו הימין ובג״ה משמאל ודת״י הוא קו האמצעי, נמצא הנצח הוא ענף החכמה שהוא בקו א׳ עם החכמה וההוד הוא בקו א׳ עם הבינה, וזהו ענין בינה עד הוד אתפשטת וכן כשהמוחין מתלבשים בנה״י מוח החכמה מתלבש בנצח ומוח הבינה בהוד כו׳ (ועי׳ בתורה אור פ׳ וירא גבי חד אריך וחד קציר כו׳, וכמו הראי׳ מתפשטת יותר מהשמיעה שרואה גם דבר גשמי, וכן התפעלות מהראי׳ יש לו קיום יותר מן התפעלות דשמיעה, וכך הוא בענין נצח והוד, וז״ש גם נצח ישראל לא ישקר כו׳, משא״כ מבחי׳ הוד יש יניקה כו׳, והיינו לפי שהנצח הוא ענף החכמה שהוא בחי׳ ראי׳). והנה המל׳ הוא מקור דבי״ע שיורדת בבי״ע להחיותם, ומבואר למעלה דאימא מקננא בכורסייא נמצא עיקר קבלתה הוא מאור אימא, ולכן אפילו בעלייתה באצילות איהי בהוד שבו מאיר אור הבינה דאצילות. ועפ״י חסידות הוא שהעלי׳ מבי״ע הוא בבחי׳ הודאה שהוא ביטול היש כו׳, וכמ״ש במ״א גבי ברכת המזון לכך ברכת הארץ מתחלת נודה לך שהיא הודאה כי הארץ היא בחי׳ מל׳ ואיהי בהוד כו׳, אבל

זהו: בכת״י ב׳ נוסף: בחי׳ ראי׳.

הז"א שרובו חסדים והוא המשכת אור א"ס שבאצי' עמידתו בנצח שהוא ענף החכמה כי אבא מקנן באצילות, וזהו ענין יחוד זו"נ שיומשך אור אבא במל' דהיינו המשכת יחו"ע ביחו"ת שהוא ענין ביטול אמיתי המברר ביטול היש כו'. וכל זה דאיהו בנצח ואיהי בהוד היינו ביומין דחול ואפי' בשחרית, אבל בשבת אפי' בערבית דהיינו בתחלת שבת היא ג"כ בנצח והוד כמוהו דהיינו שמקבלת ג"כ מהנצח וכמ"ש בסידור האריז"ל וז"ל וזה מעולה משחרית דחול כי שם יעקב בנצח ומל' בהוד וכאן שניהם בנ"ה בכולם כיון שהיא מקבלת מוחין מנה"י שלו בפרצוף גמור כו' ולכך נק' חקל תפוחין קדישין ע"ש, נמצא הבחי' והמדריגה שביומין דחול איהו דוקא בנצח שזהו המשכת אור א"ס הנמשך מח"ע בז"א שיומשך למל' אח"כ כו' הנה בתחלת שבת נמשך בה בחי' זו מצד עצמה, וזהו ויברך אלקים את יום השביעי שבשבת מקבלת המל' מצד עצמה מאור אבא, אך שבערבית נמשך ע"י הנצח כו', וז"ש בזהר פ' אמור דף ק' ע"ב בזמנא דנטלא מבי אבא כו', דהיינו בשבת וכמ"ש במ"א דהענין שלכך בשבת גם ההעלאות מ"ן הוא ע"ד דאתהפכא חשוכא לנהורא, משא"כ בחול ההעלאה הוא בחי' אתכפיא, וזהו ענין שבחול איהי בהוד כי ההודאה מרחוק והוא עדיין בחי' אתכפיא והיינו לפי שמקבלת מבינה בחי' שמיעה, אבל בשבת ההעלאה בבחי' אתהפכא לפי שמקבלת מחכמה בחי' ראי'. וזהו הטעם שאין אומרים הלל בשבת ופי' בפע"ח לפי דשבת הוא באצילות ע"כ א"צ להלל כמו ביו"ט וחנוכה כו', כי ענין הלל והודאה כמו ארבעה צריכים להודות שמחמת הנס מודה מ"מ אינו משיג המהות, וזהו ענין יו"ט וחנוכה ולכן צ"ל הלל, משא"כ שבת חכמה שהיא ראי' א"צ לזה כו', והיינו כי בינה עד הוד אתפשטת והודאה אינה גילוי אמיתי עדיין, לכך צריך להלל לשון בהלו נרו להמשיך הארה לדחות החושך כו', וזהו בבריאה דוקא משא"כ שבת בחי' חכמה ואצי' בחי' ראי' א"צ לזה כו', וזהו ענין יסוד אבא ארוך כו' שע"י הראי' נמשך ההתפעלות גם למטה מטה אפילו בלבוש העשי' משא"כ מבחי' בינה רק עד הוד כו'.

ומעתה יובן פי' המאמר וכד אנת תסתלק מינייהו כו' דקאי על הקו שהוא בחי' נשמתא לגופא לכל הע"ס דהיינו שהוא שרש ומקור האורות דע"ס, והוא מלובש בחכמה, ולכן נק' חכמה חיוהי בחי' חיה שר"ל נשמת וחיות המחי' את הכלים, ולפי שחכמה הוא ביטול אמיתי שאינה מסתרת על האור והנשמה כלל, לכן נק' ממש חיוהי ע"ש האור, ואמנם שאר הכלים הם נק' גופא גרמוהי, ולכן בהסתלק אור הקו נשארו הכלים רק כגופא בלי נשמתא. וביאור זה מובן ממה שמבואר למעלה בענין החילוק העצום שבין אצילות לבריאה, דהנה באצילות איהו וגרמוהי חד משא"כ בבי"ע, והיינו משום שבאצילות מאיר אור אבא בכל עולם האצי' ובחכ' שורה אור א"ס שהוא בחי' הקו להיות החכמה הוא בחינת אין וביטול, וע"כ לפי שהחכמה והביטול מאיר בכל עולם האצי' ע"כ נמשך ומתגלה בהם הקו דאור א"ס ע"י החכ' עד דאיהו וגרמוהי חד, משא"כ בבריאה דאין החכמה מתגלה שם רק אור הבינה, ולכן אין הגילוי שם מאור הקו ולאו איהו וגרמוהי חד והיינו לפי שאין מאיר בהם החכמה

והביטול, וזהו ענין החילוק בין ברכה להודאה כנ״ל. ונמצא ע״ס דבריאה לגבי ע״ס דאצי׳ זהו ענין כד אנת תסתלק מינייהו, שבע״ס דאצילות עם היותן בחי׳ כלים ונק׳ גופא מ״מ הרי אור הקו מאיר בהן ע״י החכמה והוא בחי׳ נשמתא לגופא וכנ״ל שהחכמה נק׳ נשמה לכל הע״ס מפני שבהחכמה מלובש הקו דאור א״ס כו׳, ולכן באצי׳ שהחכמה מתגלה בכל האצילות הרי הנשמה מלובשת בהגוף שהם הכלים דע״ס משא״כ בבריאה שהחכמה דאצילות אינה מתגלה שם כלל, רק אימא מקננא בכורסייא, נמצא אין הקו דאור א״ס מאיר בהם הרי לכך הע״ס דבריאה נק׳ כגופא בלי נשמתא שאין ערוך הבריאה לאצילות שבבריאה הוא העלם והסתר אור א״ס עד שהוא רק בחי׳ הודאה ובאצי׳ הוא גילוי אור א״ס בחי׳ ברכה כנ״ל.

אך עדיין צ״ל הקושיא דלעיל, דאיך אשתארו אפי׳ כגופא אם אנת תסתלק מינייהו כו׳, והלא הי׳ צ״ל אין ואפס לגמרי כו׳, והענין כי הנה הגם שמצד הקו נעשה בחי׳ השתלשלות וחילוקי המדרגות שבחכמה מאיר ומתגלה זבבינה אינו מתגלה אלא ע״י החכמה המתלבשת בה כו׳, ולכן הבריאה הוא הסתר לגמרי לגבי אצי׳, ועד״ז ביצי׳ הוא העלם והסתר יותר עד שבעשי׳ הוא תכלית ההסתר עד שנראה העולם יש ודבר כו׳, וכ״ז מצד ריבוי הצמצומים ומיעוט הגילוי * מאור א״ס, ואמנם הנה אנו מוצאים בהיפוך מכ״ז לגמרי, והוא כמ״ש הלא את השמים ואת הארץ אני מלא דלית אתר פנוי מיני׳ ממש גם למטה בעשי׳ כמו למעלה באצי׳ בלתי שום הפרש, אלא מוכרח לומר שכל הנ״ל בענין מיעוט האור מיעוט אחר מיעוט זהו רק בבחי׳ הארת הקו שבהארתו הוא שיש חילוקי המדרגות הנ״ל, אבל מצד עצמות אור א״ס שלמעלה מהקו הרי הוא מאיר בהשוואה אחת לכללות השתלשלות העולמות שבתוך החלל ומקו״פ בלתי חילוק מדריגות כלל, וע״ז נאמר את השמים ואת הארץ אני מלא, רק שהשראה זו אע״ג דלית אתר פנוי מיני׳ ממש אינו מאיר בבחי׳ גילוי כ״א בבחי׳ העלם, וזהו והקדוש בשמים ובארץ, פי׳ דלפי שהוא קדוש ומובדל ואינו מתגלה ממש להיות כנשמתא לגופא כי נשמתא לגופא זהו בחי׳ הקו שמתלבש בהע״ס ע״ד התלבשות הנשמה בגוף שהנשמה עצמה מלובשת בהגוף בבחי׳ הלבשה ממש אלא שהגילוי ממנה היא הארה ולכך הוא ענין התלבשות הקו בע״ס ועיקר גילוי אורה בחכמה כמו שעיקר גילוי אור הנשמה במוח כו׳, וע״כ יש בגילוי זה שבגוף ג״כ חילוקי מדריגות שהרי עיקר הגילוי בשכל שבמוח, וע״כ נק׳ הנפש ע״ש השכל נפש המשכלת כו׳, אמנם כ״ז הוא בהקו שנק׳ נשמתא לגופא, אבל אור א״ס הסובב״ע נק׳ והקדוש שהוא אינו מלובש כלל ואעפי״כ מאיר לכל העולמות בבחי׳ מקיף, וקצת משל לזה מן מקור הנשמה מה שאין מלובש בגוף כלל, ולכך הוא בשמים ובארץ בשוה. ומזה יובן ענין הנ״ל על הכלים דע״ס איך אשתארו כגופא דאעפ״י שנסתלק מהם בחי׳ הקו שהוא נשמתא, עכ״ז אשתארו עכ״פ כגופא מצד קבלתן והתהוותן מאור א״ס הסובב״ע. והנה עוד צ״ל דבמ״א מבואר דהסובב מאיר ע״י הממלא

הגילוי: בכת״י ב׳: הכלי כו׳.

דהיינו שהוא נותן כח ועוז בבחי' ממכ"ע כו', וגם הכלים נעשים מהכאות או"מ באו"פ ומשניהם יחד נעשה הכלי כמ"ש כ"ז בביאור שני דיביאו לבוש מל' ע"ש, וא"כ לפ"ז הדרא קושיא לדוכתא דאם הקו שהוא ממכ"ע מסתלק איך אשתארו אפילו כגופא כו'. אך הענין דהנה מבואר במ"א דאחד מן הטעמים שקראו להמשכת אלקות בשם אור ואמרו אור א"ס, כי הנה ברוחניות שהוא למעלה מגדר מקום לגמרי אין שייך בו הסתלקות והתפשטות לומר שנסתלק ממקום זה ואינו עוד במקום ההוא, כי זה שייך רק בגשמי שהוא בגדר מקום אלא מה שנק' ברוחניות הסתלקות והתפשטות ר"ל העלם וגילוי, ובאמת בחינת אצי' ישנו גם בעוה"ז אלא שהוא בבחי' העלם ואינו מאיר בגילוי וכשהי' מרע"ה חי בעוה"ז הי' אצי' מתגלה בעוה"ז כו' ועכשיו הוא בבחי' העלם וזהו הנק' הסתלקות האור שהוא בבחי' העלם אעפ"י שישנו בעוה"ז ממש, ועד"ז מה שכתב בע"ח דבאצי' הוא מאיר אור החכמה דאצילות ובבריאה אין מאיר כ"כ כ"א הבינה, היינו שהחכמה שם בבחי' העלם אבל מ"מ החכמה דאצי' ג"כ ישנה שם רק שהוא בבחינת העלם שהמסך דבינה מעלים עליו, וא"כ פי' כד אנת תסתלק מינייהו דר"ל על הקו המלובש בחכמה שאינו מאיר בבי"ע היינו שהוא בבחי' העלם כו', וא"כ אעפ"י שהוא בבחי' העלם מ"מ פועל ע"י הבינה כו' רק שאינו בבחי' גילוי כמו באצי', ולכן הסוכ"ע נותן כח ועוז בהארה זו דממכ"ע להיות התהוות וקיום הכלים כגופא עכ"פ כו', ועד"ז יובן ג"כ בכללות האור שהי' בו הצמצום עד שנשאר חלל ומקום פנוי דאין ר"ל כפשוטו שנסתלק האור ח"ו דהלא את השמים ואת הארץ אני מלא כתיב אלא ר"ל שהוא בבחי' העלם כו'. והנה יסוד כל התומ"צ הוא להמשיך תוספות אור שלא יהי' בבחי' כגופא בלא נשמתא וזהו ענין כוונת ק"ש גם שבת ויו"ט ור"ח הכל המשכת תוס' כו' אלא שעכשיו הוא כמו עד"מ מתן בסתר שהוא להוסיף אור באצי' ואין מתגלה למטה עד לע"ל שיהי' הגילוי למטה ממש וגם יומשכו ויתגלה האור שלמע' מהקו כו' והיינו משום כי המצות נעשים בדברים גשמיים ששרש התהוותן מבחי' סוכ"ע וגם הכלים שרשן מבחי' סוכ"ע לכן עי"ז ממשיכים תוס' אור מבחי' סוכ"ע ממש. ובכל הנ"ל יובן מה שאומרים מאמר זה קודם שבת כי הנה שבת הוא עליות העולמות ובריאה נכלל באצי' ממש, לכן מקדים לומר סדר ההשתלשלות עד וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כגופא כו' והיינו בחי' בי"ע, אמנם בשבת עולי' בי"ע באצי' ונמצא מה שהי' בחול בחי' כגופא בלא נשמתא בשבת נמשך בו בחי' נשמתא ממש ואצי' מתעלה יותר.

והנה עפי"ז יובן מ"ש בספרי פ' ואתחנן לפי שהוא אומר ואהבת כו' אינו יודע באיזה צד אוהבים את הקב"ה ת"ל והיו הדברים כו' על לבבך שמתוך כך אתה זוכר את הקב"ה ומדקדק בדרכיו. פי' ע"ד שנת' בתו"א פ' מקץ סד"ה המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים תשב"כ ובארץ תושבע"פ ושם הוא לראות בחי' ראי' והתגלות אור א"ס ב"ה למטה כמו למעלה ולא בחי' שמע ישראל דהיינו התבוננות כו' שהוא בחי' שמיעה בלבד כו', ולראות היינו לירואות ר"ל שיהי' גילוי א"ס ב"ה כו' בבחי' ראי' והיינו משום דאורייתא

מחכמה נפקת אשר החכמה היא בחי' ראי' כו' כמש"ל באריכות. וזהו פי' הספרי אינו יודע כו' לפי שבחי' ואהבת הנמשך מבחי' שמע ישראל עדיין הוא בחי' שמיעה בלבד ת"ל והיו הדברים כו' שמתוך כך אתה מכיר כו', כי התורה היא ממש ח"ע אשר הוא בחי' ראי' והתגלות אא"ס ב"ה למעלה מבחי' שמיעה והבנה כו' ולכן הגם שירדה למטה ונתלבשה בעשי' ולכן אין שייך בחי' ראי' בפו"מ עד לע"ל דכתיב כי עין בעין יראו מ"מ נמשך מזה שמתוך כך אתה מכיר כו' ומדקדק בדרכיו. והנה פסוק והיו הדברים כו' הוא נגד תשב"כ ומדרש ופסוק ודברת בם נגד תשבע"פ והלכות.

ועמש"ל* בענין מזמור שיר ליום השבת טוב להודות כו', ומזה יובן ג"כ תשר"ק דמוסף דשבת כי תש"ק רשים רשימו והרשימו הוא שרש הכלים ובשבת מאיר תוס' אור מאא"ס ב"ה ממש בבחי' הרשימו כו' כי הוא עליו' העולמות כו' וכמ"ש ג"כ במ"א ע"פ את שבתותי תשמרו. ועפ"ז יובן מ"ש בגמרא דשבת דקי"ג ב' שאסור לדלג בשבת דהיינו לעקור שתי רגליו כאחת, כי ענין הדילוג הוא שנעשה חלל ומק"פ בין רגליו לארץ, וזהו דוגמת הצמצום ומק"פ כמ"ש במ"א בפי' מדלג על ההרים והוא בביאור ע"פ ששים המה מלכות כו', והנה הרי עכ"ז אח"כ נמשך הקו לתוך המק"פ, אך כד אנת תסתלק מיניהו הסתלקו' אור הקו זהו כעין דילוג הנ"ל דעוקר רגליו מעל הארץ ולכן בחול אין בזה איסור כמשנ"ת שבבי"ע אין מאיר הקו ממש, אכן בשבת שאז עליית בי"ע באצילות ולכן אסור לדלג שמורה על סילוק האור והקו כמו בחול כו' אבל בשבת מאיר ומתגלה כו'.

וירא כ"ה י'

חלילה לך. בע"א ד"ד ע"א חולין הוא לך, רבות לך לך פל"ט מב"ד, וירא פמ"ט נ"ה אב"ג, וישלח פע"ח פז"ג, צו רפ"י קע"ה ג'. [כי] עצור עצר, פ"ק דתענית ד"ח ע"ב, ספ"ח דב"ק צ"ב א', רבות וירא פנ"ב נ"ח ב', וס"פ הנ"ל נ"ח ד' עצירה בפה עצירה בגרון עצירה באוזן עצירה מלמעלה עצירה מלמטה, ר"פ ב"ג נט"א, רבות בשלח פרעה קלו"ג, נשא פ"י רלט"ב גבי נעצרה נא אותך עצורים היינו כמ"ד כי עצור עצר כו', זח"ג בלק קצ"ז א'. ו"ר

פ' וירא, בס"ד תורת אדמו"ר מוהרמ"מ נ"ע זי"ע

ותהרין כו' מאביהן, בזהר ק"י ע"ב בגין לאתקשרא מילה באתרייהו, ובמק"מ בכדי שעי"ז יצאו נשמות דוד ומשיח מהקליפות. ונראה

---

*ועמש"ל: קטע זה נוסף מבוך בראשית - הכר.

כי הנה העריות הם ודאי גורמים יחודים מקליפות, אך נודע דשורש יחודים אלו גבוהים מאד בקדושה רק כשיומשכו למטה לא יוכלו להיות בקדושה ע"ד הארי' למטה חיה טמאה ובשרשו פני ארי' אל הימין. והנה יש יחוד או"א בק"ש ויחוד זו"נ בתפלה, והמל' נק' בית ונוק' לבינה וז"א נק' שמשא, והנה בר"ח חידוש הלבנה המל' מקבלת מחכ' שלא ע"י ז"א, והיינו שהדבור מקבל מהשכל שלא ע"י המדות כנז' ע"פ והי' מדי חודש כו', וזהו עליה גדולה כי חב"ד שבמדות דז"א אין ערוך לעצמיות החכמה שהוא בחי' איהו וחיוהי חד המבואר במ"א החכמה איך אין עוד כו' משא"כ מדות חו"ג ע"כ צ"ל שיש מי שחל עליו חסד או גבורה לכן גם החכמה של מדות אלו אינו ערוך לעצם החכמה שע"ז נאמר עמקו מחשבותיך, ונמצא בחי' זו דר"ח שהבת עולה לאביה, אך מ"מ מעלת יחוד זו"נ נודע שהטיפה הוא מעצמיות המוחין משא"כ ההתגלות בדיבור מהשכל הוא רק הארה חיצוני', לכן בר"ח אף שמקבלת מהחכמה מותי' אינו בבחי' יחוד כי יחודה רק עם ז"א כמו לבנה מהשמש, אך לע"ל יהי' אור הלבנה כאור החמה ולא זז מחבבה עד שקראה אמי לבחי' ז"א דעכשיו וא"כ אינו שייך יחודה עם בחי' ז"א כמו שהוא עכשיו כיון שתהי' גבוה מבחי' זו עד שנק' אמי אלא היחוד הוא כמ"ש ביום ההוא יהי' כי עכשיו יש בשם הוי' ב' בחי' א' יחוד או"א נרמז באותיות י"ה הב' יחוד זו"נ נרמז בו"ה הוי"ו הוא המשכה והשפלה כו', אבל לע"ל יהי' יחוד זו"נ, ממש כמו יחוד או"א, והיינו שיתעלה בחי' ז"א להיות כמו אבא ממש ויהי' הוי' יו"ד ותקבל ה' אחרונה מהיו"ד ותהי' בחי' אמי להוי"ה, וז"ש יהונתן לדוד ואנכי אהי' לך למשנה כי יהונתן יש בו וי"ו יהי' למשנה לדוד ה' אחרונה ע"ד בחי' מט"ט עכשיו כו', וא"כ יהי' במל' התגלות אור אבא ממש שבו שורה א"ס ממש, וה"ז ע"ד יחוד האב עם הבת מתיחד אדם עם בתו כו', וזהו שורש בחי' דוד כנ"ל עד דוד הגדיל שכל ימיו הי' להעלות המל', ויומשך בבי"ע הגילוי אין עוד כמו באצי'. והנה גילוי זה יהי' לע"ל מלמעלה אבל למטה בחי' זו הוא ערוה וחייבים ע"ז שריפה, כי שריפה מיסוד האש דבינה על שפגם באימא עילאה ועשה הבת במדרי' האם ונמשך מזה יחוד הקליפות, אך כדי להוציא נשמת דוד מהקליפות הי' צ"ל ע"י יחוד בבחי' זו משום שזהו שורש בחי' דוד בקדושה ונפל בקליפות בבחי' זו שהוא לעומת בחי' הקדושה שלו, ולכן הוציאו את נשמתו מהחיצוני' ע"י ותהרין כו' מאביהן דוקא רק שהי' בשגגה לכן יכלו הנשמות לצאת מהקליפות, והנה פאתי מואב הן ב' פיאות שהן בחי' שני המאורות הגדולים כמו שהיתה הלבנה קודם מיעוטה כו' ע' זהר בראשית ק"ד ולק"ת בלק, וזהו שכ' בנותיך הנמצאות מצאתי את דוד עבדי וארז"ל מד"ר בראשית פ' ב' היכן מצאתי אותו בסדום על שבא מרות המואבי' ומזרע לוט שהי' בסדום, פי' כי מציאה נז' בחכ' והחכמה מאין תמצא לפי שהוא שלא כסדר ההשתלשלות לכן נק' מציאה, והיינו שבה שורה א"ס שלמעלה משכל המושג, ובחי' דוד הוא שיהי' במל' ג"כ גילוי זה ממש, ועיין פ' ויצא ע"פ המעט קחתך את אישי כו' ע"ש, אך מצאתי משמע שהקב"ה מצא היינו כי באמת נעוץ סופן והמל' הוא כתר מלמטה למעלה כו', ולמעלה מהז"א ה"ז שהקב"ה מצא כו', והיכן מצאו בסדום שהי'

נשמתו בגלות, וזהו מצא אשה מצא טוב מצא דוקא שהחתן מוצא מציאה כשהיא עטרת בעלה במדרי׳ הכתר לגבי החתן שהוא חב״ד דז״א כו׳, שייך ע״ז לשון מציאה שבחכמה נמשך מבחי׳ כתר וז״ש אח״כ ויפק רצון רצון דוקא גם אשה היא תושבע״פ כלה וחתן תושב״כ ובתושבע״פ עיקר גילוי הרצון עליון לידע איך יעשו התפילין כו׳ והוא בחי׳ מצא כו׳ מלמעלה מהשתל׳ ערבים עלי ד״ס כו׳ וע׳ באה״מ סוף מגילת רות בענין בהיותו במערה.

(**ועיין** בזהר פ׳ וירא דף ק״ט ע״ב והוא מסבות מתהפך בתחבולותיו לפעלם וגו׳ באיוב סי׳ ל״ז י״ב קוב״ה מסבב סיבובין ואיתי עובדין לאתקיימא ולבתר דחשיבו בני נשא דאתקיימין אינון עובדין קוב״ה מהפך לון כו׳ יעו״ש. והנה הקדמה זו של הזהר בפסוק והוא מסבות באה לבאר ענין שסובב הקב״ה הקב״ה שבתחלה יצא ישמעאל מאברהם והיינו קודם שנימול אברהם ואח״כ שניומל ונק׳ אברהם בתוס׳ ה׳ נולד ממנו יצחק וכ״ז נמשך מבחי׳ והוא מסבות, וכן בענין לוט ובנותיו שנזדמן להם יין באותו המערה והוא כדי שיצא ממנו רות המואביה שהוא בירור חכמה בעולם התהו וע׳ ברבות פ׳ בראשית פ׳ כ״ג ע״פ כי שת לי אלקים זרע אחר ומ״ש ע״ז בס׳ עה״ק ח״ד ס״פ י״ד וכ״ז סיבב הקב״ה סיבובין כן מסיק הזהר דק״י ע״ב גבי דאתעביד כולא כדקא יאות, ופי׳ הזח״מ וז״ל רמז לנו רמז גדול וגלה טפח וכסה טפחיים מפני הכבוד והענין נתן טעם להשתל׳ דוד וזרעו והמשיח וא׳ כי הוכרח לבא באופן זה כי מעת אדה״ר נתערבו עה״ד טו״ר, וכל הדברים באים בערבוביא, וא״א לו לאדם ליבטל ממנו מכל וכל, כי הקליפה תקטרג עליו (הג״ה ע׳ זהר ר״פ בא בענין איוב ובפי׳ הרמ״ז שם עכ״ה) אמנם כשרואה הקליפה ויש לה בה חלק ונחלה ואמר משלנו הם ולא יקטרגו, ולכן הוכרח להשתלשלות זרע דוד מעמון ומואב כדי שיהי׳ להם קיום. וזהו שפתח והוא מסיבות וגו׳, ורומז לנו זה, וז״ש קוב״ה מסבב סיבובין ומגלגל גילגולין דאתעביד כולא כדקא יאות, כדי שיהי׳ להם לבית דוד קיום והעמדה ואח״כ ותקשר כולו באתרי טוב לבד ורע לבד דאין טהור אלא דנפיק מגו טמא כו׳ הג״ה זהו טעם אחר ע״ד שפי׳ העה״ק שם וז״ל וכשהרע נהפך לטוב אין שבח גדול מזה עכ״ל), ועמ״ש בלק״ת פ׳ חוקת בד״ה ביאור ע״פ זאת חקת התורה באו׳ ו׳ בפי׳ מי יתן טהור מטמא כו׳ יעו״ש, ועמ״ש ע״פ בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה לבאר את התורה ומ״ש ע״פ ובמדבר אשר ראית אשר נשאך דברים א׳ ל״א, ועמ״ש עוד מענין שהוא ית׳ מסבב סיבובין בענין עיכוב ישראל ארבעים שנה במדבר בלק״ת בד״ה אלה מסעי בנ״י דרוש השלישי שיש בזה כמה כוונות.

קיצור. מה שהקדים הזהר פסוק והוא מסבות לבאר ענין אברהם שיצא ממנו ישמעאל ואח״כ נימול ונולד יצחק, ועמ״ש מזה בלק״ת בביאור ע״פ שחורה אני המתחיל הנה בנין המאציל ושם פ״ד וע׳ זהר פ׳ תולדות דף קל״ה א׳ ע״ד כתי׳ מי ימלל גבורות ה׳, וכן עד״ז ענין לוט ובנותיו במערה כדי שיצא מזה רות המואביה שממנה נשתלשלה מלכות בית דוד, וטעם

שצריך לסבות אלו שעי״ז דוקא יוצא ויברר הטוב מעה״ד טו״ר ע״ד מי יתן טהור מטמא.

וירא כ״א א׳

וה׳ פקד את שרה כאשר אמר ויעש ה׳ לשרה כאשר דבר. ות״א וה׳ דכיר ית שרה כמה דאמר ועבד ה׳ לשרה כמה דמליל עכ״ל. נמצא מתורגם פקד לשון זכרון. ובגמרא פ״ד דר״ה דל״ב ב׳ נחלקו ר׳ יוסי ור׳ יהודה אם פקדונות הוי כזכרונות, וכ׳ שם הפוסקים כ׳ דנהוג עלמא כרבי יהודה דפקדונות אינן כזכרונות. ולכאורה מהתרגום יש ראיה לר׳ יוסי.

ב) **ויונתן** תרגם וה׳ דכיר ית שרה היכמא דאמר ליה, ועבד ה׳ לשרה ניסא היכמא דמליל אברהם בצלותיה על אבימלך עכ״ל. והוא כמ״ש רש״י ללמדך שכל המבקש כו׳.

ג) **פרש״י** וה׳ פקד כו׳ סמך פרשה זו ללמדך שכל המבקש רחמים על חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה שנאמר ויתפלל כו׳ וסמיך לי׳ וה׳ פקד את שרה שפקדה כבר קודם שריפא את אבימלך פקד ה׳ את שרה (וזהו מהגמרא ספ״ח דב״ק דף צ״ב ע״א) כאשר אמר בהריון כאשר דיבר בלידה (עמ״ש מענין דיבור ואמירה ע״פ דבר אל בנ״י ואמרת אליהם ועשו להם ציצית), והיכן היא אמירה והיכן הוא דיבור אמירה ויאמר אלקים אבל שרה אשתך כו׳ ס״פ לך לך י״ז י״ט, דבור הי׳ דבר ה׳ אל אברהם בברית בין הבתרים שם נאמר לא יירשך זה כו׳, והביא היורש משרה ויעש ה׳ לשרה כאשר דיבר לאברהם עכ״ל.

ד) **בספר** פנ״י פי׳ ויעש ה׳ לשרה כדאיתא בילקוט שעשה לשרה בית מטרון כו׳ אפי׳ בית ולד לא הי׳ לה. ועי׳ מזה בת״א ע״פ לא תהי׳ משכלה ועקרה ועמ״ש ע״פ באר חפרוה שרים כו׳. עוד פי׳ וה׳ פקד הוא וב״ד כו׳ מצד הגבורה ולכך כתיב פקד ולא לשון זכר כמו בחנה (והל״ל כמו ברחל שנאמר ויזכור אלקים את רחל בפי׳ ויצא ל׳ כ״ב וי״ל משום דבחנה כתיב כאשר אמר דהיינו לכלול הדין בחסד שאמירה לשון רכה, והדר כתיב ויעש ה׳ לשרה שהוא מדת החסד כאשר דבר שהוא כללות החסד בדין עכ״ל. וא״כ הוא ע״ד שמר״ה עד יוהכ״פ הוא שמאלו תחת לראשי בנין המלכות מהגבורות זהו וה׳ פקד כו׳ ואח״כ בסוכות וימינו תחבקני שמקבלת החסדים ע״י סוכה ולולב זהו ענין ויעש ה׳ לשרה, ועמ״ש מענין פקד ע״פ אלה פקודי המשכן וע״פ קול דודי דפק הוא אותיות פקד והדפק הוא בחי׳ אחוריים דאבא כו׳, ע״ד וראית את אחורי כו׳, ולפ״ז בחי׳ ויעש ה׳ לשרה י״ל זהו שנמשך מבחי׳ פנימיות חכמה כו׳, וא״ש מ״ש וה׳ פקד קאי על הריון ויעש על הלידה

כי הלידה היא רמז לגאולה ובעתיקא תליא כו׳. ועי׳ בכי״ק מש״ש בענין פקידה ועשיה ואמירה ודבור.

ה) **והרמב״ן** כתב ואין פקידה אלא לשון זכירה והשגחה על הנפקד כגון פקד פקדתי אתכם כו׳ ואף כאן וה׳ זכר את שרה ועשה לה כאשר דבר עכ״ל. ולכאורה אין דבריו מספיקין דזכירה של האדם לאו כלום היא והרהור לא עביד מידי עד שעושה ממש, אבל בו יתברך הרי במחשבה א׳ ברא העולמות, וכמ״ש כי לא מחשבותי מחשבותיכם וכמ״ש הפרדס שער הצחצחות פ״ג כי מיד שעלה ברצונו כו׳, א״כ מיד כאשר וה׳ פקד את שרה ראוי שיתהווה הדבר אלא צ״ל כי עי״ז נמשך כן הדבר למעלה וזהו ההריון שכ׳ רש״י בחי׳ עיבור הנשמות למעלה בענין חי ה׳ אשר עמדתי לפניו, אבל שיומשך כן למטה בעשי׳ הגשמיות צ״ל עוד המשכה מלמעלה מהשתלשלות מבחי׳ סוכ״ע וכמ״ש בביאור ע״פ יביאו לבוש מלכות וזהו ויעש ה׳ לשרה כו׳.

ג)* **רבות** ס״פ נח ע״פ ותהי שרה עקרה אין לה ולד א״ר לוי כל מקום שנאמר אין לה הוה לה (היתה לה לאחר כך, ולכך כתיב אין שפירושו כמו הן, כלומר הן יהי׳ לך אח״כ ולא עתה כמו שדרשו ביבמות ובן אין לו עיין עליו) וה׳ פקד את שרה. ולחנה אין ילדים והוה לה כי פקד ה׳ את חנה כו׳, ציון היא דורש אין לה בירמי׳ סי׳ למ״ד, והוה לה ובא לציון גואל בישעי׳ סי׳ נ״ט רני עקרה לא ילדה פצחי רינה וצהלי עכ״ל. י״ל ע״ד שפירשו במארז״ל אין מזל לישראל דהיינו שבחי׳ אין שהוא הכתר הנק׳ אין ע״ש שאינו מושג הוא מזל לישראל וזהו והחכ׳ מאין תמצא, ועד״ז באמר היש הוי׳ בקרבינו אם אין, וזהו ענין אין לה ולד שבחי׳ הולד שלה שרשו נמשך מבחי׳ אין שהוא גבוה מאד ע״כ לא בא אל הגילוי בקל כ״א ע״י זמן רב שמבחי׳ אין נעשה אני כמ״ש אני היום ילדתיך ולכן רני עקרה ממה שלא ילדה כי זהו הוראה שהלידה נמשך מבחי׳ גבוה מאד וזהו ג״כ ואין מושיע לה ואח״כ ועלו מושיעים בהר ציון כו׳. ועי׳ ברבות נשא פ״ט דרכ״ט ג׳ ע״פ ועד אין בה ג״כ כה״ג.

ז) **רבות** וירא דפנ״ג וה׳ פקד את שרה זש״ה וידעו כל עצי השדה כי אני ה׳ השפלתי עץ גבוה הגבהתי עץ שפל הובשתי עץ לח והפרחתי עץ יבש אני ה׳ דברתי ועשיתי, יחזקאל סי׳ י״ז כ״ד, השפלתי עץ גבוה זה אבימלך, הגבהתי עץ שפל זה אברהם, הובשתי עץ לח אלו נשי אבימלך הפרחתי עץ יבש זו שרה כו׳. אני ה׳ דברתי ועשיתי הה״ד ויעש ה׳ לשרה כאשר דבר. והנה בת״י ביחזקאל שם סי׳ י״ז כ״ד תרגם וידעו כל מלכי עממיא ארי אנא ה׳ אמאיכת מלכות דהוה תקיפא, ותקיפת מלכות דהות חלשא, אמאיכת מלכות עממיא דהות תקיפא כאעא רטיב ותקיפת מלכות בית ישראל דהות חלשא כאעא יבש, אנא ה׳ גזירתי במימרא ואקיים עכ״ל. והיינו כי מעשה אבות סימן לבנים. לפ״ז וה׳ פקד את שרה זהו סימן למ״ש ביצי״מ פקד פקדתי אתכם כו׳. ומ״ש ויעש ה׳ לשרה קאי אמ״ש וידעו כל עצי השדה כו׳

ג) : צ״ל ו׳.

עד אני ה׳ דברתי ועשיתי דהיינו לע״ל. ובזה יובן דגבי פקד כתיב וה׳ פקד דהיינו הוא ובית דינו כמ״ש ברבות וארא פי״ב קכ״ח ג׳, משא״כ גבי ויעש ה׳ לשרה כתיב הוי׳ עצמו, והיינו כמ״ש ברבות ס״פ בא לשעבר אני ובית דיני הייתי מהלך לפניכם שנאמר וה׳ הולך לפניהם יומם, אבל לע״ל אני לבדי שנאמר כי הולך לפניהם ה׳ כו׳, וזהו ההפרש ע״ד מ״ש ברבות בשלח פכ״ג כל השירות שנאמרו בעולם לשון נקבות כו׳ אבל לע״ל כו׳ אומר שיר לשון זכר כו׳ והמ״י. והנה פי׳ עץ היינו כמ״ש כי האדם עץ השדה ועץ לח היינו שעומד על פלגי מים, והיינו כי ונהר יוצא כו׳ והיה לד׳ ראשים הן ד׳ מלכיות פישון זו בבל כו׳ עד והנהר הרביעי הוא פרת זהו אדום כמ״ש ברבות בראשית ס״פ ט״ז, ולכן נק׳ עץ לח ונק׳ עץ גבוה ע״ד מ״ש אם תגביהי כנשר כו׳ וזהו שאמר המן יעשו עץ גבוה חמשים אמה כו׳ שמגביה א״ע לקבל יניקה מבחי׳ דקמי׳ כחשכה כאורה וזהו ענין שער החמשים שהוא בחי׳ שאין אתעדל״ת מגעת שם ועמ״ש בת״א ע״פ ויהי בשלח פרעה כו׳ וכתיב משם אורידך נאום הוי׳ שם הוי׳ דוקא שהוא ענין יו״ד חכמה כו׳ להיות ההמשכה ע״י חו״ב דוקא שלא יומשך רק במקום הביטול כו׳ וזהו כי אני הוי׳ השפלתי עץ גבוה כו׳ והיינו ג״כ מ״ש באמורי אשר כגובה ארזים גבהו כו׳, וענין הגבהתי עץ שפל היינו כמ״ש ברבות ס״פ בא פי״ז ע״פ ולקחתם אגודת אזוב כלומר אני עושה אתכם אגודה לעצמי אע״פ שאתם שפלים כאזוב שנאמר והייתם לי סגולה כו׳. והנה אזוב הוא יסוד בחי׳ צדיק שנק׳ דל כנודע ממ״ש ע״פ והדל לא ימעיט כו׳ והשפלות של אזוב הוא ע״י בחי׳ הביטול משום דכולא קמי׳ כלא חשיב וכמ״ש קטנתי מכל החסדים כו׳ משא״כ עשו נק׳ בנו הגדול עץ גבוה בחי׳ יש כו׳ וזהו ג״כ ההפרש בין הר סיני דהוא טורא נמוכא ובין תבור וכרמל הרים גבוהים כו׳. ועמ״ש ע״פ עיר קטנה ואנשים בה מעט כו׳. וענין עץ יבש ע״ד שכתוב ואני בתוך הגולה על נהר כבר דפי׳ כבר היינו שכבר הי׳ בו מים ועכשיו נהר יחרב ויבש כדפי׳ בזח״א ד״ו ע״ב, וכן ברבות פט״ז נהר כבר שמימיו כלין, וה״ע שנשאר רק האהבה המסותרת כו׳. והנה יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני, ולכן נק׳ עץ יבש וכענין ואל יאמר הסרים הן אני עץ יבש בישעי׳ נ״ו ג׳ היינו שאין מוליד והלידה הוא גילוי אלקות כו׳ יבש כחרס כחי תלים כ״ב י״ו נפשנו יבשה אין כל בפ׳ בהעלותך י״א ו׳ דהיובש מפני חוסר בחי׳ כל, ועז״נ הפרחתי עץ יבש כו׳. ועד״ז נאמר ישם נהרות למדבר יש לפרש היינו ד׳ נהרות שהם בבל מדי כו׳ וישם מדבר לאגם מים, מדבר היינו ירושלים כמ״ש ומדברך נאוה וכדאיתא בגמרא פ״ב דר״ה דכ״ג והיינו מ״ש והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו׳.

ח) **יר״ק** ספירות ל״ח ע״י שרה נפקדו כולם למטה ולמעלה, מ״מ מאין הופקדו מכתר עליון זהו וה׳ הוא ובית דינו שאין פקידה לעקרות אלא משם.

ט) **רבות** וירא שם וה׳ פקד פקד את שרה כאשר אמר כו׳ כאשר דבר, רבי שמואל בר נחמן פתח לא איש אל ויכזב ובן אדם ויתנחם ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה, בפ׳ בלק כ״ג י״ט וכו׳ וכתבתי מזה בפ׳

לך לך ע"פ ידוע תדע כי גר * כו' שהענין שהרעה נמשכה ממדה"ד שאינו רק במדות דאצי' שנק' בחי' אדם ע"כ שם שייך וינחם כו' אבל הטובה באה מבחי' כתר ושם נאמר כי לא אדם הוא להנחם, וזהו ההוא אמר ולא יעשה כי הוא דא עתיקא כו'. ולפ"ז מבואר דבחי' ויעש ה' לשרה כאשר דבר בא עשי' זו מבחי' כתר עליון כו'.

י) **רבי** יהודא בשם ריש לקיש עיקר מטרון לא היה לה וגלף לה הקב"ה עיקר מטרון כו', עמ"ש לעיל סעיף ד' שזהו פי' ויעש ה' לשרה היינו עשי' חדשה שגלף לה עיקר מטרון. ויש להעיר ממ"ש ברבות אמור ס"פ כ"ט בענין מוסף דר"ה שבכל המוספין נאמר והקרבתם עולה ובמוסף דר"ה נאמר ועשיתם עולה הא כיצד אמר להן הקב"ה לישראל מעלה אני עליכם כאלו היום נעשיתם לפני כאלו היום בראתי אתכם בריה חדשה הה"ד כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה כו' עכ"ל. הרי דדרשו ועשיתם ענין כבריה חדשה כמו השמים החדשים שנזכר בהן אשר אני עושה, א"כ כמו"כ בענין ויעש ה' לשרה זהו ג"כ עד"ז והיינו כי עיבור ולידה זו זהו המשכת אור חדש ממש מעצמות אור א"ס, כנודע שיש ב' יחודים הא' לחדש הישנות וזה אינו נפסק תמיד כו' כי המחדש בכל יום תמיד כו' והב' להוליד נשמות חדשות וזהו המשכת אור חדש מן המאציל ושרה היא מל', וא"כ הייתה עקרה אינו שייך על בחי' לחדש הישנות שזה אינו נפסק א"ו ענין העקרה היינו מלידת הנשמות, ועז"נ ויעש ה' לשרה עשיה חדשה ממש והמשכת אור חדש כו'.

יא) **בד"ה** אני ישנה * פי' אדמו"ר נ"ע וז"ל וזהו אותותינו לא ראינו, לא ראינו דייקא שאינו נראה ונגלה לעיני בשר כו' אבל מ"מ אתותינו קיימת דהיינו אותיו' התו' והתפלה הנמשכות למטה, ואתא מרבבות קדש האותיו' שאלוני על בני ועל פועל ידי תצווני, ועז"נ לעושה נפלאות גדולות לבדו כו' ולא עוד אלא שקול דודי דופק, דופק הוא על היד, והיינו הארה והמשכה בבחי' חיצוני' שהוא חיצוניות ההארה מן הלב שכמו שנמשך בדפיקו דליבא בבחי' פנימיות (עמ"ש בת"א פ' בראשית סד"ה כי כאשר השמים החדשים) כך מתראה המשכה זו בבחי' חיצוני' דפיקה על היד והנה בבחי' פנימי' בדפיקו דליבא נמשכו התורה והמצות ויקם עדות ביעקב (וזהו דפק אותיות פקד רמ"ח פקודין דמלכא, פקדת ארץ) כו' ובבחי' חיצוני' הן המשכת חסדי ה' עמנו כעל כל אשר גמלנו כו' וזהו על פועל ידי כו', וזהו ענין דפק אותיות פקד שמזה נמשך להיות וה' פקד את שרה (ר"ל פקד זהו המשכת החסד בבחי' חיצוני' בבני חיי ומזוני, לפ"ז כאשר אמר בחי' קול דודי דפק כן נמשך ומתגלה ג"כ בחיצוניות בדפק שעל היד, ועמש"ל סעיף ט', ועמ"ש בפי' את ה' האמרת היום בד"ה וארשתיך לי ובד"ה הקול קול יעקב ועמ"ש בסידור ע"פ יום ליום יביע אמר ומ"ש בד"ה לסוסתי בפי' כי אמרתי עולם חסד יבנה)

ע"פ ידוע תדע כי גר: ראה לעיל ע"פ זה.

בד"ה אני ישנה: לקו"ת שה"ש לד, א. וראה בהמאמר דלהלן סעי' ד'.

ופקד פקדתי אתכם ואת העשוי לכם במצרים (וכפל ענין פקד פקדתי י״ל ע״ד הדפיקו דליבא והדפק שעל היד כנ״ל. ועפ״ז אפ״ל ענין ויעש ה׳ לשרה שזהו גבוה יותר מבחי׳ פקד והוא בהקדים מ״ש בערוך ערך חמש בשם הפסיקתא וז״ל חמשה אותיות שנכפלו מכל אותיות שבתורה כולן לסוד הגאולות כ״ך בו נגאל אברהם מאור כשדים שנאמר לך לך כו׳ פ״ף בו נגאלו ישראל שנאמר פקד פקדתי, צ״ץ בו עתיד הקב״ה לגאול את ישראל שנאמר הנה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח עכ״ל. ועמ״ש מזה ע״פ פקד פקדתי. דהנה איתא בספר מגן דוד אות פ״א הוא מלשון פה גם לשון פאה, והיינו בבחי׳ מל׳ שהיא בחי׳ פי ה׳ כו׳ והיא ג״כ פאה כחשבון אלקים, ואות צדיק הוא בחי׳ וצדיק יסוד עולם, צדיק ה׳ בכל דרכיו כו׳, והענין דאיתא ברבות בא ס״פ ט״ו העוה״ז אירוסין היו שנאמר וארשתיך לי כו׳ אבל לימות המשיח יהי׳ נשואין שנאמר כי בועליך עושיך ה׳ צבאות שמו בישעי׳ סי׳ נ״ד, והנה האירוסין זהו ע״י הדבור פה שאומר לה הרי את מקודשת לי כו׳, וקדושין ומאמר ענין אחד הוא, והיינו ע״י עסק התורה שכל הקורא ושונה הקב״ה קורא ושונה כנגדו כו׳, לכן יצי״מ ע״י אות פ״ף ע״ד פה אל פה אדבר בו, ופי׳ המג״ד בשם הראקנטי דהיינו התלבשות והתגלות פה של הקב״ה דהיינו שם הוי׳ בפה דבחי׳ שם אדנ״י כו׳ ע״ש, וכמו״כ בכל אדם בעסק התורה נאמר ואשים דברי בפיך כו׳ ודברי אשר שמתי בפיך כו׳, וע״ז רומזים הב׳ פאין, ולכן נק׳ התורה חרב פיפיות ב׳ פיות כמ״ש הרמ״ז בבראשית דף ד׳ סע״ב, ועכ״ז נק׳ רק אירוסין שההמשכה מבחי׳ אותיות כו׳ ובדבור אין מתגלה עצמיות החכמה ממש, אבל לע״ל יהי׳ נשואין כי בועליך עושיך כו׳, המשל בזה כמו בהטפה נמשך עצמיות השפע להוליד בדומה לו ממש כך לע״ל יהי׳ גילוי פנימית התורה ממש, ועמ״ש מזה באריכות בד״ה תורה צוה כו׳ ולכן זהו ע״י צדיק דוקא בחי׳ צדיק יסוד עולם, וכמ״ש הנה מלכך יבא לך כו׳ צדיק ונושע, ועי׳ מזה ברבות משפטים ספ״ל, וב״פ צדיק היינו צדיק וצדק שיתייחדו וכמ״ש צדיק ה׳ צדקות אהב, ועז״נ וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה, ובפרדס שער האותיות אות צדיק שממשלתה בשעת חמה והיינו בחי׳ שמש צדקה כו׳ שמש בשבת צדקה לעניים, גם י״ל ב״פ צדיק יסוד ז״א ויסוד דאבא כו׳, גם ע״ד שהם וישפה יוסף הצדיק ובנימין הצדיק. והנה גבי בועליך כתיב עושיך, שהעשי׳ היא למעלה מבחי׳ הדבור, ורז״ל אמרו שעשאה כלי דהיינו שיהי׳ כלי לגילוי אור א״ס ב״ה הסוכ״ע כו׳ כמ״ש כי תהיו ארץ חפץ כו׳ ועתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, צדיקים דוקא בחי׳ צ״ץ כו׳. גם עושיך ע״ד עין לא ראתה כו׳ יעשה למחכה לו כו׳ יעשה דוקא גם עשה הם שע״ה נהורין כמ״ש בפע״ח בחג הפסח גבי מעשה בר׳ אליעזר כו׳ ומעשה רב, ועז״נ ויעש ה׳ לשרה כאשר דבר ויעש דוקא, ועמ״ש ג״כ מענין מעשה המצות שהוא גבוה יותר מבחי׳ הדבור בד״ת בתו״א פ׳ בשלח סד״ה לסוסתי ובד״ה יביאו לבוש מלכות, ובח״ב פ׳ שלח לך ע״פ טובה הארץ מאד מאד, ובאגה״ק ע״פ ויעש דוד שם ובסי׳ י״ז בד״ה נודע דבאתעדל״ת כו׳ ובסי׳ כ׳ בד״ה איהו וחיוהי שע״י התורה ממשיכים מחכמה וע״י המעשה מכתר כו׳, וזהו המשכת אור חדש והיינו מ״ש ברבות אמור ספ״ט כאילו נעשיתם בריה חדשה

כו׳ שהעשי׳ הוא המשכ׳ דבר חדש כו׳, ועמ״ש במ״א בענין ב׳ כתרים שקשרו להם א׳ כנגד נעשה וא׳ כנגד נשמע שהכתר שכנגד נעשה זהו ממל׳ דא״ס ממש כו׳, ועמ״ש סד״ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה כו׳, ואפ״ל פי׳ ויעש ה׳ לשרה היינו עלית המל׳ שתהי׳ במדריגת הבינה כי בינה נק׳ עשי׳ וזהו ענין ביום ההוא יהי׳ כו׳, והיינו ויעש בריה חדשה שיהי׳ ע״ד ויעש ה׳ את שני המאורות הגדולים אור הלבנה כמו אור החמה ממש שוין בקומתן, ועמ״ש בענין משמח חתן וכלה זהו כענין וה׳ פקד ומשמח חתן עם הכלה זהו כענין ויעש כו׳.

———•———

וה׳ פקד את שרה כאשר אמר ויעש ה׳ לשרה.

א) **מד״ר** פ׳ וארא פמ״ב דף קכ״ג ג׳ ע״פ וה׳ נתן קולות וברד כ״מ שנאמר וה׳ הוא וב״ד שלמעלה שנאמר וה׳ פקד את שרה הוא יוסנקליטין שלו עכ״ל, במאו״א אות ה׳ ס׳ י״ג הוא כינוי לבינה וכש״כ לכתר כו׳ וכן הוא וב״ד הוא בינה וב״ד זו״נ ולפעמים הוא ז״א וב״ד מל׳ עכ״ל, ר״ל בית דינו היינו ע״ד שם אד׳ דינא דמלכותא דינא, דינא אותיות שם אד׳, וע׳ בסידור שער ר״ה בד״ה אד׳ שפתי תפתח, ובמ״ר במגילת אסתר ע״פ הוא אחשורוש דף קי״ת (שהוא ד׳ ב׳ ע״ד) הוא חמשה לרעה וחמשה וטובה כו׳ אית לן חד הוא דעדיף מכולא הוא ה׳ אלקינו בכל הארץ משפטיו שמדת רחמיו לעולם עכ״ל, והיינו פי׳ הוא וב״ד שלא די בב״ד לבד שהם ע״ב צירופים הראשונים דשם אלקינו שהוא גבו׳ ממותקות ע״ב גימ׳ חסד אלא נמשך היינו שם הוי׳ וזהו הוא ה׳ אלקינו בכל הארץ משפטיו, ועמ״ש בהגהות לד״ה יסובבנהו כי ע׳ סנהדרין נק׳ עיני העדה שנמשכים משבעה עיני ה׳ כמ״ש בזהר ויחי דף רמ״א א׳ ובזהרי חמה שם ובחי׳ הוא מל׳ זהו״ע עיני ה׳ אל יראיו, ע׳ זח״ג נשא דק״ל ע״א וזה כמ״ש המאו״א ב״ד זו״נ היא בינה שבה מאיר ע״ק וזה ע״ד שגם בסנהדרין הי׳ צ״ל עוד א׳ ע״ג השבעי׳ והוא נגד משה שהוא ע״ג ע׳ זקנים שנאמר ואצלתי מן הרוח אשר עליך כו׳ כך להבדיל יובן ענין הוא וב״ד כי הוא היינו מבחי׳ מופלא ממך אל תדרוש כו׳ בחי׳ כתר, וע׳ בלקו״ת פ׳ תזריע בענין קא מיפלגי כו׳ דקוב״ה אומר טהור וכולא מתיבתא דרקיע אמרו טמא ומבואר שם הענין כי פי׳ מתיבתא דרקיע היינו שמקור השגתם נמשך מהבינה הנק׳ רקיע וע״ד ועל דמות החיה רקיע כעין הקרח כמ״ש בסידור ע״פ הנותן שלג כצמר, עוד בסידור ע״פ הללויה הללו אל בקדשו מענין ג׳ בחי׳ אור מים רקיע ופי׳ קוב״ה קדוש הוא כתר ברוך חכמה וזהו בחי׳ שלמעלה מהשגה דבינה, כי החכמה הוא למעלה מההשגה וכש״כ הכתר מע״ס כו׳ ומשם נמשך ענין קוב״ה אומר טהור מה שלמעלה מהשגת המתיבתא, ועד״ז יובן ג״כ ענין הוא וב״ד שבחי׳ ב״ד השגתם כעין המתיבתא דרקיע, ששורש השגתם

מבחי' בינה נמשך להם ע"י רקיע כענין הקרח מבטן מי יצא הקרח ע"ד מי ברא אלה, אמנם הוא היינו קוב"ה קדוש וברוך כו' וע' בהרמ"ז ס"פ שופטים מענין סנהדרי גדולה, והנה מה שנאמר גם למטה שיהי' בסנהדרין בחי' מופלא של ב"ד, זהו כענין מאן נוכח גוכח רבה בר נחמני, והענין כמ"ש במ"א בענין לא בשמים היא. ובענין ר"מ אומר על טמא טהור, ומראה לו פנים, דוקא ע"ד יאר ה' פניו, שזהו למעלה מבחי' קווצותיו תלתלים כו' שהוא בחי' שערות מותרי מוחין, ופנים הארת עצמי' החכ' כו', ובמקור החכמה יוכל למצוא זכות לטהר מה שנראה לכאורה טמא כו' כמו וירח ה' את ריח הניחוח כו' לא אוסיף כו' כי יצר כו' ע' בהביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה עוי"ל ע"ד ההפרש בין אלו ואלו דא"ח ובין בחי' והוי' עמו שהלכה כמותו בכ"מ שבחי' הוא זהו למעלה ממדריגת דא"ח. וזהו ע"ד הוא וב"ד שבית דינו זהו מבחי' אלקי' חיים הוא היינו שם הוי' וזהו וה' עמו. ובשה"ש רבה ד"ה שררך אגן הסהר בענין אל יחסר המזג, ולא תחסר הסנהדרין המופלא שבה זה שהוא ממזג לה את ההלכה כההיא דתנינן תמן מזג ב' חלקים מים וא' יין מיין השרוני במשנה ספ"ב דנדה, וע' זח"ג פ' בלק דף קפ"ט סע"א בענין דראמי מיא בההוא יין דהיינו מיתוק הגבורות דבינה ע"י חסדים דאבא, והו"ע ערבים ד"ס יותר מיינה של תורה כמשנ"ת בלקו"ת בד"ה ושאבתם מים בששון, דרוה"ש, ומזיגה והכרעה זו פי' בפרדס סוף ערך המכריעין שהו"ע ד"ע המחבר חו"ב ועמ"ש מזה בלקו"ת פ' מטות בד"ה החלצו מאתכם ספ"א בענין או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי כו' שלום בפמשמ"ט כו'.

קיצור. פי' הוא בינה וב"ד הוא ז"א וב"ד מל' וא"כ היינו ב' שמות הוי' ואלקים וכמ"ש בע"מ מאב"ח ח"א פ"א שבירושלמי ריש סנהדרין אמרו הוי' אלקים הוא וב"ד, ויש פי' הוא בינה וב"ד זו"נ וגם זה אתיא כנ"ל כי הוא דא עתיקא וע"ק וז"א נקראו ג"כ הוי' אלקים בזח"ג נשא דף קי"א ע"ב ואפ"ל זהו"ע הוא הוי' אלקינו בכל הארץ משפטיו דאי' במאו"א אלף סעי' קנ"ה אלקינו בתפארת, והי"נ כתב שכן מבואר בזוהר ח"ב תרומה קנ"ט סע"א וע"ב וכן פי' במק"מ שם, וא"כ כיון אלקינו ת"ת א"כ הוא הוי' היינו ע"ק וא"כ זהו הוא וב"ד כי אלקי' שרשו ענין ה' אלקי' ע"ש בזהר. וביאור זה ע"ד בסנהדרין הי' שבעים איש וע"ג אחד המופלא והשבעים הנק' עיני העדה שרשם מז"ת דאצילות הנק' שבעה עיני ה' והמופלא שרשו מבחי' עין ה' אל יראיו מופלא מאציל בחי' ואצלתי, ועוד יובן ענין הוא וב"ד ע"ד מתיבתא דרקיע קוב"ה אומר טהור בחי' אור מים רקיע הם כח"ב, עוד ענין המופלא ע"ד אומר על טמא טהור ומראה לו פנים ע"ד והוי' עמו שהלכה כמותו, שזהו למעלה ממדריגת אלו ואלו דא"ח וזהו ג"כ ענין שהוא ממזג את ההלכה שכדי להיות חיבור והתכללות חו"ג זהו ע"י שם הוי' המאיר בת"ת כמ"ש בלקו"ת פ' תזריע בד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא פ"ג.

ב) **זח"א** פ' בראשית דף ל"ז ע"א לפתח ת"ח בר"ה אתייליד אדם כו' בר"ה עקרות נפקדות מגלן דבר"ה הוה, ע' גמרא פ"ק דר"ה דף י"א

שלמדו זה פקידה מפקידה כיון דכתיב וה׳ פקד את שרה וה׳ דוקא דא ר״ה ופי׳ כיון דפי׳ וה׳ הוא וב״ד א״כ היינו ר״ה שהוא יום הדין וכמ״ש בזהר תרומה קל״ה ע״א ע״פ וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף כו׳ זהב ביומא דר״ה דאיהו יומא דזהב יומא דדינא ושליט ההוא סט׳ כד״א מצפון זהב יאתה וכסף דא יוהכ״פ דמתלבנין חוביהון דישראל כתלגא כו׳, והנה המק״מ פי׳ וה׳ הוא ובית דינו היינו וי״ו של וה׳ הוא ז״א הוא ומל׳ ב״ד עכ״ד, ואין פירושו נכון כי אדרבה ב״ד נתרבה מן הוי״ו של וה׳ וכמ״ש במד״ר פ׳ בא פי״ט אני וב״ד הייתי מתהלך לפניהם שנאמר וה׳ הולך לפניהם יומם, אבל לע״ל אני לבדי שנא׳ כי הולך לפניהם ה׳ כו׳ עכ״ל הרי ב״ד נלמד מתוס׳ הוי״ו והוא היינו שם הוי׳ והטעם שריבוי ב״ד נלמד מן הוי״ו משום דבנין ע״ס שבמל׳ נמשך מבחי׳ המל׳ דע״ס דז״א כמו מבחי׳ מל׳ דחכמה נבנה בחי׳ חכמה שבמל׳ ומבחי׳ מל׳ שבחסד נבנה חסד שבמל׳ כו׳ וממל׳ שבנצח נבנה נצח שבמל׳ וכן בכל ע״ס שבמל׳ הם נבנו ממלכיות דע״ס לבד נקודה השרשית שבמל׳ שהוא כ׳ שבמל׳ וכמ״ש מזה בסידור ע״פ בונה ירושלים ה׳ ובבה״ז פ׳ בלק על המאמר שם דף קצ״א ע״א ע״פ שחורה אני ונאווה שזהו״ע גבורי כח עושי דברו כו׳ ולכן זהו הוי״ו דוה׳ דוי״ו זה היינו המשכת בנין המל׳ בע״ס שבא מבחי׳ מל׳ דט״ס דז״א והמשכת בנין זה הוא ענין הוא״ו שהוא המשכה, והנה בית דינו זהו המלכות שם אד׳ א׳ דין כנ״ל ע״כ ב״ד נרמז באות וא״ו של ו״ה ושם הוי׳ זהו מורה על אני ולכן לע״ל שנא׳ כי הולך לפניכם ה׳ אני בעצמי שלמעלה מבחי׳ הלבוש דשם אד׳ הנק׳ ב״ד הוא ע״ד שיהי׳ * ושמו א׳ שיהי׳ שם הוי׳ נק׳ כמו שנכתב ואז יהי׳ ג״כ הוי׳ אחד דארז״ל הפי׳ שיהי׳ כולו הטוב והמטיב לפי שהוא למעלה מבחי׳ בית דינו כו׳ וע״פ מה שנת׳ לעיל סעיף א׳ בענין פי׳ הוא וב״ד שיש בזה ב׳ בחי׳ אם הוא היינו ש׳ הוי׳ המלובש בז״א וב״ד שם אלקים אם הוא היינו בינה שבו מאיר שם הוי׳ דע״ק וב״ד ג׳ מדות דאצי׳ כנ״ל, עפ״ז * אפ״ל שזהו ההפרש בין ר״ה ובין יוהכ״פ ששניהם נקראים יום הדין ועכ״ז י״ל דבר״ה הוא כמו בחי׳ הראשונה וביוהכ״פ מאיר הוא דא עתיקא וכמ״ש בלק״ת בד״ה כי כארץ תוציא צמחה כו׳ כן אד׳ הוי׳ יצמיח צדקה ותהלה דשם אד׳ מאיר בר״ה וכמ״ש בד״ה אד׳ שפתי תפתח ושם הוי׳ בניקוד אלקי׳ שהוא בבינה מאיר ביוה״כ ואפ״ל כי מה שארז״ל במד״ר פ׳ אמור פכ״ט וז״ל ר׳ יהודה ב״ר נחמן פתח עלה אלקי׳ בתרועה ה׳ בקול שופר בשעה שהקב״ה יושב ועולה על כסא דין בדין הוא עולה מאי טעם עלה אלקי׳ בתרועה ובשעה שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין לפני הקב״ה הוא עומד מכסא הדין ויושב בכסא רחמים דכתיב ה׳ בקול שופר ומתמלא עליהם רחמים ומרחם עליהם והופך עליהם מדה״ד לרחמים אימתי בחדש השביעי עכ״ל אפ״ל ג״כ שזהו ב׳ הבחי׳ דלעיל כי גם כשיושב ועולה על כסא דין היינו הוא וב״ד בפי׳ הראשון הוא ש׳ הוי׳ שבז״א כסא דין היינו ב״ד שם אלקים כנ״ל ובשעה

שיהי׳: בכת״י ב׳ נוסף: ה׳ אחד.
עפ״ז: בכת״י ב׳: עד״ז.

שישראל נוטלין את שופריהן ותוקעין אשר השופר הוא מבינה הוא עומד מכסא הדין ויושב על כסא רחמים היינו בחי׳ הוא דא עתיקא המאיר בבינה ובית דין הם ג׳ מדות דאצי׳ שעיקרן תפארת מדה״ר.

קיצור סעי׳ ב׳. בזהר הוכיחו דבר״ה נפקדה שרה מדכתיב וה׳ פקד הוא וב״ד וזהו בר״ה שהוא יום הדין ונק׳ יומא דזהב* מצפון זהב יאתה דהוא ובית דינו נמשך מן הוא״ו של וה׳ כמ״ש במד״ר וכ״כ בע״מ שם ודלא כהמק״מ והטעם כי בנין המל׳ הנק׳ ב״ד הוא ע״י המשכה מט׳ מלכיות דט״ס דז״א והמשכה זו היא ע״י וא״ו שמורה על המשכה ולפמש״ל סעי׳ א׳ דלפעמים בית דינו היינו ת״ת שנק׳ בית דינו לגבי ע״ק א״כ פשיטא שא״ש שנרמז באות וא״ו שעיקרו בת״ת ונק׳ אות אמת בזו״ה ר״פ ויקרא ואמת היינו ג״כ בחי׳ דין ומשפט כאומרם ז״ל כל דיין שדן דין אמת לאמיתו ולע״ל כי הולך לפניכם ה׳ אני לבדי ומזה נמשך משארז״ל ספ״ג דפסחים ע״פ ביום ההוא יהיה ה׳ אחד שכולו הטוב והמטיב ושמו אחד שיהי׳ נקרא כמו שנכתב וע״פ מש״ל סעי׳ א׳ ב׳ פירושים בענין הוא וב״ד י״ל שזהו ההפרש בין יום הדין דר״ה ובין יום הדין דיוה״כ עוי״ל כי גם בר״ה ממשיכין בחי׳ זו הב׳ ע״י השופר וביוה״כ מאיר הארת בחי׳ שופר גדול כמ״ש בלק״ת סד״ה והי׳ ביום ההוא יתקע בשופר גדול.

ג) **בזח״ג** פ׳ שלח דקס״ג סע״א ויזכור אלקים את רחל בשרה כתיב פקידה וברחל כתיב זכירה אמאי בגין דזכור אתרשים ביעקב כו׳ ופי׳ המק״מ שלכן נא׳ בשרה פקידה לפי שיצחק תחלה הי׳ במל׳ לבד שנא׳ כה יהי׳ זרעך עכ״ל, ואפ״ל מ״ש ברחל זכירה הוא מצד מעלת יעקב בחיר שבאבות שנאמר וזכרתי את בריתי יעקוב מלא וא״ו ובמ״ר פ׳ בחקתי פל״ז אברהם עצמו לא נברא אלא בזכותו של יעקב כו׳ ע״ש, וע׳ בגמ׳ פ״ד דר״ה דל״ב ב׳ ס״ל לר׳ יוסי וה׳ פקד את שרה הרי הוא כזכרונות ור׳ יהו׳ פליג וס״ל פקדונות אינן כזכרונות וע׳ פ״ק דר״ה די״א סע״א, עכ״פ מה שבשרה כתי׳ פקידה וברחל זכירה היינו שרחל היתה אשת יעקב וביעקב אתרשים זכור עמ״ש ע״פ זכור את יום השבת דפי׳ זכור יסוד או ת״ת. שוב ראיתי מזה בזח״א ויצא דקנ״ט ע״ב פי׳ ברחל זכירה שנמשך מהיסוד בחי׳ מזלא ובשרה פקידה היינו מהמל׳ ותירץ אמאי לא נאמר בשרה זכירה, ולפי הזהר פ׳ שלח קס״ג זהו מחמת יעקב וע׳ במד״ר פ׳ וישלח פע״ג ע״פ ויזכור אלקים את רחל שהביאו ע״ז פסוק זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל תילים סי׳ צ״ח ובית ישראל היינו רחל כדכתיב רחל אשת יעקב.

קיצור. ענין בשרה פקידה וברחל זכירה ע״ש זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל.

ד) **ע׳ בלק״ת** בשה״ש בד״ה אני ישנה ולבי ער ושם ספ״א אעפ״י שאותותינו לא ראינו עכ״ז בפנימיות הוא ולבי ער ולא עוד אלא שקול דודי דופק דופק על היד ודפיקו דליבא והיינו המשכת החיות בבחי׳ רצוא ושוב

*דזהב: בכת״י ב׳: דזהר.

(ע' בת"א פ' בראשית סד"ה כי כאשר השמים החדשים) דפק אותיות פקד שמזה נמשך וה' פקד את שרה פקדתי אתכם ובהביאור שם ספ"א ומזה נמשך להיות קול דודי דופק והוא מאחוריי' דאבא ושם הוא שורש הפקידה וה' פקד את שרה דהיינו כשנמשך בבחי' אחוריי' קפ"ד פקד אבל בבחי' פנימי' שרה אין לה ולד כו' שמבחי' פנימי' אינו יכול לבוא בהשתלשלות עתה להיות ולד לשרה עכ"ד*, ולכאו' אין דבריו מובנים כלל דהא וה' פקד את שרה קאי שיהי' לה ולד וצ"ל כוונתו דבחי' ולד לשרה באמת זהו ע"י ויעש ה' לשרה מבחי' שלמעלה ממדרגת וה' פקד דהיינו הוא וב"ד כנ"ל סעי' א' אלא זה מבחי' הוא לבדו שלע"ל יהי' גילוי פנימי' אבא במל' כו' משא"כ עתה ההמשכה מבחי' וה' פקד ועמ"ש במ"א דגאולת מצרים הי' ע"י פ' דמנצפ"ך פקד פקדתי והגאולה דלע"ל יהי' ע"י צדיק והקמותי לדוד צמח צדיק בירמי' סי' כ"ג בילקוט פ' לך לך רמז ס"ד ובמ"ר פ' קרח סוף דרע"א והוא מהפרקי ר"א פמ"ח, ופי' כי אור זרוע לצדיק כמ"ש הענין בד"ה ששים המה דרוש הראשון וע"י זריעה זו נמשך ומצמיח ישועות וזהו צמח צדיק הנמשך מאור זרוע הנ"ל והיינו ולד באמת לשרה מבחי' אור זרוע לצדיק וכמ"ש ביצחק ויזרע יצחק בארץ ההיא ועמ"ש ע"פ רני עקרה לא ילדה שלידה זו נמשך מבחי' לא באלף ע"ד אראנו נפלאות אלף אותיו' פלא וזהו אין לה ולד והוה לה במד"ר ס"פ נח ר"ל הולד שלה נמשך מבחי' אין ע"ד מ"ש בפי' כי אין מחסור ליריאיו שמבחי' אין נמשך מלוי המחסור ליראיו משא"כ עכשיו עדיין בחי' וה' פקד ההמשכה מבחי' אחורים דאבא ע"י ששים המה מלכות שיתא סדרי משנה כו'.

קיצור. והנה קול דודי דופק, הוא אותיו' פקד, ובחי' דופק על הלב ועל היד, פקד פקדתי, והוא בחי' אחוריי' דאבא, ומשם נמשך וה' פקד את שרה, אבל בבחי' פנימי' שרה אין לה ולד: א"כ בזה ג"כ מתורץ מה שבשרה נא' פקידה וברחל זכירה, כי זכירה זהו פנימי', ופקד בחי' אחוריים, ובשרה בבחי' פנימי' אין לה ולד, רק בבחי' פקד, ויש לפרש שזהו אדרבה מגודל מעלת יצחק, שפנימיותו א"א לו להתגלות עתה כ"א לע"ל שאז דוקא יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, כי יצחק לשון צחוק ותענוג ושמחה שעיקרה רק לע"ל, כמ"ש במד"ר ר"פ אחרי ע"פ ישמח ה' במעשיו, ובהרמ"ז פ' תולדות קל"ה ששורש בחי' זו הם הנשמות החדשות ופנימי' עתיק שיאירו לע"ל דוקא ופנימי' או"א זהו כמו פנימי' עתיק ע"כ המשכת בחי' יצחק עתה זהו רק מבחי' פקד שהוא בחי' אחוריי' אבל ברחל כתיב זכירה כי יוסף יסוד זהו מבחי' פנימי' אבל אינו הפנימי' דיצחק כו' ועמ"ש כה"ג בסידור סד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת בענין ההפרש בין שופר ללולב והשופר של איל הוא מאילו של יצחק והלולב הוא מבחי' יוסף כמבואר בפע"ח בחי' צדיק כתמר יפרח ולכן יוסף חשבון ששה פעמים הוי' ויעקב חשבון ז"פ הוי' כענין כנור של ז' נימין אבל יצחק חשבון ח"פ הוי' כנור של שמונה נימין שיהי' כן לימות המשיח דוקא.

---

* בלקו"ת . . עכ"ד: ראה המאמר דלעיל סעי' יא.

ה) **ובחי'** פקד הנ"ל זהו ג"כ ענין אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד ע"פ משה ועמ"ש בפי' פקדת הארץ ותשוקקיה *.

ו) **בע"מ** מאכ"ח פ"א וה' פקד את שרה כו' אמרו רבותינו ע"ה כ"מ שנאמר וה' הוא וב"ד ירושלמי פרק הרואה והכוונה מבוארת במקום הזה כי אעפ"י שהפקידה לשרה היתה מפועל הרחמים (היינו תפארת) הוצרך להמלך עם מדה"ד (נ' דהיינו מל') לפי שהקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה (ע' פרדס שכ"ט פ"ג) אמנם אופן הלימוד איך המלה הזאת תורה היות בית דינו מצורף אליו (ועמש"ל סעי' ב') יצא לך מכלל אחר אשר הוא להם מדה בתו' אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט כי הנה השם הגדול בן ד' אותיות ב"ה ידוע ומפורסם שהוא מיוחד למדה"ר והוא"ו הנוספת במלת ו"ה הוא עצמה אות של רחמים ובאה למעט בגדרי הרחמים ולהוסיף בית דינו (ע' זח"א פ' חיי דקכ"ב סע"א ע"פ ויהיו חיי שרה מאה שנה כו' מאן דאיהו זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר כו' וכ"ה ג"כ בפ' שלח דקס"ח סע"א וצ"ל ע"ד שריבוי הכלי זהו מיעוט האור ולכן ארז"ל לעולם ילמד אדם לתלמידו בדרך קצרה ופי' הרמב"ם בה' דיעות פ"ב ה"ד וז"ל וכן בד"ת ובדברי חכ' יהיו דברי האדם מועטים ועניניהם מרובים והוא שצוו חכמים ואמרו לעולם ילמד אדם לתלמידו בדרך קצרה אבל אם היו הדברים מרובים והענין מועט ה"ז סכלות עז"נ כי בא החלום ברוב ענין כו' עכ"ל וע' בה"ז ס"פ פקודי ועד"ז יובן להבדיל באלף אלפי אלפים הבדלות גם בקדושה האלקי' שריבוי הכלים היינו ריבוי האותיו' בא למעט ולכן תוספת הוא"ו כאן בא למעט גדרי הרחמים) וכמדומים אנו שהוא מיעוט רחמים ואינו אלא ריבוי רחמים שגם הב"ד מסכים לפעולה זה כו' עכ"ל והמפרש שם כ' כי בספר הפליאה תמצא פי' זה וא"כ זהו חזרה ממ"ש תחלה אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט.

קיצור. מה שצריך להמלך במדה"ד כי וסביביו נשערה הלימוד ב"ד מהוא"ו ע"ד אין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט ע"ד מאן דאיהו רב איהו זעיר אך באמת מהמיעוט נמשך הריבוי שגם מדה"ד תסכים למדה"ר ולדבריו יתורץ בזה קושיית מהרמ"א.

ז) **ועפי"ז** י"ל דהפנ"י פי' וה' פקד דההפרש בין פקידה לזכירה דזכירה ממדת החסד ולכן בחנה ורחל נא' זכירה ובשרה נא' פקד לפי שיצחק הוא ממדת הגבורה ולכן נא' וה' הוא וב"ד אלא שכללו במדת החסד דהיינו כאשר אמר אמירה היא רכה ואחר כך ויעש ה' לשרה כאשר דבר התכללות החסד במדת הגבורה, ובירו"ק ערך פקידה א' וה' פקד כו' ומאין הופקד' מכתר עליון שאין הפקידה לעקרות אלא משם והרי הפנ"י פי' דפקד הוא ממדת הגבורה אלא שי"ל שמהכתר נמשך שגם ב"ד יסכים להחסד כמ"ש בע"מ כנ"ל, והנה בגמ' פ"ד דר"ה דל"ב ע"ב איתא פקדונות ה"ה כזכרונות כגון

ועמ"ש . . ותשוקקיה : ראה ביהל אור קאפיטל סה ע"פ זה.

וה׳ פקד את שרה וכגון פקדתי אתכם דברי ר׳ יוסי ריה״ו אומר אינן כזכרונות וכ׳ הרי״ף ואחריו הרא״ש ואע״ג דקי״ל ר״י וריה״ו הלכה כר״י הכא נהוג עלמא כריה״ו, ובזהר ויצא דקנ״ט ע״ב מבואר בהדיא דזכירה זהו למעלה במדריגה מבחי׳ פקידה והיינו כריה״ו, ונראה טעמו דר״י עפמ״ש בע״מ הנ״ל דמעלת וה׳ פקד הוא אדרבה ריבוי הרחמים שגם שמאלא אתכליל בימינא וזהו ע״ד מארז״ל ע״פ השקיפה ממעון קדשך כו׳ וברך כמה גדול כוחן של עושי מצוה שכל השקפה שבתו׳ ארורה וכאן לברכה בירושלמי ספ״ה דמעשר שני והיינו כדי שיתהפך מדת הדין לרחמים מוכרח על ידי שבא ההמשכה ממקום עליון מבחי׳ דלאו מכל אלין מדות איהו כלל ומשם דוקא נמשך הכח שיהי׳ שמאלא אתכליל בימינא כמבואר באג״ה על פסוק והי׳ מעשה הצדקה שלום באג״ה סי׳ י״ב והיינו ע״י שממשיכים מע״ק דתמן לית שמאלא ע״ד שלע״ל כולו הטוב ומטיב ועי״ז דוקא מתהפך הדין וזהו גדולת הכח של עושי מצוה שיוכלו להמשיך מבחי׳ אא״ס ממש וכשהדין נעשה חסד י״ל כח החסד גדול יותר כי הגבו׳ הם בתוקף יותר ע׳ בזהר פ׳ יתרו דס״ח ע״ב ובפי׳ הרמ״ז שם בענין והנה טוב מאוד ועד״ז ס״ל לר׳ יוסי דפקדונות הרי הן כזכרונות דאע״ג דפקדונות הם במל׳ ובנין המל׳ מהגבורה מ״מ כשנהפכו הגבורות לחסדים מוכרח שבא ההמשכה מהכתר וא״כ יש בו מעלה יתירה, והא דנהוג עלמא כריה״ו י״ל דלזה צריך תשובה אמיתית עד שיהי׳ במדריגת השקיפה כו׳ וברך כו׳ ואין לדמות א״ע לשרה כו׳.

קיצור. מ״ש הפנ״י ומ״ש היר״ק ויש לחבר ע״ד גדול כחן של עושי מצוה שנא׳ השקיפה כו׳ וברך ודע״ז ס״ל לריה״ו דפקדונות ה״ה כזכרונות וזהו בחי׳ טוב מאוד ואעפי״כ נהוג עלמא כר׳ יהודא.

וה׳ פקד * את שרה כאשר אמר ויעש ה׳ לשרה כאשר דבר. הקשה מרהמ״א ב׳ הערות הא׳ וא״ו של וה׳ שהיא מיותרת וע״ז פי׳ ברבות וארא פי״ב דקכ״ח ג׳ וה׳ הוא ובי״ד אלא שגם ע״ז הקשה ממה שנמצא במדרש כשהקב״ה מטיב אינו עושה ב״ד להמלך בו אך כשהוא מלקה אז נמלך בב״ד, הב׳ למה כפל פקד ויעש ולמה נכנס בפקידה ויצא בעשי׳ ונכנס באמירה ויצא בדבור עכ״ל, ונראה שרש״י נתכוון לתרץ קושי׳ הב׳ במה שפי׳ וה׳ פקד את שרה כאשר אמר זהו ענין ההריון שנתן לה ויעש ה׳ לשרה כאשר דבר בלידה, והרמב״ן נ׳ שסובר שא״צ לזה אלא כי הפקידה הוא ענין זכירה והשגחה על הנפקד כגון פקד פקדתי אתכם כו׳ ואף כאן וה׳ פקד את שרה ועשה לה כאשר דבר עכ״ל וכ״כ בכלי יקר וז״ל יש הפרש בין לשון פקידה ללשון עשי׳ כי הפקידה אינה כ״א זכירה בעלמא והעשי׳ היא פעולה ממשית כמ״ש

וה׳ פקד: ראה ביאורי הזהר לכ״ק אדמו״ר הצמח צדק פרשה זו ע׳ נז.

ואעשך לגוי גדול ומסיק ברבות לך לך פל"ט אני עושה אותך ברי' חדשה וכה"ג פי' ברבות אמור ס"פ כ"ט בענין מ"ש במוסף דר"ה ועשיתם עולה גם יש הפרש בין לשון דיבור ללשון אמירה כמו שפירש"י פ' דברים ע"פ וידבר ה' אלי דברים ב' י"ז שלשון דבור מורה יותר חיבה מן לשון אמירה כו' ולכן הדבור מתייחס אל לשון עשיי' עכת"ד והאריך.

(קיצור. רש"י פי' פקידה להריון ועשי' ללידה והרמב"ן מפרש דפקידה היא הזכירה והשגחה על שרה ליתן לה הריון ולידה והעשי' היא הפעולה הממשית).

ב) **ובזהר** פי' וירא דקט"ו ע"א כיון דאמר וה' פקד את שרה מהו ויעש ה' לשרה אלא הכי תנינן דאיבא דקוב"ה מההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן איהו ואיהו נשמתיהון דצדיקייא כו', פי' שפעם נק' נהר היוצא מעדן יסוד אבא כן משמע בזח"ב ס"פ יתרו ד"צ ע"א וב"פ ויקרא ד"י ע"ב וע' זח"ג פ' אחרי דנ"ח ע"א יובל שמי' פי' במק"מ חיבור או"א וכן פי' במא"א אות יו"ד סל"ח וברוב המקומות בזהר פי' ונהר יוצא מעדן היינו בינה ופעם נק' יסוד ז"א ונהר יוצא כמ"ש בזהר פ' מקץ קצ"ד א' בענין יוסף וזהו הנני נוטה אליה כנהר שלום וכאן הפי' על שלשתן כ"א פי' שהנהר הנז' כאן הוא התלבשות יסוד אבא ביסוד ז"א דרך בינה שהשפע יורד מאבא לאימא ומאי' לז"א כו' שמתלבש יסוד אבא ביסוד ז"א דרך בינה וע' מזה בבה"ז ר"פ ויצא שזהו פי' ויצא יעקב מבאר שבע יעקב הוא יסוד אבא ובאר שבע הוא בינה ודוקא ע"י הבינה שנק' באר שבע יוצא יסוד אבא להיות נמשך ומאיר בשבע מדות כו' וכה"ג נת' בלק"ת פ' פנחס בפירוש להקריב לי במועדו דהמועדים ויו"ט הם מבחי' בינה ולכן הם מועדים לשמחה כי אם הבנים שמחה והם הממוצעים לחבר ולהמשיך אור אבא שהוא בחי' שבת ביומין דחול ששרשם מו"ק דז"א וזהו להקריב לי הוא ע"י מועדו שהם המועדים כנ"ל ועד"ז שיומשך יסוד אבא ביסוד ז"א זהו ע"י שנמשך דרך הבינה וע' בלק"ת בד"ה ראה אנכי נותן בפי' איתן ובפי' נחל איתן יבואר ג"כ עד"ז דנחל איתן זהו כאשר יסוד אבא מאיר ביסוד ז"א והיינו ע"י הבינה שהם בחי' נקודה בהיכלי' ועז"נ גבי יוסף יסוד ז"א ותשב באיתן קשתו שהוא כשמקבל מיסוד אבא ולכך נז' לקמן להשקות את הגן כו' שהוא השפעת יסוד ז"א ושבו מלובש יסו"א כו' לגן שהוא המל' בזח"ג פ' פינחס דר"מ ע"א בפי' באתי לגני אחותי כלה וכמ"ש במא"א אות ג' סכ"א יעו"ש וע' בזהר ר"פ נח דנ"ט ע"ב גבי ודא נייחא לי' לגנתא ודא עביד נייחא בי' ולכך אומר ואיהו נשמתהון דצדיקייא כו' מפני שהנשמות הם נמשכות מבינה בידוע וכמ"ש הרמב"ן והבחיי ע"פ ויפח באפיו נ"ח וכמ"ש בזהר ר"פ לך דע"ז א' גבי בשעתא דרוחא דכל רוחין ארים בסימו דנשמתא ובזח"ב ע"ב* ובפ' בראשית דל"ז סע"ב ודנ"ח ע"א וד"נ ע"א כדין אי' עילאה כו' ור"פ וארא בפי' שעטרה לו אמו ביום חתונתו וזהו ג"כ מ"ש בזהר ואיהו מזלא

---

* ובזח"ב ע"ב: ~~ט"ס. לא מצאתי הדף הנכון [א.ח.]~~

דכל ברכאן טבן וגשמי ברכאן נזלין מיני' ומתמן נפקי דכתיב להשקות את הגן דאיהו מזיל ומשקה מלעילא לתתא בגין דבני בהאי מזלא תליין ולא באתר אחרא. וע' מזה בזהר פ' וישב דקפ"א ע"א פי' שמפרש על הנהר דנגיד כו' דאיהו מזלא כו' ופי' כנ"ל שהנהר הוא יסוד הז"א שבתוכו אור אבא ואי' כו' והם יונקים מתרי מזלא דאריך אבא יונק ממזל הח' שהוא נוצר כו' שהוא אותיות צנור ורצון כו' שהוא נק' מזל העליון כו' ואימא יונק ממזל הי"ג שהוא ונקה אותיו' קנ"ה שהוא נק' מזל התחתון כו' ועמ"ש בענין ב' מזלות אלו בלק"ת סד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ומ"ש מענין צנור אותיות רצון בד"ה בשלח פרעה וע' מזה בסידור בדרושים לחתונה בד"ה להבין שרש ענין יוצר הרים ובורא רוח ועכ"פ לכן היסוד דז"א שנק' ג"כ נהר היוצא מעדן והוא מקבל מיסודות דאו"א שמקבלים משני המזלות ונוצר ונקה לכן היסוד ז"א נק' מזלא דכל ברכאן טבין וכן פי' במא"א אות מ' סמ"ז וע' בזהר ויחי דרמ"ה סע"א וע' עוד מענין ב' המזלות סד"ה עבדים היינו לפרעה ובבה"ז פ' נשא בד"ה בחללא דגולגלתא קרומא דאוירא שזהו ההמשכה הבא מפנימי' הכתר למעלה מבחי' מה שאו"א מלבישים לחו"ג דא"א כו' יעו"ש.

קיצור. ענין פי' ונהר יוצא מעדן ושזהו המשכת יס"א ביסוד ז"א ע"י אמצעות הבינה ויצא יעקב מבאר שבע להקריב לי במועדו ואזי נא' ביוסף יסוד ז"א ותשב באיתן קשתו וענין שנק' מזלא ששורש ההמשכה באה מב' מזלות ונוצר ונקה ויבא כגשם לנו.

ג) **וע"ד** כתיב וה' פקד את שרה פקידה בלחודוי ויעש ה' לשרה עשייה איהו לעילא מהאי דרגא דהא במזלא תלי' וע"ד כאן פקידה וכאן עשי' ובג"כ אמר ה' וה' וכולא חד עכ"ל פי' שמפרש שכ"מ שנז' והוי' בוא"ו הוא מרבה גם בית דינו ועד"ז איתא במד"ר ס"פ בא ס"פ י"ט וז"ל לשעבר אני וב"ד הייתי מהלך לפניכם שנא' והוי' הולך לפניהם יומם אבל לע"ל אני לבדי שנא' כי הולך לפניכם ה' ומאסיפכם אלקי ישראל בישעי' סי' נ"ב עכ"ל ופי' הוא וב"ד ר"ל חיבור שם הוי' ושם אלקי' שהוא ת"ת ומל' שמל' נק' דין כמארז"ל דינא דמלכותא דינא כו' ועמ"ש בד"ה אד' שפתי תפתח ואפ"ל שעל זה ארז"ל בתחלה עבמ"ח לברוא את העולם במדה"ד ועמ"ש בד"ה תקעו בחדש דרוש השני והוי' הוא רחמים וזהו ענין שתף עמו מדה"ר היינו הוא וב"ד ולכן כשנז' הוי' בלא וא"ו קודם כמו ויעש ה' לשרה הוא הפי' על ז"א לבד וכשנז' וא"ו תחלה היינו והוי' הוא"ו מרבה ב"ד שהוא מל' וזהו מעלת אבל לע"ל אני לבדי דהיינו גילוי שם הוי' בעצם מה שלמעלה מבחי' התלבשותו בשם אד' וזהו ע"ד שעכשיו נכתב השם הוי' ונק' באד' שהוא בחי' היכל ולבוש לשם הוי' שאין מתגלה ש' הוי' כמו שהוא בעצם אלא ע"י נרתק כענין שמש ומגן כו' ולע"ל יהי' נק' כמו שנכתב היינו גילוי ש' הוי' כעין ולא יכנף עוד מוריך כו' וזהו ג"כ ענין לע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה כו' ועוי"ל בזה ענין עמוק יותר דכמו בפי' והוי' דהיינו חיבור הוי' אד' א"כ עם היות שההמשכה באה משם אד' עכ"ז מקורו משם הוי' רק שנמשך ע"י הלבוש דשם אד' כמו"כ כשיהי' הגילוי משם הוי' בעצם שלא ע"י ש' אד' כנ"ל שיהי'

נק׳ כמו שנכתב אזי שורש המשכה זו באה מלמעלה משם הוי׳ שהוא בז״א אלא מבחי׳ עתיקא מל׳ דא״ס רק שנמשך ע״י ש׳ הוי׳ כמ״ש במ״א בפי׳ ממעמקים קראתיך הוי׳ כמו שההמשכה משם הוי׳ באה ע״י שם אד׳ ועמ״ש בד״ה כנשר יעיר בפי׳ הוי׳ בדד ינחנו ועפי״ז יובן גם כאן בענין ויעש הוי׳ דהיינו ז״א עכ״ז שורש עשי׳ זו באה ממולא דא״א כדלעיל רק שנמשך ע״י ז״א וע׳ עוד מענין עשי׳ לעילא בזהר פ׳ בהר דק״ח ע״ב שמיעה תלי בהאי אתר שהוא מל׳ עשי׳ לעילא דהיינו בבינה יעו״ש והרמ״ז והמק״מ נדחקו שם אמאי עשיה היא בבינה ולפמש״כ א״ש דעשי׳ לעילא מהאי דרגא אלא נמשך מבחי׳ מזלא וזהו ויעש הוי׳ לשרה הוי׳ דוקא ולא והוי׳ וכבר נת׳ דבחי׳ מזלא זהו ונהר יוצא מעדן שהוא יסוד ז״א וכן בינה שמקבל ממולא דא״א כנ״ל שמשם דוקא נמשך העשי׳ שהוא ענין התהוות דבר חדש וכמו האלקי׳ אשר עשה את משה שזהו ע״ד מה גדלו מעשיך כי עליו נא׳ אדם אחד מאלף מצאתי במד״ר פ׳ ויקרא ר״פ ב׳ שהתו׳ נק׳ על שמו זכרו תורת משה כו׳ ועד״ז ביאר בזהר בראשית די״ח ע״ב בענין עץ פרי עושה פרי עץ פרי הוא מל׳ אכן עושה פרי הוא היסוד כו׳ וכן פי׳ עוד פי׳ ויחי דרל״ח ע״א (וזהו״ע הקדימו נעשה יעו״ש י״ל זכות היכל ד׳ לגבי מזלא בינה כערך חמה שמש שג״כ כוכב ד׳ לגבי רקיע תמינאה דבי׳ כוכביא ומזליא קבועין שזהו ענין שבסוכה חמתה מרובה מצילתה פסולה ואמנם כוכבים צ״ל נראין מתוכה וכמ״ש במ״א) והנה תוכן הענין דדוקא גבי לידת יצחק שיהי׳ לשרה כן זהו הנמשך מבחי׳ נהר יוצא מעדן שהוא בחי׳ מזלא, ביאור הדבר הוא כמארז״ל שלהי מ״ק דכ״ח ע״א אמר רבא חיי בני ומזונא לאו בזכותא תלי׳ אלא במזלא תלי׳ וע׳ מזה בתוס׳ שם וסוף מס׳ שבת דקנ״ו א׳ שנדחקו מאד בזה ובתשובות להרמב״ן סי׳ רפ״ג ובבחיי פ׳ וילך ובכלי יקר בשמואל א׳ סי׳ א׳ בפסוק והיא מרת נפש בשם ס״ה זכותא ת״ת שהוא ש׳ הוי׳ בניקוד חולם מזלא בינה שם הוי׳ בניקוד צירי ולכן נא׳ גבי חזקיהו הנני יוסיף על ימיך ט״ו שנה כנגד שם י״ה שחיבורא דלהון במזלא תלי׳ בזח״ג פ׳ אחרי ע״ג ב׳ עכת״ד, עוד אפשר כו׳ צריך שיתגלה המזל הרוחני כו׳ יעו״ש ולפמ״ש בזהר פי׳ זכותא הוא היכל הזכות שבעולם הבריאה שהוא בחי׳ גבורה כמבואר בזהר פ׳ פקודי דרנ״א ע״א ונמשך מבחי׳ גבו׳ שבמל׳ ושם הם הע׳ סנהדרין הדנין את העולם כו׳ כי דינא דמלכותא דינא שהוא נק׳ מדה״ד כו׳ פי׳ ששם הוא המשפט והדין על כולם אם ראוי לזכות או לא וע״ש שהם ע״ב כמנין ע״ב צירופים הראשונים דשם אלקי׳ שמניגם כמנין חסד שהרי נקראים סנהדרי גדולה אשר גדולה הוא ממדת החסד ולכן פותחין לזכות ואין פותחין לחובה, ואפ״ל שרשם מבחי׳ אחליפו דוכתיהו אור החסד בכלי הגבור׳ שעד״ז הו״ע שם ע״ב שבפ׳ והא״ש שהיא עטרא דגבורה ואעפ״כ האור מבחי׳ שם ע״ב שהוא חסד כמ״ש במ״א ועד״ז י״ל ענין ע״ב צירופים הראשונים דשם אלקים ומה שהסנהדרין הם ע׳ היינו כי שנים מהע״ב הם כמו שני סופרים העומדים לפני הסנהדרין הכותבין דברי המזכין ודברי המחייבין כמבואר במשנה ג׳ פ״ד דסנהדרין וזהו כוונתו שבני כו׳ לאו בזכותא תלי׳ כו׳ פי׳ לא ככל הדברים שבעולם שהם נידונין בהיכל הזכות כו׳ לזכות או לחיב כו׳ וכאשר יוצא הדין לזכות כו׳

אז נמשך משם גופא אליו הזכות והחסד היינו מבחי' מלכות שהוא מקור הב"ד כמ"ש לעיל דשם אדני שהוא מל' נק' בית דינו דשם הוי' ע"ד דינא דמל' דינא ולכן הם ג"כ ע"ב צירופי אלקי' ולכן כשיוצא הדין לזכות נמשך ממדת מל' דאצי' השפעת הזכות אבל חיי בני ומזוני לאו בזכותא תלי' פי' הג' דברים אלו הם דברים גבוהים מאד ואין ביכולתם להשפיע מעצמם כו', פי' כי אלו הג' דברים הם דברים המצטרכים להמשיך מלמעלה מעלה כו' מפני שהם צריכים להמשיך אור חדש להפך צירופי אותיו' מדת המל' כי כאשר נתהוו בסדר השתלשלות העולמו' נתהוו שלא יהי' לו בנים וכמארז"ל גבי אברהם מאי דעתך דקאי צדק במערב כו' או שנמשך שלא יהי' לו אריכות ימים או שיהי' דל כו' וכך נתהוו בסדר השתלשלות בצירופי אותיו' הדיבור שהיא מדת מל' בדבר ה' שמים נעשו כו' ועתה כשצריכים להמשיך שיהי' לו בנים או אריכות ימים צריך להמשיך שיתהפכו הצירופי אותיו' ויהיו צירופים אחרים כמו מי שאמר לשמן וידליק יאמר לחומץ וידליק וכמ"ש כה"ג ע"פ נטה את ידך על הים ידך הוא יו"ד שע"י היו"ד שהוא חכ' יוכל להשתנות הצירופים מים ליבשה כי החכ' הוא אין כו' ולכן אינו יכול מדת מל' בעצמו להשפיע לו כמו בשאר הדברים הנ"ל שכשדנין לזכות נשפע אליו משם גופא כנ"ל אבל כאן כשדנין לזכות אותו אין לה באפשרי בעצמה להשפיע לו מפני שהיא מדת מלכות נקראת דבר ה' כו' שהמה צירופי אותיו' דבורו ית' שהמה נמשכו בסדר והשתלשלו' כו' ולפי צירופי אותיו' של מדת מל' לא נמשך לו אריכות ימים כמו שהי' בחזקי' שהוסיף לו ט"ו שנה שלא הי' לו חיים יותר וכן בראב"פ אמרו לו רצונך שתתהפך העולם כו' שמא יהי' במזל שהי' צריך להתהפך, ואפ"ל ע"ד אלקי' גי' הטבע ומשם נמשך שרש הנהגת הטבע ושרשו הדבור שמקבל מחו"ב כולם בחכ' עשית ל"ב אלקי' שבמע"ב ל"ב נ"ח תתאה ונק' הנהגה זו ע"ש יחוד חיצוני' חו"ב וכדי לשנות הטבע צ"ל ההמשכה ממזלות הנמשכים ממו"ס שלמעלה מבחי' כולם בחכ' עשית וזהו הנק' יחוד פנימי דאו"א ועיקר הענין נראה משום כי הנה עולם חסד יבנה שכל השפעות בעוה"ז נמשך מהמדות עליונות שראשיתן הוא מדת החסד וזהו כי ששת ימים עשה ה' שהם ששה מדות משא"כ ג"ר חב"ד הם למעלה מהשפעות גשמיים שהרי בינה נק' העוה"ב שאין בו אכילה ושתי' כאמור בכוונת יוה"כ שלפי שהמל' מקבלת ביוה"כ שלא מהמדות ו"ק כ"א מהבינה ע"כ הוא יום אסור באו"ש כו' כמבואר מזה בסידור בד"ה להבין ענין יוה"כ שכשהמל' שהוא הדבור מקבל מהמדות ע"ד הקול המורכב מאש רוח מים שהם חג"ת והוא מקור הדבור אז שייך כל השפעות גשמיי' אכילה ושתי' הנמשכי' מהמדות ע"י התלבשותן בבי"ע אבל כשהדבור מקבל מהבינה שגבהה מעלתה מהשפעת ענינים גשמיים ע"כ אסור באו"ש כו' יעו"ש באריכות, והנה בני חיי ומזוני שרשן נמשך מג"ר חב"ד כמ"ש במא"א אות ב' סעי' ס"ג חיי נמשך מהחכ' כי והחכ' תחי' בני מהדעת שמשם עיקר ההולדה ע"ד והאדם ידע והוא קו האמצעי מזוני מהבינה ע"ד שולחן בצפון עכ"ל, ועמ"ש בלק"ת בשה"ש בביאור ע"פ ששים המה כו' מענין כח ההולדה שנמשך מחכ' שמלובש בו אא"ס ועמ"ש מזה בבה"ז פ' בלק על המאמר דק"צ ע"ב ע"פ ברכו ה' מלאכיו כו' ועם היות שנת"ל אשר ג"ר

הם למעלה מהשפעות גשמיים שלכן יוהכ"פ אסור בתשמיש המטה שהוא בני עכ"ז היינו שביוה"כ אין הזיווג בסוד ו"ה אלא הוא בבחי' י"ה וכדי שיומשך הנשמה למטה צ"ל ע"י יחוד ו"ה וכן במזוני אשר המזון למעלה עדיין רוחני כמו שחקים שטוחנין מן לצדיקים ולמטה נשתלשל מזון גשמי אכן עכ"ז שורש חיי בני ומזוני נמשכים מג"ר חב"ד או י"ל שנמשכים מג"ר דז"א עכ"פ, משא"כ שאר ההשפעות הם מו"ק דז"א וכיון שהם נמשכים מג"ר א"א שימשכו מהמל' דאצי' בעצמה אלא דוקא במזלא תלי' שהוא הכתר שממנו נמשכים חב"ד ותלויים בו ולכן חב"ד הם בגי' כתר כי ממנו נמשכים וע"כ כאשר צ"ל ג' השפעות הנ"ל בהכרח שיומשך השפע מהכתר (הג"ה במ"ש בזהר ח"ב רנ"ב דמהיכל הזכות מעלים למזלא א"ש קושיא ת' להרמב"ן דלעולם תלוי בזכות כמ"ש אם בחוקתי כו' אלא שהעשי' נמשך ממזלא רק לא יתרץ בזה עדיין התירוץ על רבה דהרי ע"פ הזכות מגיע לו ע"כ צ"ל כמו שחילק בת' להרמב"ן בין הכלל ליחיד שהרי גבי רע"ק וכי זו תורה כו' שתוק כך עבמ"ח שהוא כתר הנק' מזלא וע' בענין על טמא טהור ומראה לו פנים א"כ לפעמים נמשך ממזלא מו"ס היפוך הנראה עפ"י הזכות כו' ולפה"נ בזהר וישב קפ"א כשנולד בעת שמזלא שהוא יסוד לא האיר במל' וא"כ כמו במזלות גשמיים תלוי לפי המזל יום שנולד בו כן למעלה במזל דאצי' תולה אם האיר אז כו' או כו', אמנם עוד י"ל בפי' המזלא עדמ"ש באג"ה סס"י ז' בפי' גורלינו שאינו בבחי' טו"ד המושג אלא למעלה מבחי' הדעת שכך עבמ"ח ודוגמתו למטה הוא הגורל כן י"ל ענין לאו בזכותא שהוא עפי' טו"ד המושג כ"א במזלא למעלה מהשכל המושג אבל ודאי יש בו כמו טעם כמוס ממו"ס וכמ"ש בביאור אם בחקתי תלכו ובהביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה ועד"ז אמר ישעי' לחזקי' בהדי כבשי דרחמנא למה לך גם בגורל נא' ומה' כל משפטיו ועמ"ש מזה בד"ה ע"כ קראו לימים האלה פורים וז"ל הפרדס ערך מזל * הכתר נק' מזל ע"ש והטעם כי הוא המשפיע ומזיל ומרביב לכל הספירות וכמו שהמזל הוא עליון כן זה עליון לכל האצי' עכ"ל, והחכ' שבהכתר הוא בחי' חכים ולא בחכ' ידיעא שנת' בת"א ס"פ נח ואינו בחי' טו"ד המושג כלל לכן נק' במזלא תלי' ועמ"ש מענין מזלי' שבנשמה בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון ובד"ה יונתי בחגוי הסלע עכ"ה).

קיצור. ענין הוא ובי"ד ש' אד' וזהו ע"ד זה שמי לעלם אכן אני לבדי ע"ד ולא יכנף מוציא חמה מנרתיקה, ועוד שאז ההמשכה באה מעתיקא כמו הוי' בדד ינחנו וכמו ממעמקים קראתיך הוי', וזהו ויעש הוי' עשי' לעילא עץ פרי עושה פרי הקדמת נעשה לנשמע זכות היכל ד' מזלא היכל קדה"ק גם רקיע תמינאה כו', ענין חיי בני ומזוני זכות היכל הגבורה ע"ב חסד ע"ד אור החסד בכלי הגבורה בפ' והא"ש כן ע"ב צירופי אלקים וכללותם מל' הנק' בית דינו ולכן משם נמשך השפע אך לשנות הצירופים להפך הדבר א"א מבחי' מל' עולם הדבור כ"א ממזלא כתר, וי"ל כי כתר נק' מדבר שהוא מקור הדיבור ע"כ משם דוקא נמשך הכח של שינויי הצירופים של הדיבור

ערך מזל: בשער ערכי הכנויים פרק יג.

ועמ"ש במ"א ע"פ אני מדבר בצדקה אני הוא מל' ושיהי' בבחי' מדבר היינו המשכת הכתר זהו ע"י הצדקה ועיקר הענין כי כל ההשפעות נמשכים מז"ת אבל חיי בני ומזוני נמשכים מג"ר חב"ד ולכן המשכה זו במזלא תלי' שהוא הכתר.

ד) וזהו לאו בזכותא תלי' כו' אלא במזלא תלי' מלתא פי' הם הב' מזלות דא"א הנ"ל שהם נוצר ונקה שמהם יונקים אבא ואי' כו' ושם תליא מלתא מפני שא"א הוא שרש האצי' שהוא נעלה מאצי' (וא"כ הוא למעלה משרש הב"ד הגדול שהם ז"ת דבינה כנ"ל והנה כמו בע' זקנים נא' ואצלתי מן הרוח כו' הרי משה שממנו נאצלו הי' הגבה מאד נעלה מהם ונק' מופלא ע"ד אומר על טמא טהור ומראה לו פנים כו' כן ערך הי"ס דאצי' מחכ' ולמטה לגבי הכתר וכ"ש במ"א דפי' אצי' עם היותו הארה מהעלם אל הגילוי עכ"ז היינו הארה הנמשך ע"י צמצום וא"כ אף אם נאמר שרש הב"ד מחכ' כמ"ש החייט שבחכ' יש דין הרי הכתר למעלה מהחכ' כו' ועמ"ש על הרע"מ ר"פ תשא בענין ב"ד סמוכים והדין שבכתר שהוא גבו' דע"י הרי אינו מדה"ד כי לית שמאלא בהאי עתיקא קדישא עכ"ה) שלכך נק' כתר שהוא המקיף למעלה כידוע (כי אבא הוא בכלליות עולמות אצי' וכתר הוא העטרה שעל הראש מקיף מלמעלה וזהו נזכר באג"ה בד"ה חגרה בעוז מתניה שאוריי' מחכמה נפקת אבל שורשה הוא למעלה מחכ' שהוא גילוי רצה"ע שהוא כתר) ומאחר שא"א שהוא הכתר המקיף כו' נעלה מסדר השתלשלות העולמות כי אצי' נק' סדר השתל' כו' אבל הוא למעלה מאצי' לכך הוא נעלה מהשתל' כו' לכך בי' תלי' שהוא יכול להשפיע ג' דברים אלו בני חיי ומזוני כו' ואף שבסדר השתל' כו' לא נמשך לון חיי וכן בני כו' הוא משפיע אור חדש להפך צירופי אותיו' שבמל' שיהי' צירוף אחר כו' אך מאחר שא"א הוא נעלה מאד כו' אינו יכול לימשך ממנו כ"א דרך מזלות שהם השערות דדיקנא שהם צמצומים בכדי שיוכל לימשך למטה ועמ"ש מזה בלק"ת בביאור ע"פ שוש אשיש וזהו ענין הכל תלוי במזל אפי' ס"ת שבהיכל כי ס"ת בהיכל זהו יחוד או"א הנק' נקודה בהיכלי' כמשל שיומשך מהשכל בבחי' הבנה והשגה וה"ע יחוד תושב"כ עם תושבע"פ שנת' בלק"ת ד"ה תורה צוה לנו משה כי תורה שבע"פ היא היכל לתושב"כ ויחוד זה נמשך מהכתר שהוא למעלה משניהם ומייחדם כמ"ש בלק"ת וזהו ע"י שנמשך כן מבחי' מזל שהוא הכתר ועמ"ש מזה בביאור דהחלצו מאתכם בפי' שלום בפשמ"ע כו' ע"ש, וזהו הפי' לאו בזכותא תלי' מלתא פי' שאין השפע שיושפע לו החסד לבני או לחיי כו' תלי' בהיכל הזכות שאין ביכולתם כנ"ל אבל המשפט והדין אם לזכות לו החסד אם לאו הוא תלוי דוקא בזכות אף על ג' דברים אלו שהם דנין ושופטים אם הוא ראוי לכך לזה הזכות או לא וכאשר יוצא מהם המשפט לזכות אז אינם משפיעים לו בעצמם כי אין ביכולתם כנ"ל כ"א כשגומרים משפטם לזכות אז מעלים הדין והמשפט למעלה למזלות דאריך ומשם יורד השפע אליו כנ"ל כן פי' בהדי' בזהר פ' פקודי דרנ"ב סע"ב ודרנ"ג ע"א ומתורץ בזה הקושי' של תשובות להרמב"ן סי' רפ"ז מה שמוכח מקראי טובא דגם ג'

אלה תלוים בזכות ובקיום מעשה המצות שהרי גם ג׳ אלה עפ״י הדין דהיכל הזכות נמשך כמו״כ מלמעלה וכן אי׳ בהדיא במד״ר פ׳ וירא פנ״ג ע״פ וה׳ פקד את שרה א״ר אדא בעל פקדונות אני עמלק הפקיד אצלי חבילה של קוצים והחזיר לו הקב״ה חבילה של קוצים שנא׳ פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל בש״א סי׳ ט״ו שרה הפקיד אצלי מצות ומע״ט החזיר לה הקב״ה מצות ומע״ט וה׳ פקד את שרה עכ״ל הרי דענין וה׳ פקד את שרה נמשך ג״כ ע״י שהפקידה אצל הקב״ה מצות ומע״ט, אלא שי״ל שזהו ע״ד הנז׳ בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ אני ישינה בפי׳ פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם וגם י״ל שבחי׳ עשי׳ דלעילא הנמשך ממזלא כנ״ל הוא נמשך ע״י עשי׳ דלתתא של מעשה המצות כי המעשה דוקא מעורר המשכת הכתר הנק׳ מזלא שמשם נמשך ויעש ה׳ לשרה כנ״ל וזהו ענין כלום מעשה בא לידך כו׳ (ואפ״ל ג״כ שנמשך ע״י בחי׳ מזלי׳ שבנשמה שהוא ע״ד שאו את ראש בנ״י לגלגלתם שנתבא׳ בלק״ת ר״פ במדבר ועמ״ש בד״ה האזינו השמים דרוש הראשון בענין תשובה ע״ד והרוח תשוב כו׳ עד יעבור עמך הוי׳ וזהו ענין הנז׳ במד״ר בשה״ש בפ׳ נגילה ונשמחה בך ע״י שאמרה אין לי חפץ טוב יותר ממך זכתה לבנים וה״ע ועמך לא חפצתי ובחנה ותתפלל חנה על הוי׳ ובזה יובן מ״ש במד״ר פ׳ כי תצא בענין שלוח הקן ששכרה בנים שנא׳ ואת הבנים תקח לך והיינו מפני כי שלח תשלח את האם מצוה זו היא מגיע בבחי׳ י״ה שבחי׳ ה׳ עילאה נק׳ אם הבנים וכבר נת׳ דבני חיי ומזוני במשכים מג״ר דוקא ומכאן אמרו הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה כו׳) וזהו לאו בזכותא תלי׳ מלתא עצם השפע שיהי׳ בני חיי כו׳ שהם אינם יכולים להשפיע שנצרך להפך צירופי אותיו׳ להמשיך אור חדש מעיקרו להוספות ימים ולעשירות ולבנים כנ״ל אבל הדין והמשפט אם לזכות בחסד זה או לאו תלוי דוקא בהם שהם הם דנין ושופטים מי ראוי כו׳ ומי אינו ראוי להמזל הזה, כי אלו לא היו דנין כו׳ הי׳ השפעה המזל דא״א לכולם בשוה והיו כולם בעלי מזל וההתחלקות שזה מגיע שיומשך מן המזל וזה לא הוא ע״י דין ומשפט היכל הזכות, וכעין זה הוא למעלה יותר פי׳ וענין חו״ב שמלבישים לזרועות דא״א שהוא בכדי שיושפע שפע א״א רק במקום הקדושה ועמ״ש בת״א פ׳ בשלח בד״ה אשירה לה׳ כי גאה גאה בפי׳ ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ומשפט וחו״ב הם שרש תושב״כ ותושבע״פ ומה שאמרו לאו בזכותא תלי׳ הוא על עצם הזכות והחסד שנצרך לימשך מהמזל דא״א כנ״ל כי מל׳ ל״ל מג״כ, וע׳ בזהר תרומה דק״ע סע״ב בפי׳ קשין מזונותיו של אדם לפני הקב״ה כקי״ס לפני דייקא דהיינו לבחי׳ מל׳ שהא בחי׳ לפני כמו פתח השער ולכן קשים לפני האי דרגא משום כי המשכה זו צ״ל נמשך מלמעלה דהיינו מבחי׳ מזלא כו׳ וענין דקי״ס כי להפוך מים ליבשה שהוא השינוי בסדר ההשתל׳ צ״ל נמשך מלמעלה מסדר ההשתל׳ שהוא בחי׳ עתיקא וכמ״ש בתו״א פ׳ בשלח בד״ה אשירה הנ״ל ונמצא הענין הוא כמשל בעלי משפט של המלך שהם דנין לזכות או לחובה כו׳ וכאשר יוצא מהם המשפט לזכות וחסד אז מעלים המשפט להמלך עצמו שהוא יתן הזכות והחסד כי אין ביכולתם להשפיע החסד ונצרכים להעלות להמלך והוא משפיע החסד והם אינם רק בעלי דין

לעיין אם הוא ראוי לכך או לאו וכפי שהם דנין כך משפיע המלך כמו"כ למעלה ממש בהיכל הזכות בג' דברים אלו הנ"ל הם דנין כו' והזכות עצמו יורד מן המזלות דא"א כנ"ל.

קיצור. מזלא כתר למעלה מאצי' ומסדר ההשתל' וכמו משה לגבי ע' זקנים שנאי' בהם ויאצל מן הרוח כו' אצי' הארה שע"י צמצום כו' ע"כ משם דוקא נמשך השינוי בסדר ההשתל' וכמו קי"ס בעתיקא תלי' מה"ט והמשילו מזונותיו לקי"ס ומהכתר א"א שיומשך כ"א ע"י מזלות בחי' שערות יחוד המזלות ונוצר ונקה שרש ליחוד או"א וכמ"ש בזח"ג עז"ב דיחוד י"ה אין ויש במזלא תלי', ומ"מ המשכה זו ממזלא הוא ג"כ עפ"י המשפט שבתחילה בהיכל הזכות ונת' משל לזה ממלכותא דארעא שעד"ז יובן הנמשל למעלה במלכותא דרקיע (הג"ה עוד להעיר לענין זכותא ומזלא ממ"ש התוס' פ' במה בהמה דנ"ה ע"א דגם למ"ד תמה זכות אבות זכות דוקא אבל ברית אבות לא תמה שהרי נא' וזכרתי את בריתי יעקב והיינו כי זכות זהו הבחי' שע"י תו"מ אבל הברית הוא ההתקשרות שלמעלה מהשכל והדעת כמ"ש בלק"ת בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני יעו"ש ובד"ה אתם נצבים בפי' לעברך בברית וזהו כענין מזלא שלמעלה מבחי' זכותא כו' עכ"ה).

ה) ובזה יובן מאמר הזהר הנ"ל בענין ויעש ה' לשרה כו' ופי' כי שרה אמנו היתה בסדר השתלשלו' בצירופי אותיות הדיבור בבחי' הנוק' עקרה כן הי' בתחלת התהוותה כענין מארז"ל ע"פ אין לה ולד אפי' בית ולד אין לה ועמ"ש מזה בת"א ס"פ משפטים בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה, וע' זח"ב משפטים דק"ג סע"ב בענין רני עקרה משמע זהו כשהיא אב"א קודם הנסירה, וע' במא"א אות ע' סמ"ח, וברבות סדר לך לך פמ"ה יש ב' טעמים ע"ז שהאמהות היו עקרות הא' משום שהקב"ה מתאווה לתפילתן ש"צ הב' ממ"ש א"ר חנינא בן פזי הקוצין הללו כו' החיטים הללו כו' והיינו כנ"ל בענין בני במזלא תלי' ור"ל כשהי' עקרה ועפ"י סדר ההשתל' שבבריאה לא הי' לה ולד ולא אפי' בית ולד אזי א"כ הריון ולידה זו מוכרח שיהי' נמשך מלמעלה מסדר ההשתל' היינו מבחי' כתר הנק' מזלא משא"כ כשאינה עקרה כ"א יולדת כמנהג העולם ולכן דוקא האמהות שהיו בניהם נשמות עליונות מאד נעלה היו עקרות כדי שיהי' הלידה נמשך מבחי' עליונה שהוא בחי' מזלא והיינו ע"י תפילתן ש"צ שמעוררים בזה בחי' קוב"ה שהוא ז"א תפארת מצלי יהי רצון מלפני שיומשך מבחי' כתר ועד"ז יובן מ"ש רני עקרה לא ילדה דקאי על כנס"י ומהו רני אלא לפי שעי"ז יומשך הלידה לע"ל מבחי' שלמעלה מהטבע כו' והיינו מ"ש חלב חיטים ישביעך כו', וגם פי' לא ילדה שהלידה שלה נמשך מבחי' אין וכמ"ש במד"ר ס"פ נח אין לה ולד והוה לה כו' ובחי' אין עם בחי' לא זהו בחי' א' כמ"ש הבחיי פ' יתרו ע"פ היום לא תמצאוהו כו' וגם בכל צרתם לא צר אעפ"י שנכתב באלף הקרי בוא"ו וע' מזה בזהר ס"פ וירא דק"כ ע"ב כך בענין רני עקרה שעי"ז לא ילדה כלומר הלידה נמשך ממקום עליון היינו מבחי' א' רישא דאתוון שהוא בחי' אין שהוא בחי' כתר הנק' מזלא כו', ונחזור לעניננו דלפי שבסדר ההשתל' וההתהוות היתה שרה אמנו עקרה ועתה

כשנצרך שתהיה יולדת בן אז נצרך שיושפע מן המזלות דא"א צירוף אור חדש מעיקרו מה שלא הי' בסדר ההשתל' תחילה כו' ולכך אמר דאיבא דעובדוי דקוב"ה (עמ"ש בזהר ר"פ נח דנ"ט גבי ועביד איבין ורבי זרעין מההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן איהו ואיהו נשמתיהון דצדיקיי' (וכנ"ל במ"ש הרבות החיטין הללו וכו' דדוקא נשמות הצדיקים נמשכי' מנהר דנגיד ונפיק מעדן שנת"ל פירושו וכמ"ש בזהר ר"פ נח שעז"נ אלה תולדות נח אלה פסל כו' והיינו שהרי נשמות אלו נמשכו מבחי' שלמעלה עדיין מבחי' ומשם יפרד כו' ודו"ק וזהו ג"כ ענין חצר הפנימי' הפונה קדים שנא' בו סגור יהי' ששת כו' וביום השבת יפתח כו' וע' בזח"א ל"א א' לעומת המסגרת וזהו מעלת האבות שנא' בעבר הנהר ישבו אבותיכם ופי' בזח"ג אמור דצ"ט שנמשכים מבחי' נהר היוצא מעדן כו' יעו"ש) ואיהו מזלא כו' דכתיב להשקות כו' דאיהו מזיל ומשקה מעילא לתתא והיינו שהמשכה זו באה מבחי' כתר כנ"ל ועמ"ש ע"פ הזהר פ' אחרי דס"ז ע"ב בגין לאתענגא מההוא שקיו דנחלא כד"א והשביע בצחצחות נפשך כו' ע"ש זהו הנק' להשקות וזהו ענין ויעש ה' שמתחילה נא' וה' פקד עם ו' הוא מרבה הוא עם ב"ד שהוא בחי' מל' דינא דמלכותא דינא ופקידה איהו בנוק' כנ"ל בזהר זכירה לדכורא כו' ובג"כ וה' פקד כאשר אמר דכתיב ויאמר שוב אשוב כו' משמע דאמר ויאמר סתם דאיהו הוה ולא שליחא ופי' שכ"מ שנז' ויאמר סתם כמו ויאמר אם שמוע כו' או אמר סתם כו' הפי' הוא על מדת מל' שלכך כתיב ויאמר סתם ולא כתיב הוי' מפני שהוא אמר מדת מל' כו' ולכך מפרש מה דכתיב וה' פקד כו' שהוי"ו מרבה הוא וב"ד דינא דמלכותא כו' שהוא ג"כ מדת מל' שהפקידה היתה ג"כ ממדת מל' וזהו כאשר אמר דהיינו מדת מל' שהיא הנוק' וזהו כאשר אמר שוב אשוב כו' שאמר ה' נק' מדת מל' כי כתיב שם סתם ויאמר כו' לכן כאן ג"כ דכתיב וה' עם וי"ו פקד כו' כאשר אמר סתם הוא המל' ופי' כי ענין פקידה הוא כמשל מלך שפוקד שתעשה כך וכך כו' והוא למעלה ג"כ פקידה בנוק' שהוא מדת מלכות שהוא פוקד ומצוה שתעשה כך כו' והוא ענין היכל הזכות שהוא גבורה דנוק' הנ"ל ששם הוא המשפט אם ראוי לזה כו' והחסד כנ"ל וכמו שיוצא משם המשפט כן נמשך ממזלא דא"א שמעלים המשפט למעלה כנ"ל והיכל הזכות הוא רק המשפט אם ראוי או לא כו' ולא לעצם השפעת הזכות והחסד שאינם יכולים להשפיע כ"א הם דנין בלבד כנ"ל וזהו כוונתו וה' פקד כו' שו"ה הוא וב"ד שהוא הנוק' כו' ומשם יצא הפקידה שהוא הציווי שראויה להולדת בן כן יצא משם הדין כו' כי שם דנין כנ"ל וזה תלוי דוקא בהם כי פקידה בנוק' כנ"ל וזהו כוונתו פקידה בלחודוי שהוא רק הציווי שתלד שכן יצא המשפט משם אבל עשיי' שהוא ההשפעה עצם הזכות והחסד שתלד היא לעילא מהאי דרגא דהא במזלא תלי' כו' כי אין ביכולת הב"ד זאת כנ"ל כ"א הדבר תלוי במזלא דא"א שמשם יורד השפע שתתהפך הצירוף כנ"ל שמשם יורד אור חדש כו' להפך הצירוף ששם הוא נעלה מסדר השתל' כו' וזהו ויעש ה' בלא וי"ו שעשי' היא למעלה במזלות דא"א כו' לכך כתיב ה' בלא וי"ו אבל פקידה הוא בנוק' לבד כנ"ל לכך כתי' והוי' בוי"ו לרבות הוא וב"ד כנ"ל וא"כ וי"ו זה שהוא הריבוי זהו ע"ד הנז' בזהר פקודי דרל"ג

ע"ב בפי' כל המוסיף גורע ע"ש שבקדושה הוא מיעוט הכלי וריבוי האור ובקליפה הוא להיפוך ריבוי הכלי ומיעוט האור וזהו כל מה דאוסיף גורע כו'. ועד"ז יובן ג"כ בקדושה האלק' עצמה כל מה שלמעלה יותר בבחי' ריבוי האור הוא ביותר מיעוט הכלי וכמו ענין עקודים בכלי א' וכמו הראש לגבי הרגל שבהראש עיקר משכן הנפש משא"כ ברגל והראש בכמות קטן הרבה מאורך הרגל כו' ועד"ז יובן ענין הבינה שהיא אות ה' והחכ' יו"ד שהיא קטנה יותר מחמת שהחכ' היא כ"ח מ"ה ביטול ונק' אין והבינה נק' יש כו' וע' זהר תרומה דקס"ה ע"ב גבי בגין דאית שמיה דלאו איהו כ"כ גדול כהאי אע"ג דאית בי' תוס' אתוון כו' ע"ש ועד"ז שם הוי' בלא ו' תחילה שיש בו מיעוט אתוון מן והוי' בוי"ו תחילה הוא בחי' גבוה יותר כי ריבוי אות ו' מרבה ב"ד שהו"ע ריבוי הכלים ומיעוט האור לגבי שם הוי' עצמו כמובן מכל הנ"ל וזהו מעלת לע"ל על יצ"מ שביצ"מ נא' והוי' הולך לפניהם כו' ולע"ל כי הולך לפניהם* הוי' כמש"ל.

קיצור. ענין רני עקרה שהלידה למעלה מהטבע הוא נמשך מבחי' גבוה יותר וזהו בעבר הנהר ישבו אבותיכם שנמשכו מבחי' הנהר הנק' מזלא להשקות והשביע בצחצחות ענין והוי' אעפ"י שיש בו תוס' אתוון זהו ריבוי הכלי' אבל שם הוי' בעצם ריבוי' האור ומשם נמשך ויעש ה' לשרה וזהו ג"כ למעלה פקידה לנוק' זכירה לדכורא שהזכירה היא עדיין במח' כשעדיין המשפט לזכות כדומה הוא במח' ולא יצא עדיין להתגלות בדיבור וכשנמשך בדיבור אז נק' פקידה כמשל פקידת המלך בדבור (שאז נגמר הדין) ועשיי' היא נעלה משניהם כי זכירה ופקידה הוא הכל בסדר השתל' שדנין כו' אבל אין ביכולתם להשפיע את העצם הזכות כנ"ל כ"א העצם הזכות שופע ממזלא כו' ושם הוא העשי' עצמה לכך היא נעלה משניהם ששם נעלה מסדר השתל' לכך יכול להפוך הצירוף כנ"ל וא"כ י"ל ע"ד מלכיות זכרונות שופרות מלכיות נוק' פקידה זכרונות זכירה שופרות בינה משם נמשך עשי'. וע' בדרוש זכור ושמור בדיבור א' שמור נוק' זכור דכורא כו' ויש בחי' ששם שניהם שוים וזה"ע ויעש ה' כו' וצ"ע לקמן פ' ויצא דף קנ"ט ע"ב ע"פ ויזכור אלקי' את רחל משמע דזכירה ומזלא בחי' א' ויש ליישב דזכירה היא יסוד ז"א והוא מקבל ממזלא כו' אך הדין והמשפט שהי' על שרה לא הי' בחיצוניות היכל הזכות שהמה דנין הע' סנהדרין כנ"ל שהמה ע' מלאכים כו' כ"א המשפט והדין הי' בפנימיות היכל הזכות שהוא בשם אלקי' עצמו ולא שום מלאך כו', וי"ל שזהו ע"ב צירופי אלקי' שהם מבחי' ש' אלקי' שנק' כן הוא ית' וגם שרש ע"ב אלו נמשכי' מלמעלה יותר משם ע"ב דז"א ויסע ויבוא ויט כו' וזהו מפרש הזהר למעלה ויאמר סתם דאיהו הוה ולא שליחא אחרא פי' כי מדת מל' נק' ג"כ מלאך כדכתיב המלאך הגואל כו' וזהו כוונתו דאיהו הוה פי' שמדת מל' דנה בעצמה וזהו דכתיב ויאמר סתם שבכ"מ הוא מדת מלכות כנ"ל ולא שליחא אחרא שהמה המלאכי' ע' סנהדרין וע"ד מ"ש במד"ר ר"פ ויקרא באברהם המלאך קורא והדבור מדבר ברם הכא גבי משה אני הוא הקורא

לפניהם: צ"ל: לפניכם. כ"ה בישעי' נב, יב.

ואני המדבר ומ"מ אני הקורא היינו בחי' מל' והדבור מדבר וידבר אליו הוי' כו' מובן עכ"פ דבחי' אני הקורא זהו מעלה גדולה הרבה יותר מכשהמלאך קורא ועד"ז יובן גם כאן (וזהו דקדוקא אחרא מפני שהיא נק' ג"כ מלאך והיא דנה ולא מלאך אחרא) אבל בהגר כתיב וירא אליה מלאך ה' שבשרה שתלד בן מלאך ממש וכן במנוח בשרו מלאך שילד בן מלאך ממש כדכתיב ומנוח ואשתו רואים את מלאך ה' כו'.

ויטע אשל בבאר שבע בגמרא פ"ק דסוטה ד"י סע"א ויטע אשל ר' יהו' ור' נחי' חד אמר פרדס ופרש"י להנהות בו העוברים ושבים וחד אמר פונדק (ללון שם אורחים. ולשון נוטריקון הוא אכילה שתיה לויה שהי' מאכילן ומשקן ואח"כ מלוה אותן). (ע' זח"א בהשמטות סס"י כ"ה די"ב ע"א בענין עשר נטיעות וז"ל ת"ח עשר נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני כו' אינון עשר נטיעין דנציב קוב"ה דהא אחיד להון בההוא אתרא דאיקרי ערב שביעית עכ"ל משמע עשר נטיעות הם ע"ס ועיין בגמרא סוכה תחלת דף ל"ד מענין ומהו ערב שביעית, יש לעיין בלק"ת פ' בהר בד"ה את שבתותי תשמרו פ"ד דשביעית היא העלייה בבחי' סוכ"ע רק עד שבת תתאה וא"כ אפ"ל דהיינו מל' דאצי' כשיורדת לבי"ע ולשם יש לקשר העשר נטיעות שהם ע"ס דאצי'.

קיצור. פי' עשר נטיעות הלכה למשה מסיני. עשר נטיעות הם ע"ס וצריך לחברן לבחי' המל' כשנעשית מקור לבי"ע ויש להעיר מזה לענין ויטע אשל) ועד"ז איתא במד"ר פ' וירא פנ"ד וז"ל ויטע אשל בבאר שבע ריה"ו ורנ"ח ר"י אמר אשל פרדס (וכ' המפרש ס' נזר הקדש דאשל בכ"מ הוא אילן וכדמשמע נמי מלשון ויטע וא"א לומר אילן יחידי מאי רבותי' ועוד דמאי ענין זה אל מ"ש ויקרא שם בשם ה' אל עולם לכן אמר שהוא פרדס או פונדק ועל ידי זה היקרא שם ה' בפי הבריות כי כל הפירות אשר ישאל השואל נמצא שם עכ"ל), ואפשר לומר כי לכן נאמר אשל לשון יחיד לפמ"ש דעיקר נטיעה זו הוא המשכת ע"ס באצי' וכמ"ש לקמן בס"ד מענין כי האדם עץ השדה ע"כ נק' לשון יחיד כי באצי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון ופי' שכולם בטלים לאוא"ס ב"ה יחידו ש"ע דוגמת משנ"ת בסידור בד"ה להבין בתוס' ביאור ענין ברכת הזימון בענין יעקב אמר לא אברך. וז"ל אלא הענין הוא דדוקא באצי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון כו' בתכלית היחוד בעצמות אוא"ס כו' אבל למטה בבי"ע שנק' עלמא דפרודא כו' ע"ש, ולכן ג"כ נקרא כל נטיעות הפרדס בשם אשל שהם עד"מ אשל אחד כי הם דבר אחד ממש וכן נת' בסש"ב ח"ב פ"ח וז"ל והנה מ"ש הרמב"ם ז"ל שהקב"ה מהותו ועצמותו ודעתו הכל א' ממש אחדות פשוטה ממש שהוא הוא עצמותו ומהותו כו' עכ"ל והאריך שם ולכן נק' נטיעת הפרדס שנטע אאע"ה בשם ויטע אשל לשון אילן יחיד כיון שכל העשר הבחי' הם אחדות פשוטה עם הא"ס ב"ה.

קיצור ב׳. ויטע אשל לשון יחיד כיון אשל זה מורה ע״ס דאצי׳ ושם איהו וחיוהי וגרמוהי חד שאא״ס חד עם חב״ד ומדותיו ית׳ הכל אחדות פשוטה ע״כ נאמר אשל לשון יחיד), שאל מה תשאל תאנים ענבים רמונים, אפ״ל כי ע״י ע״ס בא ההשפעה למטה שא״א לעולמות נבראים ובע״ג לקבל ההשפעה מאוא״ס ב״ה אלא ע״י התלבשותו במדותיו כמ״ש באג״ה ד״ה וילבש צדקה כשריון ע״כ כיון שנטע האשל נמשך רבוי ההשפעה למטה הן השפעת רוחניות כמו חכמה ובינה כו׳ וכן אהבה ויראה והן השפעת גשמי׳ כו׳ לעושי רצונו. ויובן זה עפמ״ש בת״א פ׳ מקץ בד״ה כי עמך מקור חיים גבי וזהו הבט משמים וראה כי הנה כתי׳ רם על כל כו׳ וזהו כד סליק קוב״ה לעילא כו׳ ולכן כתי׳ עורה למה תישן ה׳ שיהי׳ גילוי אור א״ס ב״ה בחכמה וחסד כו׳ ואז וברך כו׳ עכ״ל ובד״ה וארא אל אברהם דצ״ב ע״א* וז״ל והנה בחי׳ עיבור דהיינו בימי הגלות מצרים כו׳ סליק קוב״ה לעילא לעילא דהיינו לגבי בחי׳ מהו״ע ית׳ בחי׳ יחיד כו׳ עד להמשיך בחי׳ יחודו ואחדותו ית׳ למטה בתחתונים כו׳ עכ״ל, והמשכה זו זהו ענין ויטע אשל ולכן מזה נמשך שאל מה תשאל.

קיצור ג׳. שהמשכות ההשפעות למטה נמשך דווקא על ידי התלבשות אוא״ס ב״ה במדותיו שע״י ההתלבשות בהמדות יוכלו הנבראים לקבל ולכן ע״י ויטע אשל נמשך שאל מה תשאל כו׳, רנ״ח אמר פונדק כו׳ שאל מה תשאל כו׳.

ב) **ובגמרא** שם הקשו למ״ד פונדק מהו ויטע ותירצו ע״ד ויטע אהלי אפדנו בדניאל ס״י והבחי׳ פי׳ שעי״ז נטע לו אילן למעלה הנק׳ אשל.
עוד אמרו במד״ר שם וריה״ו ב״ר סימון אמר אשל סנהדרין המד״א לשאול ושאול יושב בגבעה תחת האשל ברמה, אפ״ל כי סנהדרין היו דנין ההשפעה הנמשך בבהמ״ק שיומשך לצדיקים ולא לרשעים כענין החותם ביוהכ״פ וכך המשיך אברהם ע״י נטיעת אשל הנ״ל, עוי״ל ע״ד מ״ש בילקוט פ׳ בהעלותך ע״פ אספה לי שבעים איש מזקני ישראל שהם כנגד שבעים יו״ט שנתן להם הקב״ה שבעה ימי הפסח ושמונה ימי החג ור״ה ויוה״כ ועצרת ונ״ב שבתות הרי שבעים. וזהו ע״ד נער הייתי גם זקנתי שרו של עולם אמרו שביומין דחול הוא בחי׳ נער ובשבת שעולה באצי׳ נעשה זקן ע״י שבאצי׳ מאיר עת״י ובבחי׳ ע׳ יו״ט מאיר הארת עת״י ולכן נאמר בשבת ענג וביו״ט שמחה וראי׳ לדבר ממ״ש בזח״ג פ׳ אחרי דע״ט ע״ב שגם בר״ח מאיר אור ע״ק. והביא ראי׳ מפסוק והי׳ מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו וע׳ זקנים שהם סנהדרין האיר בהם ג״כ הארת השערות דעת״י שנמשכו ממו״ס כי עת״י פירושו זקן ונק׳ ג״כ עיני העדה ע׳ לק״ת בהביאור ע״פ ואתחנן ס״א די״ל שממשיכים להיות עין ה׳ אל יראיו עיני ה׳ אל צדיקם ע״י שעבודתם בבחי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא ע׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה לבבתני כו׳ באחד מעיניך. ואחר שיצא לנו אשר ע׳ זקנים שהם סנהדרין שרשם מהארת דיקנא דע״ק עד״ז יובן ענין

דצ״ב ע״א : בהוצאת קה״ת : נה, ג.

פי׳ המד״ר ויטע אשל היינו סנהדרין שהמשיך הארת ע״ק שמשם נמשכו ע׳ זקנים שהם הסנהדרין וזהו ג״כ המאמר עד אברהם לא הוה זיקנה ר״ל שלא האיר הארת ע״ק וכל זה זכה אברהם ע״י המילה כמ״ש במד״ר פ׳ וירא ר״פ מ״ט ע״פ סוד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם אם המול דהיינו ענין ובריתו להודיעם תטול סוד ה׳ סוד גימט׳ שבעים בשבעים נפש ירדו אבותיך כו׳ ומעמיד אני שבעים זקנים שנאמר אספה לי שבעים איש כו׳ ועפי״ז י״ל ג״כ מ״ש בעמה״מ דאשל ר״ת אדום שחור לבן ג׳ מיני שערות ור״ל שע״י ויטע אשל שהם ע׳ זקנים סנהדרין ששרשם מבחי׳ עתיק שנאמר בו ושער ראשו כעמר נקא עי״ז ממתיק שערות שחורות דז״א ובחי׳ ודלת ראשך כארגמן. תחת האשל ברמה בת״א פ׳ יתרו בהביאור ע״פ זכור ושמור פי׳ רמה היינו ע״ק וזהו ענין רמה קרני כו׳ והוא בחי׳ כי לא אדם הוא ע״ש, א״כ האשל שהוא ג״כ בחי׳ כי האדם עץ השדה והיותו ברמה זהו התקשרות והתחברות בחי׳ כי לא אדם הוא כו׳ א״כ ריה״ו בר׳ סימון שאומר אשל היינו סנהדרין הוסיף מעלה ע״ד ריה״ו ורנ״ח שלדבריהם האשל זהו המשכת אדם העליון ז״א במל׳ וריה״ו בר׳ סימון הוסיף ג״כ שזהו ג״כ התחברות ז״א בע״ק כו׳.

קיצור. אשל סנהדרין כענין תחת האשל ברמה שיומשך שפע הרוממות לצדיקים כענין המבואר בת״א ד״ה אשירה להוי׳ בפי׳ ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ומשפט, שבעים איש כנגד נ״ב שבתות וי״ח יו״ט שיש בשנה שמאיר בהם הארת עת״י ושם ג״כ שרש* שבעים זקן נקראו ג״כ עיני העדה להמשיך עיני ה׳ אל צדיקים וזהו ויטע אשל וכן ענפי האילן נק׳ שערות במשנה בכלאים פרק רביעי וזכה אברהם להמשכה זו ע״י המילה כמ״ש סוד הוי׳ ליראיו סוד גימט׳ שבעים והיינו ע״י ובריתו להודיעם. גם אשל ג׳ בחי׳ שערות אדום שחור לבן שע״י גילוי י״ג ת״ד דא״א מתלבנים ומתמתקים הדינים או י״ל שצ״ל ג״כ שחור ואדום כדי שיומשך השפע רק לצדיקים, האשל ברמה ע״ד רמה קרני א״כ ריה״ו בר׳ סימון שאומר אשל סנהדרין הוסיף מעלה שהמשיך אברהם ג״כ אור ע״ק בזו״נ, (ועמ״ש ע״פ בעצם היום הזה נימול אברהם), כי האשל בחי׳ כי האדם עץ השדה, ברמה ע״ק.

ג) **והענין** י״ל ע״ד מ״ש כי האדם עץ השדה ובזהר פ׳ בלק דר״ב סע״א וע״ב פי׳ עץ השדה שהמל׳ הנקראת שדה אשר ברכו הוי׳ היא סמיכה על האדם העוסק בתורה ומצות שממשיך בהשדה מבחי׳ אדם העליון שעל הכסא והוא עץ השדה וכמ״ש בזהר פ׳ שלח דקנ״ח ע״ב בפירוש היש בה עץ אילנא דחיי פי׳ ז״א אם אין יש לפרשו על בחי׳ מל׳ שהרי הבריאה נק׳ יש מאין י״ל שנתהווה מבחי׳ מל׳ שהוא הארה בעלמא, אף שהזהר מפרש שם אם אין היינו א״א וכעין זה פי׳ הבחיי פ׳ בשלח ע״פ היש הוי׳ בקרבינו אם אין שבחי׳ אין זהו ע״ד והחכ׳ מאין תמצא, מ״מ גם פי׳ זה כפשוטו דבחי׳ היש הוי׳ בקרבינו הוא למעליותא גדולה יש לו מקום שהרי גבי יעקב נאמר שאמר אכן יש הוי׳ במקום הזה דקאמר זה לשבח גדול כמ״ש בזח״א ויצא

*) שרש: בכת״י ב׳: שיש.

דק"נ א' כדפי' בזח"א שם דר"ל שכל דרגין עילאין שהם ע"ס דאצי' שבהם מלובש א"ס ב"ה מאירים במל' וזהו אכן יש הוי' במקום הזה והוא ע"ד הארת סוכ"ע בממכ"ע, א"כ עד"ז ג"כ י"ל פי' היש הוי' בקרבינו וכענין להנחיל אוהבי יש שהוא ג"כ גילוי דיעה העליונה איך שלמעלה היש וכולא קמי' כלא חשיב כמ"ש בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה רפ"ג, א"כ לפי"ז פי' אם אין ר"ל שמאיר רק בחי' מל' לבד ואין מאיר בה בחי' סוכ"ע והוא דעה תחתונה שלמטה היש והמהוה נק' אין לפי שהבריאה הוא יש מאין, וא"כ עד"ז פי' היש בה עץ הוא לשבח גדול שמאירים דרגין עילאין עץ החיים בבחי' מל' וזהו ענין כי האדם עץ השדה שבחי' עץ הוא ג"כ ענין לי עצה ותושי' והיינו בחי' חכ' כי העצה התחכמות דבחי' מ"ה כמ"ש בלק"ת שלח סד"ה אני דרוש הראשון, ובזח"ג ס"פ צו דל"ד ע"ב ויקרא שמו פלא והא אתמר עצות מרחוק עצות כמד"א מרחוק דכתי' מרחוק ה' נראה לי שבחי' מרחוק הוא חכמה כמ"ש אחכמה והיא רחוקה ממני ומשם י"ל נמשך העצות איך להשפיע האור במל' מקור דבי"ע ע"ד שנת' באג"ה סי' ט"ו בענין שנו"ה נק' עצות, ועיין בבה"ז פ' שלח על המאמר דקע"ח ע"א בד"ה וכד יקום יומא דא מגו שבכי' דעזרה ובמק"מ שם שהם המדריגות שבהם העצה איך שיושפע היחוד והתגלות הדעת מבחי' כי האדם שעל הכסא בבחי' מקור דבי"ע ועיין מזה עוד בזח"ג פ' בלק דקצ"ג ע"ב, ומכל זה יובן פי' ויטע אשל בבאר שבע דבחי' האשל הוא המשכת בחי' מל' כי האדם עץ השדה שיאיר בבחי' מל' הנק' באר שבע כו', ובזח"א פ' וירא דק"ב ע"ב ת"ח אילנא נטע אברהם כו' מאן דאתאחד בי' בקוב"ה ופי' הרמ"ז שאברהם המשיך מעץ החיים שבתפארת כו', וזהו ג"כ מ"ש במד"ר דאשל אותיות שאל והיינו כמ"ש כי שאל נא לימים ראשונים בפ' ואתחנן דל"ב וע' מזה בזח"א פ' תולדות קמ"א ב' משמע דמפרש ימים ראשונים הם ששה מדות דאצי' וכ"כ בפרדס שער מהות והנהגה פט"ו שבג' ראשונות אסור השאלה בהם כי הם עד"מ מחשבתו וחכמתו ובינתו של המאציל ב"ה להשיג במהותם נוגע בעצמות ומהות המאציל עצמו אבל החג"ת הן מדותיו להנהגת העולם והשאלה בהם אפשרות עכ"ל, עיין לק"ת ד"ה אלה מסעי דרוש השלישי ושם בהביאור פ"ד ענין תיקון ואמת ושם פי' שהחכ' ומדות אלו הם הכל למעלה מהאצי' וכעין זה פי' במק"מ ר"פ בראשית בשם הרח"ו ז"ל דמ"ש כי שאל נא לימים ראשונים הם ז"ת שלמעלה מהאצי' והם האירו בשבעה ימי בראשית כמ"ש כמק"מ ס"פ מצורע בשם אור ישראל, אכן בזח"א פ' ויצא דף קנ"ב ע"ב ע"פ שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך היינו דכתיב כי שאל נא לימים ראשונים משמע שהם ו"ק דאצי', וצ"ע בח"א דף א' ע"ב משמע דבינה נק' מי דקיימא לשאלה. והנה לפי' המק"מ כנ"ל דבשימ"ב האירו ז"ת מבחי' עליונה מאד ואח"כ נסתלקו ונגנזה האור ואברהם תיקן חטא עה"ד וכמארז"ל ע"פ מי האיר ממזרח שאברהם התחיל להאיר לכן ויטע אשל המשיך כי שאל נא לימים ראשונים, גם ע"פ פי' הזהר ויצא קנ"ח ב' א"ש כי בהסתלקות המדות עליונות למעלה אזי אין גילוי אלקות למטה כמ"ש בפרדס בעה"כ ערך הוי כי בהסתלקות התפארת והיסוד אל הבינה לא יושפע ממנה שפע למטה

והברכות מתעכבות וזהו ענין הוי, וכ"ש בהסתלקם אל הכתר ע"ש בערך אוי והוא מהזח"ג פ' אחרי דע"ד סע"ב, וההפך מזה הוא ענין מ"ש באברהם ויטע אשל שנמשך מהאלף שהוא בינה או כתר אל השי"ן שהם חג"ת ומשם אל הלמ"ד שהוא נה"י הנקראים לימודי הוי', לכן ע"ז נמשך ריבוי השפע וזהו שאל מה תשאל.

קיצור. כי האדם עץ השדה המ' נק' שדה אשר ברכו הוי' ובחי' האדם העוסק בתומ"צ הוא עץ השדה, עץ לשון עצה התחכמות שממשיך בה מבחי' אדם העליון וזהו היש בה עץ אילנא דחיי דוגמת היש הוי' בקרבינו שזהו ע"ד אכן יש הוי' במקום הזה דלשבח קאמר, להנחיל אוהבי יש שלמעלה היש, אם אין י"ל בחי' מל' שעד"ז נק' הבריאה יש מאין ומשה כיון אם אין שמאיר א"א הנק' אין וכתיב עצות מרחוק שנמשך העצה איך להשפיע במקור דבי"ע מבחי' החכמה הנק' אחכמה והיא רחוקה ממני ועד"ז ענין שבכי' דעזרה וכמו נפה שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת, וזהו ויטע אשל שהמשיך ונטע בחי' כי האדם עץ השדה במקור דבי"ע הנק' באר שבע והיינו בחי' עץ החיים שבתפארת כו' וזהו שהאשל הוא ענין שאל מה תשאל כי שאל נא לימים ראשונים הפרדס פי' כי ז"ת דאצי' יתכן בהם השאלה משא"כ ג"ר וכ"מ בזהר ויצא קנ"ח ב' ויש פי' דגם ז"ת שלפני האצי' נאמר בהם כי שאל נא כו', ועכ"פ כשמאירים ז"ת ע"ד הארתם בשימ"ב נמשך מזה ריבוי השפע למטה משא"כ בהסתלקותו מלהאיר נק' הוי' או אוי, וזהו ע"ד ונהר יחרב ויבש,* תיקון חטא עה"ד ע"כ ויטע אשל שאל מה תשאל. גי' קן

ד) והנה איתא בילקוט פ' דברים רמז תת"א בד"ה ראה נתתי לכם את הארץ דרנ"ט ג' כשנתן הקב"ה את הארץ לאברהם לא ניתנה לו אלא כמו שהיא שנאמר קום התהלך בארץ עמד אברהם והשביחה שנאמר ויטע אשל בבאר שבע עמד יצחק והשביחה שנאמר ויזרע יצחק בארץ ההיא. י"ל עפמ"ש בלק"ת בשה"ש בסופו בד"ה כי כאשר השמים החדשים פ"א וז"ל כתיב ויניחהו בג"ע לעבדה זו רמ"ח מ"ע וזהו תכלית ירידת הנשמות לעוה"ז לעבוד את הג"ע כי ג"ע מצד עצמו הוא בחי' זיו השכינה כו' זיו מבחי' מלכותו ית' ממכ"ע מלשון ושכנתי בתוכם, אך הנשמות שירדו למטה בעוה"ז הם ע"י עבודתם לבטל את הגוף שממשכא דחויא ע"ז ממשיכים תוס' אור בג"ע מעצמותו ית' והיא העבודה דלעבדה כו' שיהי' בחי' באתי לגני המשכה מבחי' אתה קדוש בבחי' שמך קדוש כו' וכמ"ש גבי בד"ה וזאת המצוה אשר צוה כו' לעשות בארץ דקאי על פ' ק"ש שמע ישראל וא"כ מהו לעשות בארץ שהרי הן חובת הגוף כו', אלא כי הנה ג"ע נק' ארץ וכמארז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כולם כו' לעולם יירשו ארץ, וא"כ פי' לעשות בארץ היינו שע"י המצות ממשיכים תוספת אור בג"ע ע"י שממשיכים מבחי' סוכ"ע בממכ"ע. והנה כללות ענין המשכה זו מסובב לממלא וזהו מבואר בק"ש הוי' אלקינו הוא בחי' סוכ"ע הוי' אחד הוא בחי' ממכ"ע כו' וכמ"ש

ויבש: בבוך סקאבלא נוסף תי': ואברהם. ל גנכ"ן

מזה בד"ה לבבתני וע"ש, וזהו ענין כשנתן הקב"ה את הארץ שהוא עוה"ב וג"ע לאברהם לא ניתנה לו אלא כמו שהיא שהוא בחי' זיו השכינה זיו מבחי' מלכותו ית' ממכ"ע עמד אברהם והשביחה שהמשיך תוס' אור בג"ע מעצמותו ית' ע"ד מ"ש גבי פ' ק"ש לעשות בארץ, ותוס' אור זה זהו ענין ויטע אשל בבאר שבע דכבר נת"ל ס"ג דבחי' אשל זה זהו ענין כי האדם עץ השדה ומבואר בלק"ת בשה"ש ד"ה צאינה וראינה הראשון רפ"ג דאיתא בכוונת ק"ש שע"י רמ"ח תיבין שבק"ש ממשיכים בחי' רמ"ח אברין עילאין לבחי' אדם העליון ועל הכסא דמות כמראה אדם כו' להמשיך בחי' אדם כו' וא"כ המשכה זו זהו ענין עמד והשביחה. גם י"ל באר שבע ע"ש שבע ביום הללתיך שמבואר בירושלמי פ"ק דברכות על מתניתין בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחרי' ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה ע"ש והגית בו יומם ולילה כדי שיהי' הגיית יום ולילה שוין, ור"ל כי לילה לאו זמן ציצית הוא וע"כ אין אומרים פ' ציצית לחכמים דפליגי על בן זומא תשאר ב' פרשיות לכן אומר ד' ברכות ובשחר שאומר פ' ציצית ויש ג' פרשיות בק"ש ע"כ אומר ג' ברכות וזהו אשר הגיית יום ולילה שוין, וחד אמר שם שזהו ענין שבע ביום הללתיך, וא"כ ענין שבע ביום הללתיך י"ל זהו ענין נטיעת האשל בבאר שבע דהיינו בבחי' שבע ביום הללתיך. והנה בק"ש יש רמ"ה תיבין אלא שמוסיפין שלשה תיבות להיות חשבון רמ"ח אברים מ"מ י"ל רמ"ה תיבין אשר בעצם ג' פרשיות דק"ש מורים על בחי' האשל שהוא בבחי' רמה כנ"ל בענין תחת האשל ברמה שממשיכים בבחי' כמראה אדם מבחי' כי לא אדם הוא שהרי ק"ש הוא אליו ולא למדותיו והוא בחי' רמה אלא שאח"כ ממשיכי' שיהי' התלבשות אוא"ס במדותיו כו' לכן מוסיפים עוד ג' תיבות רמ"ח אברים לבחי' אדם העליון.

קיצור. קום התהלך בארץ עמד אברהם והשביחה (ע"ד ויטע אשל (בבאר שבע) ע"ד ויניחהו בג"ע לעבדה כו' עצם הג"ע זיו מבחי' מל' וע"י לעבדה רמ"ח מ"ע מעצמותו ית', וזאת המצוה אשר צוה ה' לעשות בארץ כו' שמע ישראל להיות לעולם יירשו ארץ שהיא העוה"ב וזהו עמד אברהם והשביחה ויטע אשל שהמשיך תוס' אור בג"ע מעצמותו ית' בבאר שבע ע"ש שבע ביום הללתיך ולכן בק"ש רמ"ח תיבין המשכת בחי' אדם שעה"כ ומ"מ בעצם הק"ש רמ"ה תיבין ע"ד תחת האשל ברמה.

בבוך סקאבלא קלג, א נ' בצד העמוד: ותוס' אור זה נמשך ע"י תפלה שבמקום קרבנות בד"ה לבבתני שנת' בד"ה ויטע אשל סי"ג וגם ע"י תו' וכמו"כ בענין ויטע אשל ויקרא שם בשם שפי' דקאי על תפלה סעי' ד' על תו', אפ"ל ג"כ דנטיעת האשל זהו ק"ש שיש בה רמ"ח תיבין שיעור קומה בד"ה צאינה וראינה פ"ג ומזה נמשך שאל מה תשאל בי"ג ברכות אמצעות דשמ"ע.

שייך לעיל לסוף הדרוש ויטע אשל

לענין ויטע אשל עשר נטיעות שזורעין כל בית סאה בשבילן עד ער״ה ערב שביעית ופי׳ בזהר עשר נטיעות דנציב קוב״ה דהוא אחיד לון בההוא אתרא דאיקרי ערב שביעית, פי׳ כי ענין שביעית שתולה הכתוב אכילת אדם באכילת חי׳ שהו״ע ביטול היש זהו מצד העלי׳ בסוכ״ע ששם אדם ובהמה וחי׳ דצח״מ שוין, ופי׳ סוכ״ע י״ל אצי׳ כמ״ש בלקו״ת פ׳ בהר בד״ה את שבתותי ובהביאור פ״ב וא״כ עד ר״ה ערב שביעית י״ל זהו בחי׳ המל׳ כשיורדת להיות מקור לבי״ע כמ״ש בשל״ה בסוף ההקדמה שלו בשם הרמב״ן כי היא עמהם באחדות ולא באצי׳ הובא בלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ שחורה אני ונאוה וכיון שאינה עמהם באצי׳ ע״כ נקראת ערב שביעית דהיינו שלשים יום לפני ר״ה דשביעית שנה וא״ג, והנה גבי קבלת שבת שמוסיפין מחול על הקודש פי׳ בלקו״ת פ׳ בהר בהביאור ע״פ את שבתותי תשמרו ספ״ב שהוא עליית בי״ע באצי׳ א״כ עד״ז י״ל לענין תוס׳ שביעית שמתחיל איזה עלי׳ לבחי׳ המל׳ שהיא כבר בבריאה וצריך לקשר ולחבר עמהם עשר נטיעות שהם ע״ס דאצי׳. ומזה יש להעיר לענין ויטע אשל בבאר שבע מלא שזהו באצי׳ עצמו. והנה המפרשים עמדו על ל׳ אשל שהוא ל׳ יחיד שהרי נטע פרדס שהי׳ בו כמה מיני אילנות תאנים ענבים ורימונים ופירשו שלכן נאמר אשל לרמוז ג״כ על ענין שאל מה תשאל וזהו דוחק. אלא י״ל כיון שאשל זה מורה על המשכות ע״ס דאצי׳ ממקורן המאציל א״ס ב״ה להמשיכן מההעלם אל הגילוי ובאצי׳ איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון שא״ס ב״ה ורצונו וחכמתו ומדת חסדו וגבורתו ורחמנותו כו׳ הכל אחד ממש ע״כ נאמר אשל לשון יחיד, ומ״ש אשל לשון שאל מה תשאל היינו לפי שההמשכות וההשפעות למטה נמשך דוקא ע״י התלבשות אא״ס ב״ה במדותיו שע״י ההתלבשות במדות אלו יוכלו הנבראים לקבל לכן ע״י ויטע אשל נמשך שאל מה תשאל.

ב) **והנה** יש מ״ד ויטע אשל זה סנהדרין כמ״ש ושאול ישב בגבעה תחת האשל ברמה כענין המבואר במ״א בפי׳ ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ומשפט והם שבעים זקן הם כנגד נ״ב שבתות וי״ח יו״ט שיש בשנה שמאיר בהם הארת עתיק (ע׳ מענין עת״י בתו״א דק״ח ע״א) וכן בסנהדרין שנאמר ואצלתי מן הרוח ע״כ מאיר בהם הארת האצי׳, והנה ואצלתי כתיב במשה ולפי ששמואל שקול כמשה ואהרן ע״כ נאמר בו תחת האשל ברמה והסנהדרין נקראי׳ ג״כ עיני העדה להמשיך בחי׳ עיני ה׳ אל צדיקים, וזהו ויטע אשל להמשיך דוגמת בחי׳ ואצלתי מן הרוח כו׳ גם כי זקן הוא בחי׳ שערות וכן ענפי האילן נק׳ שער במשנה ספ״ד דכלאים, וזכה אברהם להמשכה זו ע״י המילה כמ״ש סוד הוי׳ ליראיו סוד גימ׳ ע׳ והיינו ע״י ובריתו להודיעם כי גם מילה בשמיני כדי שיעבור עליו שבת אחת למעלה משבת, גם יש ג׳ בחי׳ שערות בעת״י ושער רישי׳ כעמר נקא ובז״א שחורות כעורב ובמל׳ ודלת ראשך כארגמן שהם נרמזים בתיבת אשל אדום שחור לבן וצ״ל ג״כ שחור אדום כדי שיומשך השפע רק לצדיקים כנ״ל בפי׳ ושמרו דרך הוי׳

לעשות צדקה ומשפט גם ע״י ת״ד מתלבנים הדינים האשל ברמה ע״ד רמה קרני א״כ ר׳ יהודה בר״ס שאמר אשל סנהדרין הוסיף מעלה שהמשיך אברהם ג״כ אור ע״ק בזו״נ.

מאמר אדמו״ר שליט״א נאמרה שנת תבר״ך לפ״ק פה ליובאוויטש

ויטע* אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ד׳ אל עולם. הנה ברבות פליגי בענין האשל ג׳ תנאים ר׳ יהודא ור׳ נחמי׳ ור׳ יהודא בר׳ סימון. ור׳ יהודא אמר אשל פרדס שאל מה תשאל תאנים ענבים ורימונים כו׳ ור׳ נחמי׳ אמר פונדק שאל מה תשאל עיקולין קופר ביעין כו׳. והנה מי הכריחו לפרש שהוא פרדס ולמה לא כפירוש הפשוט שהוא אילן. אך הוא דא״כ מהו הרבותא שנטע אילן אחד וגם איך עי״ז ויקרא בשם ה׳ אל עולם אך עי״ז שמפרש שהי׳ פרדס ומהפירות נתן לעוברים ושבים לאכול ואח״כ ציווה להם לברך להקדב״ה עי״ז ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם לכן מפרש מהו האשל פרדס. אך א״כ קשה למה קראו בלשון אשל שהוא לשון יחיד ומשמע כאילו הי׳ רק אילן אחד ובאמת הי׳ פרדס ובפרדס יש אילנות הרבה, וע״ז מפרש המדרש שאל מה תשאל כו׳ אשל לשון שאל והפי׳ הוא שלכך קראו בשם אשל לשון יחיד להורות עוד על ענין זה דהיינו כי אשל אותיות שאל ר״ל שבפרדס היו כל הפירות תאנים ענבים ורימוני׳, וזה שאל מה תשאל שכל מה שהיו מבקשים האורחי׳ איזה פירות שרוצים הי׳ הכל בפרדס והי׳ נותן להם הכל וע״כ כתי׳ אשל לשון יחיד להורות על ענין שאל. ולהבין זה הנה ארז״ל (סוכה דף ל׳) עשר נטיעות ערבה וניסוך המים הלמ״מ, והנה בזהר ח״א בהשמטות סי׳ י״ב איתא עשר נטיעות דנציב לון קודב״ה דהוא אחיד לון בההוא אתר דאיקרי ערב שביעית. והענין כי הנה צ״ל מקודם דין דעשר נטיעות מהו והוא כי הנה יש תוספות שבת והוא מה שמוסיפין מחול על הקודש כמו״כ יש תוספות שביעית והוא שגם בשנה הששית הנה שלשים יום קודם שנה השביעית מוסיפין שאסור לעבוד בזרע הארץ רק באלו עשר נטיעות מפני שהם רכים מותר להשקותם. וזהו הענין דע״נ מה שעפ״י דינא דגמרא והנה ע״ז אומר בזהר עשר נטיעות דנציב לון קודב״ה אחיד לון בההוא אתר דאיקרי ערב שביעית. ולהבין ענין ערב שביעית צ״ל מקודם מהו שביעית ואח״כ יובן ענין ע״ש. והענין כי שביעית כמו שבת כנ״ל רק שבשבת אסור בכל מלאכה ובשביעית אין אסור רק עבודת הארץ והוא לפי כי שביעית הוא עלי׳ רק עד בחי׳ מל׳ ע״כ אין איסור כ״א בעבודת הארץ, והנה בשבת יש ב׳ מדריגות שבת תתאה ושבת עילאה וכמ״כ שביעית עד ש״ת וענין שביעית הוא עלי׳ בבחי׳ סוכ״ע והגם שהעלי׳ הוא רק בבחי׳ מל׳ הנה לגבי בי״ע נק׳ מל׳ סוכ״ע כי מל׳ מאיר בבחי׳ מקיף על בי״ע וכמו

ויטע: ראה המאמר שלאחר זה. וראה גם פלח הרמון נה, ד.

אדון עוזינו צור משגבינו מגן ישענו משגב בעדינו, הרי צור מגן ומשגב שהם ג' מקיפין דבי"ע הנמשך מבחי' אדון עוזינו שהוא בחי' מל', והחומרות שבשביעית הוא עליית בבחי' סוכ"ע הנה הוא מה שאמרו רז"ל תלה הכתוב אדם בחיה לומר לך שכל זמן שיש לחיה בשדה יכול אדם לאכול בבית כלה לחי' מן השדה כלה לאדם מן הבית, ולכאורה אינו מובן מה שייך אדם לחי' אך הענין לפמ"ש שהוא בבחי' סוכ"ע ושם שוה אדם ובהמה כי מה שיש חילוקי מדריגות כמו דצח"מ זהו רק מצד בחי' ממכ"ע אבל בבחי' סוכ"ע שניהם שוין, וע"כ מזה יובן דשביעית הוא עלי' בבחי' סוכ"ע והגם שהעלי' הוא רק עד בחי' מל' כנ"ל הנה מל' נק' סוכ"ע לגבי בי"ע כנ"ל, וזהו ענין שביעית. והנה פי' ע"ש היינו בחי' מל' אך שנמשך בבי"ע בבחי' התלבשות, כי מל' כמו שהיא באצילות נק' שביעית ובחי' מל' איך שהיא בבי"ע נק' ע"ש. והנה ע"ז אומר עשר נטיעות דנציב לון קודב"ה ואחיד לון באתרא דאיקרי ערב שביעית, והיינו כי ע"נ הם ע"ס ואחיד לון באתר דאיקרי ע"ש והיינו התחברות ע"ס דאצי' בבחי' מל' איך שנעשה מקור לבי"ע. והנה כמו ע"נ כמ"כ הוא ויטע אשל דגבי אברהם, כי ויטע אשל בבאר שבע היינו ג"כ המשכת עשר ספירות בבחי' מל' דאצילות כי באר שבע הוא מל' דאצילות ונק' באר שבע לפי שמקבל מז' מדות דאצי' כמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' רק ההבדל דשם בע"נ אחיד לון באתר דאיקרי ע"ש הוא התחברות ע"ס דאצי' בבחי' מל' ואיך שהוא בבי"ע ואברהם המשיך באצי' היינו בחי' מל' איך שהוא באצילות אך המכוון בזה הוא כדי להיות נמשך אח"כ מבחי' מל' בבי"ע כי מל' נקרא ג"כ בשם באר שהוא מקור לשבע היכלות דבריאה והיינו להיות הביטול בבי"ע כמו באצי'. אך הנה יש להבין למה נקראו אשל לשון יחיד הלא הם ע"ס. אך הענין הוא לפי שבאצי' איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד ואי' בתניא בשם הרמב"ם שכמו שהוא וחכמתו אחד כו' הוא היודע והוא המדע כמ"כ הוא וחסדו ורחמנותו כולא חד ולא כמו באדם שהוא ומדותיו שני דברים, וע"כ אשל שהוא ע"ס נק' בלשון יחיד. והנה אשל אותיות שאל הוא כי אז שאל הוא שייך, והיינו אמרו שנמשך בבחי' אשל דוקא אזי אשל אותיות שאל כי אז אפשר לשאול ולבקש משא"כ מאוא"ס שהוא בלי גבול אי אפשר לקבל כי איך מקבל בע"ג השפעת בלי גבול כ"א ע"י שנמשך בבחי' אשל דהיינו ע"ס הגם שהם כולא חד עם אוא"ס מ"מ בהם ועל ידם נמשך שיוכלו לקבל גם בע"ג ולכן אשל אותיות שאל. וזהו שע"ס נקראו עשר אצבעות וכמבואר בס"י כרת בין עשר אצבעות כי חמש כנגד חמש, והיינו כמ"ש כי אראה שמיך מעשי אצבעותיך כי כמו אצבעות באדם פעולתם לחלק ההשפעה כי עצם הכח ביד ולא באצבעות רק תועלת האצבעות לחלק לחלקים כי רק ע"י עצם היד לא יוכל לחלק וכמ"כ למעלה הם עשר ספירות כי בהם ועל ידם מתחלק ההשפעה להיות אפשר להגיעו גם בבע"ג לכן בגלותא דקב"ה אסתלק* לעילא ולעילא הנה שם אין תופס מקום כלל מעשה התחתונים וגם שמעצמות ב"ג א"א לקבל ולכן ע"י ע"ס דוקא נוכל לקבל ההשפעה.

אסתלק: כן צ"ל אבל בהכת"י ב': מלאך.

והגם כי צ"ל אליו ולא למדותיו הנה הכוונה באמת על אוא"ס שבמדות. וזהו ענין ויטע אשל בבאר שבע שהמשיך ע"ס בבחי' מל' ובזהר פ' ויקרא איתא דאברהם גוטע האשל בכל יומא בבוקר.

והנה עתה צ"ל פי' ר"י בר' סימון שאשל הוא סנהדרין ונלמד מן מה דכתי' ושאול יושב בגבעה תחת האשל ברמה, והקשו בגמ' וכי מה ענין גבעה לרמה, אלא ושאול יושב בגבעה בזכות מה ששמואל יושב ברמה עם סנהדרין, הרי שאשל נק' סנהדרין וכמ"כ אשל דכתיב באברהם הוא סנהדרין. והענין כי סנהדרין הוא משפט וכמ"כ באברהם כתיב כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך הוי' לעשות משפט וצדקה. ולהבין זה צ"ל למה נצרך כלל סנהדרין דוקא למשפט, והענין כי ושמרו דרך ה' המשכה דשם ה' להיות שם ה' כי הוי' יו"ד צמצום ה' התפשטות ו' המשכה עד ה' תתאה דיבור וע"כ צריך להמשיך שיהי' שם הוי'. אך הנה מהיות כי שם הוי' שהוא בחי' טוב ה' לכל הנה הוא מקבל מבחי' הטוב כי לא כלו רחמיך שהוא יגמה"ר להיות שם הוי' וכמ"ש חנון ורחום ה' שיש חנון ורחום שקודם לשם הוי', והנה מאחר שנמשך מבחי' י"ג מדה"ר הרי משם יכול להיות שיקבלו כולם וע"כ צריך להיות בזה משפט, והנה בפרט צדקה היא להחיות רוח שפלים ועי"ז נמשך גם מלמעלה להחיות רוח שפלים, אך מ"מ צריך להיות נמשך בזה משפט דהיינו שמ"מ לא יומשך בקליפות והוא ע"י משפט שהאדם עושה בנפשו כי הנה חייך קודמין אך זהו רק חייך אבל לא מותרות, וזה הי' ענין סנהדרין שהיו דנים שההמשכה יומשך רק בקדושה כי במשפט שלהם הי' חסד וגבורה, וכמו"כ באברהם דכתיב ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט זהו ענין ויטע אשל סנהדרין. אך להבין זה ביותר הנה סנהדרין הוא מזקנים שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל וצ"ל מה שייך סנהדרין לזקנים דוקא. והענין דכתיב נער הייתי גם זקנתי ואמרו רז"ל דפסוק זה שר העולם אמרו. והענין כי בימות החול שהוא ירידה אזי הוא בבחי' נער אבל בשבת שהוא עליות העולמות אזי גם זקנתי ופי' זקנתי שהוא עלי' בבחי' עת"י שהוא המתנשא מימות עולם, והטעם כי הנה יש סבא ויש סבא דסבין וכמו שיש קודש ויש קה"ק והנה חכמה מקבל מכתר ולכן בשבת שהוא עליות בבחי' חכמה כידוע וחכמה מקבל מכתר כנ"ל לכן אז העלי' בבחי' ע"י ולכן גם המלאך מקבל מבחי' זו וזהו שבשבת הוא עלי' בבחי' זקנתי. והנה סנהדרין מקבלין ג"כ משם כי הנה ע' סנהדרין הם כנגד ע' יו"ט שיש בשנה כי יש נ"ב שבתות וח"י יו"ט כי שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג ועצרת ר"ה ויוהכ"פ הנה ח"י יו"ט עם נ"ב שבתות עולה ע', וצ"ל מה שייך ע' סנהדרין לע' יו"ט. אך הענין כי סנהדרין הם המקבלים מבחי' שערות לבנים דבחי' ע"י כי מעתיק יומין יתיב לבושא כו' ושער רישי' כעמר נקא, וכן שויו"ט שמקבלים אז ההארה יותר גדולה הוא ג"כ מבחי' עתיק, ולכן שייך ע' סנהדרין לע' יו"ט.

והנה בזה יובן מה שסנהדרין הוא מזקנים הנה בחי' זו המשיך אברהם שיהא יכול להיות המשכה וזהו עד אברהם לא הי' זקנה פי' שלא נמשך

המשכה דבחי׳ שערות דעת״י. והנה סנהדרין נק׳ עיני העדה שממשיכים בנש״י בחי׳ עין הוי׳ אל יראיו עיני הוי׳ אל צדיקים והוא ע״י שעבודתם לאסתכלא ביקרא דמלכא כו׳. והנה אברהם זכה לזה ע״י מילה כמש״כ סוד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם ואיתא במדרש שע״י ובריתו להודיעם זכה לבחי׳ סוד ה׳ סוד גימט׳ שבעים נפש דיעקב כמ״ש בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה וגם ע׳ נפש מזקני ישראל, והטעם כי מילה הוא הסרת הערלה ועי״ז מסירים למעלה ג״כ בחי׳ הפרוכת המבדיל בין הקודש לקה״ק כמ״ש והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קה״ק שהוא בחי׳ המשכה דעתיק וע״כ ע״י זה זכה לע׳ זקנים, וזהו פי׳ ויטע אשל סנהדרין. והנה תחת האשל ברמה פי׳ ברמה כי הנה חנה אמרה רמה קרני ארז״ל רמה קרני ולא רמה פכי שאול שנמשח בפך לא נמשכה מלכותו דוד שנמשח בקרן נמשך מלכותו, והענין כי ארז״ל שאול באחת ועלתה לו דוד בשתים ולא עלתה לו והטעם כי מלוכה דשאול נמשכה עפ״י חכמה להיות כי שאול הי׳ צריך להיות מלך על ישראל כי הי׳ האדם הגדול בישראל כי שאול בחיר ה׳ וכתיב בו משכמו ולמעלה גבוה מכל העם שבחי׳ כתפי׳ שלו שהוא בחי׳ אחוריים היו גבוהים במדריגה ממוחין דכללות נש״י וע״כ לפי שנמשך המלוכה מבחי׳ חכ׳ לכן אם חטא העבירוהו ממלכותו אבל מלוכה דדוד נמשך מבחי׳ גבוה יותר מבחי׳ כי לא אדם הוא שאין בזה שינוים אני הוי׳ לא שניתי כי דוד בחי׳ מל׳ ומקבל מכתר כי נעוץ סופן בתחלתן, ולכן מה שפגם שילמו לו אבל ממלכותו לא העבירוהו, וזהו רמה. ועד״ז תחת האשל ברמה שהאשל מקבל מבחי׳ רמה. ולכן דעת ר״י בר׳ סימון דויטע אשל הוא סנהדרין הוא מוסיף על ר׳ יהודא ור׳ נחמי׳, כי לפ״ז ר׳ יהודא שאמר שאשל פרדס הי׳ הרי הוא רק המשכה מע״ס בבחי׳ מל׳ דאצילות, והוא ר״י בר״ס אומר שהמשיך גם באצי׳ מבחי׳ ע״ק. וזהו כי האדם עץ השדה ואי׳ בזהר שהשדה נסמך על האדם העוסק בתורה שממשיך העץ בהשדה וזהו כי האדם עץ השדה שממשיך העץ בהשדה, והענין כי עץ לשון לי עצה, כי הנה כתי׳ היש בה עץ אם אין הנה עץ הוא אילנא דחיי בחי׳ ז״א אם אין הוא מל׳ כי הבריאה נק׳ יש מאין פי׳ מבחי׳ מל׳ שהוא רק הארה כי מל׳ הוא הארה הן המקיף שבבחי׳ מל׳ והן בחי׳ הפנימי שבמל׳ הכל רק הארה, ולכן היש בה עץ אם אין הנה בחי׳ עץ גבוה יותר מבחי׳ אין וכמו ע״ד השאלה היש הוי׳ בקרבינו אם אין שמפרשים שם ג״כ ששאלו אם מאיר מבחי׳ יש או רק מבחי׳ אין הארה כי מצינו שבחי׳ יש הוא מעלה וכמו שאמר יעקב אכן יש הוי׳ במקום הזה ואנכי לא ידעתי, ואינו מובן אטו לא ידע יעקב שמלא כה״כ וגם מהו במקום הזה דוקא אך הענין שמה שמכה״כ זהו רק בבחי׳ העלם לפי שהוא רק מבחי׳ הארה בעלמא אבל עץ הוא לשון עצה שהוא מבחי׳ חכ׳ כי עצות מרחוק אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני שבחי׳ חכ׳ נקרא רחוקה וזהו פלא יועץ כי בעצה צ״ל בירור מה להשפיע ומה להעלים, ועד״ז הי׳ במזבח נפה ולכאורה מה שייך מזבח לנפה והענין כי נפה הוא שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת, כי אצלם הי׳ נפה היפוך משלנו שמוציאה את הטוב והפסולת נשאר, והיינו כי במזבח הי׳ מקור ההשפעה ולכן הי׳ צריך להיות שם נפה לברר ההשפעה שהטוב

ומובחר מה שא״א לבוא בהשפעה נשאר למעלה וזהו שקולטת את הסולת ומוציאה את הקמח מה שיכול להיות נמשך בהשפעה וכמו עצה הוא התחכמות והיינו להמשיך גם בבחי׳* ביטול שיהי׳ ביטול היש, וזהו כי האדם עץ השדה שממשיך בחי׳ עץ בהשדה כי ע״י בחי׳ אדם עיקר ההשפעה הן בבחי׳ העלאה הן בבחי׳ ההמשכה כי ההעלאה הוא מבחי׳ אדם והוא כמו בשבת יש שתי שבתות כהלכתן מלמטלמ״ע מבחי׳ אדם לבחי׳ כי לא אדם ולהיפוך המשכה מלמעלמ״ט מבחי׳ כי לא אדם בבחי׳ אדם. וזהו אשל אותיות שאל כי הנה שאל נא לימים ראשונים כי ימים הם מדות אך יש מדות שגבוהות מאצי׳ והם שהיו מאירים בשבעת ימ״ב שהי׳ אז גילוי אלקות והי׳ מאיר אז ז״ת דעתיק שהוא בחי׳ המשכת אצי׳ ממש למטה ולא כמו עתה שאין אצילות נמשך למטה כ״א רק מאיר ע״י בי״ע בחו״ל ע״י עשיה ובארץ ישראל ע״י יצירה כ״א הוא נמשך אצילות למטה ולכן הראשונים היו חיים אלף שנים, וזהו שאל לימים הראשונים שהם ז״ת כי בג״ר א״א לשאול כי הם חכמתו ובינתו ודעתו של הקב״ה וע״כ בשמו״ע בג״ר אסור לשאול והנה בז׳ ימ״ב אז האירו ז״ת דעתיק אך לאחרי חטא עה״ד נתקלקל והנה אברהם תיקן זה כי מי העיר ממזרח א״ת העיר אלא האיר בא׳, ולכן ויטע אשל אותיות שאל וזהו ויטע אשל בבאר שבע כי הנה באר שבע הוא ע״ש שבע ביום הללתיך שהוא ק״ש ושמו״ע כי בכל יום צ״ל שבע ברכות היינו בשחרית ג׳ ברכות דק״ש ב׳ מלפניה וא׳ לאחריה וג׳ פרשיות דק״ש ושמו״ע ובלילה שני ברכות דק״ש שלפניה וב׳ שלאחריה וב׳ פ׳ דק״ש כי פ׳ ג׳ דציצית אין נחשב בלילה כי לילה לאו זמן ציצית הוא ושמו״ע וצ״ל שבע ביום ובלילה וזהו ק״ש ושמו״ע, כי הנה לפעמים אמרו אליו ולא למדותיו ולפעמים אמרו הדבק במדותיו ואיך הוא ומתרצים שקאי על אוא״ס שבמדות ושייך ע״ז ג״כ לקרות אליו ולא ולמדותיו פי׳ לא להמדות כ״א להאור א״ס שבמדות ונקרא אליו כי האור מעין המאור, אך באמת אין צריך לדחוק לפי׳ זה כי שני מאמרים אלו קאי על ק״ש ושמו״ע שבק״ש צריך להיות ההעלאה אליו ממש ולא למדותיו ובשמו״ע צריך לכוין בבחי׳ מדות וכמארז״ל מפני מה צועקין ואין נענין מפני שאין יודעים לכוין בשם, ולכן בא״ש שבע ביום הללתיך לחבר ב׳ בחי׳ אליו ולא למדותיו עם הדבק במדותיו, וזהו ויטע אשל בבאר שבע ע״י רמ״ח תיבין דק״ש ואזי אח״כ בשמו״ע ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם שיומשך ההמשכה גם למטה, וזהו דאיתא בילקוט ע״פ כי לאברהם נתתי את הארץ הזאת לאברהם נתתי את הארץ כמו שהיא שנאמר לאברהם נתתי את הארץ ועמד והשביחה ויטע אשל בבאר שבע עמד יצחק והשביחה שנאמר ויזרע בארץ ההוא, והענין כי ארץ הוא בחי׳ מל׳ אך הוא השביחה והמשיך בה תוס׳ אור. והענין כי וזאת המצוה אשר צוה ה׳ לעשות בארץ ואח״כ כתי׳ ק״ש וצ״ל הלא ק״ש חובת הגוף וחה״ג נוהגת בין בארץ ובחו״ל, אך הענין כי ארץ הוא עה״ב וכמ״ש ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ והוא כמו בג״ע דכתי׳ ויניחהו בג״ע לעבדה ולשמרה כי ג״ע רק זיו השכינה הארה

* בבחי׳: בכת״י יש כאן תיבה שא״א לפענח.

וצריך להמשיך בה תוס׳ אור כמ״כ וזאת המצוה אשר צוה ה׳ לעשות בארץ ג״ע ע״י ק״ש, והיינו כי רמ״ח תיבין דק״ש עי״ז הוא המשכת בחי׳ אדם רמ״ח אברי דמלכא בחי׳ ז״א בבחי׳ מל׳, ועד״ז הוא לאברהם נתתי את הארץ כמו שהיא היינו רק בבחי׳ מל׳ עמד והשביחה ויטע אשל שהוא בחי׳ כי האדם עץ השדה, היוצא מזה שאשל הוא ק״ש והנה אח״כ ויקרא שם בשם ה׳ הוא תפלה שצריך לכוין בשם בחי׳ שמות דוקא וע״ד שאמרו מפני מה ישראל צועקין ואין נענין מפני שאין יודעין לכוין בשם בחי׳ שמות דוקא כי יש שם בניקוד פתח מורה על המשכה זו ויש בניקוד קמץ וע״כ ע״י ויטע אשל שהוא ק״ש עי״ז אח״כ ויקרא שם בשם ה׳ המשכה בשמו״ע כי אשל אותיות שאל שאז שייך לישאל לכן בשמו״ע אחר ג״ר שאסור לשאול הנה אח״כ שואלים בי״ב ברכות אמצעיות כי אשל אותיות שאל כו׳.

ויטע אשל* בבאר שבע ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם. במדרש פ׳ וירא פ׳ נ״ד פליגי בזה ר׳ יהודא ור׳ נחמי׳ ר״י אומר אשל זה פרדס ור״נ אומר אשל זה פונדק ר׳ עזרי׳ בשם ר׳ יהודא בר׳ סימן אשל זה סנהדרין ולמד מג״ש דכתיב ושמואל יושב בגבעה תחת אשל ברמה, בזכות שמואל וסנהדרין שישבו ברמה יושב שאול בגבעה שזכותו של שמואל וסנהדרין הגין על שאול, נמצא שאשל זה הוא סנהדרין כמו״כ ויטע אשל שכתיב באברהם הוא ג״כ סנהדרין. ולהבין הענין צריך להבין מתחלה הדיעה של ר״י שאמר שאשל הוא פרדס, א״כ למה כתיב ויטע אשל לשון יחיד עץ יחידי הלא בפרדס יש כמה וכמה אילנות. אך הענין הוא דאשל זה הוא בחי׳ אדם העליון דאצי׳ כמ״ש כי האדם עץ השדה האדם הוא בחי׳ אדם העליון שעל הכסא וכמ״ש ועל הכסא כמראה אדם כו׳. ובחי׳ אדם העליון הוא כלול מע״ס כמו האדם הגשמי שיש בו עשר מדריגות ג׳ שכליים וז׳ מדות כמו״כ בבחי׳ אדם העליון דאצי׳ הנ״ל אע״פ שיש בו ע״ס אעפ״כ הם בבחי׳ אחדות וכמ״ש הרמב״ם הוא המדע והוא היודע ואין שייך לומר שהדיעה שהוא ית׳ יודע הוא דבר חוץ ממנו רק שהוא היודע והוא הדעה עצמו׳ ולהבין בשכל האדם איך הוא זה א״א רק עכ״פ האמת הוא כן שלמעלה הוא וחכמתו ודעתו א׳, וכמו שהוא וחכמתו ודעתו אחד כמ״כ מדותיו ית׳ ג״כ מתאחדים אתו, ואין שייך לומר גם על מדותיו ית׳ שהם דבר חוץ ממנו רק שהוא ומדותיו אחד, וכדאיתא בתניא ח״ב שמה שאמר הרמב״ם הוא היודע והוא הדעה קאי ג״כ

ויטע אשל: בבוך להבין ענין הברכות (ס, א) רשום על מאמר זה: „נאמרה פ׳ וירא תרכ״ב גם אמר אותו עבור הר״ר הלל שני פעמים״. וראה בפלח הרמון פ׳ וירא (נה, ד) ד״ה זה. — לפנינו הי׳ רק כת״י אחד עם הרבה שגיאות ובהרבה מקומות נראה שיש דילוג בכמה תיבות ובקישור הענינים. הבא בחצאי ריבוע — הם מהמו״ל.

על מדותיו ית׳ שהוא וחסדיו אחד הוא וגבורותיו אחד. ובזהר נק׳ בלשון איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד איהו וחיוהי קאי על התלבשות אוא״ס בבחי׳ חכ׳ וכמו שאיהו וחיוהי חד כך איהו וגרמוהי חד גרמוהי הם בחי׳ המדות עליונות דאצי׳ שמדותיו ית׳ הם דבר נוסף לפעמים נתפעל במדת הכעס ולפעמים במדה אחרת, שהמדות אינם עצמיות הנפש, אבל מדותיו ית׳ הם מתאחדים אתו הוא וחסדיו אחד. ולכן נק׳ אשל לשון יחיד עץ יחידי. ואיתא עוד שם במדרש ואשל אותיות שאל מה תשאל, תאנים ענבים ורימונים שאברהם הכניס אורחים ואמר לכל אחד שאל מה אתן לך. ולהבין זאת למעלה הנה כדי שיהי׳ השפעה מאוא״ס ב״ה שהוא בלי גבול אין זה כ״א על ידי התלבשות אוא״ס בבחי׳ הע״ס שע״י שמתלבש בהע״ס אז ביכולת הנבראים לקבל השפעה מאוא״ס ב״ה, כשמתלבש בבחי׳ חכ׳ אז יוכל להיות השפעת חכ׳ לנש״י וכשמתלבש בבחי׳ חסד כו׳, אבל מצד בחי׳ אוא״ס ב״ה כמו שהוא אין ביכולת הנבראים לקבל שום השפעה מפני שאוא״ס הוא בלי גבול. וזהו שאמר דוד המלך ע״ה כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ואצבעותיך קאי על הע״ס כי הע״ס נק׳ עשר אצבעות חמש כנגד חמש, וכמו עד״מ באדם שע״י האצבעות יכול האדם לעשות איזה כלי ולפרר ולחלק דבר, הגם שהאדם עושה את הדבר אבל עכ״פ בלי האצבעות לא הוי יכול לעשות כלום, כך אוא״ס ב״ה הוא בלי גבול ואין ביכולת לקבל שום השפעה אך ע״י שמתלבש בבחי׳ הע״ס יוכל להיות השפעת אוא״ס ב״ה לעולמות ונבראים ולכן נק׳ בשם אצבעות לכן נק׳ ג״כ ספירות לשון מספר כי ע״י התלבשות אוא״ס ב״ה בהע״ס אז יומשך ההשפעה בבחי׳ מספר ובבחי׳ גבול. וזהו אשל אותיות שאל, שאל מה תשאל, פי׳ שע״י התלבשות אוא״ס בבחי׳ אשל שהוא בחי׳ אדם העליון הנ״ל שכלול מע״ס אז יוכל להיות השפעת אוא״ס למטה שאל מה תשאל. וזהו ויטע אשל בבאר שבע, באר שבע הוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ והוא כי בחי׳ המל׳ מקבל משבע המדות עליונות לך ה׳ הגדולה והגבורה עד לך ה׳ הממלכה לכן נק׳ באר שבע או מפני כי בחי׳ מל׳ דאצי׳ הוא בחי׳ מקור ושורש לשבע היכלות דבריאה, ואברהם המשיך מבחי׳ אשל שהוא בחי׳ אוא״ס ב״ה כשמתלבש בע״ס עליונות, לבאר שבע שהוא בחי׳ מל׳ שיהי׳ הגילוי אוא״ס ב״ה למטה כמו למעלה. ולכן אי׳ במדרש שאברהם הי׳ (שהיפך) [ההיפך] שמדורות הראשונים כי הדורות הראשוני׳ גרמו סילוק שכינה חטא אדם הראשון נסתלקה השכינה לרקיע הראשון חטא קין נסתלקה שכינה לרקיע השני דור אנוש כו׳, וענין סילוק שכינה הוא בחי׳ הגלות כדאיתא בזהר קוב״ה בגלותא אסתלק לעילא לעילא, לעילא הוא שנסתלק בחי׳ אוא״ס מלהאיר בהע״ס שנסתלק לעילא לעילא כמו שהוא בלי גבול, ומצד שהוא בלי גבול אין יכולים לקבל בחיצוני׳ רק קמיה כחשיכה כאורה שוה, ולכן איתא עוד במדרש שעד אברהם הי׳ העולם מתנהג באפילה בא אברהם והתחיל להאיר שנאמר מי האיר ממזרח כו׳, הגם שכתוב העיר בעין אבל הפי׳ הוא האיר באלף פי׳ שהעיר את העולם והמשיך גילוי אלקות למטה היפך מבחי׳ הגלות. וזהו ויטע אשל בבאר שבע שהוא בחי׳ פרדס כנ״ל. ור״נ סבר אשל הוא פונדק והוא ג״כ כענין הנ״ל כי יש עוד פי׳ באשל שהוא ר״ת אכילה שתיה לויה או אכילה (שסיבה) [שינה]

לויה. והענין הוא הכל עפ״י הנ״ל שאברהם האכיל והשקה לכולם)* והודיעם להם משל מי אכלו וברכו את ה׳ שהמשיך עי״ז גילוי אלקות למטה. נמצא שבחי׳ פרדס ובחי׳ פונדק הוא הכל אחד. ועתה צריך להבין הדעה שאומר שאשל הוא סנהדרין ולמדו מג״ש ושאול כו׳ תחת אשל ברמה דקאי על סנהדרין. והענין דהנה הע׳ סנהדרין נקראים ע׳ זקנים כמ״ש אספה לי שבעים איש מזקני ישראל כו׳ ואיתא בספרים שהע׳ זקנים הם כנגד ע׳ יו״ט שיש בשנה דבכל שנה יש ע׳ יו״ט נ״ב שבתות ז׳ ימי הפסח שבועות ר״ה יוהכ״פ שמונת ימי החג. וצריך להבין שייכות הע׳ זקנים עם הע׳ יו״ט הנ״ל. הנה כתיב נער הייתי גם זקנתי כו׳ וארז״ל שרו של עולם אמרו, ולכאורה למה נק׳ שרו ש״ע בשם נער. אך הענין הוא דכמו עד״מ הנער שיש בו כל הרמ״ח אברים ומוחין כמו בגדול רק שהם בקטנות כמו״כ למעלה הבחינה והמדריגה להיות מקור להתהוות עולמות ונבראי׳ בע״ג מאין ליש שנק׳ בשם נער, לפי שנמשך זאת ע״י צמצומים רבים ועצומים עד שיוכל להתהוות מבחי׳ אוא״ס ב״ה שהוא בלתי בע״ג בחי׳ מקור להתהוות בחי׳ גבול, ולכן נק׳ שרו של עולם בשם נער ולפי שהוא שרו ש״ע ואי״ז ערוך לגבי עצמיו׳ אוא״ס. אך זהו בששת ימות החול שאז הוא ירידת והמשכת האור מלמעלה למטה* אז יש עליה לבחי׳ שרו ש״ע ונק׳ בשם זקן, וזהו גם זקנתי שקאי על שבת כי בשבת מאיר מבחי׳ ומדריגה הנק׳ זקנה, כי בשבת (הוי) [הוא] עליות העולמות בבחי׳ אצילות בכלל ובאצי׳ מאיר בחי׳ עתיקא קדישא, ועתיקא נק׳ זקן בפי׳ המלות ובזהר נק׳ ג״כ בחי׳ עתיקא קדישא בשם זקן סבא דסבין, והענין כי חו״ב נק׳ ג״כ זקנים זקן שקנה חכמה ובחי׳ עתיקא שהוא למעלה מבחי׳ חכ׳ נק׳ סבא דסבין, כמו שנק׳ בחי׳ עתיקא קה״ק חו״ב נק׳ קדשים אבל עתיקא נק׳ קה״ק, כמו״כ נק׳ בחי׳ עתיקא הנ״ל סבא דסבין. ולכן בשבת שהוא זמן עליות העולמות נק׳ זקן, וזהו גם זקנתי. וכמו״כ ביו״ט שהוא ג״כ עליות מאיר ג״כ מבחי׳ עתיקא כמ״ש שער החצר הפנימי׳ הפונה קדים סגור יהי׳ ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וביום החודש יפתח. שער החצר הפנימי׳ קאי בכלל [על] עולם האצי׳, שהוא פונה קדים לבחי׳ קדמונו ש״ע סגור יהי׳ ששת ימי המעשה אבל ביום השבת יפתח שמאיר בחי׳ אצי׳ גם ביום החודש יפתח. נמצא הע׳ יו״ט שמאיר בהם בחי׳ עתיקא נקראי׳ בשם זקנים כנ״ל שעתיקא נק׳ זקן, וזהו שייכות הע׳ סנהדרין עם הע׳ יו״ט ולכן נקראי׳ הסנהדרין בשם עיני העדה ע״ש (אין) [עין] ה׳ וע״י מה זכו לכך הוא ע״י עבודתם מלמטלמ״ע ג״כ בבחי׳ ראי׳ לאסתכלא ביקרא דמלכא, עין העדה לבבתני באחד מעיניך, ויש בזה קרי וכתיב באחד כתיב באחת קרי שהוא בחי׳ יחו״ע ויחו״ת עי״ז המשיכו מבחי׳ עתיקא בחי׳ עין ה׳ כו׳, ולכן ענין הסנהדרין הי׳ דין ומשפט דהנה כתיב ושמרו דרך הוי׳ לעשות צדקה ומשפט פי׳ דרך הוי׳ הוא שיומשך ומתהווה מבחי׳ א״ס ב״ה בעצמותו בחי׳ ושם הוי׳ כו׳, שם הוי׳ הוא מקור לכל התהוות כי הוי׳ הוא לשון מהווה, והנה אפילו שם הוי׳

לכולם) : כ״ה בהכ״י בלי התחלת מוסגר.
למטה : כנראה יש כאן השמטה באיזה תיבות.

הוא רק בחי' הארה מבחי' עצמותו כמ"ש אני הוי' הוא שמי שהוא רק בחי' שם והארה, והנה כדי שיומשך מבחי' עצמותו מלמעלה משם הוי' שיהי' שם הוי' בחי' מקור להתהוות צריך לעשות בחי' דרך שיהי' שם הוי' והוא כמ"ש חנון ורחום הוי' שצריך לעורר בחי' רחמים רבים שיהי' שם הוי' כי מצד עצמותו אפילו בחי' שם הוי' אין ערוך אליו, ובחי' זאת נק' צדקה שהוא בחי' צדקה ורחמים שיומשך מבחי' עצמותו ית' בחי' שם הוי' להיות מקור לכל התהוות. והנה לעורר בחי' צדקה ורחמים מלמעלה בחי' דרך שיהי' שם הוי' הוא ע"י הצדקה שהאדם עושה למטה ומחיה (רוש) [רוח] שפלים עי"ז מעוררים למעלה ג"כ שיהי' להחיות רוח שפלים כי מצד עצמותו ית' שלמעלה משם הוי' יכולים (הקו) [הכל] לקבל כי קמי' כחשיכה כאורה שוה, ושממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך, לכן צריך להיות הצדקה במשפט דוקא פי' שיומשך ההמשכה רק בסטרא דקדושה ולא בלעו"ז, והוא על ידי שנותנים צדקה במשפט פי' שלא יחפוץ במותרות לעצמו רק יתנו לצדקה שמ"ש חייך קודמים חייך דוקא הוא ההכרחית שהאדם צריך אבל המותרות צדקה קודם, וע"י משפט הזה שהאדם עושה עם עצמו למטה עי"ז מעורר למעלה ג"כ שיומשך הצדקה מלמעלה ג"כ במשפט דוקא לסטרא דקדושה, וזהו ושמרו דרך הוי' פי' דרך שיהי' שם הוי' מעצמותו ומהותו הוא ע"י לעשות צדקה וכדי שיומשך ההמשכה דוקא לסטרא דקדושה שהוא ענין המשפט הוא ע"י המשפט שהאדם עושה למטה, ולכן הסנהדרין שהמשיכו מלמעלה משם הוי' כנ"ל ע"כ הי' בבחי' דין ומשפט כדי שגם משם לא יומשך רק בסטרא דקדושה. והנה אברהם המשיך ג"כ מבחי' עתיקא שלמעלה משם הוי' ולכן ארז"ל עד אברהם לא הוה זקנה בא אברהם ובעא רחמי והוה זקנה כמ"ש ואברהם זקן. והענין הוא שאברהם המשיך ג"כ מבחי' עתיקא שנק' זקן כנ"ל וע"י מה זכה אברהם לזה, והנה כתי' סוד הוי' ליראיו ובריתו להודיעם, סוד בגי' שבעים ואי' דקאי על השבעים נפש וגם על הע' סנהדרין, ובאיזה זכות [נתן] הקב"ה לאברהם בזכות המילה סוד הוי' ליראיו בזכות ובריתו להודיעם. והענין הוא ע"פ הנ"ל שהע' זקנים שרשם מבחי' עתיקא, ואברהם המשיך זאת ע"י מצות מילה הסרת הערלה כי כ"ז שהערלה חופפת אין יכול להיות התגלות בחי' זו. כי הנה כתיב והבדילה לכם הפרוכת בין הקודש ובין קה"ק שהרי בחי' פרוכת מפסיק שלא הי' גילוי בחי' קדש הקדשים, אך ע"י מצות מילה שקיים אברהם והסיר את הערלה הסיר עי"ז את הפרוכת ג"כ שיהי' גילוי בחי' קה"ק, וזהו מ"ש באברהם כי ידעתיו אשר יצוה את בניו כו' ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט כי אברהם המשיך שיהי' בחי' דרך הוי' וכנ"ל וזהו הדעה שאמר אשר ויטע אשל שכתוב באברהם הוא (כמה) [כמו] אשל ברמה דקאי על סנהדרין וכי הכל ענין אחד כנ"ל. וזהו"ע מ"ש אשל ברמה כי הנה כתי' רמה קרני כו' וארז"ל רמה קרני ולא רמה פכי כי שאול שנמשח בפך לא נמשך מלכותו אבל דוד שנמשח בקרן נמשך מלכותו, כי פך הוא של שמן שמן הוא בחי' חכ' כי המלוכה של שאול הי' עפ"י חכ' שהי' בחיר ה' משכמו ומעלה גבוה מכל עם פי' שכמו הוא המדות שהמדות שלו הם למעלה מבחי' חכמה של אחרים, אבל עכ"פ הי' שכ' ע"פ חכ' ולכן לא נמשך מלכותו, שאול

באחת ועלתה לו, שגרם לו החטא (כי ע"פ חכמה גורם חטא ועון ונעשה פגם * אבל דוד בשתים ולא עלתה לו כי דוד הוא למעלה מבחי' חכ' הגם שדוד הוא בחי' מל' אך ידוע שנעוץ סופן בתחלתן ששרש המל' הוא למעלה מעלה מבחי' חכ', ולכן נמשך מלכותו שלא גרם לו החטא, וזהו רמה קרני וכמ"ש ואתה מרום לעולם מרום הוא בחי' עתיקא והוא בחי' אני הוי' לא שניתי, וזהו אשל ברמה שבחי' האשל מגיע לבחי' רמה, שהוא בחי' רמה קרני שלמעלה מבחי' חכ' וקאי על סנהדרין ששרש הסנהדרין הוא מבחי' רמה מבחי' עתיקא כנ"ל, ואברהם המשיך ג"כ מבחי' הזאת כנ"ל, ולכן ויטע אשל בבאר שבע הוא בחי' סנהדרין פי' שהמשיך בבחי' מל' הגילוי מבחי' אשל שהוא ברמה. והנה הדעה שסובר שאשל הוא פרדס הענין שאברהם המשיך מבחי' ע"ס דאצי' לבחי' מל' מקור דבי"ע, אבל הדעה שסובר שאשל הוא סנהדרין הענין הוא שהמשיך מבחי' עתיקא שלמעלה גם מבחי' חכ' לבחי' מל' שנק' באר שבע. וענין אשל אותיות שאל הוא כמ"ש כי שאל נא לימים ראשונים כו' פי' ימים ראשונים הם ז' מדות דאצי' והם ז' ימי בראשית כו' יומין הראשוני' שהן ז' ימ"ב (האורות) [האירו] ז' מדות עליונות דאצי' כידוע שהעולם נברא ע"י (אופן) [אור] גבוה וכמארז"ל אור שנברא ביום הראשון הי' אדה"ר מביט מסוף העולם ועד סופו. ופי' כי שאל נא לימים ראשונים הענין הוא כי במדות עליונות דאצי' יכול להיות השאלה וההשגה כמ"ש מי ברא, אבל בבחי' ג"ר חכמתו ובינתו ודעתו הן למעלה מהשאלה וההשגה וע"ז נאמר במכוסה ממך אל תחקור, וזהו שאשל אותיות שאל שע"י האשל שהוא מגיע לבחי' רמה שהוא בחי' כי לא אדם הוא נמשך שיהי' גילוי בחי' הימים ראשונים למטה גם היום, וזהו כי שאל נא לימים ראשונים כו', והו"ע בחי' אשל. ועתה יש להבין פי' הפסוק כי האדם הוא עץ השדה ופי' בזהר שהסמיכו של השדה הוא על האדם העליון. והענין כי השדה שהוא בחי' מל' מקור עולמות דבי"ע בע"ג ונבראי' מאין ליש, ובחי' אדם העליון שעל הכסא הוא בחי' עץ השדה עץ הוא לשון עצה והאדם העליון הוא העצה של בחי' השדה שהוא בחי' מל' כו'. וביאור ענין העצה הנ"ל הוא כמ"ש היש בה עץ אם אין ואיתא בזהר שהוא ענין אחד עם השאלה היש הוי' בקרבנו אם אין, ולכאורה תמוה איך אחר כל האותות ומופתים וגילוי אלקות שהי' ביצי"מ ובקי"ס אמרו אם אין, אך הפי' הוא כמו שאמר יעקב אע"ה אכן יש הוי' במקום הזה ואנכי לא ידעתי שג"כ אינו מובן הלא מכה"כ ולית אתר פנוי מיני' ומהו יש הוי' במקום הזה דוקא. אך הענין הוא כי חיות אלקות המחי' ומהווה העולמות מאין ליש הוא מבחי' מל' כמ"ש מלכותך מלכות כ"ע שבחי' מל' הוא רק שם והארה בעלמא מאא"ס ב"ה ולכן נק' הבריאה יש מאין ודבר נפרד כי על בחי' וגילוי שם והארה בעלמא יכולים העולמות להעלים ולהסתיר האור מאוא"ס ב"ה, ולכן הגם שמכה"כ לית אתר פנוי מיני' אבל הוא בבחי' העלם והסתר אוא"ס שנבראו העולמות ליש ודבר נפרד אבל בבהמ"ק מה נורא המקום הזה וזה שער השמים ושם מאיר בגילוי בחי' הוי'

פגם: אולי כאן צ"ל הסוף מוסגר.

יש הוי' במקום הזה בחי' גילוי שם הוי' בלי העלם והסתר דשם האלקים המכסה ומסתיר על שם הוי', וזהו אכן יש הוי' במקום הזה שהוא למעלה מבחי' הבריאה שנק' יש מאין. ועד"ז יובן השאלה היש הוי' בקרבנו אם אין פי' אם הנהגת וגילוי ההשפעה לישראל ביצי"מ ואחר יצי"מ נמשך משם הוי' עצמו אם אין פי' מבחי' מלכותך מכ"ע שנק' אין ושם והארה בעלמא מאוא"ס ב"ה. וכמו"כ צוה משרע"ה לראות היש בה עץ אם אין פי' אם שורש ומקור השפעת אלקות שבא"י נמשך מבחי' עץ אילנא (בחיי) [דחיי] כי האדם עץ השדה שהוא בחי' כמראה אדם הוא מראה כבוד הוי' אם אין שהשפעת אלקות שבא"י נמשך רק מבחי' מל' שנק' אין והארה מאוא"ס ב"ה. וזהו כי האדם עץ השדה הוא בחי' אדם העליון דאצי' שהוא בחי' ז"א דאצי' הוא עץ של השדה, שהעצה הוא איך להמשיך גילוי אלקות בעולמות בע"ג דבי"ע שנק' שדה שיהי' הגילוי בבי"ע כמו באצי', והעצה הוא ע"י בחי' אדם העליון, והיינו ע"י תומ"צ שנק' בחי' אדם רמ"ח פקודין רמ"ח אברים דמלכא, וכמ"ש במ"א שהעצות נמשך מבחי' גבוה עצות מרחוק וקאי על בחי' ח"ע כמ"ש אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני ואורייתא מח"ע נפקת לכן ע"י התומ"צ הוא בחי' העצה איך שיומשך הגילוי בהשדה הנ"ל, וכמו עד"מ העצה בגשמיות שצריך הרב לעשות עצות בנפשו איך ומה להשפיע לתלמידו ומה נצרך לצמצם ולהעלים שלא להשפיע לו דבר (שיוכל) [שלא יוכל] התלמיד להבין לפ"ע שכלו, והוא ענין הרשת שהי' במזבח כמו כברה ונפה שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת שהוא ענין העצות מה להשפיע ומה לצמצם שלא להשפיע, וזהו"ע כי האדם עץ השדה. עוד שם במד"ר כשנתן הקב"ה את הארץ לאברהם נתנה לו כמו שהוא שנאמר קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כו' כי לך אתננה כו' עמד אברהם והשביחה שנאמר ויטע אשל בבאר שבע ועמד יצחק והשביחה שנאמר ויזרע יצחק בארץ ההיא כו', פי' עץ כמו שהוא הוא בחי' מל', והנה ג"ע ועוה"ב נק' ארץ כמארז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ כו', והנה בג"ע כתיב ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה ענין העבודה שבג"ע הוא להמשיך תוס' וריבוי אור שלמעלה מצד ג"ע עצמו כי ג"ע מצד עצמו הוא רק בחי' זיו והארה נשמות יושבין ונהנין מזיו השכינה התגלות זיו השכינה, אבל העבודה הוא להמשיך תוס' וריבוי אור מאוא"ס ב"ה בבחי' ג"ע והוא ע"י תומ"צ לעבדה רמ"ח מ"ע ולשמרה זו שס"ה ל"ת, וזהו ג"כ ענין אברהם שהשביח את הארץ בנטיעת האשל, כי ארץ הוא בחי' מל' מקור דבי"ע מל' מכ"ע שהוא רק זיו והארה בעלמא אבל אאע"ה השביח את הארץ פי' שהמשיך גילוי א"ס באצי' בבחי' מל' מקור דבי"ע שנק' ארץ, והוא ע"י ויטע אשל בבאר שבע, שבחי' אשל הוא בחי' כי האדם עץ השדה כו' שהמשיך מבחי' קודש העליון דאצי' בבחי' מל' שנק' באר שבע. והנה בזהר פ' ויקרא איתא דבכל יום אברהם נוטע האשל בבאר שבע. ויש להבין מהו בחי' זו בכל יום. הענין הוא כי בחי' באר שבע הוא כמארז"ל ע"פ שבע ביום הללתיך כו' שהן ז' ברכות דק"ש בשחר מברך שתים לפניה ושתים לאחריה ובירושלמי שבשחרית גופא יש שבע וכן בערבית יש שבע, והיינו בשחרית ג' פרשיות דק"ש והג' ברכות

דק״ש שחרית ושמו״ע הן שבע ביום ובלילה שאין זמן מצות ציצית ואין פ׳ ציצית בחשבון יש ד׳ ברכות דק״ש ערבית וב׳ פרשיות דק״ש ושמו״ע הן ז׳, וכמו״כ הוא ענין ויטע אשל בבאר שבע הוא ענין ק״ש וברכותיה. והענין כי קודם פ׳ שמע ישראל נאמר וזאת המצוה אשר צוה ה׳ לעשות בארץ כו׳ שמע ישראל כו׳ וידוע הקושי׳ הלא ק״ש הוא חובת הגוף ונוהג בין בארץ בין בחו״ל ומהו לעשות בארץ דוקא. אך הענין הוא דפעם כתיב בכל קראינו אליו אליו דוקא ולא למדותיו, ופעם ארז״ל הדבק במדותיו מה הוא רחום כו׳ ובספרי מפני מה ישראל צועקין ואין נענין מפני שאין יודעין לכוין בשם והלא הקריאה צ״ל דוקא אליו. אך זהו ההפרש שבין ק״ש לשמו״ע שבק״ש צ״ל הכוונה דוקא אליו ולא למדותיו למס״נ באחד, והוא בחי׳ לאשתאבא בגופא דמלכא, ועי״ז ממשיכים שיתלבש אוא״ס ב״ה בבחי׳ כמראה אדם שהוא ט״ס דאצי׳ טפ״ט הן פ״א ורת״ס הוא רמ״ג וה״ח המגדילין הן רמ״ח, וזהו״ע לעשות בארץ ואח״כ שמע ישראל כו׳ שע״י ק״ש ממשיכים תוספות אורות בבחי׳ מל׳ שנק׳ ארץ. ובזה יובן הזהר הנ״ל שבכל יום אתי אברהם לנטוע האשל בבאר שבע, כי כמו שאאע״ה עמד והשביח אותה הארץ ע״י נטיעת האשל שענינו הוא שיומשך גילוי הט״ס דאצי׳ בבחי׳ מל׳ שנק׳ באר שבע, כמו״כ יש בחי׳ זו בכ״י ע״י מצות ק״ש וברכותי׳ שהן שבע כו׳ נמשך גילוי אלקות בבחי׳ מל׳ שזהו לעשות בארץ. והנה כ״ז הוא ענין ק״ש שהכוונה אליו ולא למדותיו, ואח״כ בחי׳ שמו״ע י״ב אמצעות בקשת גילוי אלקות בעולם צ״ל לכוון בשם והיינו השפעת החכמה בחונן הדעת הוי׳ בניקוד פתח כו׳, וכל שם הוא כוונה אחרת. אך מקודם צ״ל בחי׳ ק״ש בחי׳ ביטול במהו״ע ית׳ אליו כו׳, והו״ע נטיעת האשל בבאר שבע ק״ש וברכותי׳ ואח״כ כתיב ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם הוא בחי׳ שמו״ע לכוון בשם בחי׳ גילוי אלקות למטה בעולם כו׳.

א) **ויטע** אשל. פרדס או פונדק. אכילה שתיה לויה. רבות וירא ס״פ נ״ד. גמרא סוטה ד״י סע״א. ענין ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם, הנה בפי׳ ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם תרגום אונקלוס אלהא דעלמא, אם כן מפרש עולם על השמים והארץ וא״כ זה כמ״ש בפ׳ חיי ואשביעך בה׳ אלקי השמים ואלקי הארץ, אך המפרשים דעולם הוא זמן כן פירשו ברוב המקומות לכן פי׳ הרמב״ן אל עולם שמנהיג בכחו הזמן. עוד כ׳ בשם המ״נ דפי׳ אל עולם רומז לקדמות האל כי הידוע היותו קודם לזמן. ועיין במ״נ ח״ב פי״ב וח״ג פכ״ט. וכן פי׳ הבחיי אל עולם ר״ל הבורא שהוא הקדמון שאר הוויתו ואלהותו קודם העולם והוא שאמר אל עולם כלומר שקדם לעולם עכ״ל. ואפ״ל פי׳ אל עולם ע״ד אני ראשון ואני אחרון וכ״כ ושנותיך לא יתמו אף שאינו בגדר זמן דברה תורה כלשון בנ״א, כן י״ל פי׳ אל עולם שמורה על נצחיות

האל ועל קדמותו ע״ד מ״ש מעונה אלקי קדם בפ׳ הברכה ופרש״י שקדם לכל וכך פי׳ אל עולם כענין לפני לא נוצר אל בישעי׳ סי׳ מ״ד וע״ש בת״י ובהראב״ע ובהרד״ק דפירשו שזה מבואר שהוא קדמון כמ״כ פי׳ אל עולם. עוי״ל כי אל עולם נק׳ הבורא ית׳ אחר התלבשותו בע״ס שעי״ז יהי׳ לאנהגא בהון עלמין וז״ס אל אלקים ה׳ דבר ויקרא ארץ, ובבחי׳ זו נעשה שרש הזמן ונק׳ ימי עולם. עוד נ׳ פי׳ אל עולם היינו ע״ד הנז׳ בסש״ב ח״ב פ״ב שצ״ל תמיד המשכות החיות להוות מאין ליש במכש״כ בקי״ס כו׳, ולכן יחוד חו״ב שהם בחי׳ אין ויש הוא תדירי, וזהו אל עולם שתמיד מהווה העולם כו׳ כי אל ל׳ כח כמו את אילי הארץ גם ע״ד חסד אל כל היום גם פי׳ אל נהירו דחכמה מעשר מאותיות יש שהוא חו״ב קנה חכמה קנה בינה ב״פ קנה גימט׳ יש, ומל׳ דחו״ב חיבור אין ויש נמשך בעולם תמיד להחיותו תמיד וזהו אל עולם. ועמ״ש ע״פ ויזכור ימי עולם משה עמו בישעי׳ סי׳ ס״ג י״א, ולפמש״כ י״ל המכוון שמשה המשיך גילוי מבחי׳ הוי׳ אל עולם. ועיין בת״א פ׳ תבא* בד״ה תחת אשר לא עבדת פ״א מפרש כפי׳ התרגום אלהא דעמא ופי׳ שאין העולם ענין בפ״ע כו׳ רק הארה כו׳ לא שניתי כו׳ והיינו מ״ש בסש״ב ח״ב פ״ג והם עצמם אינם רק כמו אור וזיו כו׳ וע״ש פ״ו בפי׳ וידעת היום כו׳ ובת״א בד״ה זה יתנו ובד״ה כי ביום הזה יכפר דרוש השני פ״ב. ולפ״ז פי׳ ויקרא שם בשם י״ל ההמשכה מסוכ״ע בממכ״ע ועמ״ש בפ׳ תשא ל״ג י״ט בפי׳ וקראתי בשם הוי׳ ועמ״ש ע״פ ראה קראתי בשם, ובר״ח שער הענווה פ״א ע״פ כל אשר יקרא בשם ה׳ כו׳ לפ״ז ויקרא שם בשם להיות מה הוא רחום כו׳, והיינו ע״י ויטע אשל ר״ת אשל א׳ אכילה להיות אכלו רעים לעילא ההמשכה מא״ס בחו״ב וההמשכה מחו״ב במדות נק׳ שתו ושכרו עיין בד״ה לבבתני פ״ב ג״ד מענין ב׳ המשכות אלו ובד״ה אני ישנה פ״ב בפי׳ רעיתי פרנסתי ובד״ה ראשי המטות פ״ג מענין בלחמי ומענין שתיה בד״ה ששת ימים תאכל מצות דרוש השני פ״ב ובביאור ע״פ ותחת רגליו בסופו וסד״ה באתי לגני בענין שתיתי ייני עם חלבי אכלו רעים כו׳, נמצא אכילה המשכה מא״ס באצי׳ בחו״ב, וע״ז מורה האלף אאלפך חכמה, שתיה מחו״ב בז״א וזהו שי״ן ג׳ קוין ויש מים ויין בד״ה ושאבתם מים אח״כ לויה זהו ענין הולך בדרך להמשיך מאצי׳ בבי״ע וכנודע מענין ושמרו דרך הוי׳ כמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה מי יתנך דרך מעיר לעיר כו׳. ואפ״ל עוד ע״ד מ״ש כי הנה ה׳ יוצא ממקומו בישעי׳ כ״ו כ״א ובמיכה סי׳ א׳ ג׳ וע״ש בפרש״י ובת״י ובהרמב״ן בפי׳ החומש פ׳ וירא ע״פ ארדה נא ואראה יעו״ש ויש ירידה לטוב כמו ועמדו רגליו ביום ההוא כמ״ש באדר״ן פל״ד. עוי״ל ע״פ מ״ש לך שעי״ז ההילוך ממשיך בחי׳ והתהלכתי בתוככם כמ״ש במד״ר פ׳ בא ס״פ ט״ז משה הי׳ יושב כו׳ אבל שמואל הי׳ טורח כו׳ ולכן שינוי מקום מבטל הגזירה, וצ״ל לויה כי להמשיך בבי״ע צ״ל מקור ההמשכה מלמעלה יותר כמ״ש בד״ה משה ידבר וזהו ג״כ ע״ד אנכי ארד עמך כו׳, ועיין ברבות ויצא פס״ט ע״פ

בת״א פ׳ תבא: הכוונה ללקו״ת — ראה מכתב כ״ק אדמו״ר מהוריי״צ נ״ע, נדפס בהוספות לתו״א קמג, א.

אם יהי' אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה כו' ובד"ה בשעה שהקדימו כי כל הדרכים כו' וצ"ל הנה אנכי עמך ושמרתיך, כי ההמשכה להיות דרך הוי' צ"ל מקור ההמשכה מבחי' אנכי כו', ועיין בד"ה וזאת המצוה איך המצות צריכים שמירה ובד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו והיינו ע"י התורה וזהו ודברת בם כו' ובלכתך בדרך כו', ולמד לויה י"ל שלושים כלים דזו"נ נעשה לע"ס דבי"ע ועמ"ש ע"פ אם בחקתי תלכו וברבות נח ע"פ את האלקים התהלך כו' שצריך עזר כו', ובעבודה ג' בחי' אשל אכילה י"ל להקריב נה"ב בד"ה לבבתני או תורה לכו לחמו וכמ"ש בתו"א בד"ה וארא אל אברהם, שתיה יין בינה א"נ שתיה תושבע"פ וכן התפלה שפכי כמים לבך כו' הוי כל צמא לכו למים, לויה ושמרו דרך כו' מדומ"ע כו', ועי"ז ממשיך אשל הנ"ל בבאר שבע שהוא המ' מקור דבי"ע.

קיצור. ענין אל עולם שהעולם בטל וענין ויקרא שם בשם, וענין אשל ר"ת אכילה שתיה לויה היינו אכלו רעים חו"ב שתו ושכרו דודים זו"נ לויה ושמרו דרך הוי' להמשיך מאצי' בבי"ע, ובאדם אכילה שתיה תורה ותפלה ולויה דרך מצות.

וזהו ג"כ* (ע"ד) ענין לויה ע"ד וילך איש מבית לוי הם חו"ב תרין ריעין בזהר ח"ב פ' שמות דף י"א, וממשיך יחוד זה במלכות וזהו ויקח את בת לוי וזהו הפעם ילוה אישי אלי כמ"ש בת"א בד"ה יהודה אתה, וזהו אכילה שתיה דוקא לויה הנ"ל כמ"ש ע"פ את קרבני לחמי לאשי שמתחלה צ"ל לחמי כו', וע"י לויה זו מבחי' בת לוי תרין ריעין יומשך לע"ל בחי' ביום ההוא יהיה היינו ב"פ י"ה כמ"ש לקמן סעי' ג' ר"ל שגם זו"נ יהי' תרין ריעין כמו חו"ב כו', וזשארז"ל בפרק הבע"י דס"ב סע"ב חייב אדם לפקוד את אשתו בשעה שהוא יוצא לדרך, ועיין זח"א פ' בראשית דמ"ט סע"ב וד"נ סע"א שעי"ז ממשיך צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו. עוי"ל ענין אכילה ושתיה לויה ע"פ מ"ש בקהלת סי' ח' ושבחתי אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כ"א לאכול ולשתות ולשמוח והוא ילונו בעמלו וגו', ויש בפסוק זה כ"ו תיבין כמו בפסוק ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך וגו' הרומז לשם הוי' גימט' כ"ו וכן כ"ו כל"ת, וארז"ל דפי' לאכול ולשתות היינו תורה ומע"ט ואיך נק' התורה אכילה עיין בלק"ת פ' מטות בד"ה ראשי המטות בפי' לכו לחמו בלחמי, ומה שמעשים טובים נק' שתיה י"ל עפמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן שהתורה הוא אברים הפנימיים והמצות הם אברים החיצונים, ובד"ה בשעה שהקדימו פי' כי המצות הם רמ"ח אברים והתורה הוא הדם הוא הנפש וזהו וזאת התורה אדם א' דם ובסד"ה ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר פי' ענין אכילה ושתיה שהמאכל נעשה דם ואכל ולא שתה אכילתו דם וע"י השתיה מתרכך המאכל ומתערב הדם בחלקי המים ומתפשט לכל האברים. והנה אכילה הוא בחו"ב אכלו רעים, והענין כי התורה הוא

וזהו ג"כ: קטע זה נמצא בסוף המאמר ונרשם עליו: שייך לעיל לתחלת הדרוש. ואולי שייך כאן אחר סעי' א.

בחו״ב אלפים שנה אאלפך חו״ב, ושיומשך התורה מחכמה לבינה צ״ל ע״י המשכה מהכתר כמ״ש בת״א בד״ה לך לך, וזהו ענין אכלו רעים חיבור חו״ב וזהו ע״י לכו לחמו בלחמי, אך השתי׳ להמשיך מהחו״ב במדות, וזה צ״ל המשכה ב׳ עמ״ש סד״ה וישב יעקב ובד״ה לבבתני אחותי כלה וזהו ע״י המצות רמ״ח אברים וכמ״ש באג״ה סד״ה ויעש דוד שם שע״י העשיה ממשיכים למטה יותר ועמ״ש מזה בלק״ת ר״פ שלח וסד״ה טובה הארץ מאד מאד. וזהו אשר אין טוב לאדם כ״א לאכול ולשתות וזהו כ״ו תיבות שבפסוק אכלו רעים י״ה שתו ושכרו דודים ו״ה. ופי׳ השמחה זהו היחוד הנמשך אחר האכילה ושתי׳ ונק׳ ילונו ל׳ לוי וחיבור כנ״ל וכנ״י נק׳ שמחה וכמ״ש רני ושמחי בת ציון והיינו ע״י כי הנני בא כו׳, וי״ל והוא ילונו פי׳ והוא ע״ד והוא רחום יכפר עון הוא דא עתיקא כו׳ וכמ״ש ע״פ הוא יושב פתח האהל ע״י כחום היום דתב דרגא לדרגא זהר ר״פ וירא. וזהו ויטע אשל שע״י ג׳ בחי׳ הנ״ל אכילה שתיה תומע״ט לויה הוא תפלה חיבור הנפש בשרשה סולם מוצב עי״ז נוטע אשל למעלה הוא בחי׳ ובריח התיכון כו׳ וגם והוא ילונו כי ועבד הלוי הוא שעבודת הלוים להמשיך בחי׳ הוא היינו הוי׳ הוא האלקים וממילא נמשך והוא ילונו ע״ד ילוה אישי אלי וכנ״ל בענין כי ה׳ אלקיך מתהלך בקרב מחניך.

ב) **ומ״ד** אשל פרדס, עמ״ש ע״פ אחרי ה׳ אלקיכם תלכו מה הוא ויטע ה׳ אלקים גן כו׳ אף אתם כו׳ ונטעתם כו׳ מעצי הלבנון עצי הוי׳, ונק׳ נטיעה שאין ערך הגרעין לגבי הפרי ולא כמו בתבואה כו׳ ע״ש, ובדרוש ענין פרה כי האדם עץ השדה בד״ה ביום השמע״צ. גם אשל מזה נמשך והבריח התיכון עיין רבות פ׳ ויגש ועץ החיים בתוך הגן, ועמ״ש ע״פ ועץ השדה יתן פריו בד״ה אם בחוקתי, אברהם נטע האשל בבאר שבע י״ל המשכת אברהם רק באצי׳ והיינו באר שבע כו׳ אבל עכשיו שניתנה תורה ונטעתם כו׳ גם בבי״ע. או י״ל נטיעת האשל בבאר שבע בינה שם שורש האילן ויסודו כי ברוחניו׳ היסוד למעלה וזהו היש בה עץ אם אין.

קיצור. מ״ד אשל פרדס ע״ד ויטע ה׳ אלקים גן כי האדם ז״א נק׳ עץ השדה, והבריח התיכון, ועץ החיים בתוך הגן, וזהו עץ השדה ז״א יתן פריו נשמות גבוהות ונטיעת האשל בבאר שבע היינו להמשיכו במ׳ מקור דבי״ע א״נ באר שבע בינה שורש העץ ויסודו.

ג) **והצמיחה** ויקרא שם בשם ה׳ ביום ההוא יהי׳ הוי׳ אחד וזהו ה׳ אל עולם וכמ״ש לע״ל והי׳ ה׳ למלך כו׳ ביום ההוא יהי׳ כו׳ פי׳ כי עכשיו אין השם שלם ולע״ל השם שלם המשכת י״ה בו״ה, וזהו ענין כימי השמים על הארץ כי ר״ת ישמחו השמים הוא י״ה ור״ת ותגל הארץ הוא ו״ה וא״כ חיבור י״ה עם ו״ה זהו כימי השמים על הארץ, ועמ״ש ע״פ הללויה פ״ג שבחי׳ י״ה זהו ענין ממעמקים קראתיך עומק למעלה מעומק כמו ההמשכה מהתהום ע״י גיד דק זהו ענין היוד כו׳, ועכשיו פרסא מפסיק בין חו״ב לזו״נ מבטן מי יצא הקרח כו׳ אבל שיהי׳ חיבור מי ברא אלה והי׳ מספר אשר לא יספר זהו חיבור י״ה בו״ה גם זהו המשכת סוכ״ע בממכ״ע

כי י"ה עלמין סתימין ו"ה עלמין דאתגלין, ע' ד"ה ועשית ציץ גבי כס י"ה וסד"ה אשירה להוי' בענין עזי וזמרת י"ה ובד"ה וירא ישראל בפי' עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא ומ"ש בד"ה ראה אנכי נותן פי' יהא שמיה רבא, וזהו ענין ביום ההוא יהיה ב"פ י"ה, כי ע"י י' שנמשך דרך ששה מדות יש יניקה, ועוד ושזהו ע"ד ונהר יוצא ומשם יפרד אבל ו"ה ומעין יצא כו', גם כמו מחשבה נמשך מהשכל ממש ודבוקה עמו ע' זח"א חיי קכ"ג א' גבי עשרים שנה משא"כ הדבור שמקבל ע"י המדות והקול וזהו ענין הוא"ו כו' ווי העמודים נו"ה, ועמ"ש ע"פ ומלכי צדק מלך שלם ושם שגם בנפש יומשך הגילוי שבמוחין ג"כ במדות, ומזה יומשך ושמו אחד שיהי' נקרא כמו שנכתב מה שעכשיו אין גילוי בחי' זו רק במקדש, וזהו ויקרא שם בשם ה', ולקח שני עצים כו' וקרב כו' אחד אל אחד, וכ"ז ע"י ויטע אשל והי' כעץ שתול כו', ושרשיו מרובים מעשה כי עץ חכמה, והשורש כתב בחי' אין וזהו היש בה עץ אם אין, בלק"ת פ' שלח סד"ה אני דפ' ציצית, ומעשה זהו אין ביטול היש לאין לכן זהו שורש של העץ, וכ' במד"ש כי בעץ גשמי השורש למטה אבל באדם השורש בראש שקשור במקור ושרשו בחי' מזליה ועיין בסש"ב פל"ה בפי' החכם עיניו בראשו וס"פ נ"ג, ובהרמ"ז בלק קפ"ז בראשו אור המקיף של הנשמה, וזהו השורש של העץ, וא"כ ויטע אשל ע"י שמעשיו מרובים כו', וגם התורה נק' כמיא דאשקי לאילנא כי גדול תלמוד שמביא לידי מעשה.

קיצור. והצמיחה מנטיעת האשל היינו ויקרא שם בשם שיהי' הוי' אחד ושמו אחד, ופי' הוי' אחד י"ל ע"ד שיהי' השם שלם גילוי י"ה בו"ה, ומזה נמשך ושמו אחד נקרא כמו שנכתב, וענין ויטע אשל ע"ד ששרשיו מרובין, היינו שמעשיו מרובין ביטול היש לאין ושורש העץ הוא אין וכמ"ש היש בה עץ אם אין זח"ג שלח קנ"ח.

ד) **(בד"ה** ראה אנכי פ"ג *) אך ארז"ל שעכשיו אין השם שלם שאותיות ו"ה מפורדים מאותיות י"ה מחמת ונרגן מפריד אלוף כו' לתאוה יבקש נפרד ולא יוכל להיות בו גילוי הוי' אחד ושמו אחד וכמ"ש בזח"ג די"ו ע"ב שמפריד היחוד העליון וכ"כ בפ' אחרי דף ע"ד א' והוא הפך ענין ויטע אשל בבאר שבע. ובשע"ת להרר"י סוף שער שלישי סי' רל"א פי' ענין נרגן פי' הנרגן הוא האיש אשר דרכו וחוקו להתאונן ולהתרעם וימצא תביעות על חבירו תמיד כו' ונק' כפוי טובה. והנה בחטא דור המדבר בעון המרגלים נאמר ג"כ ותרגנו באהליכם בפ' דברים א' כ"ז, ולכאורה מה שייך ענין זה לנרגן. אך הענין כי הנרגן כפוי טובה, גם מחשבה לרעה והיינו כמ"ש ברבות ס"פ שלח הקב"ה אומר אהבתי אתכם והם אומרים בשנאת ה' אותנו כו'. והיינו כי ענין שדה של שקיא ושל בעל המבואר שם במדרש זהו ב' המשכות הא' המשכה החיצוניות להחיות העולמות וזהו ענין של שקיא שמשקה תמיד וכענין הנילוס והוא בחי' ומשם יפרד כו' שם הא' פישון כו' ועז"נ טוב ה' לכל

---

*) (בד"ה ראה אנכי פ"ג): לקו"ת ראה יח, ג.

ע׳ ספ״ד דסנהדרין דל״ט ע״פ ר״א רמי כו׳, אך טוב ה׳ לקוויו זהו ההמשכה הפנימי׳ ונקרא של בעל מיטרא בעלא דארעא, וזהו ויבא כגשם לנו כו׳, וזהו ונתתי גשמיכם בעתם כו׳ שלשה דברים ניתנו מתנה כו׳ כי כאשר ירד הגשם והשלג כו׳ כן דברי כו׳, וזהו מעלת א״י שנאמר בה הנותן מטר ע״פ ארץ ולא ע״י שליח כו׳, והם כפויי טובה בבחי׳ טוב ה׳ לקוויו ובחרו יותר בהמשכה חיצוני׳ גשמי׳ ולכן אמרו בשנאת ה׳ כו׳ והפכו הענין מההפך אל ההפך, והוא ע״ד זכרנו את הדגה כו׳ חנם בלא מצות, ע״כ נק׳ זה נרגן ותרגנו באהליכם, ובפ״ו דשבועות דמ״ז ע״ב ותרגנו תרתם וגיניתם אהלו של מקום כו׳, וזהו ענין בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה דוגמת מצרים שהיא רוה שהנילוס משקה כו׳ והוא מים תחתונים כו׳ ולכן מפריד אלוף משא״כ בחי׳ הצמאה ה״ע צמאה לך נפשי כו׳, ועמ״ש מזה בד״ה והי׳ מספר בנ״י, וזהו נרגן מפריד אלוף, כי אלוף ענין גילוי אחד וה״ע למודי הוי׳ אלף בינה וזהו ענין אמת ואמונה שמקבל האמת ומודה ע״ז והנרגן הפך ההודאה על האמת ונק׳ איש תהפוכות שמהפך הדבר ואומר שהיש הוא נפרד וזהו מפריד כו׳ הפך האמונה ונק׳ בנים לא אמון בם, ולכן ואהבת לרעך כמוך כלל התורה כי זהו הפך בחי׳ נרגן כו׳ כנ״ל, והנרגן ממשיך עה״ד כי לא עץ מאכל הוא הפך אכילה שתיה לויה ס״פ שופטים אילן סרק כו׳ קלא אילן, וצריך תשו׳ ממעל לעצים באתרי׳ לאו אורחיה למיכל כמו לע״ל הגוף יחי׳ מזיו כי יהי׳ עצו כפריו כן באתרי׳ הכלים דע״ס דע״י הם כמו האורות לכן א״צ לאכילה כו׳ וזהו ענין התשובה תענית ע״ד עוה״ב כו׳. ענין מעשיו מרובים ב׳ טעמי׳ כי מלאכים בקשו התורה והשיבום כלום יצה״ר שא״א ליקח הפרי בלתי ע״י שבירת הקליפה ועיקר שבירת הקליפה ע״י מעשה אתכפיא אף עשיתיו מרבה בחי׳ רביעית, ב׳ דוגמת תהו האורות מרובים והכלים מועטים וזהו חכמתו מרובה ע״ד איש חכם בעיניו, אבל בתיקון הכלים מרובים, וזהו שמעשיו מרובים בד״ה ושנתם לבניך* מעשה גדול שההמשכה מאוא״ס זהו ע״י מעשה ומ״מ התלבשות האור הנמשך הוא בחכמה תלמוד גדול וע״כ י״ל צ״ל מעשיו מרובים מחכמתו להמשיך אור א״ס בחכמה ואזי דוקא חכמתו מתקיימת, וזהו לך ה׳ הנצח בד״ה אלה מסעי שלא נדפס*. ענין תקעו בשופר של איל, והנה איל אחר שנאחז בבחי׳ אחר ועי״ז בסבך מחורש לחורש יכרסמנה חזיר מיער, ויחשוף יערות ושרשן מעה״ד אילני סרק כי לא עץ מאכל הוא כי ביום אכלך, אך בקרניו שופר דוגמת העקידה מס״ב הוא ממעל לעצים, פי׳ בחיי מכוון כנגד כסה״כ ע״ד שרפים ממעל לו, והיינו כי למעלה מאשל אכילה שתיה, והיינו שהגוף יזדכך עד שיהי׳ ניזון מבחי׳ שהנפש ניזון וכמו בהר סיני לא אכל בד״ה והי׳ מספר בנ״י, כמ״ש בלק״ת פ׳ שלח בד״ה אני כו׳ וזהו מעלת מעשיו מרובים שהמעשה שרשו באין ובנטיעה וזריעה אחר שנרקב הזריעה ונעשה אין אזי דוקא שורה עליו כח הצומח ועי״ז שרשיו מרובים שזהו סימן שנשרש ונמשך עליו כח הצומח הטוב והיינו ע״י שנעשה תחלה

בד״ה ושננתם לבניך: אוה״ת פ׳ ואתחנן.
בד״ה אלה מסעי שלא נדפס: ראה באוה״ת פ׳ מסעי ע׳ א׳שסו.

אין וע"י מס"נ נכלל באין ממש בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון פי' הרוח תשוב תשובה לבחי' אין עד יעבור עמך הוי' אין מזל, וכיון שהוא ממעל לעה"ח ועה"ד ממעל לו, לכן עי"ז ניתקן האשל מה שפגם, גם המצות עצי הוי' עצה איך שיומשך גילוי שם הוי' אבל התשובה הוא לפני הוי' תטהרו למעלה משם הוי', ונקרא אלף לפי שהוא אמיתי וראשון ובו הכל תלוי כו' ע"ש שהוא מקור בריח התיכון. ולכן א"ש שהאלף מורה על אכילה כי המשכת והשפעת הכתר לחו"ב נק' אכילה כמ"ש אכלו רעים שהם חו"ב, והשי"ן רומז לשתיה כי השין הוא חג"ת ושיומשך מהבינה לחג"ת נק' שתיה כמ"ש בלק"ת ששת ימים תאכל מצות דרוש השני פ"ב ועיין בת"א פ' משפטים בד"ה ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו מבואר אכילה חכמה ושתיה בינה ושהוא בעבודה תורה ותפלה, ועיין עוד מענין אכילה בת"א בד"ה וארא אל אברהם ובלק"ת פ' שלח בד"ה ענין הנסכים ובד"ה לבבתני, והלמד מורה ללויה בד"ה מי יתנך בלק"ת בשה"ש ענין ולא דרכיכם דרכי דרך הוי' ההמשכה לבי"ע ע"י מדו"מ של התומ"צ, וזהו ענין למ"ד מעלות דמל' הנ"ל, וצריך להיות ליוי וחיבור מז"א למל' כי האיש דרכו לכבש וכן בענין ותתן טרף שמל' שיורד לברר מ"מ הוא ע"י כח החכמה כי בחכמה אתברירו, ועוד כמ"ש כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך פ' תצא כ"ג ט"ו וארז"ל במד"ר קדושים תהיו פכ"ד להצילך להיות צל על ראשך. ובענין צדק לפניו יהלך עיי' זח"א ס"פ בראשית ובפ' אחרי דף ע"ה א' יו"ד מענין ליווי ברבות פ' בשלח פ"כ קל"ז א' ע"פ בשלח פרעה אין שילוח האמור כאן אלא לויה שנאמר ואברהם הולך עמם לשלחם ועמ"ש מענין בשלח פרעה בת"א ע"פ בשלח פרעה שפרעה הי' משלח פארות וענפים כו' כך עד"ז ענין הלויה שעי"ז גורם לו ההילוך שנותן בו כח ועוז לשיוכל להיות בחי' מהלך כו', ושם פכ"ה הוא ליוה אותם שנאמר ואברהם הולך עמם לשלחם והקב"ה פרע לו בעצמו שנאמר וה' הולך לפניהם יומם כו', ופי' בת"א פ' בשלח על פסוק זה דק"ח ע"ב* שהמל' עולה מן הגלות מבי"ע לאצי' עי"ז נשמות ישראל עולים אחריה וכמ"ש ברבות פ' נח ע"פ את האלקים התהלך נח, ועיין בד"ה ועתה יגדל נא שזה שיהי' בחי' מהלכים נמשך ע"י המצות כמ"ש אם בחקתי תלכו, אך להבין למעלה בחי' זו צ"ל כי זה שיהי' שנמשך אצי' להתלבש בבי"ע צריך לזה מקור מלמעלה וכמ"ש סד"ה ועשית בגדי קדש בפי' בא"י אלקינו מלך העולם שכדי שיומשך בחי' גילוי מלכותו ית' בבי"ע צ"ל המשכה מלמעלה מעלה וכ"כ סד"ה שובה ישראל עד ספ"ד, ואפ"ל כי הליוי המשכת א"מ לג' עולמות בי"ע כנז' בד"ה ועתה יגדל נא בפי' אדון עוזינו צור משגבינו מגן ישענו משגב בעדינו וזהו ג"כ ענין ג"פ קדוש ג' מקיפים עיין בד"ה שבת שבתון ובד"ה וישלח יהושע מן השטים, וא"כ ג' מקיפי' הנ"ל שהם המשכה הארה סוכ"ע נותן כח ועוז בשלושים כלים דזו"נ היורדים להיות א"פ שהוא ממכ"ע, גם ע"ד מ"ש בביאור משה ידבר שלהיות נמשך בג' עולמות בי"ע הוא ע"י תיקון הראשון מי"ג ת"ד כי המגביהי לשבת המשפילי כו'.

דק"ח ע"ב: בהוצאת קה"ת תשט"ו: סה, ג.

קיצור. א׳ כח״ב ש׳ חג״ת ל׳ נה״י או שלשים מעלות, לכן א׳ אכילה אכלו רעים ש׳ שתיה כו׳ שתו ושכרו דודים ל׳ לויה והיינו ג׳ מקיפי׳ דבי״ע המלוים לא״פ.

שטה* רק, יעקב, והיינו שאברהם המשיך רק באצילות שהוא בחי׳ באר שבע מ׳ דאצילות אבל שיומשך עד עשיה שזהו עד הקצה התחתונה זהו ע״י יעקב כי ויקם עדות ביעקב שיעקב יו״ד עקב ועמ״ש בד״ה וישב יעקב ובד״ה ונתתי לך מהלכים. שטה למטה, רב, ועמ״ש לקמן אות וא״ו שזהו ענין המדרש פ׳ קדושים פכ״ה לא תתעסקו אלא במטע תחלה כו׳ כי ויטע ה׳ אלקים גן כו׳ שם מלא כו׳ ע״ש.

וירא כ״ב א׳

ויהי אחר הדברים. ספ״י דסנהדרין דפ״ט ע״ב אחר דבריו של שטן כו׳. פ״ד דמגילה דל״א ע״א. רבות סדר נח פל״ב ל״ד ד׳, וירא פרשה נ״ה. ויאמר הנני בפ׳ ואתחנן רפ״ח ד׳, שה״ש ס״פ דודי לי ואני לו י״ט א׳, בקהלת ק״ה ג׳ בפסוק באשר דבר מלך שלטון, זח״א וירא קי״ו ע״א במ״ה סה״מ עח״א, תולדות ק״מ סע״א. ח״ב בא ל״ד רע״א, תצוה קפ״א ע״ב ובמק״מ. ח״ג ויקרא די״ח סע״א ובהרמ״ז שם.

וירא כ״ב י״ב

ויקרא אליו מלאך ה׳, עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה.

א) **בהרמ״א** מה שהוא עתה ידעתי מתחלה ושמא תאמר למה ניסיתיך הלא הוא למען תוסיף בכשרון ע״י בואך לידי נסיון כו׳, אך מה שלא חשכת את בנך את יחידך ממני היה לך כו׳ או יהי׳ הפי׳ ידעתי לשון רחמים כמו וידע אלקים עכ״ל. והאריך עוד.

ב) **בחיי** פ׳ וירא ע״פ והאלקים נסה וז״ל וזהו שאמר עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה וידוע הידיעה בש״י בכל זמן אבל פי׳ הדבר ידוע מעתה שיצא מהכח אל הפועל עכ״ל. וכ״כ בפ׳ בשלח דפ״ג ע״א ע״פ פן ינחם

שטה: מכאן עד סיום המאמר נמצא בהכ״י אחר הקיצור, וצ״ע מקומו.

העם וז"ל וזהו שאמר לו הש"י כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה באורו הדבר נודע לכל מעתה כי ירא אלקים אתה עכ"ל.

ג) **ולפע"ד** אפ"ל עפמ"ש הבחיי פ' ואתחנן ע"פ מי יתן והי' לבבם זה כו' ליראה אותי דפי' הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים כי שמים הם חו"ג דאצי' ונק' ז"א אשר מבחי' זו נמשך כל ההשפעות העולם אבל יראת שמים אינו תולה בבחי' זו כ"א בבחי' על שמים שלמעלה מבחי' שמים והוא בחי' מי יתן ע"ד מי ברא אלה מי יודע רוח בני האדם כו' מי יתן מציון היינו בחי' עתיקא סוכ"ע ועמ"ש ע"פ כי אל דעות, וא"כ הידיעה שבתחלה קודם שיצא היראה והנסיון לפועל לא הי' בבחי' שמים כ"א בבחי' עתיקא וכשיצא לפועל אז נמשך ידיעה זו גם בבחי' שמים, וזהו שכתוב כאן ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים כו' ויאמר כו' כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה מן השמים דוקא שלפי שיראת שמים אינו תולה בידי שמים כ"א בבחי' שלמעלה מעלה משמים שהרי יש מ"ד שאפי' ארץ קדמה לשמים כו' ע"כ אמר כי עתה ידעתי שנודע יראתו בשמים כו', ועמ"ש בלק"ת גבי שבועות בביאור ע"פ בשעה שהקדימו שם נת' בענין מי יתן כו' ליראה כו'.

ד) **ס"ח** סי' י"ב שורש החסידות יראת ה' כשאדם מתאווה לדבר הנאה ועוזב את יצרו מפני יראת ה' כו' פן לא יהי' תמים באהבת הבורא ית' (ג"כ עמ"ש בד"ה אלה מסעי דרוש השני מענין באהבה יש יראה כו') וכן כשבאה לידו מצוה וקשה עליו לעשותה ואינו נמנע מלעשות שכן מצינו באברהם עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה. ושם סי' י"ג יסוד היראה הוא הנסיון כי עיקר היראה ניכרת בעת הנסיון כו' עכ"ל. נ"ב ועמ"ש בלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו בענין כי מנסה כו' לדעת כו' ועמש"ל סעי' ג'. ואפ"ל כי ע"י הדעת בבחי' שמים נמשך תוס' הדעת בנפש כו'.

ה) **ס"ח** סי' קנ"ח הרי י"ח פעמים יראת כנגד י"ח מיני טריפות לומר אפילו נוטלים חייו של אדם אל ימרוד במי שממית ומחיה שאם תאבד חייך עבורו הוא יחיה אותך כו' עד יראת ה' אלמדכם זה למד סוד היראה למד גדול מכל האותיות כי לימוד היראה גדול מן הכל שנאמר מי יתן והי' לבבם זה להם ליראה כו' עכ"ל. והיינו כי הלמד הוא בחי' א' עם בחי' מי כו' כי הלמד הוא ג"כ בבינה וממנה נמשך הכתר לז"א הנק' שמים כמ"ש בע"ח ועוד כי מל"ת מקורם מבחי' למד לא יהי' לך עיין זח"ב ס"פ יתרו דצ"א ע"א ועיקר היראה בקיום מצות ל"ת.

ו) **רבות** סדר לך לך ר"פ מם, הנה עין ה' אל יראיו זה אברהם שנאמר כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה. ועמ"ש מזה בלק"ת פ' ראה סד"ה כי תשמע בקול בהקיצור אות ה' שיש לפרש שבחי' עיני ה' אל צדיקים גבוה מבחי' עין ה' אל יריאיו, והיינו כשהיראה הוא יראה תתאה כי אז מביט עליהם בעינו א' בחי' ממכ"ע ולצדיקים מביט עליהם בשתי עיניו סוכ"ע וממכ"ע ויש בחי' יראה עילאה שהיא גבוה יותר ממדריגת

צדיקים ע"ד יראו את ה' קדושיו ואז הנה עין ה' אל יראיו מבחי' דלית שמאלא בהאי עתיקא אלא הכל ימין.

ז) **סדר** וירא פמ"ט ע"פ המכסה אני מאברהם דף נ"ד ב' ד"א סוד ה' ליראיו אברהם זה ירא אלקים שנאמר עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה. ופי' סוד הוי' היינו מה שהוא ית' סתימא דכל סתימין שזהו ענין הסוד מה שהוא מוסתר ונעלם כי החיות הנמשך בעולמות נמשך רק מבחי' שם והארה בעלמא ונק' מפתחות החיצוני' אבל אור א"ס ב"ה עצמו קדוש ומובדל וליראיו נמשך ונתגלה סוד הוי' והיינו כי היראה במ' ויסוד הוא י' סוד שממשיך יחוד קובה"ו וזהו סוד הוי' ליראיו עמ"ש מזה ע"פ המכסה אני מאברהם. ועיין מענין סוד בפרדס ערך סוד ובמא"א אות ס' סי"ג, ומ"ש בת"א בד"ה חכלילי עינים מיין. ועוי"ל סוד הוי' ע"ד מ"ש לע"ל ביום ההוא יהי' הוי' אחד כו', ועמ"ש בד"ה שימני כחותם איך ע"י היראה חותם שוקע שמלמטה נמשך גילוי חותם בולט וי"ל זהו סוד הוי' ע"ד חשף ה' את זרוע קדשו כו' ולא יכנף כו'. ומכ"ז יובן ענין כי מנסה כו' לדעת ופי' אדמו"ר נ"ע שע"י הנסיון נמשך הדעת בנפש, כי זהו ממש ענין סוד הוי' ליראיו.

ח) **רבות** וירא פנ"ו דס"ג א' במקומו כי עתה ידעתי לכל שאת אוהבני, פי' המ"כ קרי ביה ידעתי היו"ד בחירק, ור"ל נודע לכל. והיינו ע"ד מ"ש לעיל ססע"י ב' בשם הבחיי פ' בשלח.

ט) **ואפ"ל** כי עתה ידעתי, פי' היחוד העליון נק' ידע כמ"ש בזח"א דמ"ו ע"פ והאדם ידע את חוה כו' שזהו ענין כי מלאה הארץ דעה את ה', והיינו ע"י כי ירא אלקים אתה ועי"ז גרם ביראתו המשכת יחוד העליון, והיינו כי יראת אלקים אף יראה תתאה מתקן את שם אלקים שיהי' כסא לגילוי אור הוי' וכמ"ש בעה"ק ח"א פכ"ה וכ"ש וק"ו יראה עילאה דאברהם כו'.

י) **רבות** פ' חיי פנ"ט דס"ה ע"ב מי יעלה בהר ה' זה אברהם שנאמר עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה.

יא) **פ'** שמות פ' א' דקי"ז ע"ד ע"פ ותיראן המיילדות את האלקים קשטו עצמן למעשה זקנן זה אברהם שהקב"ה מעיד עליו שנאמר כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה.

יב) **פ'** בהעלותך ע"פ עשה לך שתי חצוצרות, ד"א ירא ה' בני ומלך וכל מי שהוא ירא מן הקב"ה סופו ליעשות מלך ממי אתה למד מאברהם ע"י שנתירא מן הקב"ה נעשה מלך שנאמר כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה כו'. י"ל ע"ד הצמיחה של התבואה זהו ע"י שנרקב הזריעה ונעשה אין אז שורה ע"ז כח הצמיחה כו' כמ"כ בחי' מ' נעשית תחלה נקודה א' תחת היסוד שזהו ענין היראה והביטול ועי"ז נעשית אח"כ בבחי' פרצוף להיות מ', וגם כי מ' דאצי' דוקא נעשית עתיק לבריאה ומ' במקומה באצי' הוא יראה וביטול ומזה נמשך שנעשית מקור לבי"ע וגם בבחי' יראה עילאה הנה

כתר עליון אע"ג דאיהו אור צח אוכם קדם עילת העילות וזהו בחי' יראה שהכתר ירא ובטל לגבי א"ס ב"ה ע"כ נק' אוכם, וזהו בחי' העליונה שבכתר, ומזה נמשך אח"כ מה שנעשית כתר מלכות לאצי' נמצא בחי' המ' נמשך מבחי' היראה.

יג) **פ'** שלח ר"פ י"ז דרס"ח ע"ג, א"ר שמעון בן יוחאי אמר הקב"ה חייך שאני מעלה עליך שאם אמרתי לך שתשחוט את נפשך שלא היית מעכב על שמי שכן כתיב ולא חשכת את בנך הרי כבר פירש ומניין את יחידך זה נפשך שהנשמה קרוי' יחידה שנאמר הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, וכ"ה ברבות וירא פנ"ו שלא תאמר כל החלאים שחוץ לגוף אינן חלאים כו' ע"ש במ"כ בשם פירש"י והרמב"ן ואחריו הבחי' פירשו דזהו נסיון יותר מאלו אמר לו שחוט עצמך כו' יעו"ש. אפ"ל שיפרשו דזהו את יחידך כי יחידה גבוה מנפש רוח נשמה חיה כנודע, ע"כ אלו אמר לו שחוט עצמך זהו מסירת בחי' הנפש רוח כו' המלובשים בגוף אבל כיון שנאמר את יחידך כו' ה"ז יותר ממס"נ כו' שאינו רוצה בשום פרס כו'.

יד) **פ'** בלק רע"ח ג' ענין ויקרא אליו מלאך כו'. ועיין ברבות ויקרא פ"א המלאך קורא והדבור מדבר כו' ובבחיי ס"פ וירא הוא בעצמו יאמר לו כו' ע"ש.

טו) **ר"פ** מטות את ה' אלקיך תירא שתהא כאותן שנקראו יראי אלקים אברהם איוב ויוסף אברהם שנאמר עתה ידעתי כו'. ע' בקהלת רבה בפסוק לך אכול בשמחה לחמך דף ק"ו ע"ד מענין העקדה.

טז) **בר"ח** שער היראה ס"פ י"ג דמ"ג ע"ג בשם מדרש ע"פ שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל, כמה עשה אברהם אבינו לפני הקב"ה ולא נתהלל ובמה נתהלל שהי' ירא חטא שנאמר עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה עכ"ל המדרש. ופירש הר"ח בשם הר"מ כי יראת חטא הוא בבינה ע"ד וסביביו נשערה מאד שכל הקרוב קרוב יותר הוא ביראה יותר כו' וכאשר יחשוב שהוא עומד לעולם לפני השגחתו ית' כו' צריך לירא פן לא ימצא המלך העליון בו שום משגה כו' ועמ"ש במ"א בענין וסביביו נשערה כו' וע' בעה"ק ח"א פכ"ו מענין יראה פנימית זו כו' וע' בר"ח שער היראה פ"ג מדברי הר"מ הנ"ל.

וירא כ"ב י"ג

וישא אברהם, והנה איל אחר. רבות וירא פנ"ו ס"ג ב' (שהוא ס"ז ג') נדרש על שופר דר"ה ועל שופר דלעתיד, תולדות פס"ה ע"ג ג', ר"פ תזריע קפ"ג, אחרי מות ס"פ כ"א איל לעולה זה יצחק ע"ש והנה איל כו', אמור

פכ"ז קרוב לס"פ קצ"ז ג' ד"א שור או כשב או עז, כשב בזכות יצחק שנאמר והנה איל כו', פכ"ט קצ"ט ב' זכרון תרועה זה יצחק שנאמר והנה איל כו' ויעלהו לעולה. במדבר פ"ד רי"ו ג' (שהוא ט"ג) נשא פי"ג רנ"ג ד' שהוא מו"ד איל אחד כנגד יצחק שנאמר והנה איל כו', וכ"כ שם רנ"ח ד', שלח לך פי"ז רס"ח ג'. איכה ע"ב ג' בפסוק כל קרן ישראל. אסתר קכ"ו א' בפסוק וירא המן כי אין מרדכי כורע. זח"ג שמיני ל"ח א' וע"ש במק"מ ועי' זח"א ויחי רמ"א סע"א.

וירא כ"ב י"ד

ויקרא אברהם שם המקום. רפ"ח דפסחים דפ"ח ע"א לא כאברהם שקראו הר שנאמר בהר ה' יראה. פ"ט דברכות דסב"ב ע"פ ובהשחית ראה ה' וינחם בד"ה א' סי' כ"א מאי ראה בהמ"ק ראה שנאמר בהר ה' יראה. רבות וירא פנ"ו דס"ג ב' אברהם קרא אותו יראה שנאמר ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה, שם קרא אותו שלם שנאמר ומלכי צדק מלך שלם כו' הריני קורא אותו ירושלם כמו שקראו שניהם יראה שלם ירושלים, נראה כי יראה שלום היינו התחברות המל' הנק' יראה עם היסוד הנקרא שלום והוא התכללות אהוי"ר כענין וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו כמ"ש בד"ה וידעת היום. תולדות פס"ד ע"א ג' רבי סימון אמר אפילו שם חדש שעתיד הקב"ה לקרוא לירושלים היה אברהם יודע דכתיב ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה וכתיב ושם העיר מיום ה' שמה יחזקאל מ"ח וכתיב בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ה', והיינו כי עכשיו נק' ירושלים שהיא המל' עיר אלקינו שהיא מבחי' שם אלקים ולע"ל שיהי' אור הלבנה שהיא המל' כאור החמה בחי' שמש ה' א"כ יהי' שם העיר הוי' שמה כו'. זח"ב יתרו דס"ט סע"ב אל הר ה' דא אברהם דכתיב אשר יאמר היום בהר ה' יראה כו' וע"ש ובמק"מ ריש דף ע'. בבחיי ס"פ וירא ה' יראה כלומר השם יראה לדורות שתעמוד לישראל זכות העקדה כו'. פ' בא ד"פ ע"ג ע"פ וראיתי את הדם כו' רואה אני דם עקידתו של יצחק אביכם שנאמר ויקרא שם המקום ההוא ה' יראה. פ' תשא קכ"ד א'. פ' צו קל"ז ג'.

א) **פסחים** דפ"ח, לא כאברהם שקראו הר כו' אלא כיעקב שקראו בית. עיין מהרש"א הר רומז לבית ראשון ונק' שמירת ארעי אבל בית זהו קבע, ועיין מענין דירת ארעי ודירת קבע בת"א ר"פ ויגש דירת ארעי נק' כסדר השתלשלות ואפ"ל לכן נק' הר הגבהה דוגמת יוסף צומח

ע״ש משא״כ בית, ועמ״ש סד״ה כי ההרים ימושו כו׳, ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ מטות בד״ה ואשה כי תדור ושם פ״א והעירותי שם מענין שביצי״מ נאמר שירה לשון נקבה ולע״ל יהי׳ שיר זכר ועיין בזח״ב יתרו ד״ע תחלת ע״א הר לשאר עמין כו׳ בית לישראל למהוי עמה כאתתא לבעלה, ונ״ב שם בשם הרח״ו הר מ׳ ירושלים בסוד עמים הר יקראו, עיין מזה בלק״ת פ׳ חוקת סד״ה אז ישיר ישראל, בית לישראל פי׳ ציון והם יסוד ומ׳ דנוק׳ עכ״ל, ור״ל הר זהו מ׳ דנוק׳ בית יסוד דנוק׳ הנק׳ ציון. וא״כ מכ״ז מובן אשר הר זהו קודם היחוד ובית זהו היחוד כמארז״ל מימי לא קראתי לאשתי אשתי אלא לאשתי ביתי, ועיין במא״א אות ה״א סעיף* ואות בית סי״ד בית נק׳ המ׳ כשהיא פא״פ.

ב) **פ״ט** דברכות דס״ב ע״ב בדה״א סי׳ כ״א ט״ו ובהשחית ראה ה׳ וינחם, מאי ראה ר׳ יוחנן אמר בהמ״ק ראה דכתיב בהר ד׳ יראה. וי״ל ע״ד מארז״ל במשנה פ״ב דמדות שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם כי ארך אפים גימט׳ קרבן ועיין זח״א ויגש דר״ו ע״ב ע״פ כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו שע״י היחוד הנמשך ע״י הקרבן נמתקים כל הדינים. ועיין זח״ב פ׳ בשלח דנ״ג ע״א, ופ׳ ויקהל דף רי״ד א׳ כיון דחמא קוב״ה ההוא אתר אתמלי רחמים הה״ד ראה ה׳ וינחם, מהו ראה ד׳ חמא עקידת יצחק כו׳. וכ״ה בילקוט פ׳ בא ד״צ ע״ג רמז ריש וראיתי את הדם דא עקידתו של יצחק, וכ״ה בגמ׳ ברכות שם אפרו של יצחק ראה, י״ל כי עקידתו של יצחק גורם למעלה שמדה״ר תכבוש את מדה״ד וכמו שאנו אומרים במוסף דר״ה בחתימת זכרונות ותראה לפניך עקדה שעקד אברהם את יצחק בנו כו׳ כן יכבשו רחמיך את כעסך כו׳, נמצא לפ״ז פי׳ ויקרא אברהם שם המקום ההוא ד׳ יראה ר״ל כענין וכהשחית ראה ד׳ וינחם דהיינו שיכבשו רחמיו את כעסו כו׳.

ג) **ילקוט** פ׳ ואתחנן דף רס״ב ד׳ רמז תתי״ו ע״פ ההר הטוב הזה והלבנון הכל קראו אותו הר אברהם קראו הר שנאמר אשר יאמר היום בהר ה׳ יראה דוד קראו הר שנאמר מי יעלה בהר ה׳. וכ״ה בילקוט בישעי׳ סי׳ ב׳ ע״פ והיה באחרית הימים נכון יהי׳ הר בית ה׳ משה קראו הר שנאמר ההר הטוב כו׳. ועמ״ש בלק״ת סד״ה והיה ביום ההוא יתקע בענין והשתחוו לה׳ בהר הקדש בירושלים.

ד) **פ׳** הברכה דף שי״א סע״ג רמז תתקנ״ו ע״פ ובין כתפיו שכן, וכן אתה מוצא באברהם שראה אותו בנוי וראה אותו חרב וראה אותו בנוי שנאמר ויקרא אברהם שם המקום ההוא ד׳ יראה הרי בנוי, אשר יאמר היום בהר ה׳ יראה עין בעין יראו בשוב ד׳ ציון כו׳ וזהו הוי׳ יראה. ובילקוט תילים סי׳ ק״כ סוף רמז תתנ״ה ע״פ כי בנה ה׳ ציון נראה בכבודו מבואר זה המאמר בביאור יותר.

---

*סעיף: א׳ בז. סעיף וכו׳.

ה) **עו"ש** בילקוט בישעי' שם רמז רנ"ח משל למלך שהי' לו ג' אוהבים כו', הביאו מהרש"א בפסחים שם דלעיל סעי' א'. עמוד אשר* שטה יראה, ואיתא במדרש רבה פנ"ו יראה המד"א שלש פעמים שנה יראה כו' והנה מענין יראה בשטה והנה עמוד ולכן. שטה מבחי' הארת היום בלילה, קיצור יראה פני בשטה יראה עמוד והנה. שטה דהרי זה כאלו ראה ועד"ז י"ל ג"כ. עמוד מתוך שטה כל זכורך דוקא והנה ענין שלש בעמוד אשר שטה ה'.

ו) **מד"ר** פ' וירא פנ"ו דף ס"ג ע"ב אברהם קרא אותו יראה כו', י"ל שרש הראי' נמשך מבחי' חכמה וכתיב פקח עיניך וראה. ועמ"ש ע"פ הראיני את מראיך, ושם קרא אותו שלם י"ל ע"ד אנכי שלומו אמוני ישראל גם לשון שלם כי המ' נק' ג"כ מלך שהשלום שלו לפמ"ש בת"א פ' בראשית בד"ה צאינה וראינה כו' במלך שלמה, וא"כ יראה שלם היינו שהראי' יהי' בשלימות ע"ד כשישראל עושין רצונו של מקום מביט עליהם בשתי עיניו ועמ"ש ע"פ יסובבנהו כו' יצרנהו כאישון עינו כו'.

ז) **מד"ר** תולדות פס"ד ע"א ג' ר' סימון אומר אפי' שם חדש שעתיד הקב"ה לקרוא לירושלים הי' אברהם יודע שנאמר ה' יראה, והיינו כמ"ש ושם העיר מיום ה' שמה ביחזקאל פסוק האחרון. והענין דעכשיו נק' ירושלים עיר אלקינו ע"ש שם אלקים אלא כי גדול הוי' כו' בעיר אלקינו במשנ"ת בת"א וארא ע"פ וידבר אלקים אל משה ויאמר אליו אני הוי', אך לע"ל נאמר והי' הוי' לי לאלקים, לכן מה שעכשיו נק' המ' עיר אלקינו לע"ל יהי' הוי' שמה כיון דשם הוי' יהי' בבחי' אלקים, ובחי' גדול הוי' בעיר יהי' שם הוי' דע"ק ע"ד ויקרא הוי' הוי'.

ח) **ואפ"ל** עכשיו העבודה ע"י הקרבנות להמשיך בחי' גדול הוי' כו' בעיר אלקינו וז"ש צהלי ורוני יושבת* ציון כי גדול בקרבך קדוש ישראל, וכן ע"י התפלה שהיא במקום הקרבנות, ועיין בת"א בד"ה אוסרי לגפן עירה בענין ושם נעשה לפניך את קרבנות כו' כמצות רצונך כו' שאז יהי' הקרבנות במעלה עליונה יותר, והיינו כיון העיר מצד עצמה תהי' הוי' שמה א"כ ע"כ ענין הקרבנות יהי' להמשיך מבחי' שלמעלה משם הוי', ועיין בלק"ת בד"ה שובה ישראל דרוש הראשון בפי' מ"ש ב"פ הוי' הוא האלקים ולכן יהי' או הכנור של שמונה נימין.

עמוד אשר: מכאן עד סיום הסעיף צ"ע ~~לאיזה~~ מאמר והכוונה.
יושבת: בכתי"ב ג': בת.

אור התורה

•

פרשת

חיי שרה

ויהיו חיי שרה. רבות נשא פי״ד, רסא״א (שהוא נ״ד א׳) בנשיא השנים עשר קערת וגו׳ כנגד שרה שהיתה עקרת הבית והיא היתה עיקר האמהות שהיתה ראשונה (היינו שהיתה בחי׳ כתר שבמל׳ ורבקה חכמה שבמל׳ כו׳) כסף שהיתה כמ״ד כסף נבחר לשון צדיק במשלי סי׳ יו״ד, אחת שהיתה יחידה בדורה צדיקת, שלשים ומאה משקלה שהיתה מאה ושלשים שנה חסר קמעא שנאמר ויהיו חיי שרה כו׳. באסתר ס״פ בימי אחשורוש, תבא אסתר בתה של שרה שהיתה שבע ועשרים ומאה שנה ותמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה. זח״ג פ׳ שלח דקס״ח סע״א מאן דאיהו רב איהו זעיר מאה דאיהו רב כתיב בי׳ שנה כו׳ מאן דאיהו זעיר איהו רב שבעה דאיהו חשבון זעיר אסגי לי׳ ורבי לי׳ דכתיב שבעה שנים כו׳. והובא בשל״ה פ׳ זו בתוכחות מוסר דרפ״ו א׳. והמאמר הנ״ל הוא ג״כ בתוספתא בזהר פ׳ חיי דקכ״ב סע״ב. עו״ש בזהר קכ״ג א׳ מענין חיי שרה מאה שנה כו׳.

א) קרית ארבע, פ״ה דערובין נג״א ד׳ זוגות. פ״ק דר״ה די״ו ע״ב כל המוסר דין על חבירו הוא נענש תחלה שנאמר ותאמר שרי אל אברהם חמסי עליך כו׳ וכתיב ויבא אברהם לספוד כו׳. וכ״ה פ״ח דב״ק דצ״ג א׳ ושם מסיים והנ״מ דאית ליה דינא בארעא וכ׳ התוספות ובימי שרה היתה ב״ד של שם קיים. והר״ן בר״ה תירץ בע״א והביאו מהרש״א בח״א בב״ק שם. פ״ו דסנהדרין דמ״ו סע״ב בענין הספידא אי יקרא דחיי הוא.

ב) רבות * ר״פ חיי שרה ר״פ נ״ח ד׳ שמות נקראו לה אשכול וממרא קרית ארבע חברון, ולמה קורא שמה קרית ארבע שדרו בה ד׳ צדיקים כו׳. במא״א אות קוף סעיף כ״ג קרית ארבע נק׳ כלי הפנימי דמל׳ דנוק׳ והוא שם אדני בריבוע, קרית ארבע קריאת הנוק׳ והיא כוללת כל השמות עכ״ל. ועי׳ זח״א עט״ב ובפ׳ וארא דל״א א׳ בענין חברון משמע שהוא ענין חיבור המ׳ לחג״ת וכ״כ פ׳ וירא דצ״ט א׳ ובפ׳ ויחי דרמ״ו סע״ב, ולכן נק׳ קרית ארבע ע״ש חיבור ד׳ בחי׳ הנ״ל חגת״מ, שהם מרכבתא עילאה, והם שרש לד׳ חיות שבמרכבה תתאה ר״ת שנאן ארי׳ שור נשר אדם כו׳, ועמ״ש מזה בסידור ע״פ ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, ועיי׳ במא״א אות דל״ת סעיף מ״ה מ״ו מ״ז כ״ז. ומ״ש ברבות עוד שנקראת ג״כ קרית ארבע ע״ש בעליה ענק וג׳ בניו, היינו דכמו שיש בקדושה ד׳ בחי׳ הנ״ל כמו״כ יש בקליפה ד׳ אבות נזיקין כמ״ש במא״א אות ד׳ סעיף ל״ב. עוי״ל פי׳ קרית ארבע היא חברון היינו חיבור שם אד׳ בשם הוי׳, אשר קרית ארבע זהו ד׳ אותיות אד׳ כנ״ל והוא בבחי׳ מלכות, היא חברון שמתחבר לד׳ אותיות הוי׳,

ד) רבות: בבוך בראשית ברא-הגמ׳-הגי״ה.

וכנודע מענין אמן שהוא גימט׳ הוי׳ אד׳, וזהו עצמו ענין שהי׳ דוד צריך למלוך בחברון תחלה כו׳.

ג) **רבות** ר״פ אחרי פ״כ דקפ״ז ע״ב, באותה שעה צווחה ששה קולות כנגד ששה תקיעות כו׳ ויבא אברהם כו׳ מהר המוריה בא כו׳. וכ״ה ברבות בקהלת בפסוק לך אכול בשמחה לחמך דק״ו ע״ד.

ד) **רבות** בקהלת פ״ג ד׳ ע״פ וזרח השמש ובא השמש, עד שלא השקיעה שמשו של שרה זרח שמשה של רבקה הה״ד ובתואל ילד את רבקה ואח״כ ותמת שרה בקרית ארבע וכתיב ויביאה יצחק האהלה שרה אמו.

ה) **בענין** ויבוא כו׳ לבכותה י״ל ע״פ מ״ש במא״א אות בית סעיף כ״ב בכיה הוא על חסרון אורות אימא וגימט׳ ל״ז מילוי ס״ג עכ״ל. ור״ל כי גילוי אורות אימא שבה שם ס״ג זהו ע״י המילוי, שהמילוי זהו כשצריך לבוא בגילוי אז ניתוספים אותיות המילוי כו׳ וגם ל״ז גימט׳ הבל הוא הבל הלב שהוא מקור הדבור כו׳. והנה בבעה״ט ע״פ ויהיו חיי שרה שעיקר שנותי׳ הי׳ ל״ז שנה כמנין ויהיו היינו משנולד יצחק, והיינו מילוי ס״ג הנ״ל שזהו״ע יצחק ע״ש הצחוק והתענוג דעוה״ב שהוא שם ס״ג כו׳ כמ״ש הרמ״ז ר״פ תולדות גם מאה שנה דחיי שרה הם מאה ברכות שהם שם ס״ג ומילויו כמ״ש בפע״ח שער הברכות ולכן בהסתלקות שרה ויבא אברהם כו׳ לבכותה שהבכייה הוא חסרון וגילוי מילוי ס״ג כו׳ שהוא ל״ז כמנין בכיה כנ״ל.

ו) **בבחיי** פ׳ חיי דל״ג סע״ב וז״ל ויתכן לומר עוד בשם קרית ארבע היא חברון ע״ש שכל הקבור שם נפשו מתחברת למעלה בעיר אלקים עם ד׳ מחנות שכינה, ולא לחנם חמדוה אבות העולם אלא שמשם זוכות הנשמות לשרשן שהוא כסה״כ וזהו קרית ארבע היא חברון עכ״ל. ומצאתי בס״ם בחיי פ׳ חיי כ׳ ויתכן לומר בשם קרית ארבע היא חברון שם של הוי׳ היא העט׳ מחוברת עכ״ל. והוא כמש״ל ססעי׳ ב׳. של״ה ע״א א׳ רפ״ג ב׳ רפו״א א׳ שפ״ג א׳. עמה״מ פא״א.

במא״א מ״ם סמ״ג מכפלה יסוד נוק׳ דבינה כפולה שם ב״ן כפול בההי״ן גם שהמ״ן כפולים ומ״ד עכ״ל. מענין ג״ע עמ״ש ע״פ ויטע אשל ומ״ש בביאור למ״ש בלק״ת פ׳ תבא ע״פ ויקרא משה, ומ״ש בד״ה במדבר סיני באוהל מועד ובת״א פ׳ חיי בד״ה ואברהם זקן בא בימים ומ״ש בלקו״ת סוף שה״ש בד״ה כי כאשר השמים החדשים, ובבה״ז פ׳ אחרי על המאמר שם דף ע״ז, ותוכן ההצעה כי ירידת הנשמה בגוף ירידה צורך עלי׳ בד״ה במדבר סיני הנ״ל ובד״ה מקושש עצים שלא נדפס שהנשמות שרשן מלבושים תקינת לון בי״ע ועלייתן לאשתאבא בגופא דמלכא ע״ס ע״י תומ״צ, ועמ״ש

מזה בד"ה וארא, וזהו ענין ג"ע בחי' אשל בריח התיכון כו' כי במד"ר קדושים דכ"ה ע"פ ונטעתם כו' ויטע ה' אלקים גן כו' והיינו כי האדם עץ השדה ע' זח"ג פ' בלק דף ר"ב דקאי על אדם העליון ז"א דאצילות א"כ ויטע כו' גן כו' גילוי מבחי' כי האדם עץ כו' אך יש בחי' אדם ובחי' כמראה אדם כו' כנ"ל ס"ג גם כמ"ש בת"א פ' יתרו דף קכ"א ע"ג* שיש ב' בחי' אדם אדם הראשון הוא בחכמה אדם תתאה הוא בז"א, וכ"ה בזח"ג פ' בלק דף קצ"א ע"ב, וא"כ זהו ענין ב' בחי' ג"ע בחי' כי האדם עץ השדה כו', וזהו ענין מערת המכפלה ג"ע העליון והתחתון גילוי ב' ההי"ן סוכ"ע וממכ"ע כו' כי שרשן יחוד י"ה סוכ"ע ויחוד ו"ה ממכ"ע, וזהו ג"כ ענין צרור החיים מל' ובינה, ולפ"ז געה"ת ממכ"ע וגעה"ע הארת סוכ"ע גם מכפלה תומ"צ גם מ"ן ומ"ד העלאה והמשכה תפלה ותורה מערת גילוי, ובמשה ויקברו אותו בגי שער החמישים דבינה גברות התאוה גילוי נועם ה', ועכ"ז קטנות ל' קבורתא דילי' משנה ולע"ל לו זה פתיחת הקבר כו', וידעתם כי אני ה' בפתחי כו' גילוי סוכ"ע ממש, ונתתי רוחי רוח הקדש קדש העליון ממש וחייתם.

במשנה ספ"ד דקדושין אבל התורה כו' בזקנותו מהו אומר כו', כי ע"י שממשיך גילוי י"ג ת"ד שהם רחמים גדולים ע"כ גם בזקנותו נמשך לו פרנסה ועוד שזהו המשכת חסד דקשוט שהוא בחינת לא שניתי כו', אשר לא יכזבו מימיו כו' וזהו ואברהם זקן כו' וה' ברך כו', ספ"ק דב"ב י"ו ב' י"ז א' מענין בכל, והנה בכל הוא בחי' יסוד כמ"ש בזח"א קכ"ב א' ע"פ ויתרון ארץ בכל היא, והנה הסריס אין לו זקן נמצא כי הדיקנא נמשך מיסוד כי הוא ענין ההשפעה, ומזה יובן שייכות ואברהם זקן כו' לבחי' בכל, ובאו"ת שם ד"ה תפילין דמארי עלמא פי' שהשכינה נק' בכל שמקבלת מבחי' כל ועמ"ש בד"ה קול דודי, וע' מענין בכל בב"ר פמ"ג ובפ' בהעלותך פט"ו, מענין ואברהם זקן ר"פ נ"ט כתיב עטרת תפארת שיבה כו' ועמ"ש מזה בת"א בד"ה בכ"ה בכסלו, במ"ר פ' אמור פ"ל ד"א פרי עץ הדר זה אברהם שהידרו הקב"ה בשיבה טובה שנאמר ואברהם זקן כו', היינו כי הדר והדרת פנים זהו גילוי י"ג ת"ד כנ"ל בענין והדרת פני זקן, וגם כמ"ש במ"א בענין פי' הדר מלכותו שהוא גילוי מל' דא"ס כו'. בזח"א קכ"ט א' בא בימים באינון יומין עילאין כו' עמ"ש מזה בד"ה ביום השע"צ. גם י"ל יומין הם ימי עולם ז"א וצריך לקשרם בימי קדם וזהו ע"י הדיקנא דז"א ששרשה מא"א וזהו זקן בא בימים, ולכן הלבושים מהמצות נעשים ג"כ מהיומין בחי' זקן נמשך ע"י בא בימים כו'.

* דף קכ"א ע"ג: בהוצאת „קה"ת", ברוקלין ג. י.: עג, א. וראה גם באוה"ת פ' ואתחנן עמוד קפד.

ואברהם זקן. פ״ג דיומא דכ״ח ב׳ אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הי׳ שנאמר ואברהם זקן כו׳. במשנה ספב״ת דקדושין אבל התורה כו׳ בזקנותו מה הוא אומר עוד ינובן בשיבה וכה״א באברהם שנאמר ואברהם זקן וה׳ ברך כו׳.

פ״ז דב״מ דפ״ז ע״א עד אברהם לא היה זקנה כו׳ אתא אברהם בעא רחמי והוה זקנה שנאמר ואברהם זקן כו׳ (וכתב מהרש״א קצת קשה דכבר כתיב באנשי סדום מנער ועד זקן ואברהם גופא כתיב ואדוני זקן ואברהם ושרה זקנים ומאי אולמיה האי קרא ואברהם זקן מכל הני קראי, וי״ל דודאי הזקנה ע״ש רוב שנים היה כבר בעולם אלא שלא הי׳ בעולם הזקנה הניכרת בלבון שער כו׳ שהי׳ אז יצחק גם בחתימת זקן ומאן דבעי למשתעי כו׳ וע״כ ביקש אברהם רחמים שיהי׳ לו הזקנה בליבון שער כו׳ עכ״ד. וי״ל כי דיקנא דז״א בחי׳ אש שחורה ובא״א הוא כעמר נקא אש לבנה ואברהם המשיך יג״מ גם בת״ד דז״א שיהי׳ ג״כ בחי׳ לבנה וכמארז״ל במ״ת נדמה להם כזקן וע׳ בפע״ח בכוונות הציצית שהם לבן שע״י גילוי יסוד אבא מתלבנים שערות דז״א) וכ״ה בסנהדרין דף ק״ז ע״ב. וכ״ה ברבות סדר תולדות פס״ה דף ע״ב א״ר יהודה בר סימון אברהם תבע זקנה כו׳ וממך הוא מתחיל מתחלת הספר ועד כאן אין כתיב זקנה וכיון שעמד אברהם נתן לו זקנה ואברהם זקן בא בימים. וביפ״ת הקשה ג״כ כקושיית מהרש״א, וז״ל תימא דהא כתיב ואברהם ושרה זקנים, ושמא י״ל זקנים נמי משמע גדולים בשנים לבד ולא שהי׳ רישומם נכיר בזקנה אבל ואברהם זקן משמע ליה רשום בזקנה מיתורא עכ״ל. ולענ״ד התירוץ מוכרח ממקומו ממקום שהקשה מפסוק ואברהם ושרה זקנים דהא בשרה ודאי אין שייך זקן ממש שהנקבות אין להם שער הזקן, וא״כ הזקנה בשרה על כרחך הפירוש שנראית זקנה בפניה וכמ״ש אחרי בלותי כו׳, א״כ כמו״כ הפי׳ באברהם ועד״ז נאמר באנשי סדום מנער ועד זקן אבל מש״כ ואברהם זקן היינו שער הזקן, ולפ״ז אפ״ל שעד אברהם לא הי׳ שום שער הזקן כלל באנשים כמו עכשיו בנשים ודלא כמהרש״א.

פ״ק דסוטה דף ה׳ ע״א נזכר בכל.

ספ״ק דב״ב דט״ז ע״ב, כתנאי וה׳ ברך את אברהם בכל רמ״א שלא היתה לו בת ריה״ו אומר שהיתה לו בת אחרים אומרים בת היתה לו לאברהם ובכל שמה ר׳ אליעזר המודעי אומר אצטגנינות היתה בלבו של א״א כו׳. דברי התנאים אלו פי׳ הרמב״ן בחומש פ׳ חיי. ודברי ר״א המודעי, אפ״ל דהנה בברכת יוצר אור אומרים עושה שלום ובורא את הכל וכתב הרד״א דפסוק הוא ובמקום בורא את הכל כתיב ובורא רע, וא״כ מה שאומרים ובורא את הכל הכוונה שהרע יהי׳ נהפך לטוב ובשביל זה נברא כמשארז״ל ע״פ והנה טוב מאד טוב זה יצר טוב מאד זה יצה״ר ואיך היצה״ר טוב מאד

אלא היינו כשנהפך לטוב וע״ד מ״ש ברבות סדר כי תשא פמ״ג גבי ויחל משה עשה את המר מתוק כו׳ ע״ש וכשנהפך הרע לטוב נק׳ הכל, ועיי׳ בתניא פרק כ״ז ע״פ כל פעל ה׳ למענהו וגם רשע ליום רעה, וזהו ענין וה׳ ברך את אברהם בכל היינו שהי׳ מהפך מרירו למיתקו ומברר ק״נ, ולכן האצטגינות שהיא חכמה דק״נ הי׳ יכול לברר ולהעלותה בקדושה משא״כ אדם אחר הנמשך אחר חכמות חיצוניות כו׳ רק אברהם לבד היה יכול להעלותו, ועז״נ שבירכו בכל כו׳, וזהו ענין יתרון האור מן החושך שנזכר בזח״ג תזריע דמ״ז ע״א. עו״ש ת״ר שלשה הטעימן הקב״ה מעין עוה״ב בעוה״ז אברהם דכתיב בכל כו׳, ועיי׳ מהרש״א שם, פ״ט דב״ב קמא״א נזכר דברי ר״מ וריה״ו הנ״ל. עוד אפ״ל ר״מ דאמר שלא הי׳ לו בת כי מבחי׳ נוק׳ יש אחיזה לחיצונים כמ״ש וכל הבת תחיון, ועוד שהי׳ בבחי׳ לא זז מחבבה עד שקראה אמי שזהו למעלה מבחי׳ בת, וריה״ו דאמר שהיתה לו בת כמ״ש רני ושמחי בת כו׳, שלעתיד תתעלה בחי׳ זו ביותר, ואחרים דאמרו בת היתה לו ובכל שמה היינו המל׳ כשמיוחדת עם יסוד הנק׳ כל, וזהו לא תחסר כל בה, ואזי נמתקים הגבורות דנוק׳ ואין יניקה כו׳, ודברי ר״א המודעי כנ״ל. וכן פי׳ האלשיך ב׳ רג״ח ברבות פרק נ״ט שהשליטו ביצרו דהיינו שמושל על הרע ואזי נק׳ בכל, לפ״ז ואברהם זקן היינו שקנה חכמה תורה בא בימים מצות הנק׳ לבושים, ברכו בכל קיום מל״ת שזהו שהשליטו ביצרו.

רבות סדר לך לך פמ״ג דמ״ז ג׳, ויתן לו מעשר מכל כו׳ באברהם כתיב וה׳ ברך את אברהם בכל בזכות ויתן לו מעשר מכל. סדר חיי שרה פנ״ט יעו״ש כל הפסוק דמפרש זקן בא בימים בחי׳ אורך ימים בימינא דלע״ל, עוד מפרש בא בימים בדיופלין י״ל יומין תתאין דמל׳ ויומין עילאין דז״א כענין השמים על הארץ, א״נ ב׳ בחי׳ יום הא׳ היום לעשותם הב׳ ולמחר לקבל שכרם. עו״ש בא בכפלין מפולש לחיי העוה״ב, י״ל חיי העוה״ב בחי׳ ימי קדם והיינו מ״ש אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם. עו״ש פלוגתא דתנאי בענין בכל אם היא בת כו׳ ורבי לוי אמר שהשליטו ביצרו כו׳. רבות ס״פ נ״ח אני אומנתי גומל חסדים תפסת אומנתי, בא לבוש לבושי (זה הקב״ה נק׳ עתיק יומין מ״כ) שנאמר ואברהם זקן בא בימים.

רבות שמות קי״ו ב׳. אמור פ״ל דר״א א׳, ד״א פרי עץ הדר זה אברהם שהידרו הקב״ה בשיבה טובה שנאמר ואברהם זקן בא בימים וכתיב והדרת פני זקן. בהעלותך פט״ו דף רס״ד ב׳ וש״ה ה׳ צדיק יבחן, תלים י״א, אין הקב״ה מעלה את האדם לשררה עד שבודק ובוחן אותו כו׳ וכן אתה מוצא באבינו אברהם נסה הקב״ה עשר נסיונות ועמד בהן ואח״כ בירכו שנאמר וה׳ ברך את אברהם בכל. נראה מזה דהברכה היא בחי׳ שלמעלה מאתעדל״ת והוא מבחי׳ עתיק יומין שאינו בחשבון ע״ס כמ״ש בע״ח שמ״א פ״ג, ולכן דוקא אחר שעמד בעשר נסיונות כנגד ע״ס שבהן שייך אתעדל״ת אזי אח״כ ברכו בכל בחינת הכל כל בחי׳ פנימיות הכתר שער החמשים, וכמש״ל בא לבוש לבושי דהיינו בחי׳ עתיק יומין כנ״ל. ובמד״ש פ״ה דאבות במשנה עשרה נסיונות נתנסה אאע״ה פרש״י ומצינו באגדה שלכך נתנסה א״א בעשר

נסיונות כנגד עשרה מאמרות ללמדך שבזכותו עומד עכ"ל. והיינו בהבראם באברהם ⌐בקהלת רבה בפסוק כי לאדם שטוב לפניו.

ואברהם זקן* בא בימים וגו'. הקשה מהרמ"א מה ענין הקדמה זו אשר הקדים לבקשת אשה לבנו. וגם אומרו בא בימים מיותר. ובבי"ק הוסיף להקשות על לשון בא בימים דהל"ל יצא מן הימים. והנה בגמרא פ"ז דב"מ דפ"ז ע"א עד אברהם לא הוה זקנה אתא ובעא רחמי והוה זקנה שנאמר ואברהם זקן, והקשה מהרש"א, ותירץ שחתימת זקן הי' גם מקודם אלא שביקש שיהי' הזקנה בליבון שער כו'. והנה ברבות פ' ס"ה ג"כ איתא כן ושם הקשה היפ"ת ג"כ כקושיית המהרש"א מפסוק ואברהם ושרה זקנים הנאמר מקודם, ותירוצו הוא שהזקנה הי' ניכר מהפנים והגוף אבל חתימת זקן לא הי' עד אברהם. וקצת ראי' לדבריו מזקנה דשרה שבודאי בנשים אינו מחתימת זקן וכך הי' מקודם גם באנשים עד שנאמר ואברהם זקן כו'.⌐(ד"ה בהעלותך את*) הנה אברהם נק' אברהם אוהבי כי באברהם אבינו הוא אומר הלוך ונסוע הנגבה פי' שהלך ממדריגה למדריגה מלמטה למעלה עד שנתדבק בבחי' הנגבה שהוא בחי' אהבת ה' לדבקה בו בדביקה וחשיקה וצמאון כו', והנה כ"ז מעלת ומדריגת אברהם שאהבה זו נק' אהבת עולם כו' ע"ש, ועמ"ש ע"פ מאמר הזח"ג פ' במדבר דף ק"כ ע"א בענין ובא לו לקרן דרומית מזרחית דרום הוא בחי' אהבה ומזרח הוא אבא כי השמש יסוד אבא והשמש זורח ממזרח הוא כחב"ד דאבא כו', והוא ענין חכמה עילאה שהוא בחי' ביטול שלמעלה מבחי' אהבה ובחכמה אתברירו היינו לברר בירורים שיהי' הגילוי גם למטה והוא ענין עסק התורה שהוא למעלה מבחי' אהבה, וכמ"ש סד"ה וארא אל אברהם שהאהבה הוא עדיין בבחי' יש מי שאוהב, והנה ארז"ל במ"ת נדמה להם כזקן פי' הרמ"ז בראשית ח' ע"א בד"ה אזדמנת למהוי שהוא עלית ז"א עד א"א ולכן נדמה להם כזקן בחי' עתיק יומין (בד"ה בהעלותך הנ"ל), כי הנה ארז"ל ע"פ קווצותיו תלתלים תלי תלים של הלכות שהן הן המשכות מבחי' חכמה עילאה (בד"ה כי ביום הזה) ע"י צמצומים רבים בחי' השערות וכמ"ש נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך כו', וזהו ענין סלסלה ותרוממך לסלסל ולהפריד השערות שלא יהי' עירוב ובלבול בין הלכה להלכה ועי"ז ותרוממך שנפש האדם מתרוממת עי"ז לבחי' עתיק יומין ושער רישי' כעמר נקא (בד"ה בהעלותך הנ"ל) והנה כתיב כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן כו' עד שיורד ע"פ מדותיו להיות הגילוי למטה כמו למעלה כו' וזהו"ע שמן משחת קדש ושמן ימינו יקרא כו' יעו"ש.⌐וזהו"ע ואברהם

ואברהם זקן: נ' גם בתורת שמואל — תרכ"ז ע' כח עם הוספות וקיצורים.
ד"ה בהעלותך את: לקו"ת כט, ד.

זקן ופי׳ ברבות פכ״ט ע״ד זקן שקנה חכמה דהיינו תורה (בביאור דפ׳ ציצית) דהנה כתיב בתורת ה׳ חפצו ובתורתו יהגה שיש ב׳ בחי׳ תורה היינו תורת ה׳ ותורתו ולמטה היינו תושב״כ ותושבע״פ, אך באמת הנה יש ב׳ תורות והוא מ״ש במעיין החכ׳ אי׳* בס׳ הבהיר דהע״ה הי׳ מחבר תורה שלמעלה בהקב״ה, פי׳ תורה שלמעלה הוא ג״כ המשכות אלא שהן ע״פ אופן אחר לגמרי ולא נתגלה אלא לאבות אברהם ויצחק חפרו בארות ויעקב הי׳ עובדא שלו במקלות והו״ע א׳ עם תפילין שלנו ואם א׳ מישראל עתה יעשה זאת לא יפעול כלום וכן חנוך הי׳ תופר מנעלים ועל כל תפירה כו׳, ועי׳ מזה בפרדס שער אבי״ע, היינו מפני שהמשכתם הי׳ כמו בתורה שלמעלה משא״כ תורת משה שהוא מורשה קהלת יעקב הוא איך ומה שימשיך כל האדם, וזהו״ע תורת ה׳ ובתורתו ב׳ בחי׳ תורה והוא ח״ע שלמעלה גם מכתר, וח״ת, והיינו שתורת ה׳ הוא חכ׳ שלמעלה ותורה שהמשיך משה נק׳ נובלות חש״מ תורה וגם נק׳ תורת הבריאה כמ״ש בלקו״ת ר״פ בראשית וזהו על תורתך שלמדתנו כו׳, ומ״מ מבואר בת״א בד״ה לך לך מארצך שכדי להיות המשכת תורה שלמטה הנק׳ נובלות זהו דוקא ע״י כח עליון שלמעלה מהחכ׳ כו׳ ע״ש, וזהו״ע זקן שקנה חכ׳ היינו בחי׳ תורה שלמעלה, ואפשר כי אברהם עצמו היינו חסד דז״א ושקנה חכ׳ היינו שהמשיך בו בחי׳ או״א שהן אלפיים שנה שקדמה התורה לעולם ז״א אאלפך חכ׳ אאלפך בינה, גם פי׳ קנה ע״ד קנה חכ׳ קנה בינה ב״פ קנה הם י״ש מחצה מתר״ך אורות דכתר שהם מתלבשים בחו״ב כמ״ש הרמ״ז פ׳ בשלח בדף מ״ה, וע׳ עוד בפי׳ הרמ״ז פ׳ תשא דקפ״ט סע״ב גבי מאן ראש ההרים דא אברהם סבא שכ׳ הכוונה על חכ׳ דהיינו שנתעלה על מקום הזקנה דהיינו חב״ד הנק׳ סבין כו׳, גם הנה או״א הם מחופין ומכוסין בדיקנא דא״א ולכן יש יג״מ שהתורה דרשת בהן שהם כנגד י״ג ת״ד דא״א שהם מלבישים גם לאו״א תושב״כ ותושבע״פ כו׳, ועמ״ש מזה בביאור ע״פ כי ביום הזה יכפר בפי׳ לבושי׳ כתלג חיור כו׳, ושארז״ל בפ״ב דיומא דק״ח ע״ב אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה הוה שנאמר ואברהם זקן כו׳ והוא ע״ד הנ״ל בענין סלסלה ותרוממך כו׳ מרבה ישיבה מרבה חכ׳ כו׳, וזהו״ע עד אברהם לא הוה זקנה דקודם אברהם הי׳ ב׳ אלפים תוהו (ג) אח״כ מימי אברהם התחילו ב׳ אלפים תורה שאברהם נתגלה לו תורה שלמעלה. והנה גילוי התורה זהו״ע שערות דת״ד כנ״ל בענין כשמן הטוב כו׳ יורד על הזקן כו׳, ובאוה״מ בדרוש ר״ה ד״ל ע״א כ׳ ששמע מהמגיד נ״ע להיות מדתו של אברהם אע״ה מדת החסד הכינוי בשם אל ראשית התיקונים מיגת״ד עילאה וכשבא אברהם במדת החסד נתגלה בחי׳ אל, וזהו עד אברהם לא הוה זקנה כו׳, ועד״ז כ׳ בס׳ מאור עינים ס״פ חיי שרה בד״ה ואברהם זקן כו׳. ואפ״ל שהענין דאברהם המשיך התגלות י״ג ת״ד בז״א. דהנה מבואר בפע״ח שער העמידה פי״ב בכוונת האל הגדול שבברכת מגן אברהם שאחר שנמשך מוחין דאימא בז״א וג״ת דאבא אז מתחיל להיות בו המשכת י״ג ת״ד וזהו האל הוא תיקונא קדמאה דדיקנא כו׳, ובשער חזרת העמידה פ״ו כ׳

---

* אי׳: כ״ה בכת״י. אבל בחורת שמואל שם: או. ירוב׳ן

סוד מילוי הזקן כי ז"א אין לו תחלה רק ט' ת"ד ואח"כ כשנמשך בו מא"א להיות י"ג ת"ד זהו"ע שנתמלא זקנו כו', וזהו"ע שלפעמים נק' ז"א כי נער ישראל כמ"ש בזהר ס"פ בא ונק' ג"כ ישראל זוטא ולפעמים נק' ישר"ס, והיינו כשאין בו מוחין דגדלות נק' ישראל זוטא וע"י המשכת מוחין דגדלות מחו"ב אזי נק' ישר"ס, וזהו"ע ואברהם זקן כי אברהם נק' ישראל כמ"ש ברבות ר"פ תולדות ונק' זקן בבחי' ומדריגת ישר"ס ואזי נמשך בו י"ג ת"ד. וביאור הענין הנה בפסוק היורד על הזקן זקן אהרן הפי' שהם ב' בחי' ת"ד, היינו דיקנא דא"א ודיקנא דז"א, ונלאו המקובלים הראשונים למה אין דיקנא באבא שהוא חכ' דאצי' דאיך יתכן עד"מ להזקן ונכדו יהי' דיקנא ולהאב אין לו זקן כו', ואמר רבינו ז"ל כי דיקנא דז"א הוא נמשך מאבא רק אעפ"כ הוא בז"א דוקא, והטעם כי הנה השערות הוא השפעה חיצוני' שהרי אם יחתוך השערות לא יכאב לו ונק' מותרי מוחין והוא מה שנמשך שלא כסדר השתל' עו"ע שזהו ההשפעה הנמשך באברים כי מן הראש נמשך וורידים אל כל האברים כולם ביד וברגל ועי"ז כולם מקבלים שפעם וחיותם מן המוח והאברי' מחוברים אל הראש ומתאחדים עמו עד שאם יחתוך מעט ביד או ברגל ירגיש הכאב במות כאב גדול והיינו לפי שחיותם נמשך מן המוח בדרך השתל', ודוגמא לזה ברוחניו' כמו התלבשות השכל במדות שלפי שכלו יהולל איש שעצמי' השכל נמשך ומתלבש במדות ונק' חסד דרועא ימינא שהחסד לגבי חב"ד כמו היד לגבי הראש אבל השערות יכולים להפרידם מעל המוח ולא איכפת לי' כלל שהם רק הארה חיצוני' מן המוח (ע' בד"ה ר' בנאה הוה מציין מערתא ובביאור ע"פ כי תצא כו'), ודוגמא לזה ברוחניות כמו התלבשות הארת השכל בדיבור של שיחת חולין שאינן דברי חכ' ממש * שאין בזה מעצמי' השכל כ"א מבחי' מותרי מוחין אלא שאעפ"כ ארז"ל שיחת חולין של ת"ח צריכין לימוד שלפי שהוא ת"ח ע"כ גם המותרי מוחין שלו יש בהם לימוד כו', משא"כ באיש פשוט השי"ח שלו הם דברי הבאי, ועד"ז מצינו שער באשה ערוה ובלוים כתי' והעבירו תער כו' ולפעמים השערות בחי' גבוה כמ"ש בנזיר קדוש יהי' גדל פרע שער ראשו, והיינו לפי שהנזיר וכה"ג שרשם בא"א שהוא למעלה מהשתל' שלכן אף ההשפעה הבאה מחיצוני' תלוי בה קדושה נפלאה, וזהו שבא"א דוקא יש דיקנא כי והחכ' מאין תמצא אבא יונק ממזלא מבחי' חיצוני' הכתר משא"כ באבא אין שייך השפעה זו כי החכ' היא מאירה באצי' כדרך וסדר ההשתל' כהתלבשות המוח באברים כו' אך בז"א שייך דיקנא כי הז"א הוא מקור להשפעה בבי"ע ובריאה אין ערוך לאצי' לכן ההשפעה מז"א לגעה"ע להיות תענוג הנשמות וכ"ש השפעת בני חיי ומזוני נמשך ג"כ שלא כסדר ההשתל' עו"ע כ"א ע"י שערות עד"מ, וזהו"ע דיקנא דז"א, ומ"מ השפעה זו באה מאבא כי להיות השפעת ת"ד מז"א זהו ע"י שנמשכין בו מוחין דאבא ולכן הדיקנא באדם באה אחר עשרים שנה שאזי נמשכי' בו מוחין דאבא וכמ"ש בע"ח על מארז"ל פ"ט דב"ב ולמכור בנכסי אביו עד שיהי' בן עשרים שנה, ומ"מ כיון שנמשך הדיקנא בז"א עז"ג עטרת זקנים בני בנים שכמו

ממש : בכתי"י ב' ובתורת שמואל שם, אין תי' זו.

בא"א יש דיקנא כמו"כ בז"א כו' אעפ"כ ותפארת בנים אבותם כי דיקנא דז"א באה מכח מוחין דאבא כנ"ל. והנה מבואר במ"א שצ"ל דלפעמים איתא דאו"א מלבישים לזרועות דא"א ולפעמים אי' שיונקים ממזלות שהם רק שערות ומותרי מוחין כנ"ל. והענין הוא כי מחו"ג דא"א שהן ז"ת דא"א שרש הנאצלים יוכל לבא ההשפעה באו"א בבחי' התלבשות ממש מעצמי' חו"ג שהוא דרך סדר ההשתל' ער"ע, אמנם ממו"ס דא"א שבו מלובש בחי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבמאציל ע"כ לא יוכל לבא משם ההמשכה לאו"א דרך השתל' מעצמי' מו"ס אלא ע"י שערות כו', וכמ"ש בס' מבו"ש ש"ג ח"ב ספ"ה וז"ל דוגמת רישא תנינא דא"א שמתלבש בי"ג ת"ד ולא באברים לרוב העלמו עכ"ל, ורישא תנינא נק' אין שעז"נ והחכ' מאין תמצא כמו שמוצא מציאה שאינו יודע ממי באה לו כך נמשך משם בבחי' חכ' רק על ידי שערות כו', ועמ"ש מכל זה בביאור דשתי הלחם ע"ג שתי הכבשים ובד"ה עבדים היינו ובדרוש ג' בחי' אדם, ומ"מ אף שההמשכה זו ממו"ס בחי' אין באה רק דרך שערות * ושערות הוא גבוה יותר מההמשכה שבאה מז"ת אף שבאה דרך אברים כו' כיון שבאה מבחי' תחתונה שבמאציל חד ולא בחושבן כו', והנה עד"ז יובן ג"כ בענין ההמשכה מזו"נ לבי"ע דהנה יש ג"כ המשכה הבאה מזו"נ לע"ס דבי"ע דרך התלבשות ממש כמו התלבשות גידי המוח באברי' שחסד דאצי' נמשך ומתלבש בחסד דבי"ע ומזה נמשך ההשפעה למיכאל להיות לו אהבה כו' וז"ש בע"ח שלמ"ד כלים דזו"נ דאצי' נעשי' נשמה לע"ס דזו"נ דבי"ע כו', וא"כ צ"ל מהו ענין שנת' שז"א יש לו דיקנא משום שההמשכה וההשפעה ממנו למקור דבי"ע א"א להיות נמשך כ"א ע"י שערות כו', ולכן ע"כ צ"ל ג"כ כעין תירוץ הנ"ל בענין או"א דאצי' שמלבישים לחו"ג דא"א ויונקים ממזלות, והיינו כי מה שנמשך מזו"נ לבי"ע דרך התלבשות זהו רק מהכלים דזו"נ אבל לא מהאור המלובש בהם ואף גם לא הכלים עצמן ממש כ"א רק בחי' המתנוצץ מהכלים, והנה בחי' זו באה דרך השתלשלות והתלבשות משא"כ ההמשכות הנמשך ע"י דיקנא דז"א בא ונמשך ממוחין דאבא המלובשי' בו ומוחין דאבא באים מבחי' מו"ס וזהו כשמן הטוב דע"ק היורד על הזקן זקן גו' ב"פ זקן היינו אותה ההשפעה הנמשך ע"י י"ג ת"ד דא"א באה ונמשך אח"כ ע"י י"ג ת"ד דז"א כמ"ש הרמ"ז פ' אמור בדפ"ח וכיון שכן לכן ההמשכה זו באה רק ע"י ת"ד בחי' שערות כו', ועמ"ש מזה בביאור ע"פ ויקח קרח בענין הציצית שהציצית הוא מלשון ויקחני בציצית ראשי שהוא קוצי דשערי דז"א המתפשט ונתגלה עד רישא דנוק' והרי נה"י דז"א נעשי' מוחין לנוק' שעצמי' נה"י מתלבשים בנוק' וא"כ מהו ענין שמקבלת משערות אלא לפי כי זהו ההמשכה הבאה ממוחין דאו"א ומא"א לכך א"א להיות נמשך דרך אברים שהם בחי' נה"י כ"א דוקא ע"י קוצי דשערי וזהו"ע הציצית כו' ע"ש, וזהו"ע המשכת טעמי תורה הנמשכים לנשמות בגעה"ע, גם ענין המשכת התורה מתושב"כ שהוא מוחין דאבא שבז"א לתושבע"פ שהוא מוחין דנוק' מקור דבי"ע באה ע"י יג"מ שהתורה נדרשת בהם שהם י"ג

שערות: בכת"י ב' ובתורת שמואל שם: מזלות.

ת"ד דז"א כמ"ש באו"ת מהמגיד ברמזי אגדות דל"ד בד"ה לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה. וזהו עד אברהם לא הוי זקנה כי הנה ארז"ל קיים אאע"ה כל התורה כולה ופי' בת"א פ' יתרו בביאור ע"פ משה ידבר שאברהם המשיך להיות גדלות ז"א שזהו"ע רמ"ח אברי' דמלכא ט"ס טפ"ט כו' וה"ח המגדילים שהם שרש רמ"ח מ"ע ע"ש. והנה ע"י גדלות ז"א שנמשך בו מוחין דאבא אזי מתגלים י"ג ת"ד כמש"ל בשם הפע"ח בכוונת האל הגדול כו'. ולכן עד אברהם לא הוה זקנה שלא הי' נמשך התגלות י"ג ת"ד בז"א שהוא מה שמאיר למקור דבי"ע ההארה שלמעלה מהשתלשלות. והנה לפי' היפ"ת לא הי' חתימת זקן כלל א"כ הענין למעל' בז"א לא הי' התגלות הדיקנא. ועד"ז ארז"ל בים נדמה להם כבחור. ולפי' מהרש"א הוה חתימת זקן רק שלא הי' שערות לבנות גם בזקן. והענין בז"א נא' קווצותיו תלתלים שחורות ונק' אש שחורה כמ"ש בזח"ג נשא קל"א. אך ע"י הארת יסו"א בז"א מתלבנים שערות דז"א כמ"ש בפע"ח בכוונת הציצית. והיינו ע"י שמאיר בו מבחי' דיקנא עילאה ושער רישי' כעמ"נ. והארה זו לא הי' עד אברהם אבינו שהוא המשיך בחי' זו כו'. וברבות ר"פ נ"ט כתי' עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא ממי אתה למד מאברהם שכ' בו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט זכה לזקנה. כי הנה תיקון הראשון מיגת"ד הוא אל שהוא חסד כי חסד גדול הוא להמשיך האור מבחי' שלמעלה מהשתל' לירד למטה* כמ"ש במ"א ע"פ מי אל כמוך כו' היינו מי בעל חסד גדול כמוך לירד כ"כ למטה במקום שפל ואפל כו'. ולכן ע"י שאברהם הרבה בחסד לעשות צדקה עי"ז זכה להמשיך בחי' שיבה כו'. ולכן נסמך פסוק זה להחסד שעשה עם שרה. אלא שהחסד ההוא נק' חסד של אמת כמ"ש רש"י* ע"פ ועשית עמדי חסד ואמת וחסד של אמת הוא חסד דע"י כמ"ש באד"ר דקל"ג ע"ב ע"פ וחסדי מאתך לא ימוש כו'. וי"ל שמשם שרש תחה"מ והוא החסד שיעשה הקב"ה עם המתים וזהו"ע טל תחי'. והנה חסד ואמת זהו"ע דיקנא דא"א והו"ע ת"ת שיבה. יאר ה' פניו. ולכן עי"ז זכה אברהם להמשיך בחי' זו. ועמ"ש מענין אמת בביאור ע"פ אלה מסעי. וגם ע"י ויקרא בשם ה' אל עולם שהמשיך גילוי אלקות בעולם לכן זכה לגילוי בחי' שלמעלה מהשתל' כו'. וע' בת"א סד"ה כי אתה נרי גבי וה' יגיה חשכי. וז"ש ברבות שם ס"פ נ"ח תפשת אומנתי לבוש לבושי. היינו כמו למעלה בחי' י"ג ת"ד נק' לבוש לבושי' כתלג חיוור והם לבושים לבחי' חפץ חסד הוא שכדי שיומשך למטה הי"ג ת"ד זהו ע"י י"ג מכילין דרחמי כמ"ש בד"ה ויאכילך את המן כמו"כ תפשת אומנתי בחי' חסד לבוש לבושי היינו שיומשך ג"כ י"ג ת"ד בז"א הנק' חסד עולם כו'.

ו) **בא** בימים. ברבות וארא ס"פ נ"ח. בא לבוש לבושי שהקב"ה נק' עת"י ואברהם זקן בא בימים. ובפ' נ"ט בא בימים אורך ימים בימינה כו'

לירד למטה: בכת"י ב': לירד ולימשך למטה. בתורת שמואל שם: לירד ולהשתלשל משם למטה.

כמ"ש רש"י: בכת"י ב' ובתורת שמואל שם נוסף: בפי' החומש.

יעו"ש, א"ר אחא יש לך אדם שהוא בזקנה ואינו בא בימים ואינו בזקנה אבל כאן זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה, בא בימים ר' יהודא אומר בא בדיופלין פי' הערוך בכפל בשני עולמים העוה"ז והעוה"ב עכ"ל. ובזח"א קכ"ט סע"א בא בימים באינון יומין עילאין, משמע שהם ו"ק דז"א כמ"ש בזח"ג דרמ"ט סע"ב גבי משכו יומין עילאין וכ"מ בפ' שמיני דמ"א ע"א ע"פ מי האיש החפץ חיים אוהב ימים כו' יומין עילאין, והיינו ע"ד לאשתאבא בגופא דמלכא וכמ"ש בת"א פ' יתרו בד"ה זכור ושמור שהוא העלי' מבחי' איהו וגרמוהי לבחי' איהו וחיוהי, וזהו החפץ חיים אוהב ימים כו', ועמ"ש סד"ה בעצם היום הזה. ומש"ל שהם הלבושים הנעשים מהמצות היינו כי המצות הן תר"ך עמודי אור דא"א והם מלובשים בז"א כו' ומ"ש בדיופלין ב' בחי' ימים שהם ימי עולם וימות עולם כמ"ש בזח"א ויחי דרמ"ז ע"א אילין דוכרין ואילין נוקבין כו'. אך בת"א סד"ה ואלה המשפטים פי' בא בימים פי' יומין הם הלבושים שנעשי' לאדם מהתומ"צ בכ"י דוקא כו', וכ"כ שם בד"ה לא תהי' משכלה בענין את מספר ימיך אמלא. והוא ממ"ש בזח"א ויחי דרכ"ד ע"א סלק ועאל באינון יומין ואינון לבושי יקר דמתלבשי' בו נשמתא ובד"ה* שם ה"ס הצלם של האדם ה"ס המלבוש של נשמת האדם כו' ובמק"מ שם בשם הע"ח לבושי' החשמל וכו'. וצ"ל מהו"ע לבוש זה להימים. ומה שנלע"ד מעט מזעיר בהבנת הענין הוא בהקדם ב' הקדמות הא' ענין ששת ימי החול ושבת, דהנה ששת ימי החול הם ו"ק יום א' חסד ושבת הוא מל' וא"כ קשה הלא ו"ק דז"א נק' יומין עילאין והמל' הוא למטה מהם ואיך הם ימי החול ומל' הוא יום הז' ש"ק, והתי' י"ל עפמ"ש בפע"ח ש"א רפ"ז, והנה אין כח בזה רק בז"א בלבד לפי שהוא הזכר ויש בו כח לברר, ולכן הם ו' ימי החול בלבד כי הו"ק דז"א מתלבשים בהם והם המבררים לבד, אמנם ביום השבת שהוא כנגד המל' והיא נקבה ואין בה כח לברר ואדרבה ע"י מה שנתקן בימי השבוע הוא עולה ביום השבת שהוא יום שלה ומתחברת עם ז"א עכ"ל. אך מה שנק' ששת ימי החול מבואר בזח"ג פ' אמור דצ"ד ע"ב פי' ר' יוסי כי הששה יומין דחול הם ו"ק דיצירה שהם שלוחים דמדות דאצי' ור"ל שחסד דאצי' מתלבש בחסד דבריאה וחסד דבריאה בחסד דיצירה ומחסד דיצירה נמשך החיות למטה וזהו"ע מט"ט שנק' עבדו זקן ביתו כו', ומבואר באגה"ק בסופו דהתלבשות זו הוא בדרך הסתר והעלם לגמרי כהעלם והסתר הבורא מהנברא, וא"כ יכונה עיקר ההשפעה ע"ש ו"ק דיצירה ולכן נק' ימי החול ז"א וע' מאמר הנ"ל בסידור שער היו"ט, והנה הו"ק דיצי' מבררי' מק"נ ולכן נק' ימי החול וההבדלה שמבדילים בין שבת לחול זהו"ע החשמל והפרסא כו' ומ"מ הם חולין שנעשו עטה"ק כמ"ש כ"ז בת"א פ' לך לך בד"ה ולא יקרא עוד שמך אברם, וכח בירור זה לברר ק"נ נמשך מו"ק דז"א וגם ע"י שבו מלובש בחי' חכ' ונק' שימ"ב לכן הם ששת ימי המעשה כמ"ש בד"ה והי' מדי חודש בחדשו, ויום השבת הוא מל' דאצי' וז"א דאצי' ממש והם המתעלים ומתחברים ע"י הבירורים שנתבררו בששת

ובד"ה : בכת"י ב' : ובזח"א. בתו"ש שם ע' לח : ובזוהר"ק.

ימי החול שהם ו"ק דיצי' להיות חולין שנעשו עטה"ק דהיינו שנתבררה ק"נ ובכח בירור זה הוא העלאה דמל' בשבת וכמו מי שטרח בע"ש יאכל בשבת. ועמ"ש בד"ה זכור את יום השבת לקדשו בת"א פ' יתרו. ונמצא העלאה זו דמל' בשבת נמשך ע"י ימי המעשה שהן יומין דחול, וזהו ע"ד והחיות נושאות את הכסא שהכח הזה בחיות דיצירה לרומם ולהעלות את המל' דאצי' זהו ע"י ששרשן מעולם התהו לפני מלך מלך. וכמו"כ י"ל בכל אדם בא בימים כי ימי שנותינו בהם שבעים שנה הם ג"כ נגד ו"ק ומל'. אך המכוון ממ"ש ע"ז בת"א אינו זה.

הקדמה ב' מ"ש בש"א סכ"ה והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים ומבואר בגמ' פ"ב דחגיגה די"ב סע"ב וברבות ס"פ האזינו דקאי על נשמתן של צדיקים שהם גנוזו' תחת כסה"כ בערבות כו'. וע' מזה בזח"ב תרומה דקמ"ב ע"ב ובפ' ויקרא דכ"ה רע"א ובפ' מצורע דנ"ה רע"א. ובת"א סד"ה ואלה המשפטים פי' צרור כמו שצוררים אבן במרגמה ועי"ז זורקים אותו למעלה כך כדי שתהא הנשמה עולה למעלה במקור החיים הוא ע"י היומין והלבושים דתומ"צ עכ"ל. וע' מענין אני כברוש רענן. ופי' במקור החיים כמ"ש תרומה קמ"ב הנ"ל וההיא נשמתא אתקשרת באוא"ס והו"ע בינה שבה מאיר התגלות עת"י וכמ"ש בת"א ע"פ לך לך בענין הוא דא עתיקא ולכן היא המאירה בגעה"ע, ובאגה"ק סכ"ט ד"ה אחעט"ב פי' בצרור החיים היינו בבחי' כתר וצחצחות כו', וכדי להיות הנשמה עולה כ"כ למעלה זהו ע"י המצות והיינו כמ"ש בד"ה לבאר ענין שבת שבתון. ובד"ה כי ביום הזה יכפר* פי' הפסוק אני כברוש רענן וז"ל פי' ברוש הוא מין ארז שעדיין לא הזקין והוא רך ורענן כשהוא בלחותו שאזי יכולין לכופפו למטה ובשביל שהוא גבוה באילנות וכשמניחים עליו איזה דבר כשנכפף למטה הנה כשחוזר לאיתנו מגביה את הדבר ההוא למקום גבוה מאד וכך הוא עד"מ אני כברוש רענן כי יש בחי' אנכי ובחי' אני אנכי מי שאנכי היינו בחי' עלמא דאתכסיא (היינו בינה או כתר והכל א' כי התגלות עתיק בבינה) ובחי' אני הוא בחי' תומ"צ בבחי' למטה (היינו שנתלבשו בבחי' מל') כשנתלבשים בענינים גשמיי' ומגבילים הענינים לתת שיעור וקצבה לעניני המצות הגשמיי' כמו מרביעי' נוטלין לידים כו' והוא כמשל הברוש רענן כשנכפף למטה וחוזר למעלה למקורא עילאה דכולא עכ"ל. נמצא בחי' אני שהוא בחי' מל' הוא המגביה ומעלה את האדם כברוש רענן. וי"ל דהנה כתי' אני ראשון ואני אחרון ובחי' מל' נק' אני אחרון והיא מגביה לבחי' אני ראשון היינו מל' דא"ס כ"ע דאיהו כתר מל', וזהו ג"כ ענין צרור החיים שהוא בחי' כצרור אבן כמו שהצרור זורק את האבן כו' כמ"ש ג"כ סד"ה ועתה יגדל נא כח אד' כמשל הכח שביד האדם לזרוק האבן שהוא דומם וטבעו ליפול למטה וע"י כח הזורק נושא באויר וכו' כך הוא כח אוא"ס ב"ה הנמשך מלמעלה כו' והוא המלביש ומקיף את הנשמה להיות צרורה בצרור החיים את ה' ממש וכמ"ש

ובד"ה כי ביום הזה יכפר: ראה לקו"ת אחרי כו, ב.

וכבוד ה׳ יאספך שהוא הכח הממשיך מלמטה למעלה כמו הכח הממשיך את האבן למעלה באויר שכח ההוא מקיפו מכל צד שאינו מניחו ליפול כו׳, ומבואר שם ענין שנק׳ כח זה כח אד׳ כי אד׳ הוא מל׳ ששם המצות ושרשן מגלגלתא מל׳ דא״ס כו׳, והיינו ע״י קעומ״צ למעלה מהשכל המושג, ולכן נק׳ המל׳ צרור החיים כמ״ש בפרדס ערך צרור, והוא הוא המגביה את האבן ישראל למקור החיים ע״י כח אד׳ ולכן הוא הנק׳ זרקא כו׳ וכמ״ש בזח״א פ׳ בראשית דכ״ד ע״א זרקא ודאי כו׳ כמו ההוא אבנא דקירטא דאזדריקת לאתר ידיעא כו׳ ע״ד אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה ובמק״מ ולעתים שעולה עד למעל׳ ונזרקת עד א״א הנק׳ א״ס אז נק׳ זרקא, אלא דשם פי׳ כן על התפלה שהוא עליית המל׳ כו׳, ועמ״ש מענין זרקא בד״ה שבת שבתון שזהו״ע הולך סגולתא שהוא המל׳ הנק׳ זרקא הוא מוליך את ישראל הנק׳ סגולה להתעלות למעלה מעלה ועמ״ש בת״א פ׳ מקץ סד״ה המגביהי לשבת. וכ״ז א״ש שענין הצרור הוא המצות שהם בבחי׳ מל׳ הנק׳ אני כברוש רענן ונק׳ כח אד׳ ונק׳ זרקא וצרור כנ״ל, אך מ״ש כאן שזהו ע״י היומין ולבושין דתומ״צ אינו מובן מה שייכות היומין לכאן. וי״ל עם ההקדמה הראשונה שכמו שכדי להיות עליית המל׳ בשבת שבשבת היא המתעלה בבחי׳ פנימי׳ א״ס ב״ה ועלי׳ זו נעשי׳ ע״י העבודה ששת יומין דחול וכמ״ש ג״כ בד״ה לבאר ענין יוהכ״פ שזהו ושמרו בנ״י את השבת לעשות את השבת ע״י התפלה שביומין דחול וגם התומ״צ מתעלים עי״ז בשבת כמש״ש ובד״ה את שבתותי תשמרו שיהי׳ עלי׳ התומ״צ הוא ע״י התפלות וזהו״ע והנה סולם מוצב כו׳ ומלאכי אלקים הם המצות שהם מלאכי שלוחי דמלכא בתנחומא פ׳ ויגש הם עולים ע״י הסולם שהוא התפלה ותפלה דחול עולים בתפלה דשבת נמצא ע״י העבודה בתפלה בששת ימי החול עי״ז עולים המצות והמל׳ בשבת בפנימי׳ אוא״ס ב״ה והכח הזה בעבודה דששת ימי החול זהו ע״י שעושין ימי החול להיות חולין שנעשו עטה״ק דהיינו שמבררים ק״נ ששרשה ממה שנפל בעולם התהו וכענין והחיות נושאות כו׳ וכנ״ל. וא״כ לפ״ז יובן גם כאן שענין כח אד׳ שהוא ע״י המצות לזרוק את אבן ישראל למעלה במקור החיים זהו נמשך ג״כ ע״י היומין ימים יוצרו שמבררין מהיומין דחול ע״י עשיית המצות וע״י התפלות, ועמ״ש בביאור ע״פ אם בחקתי תלכו בענין בירור הצלם של האדם שעז״נ ימי שנותינו בהם כו׳, ולכן בירור היומין הם ג״כ הצרור הגורם עליית המצות בחי׳ מל׳. ועוי״ל דהנה בזהר פ׳ מצורע דנ״ה ע״א מפרש נפש אדוני קאי על המל׳ דאצי׳ שהוא נפש דוד ועז״נ אשר לא נשא לשוא נפשי ושתהי׳ צרורה בצרור החיים היינו היסוד שיש בו מוחין דאו״א הנק׳ חיים כ״כ במק״מ, ולכן נק׳ היסוד אל חי, וע״ש בסידור ע״פ ומשביע לכל חי רצון, וע׳ זח״א ד״ו סע״א ע״פ בן איש חי ובפ׳ ויצא קס״ד ע״א ע״פ חי ה׳ וברוך צורי, וזהו״ע ואולם חי אני וימלא כבוד ה׳ כו׳. ולעד״נ פי׳ צרורה הוא ענין קשר וחיבור ע״ד וצרת הכסף בידך והיינו ע״ד שנא׳ לע״ל אהל בל יצען ובל יסע יתדותיו לנצח שעכשיו זו״נ נק׳ דודים שיחודם לפרקים ופעמים שמתפרשים כמ״ש הצדיק אבד כו׳, ובפשעיכם שולחה אמכם היתה כאלמנה, אכן לע״ל יהי׳ זו״נ כמו או״א תרדל״מ וזהו״ע מלך שהשלום שלו וכמ״ש

וברית שלומי לא תמוט סד"ה כי ההרים ימושו דהיינו ע"י ששרש ההמשכה יהי' מיסוד דע"י שלמעלה מסדר ההשתלשלות, וזהו"ע והיתה נפש אדוני הוא המל' הנק' נפש צרורה וקשורה בצרור החיים כמו חו"ב ועז"נ ביום ההוא יהי' ב"פ י"ה, וכ"מ בפ' בשלח ד"נ ע"ב דצרור הוא היסוד ע"ש במק"מ שפי' על יסוד דאבא שבו כלולים כל האורות. ואפ"ל מזה ולפרש הפסוק ואשה אל אחותה לא תקח לצרור כו' ולפמש"ל פי' צרור כצרור אבן במרגמה הנה היסוד נק' ג"כ קשת כמ"ש ותשב באיתן קשתו שעולה ומושך טיפין מהמוח כו'. והנה ענין זה והיתה נפש כו' צרורה כו' זה ע"ד ארוממך אלקי המלך כמ"ש בת"א פ' מקץ בד"ה כי אתה נרי. והנה ע"י עלית המל' שהוא מקור נש"י עי"ז מתעלים ג"כ פרטי הנשמות להיות צרורה בצרור החיים כו' וכנ"ל בענין זרקא כו' הולך סגולתא כו'.

ומעתה י"ל טוב טעם לענין שעלי' זו הוא ע"י המצות בצירוף היומין דוקא, כי הנה רמ"ח מ"ע הן רמ"ח אברים דמלכא ז"א שבהם וע"י נמשך טפת החכ' מהמוח אל היסוד כו' כמ"ש בד"ה והי' לכם לציצית בענין וזכרתם את כל מצות ה' שיהי' בחי' זכרים ומשפיעים כו'. והיומין שרשם מבחי' מל' כי שרש ומקור הזמן נמשך מבחי' מל' כמ"ש בתניא ח"ב פ"ז לכן ע"י שמקשרים ומחברים כל יום ויום אל המצות הנה עי"ז מתחברים ומתיחדים המל' שהוא מקור היומין עם הז"א שהוא מקור התומ"צ וכמ"ש כה"ג בתניא ס"פ מ"א, ועי"ז מתחברים ג"כ מקור התומ"צ שהוא הקב"ה עם מקור נה"א כו' ע"ש, וזהו"ע בא בימים שכל אדם ניתנו לו מספר ימיו שנמשכו לו ע"י המל' שממנה מקור הזמן כנ"ל שיעלה ויקשר היומין אל המצות, ובזה יחבר להיות נפש אדוני נפש היינו עולם שנה נפש כו' תהא צרורה בצרור החיים בחי' יסוד ז"א כו' כנ"ל, ומ"מ יש לחבר לזה גם הטעם הראשון שהיומין הם בירורי ק"נ דהיינו מה שהמל' יורדת ומתלבשת בק"נ לבררה ולהעלותה כו'. עוי"ל כמ"ש בד"ה האזינו השמים שהמצות נק' זורק צדקות וכמו הזריעה דוקא בארץ שיש בה כח הצומח כו' וכך הוא המצות דוקא בהיות נה"א מלובשת בנה"ב ששרשה מבחי' האופנים וחיות ברעש גדול כו', ועמ"ש בד"ה הבאים ישרש, וזהו ג"כ ענין שייכות המצות לבחי' היומין דוקא אשר היומין נמשכים מבחי' המל' הנק' ארץ והיא מבררת בכ"י בחי' ק"נ שמשם נה"ב ע"כ ע"י היומין דוקא נעשה הצמיחה מהמצות כו'. וענין המדרש בא לבוש לבושי של הקב"ה נק' עת"י י"ל עפמ"ש הרמ"ז פ' כי תשא דקפ"ח דמשארז"ל בב"ר ע"פ ויהי ערב ויהי בוקר יום א' מלמד שהי' סדר זמנים קודם לכן הוא ז"ת דעת"י הם הנק' סדר זמנים, וי"ל כי הנה עצמותו ית' למעלה לגמרי מבחי' זמן כמו שהכריחו גם החוקרים הכוזרי ורס"ג והרמב"ם והרלב"ג והעיקרים והעקידה והמחבר ס' נוה שלום, וא"כ הזמן הוא נברא ומחודש ואעפ"כ יכול להיות נצחי ברצון הבורא ית' שלא יכלה לעולם, אך עכ"ז לא יכול לעבור לעולם בפועל מעתה ועד עולם זמן בל"ג, וא"כ בחי' זו המחי' הזמן הוא בחי' ממוצע בין גבול בפועל לבבע"ג שהרי הבע"ג כוחו כלה ממש ובחי' הזמן אם ירצה הבורא ית' לא יכלה כלל הרי יש בו מצד זה בחי' בבע"ג, ומ"מ כיון שלעולם

יהי' המשכתו בבחי' מספר ושיעור ה"ז בחי' בע"ג לכן שרש התהוות סדר זמנים הוא מז"ת דע"י שהוא הממוצע בין אוא"ס ממש לאצי', ולכן ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לע"ו גימט' כתר, וזהו שנק' הכתר ע"י שהוא ענין כח נצחי' היומין, והנה כמו שע"י ממוצע בין א"ס לנאצלים כך מל' דאצי' שהוא מקור ושרש הזמן ממש דבי"ע הוא ממוצע בין אצי' לנבראים, ועז"נ לאברהם בא לבוש לבושי דהיינו בא בימים שהו"ע יומין הנמשכי' ממל' דאצי' וכנ"ל. והנה עכ"פ ואברהם זקן זהו"ע התורה זקן זה שקנה חכ' בא בימים זהו"ע המצות. וזהו"ע המדרש יש לך אדם שהוא בזקנה היינו בעסק התורה ואינו בימים שהו"ע המצות או להיפך בימים מצות ואינו בזקנה תורה אבל כאן זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה, היינו ב' הבחי' דתומ"צ וכמ"ש אל יתהלל החכם כ"א בזאת יתהלל כו' כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ כמ"ש בד"ה כי תשמע בקול וצ"ל מעשיו מרובים מחכמתו כו', ולכן ראב"ע א' זה שכשהושיבוהו בישיבה נעשה כבן ע' שנה והי' לו זקנה שהוא התורה שלא לפ"ע הימים ע"כ נתאמץ ללמוד ע"מ לעשות שזהו נק' מעשיו מרובים כמ"ש מדרש שמואל משנה הנ"ל דס"ו, ופי' שרשיו הם היסודות שהז"א שהוא תו' מושרש באו"א וכתר והיינו ע"י המצות תרי"ג ארחין כו', גם נק' המצות ימים לפי שתלוים בזמן ומקום כמ"ש עת לכל חפץ כמ"ש במ"א. נמצא בחי' ואברהם זקן בחי' ואברהם הוא חסד זקן הוא בחי' עליונה יותר היינו שקנה חו"ב ע"י עסק התורה ואח"כ בא בימים ע"י המצות הוא בחי' אורך ימים בימינה היינו א"א בחי' כתר, וזהו ג"כ ענין ש"ע נהורין שיש בהם ב' בחי' הא' ק"נ נהורין הנמשכים מן נה"י דא"א הב' אר"ך נהורין הנמשכים מכח"ב חג"ת דא"א, וכמ"ש מזה ע"פ למען ייטב לך והארכת ימים מק"נ גבי קן צפור, וזהו"ע ואברהם זקן היינו זקן שקנה חכ' בחי' ק"נ נהורין אח"כ בא בימים אורך ימים הם אר"ך נהורין, ועז"א כסא דמלכא משיחא מחזיק רכ"א לוגין כו'.

אח"כ וה' ברך את אברהם בכל הוא בחי' עליונה יותר שלמעלה גם מא"א. והנה ברבות כאן פרשה נ"ט ר' לוי אמר שהשליטו ביצרו, להבין מהו זה הברכה גדולה כ"כ לגבי אברהם אחר שנתנסה בעשר נסיונות, ועוד שהרי ארז"ל דפי' בכל היינו שהטעימו מעין עוה"ב, ולהבין איך שייך בכל לעוה"ב דוקא. אך הענין הוא עפמ"ש ויתרון ארץ בכל היא בחי' ארץ היינו מל' ויתרון שיש לארץ הוא ע"י בכל בחי' יסוד שממשיך בה בחי' נש"ב, אך עיקר הגילוי שער החמשים הוא שיתגלה לע"ל והוא הנק' כל שכולל כל הנש"ב וזהו"ע גילוי פנימי' או"א שהוא פנימי' ע"י כו'. והנה אנו אומרים יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא את הכל, ובפ' בישעי' סמ"ה ז' כתיב ובורא רע, ובגמ' פ"ק דברכות די"א ע"ב שאנו אומרים ובורא את הכל משום לישנא מעליא. אך אינו מובן לפמ"ש בחי' כל זהו בחי' גבוה מאד א"כ איך במקום ובורא רע יאמרו ובורא את הכל, אלא עכצ"ל שיש שייכות זל"ז ע"ד מארז"ל ע"פ והנה טוב מאד טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר והיינו ע"י שיתהפך הרע לטוב אזי הוא טוב מאד כי מגלה עמוקות מני חושך דוקא

כו׳ ע״י ששרשו מעולם התהו שלמעלה מאצי׳, וזהו שמבחי׳ ובורא רע נעשה ובורא הכל שהרי העוה״ב נמשך מהעוה״ז וכמ״ש מי יתן טהור מטמא וארז״ל ר״פ חוקת העוה״ב מהעוה״ז, וזהו״ע שנא׳ וה׳ ברך את אברהם בכל אחר שנא׳ בא בימים שהם מ״ע וע״י אתהפכא של היצה״ר בקיום מל״ת זכה לבחי׳ בכל שלמעלה גם ממ״ע והוא ענין פנימ׳ ע״י שלמעלה מא״א כנ״ל. אך ענין הברכה הוא שהשליטו ביצרו שלא יצטרך למלחמה עמו, כי הנה מאחר שע״י היצה״ר הנק׳ רע זוכה לבחי׳ טוב מאד ע״כ צ״ל שיש בו כח וכמארז״ל סוכה דנ״ב סע״א כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו, והטעם עד״מ גנבים שודדי לילה לא יכנסו לגנוב בחורבה כ״א דוקא במקום שיש אוצר כסף וזהב כו׳, גם כמ״ש בח״ה שער ה׳ פ״ה ונא׳ כי החכ׳ כו׳ וכשנוטים בה מנתיבתה תהי׳ מדוה כולל כו׳ ועדז״נ יוסיף דעת יוסיף מכאוב ע׳ רבות בראשית ר״פ י״ט ובח״ה סוף שער הנ״ל וכפי מעלת חשיבות כו׳, לכן * הי׳ צריך לברכה שהשליטו ביצרו, וע׳ ברבות בהעלותך פט״ו דרכ״ד ע״ב זש״ה ה׳ צדיק יבחן כו׳ אברהם נסהו הקב״ה בעשר נסיונות ועמד בהם ואח״כ ברכו כו׳ בכל הרי זכה לברכה זו ע״י הנסיונות כי הנסיון זה נמשך מבחי׳ ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא כו׳ יום ההוא בחי׳ בינה ושהוא מוסתר אפילו מבחי׳ יום ההוא כי נמשך מבחי׳ עת״י, וע״י הנסיון מברר מבחי׳ הרע שנפל מעולם התהו וגדול מהמצות, וכמ״ש בביאור ע״פ אחרי ה׳ אלקיכם תלכו, ולכן ע״י העשר נסיונות שכנגד ע״ס זכה לבחי׳ ברכה דבכל שהוא בחי׳ ע״י שמשם נמשך העוה״ב וכנ״ל, וכיון שכן אזי השליטו ביצרו שא״צ לבחי׳ הרע דיצה״ר שע״י המלחמה עמו, ממשיך ובורא את הכל שכבר זכה לזה ע״י העשרה נסיונות והיינו שהטעימו מעין עוה״ב שאזי ואת רוה״ט אעביר מן הארץ וברכו בגילוי בחי׳ ע״י מקור עוה״ב כנ״ל. והנה אחכ״ז דוקא שלח את אליעזר ליקח את רבקה ליצחק, כי הנה ארז״ל לא נבעלה אשה למהול לשמונה עד רבקה ופי׳ כי הנה ענין ויתרון ארץ בכל הוא זהו״ע היחוד עליון והוא נמשך ע״י מהול לשמונה בחי׳ מלך השמיני הדר כנז׳ בד״ה למנצח על השמינית, וזהו״ע יצחק גילוי תענוג ה״ע דלע״ל שיתגלה פנימי׳ ע״י והיינו ע״י רבקה דוקא שהוא מענין רבקה של שלש שלש בקר או ארבע ארבע כו׳ היינו המרכבה העליונה שבהם וע״י נמשך בירור נה״ב כנודע מענין שתי׳ לפני׳ דק״ש נמצא יחוד יצחק ורבקה זהו עיקר ענין ויתרון ארץ בכל הוא כו׳, ולכן דוקא אחר שנא׳ וה׳ ברך את אברהם בכל אזי שלח את אליעזר כו׳ וד״ל.

א) ענין * עד אברהם לא הוה זקנה פי׳ היפ״ת דמ״ש תחלה מנער עד זקן הזקנה הי׳ ניכר מהפנים והגוף אבל חתימת זקן לא הי׳, ומהרש״א פי׳ שהי׳ חתימת זקן אבל לא הי׳ ליבון שער.

לכן: בתורת שמואל — תרכ״ז ע׳ מה: לא.

ענין: קיצורים על המאמר דלעיל. כמה מהם נמצאים גם בתורת שמואל שם אחר כל סעיף בשינויים.

ב) **הנה** אברהם, אברהם אוהבי שנתדבק בבחי' הנגבה דרומית מזרחית, מזרח למעלה מבחי' הנגבה חכמה תורה ביטול שלמעלה מאהבה סד"ה וארא אל אברהם, והנה ארז"ל במ"ת נדמה להם כזקן עליית ז"א בא"א, קווצותיו תלתלים, סלסלה ותרוממך.

ג) **וזהו** ענין ואברהם זקן, זקן שקנה חכ' דהיינו עסק התורה, ענין כ"א בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה אלפיים שנה קדמה תורה לבחי' עולם חסד יבנה, ענין קנה חכ' קנה בינה ב"פ קנה מחצה מתר"ך, לכן יג"מ שהתורה נדרשת בהן.

ד) **וזהו** ענין עד אברהם לא הוה זקנה, דקודם אברהם הי' שני אלפים תוהו ולא נמשך בחי' זקנה שהוא חו"ב דתורה רק המדות לבד ז"ת, גם אברהם המשיך התגלות י"ג ת"ד בז"א, הקושיא למה בא"א וז"א יש דיקנא ובאבא אין דיקנא, אך כי השערות זהו מורה על המשכה הנמשך מלמע' מסדר ההשתל' שלכן א"א לו להיות נמשך רק ע"י שערות דוקא וכענין שיחת חולין של ת"ח, ולכן דוקא בא"א שייך דיקנא כי מהכתר מל' דא"ס נמשך לחכ' שלא כסדר ההשתל' וכן השפעת החו"ב מז"א לבי"ע, אבל מהחכ' באצי' עצמו הוא כסדר ההשתל', ובזה יובן מה דלפעמים איתא דאו"א יונקים ממזלות דא"א שהם מדות יוכל לבא ההשפעה דרך התלבשות בקירוב, אבל ממו"ס לא יוכל לבא רק דרך שערות ומ"מ זו ההשפעה שמלמע' מהשתל' גבוה יותר מההמשכה מז"ת אף שבאה דרך קירוב, וי"ל עד"ז יש מעלה בהעסק בפנימי' דתורה על עסק הנגלה אף שבנגלה מושג המהות ממש משא"כ בהפנימי' אין מושג רק המציאות ולא המהות ה"ז כערך השערות לגבי האברים אך כמו שא"א שאו"א ינקו ממזלות אלא אחר שתחלה הלבישו לזרועות דא"א כן לא ימצא מעלת העסק בפנימי' אלא אחר שידוע ולמד היטיב הנגלות, והנה כמו"כ מז"א בבי"ע יש ב' בחי' הא' שלמ"ד כלים דזו"נ מתלבשים בבי"ע ממש הב' מה שמאיר מבחי' י"ג ת"ד דז"א ועד"ז י"ל דעת הירושלמי דכל מצותיה של תורה אינן כדאי נגד הלכה אחת מן התורה.

ה) **ואפ"ל** שזהו מ"ש בירושלמי שכל מצותי' של תורה אינן כדאי נגד הלכה א' מן התורה דלכאורה תמוה, אלא כי המצות נק' רמ"ח אברים דמלכא א"כ שרש מבחי' אברים וכלים, והמוח והלב אינן במנין האברים עמ"ש בד"ה יפה שיחתן אבל התורה נמשכה מהמוח עצמו ונמשך ע"י שערות שההמשכה נמשך ממקום עליון כנ"ל, וזהו ענין הציצית שהם מבחי' קוצי דשערי דז"א שמתלבנים ומאירי' במל' וקשה דהא עצמות נה"י דז"א מתלבשים במל', אלא צ"ל דהציצית גבוהי' יותר לפי שנמשכים ממקום עליון כו', ולכן ההמשכה מתושב"כ לתושבע"פ הוא ע"י יג"מ שהתורה נדרשת בהן כנגד י"ג ת"ד, וזהו עד אברהם לא הוה זקנה כי קיים אברהם כל התו' עד שלא נתנה ועי"ז נתגדלו אברי ז"א, ואז נמשך בו י"ג ת"ד, ולפי' היפ"ת לא הי' חתימת זקן כלל בזקן א"כ הענין שלא נתגלה כלל הדיקנא בז"א ולפי' מהרש"א לא נתלבנו השערות היינו שלא האיר א"א בז"א, וזהו עטרת תפארת שיבה

בדרך צדקה תמצא, כי תיקון הראשון מי"ג ת"ד הוא אל שהוא חסד כמ"ש חסד אל כל היום ונמשך ע"י הצדקה.

ו) **בא** בימים, העוה"ז והעוה"ב י"ל בעוה"ז מאירים ימים דז"א ובעוה"ב ימים דא"א מי האיש החפץ חיים אוהב ימים יומין דז"א ור"ל שעי"ז יזכה בעוה"ב לימים ומדות דא"א, בת"א פי' ימים הם הלבושים הנעשים לאדם ממעשה המצות שצריך לקיים בכל יום דוקא מצוה, וצ"ל מה ענין המצות להיומין, בפע"ח איתא ו' ימי המעשה הם מו"ק דז"א ושבת מל', ולכאורה תמוה. אך הענין ג' וא"ו ימי המעשה ו"ק דיצירה, ובחי' ו"ק דאצי' מתלבשים בהם בהסתר והעלם לגמרי כהסתר והעלם הבורא מהנברא או עכ"פ כהסתר הנשמה בהגוף שאין מושג מהותה רק מציאותה, וביום השבת הוא מל' דאצי' ממש וז"א דאצי' ממש, ועי' הבירורים שמבררים ו"ק דיצי' בחול מתעלים זו"נ בשבת לקבל הארת ע"ק ע"י שימי החול נעשו עטה"ק, והנה כתי' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים פי' כצרור אבן במרגמה, וזהו אני כברוש רענן שמתעלה אני לבחי' אנכי, והיינו ע"י המצות הוא עליית המל' וכמ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כח אד' ועי"ז הוא המגביהי את הנשמות, ולפי שעליית המל' הוא ע"י ששת ימי המעשה כמ"ש לעשות את השבת ע"כ זהו ע"י הימים וגם שבת ימי המעשה ויום השבת.

ז) **ועוי"ל** דהנה נפש אדוני היינו מל' תהי' צרורה בצרור החיים שהוא יסוד המקבל מחו"ב ע"ד שחו"ב הם תרין ריעין ובהם ועל ידם מתעלים הנשמות והנה ז"א הוא מקור המצות כי רמ"ח פקודין הם רמ"ח אברים, ומל' הוא מקור הזמן כמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ז שהן היומין, לכן ע"י שמקשרים ומחברים כל יום ויום אל המצות עי"ז מתקשרים ומחברים ז"א שהוא סוף עולמות הא"ס עם המל' שהוא מקור דבי"ע לכן עי"ז דוקא מתעלים הנשמות להתקשר בגילוי אוא"ס ב"ה ומ"מ עלי' זו דמל' להיות צרורה בצרור זהו ע"י שמבררת עה"ד טו"ר בששת ימי המעשה שנעשה החולין על טה"ק כנ"ל.

ח) **נמצא** בחי' ואברהם זקן בחי' אברהם הוא חסד זקן היינו שקנה חכ' בא בימים ע"י המצות הוא בחי' אורך ימים בימינה היינו א"א הנק' עתיק יומין אח"כ וד' ברך את אברהם בכל שהשליטו ביצרו, כי והנה טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר כשנהפך לטוב, דהיינו שעי"ז נמשך מפנימי' ע"ק.

ן) **בת"א** פ' חיי עמ"ש מזה בבוך בראשית א' דף רפ"ג.

לד"ה יפה שעה א' בתשובה כו', בענין ג"ע זיו השכינה שאינו דומה להעולמות בי"ע עמ"ש מענין זיו בהגהות לד"ה כנשר יעיר ובהגהות לד"ה ושבתה הארץ, ובמא"א דוירחה אור נק' זיו והוא יסוד הנק' ג"כ ונהר

יוצא מעדן ל׳ ונהירו, גם הדרת פנים הוא מיסוד ועיין בבה״ז פ׳ אחרי דף ע״ז בענין יחוד ו״ה אתא חסד ובפרט גזעין כו׳ שם נתבאר דבי״ע מקבלים רק מז״ת דמ׳ והוא בחי׳ אחוריים ועמ״ש בד״ה אחרי ה׳ אלקיכם תלכו בענין פי׳ שהבריאה יש מאין מבחי׳ הארה בעלמא והיא הנק׳ אחרי ה׳ שהוא בחי׳ אחוריים וע״ד שנתבאר בד״ה זכור דעמלק בענין וישב ה׳ מלך לעולם, שהישיבה על הכסא היא בבחי׳ אחוריים והכסא היא מקור דבי״ע בחי׳ מל׳ כו׳ וע׳ בבה״ז פ׳ לך ע״פ ומלכי צדק שלכן נז׳ איש הלא דברי כאש שבחי׳ מל׳ היא התנשאות והסתלקות כדי שיהי׳ הנברא יש ודבר כו׳ אכן ג״ע נמשך מג״ר שבמל׳ הארת פנים ואולי זהו מלך שלם, וזכר רב טובך יביעו רק צדקתך ירננו, אבל בג״ע משלם שכר טוב ליראיו, ועמ״ש ע״פ כי לקח טוב נתתי לכם וע״פ טוב וישר ה׳, גם בג״ר דמ׳ מאיר הארת פנים דא״א יאר ה׳ פניו דא״א אליך, ע׳ ד״ה כשושנה בין החוחים שלכן הנשים יפ״מ יותר מהאנשים כו׳, ועמ״ש ע״פ המאמר הזהר פ׳ אחרי דף ס״ז ע״ב במאמר כאיל תערוג קב״ה ז״א אתא לאשתעשעא עם צדיקיא בג״ע מההוא שקיו דנחלא כו׳ ונהר יוצא מעדן ג״ר דאצי׳ שבהם מאיר התענוג כו׳, וזה ממשיכים ע״י עסק התורה ובחי׳ זו מאיר בג״ע, ובספר שערי ג״ע פי׳ שערי ג״ע הם עתיק ואריך כו׳, ועכ״ז משמע בבה״ז דפ׳ אחרי דף ע״ז הנ״ל דיש בגילוי זה שבג״ע ב׳ בחי׳ הא׳ כשהמל׳ מקבלת מאחוריים דז״א הב׳ ואיש כי יקח אחותו חסד הוא ומקבלת ממנו פב״פ מג״ר שלו לג״ר שלה וזהו ע״י המצות כנודע מענין אלה פקודי המשכן וכ״ז יחוד ו״ה, אבל יחוד י״ה דאצי׳ במזלא תליי׳ ובחי׳ זו למעלה מג״ע שמקבלי׳ מיחוד ו״ה, ואפ״ל שזהו מ״ש בסש״ב פרק ל״ט שמדור האבות וכמוהן היא למעלה מג״ע היינו בעולם האצי׳ ושם מקבלים יחוד י״ה כי בכל אצי׳ מאיר החכמה עצמה ע״י מעבר הבינה ולא דרך התלבשות, יו׳* שהרי ביו״ד נברא העוה״ב א״כ ראוי בג״ע יאיר היו״ד, ואולי גם במל׳ יש יו״ד כו׳ כנודע כי י״ה מתפרש גם במ׳, ואפ״ל כי באמת בינה מקננא בכורסייא וג״ע שרשו מבינה דאצי׳, אלא שנמשך דרך המל׳, בלק״ת פ׳ ואתחנן בד״ה למען תירא, ואולי זהו ענין העוה״ב עולם התחיה כמ״ש ביום ההוא יהי׳ כו׳, והלבושים דמעשה המצות אם נאמר דג״ע ג״ר שבמל׳ י״ל הלבוש מבינה ואם נאמר ג״ע מבינה ונהר יוצא כו׳* י״ל הלבוש מא״א או מחכמה שנק׳ עוטה אור כשלמה, וע׳ בדרוש ביאור למ״ש בסש״ב פנ״ב ומהו הלבוש כו׳* ועמ״ש מענין הלבושים בד״ה תורה צוה שלא נדפס* ובת״א בד״ה ת״ר נ״ח בש״א כו׳, ובפ׳ תצוה בד״ה ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך שהם הלבושים לבחי׳ אהרן נתבאר שיש ג׳ מדריגות בלבושים של משה ושל חכמי לב ועשו סתם והיינו שיש לבושים שהם

יו: בכת״י יש כאן תי׳ שא״א לפענח, ואולי צ״ל: יוק׳ (יוקשה), או וקשה.

ונהר יוצא כו׳: בכת״י נכפל אח״ז: י״ל הלבוש מבינה ואם נאמר ג״ע מבינה ונהר יוצא כו׳.

בדרוש ביאור . . ומהו הלבוש כו׳: ראה בסידור שער הת״ת ד״ה ביאור למ״ש בלק״א פנ״ב נג.

בד״ה תורה צוה שלא נדפס: ראה אוה״ת פ׳ וזאת הברכה ע׳ א׳תתנד.

למעלה מהאצילות ובאצי' ובבי"ע, ואהרן בחי' חסד ואותיות נראה, באורך נראה אור, ולהיות נראה האור זהו ע"י לבושים אלו (ובמ"א שי"ל דלבושים אלו זהו כענין הפרסות שיש באצילות גופא כמו בין עולם הא"ס לחכמה ובין בינה לז"א וכמו והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדה"ק), וזהו ע"ד עוטה אור כשלמה, הרי התורה שהיא חכמה וכבוד היינו לבוש, וזהו כענין הלבושים דאהרן שלפני האצילות כו', לכן א"ש שע"י הלבושים דתומ"צ יוכלו ליהנות מזיו השכינה בג"ע שזיו השכינה הוא מכח"ב דמל' מה שמקבלת מכח"ב דז"א והתורה שרשה מחכמה עילאה הרי היא למעלה גם מזיו השכינה כו' ועמ"ש בד"ה ויצוום אל בנ"י מענין שהתורה נקרא משל הקדמוני שכמו שע"י המשל משיג את הנמשל כך ע"י התורה יוכל להשיג הארה מקדמונו של עולם, ונתבאר מזה ג"כ בת"א גבי פורים בד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני, וזהו וירח ריח בגדיו ועי"ז ויתן לך מטל השמים זהו ההמשכה שבג"ע העליון ומשמני הארץ זהו ההמשכה שבג"ע התחתון ועמ"ש מזה סד"ה אלה מסעי דרוש השני עיי"ש. ועתה צ"ל ענין אהוי"ר כו', י"ל ע"ד מה שכתוב בד"ה זכור ושמור ובהביאור ד"ה ענין האבות הן הן המרכבה שהאהוי"ר הנק' חג"ת מעלים ומגביהים בחי' אדם עילאה חכמה ובינה לקשרם באוא"ס לפי כי שורש המדות למעלה מהשכל דחו"ב במזלא תליא וז"א בעתיקא אחיד ותליא, נמצא ע"י אהוי"ר מגביהים החכמה הנק' כבוד ולבוש שיומשך בה האור א"ס ויתלבש בהלבוש, וכמ"ש במ"א שזהו ג"כ ענין ד' ציציות המגביהים הטלית שהוא הלבוש כו', ואח"כ ע"י לבוש זה דחכמה שהיא התורה משגת הנשמה זיו השכינה מה שנמשך בשרשו מהארת אור א"ס בחכמה כו' משא"כ בלא אהיו"ר לא הוגבה הלבוש כ"כ לבחי' עתיקא כו' וכמ"ש בענין על תפלתי שתהא סמוכה למטתי כו' בביאור דיונתי בחגוי. עוד יש להעיר ממ"ש בד"ה אוסרי בפי' כבס ביין לבושו שהלבושים הנעשים מהמצות צריכים כבוס ביין המשמח אלקים, ובדם ענבים סותה לבושי הראש כו', שי"ל לבושו הוא להשגת בחי' ו"ה סותה לבחי' י"ה כו'.

ועתה נבא להגיה על דברי רבינו ז"ל, בענין יפה שעה אחת בתשובה ומע"ט בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, פי' בד"ה אוסרי לגפן כי חיי העוה"ב מבחי' שמו בי"ה צור עולמים, ותומע"ט ממשיכים קדושת אור א"ס ב"ה בעצמו וכ"כ בלק"ת פ' ראה בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו ספ"א, ולפמ"ש דפי' זיו זהו ההמשכה מיסוד, א"כ קשה דהא ענין היסוד ממשיך מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש כו' וצ"ע. אמנם בד"ה לכן אמור לבנ"י ובד"ה ואתה תצוה פי' תחת אשר לא עבדת כו' מרוב כל דרוב כל הם התענוגים רוחניים ג"ע עליון וג"ע תחתון כי בחי' כל זהו ענין כי כל בשמים ובארץ העמוד המחבר ג"ע עליון עם התחתון כו' וכ"ז הוא בבחי' הזיו, אבל בא"ס ב"ה ממש למת"ב כ"א ע"י המצות, ולכן הם יפים הרבה יותר מרוב כל, א"כ לפ"ז אין סותר למ"ש דהזיו נמשך מבחי' היסוד וזהו ענין רוב כל ואעפי"כ המצות גבוהים יותר כו'. ויש להעיר לענין כל ממ"ש ע"פ נשמת כל חי, ובענין עיני כל אליך ישברו, וממ"ש בפע"ח שער הסוכות פ"ב בפי' מכל מלמדי

השכלתי שדוד הוא מל׳ והמלמד שלו הוא בחי׳ כל שהוא יסוד שממשיך בה שפע הדעת כו׳. והנה בד״ה מנורת זהב כולה* פ״ב ופ״ג פי׳ כי רוב כל הם בחי׳ ש״י עולמות ששרשם מבחי׳ קנה חכמה קנה בינה, ובמצות יש בחי׳ עליונה מבחי׳ רוב כל כי הם נמשכים מהכתר שלמעלה מחו״ב, ולכן ב״פ קנה גימט׳ ש״י מחצה התחתון מתר״ך עמודי אור כו׳, [ע׳ בת״א פ׳ לך בענין הוא עשנו מצוה הראשונה מתחלת באלף אנכי כו׳ כי שיקויים המצות במעשה ויעשה יחודים ע״י קיום המצות במעשה אי אפשר רק שיתגלה הארה מבחי׳ כתר, גם י״ל בהכתר שהוא ממוצע בין המאציל להנאצלים יש ב׳ בחי׳ הא׳ בחינה תחתונה שבמאציל הב׳ שורש הנאצלים א״כ בחי׳ מחצה התחתון מתר״ך זהו שרש הנאצלים וזהו מאיר בג״ע אבל יפה שעה אחת בתומע״ט בעוה״ז מכל חיי* שאזי מאיר ש״י העליונים מחצה העליון שתר״ך* שהוא מבחי׳ תחתונה שבמאציל, ויותר נ״ל שיש ג׳ מדריגות חיות העולמות שרשו מז״ת דאצילות וג״ע נמשך מחו״ב ותחה״מ זהו ע״י התגלות הכתר עליון, מ״ש סד״ה כי ההרים ימושו וברית שלומי הוא ברית העליון המקשר מה שלמעלה מעלה מסדר ההשתלשלות לבא לידי גילוי ולא בחי׳ כל חיי שבסדר ההשתלשלות כו׳, ובהביאור שם שזהו ההמשכה מיסוד דעתיק כו׳ גם ע״ד העשיר כו׳ והדל כו׳ הן ת״ת וצדיק כו׳ גם ע״ד אל שדי די ספוקא זהו בחי׳ יסוד זח״ג ויקרא י״א ב׳ לא יחסר כל בה אבל שם הוי׳ והריקותי לכם ברכה עד בלי די כו׳ ועמ״ש בד״ה ובבואה לפני המלך בפי׳ יפה שעה א׳ בתשומע״ט בעוה״ז.

ומ״ש והלא תכלית תומע״ט שמהם נעשים לבושים לנשמה שתוכל ליהנות מזיו, עיין מזה בד״ה ת״ר מצות נ״ח כו׳ בש״א יום ראשון כו׳ גת׳ ענין הזיו וענין הלבושים שבהם ועל ידם נהנים מזיו כו׳, וזהו ענין אספקלריא המאירה כו׳, ואף שכ״ז שהלבוש זהו מסך הנה גם הכתר נק׳ פרסא בזח״א פ׳ נח דף ס״ה ע״א, וזהו ענין מי ברא אלה כמ״ש בביאור דאלה מסעי דרוש תקס״ג שלא נדפס בת״א* כמו ת״ת דאימא נעשה כתר לז״א, כמו הכתר שמחבר כו׳ ועל ידו נמשכים המוחין לז״א והיא גבוה מהמוחין שהם מנה״י דאימא, כך עד״ז הלבוש הנעשה מהמצות גבוה מהזיו כו׳, וע׳ עוד מענין הלבושים בד״ה אוסרי לגפן שעי״ז תהי׳ נפשו צרורה בצרור החיים כו׳ וכ״כ בד״ה המגביהי לשבת גבי וענין נר של המצוה כו׳, וסד״ה ואלה המשפטים בענין שש שנים יעבוד וסד״ה לא תהי׳ משכלה ועקרה בענין את מספר ימיך אמלא ובד״ה ועשית בגדי קודש ובד״ה לבסומי בפוריא דרוש השני בענין התורה נק׳ משל הקדמוני, ועמ״ש בביאור ע״פ הבאים ישרש שלפעמים נק׳ המצות לבושים ולפעמים פרי מאי פרי מצות וע׳ בד״ה יביאו לבוש מלכות כו׳ וכתר מלכות כו׳ שי״ל זהו בחי׳ לבוש ובחי׳ פרי והבן. במ״א נתבאר באצי׳ עצמו יש ג״כ פרסא המפסיק בין אצי׳ לבי״ע

בד״ה מנורת זהב כולה: לקו״ת פ׳ בהעלותך לה, א.

חיי: כנראה שכאן חסרים איזה תי׳.

שתר״ך: צ״ל: מתר״ך.

בביאור . . בת״א: ראה אוה״ת פ׳ מסעי ד״ה זה.

וכעין זה נתבאר בפי' ואני אהי' לה נאום ה' חומת אש כו' שחומת אש אינה מסתרת כחומת אבנים כו' בביאור והנצת זו ירושלים, ועד"ז י"ל הלבושים הנעשים ממעשה המצות הם כענין הפרסא שבאצילות עצמו. ואפ"ל ע"ד שאותיות המחשבה ודבור הם מעלימים קצת על עצם השכל ומ"מ אינו מערך ההעלם של הנמשל שמעלים לגמרי כו'.

ומש"ע והענין דהנה זיו השכינה בעוה"ב אינו כמו התפשטות החיות בתוך העולמות כמ"ש ואתה מחי' את כולם שהחיות אינו מושג כו' ע' בד"ה תקעו בחודש דרוש הראשון פ"א בפי' מלכותך מכ"ע עולמים לשון העלם כו' צמצום והעלם אור ושפע כו', וזהו ע"ד זה שמי לעולם ל' העלם וע' בד"ה וארא אל אברהם ודומה לעיני בשר כאילו העולם דבר בפ"ע, ובד"ה אני ישנה פ"א בפירוש אותותינו לא ראינו, וזה עוד העלם לבד שאין המהות מושג, וע' בד"ה וידעת היום דרוש הראשון בפירוש ידיעת המציאות ולא השגת המהות שעד"ז ג"כ החיות בעולמות עליונים שלכן המלאכים אומרים איה מקום כבודו, וכמ"ש במד"ר ע"פ כי לא יראני האדם וחי דפי' וחי קאי אפילו על החיות הקודש שאינן משיגים את הכבוד ס"פ נשא ס"פ י"ד, ועיין בת"א פ' בראשית בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים גבי ולכן עבודת המלאכים כו' שעולם הבריאה היא בבחי' פירוד כו' ע' בד"ה ששים המה הראשון בד"ה רני ושמחי וצדקתך ירננו בד"ה טובה הארץ מאד בענין היכלות מעלימים כו', וצ"ל לאנהגא בהון עלמין, וע' באג"ה סי' י"ז ד"ה נודע דבאתעדל"ת מ"ש בפי' לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד ובת"א בד"ה הבאים ישרש נמצא רוב כי כל נש"ב בשמים ובארץ זו"ב הכל ההשפעה מחו"ב שנק' ממכ"ע ואעפי"כ הוא רוב כל וע' ג' אלפים יובלות בד"ה ויקח קרח, רחבה מצותך מאד זהו כתר סוכ"ע וע' עוד בלק"ת פ' שלח לך בד"ה אני ה' אלקיכם דרוש הראשון בענין שער בשמאל ושער בימין.

וזה שימשיך האדם ע"י מעשה לעילא נמשך ממקום גבוה מהכתר רצון העליון, ע' בת"א ר"פ לך בענין הוא עשנו מצוה הראשונה מתחלת באלף אנכי כו' כי שיקויים המצות במעשה ויעשה יחודים ע"י קיום המצות במעשה אי אפשר רק שיתגלה הארה מבחי' כתר וכו' יעו"ש וזהו ואשא אתכם כו' כנפי נשרים יג"מ הרחמים עי"ז ואביא אתכם אלי, פי' איך יגיעו להתגלות הכתר זהו ע"י י"ג מדה"ר כי הרחמים נק' בריח התיכון המבריח כו' עי"ז יוכל להיות ואשא אתכם ענין הגבהה מהעשי' הגשמיות עד ואביא אתכם אלי לבחי' כתר, ויג"מ הם ג' עולמות בי"ע וע"ד דאצי', לכן התורה ביג"מ ע"כ י"ג שנה חיוב [ב]מצות כי אז יש לו דעת ודעת מעורר רחמים, משא"כ מי שאין בו דיעה אסור לרחם עליו וע"י רחמנות נמשך מהכתר שיהי' מעורר במעשה, ולכן יג"ש ויום א' יג"מ הרחמים ונקבה לי"ב כי דעתן קלו' עט' * דגבורה כו'.

עט' : תי' זו אינה ברורה בכת"י.

בס"ד פ' ויצא שנת תר"י

לבאר הדברים מ"ש בתו"א פ' חיי בד"ה יפה שעה בתשומע"ט כו' אבל ענין עוה"ב שנהנין מזיו השכינה הוא השגת מהות ועצמות התפשטות החיות בבחי' גילוי עכ"ל. הנה במא"א אות ז' סעי' י"ח כ' זיו נק' היסוד כי ממנו זיו יצא למל', וחודש שני נק' זיו כי חודש הראשון מל' וחודש השני יסוד עכ"ל. ומ"ש שהחדש השני ביסוד כן מבואר בזהר פ' בהעלותך דקנ"ב ע"ב בענין פסח שני ובמק"מ שם, ונת' במ"א דפסח ראשון בניסן בחי' מל' הוא מדריגת אתכפי' שזהו ענין מצה שאין בה טעם ואח"כ ספה"ע בירור נה"ב לבא לבחי' אתהפכא מחשול"ג, ולכן נק' חודש איר שבו ספירה זיו כו' ע"ד הידוע בפי' וספרתם לכם להמשיך הארה בנפש לשון אבן ספיר, ואעפ"כ פסח ראשון עדיף כי צריך לילך כסדר מלמטה למעלה ע"ד בזאת יבא אהרן ואזי אח"כ יאיר הזיו. ובמא"א אות א' סעי' פ"ד כ' אייר ר"ת אברהם יצחק יעקב רחל מרכבה שלימה ולכן נק' חודש זיו והארה עכ"ל. והיינו כי אברהם יצחק יעקב הם חג"ת ורחל הוא נוק', א"כ זה מורה על יחוד זו"נ שעי"ז נמשך בה הזיו והאור ע"ד כי שמש ומגן הוי' אלקים, היינו יחוד הוי' אלקים שנמשך אור שם הוי' ומאיר בשם אלקים, וזהו ענין זיו וכמאמר מלאים זיו ומפיקים נוגה כו', והיינו ע"י היסוד שנק' ברית הקושר ומחבר בחי' סוכ"ע בממכ"ע כמ"ש במ"א ע"פ מי יתנך כאח לי כו', ולכן נק' יסוד טוב ע"ד את האור כי טוב אמרו צדיק כי טוב והוא בחי' יוסף לשון תוס' אור והוא יפה תואר ויפה מראה בחי' זיו, וזהו ג"כ מלך השמיני הדר כו'. ובגמ' פ"ק דר"ה די"א ע"א שנולדו בו זיוותני עולם הם האבות כו' וע"ש בתוס' דאע"ג דנולדו בניסן שפיר שייך בחי' זו על חודש אייר. והנה ארז"ל פ' בראשית פ"ב ע"פ ויהי אור זה אברהם שנא' מי העיר ממזרח א"ת העיר אלא האיר וכן ארז"ל ברבות פ' נח ספ"ל למה אברהם דומה לאוהבו של מלך שראה את המלך במבואות האפלים התחיל להאיר לפניו כו', והוא ע"ד ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם וכמ"ש במ"א. והנה כי קרן אור פני משה זיו יקר אפוהי וכן כל הארת פנים נק' זיו יקרי' גם נוגה לו וכן כזית הודו ונתת מהודך עליו כו', ומבואר במ"א ענין חכמת אדם תאיר פניו, וזהו ענין ומראה לו פנים והוא פנוי משערות שהוא למעלה מההמשכה שע"י שערות כו', א"כ לפ"ז זיו השכינה זהו ג"כ ענין הארת פנים כי תרגום יאר ה' פניו אליך ינהר ה' שכינתי' כו', וענין שכינה במ"א פי' אוא"ס שבמל', וי"ל ע"ד השראת השכינה בהיכל ק"ק שהי' שורה שם סוכ"ע וממכ"ע כמ"ש בלק"ת בד"ה מזמור שיר חנוכת הבית. ובמ"א נת' כי זיו השכינה שבג"ע נמשך מג"ר שבמל' היינו כח"ב משא"כ החיות שנמשך ומתלבש בעולמות הוא מז"ת שבמל', וזהו שבעה דברים קדמו לעולם וא' מהן ג"ע, כי עולם חסד יבנה שהוא ראשית ספירת הבנין אבל ג"ע נמשך מהבינה ונהר יוצא מעדן כו' להשקות כו', ועולם לשון העלם שהאור המלובש בו הוא בבחי' העלם והסתר בו והיינו לפי שהמשכת מבחי' ז"ת שבהם שייך התלבשות כדלקמן משא"כ בחי' ג"ע קדם מבחי' עולם וע"כ מאיר שם מהות הזיו בבחי'

גילוי. והרי א"כ יש ב' הפרשים בין החיות שמתלבש בעולמות להחיותן ובין זיו השכינה המאיר בג"ע. הא' שהחיות שנמשך בעולמות הוא מבחי' ז"ת והזיו בבחי' ג"ר, אשר זהו הבדל עצום כמו ערך החיות שבגוף האדם ידים כו' לגבי החיות שבמוח בראש ששם עיקר משכן השכל וכל הכוחות הנעלים ראי' שמיעה דיבור כו'. הב' שבחי' החיות שנמשך להחיות בא בבחי' הסתר והעלם שאין הנברא משיג מהות החיות שבו, משא"כ ענין הזיו המאיר בג"ע הוא ע"ד השגת המהות של הזיו כו'. ואפ"ל דהא בהא תליא דמבואר במ"א דז"ת שבכל פרצוף מתלבשים בתוך הפרצוף שלמטה, כמו אפי' א"א הנה מחו"ג שבו ולמטה מלובש באצי' או"א מלבישים חו"ג דא"א, אבל ג"ר אינן באים בהתלבשות כלל כמ"ש במ"א ע"פ שראשי נמלא טל, ולכן כיון שג"ר אינן באים בהתלבשות א"כ הזיו שמאיר בג"ע שנמשך מג"ר דמל' לכך מאיר בבחי' גילוי ולא ע"י התלבשות והעלם כו'. עוי"ל כי ידוע שיש מה שבא בסוד שורש ומה שבא בסוד תוס', והתוס' של הקב"ה הוא מרובה על העיקר, וזיו השכינה נמשך מהתוס' מה שמוסיפין אור וזהו בחי' יוסף כו' כנ"ל וכענין זה נת' במ"א בביאור ע"פ כי עמך מקו"ח בפי' באורך נראה אור כו'. עוי"ל כי הנה בריאה נק' חושך בסוד ובורא חושך ע"י שבבריאה מאיר חב"ד שאינו בא בהשגה מרוב אורו, והפרסא מפסיק בין אצי' לבריאה שלא יהי' גילוי האור, ולכן ארז"ל במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי כי תלמוד בבריאה, אך זיו השכינה היינו מה שאור האצי' בוקע הפרסא ומאיר כו' והוא ענין האצי' שיש בבריאה כמ"ש במ"א, גם ע"ד עוטה אור כשלמה, השלמה הוא הלבוש והאור נמשך ובוקע דרך השלמה וזהו ענין הזיו כו', וזהו ענין האור שהי' האדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו לפי שאינו בא בבחי' התלבשות והסתר כו'.

ב) **ומ"ש** ועתה צ"ל איך תוכל הנשמה כו' להשיג מהות ועצמות אלקות כו' ואף שהנשמה כו' כענין טיפת הזרע כו'. הנה מבואר במ"א ענין ההפרש בין מלאכים ובין נשמות שהמלאכים שרשם מזיווג נשיקין והנשמות נמשכין מזיווג גופני כמ"ש מזה בבה"ז פ' בלק ע"פ ברכו ה' מלאכיו שם דקצ"ב ב'. וביאור הענין זיווג גופני יובן ע"ד השתל' ג' בחי' אור מים רקיע שנת' בסידור ע"פ הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עוזו פי' שהם ג' בחי' כח"ב ועד"ז המשכת הטיפה זהו הג' בחי' אור מים רקיע כמ"ש מזה במ"א בביאור ע"פ ביום השמיני שלח בענין משליך קרחו כפתים, וז"ל המא"א אות א' סעי' צ"ז אמר הרי הטפה הנק' תחלה באבא אור ואח"כ בנוק' מים ומצטייר ונעשה רקיע וכן ר"ת אמ"ר, וזהו ה' יתן אמר עכ"ל. והי"נ הראה מקום בזח"ב תרומה קס"ז ע"א ובפ' תרומה קל"ו ב' ע"פ יום ליום יביע אמר כו' ובע"ח שער מ"ן ומ"ד דרוש ה'. ועפ"ז יובן מ"ש בזהר פ' יתרו ע"פ וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, לאמר דא נוק' היינו כי בה נמשך בחי' אמר הנ"ל, וכ"כ במא"א שם סעי' צ"ח כל לאמר מצד הנוק' עכ"ל, ומש"ש במא"א שאמירה הוא בנחת דלא בעי לארמא קלא כי היחוד הנ"ל הוא בחשאי, ע"כ דברי חכמים בנחת נשמעים. ונחזור לענייננו

דכיון שהנשמה נמשך ונתהווה בבחי' רקיע איך תוכל להנות מזיו השכינה שהוא בחי' אור שלמעלה מבחי' מים רקיע. ומ"ש שנשתלשלה להיות בחי' נברא כו', היינו כי ההפרש בין אצי' לבריאה זהו ע"י המסך והפרסא כמ"ש בתו"א ס"פ לך ע"פ הנה בריתי אתך בפי' המחדש בטובו כו' ובפ' וירא בד"ה פתח אליהו הרי בחי' רקיע הנ"ל זהו עצמו ענין המסך וכמ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא וכמ"ש מזה בסידור ע"פ הנותן שלג כצמר, וזהו ענין נשמה שנתת בי טהורה היא אח"כ אתה בראת וכמ"ש בביאור ע"פ ושמתי כדכד ובד"ה האזינו השמים דרוה"ר. וא"כ זהו הקושי' איך נשמה שהיא בבריאה יצי' כו' תוכל להשיג מהות ועצמות אלקות דהיינו אור האצי' המאיר בג"ע שזהו הנק' זיו השכינה, ומה גם לפמ"ש במ"א בדרוש ג' בחי' אדם * שהתענוג שבג"ע זיו השכינה שהוא בחי' עתיק דבריאה הנעשה ממל' דאצי' שרשו מעתיק דאצי' הנמשך ממל' דא"ק, וז"ש גן בעדן מקדם פי' מקדם שנמשך מבחי' קדמונו ש"ע ואיך א"כ תוכל הנשמה דבי"ע להשיג ולהכיל בחי' זו, וע' באגה"ק סי' כ"ט ד"ה א"ח עט"ב שנת' ג"כ ששורש אור וזיו השכינה הוא הנק' נועם הוי' ונק' והשביע בצחצחות נפשך, שהן בחי' ומדרגות שלמעל' ממעלת הכתר והן פנימי' עד"מ וזהו אז תתענג על הוי' על דווקא וא"כ איך יוכל הנפש רו"נ למסבל כו'.

ג) אלא שזהו ע"י הלבושים הנעשים מתומ"צ וכמ"ש במ"א בפי' עוטה אור כשלמה שהתורה הוא הלבוש המחבר אוא"ס ב"ה עם העולמות וכמ"ש מזה בד"ה ועשו להם ציצית בסידור וסד"ה ביום השע"צ בלקו"ת, וזהו ג"כ שהתורה נק' משל הקדמוני כמ"ש בתו"א בד"ה לבסומי בפוריא והיינו כמו שע"י המשל מושג הנמשל כך ע"י התורה ששרשה מח"ע הוא כמו משל לגבי קדמונו ש"ע, וזהו ויהי משה בענן ארבעים יום כו' שע"י הענן כו' יוכל להשיג, וזהו את קשתי נתתי בענן ופי' במדרש פ' נח קשתי דבר המוקש לי לשון היקש ואיך שייך מוקש לי אלא שהוא ענין זיו השכינה שהאור מעין המאור ע"כ נק' מוקש לי, והוא נמשך ומתגלה ע"י בחי' ענן ולבוש הנ"ל, ולבוש הנ"ל נעשה מהתומ"צ ולכן ע"י לבושים שמהתומ"צ תוכל הנשמות להנות מהזיו כו'. אך להיות שהתורה נתלבשה בגשמיות ע"כ איך תתעלה למעלה לבחי' משל הקדמוני זהו ע"י התפלה שנק' סולם מוצב כו', והוא ע"ד והחיות נושאות כו' שנק' חיות הקודש לפי שתשוקתם ליכלל בקדש העליון בחי' סוכ"ע שלמעלה מבחי' קדוש בוי"ו, ועי"ז נושאות את הכסא כו' ואומרים ברוך כבוד הוי' ממקומו ותרגומו בריך יקרי' דה' שממשיכים גילוי הזיו ממקורו ושרשו, וזהו ענין דבר גדול מעשה מרכבה פי' שחיות המרכבה הנ"ל ממשיכים דבר גדול היינו שיהי' גילוי גדול הוי' ומהולל מאד, ועד"ז ע"י ק"ש ותפלה מעלים אור התורה שיהי' בה גילוי אוא"ס ב"ה להיות תלמוד גדול ומעשה גדול פי' שיהי' גדול העולמים רבון עלמין נמשך ומתלבש בהן.

---

* בדרוש ג' בחי' אדם: אוה"ת פ' בלק ע' תתקסב ואילך.

ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו שים נא ידך תחת ירכי. יומא ג' כח"ב. רבות סה"ד. זח"א ח"ג רט"ו ח"ג שצ"ד תל"ב. ש"ך מ"ע רי"ח רי"ב. בחיי לב"ב.

א) **רבות** וירא פנ"ט זקן ביתו שהי' זיו איקונין שלו דומה לו וכי' המ"כ זקן דורש זיו איקונין ור"ל קלסתר פנים, המושל בכל אשר לו שהי' שליט ביצרו כמותו. שים נא ידך תחת ירכי א"ר ברכיה לפי שניתנה להם בצער לפיכך היא חביבה עליהם ואינן נשבעין אלא בה עכ"ל. הנה אברהם הוא חסד דאצילות ועבדו זקן ביתו מט"ט חסד דיצירה שעליו נאמר נער הייתי גם זקנתי שכשהוא ביצירה נק' נער עמ"ש בת"א בד"ה בכ"ה בכסלו ובעלייתו באצי' בשבת נאמר גם זקנתי וא"כ עי"ז זיו איקונין שלו דומה לו. וענין שליט ביצרו כמותו ע"ד מ"ש בד"ה זכור דעמלק בביאור מאמר השבטים ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו שהוא ענין אתכפי' ואתהפכא כו', וענין נשבעין בה כי התקשרות ז' מדות דז"א במלכות הוא ע"י היסוד, ודרך כלל מקבלת מנה"י אז"א, וזהו שים נא ידך מל' תחת ירכי נה"י דז"א.

ב) **יומא** רפ"ג כח"ב אליעזר עבד אברהם זקן ויושב בישיבה הוה שנאמר ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו אר"א שמושל בתורת רבו. ע' מהרש"א שם שהותר לו להושיב ישיבה. ויש להעיר ממ"ש בלק"ת בד"ה ע"כ יאמרו המושלים בואו חשבון כו'.

ג) **זח"א** וישב קפ"א ב', ויאמר אברהם אל עבדו דא סיהרא כד"א מט"ט דאיהו עבד שלוחא דמאריה, עיין זח"ג תצא דרע"ח א' ובמק"מ והרמ"ז שם, זקן ביתו כד"א נער הייתי וגם זקנתי. עיין זח"ג פנחס דרי"ז סע"א וזח"א לך צה"ב, חיי קכד"ב ס"פ תרומה קע"ה. המושל בכל אשר לו בגין דכל גוונין אתחזון ביה ירוק חיוור וסומק עיין זח"ג פנחס דרט"ו סע"ב שזהו ענין קשת המתגלה במט"ט. ומזה יובן המדרש רבות הנ"ל בענין זיו איקונין דומה לו היינו ג' גוונין חג"ת, ועמ"ש בלק"ת בשה"ש ע"פ הנך יפה רעיתי, שים נא ידך תחת ירכי דא הוא צדיק רזא דמלה קיומא דעלמא דהא כדין האי עבד ממונא ברזא עילאה עכ"ל. בד"ה מהלכים בהביאור פי' שיש ב' בחי' בהאותיות היינו שורש האותיות הקבועים בנפש זהו הנק' מל' דאצי' הב' גילוי האותיות שבה' מוצאות וזה נק' מט"ט כמ"ש ברבות בראשית פ"ה נעשה קולו של הקב"ה מט"ט על המים כו', וא"כ פי' ויאמר אברהם חסד דאצי' אל עבדו זהו המשכה משורש האותיות להיות גילוי האותיות. ועמ"ש בלק"ת בביאור דתורה צוה, זח"א רכ"ב ב' ובהרמ"ז שם, בשלח סא"א סו"ב, פנחס דרט"ו.

זח"א ויחי דרכ"ב ע"ב, אר"ש באברהם ויעקב כתיב שים נא ידך תחת ירכי תחות ירכי כלומר בההוא אתר דרמיזא בשמא קדישא ואפיק זרעא קדישא מהימנא לעלמא. ופי' הרמ"ז כוונתו לפרש תחת ירכי שהראב"ע מפרש כנוי לתחת מקום אבר המוליד ור"ש מפרש תחת כל הירך שיגיע

בראשי אצבעותיו אל קו האמצעי שבין נ"ה ששם מקובץ כל השפע שהוא ח"ב חו"ג, ולכן אמרו ב"פ ויקרא שנק' ה' הצדיק כי הוי' צדיק גימט' ירך עכ"ל.

ואשביעך בה' אלקי השמים ואלקי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו. שבועות ל"ח ב'. עקרים מא' י"א. יר"ק זווג גדה"ו וכו' עד סי' י"ב פריה ורביה ה' שבועות ו' תפילין ו', רבות סה"ד, ש"ך, של"ה רפ"ה ב', בחיי במקומו פ' חיי לב"ב קפא"א. כ' הבחיי שהשביעו במצות מילה שהיא המצוה המחודשת לו ומה שהזכיר בה' אלקי השמים כו' ע"ש. ולעד"נ כי המילה הוא ביסוד שהוא בחי' המחבר שמים וארץ שהם זו"נ כנודע מענין כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא כו', וזהו כי אלקי השמים ואלקי הארץ ר"ת אהיה שנק' גושפנקא דחתים ביה שמיא וארעא והוא בחשבון טוב, וענין דחתים ביה משמע בדברי אוה"מ ר"פ וארא שהוא ע"ד החותם דנעילת יוהכ"פ, ועיין בת"א פ' בראשית גבי ברכה אחרונה דיוצר האדם צ"ל חותם בברוך, ועד"ז כששלחו רבקה שם ב"ן צ"ל חותם להיות והתקין לו ממנו בנין עדי עד, וע"כ הזכיר שם אהיה, ועיין בהרמ"ז קדושים פו"ב גבי ותתן טרף שכתב י"ז פעמים י"ז גימ' טרף. רפ"ו דשבועות לח"ב למדו מכאן שצריך לאתפושי חפצא, ופרש"י או ספר או תפילין כאברהם דאתפסי' לאליעזר ברית מילה. כ' הבחיי בשם הראב"ע שהזכיר ואלקי הארץ לפי שכל נשואים בארץ מן השמים הם וכו'. ואפ"ל משום שבחי' ארץ היינו נוקבא כי גשם היורד מן השמים והרוה את הארץ והולידה זהו כענין יחוד זו"נ ומיטרא בעלא דארעא ע"כ כיון שהלך ליקח אשה ליצחק צריך להזכיר ג"כ ואלקי הארץ.

אשר לא תקח אשה וכו' מבנות כנען הזרע המקולל לפי שהאשה מוכנת לפורעניות תטה את האדם לצרה כי כן עשתה אם כל חי כו'. ואדמו"ר נ"ע פי' כי כנען שהוא מחם בחי' גבורה נשתלשל עד שירד בג"ק הטמאות שלמטה מק"נ משא"כ מבחי' יפת כו'. וכ"מ ממ"ש במד"ר כאן פנ"ט הזהירו שלא ילך לבנות ענר אשכול וממרא, והרי הם היו צדיקים וא"כ לא שייך כ"כ הטעם של הבחיי אבל לדברי אדמו"ר נ"ע א"ש כיון שעכ"פ שרשם למטה מק"נ א"כ אין הבנות ראוים לזרע אברהם כי לענין הזרע מהם לא יהי' נכון, ודוגמת שאסור ליקח גיורת מצרית אף אם היא צדקת. וכ"כ הש"ך כאן וז"ל ואם יקח אשה מבנות כנען אינו זרע כי הולד הולך אחרי הפגום עכ"ל. ברבות כאן פנ"ט ואשביעך בה' אלקי השמים א"ר פנחס עד שלא הודעתי אותו לבריותיו אלקי השמים וכיון שהודעתי אותו לבריותיו אלקי הארץ. והש"ך כ"כ מדנפשי' וז"ל ואמר אלקי השמים לפי כשלקחו מבית אביו לא נתפרסם

אלהותו בארץ אבל כשהשביעו כבר נתפרסם אלהותו ע״י שהי׳ הולך ממקום למקום וקורא בשם ה׳ אז הוא אלקי הארץ עכ״ל. ונלע״ד להעיר ממ״ש ע״פ ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה׳ אל עולם, כי האשל הוא הבריח התיכון כמ״ש ברבות ויגש פצ״ד והמשיכו בבאר שבע שהוא מ׳ והיינו ענין יחוד קובה״ו שהוא המשכת סוכ״ע בממכ״ע וזהו ענין אלקי השמים ואלקי הארץ משא״כ מקודם הי׳ רק אלקי השמים שהוא מה שהמלאכים מקדישים שממשיכים יחוד להחיות העולמות והוא מחיצוניות או״א משא״כ היחוד זו״נ שרשו מיחוד פנימי אור חדש, וכנ׳ בת״א יתרו בביאור זכור ושמור, ולפי ששלחו ליקח אשה ליצחק שהוא ענין זיווג ויחוד הזכיר ענין יחוד העליון דסובב וממלא כו׳ ועיין בלק״ת מהאריז״ל ר״פ לך לך.

זח״א וישב קפא״ב ואשביעך בה׳ אלקי השמים מאי ואשביעך לאתלבשא ברזא דשבע נהורין דאינון רזא דשלימו עילאה. ועיין בזהר ס״פ מקץ דף ר״ד ע״ב ע״פ ובשמו תשבע שבעה דרגין לעילא פי׳ במק״מ ז׳ מדות דז״א שבעה דרגין לתתא פי׳ ז׳ מדות דמל׳ וע״ד כתיב ובשמו תשבע מלעילא ומתתא, פי׳ שמחבר ז׳ מדות דז״א במ׳ הנק׳ שם שבעה ושבעה מוצקות, ועמ״ש מזה בלק״ת בהעלותך בביאור ע״פ מנורת זהב, וא״כ פי׳ ואשביעך שימשיך בו מבחי׳ מדות דאצי׳ מיחוד העליון דסובב וממלא, ובפ׳ פקודי דר״ס ע״ב גבי לאתקשרא שביעאה בשביעאה התקשרות ז׳ היכלות דבריאה בז׳ מדות דאצי׳ עד״ז י״ל כאן ואשביעך. ובבה״ז פ׳ וישב ואשביעך בהמשכת ז״ת דע״י כו׳ גם י״ל כי כלה בלא ברכה כו׳ וצ״ל שבע ברכות הנמשכים מבאר שבע בינה באר הנובע ז׳ מדות כו׳ שהוא מקור הברכה כמ״ש בזח״ב בשלח סג״ב ע״כ אמר לו ואשביעך כו׳ המשיך עליו משבע ברכות שיקח אשה הראויה להתברך בשבע ברכות ועמ״ש ע״פ שבע ביום הללתיך, ושים נא ידך תחת ירכי פי׳ נה״י דע״י והיינו משום שהזהר שם מפרש ענין זה על תח״ה לע״ל והאשה היא הגוף כמארז״ל אשתו כגופו דמיא ויצחק זהו הנשמה ותחה״מ יהי׳ ע״י הגילוי מטלא דנטיף מעתיקא כו׳. עו״ש אשר לא תקח אשה לבני, מאי לבני דכל נשמתין דעלמא נפקין מההוא נהר דנגיד ונפיק אינון בנן לקובה״ה ועיין בזח״א וירא קטו״א ע״פ ויעש ה׳ לשרה. בשל״ה פ׳ חיי ס״פ תו״א דרפ״ה ע״ב כ׳ נודע כי מט״ט שר העולם והוא השליח של מעלה כו׳ וכן הי׳ הענין בכאן כשׁשלח אברהם למטה עבדו זקן ביתו המושל בכל אשר לו ונשלח עמו עבד זקן בית המושל בכל אשר למעלה כו׳ ולכן בענין שליחת מט״ט העבד שלמעלה אמר אלקי השמים כו׳.

כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק. ברבות במקומו פנ״ט, א״ר יצחק חטיא דתרע קרתך זונין זרע מנהון כ׳ המ״כ פי׳ הערוך גרעינין שחורים הנמצאים בין החטים כו׳ כי שאר חטים שמא לא

יצליחו כלל כו׳ ע״ש. ובהר״ש ריש כלאים דתנן החטים והזונין אינן כלאים זה בזה בשם הירושלמי א״ר יונה מין חטים הם אלא שהפירות מזנין כהדא דכתיב ולא תזנה הארץ מכאן שהפירות מזנין, בראשית רבה ס״פ כ״ח ע״פ כי השחית כל בשר ר׳ לולאני בר תברין בשם ר׳ יצחק אמר אף הארץ זינתה היו זורעין לה חטים והיא מפקא זונין כו׳ ופי׳ המ״כ גרעינין שחורים כו׳, ובערוך ראיתי גרסא זרעונים שחורים. ואפ״ל דענין זונין שזינתה הארץ זהו כמ״ש תחת החטה יצא חוח ותחת שעורה באשה באיוב סס״י ל״א. כי הנה במא״א אות ח׳ סעיף ב׳ חוה חוח גימט׳ כ״ב אתוון דקליפה מצד חכמה ונגד חטה גימט׳ כ״ב אתוון דאורייתא כמ״ש בלק״ת בד״ה וספרתם לכם דגבי חג השבועות, וכנ״י נק׳ כשושנה בין החוחים. והנה האשה נק׳ לחם כמ״ש כ״א הלחם אשר הוא אוכל קראן לו ויאכל לחם אלא דאשה מיוחסת ובת ת״ח נק׳ חטה לחם העשוי מכ״ב אתוון דאורייתא היינו בת תלמיד חכם, אבל הנשים שהם מעה״ד טו״ר מק״נ נק׳ חוחים כמ״ש כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. ועכ״ז אמר חטים דתרע קרתך זונין דקאי על אברהם שאעפ״י שמשפחתו ג״כ עדיין הי׳ מעה״ד טו״ר ולא הגיעו לבחי׳ חטים חטא ברתא דמתחטיא לגבי אבוה בזח״ג בלק דקפ״ח סע״ב, כי אע״פ שעה״ד חטה היתה זהו מל׳ דאצילות שנק׳ עה״ד לגבי ז״א ע״ש שמתלבשת לברר ק״נ שהיא עיקר עה״ד ולכן א׳ יש בהם אותיות ח״ט אלא שבחי׳ חטה זהו כשנפרד הרע ממנה והטוב דק״נ בירורה ונכלל בה כמ״ש במק״מ שם ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ אמור בד״ה והניף את העומר פרק ג׳, אבל ק״נ עצמה נק׳ זונין ומ״מ ע״ז אמר דעם היות שמשפחת אברהם היו עדיין מק״נ ונק׳ זונין מ״מ זרע מנהון לאפוקי מבנות הכנעני שהם מג״ק שלמטה מטה מנוגה. והי״נ כ׳ סוד חוחים ע׳ בלק״ת פ׳ עקב ע״פ ארץ חטה ושעורה כו׳ ושם מבואר דחוח חכמה דקליפה כו׳. והנה ביבמות דס״ב סע״ב והנושא את בת אחותו עליו נאמר אז תקרא וה׳ יענה ופרש״י משום דלעיל מיני׳ בישעי׳ נ״ח כתיב ומבשרך אל תתעלם ועז״נ אז תקרא כו׳ ופי׳ ומבשרך אל תתעלם זהו הנושא את בת אחותו, ומשמע מפירש״י דבת אחותו עדיפא מבת אחיו משום שגעגועי אדם כו׳ וע״ד אמור לחכמה אחותי את לא זז מחבבה עד שקראה אחותי, אחות לנו קטנה, ותתצב אחותו מרחוק, אבל מ״מ י״ל מפירש״י דגם בת אחיו מצוה היא דהא בזה נמי שייך ומבשרך כו׳ וכ״ד הרשב״ם והרמב״ם, אבל ר״ת נ׳ לא ס״ל כן, ותוס׳ יבמות צ״ט ד״ה ספק אין עושה מצוה כ״כ. ומהמדרש הזה נראה ראיה לרשב״ם והרמב״ם דהא אמר חטיא דקרתיך וקאי על אל ארצי ואל מולדתי אלמא לאו דוקא בת אחותו, וכן רבקה היתה בת בתואל בן נחור אחי אברהם, ועוד דברבות בראשית פ׳ ע״פ זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי אמר נשא אדם אשה מקרובותיו עליו הכתוב אומר זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי, א״כ שפיר קרינן ביה ומבשרך לא תתעלם שעז״נ אז תקרא וה׳ יענה כו׳. ס״ח סי׳ תתרט״ו מד״ת.

שייך לקיצור יפה שיחתן סוף אות ה׳

נזם זהב בקע משקלו, פי׳ הבחיי ע״ש בקע לגלגלת בפ׳ פקודי ושיקבלו שני לוחות הברית שבהם עשרת הדברות ויש בכללם קע״ב תיבות כו׳ עכ״ל. ועמ״ש מזה ע״פ והי׳ עקב תשמעון והנה יעקב שנולד מזווג זה הוא יו״ד עקב וגם אותיות יבקע ע״ש אז יבקע כשחר אורך ועיין בזהר אמור דף ק״ד ובסידור שער חג הסוכות מענין בקיעה זו וגם בקע לגלגלת שהוא מחצית השקל נאמר בו כל העובר על הפקודים ואמרו בירושלמי פ״ק דשקלים כל דעבר על ימא ובים נאמר ג״כ ל׳ בקיעה נטה את ידך על הים ובקעהו וגם ארז״ל ברבות פ׳ בשלח שבזכותו נבקע הים וזהו י׳ עקב דהיינו ג״כ יו״ד בקע שע״י נטה את ידך יוד״ך נבקע הים וע״כ נתנו בקע לגלגלת בקע לשון בקיעה שיבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמיח היינו בקיעת ההסתר ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ צו וזהו ענין קע״ב תיבות שיש בהם תר״ך אותיות בחי׳ כתר שמשם שרש כח הבקיעה דיעקב אמר יבקע כי יעקב ת״ת בריח התיכון העולה עד הכתר ומבריח מן הקצה אל הקצה היינו עד בחי׳ עקב ובוקע הפרסא המפסיק כו׳ והיינו ענין הקו וחוט ועמ״ש ע״פ וזכרתי את בריתי יעקב כו׳ שנאמר יעקב מלא בוא״ו כו׳ שזהו בחי׳ הקו וחוט הבוקע את החושך והיינו ע״י עקב תשמעון להזהר גם מעוגות שאדם דש בעקביו עי״ז ממשיך להיות אז יבקע כו׳, וכ״ז מרומז בענין בקע משקלו. ובמא״א ב׳ סעיף ל״ב בקע כל בקיעה מסטרא דיסוד הבוקע ועושה לו דרך לעבור (וצ״ע דיעקב הוא ת״ת) ובקע גימט׳ ב״פ אלקים כו׳ וכל בקיעה הוא מסטרא דאלקים עכ״ל. והי״נ כ׳ עיין בפי׳ מאמר הזהר פ׳ בראשית דט״ו בריש הורמנתא דמלכא כו׳ בקע ולא בקע כו׳ ע״ש מה שמפרש ע״ז עכ״ל. ועמ״ש ע״פ ונבקע הר הזיתים כו׳ ג׳ אבות הם שורש ג׳ עמודים תורה ועבודה וגמ״ח כי אברהם חסד יעקב תורה ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, ועבודה יצחק שנעקד ע״ג המזבח. והנה קרבנות זהו חיבור מ״ה וב״ן בהמה גימט׳ ב״ן ונכללת הביטול שם מ״ה כמ״ש בלק״ת פ׳ פנחס בד״ה את קרבני לחמי דרוש הראשון בהביאור ורבקה הוא שורש בהמה שם ב״ן רבקה של שלש שלש בקר בתו״א פ׳ תולדות ובד״ה מים רבים לא יוכלו, וע״כ העלאת רבקה ליצחק זהו שורש חיבור ב״ן בהמה בבחי׳ מ״ה זהו שורש עמוד העבודה וכנ״ל, וע״כ זה הי׳ כללות יחוד מ״ה וב״ן מה שבכל מצוה זהו רק פרט, וקרבן גימט׳ ארך אפים המשכת א״א שלמעלה מהחכמה בחי׳ יו״ד כו׳ ע״ל סעי׳ ב׳. והנה כדוגמא זו תרי״ג מצות ניתנו לישראל בא דוד והעמידן על י״א סוף מסכת מכות וע״ש בעין יעקב במהרש״א מה שהקשו ע״ז והתירוצים דחוקים, וי״ל ע״ד אחת שאלתי וכו׳ ממך למדתי שאמרת ועתה ישראל מה ה׳ אלקיך שואל מעמך כ״א ליראה ואח״כ אמר מצות רבות, והתירוץ ששואל כ״א ליראה וע״י היראה ממילא יבא לשאר המצות כי בקדושה המדריגות כלולות יחד ואין שם קיצוץ ופירוד כמ״ש מזה בלק״ת ס״פ מסעי, ועד״ז בא דוד והעמידן על י״א לומר כשיהי׳ אלו י״א המדות בידן אזי ממילא יהי׳ בנקל לבא לקיום כל תרי״ג מצות ועד״ז ישעי׳ על שש וכו׳ ואלו הבחי׳ הם כלליים לגבי כל התרי״ג

מצות, וזהו דוגמת ענין פ׳ אליעזר עבד אברהם שזהו כללות היחוד דמ״ה וב״ן לכן זהו למעלה מכל התורה שניתנה ברמיזה כמ״כ ענין י״א מדות הללו הם ענינים כוללים כו׳.

הנה אנכי כו׳ ובנות כו׳, ע״ה עט״א, רבות סו״ב, ש״ך, בחיי לד״ג. רבות פ״ס סו״ב הנה אנכי נצב כו׳ ד׳ הן שתבעו שלא כהוגן כו׳. הש״ך פי׳ על עין המים מימי החסד השואבת כתיב מי הוא ששאבה נשמתה של שרה כו׳ שרה היתה נדיבת לב כו׳. הבחיי דקדק מ״ש ג׳ לשונות בעין המים, א׳ עין ב׳ העין ג׳ העינה. באוה״מ פי׳ הנה אנכי היינו דיבור אנכי התחלת עשרת הדברות הוא נצב על עין המים היינו ע״י זווג שיומשך מעובדא זו כו׳. ויש לפרש כי עין המים הוא חכמה ואנכי היינו אור א״ס נמשך ומתלבש בחכמה ע״י עסק התורה והיינו ע״י ובנות כו׳ לשאוב ע״ד ושאבתם מים כו׳ ות״י אולפנא חדתא כו׳, וצ״ל תחלה יוצאות כעין מ״ש לכו לחמו לילך ולצאת מהתקשרותו בגופו ונפשו הבהמית וכענין יציאת מצרים והוא התפלה ועי״ז יוכלו לשאוב מים מהעין כו׳. והי׳ הנערה כו׳ הטי כו׳ שתה וגם כו׳ פ״ק דתענית ד׳ א׳ שלשה שאלו שלא כהוגן כו׳ אפילו חגרת כו׳, והקשו מדוע הוא שלא כהוגן הרי אם יראה שהיא חגרת לא יאמר לה הטי כו׳. ויש לתרץ כי פי׳ חגרת אין ר״ל חגרת בגשמיות אלא ע״ד עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים דהיינו ק״נ שפעם נכללת בקדושה ופעם נכללת בג״ק הטמאות, וכעד״ז סומא היינו כי צ״ל ומבשרי אחזה אלוה וראו מי ברא אלה, ויש שמוסתר אצלו בחי׳ זו. וזהו ענין דוקין שבעין דלדידן הוי מומא כו׳. והנה הגם שבית הלל ס״ל פ״ב דכתובות דאף בכה״ג אומרים כלה נאה כו׳ כי ע״י בהלו נרו יודהה החושך דק״נ וב״ש הוא דפליגי לפי שהם מבחי׳ ושם דרך כו׳ עכ״ז נק׳ שעשה שלא כהוגן כי ליקח אשה ליצחק צ״ל באמת כלה נאה כו׳. ועוד כי יצחק הוא ג״כ בחי׳ גבורה א״כ י״ל דס״ל כב״ש כו׳. רבות שם וס״פ בחוקתי ושם אמרו אלו יצתה שפחה או גויה או זונה כו׳ ועי׳ בתוס׳ פ״ק דתענית דף ד׳ ע״א. וי״ל שכיוונו ברבות על ג״ק שלמטה מנוגה. וזח״ג תצא דרע״ח סע״א פי׳ זה על העלאת התפלה ע״י מט״ט כו׳. וע״ש דרע״ז א׳ ענין נערה וע״ש נער אתקריאת איהי נערה דעתיד לקיים בה וינערו רשעים ממנה. של״ה רפ״ד ב׳ רפה״א במקומו פ׳ חיי וגבי שבועות קצה״א העיר מענין הנער הנצב על הקוצרים כו׳. במ״א כתבתי דכתיב כל נדיב לבו יביאה כו׳, שהעלאת המל׳ הוא ע״י ד׳ משריין הנק׳ נדיב לבו כו׳, והיינו כדי להיות גשם נדבות תניף כו׳, ולכן בחר אליעזר ליצחק נערה שתהא נדיבת לב כו׳.

ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה כו׳ וכדה על שכמה, הבחיי במקומו דקדק תיבת הוא ופי׳ שזהו ענין הוא עשנו ועבד הלוי הוא, והיינו

כי כמו הלוים הם בחי' העלאה לבחי' הוא עלמא דאתכסי' וזהו עבודתם כמו"כ עד"ז יצחק מקו השמאל בג"ה כו', ולכן נאמר ויהי הוא טרם כו' שהי' כאן גילוי מבחי' הוא. אדמ"ו נ"ע פי' וכד"ה הם כ"ד ספרי דאורייתא על שכמה בחי' אחוריים כי התורה נק' נובלות חכמה שלמעלה תורה. בבמ"א כתבתי פי' שכם פירשו ברבות בא על בהמ"ק ע"ש פט"ו ובזוהר לך פירשו בהכ"נ וגם שכם דעת דבין כתפין, גם שכם לשון השכם והערב כו'. וכ"ז י"ל בפירוש וכדה על שכמה. גמרא פרק אין מעמידין כט"א לכודא בשכרא וסימנך וכדה על שכמה. זח"א עמוד קמ"ה תי"ד תי"ז תכ"א תמ"ח. רבות חיי פ"ס סו"ג תני ג' נענו במענה פיהם אליעזר משה ושלמה אליעזר טרם כלה כו' משה ויהי ככלותו כו' שלמה וככלות שלמה כו', יש להעיר מענין מ"ש ע"פ ויגמול שקדים לשון מהירות ההשפעה כו'. רבות פ' בא פט"ו דקל"ב ע"ד בא יצחק אף הוא האיר שנאמר אור זרוע לצדיק וכ' המ"כ וכתי' ויזרע יצחק כו' ע"ש.

פ' וארא שנת תקצ"ד לפ"ק

592

ויצחק בא מבוא באר כו'. הנה אמרו רז"ל שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו'. להבין זה וגם להבין בתוספת ביאור ענין תתן אמת ליעקב ושמזה נמשך חסד לאברהם, ומה בין זה לבחי' שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שבחי' הימינו תחבקני שהוא כענין בחי' חסד לאברהם נמשך מבחי' שמאלו תחת כו', גם צ"ל בחי' אמת דהוא מדת של יעקב בחי' ת"ת שהוא רחמים ולפעמים משמע שהוא בחי' דין שלכך לא הזכיר משה רבינו ע"ה אמת בפ' שלח כשביקש סליחה על חטא המרגלים כמ"ש הרמב"ן שם. ויובן עפמ"ש ברע"מ פ' פנחס בענין שכל את ידיו בגין דאברהם בגלותא דאדום ובגין דיצחק בגלותא דישמעאל. ולכאורה הי' צ"ל בהיפך שהרי ישמעאל הוא חסד דקליפה הי' צ"ל הבירור ע"י אברהם חסד דקדושה. אך הענין כי הנשמות נמשכו מבחי' לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין כו', ועליתן לבחי' לאשתאבא בגופא דמלכא הוא דייקא ע"י הנ"ל מה דשכל ידיו להיות בגין דאברהם בגלותא דאדום כו', כי הנה בחי' אברהם הוא הלוך ונסוע וארז"ל שקראו הר שהוא בחי' בליטה והעלאה ממטה למעלה בתשוקה רבה לדבקה בו ונמשך מבחי' התבוננות איך בשכמל"ו שחיות כל העולמות רק מבחי' מלכותך הארה בעלמא אבל הוא ית' קדוש כמאמר יחיד חי העולמים מלך שהוא ית' יחיד ומיוחד כמו קודם בריאת העולם וחי העולמים רק מבחי' מלך ועי"ז ואהבת כו', וז"ש רז"ל ע"פ אשרי תבחר ותקרב אברהם קירב

א"ע בחי' ימין מקרבת, אבל יצחק הוא בחי' שמאל דוחה כל השומע יצחק לי ע"ד שמעתי שמעך יראתי כי מי הוא אשר ערב לבו לגשת כו', והוא בחי' יראה וביטול בעצמותו וינועו ויעמדו מרחוק הפך בחי' הקירוב כו' והן הן בחי' חותם בולט וחותם שוקע הנזכר בסידור ע"פ שימני כחותם כו' ע"ש ולכן בנוי דאברהם בגלותא דאדום כו', כי הנה עפ"י רוב בארץ אדום מנגנים ניגונים של שמחה ובארץ ישמעאל מנגנים ניגונים של מרירות, ולכאורה זהו הפך טבען ותולדתן מאחר דישמעאל נמשך מחסד א"כ הוא בחי' שמחה היפך המרירות וכן אדום שנמשך מגבורות הוא מרירות היפך השמחה, אך כי לפי שתענוג תמידי אינו תענוג רק התענוג הוא דוקא מדבר ההפכי וזהו מרירות לכן ניגונם במרירות כו' כמ"כ יובן בענין בנוי דאברהם כי אברהם הוא חסד ובחי' אהבה ע"כ תגדל האהבה מצד היפוך המנגד לאהבת ה' והוא בחי' אדום שהוא תאוות גשמיות כמ"ש הלעיטני כו', ויצחק שהוא ביטול ג"כ יגדל ויתרבה הביטול ע"י היפוך המנגד והוא ישמעאל שהוא בחי' יש שהחסד שלו באה מצד הגסות דוקא כמ"ש באגה"ק ד"ה קטנתי מכל החסדים כו' ועי"ז שיהפכו את המנגד יוכלו לבוא לבחי' לאשתאבא בגופא דמלכא שכדי שיתהפך מבחי' לבושין לבחי' גופא הוא ע"י שהן ג"כ גרמו בחי' אתהפכא חשוכא לנהורא כו'. והנה בכל אדם דרך פרט יש ג"כ בחי' אברהם ויצחק ויעקב שלכך אין קורין אבות אלא לשלשה כידוע, ומתחלה צ"ל בחי' אמת ליעקב הענין כי הנה בחי' רחמים נק' אמת, ~~ומתחלה צ"ל~~ * כי חו"ג הן הפכיים ורחמים בחי' ממוצעת ומחבר חו"ג וכמ"ש בביאורי הזהר פ' ויקרא ע"פ ונתתם לי אות אמת אך זהו בחי' אמת שבעולמות כאשר כבר נאצלו בחי' ע"ס חו"ג שהן מקור התהוות בי"ע שאז שייך בחי' חסד כו' משא"כ כמי* דקמי' כולא כלא חשיב ממש והוא לבדו הוא אז אין הנבראים תופסים מקום שיהי' שייך אפילו חסד ורחמים מאחר דכלא ממש חשיבי, וזהו שעולם חסד יבנה חסד דוקא משא"כ בבחי' אמת שלמעלה מבחי' חסד הוא למעלה מגדר בחי' עולם והעלם, וזהו הרבותא שאעפ"כ נמשך אמת ה' לעולם שגם בבחי' עולם יהי' נמשך בחי' אמת והיינו תתן אמת ליעקב שמתלבש בבחי' אמת דבאצילות שהוא בחי' רחמים כו'. והנה אין אמת אלא תורה, שהתורה נתלבשה ג"כ במדות חג"ת כשר ופסול כו'*, וזהו תתן אמת ליעקב וכמ"ש ויקם עדות ביעקב ועי"ז וחסד לאברהם כי התורה נותנת כח ועוז בנפש שיבוא לבחי' אהבה כו' והוא בחי' אתעדל"ע המעורר אתעדל"ת.

אמנם בר"ה הוא שמאלו תחת לראשי כמ"ש בפע"ח, כי הנה בר"ה הוא בחי' זה היום תחלת מעשיך, כי אז חוזרים הדברים לשרשן וצ"ל המשכה ממקור הראשון והוא בחי' האמת כמו שהוא קודם שנתלבש בבחינת יעקב שבחי' זו נק' דין, וזהו ענין יום הדין שהוא למעלה מבחי' חסד ורחמים כנ"ל. והענין דהנה כתיב כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא כמו שהאש טבעו להסתלק

ומתחלה צ"ל: אולי תי' אלו מיותרות.
כמי: תי' זו אינה ברורה בכת"י.
*) בכת"י מטושטש כאן תי' אחת, ומרשימת האותיות נראה: והכרעה.

למעלה רק שע״י הפתילה הוא נאחז למטה כמ״כ האור הנמשך מא״ס טבעו להסתלק למקורו רק שע״י הפתילה הן בחי׳ כלים דתומ״צ הוא נמשך למטה, אמנם בר״ה שאז צ״ל המשכה חדשה ממקורו ממש והוא בחי׳ אמת, והנה בבחי׳ זו כתיב שמים לא זכו בעיניו שאין כל האתעדל״ת תופסים מקום כלל מאחר דכלא ממש חשיבי, ולכן העצה לזה הוא ענין הוידוי שאומרים בעשי״ת שמשפילים א״ע לומר על עצמו שפלות כל מה שהפה יכול לדבר כו׳ ומודה ועזב יר...חם* שעי״ז נמתק בחי׳ אמת להיות ישוב ירחמנו שהוא תיקון הז׳ מי״ג ת״ד שאמר מיכה שהוא בחי׳ תיקון ואמת כנודע והוא עד״מ כמו מלך גדול שהרים מעפר דל ולקח לעבד שאף שהוא עבד נאמן לו מ״מ כלא חשיב עבודתו לגבי התנשאות המלך מעוצם גדלו כו׳ ולא יוכל העבד בצדקתו ותום עבודתו להמשיך רצון המלך אליו כו׳ רק ע״י שישפיל העבד א״ע לפניו ויודה האמת שלגבי גדלות המלך כמו שקר נחשבת עבודתו כו׳ אז ירחם עליו המלך ויקבל עבודתו כאלו היא אמיתית ולא מצד עצם עבודתו רק מצד השפלות כו׳. נמצא שכדי להמשיך ממקור האמת שבר״ה הוא דוקא ע״י בחי׳ שמאל דוחה שמשפילים א״ע וזהו שמאלו תחת לראשי והוא בחי׳ יצחק, וזהו שיצחק הוא לשון צחוק ותענוג שעי״ז נעשה אח״כ חדוה גדולה כאשר נמשך המלך ומשפיל עצמו להיות נרצה בעבודת עבדו כו׳, והוא קירוב הבא אחר הריחוק שגורם עיקר התענוג, ובפרט בחי׳ ריחוק כזה שמצד המשפיע שהוא בחי׳ הסתלקות האור בבחי׳ א״ס ממש דמשם ממש נמשך להיות בבחי׳ קירוב ולהיות תמליכוני עליכם כו׳, הרי תענוג בבחי׳ א״ס ממש.

יר (נ"ו)

וזהו ענין ימי הסוכות זמן שמחתינו שהשמחה הוא גילוי העונג, ושמחתינו לשון רבים שהרי הי׳ בב׳ אופנים א׳ מלמעלה בהסתלקות האור למהותו ועצמותו דכולא קמי׳ כלא חשיבי כו׳ עד שאין אתעדל״ת תופס מקום כו׳ ב׳ מצדינו שאנו רחוקים באמת מאור פניו ית׳ וכמ״ש כי פנו אלי עורף כו׳ וע״י התשובה והווידוים נעשה הקירוב בב׳ בחי׳ אלו שע״י הריחוק זה שאנו משפילים א״ע זהו באמת בחי׳ קירוב כי תשובה הוא לשון השבה כו׳ ועי״ז נמשך ג״כ בחי׳ קירוב מלמעלה כנ״ל לכן הוא שמחה כפולה ישמח ה׳ במעשיו וישמח ישראל בעושיו. וזהו ענין וימינו תחבקני שבסוכות שהשמחה בבחי׳ א״ס ממש עד שא״א להיות נתפש בפנימיות, וזהו ענין צלך על יד ימינך, משא״כ בחי׳ תתן אמת ליעקב וחסד לאברהם הוא שמבחי׳ חסד מתלבש בכלים רמ״ח אברין כו׳, אבל בחי׳ וימינו תחבקני שע״י קדימת שמאלו תחת כו׳ הוא אור גבוה שא״א להיות נמשך בכלים רק בחי׳ תחבקני ה׳ צלך צל ומקיף. והענין כי אברהם הוא בחי׳ הר וחותם בולט ועי״ז נמשך האור מלמעלה בבחי׳ שקיעה והוא התלבשות האור בכלים וזהו ענין רמ״ח מ״ע, אבל יצחק שהוא בחי׳ ביטול בחי׳ שקיעה עי״ז נעשה מלמעלה בחי׳ חותם בולט בחי׳ או״מ כו׳ וכמשל כשחותמים בחותם על השעוה שע״י חותם בולט שקיעה בהשעוה וע״י חותם שוקע נעשה בליטה, וכמ״ש ע״פ שימני כחותם כו׳ (וזהו ענין החותם דנעילה חותמו של הקב״ה אמת כמ״ש ע״פ אלה מסעי כו׳).

---

* יר...חם: תי׳ זו אינה ברורה בכת״י.

וזהו ויצחק בא מבוא באר, פי' מאין בא בחי' יצחק צחוק ותענוג חדות ה' שבבחי' מקיף, מבוא באר פי' מהיכן שבא כניסת המים בבאר שהוא ע"י שחופרים העפר ועושים בחי' שקיעה ועי"ז נמשך מים חיים כך ע"י בחי' השקיעה בבחי' ההשפלה שמשפילים א"ע והן הוידוים אשמנו חטאנו כו' שזהו כמו הסרת העפר מהבאר כל בחי' הפסולת כו' ועי"ז נמשך גילוי בחי' התענוג, וזהו לחי ראי ע"ד כמ"ש בזהר וישלח ע"פ ואמרתם כה לחי כו' דבחי' חי הוא בחי' צדיק יסוד עולם הממשיך האור מלמעלה למטה ונק' חותם בולט כנודע, וזהו לחי ראי וכענין מ"ש ואולם חי אני וימלא כבוד ה' כו'. וזהו שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו שיתגלה החדוה שלמעלה מן הכלי בתוך הכלי כנודע שבחי' מקיפים דבעת יהי' פנימיות לע"ל לכך יאמרו כי אתה אבינו. וזהו לחי רואי שבחי' ואולם חי אני בחי' סוכ"ע שלמעלה מבחי' כבוד ה' שהוא בחי' ממכ"ע כו' יהי' בבחי' ראיה והשגה לע"ל. ועד"ז יובן ג"כ שמיני עצרת כו' שבחי' מקיפים דסוכות נמשך בשמ"ע בבחי' פנימיות כי עצרת הוא כנישי' שנמשך בבחינת פנימית וזהו עצרת תהי' לכם וזהו ענין שמחת תורה דכתיב בה ואהי' אצלו שעשועי' כו' נמשך להיות ושעשועי את בנ"א.

ויצחק בא מבוא באר לחי רואי. פי' (מכ"י מו"ח ז"ל מאאזמו"ר נ"ע) דהיינו מה שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו (פ"ח דשבת דפ"ט סע"ב ובלקוטי הש"ס מהאריז"ל שאז יתעלו הגבורות ס"ג גבוה ממ"ה כמעלת הזהב על הכסף וע' בלקו"ת מהאריז"ל בישעי' ע"פ ולא בבסף תגאלו ועמ"ש סד"ה ויקח קרח) ויצחק לשון צחוק ותענוג (שיתגלה לע"ל כמ"ש בת"א פ' ויצא סד"ה ושבתי בשלום אל בית אבי, ועיין ברבות פ' אחרי פ"כ ישמח ה' במעשיו שמח אינו אומר אלא ישמח כו' כי השמחה באה מהעונג כמ"ש בד"ה שוש אשיש, ועכשיו אין גילוי פנימיות עתיק שהוא פנימי' התענוג כ"א לע"ל, ולכן אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעוה"ז ובע"ח פי' שחוק גי' ב"פ אור, והיינו כי אור זרוע לצדיק בשביל שיהי' ממנו צמיחה לע"ל וזהו ב"פ אור והיינו ע"י ואהבת גימט' ב"פ אור, והיינו ע"י בכל לבבך בשני יצריך, גם איתא במ"ע שחוק כחשבון אור אין סוף וכחשבון מקור חיים, וזהו צחוק עשה לי אלקים כמ"ש בד"ה אני דפ' ציצית, והטעם שא"א להיות גילוי זה עד לע"ל מבואר בביאור ע"פ כי על כל כבוד חופה בסופו שגילוי זה דסוכ"ע א"א להיות אלא אחר ובערת הרע כו' ואת רוח הטומאה אעביר כו' ועמ"ש סד"ה וידעת היום והשבות כו') ועל גילוי זה אומר ויצחק בא (כי אברהם רומז ליצי"מ וכתי' כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות גילוי הצחוק לע"ל מפנימי' אבא וזהו כי אתה אבינו, גם בא אותיות אב, גם כי יצחק ר"ת ישר צדיק חסיד קדוש י"ל ישר צדיק זו"נ חסיד בינה ועי"ז נמשך קדש העליון יסוד אבא המקבל ממו"ס).

ועז"נ ויצחק בא מבוא באר פי' מהיכן נמשך גילוי בחי' יצחק ומהיכן בא עז"נ מבוא באר, שבא מהיכן שבא כניסת המים בבאר שהוא מחמת העפר שבו ועל ידו נעשו המים מים חיים ועד"ז ביאת בחי' יצחק צחוק ותענוג הנ"ל זהו ע"י שיהי' בבחי' עפר ונפשי כעפר לכל תהי', ועמ"ש סד"ה ושאבתם מים בששון. והענין כי יצחק זהו קו השמאל בינה גבורה כו', והוא מ"ש כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא כמו טבע האש שהוא הסתלקות כמ"ש בד"ה אתם נצבים ומה שנמשך ממנו גילוי האור זהו ירידה והיינו ע"י העצים והפתילה שהם התומ"צ בד"ה כי ביום הזה יכפר בפ' אחרי, ומצד בחי' זו דהסתלקות אל העצמות נמשך שמים לא זכו בעיניו ובמלאכיו ישים תהלה שאין הביטול והיראה כדבעי וזהו ענין ופחד יצחק וכמ"ש לע"ל ובאו במערות צורים מפני פחד ה' כו' (וע' בהרמב"ן פ' שלח שלכן לא הזכיר משה שם מדת אמת, כי אמת ה' היינו דכולא קמי' כלא חשיב ממש כמ"ש בביאור ע"פ אלה מסעי בענין חותמו של הקב"ה אמת, ולכן בבחי' זו גם שמים לא זכו כו' ועד"ז וסביביו נשערה מאד כו' כמלא נימא כו' ופי' הפרדס שכ"ט פ"ג גבי פסיק מהת"ז שזהו הפסיק טעמא שבין שני שמות הוי' שהיא נק' מלא נימא, וכדי להעלותן לגילוי שם הוי' דלעילא ע"כ מדקדק עמהן כו') ועמ"ש מענין שמים לא זכו בד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר, שהוא מחמת כי ומשם יפרד כו' ולכן ובמלאכיו ישים תהלה שע"י ההשתלשלות מבחי' וכנפיהם פרודות נמשך עלמא דפרודא. והנה יעקב אמר ופחד יצחק הי' לי כי יעקב קו האמצעי מחבר חו"ג ולכן נק' איש תם, שלים, והיינו כי ע"י מדת רחמים יוכל להמתיק הגבורות. וענין הרחמים ע"ד מ"ש מודה ועוזב ירוחם היינו מה שמודה אמת שאני רחוק מה' ואין הביטול כדבעי כו' אך שאור שבעיסה מעכב וכמ"ש טענה זו בפ' נח כי יצר לב האדם רע כו' ועי"ז שמשפיל א"ע כעפר מתעורר הרחמים וזהו תתן אמת הנ"ל ליעקב כו' וכמ"ש ביעקב קטנתי מכל החסדים ומכל האמת כו', וזהו ענין הווידוים בעשי"ת לפי שאז התגלות המלך המשפט בינה קו השמאל כו' שמאלו תחת כו' וגם בירח השביעי מתגלה תיקון השביעי שהוא ואמת כו' וא"כ לא יצדק לפניך במשפט כל חי כו' וכמשל מלך גדול ונורא מאד שכל מה שיעבוד לו העבד אין זה כדבעי לפי אמיתת גדולתו וכ"ש וק"ו לאין קץ בהנמשל במלך מלכי המלכים שחיות והתהוות העולמות הוא מבחי' מלך כו', רק ע"י הווידוים שמשפילים א"ע חטאנו כו' תעבנו תעינו כו' ועי"ז דוקא מתעורר הרחמים ומתגלה התענוג העליון ביג"מ הרחמים, והיינו כי הרחמנות אין שורה אלא על מי שחסר לו וכל מי ששפל יותר אזי יותר יומשך עליו רחמים רבים, והשפלות בכנס"י נמשך מחמת גילוי אמת ה' בר"ה דכולא קמי' כלא כו' וכל העבודה אין זה אמת כו' וזהו ענין אנכי אנכי הוא מוחה כו' ב"פ אנכי הרוממות ועי"ז נמשך השפלות והווידוים ולכן נמשך עי"ז רחמים רבים ביוהכ"פ להיות מוחה פשעיך ואזי בחג הסוכות זמן שמחתינו ע"ד ישמח ה' במעשיו דלע"ל ע"י כי מתחלה וברחמים גדולים אקבצך פי' רחמים גדולים הם יגמדה"ר כשיאיר בהם מפנימית עתיק, וכמ"ש בד"ה ביום השמע"צ כמו שישמח המלך מביאת בנו שנתרחק ובא ממרחקים שלום שלום לרחוק שנעשה

קרוב, וזהו ענין שיאמרו ליצחק הצחוק ותענוג עליון שישמח ה׳ במעשיו כי אתה אבינו ועיין מזה בהרמ״ז בפי׳ מ״ה ר״פ חיי. וזהו כל האזרח בישראל מה שאני עתיד להזריח בתוך נש״י והנה כ׳ הרמ״ז אמור ק״ג אזרח גימט׳ גבורה היינו יצחק גבורה דע״י שבמו״ס שיאמרו כי אתה אבינו, ישבו בסוכות עכשיו בבחי׳ מקיף ולע״ל יהי׳ הגילוי בפנימית. ומזה מובן איך בחי׳ ויצחק בא מבוא באר מבחי׳ העפר היינו ע״י השפלות ונפשי כעפר עי״ז דוקא נמשך גילוי בחי׳ יצחק וכמ״ש קטנתי מכל כו׳, גם הנה המים שעל פני הארץ יוצאים מלמעלה למטה רק הבאר שהוא בתוך הארץ הוא נובע מלמטה למעלה וסיבת זה רק מחמת העפר המונע הילוכם ע״כ מחמת המנגד יגברו לעלות הפך טבעם וצריך להסיר העפר עי״ז יתגלה הבאר כו׳, כך ע״י ההסתר של הנפש בגוף ונה״ב עי״ז מצד המנגד יומשך התשובה כשיתבונן איך שכ״ז העולם הסתר ואפילה כמו העפר הגשמי כו׳ וזהו צחוק עשה לי אלקים שהוא ההעלם וההסתר עד שלמטה החשך יכסה כמו העפר המכסה על המים שבתוכו מזה דוקא נמשך הצחוק והתענוג כו׳ גם התורה נתלבשה בגשמיות בחי׳ עפר. עוי״ל כי אברהם קראו הר בחי׳ חותם בולט האהבה והרצוא ומזה נמשך מלמעלה חותם שוקע התלבשות האורות בהכלים והכלים מסתירים, אבל ופחד יצחק חותם שוקע כמו וינועו ויעמדו מרחוק מזה נמשך מלמעלה גילוי חשף ה׳ את זרוע קדשו חותם בולט, וזהו כי ההרים ימושו כו׳ וברית שלומי לא תמוט, ולכן ויצחק בא, הצחוק דלע״ל חותם בולט, מבוא באר בחי׳ חותם שוקע כו׳ כמו הבאר שהוא חלול באר חפרוה שרים כרוה כו׳, לחי רואי פי׳ חי העולמים בחי׳ סוכ״ע יהי׳ בבחי׳ ראי׳ וגילוי כמ״ש ולא יכנף עוד מוריך ועמ״ש ע״פ ואולם חי אני וימלא כבוד כו׳, גם יצחק קץ חי, בפרדס ש״א, ואת בריתי אקים את יצחק, והיינו לקץ הימין וע׳ בהרמ״ז בשלח ג״ה ע״פ בשוב ה׳ ציון בדברי המסדר המגיה שם, ועמ״ש מענין שאט בח״י אלף עולמות ובענין ח״י ברכות דתפלה בעה״ק ח״ב פי״ב וזהו ענין באר לחי רואי.

ב) **יש** להעיר עוד לזה מענין מים חיים דגבי פרה לטהרת טמא מת שנמשך זה דוקא ע״י אפר הפרה דקבילת משמאלא פני שור, וזהו רק לטהרת טמא מת משיורי טלא כו׳ אבל לע״ל להיות תחיית המתים ממש נמשך מעצמיות טלא כו׳ וזהו באר לחי רואי, הבאר מ״ח הנ״ל לחי רואי בחי׳ ואולם חי אני, ועי״ז יומשך תחה״מ ממש, וזהו יצחק קץ חי, וכ״ז נמשך ע״י ויצחק כו׳ קו השמאל שהי׳ בחי׳ אפר ע״י שנעקד ע״ג המזבח כו׳ הרי הי׳ מוכן להיות אפר ממש, ולכן עדיף מאפר פרה כו׳.

ג) **עוי״ל** בפי׳ מבוא באר. הנה הבאר מלבד היות בו מים חיים שהוא המ״ן ממה שנתברר מהשבירה מה שנפל ניצוצים מכחב״ד דתהו, עוד זאת הוא חלול וכלי להמים חיים והו״ע יסוד דנוקבא, והרמ״ז ס״פ ואתחנן דרס״ו א׳ כ׳ שעל כן נקרא עצרת שעוצרת וקולטת את הזרע מ״ן ומ״ד, ומש״ש בפי׳ בורות נשברים אשר לא יכילו יובן עפמ״ש בסידור גבי מעודד ענוים כו׳ משפיל רשעים כו׳ שאין בהם בחי׳ זו דעצרת כו׳, והנה כדי להיות חלול דיסוד דנוק׳ זהו דוקא ע״י ה״ג כמ״ש בד״ה הנותן לשכוי בינה ובת״א בד״ה

לא תהי' משכלה ועקרה ומ"ש בביאור ע"פ נשא בענין מקדש אד' כוננו ידיך הג' לוים כו' הם עושים בה הכלי ועי"ז ילוה אישי כו' ולכן עיקר חפירת הבאר ע"י יצחק מקור הגבורות משא"כ בארות דאברהם סתמום פלשתים עפר, והיינו כי להיות כלי לקבל זהו ע"י הביטול שיהי' כלי ריקן ועיקר ביטול זה ע"י גבורות של המשפיע שמאלו כו'. והנה מבואר בפע"ח שער השבת פכ"א ענין קדושא רבא הוא גילוי מבחי' שמי' רבא נה"י דא"א והוא ע"י באר אותיות רבא כו', הרי בחי' באר הוא כלי לגילוי שמו הגדול, וזהו ויצחק בא הצחוק ותענוג שלע"ל שהוא גילוי שמו הגדול, כמ"ש בד"ה אני דפ' ציצית בענין בשעה שישראל עונין אישר"מ הקב"ה מנענע בראשו כו' שהוא גילוי תענוג העליון המכוסה בגלגלתא ומו"ס כו', הנה כ"ז בא מבוא באר, שהוא ג"כ ע"י הגבורות שעשו אותה כלי, ועמ"ש בד"ה שוש אשיש גבי ותגל נפשי. והנה עד"ז י"ל השני אריסין שזקף הקב"ה לאברהם חסד ורחמים נגד צדקה ומשפט, החסד נתבאר בד"ה מי יתנך כאח לי שזהו מ"ש בזח"ג ויקרא ד"ו ואיש דא קוב"ה כי יקח את אחותו כנס"י חסד הוא, והיינו חסד דא"א שלמעלה מצדיק וצדקה יסוד ז"א אך זהו עדיין גילוי חיצוניות עתיק וזהו שוש אשיש בהוי' אכן להיות אראנו נפלאות גילוי פנימיות ע"י זהו ותגל נפשי באלקי והיינו בחי' יצחק צחוק ותענוג כו' וזהו נמשך ע"י המשפט ה"ג ה"פ אלקים היינו שע"י ה"ג נעשה חפירת הבאר וזהו ציון במשפט דוקא כי ציון יסוד דנוק' ואז עי"ז זקף לה רחמים שהרחמים מחברים חו"ג כנ"ל בענין תתן אמת ליעקב כו' לכן כדי להיות ויצחק בא זהו ע"י משפט ורחמים, ומזה נמשך לאתבא צדיקייא בתיובתא שזהו ע"י משפט שאחר צדקה כו', שאחר בחינת כאח לי אמצאך בחוץ כו' ועי"ז אשקך גילוי פנימית ע"י.

ד) **לחי** רואי, בד"ה ואולם חי אני פי' אדמו"ר נ"ע (בלאזני תקנ"ח*) ע"ד נשבע ה' בנפשו דאין פי' בעצמו אלא נפשו נקרא הבחי' מה שנמשך ממנו להחיות העולמות, כנודע מענין עולם שנה נפש, כמו הנשמה שמחי' את הגוף שאין עצמותה ממש מתחלקת ברמ"ח אברי הגוף כ"א אורה וזיוה כמ"ש בתניא פנ"א, וכן עד"מ כשהאדם למטה נשבע בחיי נפשו שכך יחיה, אין שבועה זו בעצמות הנפש שהרי עצמות הנפש תהי' חי' אף שתפרד מהגוף אלא הכוונה על מה שהנשמה מחי' את הגוף, וכמו"כ למעלה ענין נשבע ה' בנפשו ע"ד כמו שהנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את כל העולם ובחי' זו נק' נפשו ועי"ז שייך לומר ואולם חי אני משא"כ מהו"ע ית' אין שייך לקרות חי כי אינו חי בחיים כמו הנשמה עם הגוף שהרי הוא יחיד ומיוחד כו'. ובמ"א פי' בזהר אחרי ס"ו ב' ונשא ק"ל ע"א ענין בי נשבעתי שז"א דאצילות נשבע בבחי' ז"ת דעתיק שהם הם חיות כל האצילות וז"ל הרמ"ז ר"פ שמיני ולפ"ז נשבע זעיר בטל עתיק שהן הם סוד העצמות המתפשט בכל תוכיות האצילות ואולי שזה רומז בי נשבעתי ר"ל השבע דעתיק המתפשטות בכל יו"ד דאריך עכ"ל, וא"כ לפ"ז א"ש פי' נשבע ה' שהוא ז"א

בד"ה . . תקנ"ח: נדפס במאמרי אדמו"ר הזקן אתהלך־לאוזניא ע' ק.

בנפשו היינו ז״ת דעתיק וזהו פי׳ ואולם חי אני. ועד״ז י״ל פי׳ לחי רואי שיהי׳ גילוי פנימית עתיק שהוא בחי׳ ואולם חי אני להיות וימלא כבוד כו׳.

ה) **רבות** במקומו פ״ס סז״ב ויצחק בא מבא, אתא ממיתא (ר״ל שהוקשה להם כפל הלשון בא מבא, לכן מפרש שהמלה מבא לא לשון ביאה אלא לשון הבאה, ואמר ממיתא כמו לשון הגמרא מייתי ר״ל שבא להביא את הגר כו׳) אותה שישבה על הבאר ואמרה לחי העולמים ראה בעלבוני כו׳ עכ״ל. והמ״כ כ׳ אתא מלמיתא גרס בילקוט ופי׳ בא מלהביא את הגר שהלך שם בשביל זה ורש״י גרס ממיתי ופי׳ ממקום שהלך עכ״ל. מן המבואר לעיל מובן שיחוד העליון נק׳ באר מים חיים לחי רואי, וא״כ כשהלך להעלות הגר לאברהם זהו ענין בא מבוא באר כו׳. ויש לפרש שכל העלאת מ״ן של כנס״י מה שהיא מעלה מ״ן בבחי׳ באר מים חיים זהו נמשך ע״י יצחק שהוא חופר את הבאר כנ״ל אות ג׳ וא״כ זהו הפי׳ לפי המדרש ויצחק בא מלהביא את הבאר כו׳ אלא שהלבישו זה בענין ביאת הגר לאברהם כו׳. והנה בזה א״ש מה שבמשנה פ״ב דערובין גבי פסי ביראות שעושין לבאר מים חיים נתנו השיעור כמלא שתי רבקות כו׳ כי הואיל ועיקר התהוות באר זה הוא ע״י יצחק, וגבי פסוק זה מלפניו ומלאחריו כתיב מביאת רבקה, שהיא ענין רבקה של שלש שלש בקר או של ארבע ארבע, דהיינו שהוא ענין העלאת י״ב בקר דבריאה שהם מקבלים מבאר מים חיים מל׳ דאצילות וכמ״ש בת״א פ׳ תולדות בד״ה מים רבים. והנה בענין עגלי מרבק פי׳ מרבק אבוס לפטם ולדשן כו׳ ובמא״א א׳ כ״ג כ׳ אבוס נק׳ המלכות כי היא האבוס שהעליונים ניזונים ומתפרנסים על ידה, אבוס גימט׳ אד׳ וד׳ אותיות ומשם הבהמה נוק׳ דבריאה אוכלת ומתפרנסת עכ״ל. א״כ א״ש שרבקה היא שם ב״ן נק׳ אבוס ומרבק מקור ההשפעה לבי״ע שהם בחי׳ בהמה כו׳ ויחוד יצחק ורבקה זהו מ״ה וב״ן כו׳, ועמ״ש בלקו״ת גבי שבועות בענין אסור לאדם שיאכל עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר ונתתי עשב כו׳ שמתחלה צריך ליתן המזון לנה״ב דהיינו ההתבוננות ביחו״ת בשתים לפניה דק״ש ואח״כ בק״ש אכילת אדם נה״א וזהו ענין שעורה וחטה כו׳, ועד״ז נאמר כאן תחלה מעשה דרבקה עד שנאמר ותקם רבקה ונערותיה כו׳ שרבקה בחי׳ האבוס שממנו נמשך שעורה שעור ה׳ ההשפעה מבחי׳ מלכות לבי״ע כו׳ היינו ההשגה מחיות העולמות והתהוותם מאין ליש, ואפ״ל ג״כ זהו ענין רבקה אותיות ברק ויצא כברק חצו כו׳, ואח״כ ויצחק בא מבוא באר זהו העלאת מ״ן של נפש האלקית בבחי׳ באר מים חיים כו׳ הנמשך מההתבוננות במהו״ע ית׳ כו׳ וזהו לחי רואי. עוי״ל בפי׳ רבקה לפמ״ש בגמרא רבקה של שלש שלש בקר ופי׳ בערוך שהוא ענין צמד בקר, וצמד הוא ענין חבור ודבוק וזווג, שמתחברים הבקר זל״ז בקרון, ועד״ז י״ל למעלה הנמשל ענין התחברות שתתחבר הנפש הבהמית ליכלל בשרשה ומקורה פני שור שבמרכבה בבחי׳ ביטול לה׳, וכן עד״ז התחברות י״ב בקר דבריאה בשרשם ומקורם בהמה רבה שם ב״ן כו׳ כ״ז הו״ע רבקה ל׳ צמד בקר חיבור ודיבוק כו׳. ועי״ז יומשך אח״כ חיבור וזיווג מ״ה וב״ן כו׳.

ו) **בבחיי** במקומו ס"פ חיי לה"ג, ויצחק בא מבוא כלומר מכנס"י הוא הבאר האמור לחי העולמים שיראה אותו כלומר שישפיע בו ורמז הכתוב כי בעוד שהי' יצחק יושב בארץ הנגב היתה מחשבתו משוטטת בכנס"י ומושכת ממדתו ובא משם, וזהו לשון עם באר לחי רואי, ולא אמר בבאר.

בפ' שמות ע"פ וישב על הבאר שלשה נזדווגו זווגן מתוך הבאר יצחק יעקב ומשה, יצחק שנאמר ויצחק בא מבוא באר וכתי' וישא עיניו והנה גמלים באים כו'.

בשלח ע"פ ויהי ידיו אמונה עד בא השמש ד"צ ע"ד הביא בשם מדרש אמונה זה אברהם שנאמר והאמין בה', עד בא זה יצחק שנאמר ויצחק בא מבא, השמש זה יעקב שנאמר ויזרח לו השמש. ועיין ברבות ויצא ע"פ כי בא השמש דפירשו על יעקב בא השמש, ר"ל שבא לכאן בחי' השמש שהוא יעקב, והוא פירושו ענין יחוד וזיווג דאזדווג שמשא בסיהרא, וזהו ענין ובא השמש אל מקומו שואף היינו לבחי' מל' שהיא מקורו דשמשא ע"ד אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, וזהו שמש בשבת צדקה לעניים. ועד"ז פי' בא מבא באר הוא ענין היחוד העליון שהמשיך מבחי' חי וקיים דחמי ולא אתחמי כמ"ש בת"י שיהי' מתגלה ונמשך בבחי' באר הנ"ל, וזהו בא מבא באר, וכמ"ש באתי לגני אחותי כלה. וזהו מ"ש באר מים חיים ונוזלים מן לבנון ופי' אדמ"ו נ"ע באר מים חיים זהו העלאת מ"ן דכנס"י בבחי' אליך ה' נפשי אשא, ונוזלים מן לבנון זהו המשכת מ"ד שנמשך ממזלות דא"א דהיינו מן לבנון, ע"ד ועתיק יומין כו' ולבושיה כתלג חיוור כו', וזהו ענין בא מבא באר, שהמשכה זו נמשך ע"י יצחק לשון צחוק ותענוג כמ"ש בד"ה שה"ש אשר לשלמה שכיון שהוא ית' קדוש ומובדל ואין ערוך כו' וכטפה מים אוקיינוס והעולמות הם בחי' יש ונפרד וכדי להיות התלבשות אור א"ס בטפה זו שאין ערוך ממש כו' מוכרח להיות המשכת עונג עליון שיתענג בהמשכת הטפה ועונג זה ה"ע השיר רננא דאורייתא וטעמי תורה כו' ע"ש, ע"כ ע"י בחי' יצחק תענוג העליון נמשך להיות נוזלים מן לבנון בבחי' באר מים חיים.

וזהו ויצחק בא מבא באר לחי רואי כו', פי' דארז"ל ספ"ט דשבת שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו. והענין עפמ"ש בזהר ר"פ תולדות דקל"ה ע"א שהשמחה והתענוג שיהי' לע"ל בתחה"מ שיהי' גילוי אלקות כמ"ש ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה נקרא יצחק, לשון שחוק ושמחה שיהי' בעולם באותו זמן והיינו כמ"ש אז ימלא שחוק פינו כו' תלים קכ"ו והרמ"ז שם פי' שהוא ענין גילוי פנימית עתיק. וביאור הדבר י"ל עפמ"ש ברבות בשה"ש ע"פ משכני כו' נגילה ונשמחה בך, אין לנו חפץ טוב כו' למטרונה כו' הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע אמרת הא ודאי חדוותא שלימא דכתי' גילי מאד כו' ע"ש. והענין כמ"ש בזהר ויגש דר"י ע"א ע"פ רחל מבכה כו' כי איננו כי אינם מיבעיא ליה כו' דאלמלא בעלה ישתכח אמה כו' ע"ש. ויש להקדים מ"ש בד"ה כי תצא בפי' וראית בשביה אשת יפ"ת שיש בהנשמה ב' בחי' בחי' כו' ובחי' הנשמה שבגוף נקרא אשת יפת תואר שמקבלת מיפת

תואר הוא בחי׳ מזלי׳ של הנשמה נמצא לפי״ז בחי׳ מזליה של הנשמה יש לקרותו בחי׳ דכר ומשפיע להנשמה שבגוף, ומבואר בשע״ק להרח״ו שגילוי מזלי׳ של הנשמה שמתגלה לאדם זהו גבוה יותר מגילוי אליהו. ועפ״ז יש לפרש מ״ש ברבות שם בשה״ש באו בניך היינו כי כנס״י היא מ׳ דאצי׳ ופרטי הנשמות נק׳ בנותיה או בניה, ויש בכל נשמה ב׳ בחי׳ דו״נ וכנ״ל וכן מובן ממ״ש בזהר ויחי דרמ״ה, ע״כ זהו ענין שהלך המלך ובניה וחתניה למדה״י כי בהסתלקות ז״א דאצי׳ לעילא לעילא לבחי׳ הנק׳ מדינת הים עלמא דאתכסיא גם הנשמות הגבוהות דאצילות נסתלקו למעלה ואין מאיר למטה רק נשמות דבי״ע, ולע״ל שיתגלו הנשמות הגבוהות ויאירו בנשמות שלמטה זהו ענין באו בניך כי בנים הם נשמות דאצי׳ וע״ז משיבה תשמחנה כלותי הנשמות דבי״ע שהם בבחי׳ כלתה נפשי, וכמו״כ עד״ז באו חתניך הם נשמות הנקראים אחים ורעים שנשאו בת אחותו כו׳ כי חתניך ע״ד ביום חתונתו זו מ״ת תשמחנה בנות ג״כ הנשמות שלמטה כו׳ שמתאחדים עם שרשיהן, ועדיין אין זה שמחה לכנס״י ששמחתה דוקא ממה שיבא אישה עד״מ והיינו שיהי׳ דירה בתחתונים עד שיקויים ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה, שאין זה גילוי הנשמות לבד כ״א גילוי א״ס ב״ה הסוכ״ע שנמשך להיות לו דירה בתחתונים ממש כמש״ל אות א׳, ועז״נ הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע. וברבות משפטים ספ״ל פי׳ ומושיע אין כתיב כאן אלא ונושע כו׳ ע״ש כי כדי להיות דירה זו בתחתונים מוכרח להיות נמשך האור בז״א מהכתר דא״א ומפנימיות עתיק משא״כ עכשיו הצדיק אבד כו׳ שלא נמשך בו האור מלמעלה וזהו צדיק ונושע, ועז״נ צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון כו׳ שעכשיו עץ ארץ זהו תפארת העולה עד הכתר אבל הצדיק נק׳ דל ולע״ל כארז בלבנון כו׳ כי ימשיך הטפה מפנימיות עתיק כנ״ל, הא ודאי חדוותא שלימתא, והיינו ממה שיהי׳ דירה בתחתונים כי מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ אין לי חפץ טוב בעולם יותר ממך כנ״ל, ועז״נ נגילה ונשמחה בך, שוש אשיש בה׳ תגל נפשי כו׳ ולכן נק׳ בחי׳ זו יצחק היינו הגילה והשמחה הנ״ל מדירתו ית׳ בתחתונים שהדירה עד״מ מה שעכשיו נק׳ אורייתא היכלא עילאה דקוב״ה שאוא״ס שורה בחו״ב יומשך גילוי השגה זו בתחתונים ע״כ מהשגה זו יומשך גילוי השמחה כו׳. וזהו ויצחק בא, ע״ד הנה מלכך יבא לך, וכענין מ״ש שבעוה״ז היו אירוסין ולע״ל יהיו נישואין שנאמר כי בועליך עושיך ברבות בא ס״פ י״ח, צדיק ונושע כו׳ כארז בלבנון, ארז כחשבון יצחק, והיינו כשימלא שחוק פינו אז יאמרו כו׳ הגדיל הוי׳ כו׳ וזהו כארז בלבנון.

קיצור. יצחק אתה אבינו, ימלא שחוק, נגילה ונשמחה בך, כי באו בניך וחתניך זהו גילוי שרש הנשמה מזליה שיתגלה בהנשמה שבגוף, אבל הנה מלכך יבא לך זהו דירתו ית׳ בתחתונים, והיינו ע״י ונושע כארז בלבנון, הגדיל הוי׳ לעשות, ומזה יומשך חדוה שלימה, וזהו ויצחק לשון צחוק ותענוג בא, כי בועליך עושיך.

אוֹר התורה

פרשת

תולדות

פ׳ תולדות

ואלה תולדות* יצחק כו׳. כ׳ מהרמ״א שצ״ל על וא״ו שבואלה תולדות, כי הנה כלל גדול בידינו כי ואלה מוסיף על הראשונים, ואיך יוסיף על תולדות ישמעאל האמור למעלה. והקדים מאמר הפסיקתא ע״פ ויצא הראשון אדמוני למה שכשהי׳ בבטן אמו שתה כל דם נידו׳ אמו, ומאמר הרבות ע״פ דבר צוה לאלף דור זו התורה כו׳ והיינו שלא הי׳ אפשר להיות מתן תורה שהוא ענין אומרו ית׳ אנכי הוי׳ אלקיך כמדבר בלשון יחיד לכאו״א ממש (ועמ״ש הפי׳ בזה בלק״ת פ׳ נצבים בד״ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום ובד״ה וידבר אלקים כו׳ אנכי הוי׳ אלקיך ובד״ה במדבר סיני דרוש הראשון) אם לא בהפסק מכולן זוהמת נחש כו׳ ע״כ כשישראל עמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, כדאי׳ פכ״ב דשבת דקמ״ו ע״א וביבמות פמ״ח דק״ג ובפ״ק דעכומ״ז ד״ב ע״ב, והיינו ע״י האבות שע״י אברהם שנתנסה בעשרה נסיונות מירק חלק רב מאד מהזוהמת נחש, ואח״כ כדי להביא את יצחק יצא ממנו ישמעאל תחלה ונפרד עי״ז הפסולת (עמ״ש בפי׳ שיצא ממנו בד״ה שחורה אני ונאוה בלק״ת בשה״ש דרוש הב׳ בהביאור פ״ד שיצא ממנו בבחי׳ סיגים שנפרדו מהכסף כו׳ וכענין סימן גמר הולד כשנגמרו שערו וצפרניו דר״ל שיוצאים מהגוף ונעשו בחי׳ מותרות בפ״ע, וכמו הפרד הפסולת מהגוף ע״י הזיעה כו׳ אזי מבריא האדם משא״כ בעוד הפסולת מעורב בגוף ולא נפרד ממנו כו׳ כמו״כ הוא ענין שגמרו שערו וצפורניו אזי איננו נפל כו׳) וגם אחר שנימול ובן ק׳ שנה כשביטל יצרו כו׳ וגם שרה לא ילדה אותו עד אחר שחדל ממנה להיות אורח כנשים שדם נדות הוא מחלאת זוהמת נחש כמ״ש בת״ז תיקון מם דפ״ג ע״ב (ועמ״ש מזה בלק״ת בשה״ש בד״ה לסוסתי דרוש השני פ״ג דמ״ש ברחל כי דרך נשים לי ע״ש שנותנת חיות ממותרי השפע והפסולת שדוחה לחוץ מבחי׳ דרך נשים כו׳ והיינו כשהשכינה מתלבשת בבי״ע כרחל לפני גוזזיה נאלמה, משא״כ בשרה כתיב ואברהם ושרה זקנים באים בימים חדל להיות לשרה אורח כנשים שבבחי׳ זקנים וימים עליונים אין יניקה ואחיזה לקליפות וסט״א ולכן חדל להיות לשרה כו׳, וע׳ בזח״א פ׳ וירא דק״ג ע״א ע״פ ואברהם ושרה זקנים באים בימים, מאי באים בימים שיעורא דימים דאתחזי כדין להו חד מאה וחד תשעים עאלו ביומין שיעורא דיומין כדקא יאות עכ״ל, ופי׳ במק״מ כי אברהם ושרה הם מ״ה וב״ן אברהם אבר מ״ה ובשם מ״ה יש עשרה אותיות וכל א׳ כלול מיו״ד זהו מאה, ובשם ב״ן יש ט׳ אותיות וכ״א כלול מיו״ד זהו תשעים כו׳, והנה בפי׳ ואם בגבורות שמונים שנה פי׳ בזהר ויחי שהוא כשנמשך החיות מבחי׳ בינה שהוא למעלה מז״ת וכש״כ כשהיא בת תשעים שנמשך גם מחכמה כו׳ וע׳ בגיטין דכ״ה ע״א בפירש״י בד״ה אפליג, וזהו ענין זקנים באים בימים

ואלה תולדות: ראה אוה״ת כרך א׳ קמב, א.

ימים עליונים היינו בחי' חו"ב אשר שם אין יניקה כו', וי"ל שם ב"ן כשהוא בבחי' התכללות מיו"ד בחי' תשעים הרי מאיר בו החכ' שהוא יו"ד ולכן אין ממנו יניקה כו' או זהו עליתו בס"ג כו' שיש בו ג"ב מילוי יו"ד, ולכן אז חדל להיות לשרה אורח כו' ואז דוקא נולד יצחק היינו כדי שלא יהי' בו מזוהמא של נחש, מה גם לפמ"ש בזהר פ' חיי דקכ"ב ע"ב דשרה תקנה מה שפגמה חוה כו' ע"ש), ועכ"ז למרק עוד הקצת זוהמא הוצרך יצחק להיות נעקד ע"ג המזבח, ועכ"ז כשהוצרך להוליד את יעקב הוצרך שיופרד עוד זוהמת נחש ממנו ומרבקה שהי' לה אורח כנשים ע"י שיצא ממנו עשו שהי' אדמוני ושאב דם נידותה הנמשך מזוהמת הנחש ואזי יצא יעקב כולו בנקיות, ע"כ אמרה תורה ואלה תולדות יצחק לומר הנה מוסיף על הראשונים הנזכר תולדות ישמעאל שהוא בחי' זוהמא שהטיל אברהם כן בתולדות יצחק שהוא באחד אך לא גמרו כ"א בן אברהם כלומר דומה לאביו כי כאשר אביו הוליד צדיק ורשע לבלתי צאת טיפת יצחק מעורבת בעכירת זוהמא כן יצחק הוליד תם ורשע למן יצא יעקב מסולל על עכירת זוהמא עכת"ד. ויש קצת ראיה לדבריו מהגמ' פכ"ב דשבת הנ"ל דאומר ר' אבא בר כהנא עד שלשה דורות לא פסקה זוהמא (דהטיל נחש בחוה) מאבותינו אברהם הוליד את ישמעאל יצחק הוליד את עשו ויעקב הוליד י"ב שבטים שלא הי' בהם שום דופי עכ"ל.

קיצור. פי' מהרמ"א בענין ואלה מוסיף כו' כדי שיהי' מ"ת נצרך להיות פסקה זוהמתן והתחיל ע"י האבות אברהם שנתנסה עשר נסיונות וע"י שיצא ונפרד ממנו הפסולת בישמעאל וע"י שחדל להיות לשרה אורח כנשים שהיא מזוהמא הנ"ל אזי נולד יצחק עכ"ז הוצרך להתמרק ע"י עקידה וגם ע"י שיצא תחלה האדמוני אזי נולד יעקב בנקיות המוכן לקבל התורה כמ"ש ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל וזהו ואלה מוסיף כו' ע' בפנים.

ב) **והנה** עם היות דפח"ח, אך סוף פי' בענין ואלה מוסיף אינו נכון לומר ואלה מוסיף שגם מיצחק יצא זוהמא כדי שיצא יעקב נקי כו' דעכ"פ לפ"ז ענין ההוספה אינה מעליותא ולא יוצדק ע"ז ואלה מוסיף שהוא קצת לגנאי, אף שי"ל דרך שמתחיל בגנאי ומסיים בשבח דהיינו שיצא הזוהמא כדי שיצא אח"כ יעקב נקי, עכ"ז נראה יותר כמו שפי' בזה הרב החסיד ר' נחום ז"ל בס' מאור עינים בענין ואלה תולדות הוא"ו מוסיף היינו שמוסיף ומרחיב גבול הקדושה ע"י הוצאות ובירור הניצוצות הקדושות מן הקליפה ומעלה אותן להכלל בקדושה וזהו מה שפירש"י ואלה תולדות כו' יעקב ועשו האמורים בפרשה דהיינו ע"י יעקב הוא מברר גם את בחי' עשו ומעלה ממנו ניצוצי הקדושה, ואיך יהי' מעלה יובן עפמ"ש בת"א בד"ה בשלח פרעה ובלק"ת פ' בלק בד"ה מה טובו, וזהו ענין ואלה מוסיף לשבח. ושוב מצאתי ברבות ר"פ משפטים מפרש ואלה תולדות יצחק ואלה מוסיף כדפי' מהרמ"א ע"ש. מ"מ גם פי' זה נכון ואמת. ולהבין ביאור הדברים יש לבאר תחלה הענין הנ"ל שלא הי' אפשר להיות מ"ת עד שתופסק מהן זוהמת נחש שהטיל בחוה והיינו ע"י מעמד הר סיני. וזהו פי' ההגדה אלו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו שלכאורה אינו מובן מה הוא המעלה בקירוב

הר סיני לבד אלו לא נתן לנו את התורה, אלא הענין שע"י מעמד ה"ס פסקה ממנו זוהמת נחש ולכן דיינו בזה ג"כ. וכן מצאתי בכלבו סי' נ"א בפי' ההגדה כו' והוא במכילתא וז"ל אלו קרבנו לפני הר סיני פי' וקבלנו תועלת בזה שפסק זוהמתינו ר"ל כל ספק באחדותו כי ראינו מלכותו ותוקף כבודו שם והוסר בזה כל זוהמא מאתנו עכ"ל. ובת"א סוף פ' משפטים סד"ה לא תהי' משכלה גבי והוא ענין מארז"ל ד' מתו בעטיו של נחש ואע"פ שהם צדיקים גמורים מ"מ נשאר בם עדיין איזו שמץ מזוהמת הנחש שלא יכלו להסירו מכל וכל, והוא עיקר נקודת קליפת גסות הרוח שנעשה בטבע האדם בחטאו מעה"ד טו"ר דהיינו שרואה א"ע ומכיר חסרונו או יודע שזה טוב כמ"ש ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו' וזהו שרש הזוהמא ומקור לכל התאות והעבירות כו' עכ"ל. נמצא זוהמא זהו ענין גסות הרוח ובחי' יש ודבר ועמ"ש בפי' גסות הרוח שהרוחניות הוא גס בלק"ת סד"ה להבין פי' יג"מ, וכדי להיות מ"ת הוכרח להיות שיופסק זוהמת הנחש. ויובן בהקדים מ"ש בד"ה כי תבואו אל הארץ כו' ושבתה הארץ דתקס"ב שלא נדפס בלק"ת בענין תפלה ותורה דלפעמים משמע דתומ"צ גבוה מהתפלה שהרי ארז"ל ות"ת כנגד כולם וכן במצות נאמר כי חסד חפצתי ולא זבח בהושע סי' ו' ו' ובילקוט שם רמז תקכ"ב אמר הקב"ה חביב עלי חסד שאתם גומלים זה לזה יותר מכל הזבח שזבח שלמה לפני כו' עד שיש לנו כפרה אחת שהיא כמותה ואיזה זה גמילות חסדים כו' ע"ש ותפלה הוא נגד הקרבנות בחי' זבח, ולפעמים ארז"ל ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו. ונת' התירוץ כי הנה כתי' והארץ נתן לבנ"א פי' כי ע"י המצות מבררי' מה שנפל בשבה"כ מעולם התהו מס"ג דנקודים ועי"ז נמשך ג"כ מבחי' סוכ"ע תר"ך עמודי אור וכן התורה ירדה ונתלבשה בגשמי' כו' והמשכה וההתהוות שע"י המצות כמו זריעת גרעין בארץ ומזה נעשה גידול פרי בטעם וריח כו' כמו"כ המשכות געה"ע מהתומ"צ גשמי', ולזה צ"ל כח הצומח אשר בארץ, עמ"ש בד"ה ואתחנן מענין וזאת המצוה כו' לעשות בארץ כו' אשריך ארץ שמלכך כו' דלכאורה מה שייך מצות ק"ש לארץ אלא כי כל המצות ואפי' ק"ש זהו כמו זריעת הגרעין בארץ וכמ"ש בלק"ת בד"ה כי כארץ תוציא צמחה, אך והארץ נתן לבנ"א הם נשמות דמ"ה בחי' ביטול כי מ"ה דוקא מברר ב"ן ושבה"כ כי כמו שהגרעין בארץ אין ממנו צמיחה אלא ע"י שנרקב תחלה ונעשה אין אזי דוקא שורה עליו כח הצומח ומצמיחו כמו"כ א"א שיהי' הצמיחה ממעשה המצות אלא ע"י ביטול ואין וזהו בחי' חכמה כח מ"ה כי והחכמה מאין תמצא ולכן דוקא כשישראל מקיים המצוה שהוא מ"ה אדם אזי המצוה היא מצוה כו' ועמ"ש בד"ה הבאים ישרש שזהו ע"י למס"נ כו' ולכן צריך שיקבל עליו עומ"ש תחלה ואח"כ יקבל עליו עול מצות. וזהו ולואי שיתפלל כי לבא לבחי' מ"ה זהו ע"י התפלה ואחר הרעש דאופנים אש ק"ש ואחר האש קול דממה דקה שמו"ע כו' שהוא ביטול דמ"ה, ועמ"ש בד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון בענין פי' כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא שאין אור ה' נאחז יפה ושורה בנפש האדם ע"י מחדומ"ע של התומ"צ כ"א בביטול רצון וכלות הנפש אליו ית' כי רוח איתי רוח ואמשיך רוח כו' ולכן נאמר ויקם עדות

ביעקב ותורה שם בישראל כי יעקב וישראל הוא בחי׳ אתכפיא ואתהפכא שבזה תלוי המשכות אור ה׳ ע״י התומ״צ כו׳ ולכן כדי שיהי׳ ישראל נק׳ בני אדם בחי׳ מ״ה הוצרך שיפסוק מהם זוהמא דנחש שהוא היש היפך בחי׳ מ״ה וע״כ ע״י שעמדו בהר סיני שירדה שנאה על הרע ופסקה זוהמתן ונעשה רק בנ״א דמ״ה אזי נתן להם את התורה, וע״ז נאמר ג״כ להודיע לבנה״א גבורותיו וכבוד הדר מלכותו זהו ג׳ קוין דתורה ועבודה וגמ״ח שזהו הידור כו׳ כמ״ש במ״א. וזהו שטעה יצחק במה שרצה לברך את עשו בטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה שעי״ז יוכללו הניצוצי קדושה שבו באורות ההמה כביטול הנר לפני האבוקה, אך טעה בזה מכמה טעמים ועוד שלא ימשיך כלום ע״י התומ״צ כי הוא יש היפך שם מ״ה כמ״ש יש לי רב וכתיב נפשות עשו וגם עשו ארז״ל הא שוא שבראתי בעולמי, ויעקב תתן אמת ליעקב וידוע כי אמת זהו כמו דקמי׳ כלא חשיב וזהו ביטול דמ״ה וא״כ שוא הוא היפך זה ע״ד האומר על עמוד של אבן שהוא של זהב כמו״כ מה שנחשיב העולם ליש ודבר נפרד זהו שוא ועז״נ לא תענה ברעך עד שוא וארז״ל ברבות ס״פ ויקרא פי׳ רעך זה הקב״ה ועד שוא זה מעשה העגל שעשו עיקר מבחי׳ פני שור כו׳ ועד״ז אמרו כתבו לכם על קרן השור כו׳ זהו בחי׳ שוא וגם כמ״ש תלים כ״ד מי יעלה בהר כו׳ נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי ופי׳ מהרמ״א דקאי על יעקב שלא נשא רצונו לטובת העוה״ז כו׳.

קיצור. דפי׳ ואלה מוסיף על הראשונים יותר נכון שמוסיף ומרחיב גבולי הקדושה ע״י בירור ניצוצים, ומתחלה צריך להקדים מה שקודם מ״ת הי׳ צ״ל פסקה זוהמתן, והוא ע״ד מ״ש בק״ש וזאת המצוה אשר צוה ה׳ לעשות בארץ וכתי׳ והארץ נתן לבנ״א בחי׳ מ״ה והיינו דוקא אחר שפסקה זוהמת נחש אזי נק׳ בנ״א וזהו שטעה יצחק, הא שוא, עד שוא כתבו לכם על קרן השור תתן אמת ליעקב.

ג) **והנה** ארז״ל פ״ק דעכומ״ז ד״ג ע״ב ע״פ וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן שהקב״ה החזיר את התורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה, ובזח״ג בלק קצ״ב סע״א וע״ב שבני שעיר השיבו מה כתיב בה לא תרצח כבר ברכו אביו ועל חרבך תחיה כו׳ וכ״ה בילקוט פ׳ ברכה בשם הספרי והידים ידי עשו כו׳, ואאזמו״ר נ״ע בדרוש רזא דתרתין אחתן שבזהר אמור דצ״ז * בענין העומר שעורים, פי׳ בענין שבני שעיר לא רצו לקבל התורה מה שנאמר בה לא תרצח, כי הנה ע״ד נהר דינור יוצא מזיעתן של חיות כך הוא ענין השתלשלות הגבורות קשות מגבורות דקדושה, וזהו ענין סער חימה מתגלגל על ראש רשעים יחיל, ומבחי׳ שעורה בימין נמשך סער בשמאל, ולכן חיות של עשו הוא מהרציחה להיותם מפסולת הגבו׳ כמ״ש מזה בד״ה הוי׳ יחתו מריביו, וע״כ הלאו דלא תרצח שהוא שלא יהי׳ המשכות גבו׳ קשות זהו

ואאזמו״ר נ״ע בדרוש . . דצ״ז : ביאורי הזהר בהוספות קמ, ג.

נגדו ממש, ועמ"ש בביאור בשעה שהקדימו בפי' לא תרצח שזהו ע"ד שופך דם האדם באדם כו' שממשיך יניקה וחיות הנק' דם כי הדם הוא הנפש מבחי' אדם דקדושה באדם בליעל דקליפה, וא"כ זהו הענין הוא נגדו ממש כי הוא אדמוני היינו ששואב הדם הפסולת כמ"ש מהרמ"א בענין הפסיקתא וכמש"ל סעי' א'. אך הענין שהקב"ה החזיר את התורה עליהם שיקבלוה, אפ"ל שזהו ע"ד שרצה יצחק לברך את עשו מטל השמים זה מקרא שהי' סבור שעי"ז יברר אותו כמ"ש בת"א בד"ה ראה ריח בני ובלקו"ת פ' בחוקותי בד"ה אלה העדות והחוקים פ"ב יעו"ש, והגם ששם נתבאר שיצחק טעה בזה כי זה א"א אלא רק שע"י יעקב יתברר עשו ומה גם לפי מה שנת"ל סעיף ב' בפי' והארץ נתן לבנ"א שהוא בחי' שם מ"ה וביטול אזי דוקא יוכל לקיים המצוה וע"כ איך ליתנה להם. ולכאורה אפ"ל דממ"נ אם היו מקבלי' ה"ז ענין ביטול והכנעה וע"כ הי' זה הארה מבחי' מ"ה כו', וע' מענין זה בס' תפארת ישראל למהר"ל מפראג פ"א ובתורת חיים במס' עכומ"ז רפ"ק ובבחיי ר"פ וזאת הברכה. ועיקר הענין היינו כדי שעי"ז שלא רצו לקבלה והרי העולם לא נברא רק בשביל התורה כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקת שמים וארץ לא שמתי לזה יהי' בדין והכרח ובהסכמה מאתם ג"כ שהניצוצי קדושה שנפלו בשבה"כ בהם יוכללו במקבלי התורה כמ"ש בזהר שם ובתורת חיים שם. וביאור הענין היינו שהקב"ה החזיר עליהם התורה עד"ז שרצה יצחק לברך את עשו כו' שיתבררו עי"ז בעצמם שלא ע"י יעקב, ואמנם הם לא רצו בזה להתברר שצ"ל ע"י הכנעה וביטול כ"א רצו שישארו כמו שהם ושאעפי"כ יומשך להם השפע מבחי' דכחשיכה כארה כו' כמ"ש בת"א פ' נח בענין דור הפלגה וסד"ה בשלח פרעה, והנה עי"ז שלא רצו לקבלה אזי וזרח משעיר כו' היינו כי מזה נמשך שיוכלו להתברר ע"י יעקב ויקויים מ"ש ואכלת את כל העמים כו' וכמ"ש הענין בסידור בפי' הפסוק לעשות בהם משפט כתוב כו' וז"ש לחמינו הם כו' וזהו וזרח משעיר ממש וכמ"ש בד"ה בשלח פרעה הנ"ל בפי' הפסוק ותקח רבקה את בגדי עשו כו' ותלבש את יעקב וכן ע"פ כי לגוי גדול אשימך שם בד"ה ויברך יעקב את פרעה ומ"ש ע"פ והייתם לי סגולה מכל העמים שנעשה בחי' סגול וסגולה ממה שמברר מכל העמים שהסגול הוא ב' נקודות כמו צירי ושלישית למטה מהן באמצע ופי' שהנקודה שלמטה הוא הביטול להיות כאין ולשים א"ע כשיריים ועי"ז מבררו חו"ג שנפלו ישמעאל ועשו ונעשה סגול סגולה ממה שמברר מכל העמים כו', ובזח"ב תרומה קלא"א פי' וזרח משעיר ע"ד מה שבמרכבת יחזקאל נזכר תחלה ג' קליפות רוח סערה ענן גדול כו' ואח"כ מתוכה כו' וע"ש פ' יתרו דס"ט ע"ב ע"פ מתוך הסנה ע"ד מי יתן טהור מטמא ועמ"ש ע"פ ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי כו', וזהו ע"ד ותקח רבקה את בגדי עשו כו' שהם בגדים של אדה"ר כתנות עור דת"י מה דאפשיט ממשכא דחויא ופי' במא"א אות ח' סעיף י"ב גבי חשמל משכא דחויא נק' נוגה ונק' כעין החשמל כו' ע"ש. ומכל זה יובן ענין ואלה תולדות יצחק ואלה מוסיף ממש שהרי וזרח משעיר כו' וזרח ממש והיינו כי החיות הקצוב בסוד שורש אמנם ע"י קיום תומ"צ מוסיפים אור באצי' וארז"ל תוס' של הקב"ה מרובה על העיקר, ועמ"ש

מזה באריכות ע״פ בן פרת יוסף*, יוסף הוא ע״ש יוסיף ה׳ שנית ידו תוס׳ וריבוי האור ועי״ז יומשך ג״כ הגילוי למטה וכמ״ש בביאור ע״פ מנורת זהב ושם פ״א שזהו עיקר ענין העבודה כו׳, והמשכה זו זהו ע״י הבירור מה שמבררים הניצוצים שנפלו מעולם התהו כו׳ כמ״ש בכמה דוכתי ועמ״ש מזה בד״ה בן פורת יוסף הנ״ל בפי׳ יוסף ה׳ לי בן אחר, ולכן משיח בא ג״כ ממה שמתברר מבחי׳ מואב ע״י רות המואביה כו׳ וע״ז נאמר כי שת לי ה׳ זרע אחר כמ״ש ברבות בראשית פכ״ג ועמ״ש ע״פ ואני אראה בשונאי ומ״ש וזאת התרומה זהב זו בבל כו׳. גם אפ״ל כי מג׳ קליפות ג״כ מתברר ע״י קיום מל״ת בד״ה שחורה אני ונאוה גם רישא דעשו מקיף דלבונה נכלל בקדושה וזהו ענין ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן שהם י״א יריעות וכן י״א סממני הקטרת בירור עשר ספי׳ דנוגה והמקיף דלבונה כו׳.

קיצור. ענין וזרח משעיר מה כתיב בה לא תרצח ושהחזיר עליהם זהו ע״ד שיצחק רצה לברך את עשו בטל השמים זה מקרא כו׳, והגם כי והארץ נתן לבנ״א אלא שעי״ז יתבררו ע״י ויקם עדות ביעקב משפט כתוב הוא, ותקח רבקה כו׳ ותלבש כו׳ וכן וילבש את מרדכי כו׳, והייתם לי סגולה והיינו מכל העמים, וזהו ואלה מוסיף שזהו עיקר העבודה להוסיף אור יוסף ה׳ לי בן אחר, ועשית יריעת עזים לאהל כו׳.

ד) **והנה** פי׳ ואלה תולדות הוא״ו מוסיף שהוא״ו סוד הדעת שע״י מעלה המדות רעות ומברר מה שנפל מעולם התהו ועי״ז מוסיף ומרחיב גבול הקדושה וכללות המדות הם חו״ג ואיש אשר יקח את אחותו חסד הוא היינו שהאהבה רעה זו הוא מה שנפל בשבה״כ מאהבה עליונה כמ״ש בישמעאל ע״פ כל אחיו נפל, ולכן לא רצה לקבל התורה מחמת שנא׳ בה לא תנאף וכשמהפך אהבה רעה זו להיות ואהבת את ה׳ ושיהי׳ בחי׳ ואיש דא קוב״ה אשר יקח את אחותו דא כנס״י כמ״ש בזח״ג ויקרא ז״ב אחרי עז״ב, והיינו ע״י שיהי׳ האדם בבחי׳ פתחי לי אחותי כו׳ ועמ״ש מזה ע״פ מי יתנך כאח לי זהו הבירור ושעי״ז מוסיף ומרחיב כו׳, וכן מה שנפל בשבה״כ מהגבורה לא רצו בלא תרצח, ובירור בחי׳ זו ג״כ ע״י המילה והעיקר ע״י בחרבי ובקשתי בצלותא ובבעותא שנק׳ וחרב פיפיות כו׳ וזהו ענין העבודה וקרבנות להקריב נה״ב ולזבוח יצרו כו׳, וכן ע״י קיום כל שס״ה ל״ת שהן מבחי׳ ה״ג עי״ז מברר בחי׳ זו ומוסיף כו׳. או ע״ד שנת׳ ע״פ ושלשת תרד מאד שעיקר ב׳ בחי׳ מדות רעות הנ״ל דחו״ג זהו ע״י הנקודה התחתונה שמשים א״ע כשיריים כו׳. והנה הוא״ו זהו מדת יעקב וכמ״ש בזהר ר״פ ויקרא ע״פ ונתתם לי אות אמת דא אות ו׳ שהוא מחבר חו״ג כי הוא קו האמצעי שבו מאיר הארת הכתר בחי׳ אין והקו מאור א״ס כמ״ש באג״ה סי׳ י״ב בד״ה והי׳ מעשה הצדקה שלום ומ״ש בד״ה וידעת היום בענין והנורא אל עליון בתוס׳ וא״ו לכן בו וע״י נמשך תוס׳ האור מלמעלה למטה, וכמו״כ ע״י שמחבר חו״ג לאכללא שמאלא בימינא ממילא לא נמשך יניקה כו׳ עמ״ש

ע״פ בן פרת יוסף: בכרך ב׳ פ׳ ויחי דף שצ, א.

בביאור ע״פ וידעת היום דרוש הראשון, והנה הקליפות אין להם בחי׳ דעת רק ב׳ מוחין חו״ב ועז״נ גם בלא דעת נפש לא טוב ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ חוקת שהדעת הוא ההכרה והביטול כו׳ ועז״נ לע״ל ומלאה הארץ דעה כו׳, וצ״ל למען דעת כל עמי הארץ. ובד״ה וידעת היום פי׳ שהמשכת הדעת זהו ע״י קיום המצות כו׳, ולכן ע״י וא״ו נמשך שיהי׳ מוסיף דהיינו ג״כ הבירור מלמטה למעלה זהו ע״י הדעת וכמ״ש מזה בת״א פ׳ תולדות בביאור ע״פ מים רבים ובד״ה החלצו מאתכם בענין שלום בפמשמ״ע ושלום בפמשמ״ט שזהו ע״י ד״ע וד״ת כו׳ לכן הגאולה בבחי׳ וא״ו כמ״ש בזח״א וירא קי״ז וכן וזכרתי את בריתי יעקב מלא בוא״ו אלה תולדות פרץ מלא בוא״ו כי הוא״ו מוסיף ריבוי אור כו׳, וגם ע״י שהדעת מברר המדות עי״ז המדות הם מרכבה להעלות חו״ב לאוא״ס כמ״ש בת״א פ׳ יתרו בד״ה האבות הן הן המרכבה גם כמ״ש בביאור ע״פ ונקדשתי בענין קדוש הראשון דאסתלק לעילא לבחי׳ קדש כו׳ כמ״ש ברע״מ פ׳ אמור דצ״ג ע״א והוא עליית ת״ת הנק׳ וא״ו לחכמה, ועי״ז ממשיך יחוד או״א דהיינו תוס׳ אור חדש ממש מאוא״ס כו׳, וע׳ בזהר וישלח דקס״ח ע״א גבי בריתי יעקוב אמאי בוא״ו, עוד ענין ו׳ מוסיף ז׳ ווין בוישתבח ויתפאר ויתרומם כו׳ בחי׳ שם מ״ב, ועמ״ש מענין שמות כשמת א׳ בלא וא״ו ולכן ויסתמום פלשתים ב׳ מלא בוא״ו, נמצא העלאת באר מ״ח זהו ג״כ ע״י ו׳. גם ע״ד בריח התיכון שמחבר חו״ג, הרי מוסיף גם מן הקצה דע״ע אל הקצה יושב אהלים.

קיצור *.

ה) **והנה** להבין בתוס׳ ביאור ענין הנ״ל שלא הי׳ יכול להיות מ״ת עד שיהי׳ פסקה זוהמתן, יש להבין תחלה קצת עוד ענין זוהמא זו.

הנה בגמ׳ פכ״ב דשבת דקמ״ו א׳ ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן כו׳ ופליגא דר׳ אבא בר כהנא דאמר עד ג׳ דורות לא פסקה זוהמא כו׳ ר״ל יעקב הי׳ מטתו שלימה ולא הי׳ זוהמא כו׳ וע׳ מזה בזהר ח״א פ׳ בראשית דל״ה ע״א ודל״ז ע״א ודכ״ח ע״ב שמזוהמא זו נמשך הרע שבבחי׳ קין הרג את הבל ובזח״ג פ׳ תזריע דמ״ז ע״א שזהו ענין את מקדש ה׳ טמא כו׳ וע׳ זהר פ׳ חיי דקכ״ב ע״ב ודקכ״ז ע״ב ומ״ש בד״ה תחת אשר לא עבדת כו׳ על מאמר הנ״ל, ובת״ז תיקון מ״ם דפ״ג ע״ב ומיין מרירין מסט׳ דשמאלא ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם ומסט׳ דימינא וימתקו המים ואינון כגוונא דדם טהור ודם נדה דצריך לאפרשא בינייהו בגין דההוא זוהמא דאטיל נחש בחוה גרים לערבא מיין דדכיין עם מיין דמסאבו כו׳, ובכס״מ שם דכמ״כ חוה היא תשבע״פ ותשבע״פ נק׳ עה״ד טו״ר ועסק תושבע״פ הוא להפריש ולהבדיל הרע שנתערב בזוהמת הנחש, ומזה יובן בתוספת ביאור מארז״ל יומא פ״ז ע״ב ע״פ זאת התורה אשר שם משה זכה נעשית לו סם חיים לא זכה כו׳ והיינו מחמת זוהמת הנחש שהטיל בחוה כו׳, וע׳ בת״א פ׳ בראשית סד״ה ענין הברכות דאף שאדרבה ע״י תשבע״פ מברר בחי׳ זו

קיצור: כ״ה בהכת״י, ויש מקום פנוי לקיצור.

אך כשלא זכה כו׳, ובמשנה פרק ו׳ דבכורות דמ״א ע״א גבי ומזוהם פרש״י ומסריח, ובאיוב סי׳ ל״ג כ׳ וזהמתו חיתו ופירש״י ממאסתו נפשו וחייתו של חולה כל מאכל, וכ״כ המ״צ וזהמתו ענין מיאוס ותיעוב, ובדרז״ל חולין פ׳ כל הבשר דק״ה ואין מעבירין הזוהמא ר״ל המיאוס והלכלוך, ובגמ׳ בכתובות פ׳ המדיר דע״ה ע״א משמע דזיעה חשוב זוהמא כ״כ הרמב״ם ספ״ו מה׳ ביאת מקדש שכ׳ וכהן כו׳ ואם עבד בזיהום זיעתו כו׳ ה״ז חלל עבודתו כשאר אלו הבעלי מומין כולם. וע״כ יש להעיר ממארז״ל פ״ב דחגיגה די״ג סע״ב נהר דינור כו׳ מהיכן נפיק מזיעתן של חיות ולהיכן שפיך כו׳ על ראש רשעים בגיהנם שנאמר הנה סערת ה׳ חימה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחיל, ובמ״א בענין עומר שעורים נתבאר שזהו ע״ד שעורה בשין שמאלית שיעור ה׳ שהוא בחי׳ ה״ג דקדושה שמהם נמשך השיעור והגבול בההשפעה כו׳ ומזה נמשך ומשתלשל בחי׳ סער מתחולל סער בסמך הוא גבו׳ קשות להוות גיהנם, והעומר שעורים הוא בירור והעלאת השתלשלות הגבו׳ שיוכללו בבחי׳ ביטול והעלאת מ״ן ע״י כהן איש החסד שמניף העומר שעורים כו׳, ומזה יובן מ״ש ברע״מ פ׳ אמור דצ״ז ע״א דענין קרבן עומר שעורים הוא בדיקו דא״ח דר״ל הבדיקה הוא מבחי׳ בא נחש על חוה ולברר שלא יהא בחי׳ זו והיינו דוקא ע״י העלאת עומר שעורים שלא יומשך מבחי׳ שעורה ה״ג דקדושה לבחי׳ סער מתחולל כו׳, וע׳ מזה בשל״ה דכ״א ע״ב ודכ״ב ע״ב. ואאזמו״ר נ״ע בלק״ת פ׳ שלח בד״ה בפ׳ נסכים ושם פ״ג פי׳ וז״ל זיעה הוא ארס וחימה כו׳ וכמ״ש והנה סערת ה׳ חימה יצאה והוא פסולת שלהן כי בכל עולם ועולם יש בחי׳ טו״ר כו׳ עכ״ל, ומבואר שם ענין זיעה זו הוא הפסולת היוצא מהגוף דרך נקבי העור כו׳, וזהו ששופך לגיהנם דפי׳ במא״א יסוד דנוק׳ דקליפה והרמ״ז ריש פ׳ מקץ פי׳ שהוא רק רע כל היום ונק׳ קץ דשמאלא קץ כל בשר שמכלה כל בשר כו׳, גם פי׳ שם קץ גימט׳ י״פ חו״ה והיינו שמקבלת יניקה מבחי׳ חוה ע״י שהנחש הטיל בה זוהמא כו׳ וע׳ עוד מזה בת״א ר״פ מקץ בד״ה ויהי מקץ דרוש הראשון גבי וזיעתן הוא פסולת שלהן כו׳, והענין כי זה העור הוא כענין החשמ״ל והוא הרקיע המבדיל בין מים למים, דהיינו עד״מ עור האדם שע״י הנקבים שבו יוצא הפסולת של החמימות וזהו הזיעה אבל הטוב והחיות נשאר בגופו להחיותו שאם הי׳ יוצא כל החמימות המעולה והטוב ע״י נקבי הזיעה הי׳ מת כו׳, ויש זיעה רעה סימן מיתה שמוציאה החיות כו׳ אבל רוב הזיעות היינו רק שהפסולת לבד יוצאה כו׳ וזהו כענין הנפה שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת כו׳, ועד״ז הו״ע יהי רקיע ויהי מבדיל כו׳ שהוא ענין החשמל דהיינו עד״מ כמו שנקבי הזיעה מוציאין פסולת החמימות שבנפש כמו״כ נקבי העור דחשמל שבין כל עולם ועולם מוציאים הפסולת הנפרד ויוצא מהגבורות דקדושה ונעשה גבורות קשות וחיות זר בעולם התחתון הימנו וזהו ענין נהר דינור היוצא מזיעתן של חיות כו׳ עד שנמשך מזיעה זו הגיהנם כו׳ כי הגבורות דקדושה הן עיקר החיות כמו כי הדם הוא הנפש אך הגבו׳ קשות הם פסולת וחיות זר והוא נעשה ע״י בירור דרך נקבי החשמל כו׳ וזהו ענין ההבדלה בין מים עליונים דקדושה המגדלים תענוג עליון

ובין מים תחתונים תענוגי׳ גשמיים כמ״ש בלק״ת ס״פ ואתחנן בד״ה שמע ישראל בפי׳ ובחרת בחיים כו׳. נמצינו למדין דפי׳ זוהמא זהו הפסולת שנפרד למטה ע״י רקיע ויהי מבדיל כו׳ וכמו הזיעה כו׳ וכשבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא זו דמיין עכירן הנ״ל תמורת מה שמקבלת ממים עליונים בחי׳ ונהר יוצא מעדן כו׳ וכמ״ש בתו״א פ׳ תולדות סד״ה ראה ריח בני שהנחש עירב גשמיות ברוחניות כו׳ ע״ש, והיינו מ״ש בת״ז הנ״ל דגרים לערוב מים דדכיו עם מים דמסאבו כו׳ כי מזיעתן הנ״ל נמשך ונשתלשל מים דמסאבו, וגם י״ל מים אלו הן מיין דוכרין דקליפה שהטיל בה הנחש כמ״ש הנחש השיאני וכמ״ש בבה״ז פ׳ חקת ע״פ כן דרך אשה מנאפת כו׳. ובמ״א נת׳ כי יש בחי׳ זו בשרשו בקדושה כי חוה היא עולה י״ט גימט׳ המילוי דשם הוי׳, וענין המילוי היינו כשצריך להיות הגילוי לזולתו כמו היו״ד כשצריך לומר אותו בדבור נתוסף ו״ד שהם מילוי כו׳, ועד״ז פי׳ המילוי של שם ה׳ היינו מה שהוא מהווה כשנמשך בחי׳ זו בגילוי בבי״ע להיות מקור לבחי׳ כח הפועל בנפעל ולכן מלוי גימט׳ אלקים, ונחש פי׳ במא״א אות נ׳ סעי׳ י״ב כי נחש נק׳ ס״מ על הרוב דכורא דקליפה כו׳ ויש בקדושה נחש יסוד דקטנות שד״י ודם גימט׳ נחש וה״ס הדינים ויניקת החיצוני׳ משם עכ״ל, והיינו כי ענין מוחי׳ דקטנות זהו דינין וגבו׳ שלא יכול לסבול המנגד, וכשנתעורר מזה דיני׳ וגבו׳ קשות זהו בא נחש על חוה כו׳, והגבו׳ קשות זהו כענין נהר דינור היוצא מזיעתן של חיות על ראש רשעים כו׳, וזהו שרש בחי׳ זו למעלה ומזה נשתלשל למטה בחי׳ נחש ס״מ כו׳ וכמ״ש במא״א סעי׳ י״ד נאף הוא ס״מ כי הוא נואף אשה חסר לב דפתי לחוה לנטלא נהורא והטיל זוהמא בחוה עכ״ל.

קיצור. ענין זוהמא וזהמתו חיתו איוב ל״ג וזיעה הוא ג״כ זוהמא, וענין זיעתן של חיות שהוא ארס וחימה פסולת היוצא דרך העור שהוא חשמ״ל ולכן מזיעה זו נמשך נהר דינור על הרשעים בגיהנם, גיהנם יסוד דנוק׳ דקליפה קץ דשמאלא, וזהו ענין יהי רקיע ויהי מבדיל, והנחש עירב מים תחתונים שהם הפסולת והזוהמא והטיל בחוה כו׳, ושרש בחי׳ זו ג״כ בקדושה גבורות קשות הנמשכים ממוחין דקטנות ונמשכים בהמילוי ומזה נמשך למטה בא נחש כו׳ נואף אשה חסר לב כו׳.

ו) **וזהו** והנחש הי׳ ערום וארז״ל ברבות בראשית ר״פ כ״א כתי׳ כי ברוב חכמה רוב כעס ויוסיף דעת יוסיף מכאוב ע״י שאדם מרבה עליו חכמה מרבה עליו כעס כו׳ תני משום ר׳ מאיר לפי גדולתו של נחש הי׳ מפלתו ערום מכל ארור מכל כו׳, והוא ע״ד שמבואר בח״ה שער חמישי פ׳ חמישי ונאמר כי החכמה כשמנהיגים אותה על דרכה תהי׳ רפואה לכל מדוה וכשנוטים בה מנתיבתה תהי׳ מדוה כולל שאין לו רפואה ולא ארוכה כו׳ עכ״ל, וזהו עצמו ענין הנחש שהי׳ ערום ונטה בחכמתו נגד רצון הקב״ה להיות חכם להרע, לכן נפל למטה יותר ממי שחטא ולא הי׳ חכם כ״כ כי הנופל ממקום גבוה נופל למטה יותר ודוגמת הידוע בענין פני ארי׳ ופני שור שלפי שפני ארי׳ בשרשו גבוה יותר מפני שור וכשנפל בשבה״כ מחמת היש

אזי נפל למטה יותר ממה שנפל מבחי׳ פני שור שהרי השור הוא בהמה טהורה והארי׳ הוא חי׳ טמאה, וזהו ענין הנחש שלפי גדולתו ערום מכל כך הי׳ מפלתו למטה יותר ארור מכל ומפלתו זו לפי שנטה בחכמתו להרע ע״ד ראיתי איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו, היפך חכ׳ דקדושה שהוא כח מ״ה בחי׳ ביטול, וע״כ הזהירו רז״ל בכל אדם שיהי׳ מעשיו מרובים מחכמתו כי המעשה זהו ביטול היש לאין ותיבת מעשה לשון עישוי והכרח שכופה ומכריח נפשו לקבל עליו עול מצות כו׳ לכן המעשה נק׳ שרש והחכ׳ ענף כי והחכמה מאין תמצא ובחי׳ מעשה זהו בחי׳ אין היינו ביטול היש, ובסוכה ספ״ג ארז״ל והגדול מרחיקין מצואתו אע״פ שאינו יכול לאכול כזית דגן בכא״פ שנא׳ ויוסיף דעת יוסיף מכאוב פירש״י מסריח, הרי כנ״ל שמבחי׳ הדעת כשנופל למטה נמשך ממנו פסולת חזק וסרחון יותר כו׳ וע׳ מזה בס״ח סי׳ תשט״ז, ועיין בת״א פ׳ יתרו סד״ה משה ידבר בענין אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא דהיינו יוסיף דעת יוסיף מכאוב בחי׳ יסוד דקליפה הנמשך מסיגי עה״ד טו״ר, ועמ״ש מענין חכמה דקליפה ע״פ אכלה ער מואב בעלי במות ארנון סד״ה ע״כ יאמרו המושלים באו חשבון, ומ״ש במ״א בענין כהן מדין חכמה דקליפה היפך מ״ה שבקדושה חו״ב הם תרין ריעין כו׳. ומכ״ז יובן ענין בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא היינו המשכת חכמים המה להרע וכענין חרטומי מצרים וכן פי׳ במ״נ ח״ב פ״ל לפי דרך הפלוסופיא דענין הזוהמא הוא תערובות דעות רעות שנתערבו בזרע אדם שהי׳ דעת טוב ויקר כו׳ ע״ש, וע׳ בעקידה שער ט׳ וע׳ בפרדס סוף ערך מים ובמא״א מ״ם ססעי׳ ט״ז מים המאררים מ״ן דנוקבא בשעה שיש לחיצוני׳ אחיזה בהן כי המ״ן הם הה״ג כנודע, גם להעיר מענין ד׳ נהרות שהם מצרים בבל כו׳ וכמ״ש במ״א ע״פ על נהרות בבל כו׳, ובמשנה פ״ק דאבות למקום מים הרעים כו׳ ובמא״א מ״ם סעיף מ״ם נסך נק׳ המ״ן דקדושה או דקליפה ונסך המים סוד ה״ח הנכנסים ביסוד דידה עכ״ל והוא ענין מ״ד, ועד״ז יובן בבחי׳ מים הרעים שהטיל נחש בחוה ג״כ מבחי׳ מ״ד דקליפה וע׳ זח״ב שמות ד״ו ע״א מענין מים הרעים, וזהו ענין טומאת הנדה כמ״ש בת״ז הנ״ל שדם נדה זהו זוהמת הנחש היוצא ונפרד מהנוק׳ כו׳ ולכן אמרו בזהר ר״פ שמות ד״ב ע״ב שהיא מסאבו היותר תקיף ועון הבא על הנדה גורם להמשיך טיפת מ״ד ומ״ן בזוהמא זו כו׳, וע׳ עוד מענין זוהמא שהטיל נחש במערכת מערכת ההריסה דנ״ג ע״א ובא הנחש והטיל זוהמא על חוה ונשחת הכל והוא שכ׳ ויתעצב אל לבו, ועוד שם רפ״י והוא שער ד״ס ע״ג וז״ל הנה נת׳ לו כי הת״ת או היסוד צורת זכר והגבורה צורת נקבה ומפני שהשתלשלות ממ״ה היונקת מן הנחש המטיל זוהמא עלי׳ לכן הטומאה מצויה באשה יותר מבאיש כו׳ המים מטהרין זוהמת הנחש וכו׳ עכ״ל. ויש להעיר עוד לענין זה ממה שארז״ל בשבת פ׳ במה בהמה בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים ועלה בו שרטון כו׳ ובמהרש״א שם שזהו ע״ד לא נתמלאה צור כו׳, ובזח״ג פנחס דרנ״א סע״ב פי׳ מאמר הנ״ל מאי קנה דא דכורא כו׳ ודא איהו קנה דנעץ בימא רבא, ובהרמ״ז שם שהוא דכר דקליפה הנעוץ בימא רבא מל׳ דאצי׳ כו׳ יעו״ש, ובמ״מ להרב״י פ׳ בראשית ד״ד

ע"א וז"ל והיינו דאמור רבנן כיון שנשא שלמה וכו' נעץ קנה בים כלומר כיון דאתפתא בתר נשי' נכריות דהיינו תוקפא דדינא ונעץ קנה כלומר דסטרא אחרא אקרי קנה ברזא דגער חית קנה, ע' זח"ג הנ"ל ובמד"ר ס"פ תרומה ס"פ ל"ה, ונעץ בים הגדול דהיינו מטרוניתא דאקרי ים כלומר דברוב דילי' אתייהיב בתוקפא לההוא סט' למהוי לי' תפיסו במטרוניתא לאטלא זוהמא בה, והיינו דקאמר והעלה שרטון דהיינו זוהמא כד"א והרשעים כים נגרש ומתמן אתמשך תוקפא לכרך גדול של עמלק ועו"כ דאחריבו בתי מקדשא כו' עכ"ל, והיינו כי ימא רבא מ' זהו מים קדושים ע"ד יקוו המים אל מקום אחד כו' ולכן נא' כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים כו' וכמ"ש בבה"ז פ' בשלח בד"ה עוי"ל מאמר זה באופן אחר ע"ד כי אל דעות ה' כו' ולכן רב המנונא נק' ע"ש נוני ימא וביוסף נא' וידגו לרוב כו' עינא פקיחא כו', משא"כ קנה הנ"ל שיסודו מים הרעים דקליפה, וכשבעוונות יש לו תפיסא בימא זהו שמערב מים דמסאבא בבחי' הנ"ל ומזה נמשך הסרטון והזוהמא כו'. ובמהרש"א פכ"ב דשבת שזוהמא הנ"ל שהטיל נחש בחוה הי' סיבה להוליד הרשעים שכן בשת הוא אומר כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל וכתיב ויולד בדמותו בצלמו משא"כ בהבל וקין וה"ס עכ"ל בשם ספר ישן. והנה איתא ביר"ק ערך זוהמא בשם רקנטי דמ"ז סע"א הזוהמא שהטיל נחש לחוה נחלקה לארבעה רוחות רוח שטות רוח זנות רוח חמדה רעה רוח חטאת כנגד אב הטומאה ראשון שני שלישי כו' עכ"ל, וד' רוחות הטומאה אלו הם כנגד ד' בחי' חו"ב תו"מ שבקליפה שכנגדם ג"כ ד' אבות נזיקין עון משחית אף חימה כמ"ש במא"א אות ד' סס"ו וסל"ב, והם ג"כ ד' יסודות הרעים ארמ"ע כמ"ש בסש"ב בתחלתו שמבחי' יסוד האש נמשך כעס וגאוה שנגבה למעלה ותאוות התענוגי' מיסוד המים כי המים מצמיחים כל מיני תענוג והוללות וליצנות והתפארות ודברי' בטלים מיסוד הרוח ועצלות ועצבות מיסוד העפר עכ"ל, לכן מתורץ מ"ש לעיל שהזוהמא הוא חימה גבורות קשות וגם שהוא חכמה דקליפה חכמים המה להרע כי הא והא איתנהו בהו. והנה מבואר במא"א סכ"ו שבקדושה יש ד' רוחות רוח נכון רוח טהרה רוח קדושה רוח נדיבה ד' אותיות הוי' וכנגדן בקליפה הם ד' רוחות רוח שטות רוח זנות כו' כנ"ל וע' בזח"ג נשא דק"ל ע"ב בענין ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה כו' שהם ג"כ ד' רוחות הנמשכים משם ה' וזהו רוח הוי' וזהו ענין מארבע רוחות בואי הרוח כו', וזהו ענין מתן תורה שהוא המשכות בחי' רוח הוי' כידוע מענין אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף רוח איתי רוח ואמשיך רוח וכמשנ"ת בתו"א פ' מקץ בד"ה מזוזה מימין ובלק"ת פ' במדבר בד"ה והי' מספר בנ"י בענין עד יערה עלינו רוח ממרום כו', ולכן כדי שיהי' מ"ת בחי' גילוי רוח ה' ע"י עסק התורה הוצרך להיות שיהי' פסקה לזוהמתן שהזוהמא הוא רוח הטומאה רוח שטות כו' כנ"ל שזהו המונע לגילוי אור ה' ורוח דקדושה כו' וכאשר פסקה זוהמתן אזי יוכל להיות מתן תורה כו'. והנה השני דעות שבגמ' דשבת דקמ"ו ע"א אלו ואלו דא"ח, כי אף שמדור ג' פסקה זוהמא אפ"ל ששמץ זוהמא נשאר עד שעמדו על הר סיני כי ודאי יש כמה בחי' בזוהמא כמו שאינו דומה נחש דבריאה לנחש דעשי' ועמ"ש בד"ה

ויעש משה נחש נחושת כו׳. ועוי״ל ועיקר כי יש נשמות דאבי״ע ובהאבות שהן מרכבתא עילאה דאצי׳ פסקה הזוהמא לגמרי אבל לא כן בנשמות דבי״ע שבהם הי׳ עדיין תערובות זוהמא עד שעמדו על הר סיני כו׳. ובמהרמ״א פ׳ שמות גבי לבת אש מתוך הסנה מבואר שכל עיקר גלות מצרים הנק׳ כור הברזל הוא לברר מהנשמות זוהמא זו שהטיל נחש בחוה כו׳ ע״ש. ועמ״ש בד״ה ואלה שמות בני׳ בת״א ר״פ שמות ומש״ש בפ׳ יתרו בד״ה וכל העם רואים ג״כ מענין כור הברזל כו׳ שעי״ז נתבררו ונתברר העולם שיוכל להיות מתן תורה כו׳ כנ״ל ס״ד. וזהו ענין אשר קדשנו במצותיו וצונו שחיבר אותנו להמצות לברר ב״ן כו׳. ועמ״ש ע״פ כי כארץ תוציא צמחה כו׳ כן אד׳ הוי׳ יצמיח צדקה ותהלה נגד כל הגוים. תהלה לשון הארה וע״י הארה זו דוחה את החשך כו׳ וזהו נגד כל הגוים כו׳. וכללותן ב׳ בחי׳ הנ״ל פסולת דחו״ג הוא הקרירות לבטל כל מ״ע והחמימות הזר לעבור כו׳. וזהו רוממות אל בגרונם כו׳. ולכן א״ש ואלה מוסיף וכנ״ל ססעי׳ ד׳.

אלה תולדות יצחק וגו׳* כתי׳ שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שמאלו הוא בחי׳ יצחק ממטה למעלה וימינו הוא בחי׳ אברהם ממעלה למטה (א׳ נ״ב ע׳ בפ׳ וירא דקי״ב א׳ וע״פ ותהי לי לאשה וימינו תחבקני ודל״ג סע״א אבל יצחק דאיהו בעלה אחיד בה ושויה דרועא תחות רישא דכתי׳ שמאלו תחת כו׳ ודקל״ו רע״א וישב יצחק עם באר כו׳ דכתיב שמאלו תחת כו׳, ודקנ״א א׳ ע״פ והאבן הזאת כו׳ בית אלקים אי לטב בסטרא דשמאלא אתער בי׳ רחימותא כד״א שמאלו כו׳ וכן פי׳ בפ׳ ויחי דרמ״ד א׳ שזהו ענין כהנים ולוים ודא אתער ימינא בגין דאתחברותא דדכורא לגבי נוק׳ לאו איהו אלא בשמאלא וימינא ומשמע שבחי׳ זו הוא התעוררות האהבה מהקב״ה לכנס״י והוא ע״י שמאלו כו׳, ודף רמ״ה א׳ בזהר ויחי פי׳ שכמו״כ בחי׳ שמאלו אוקיד שלהובא דרחימו דכנס״י להקב״ה וזהו רשפיה רשפי אש הנמשך משלהבת י״ה כו׳ וע׳ בפ׳ וישב דקפ״ו ע״ב ע״פ העירותי מצפון כו׳ ובפ׳ בראשית דמ״ט ע״א ע״פ וייצר ה׳ אלקים את האדם כו׳ ביצ״ט וביצה״ר אמאי אלא יצ״ט זו לגרמי׳ יצה״ר לאתערא לגבי נוקבא רזא דמילא מכאן אוליפנא דצפון אתער תדיר לגבי נוקבא ומתקשר בהדה כו׳ כדין אתער יצ״ט דאיהו חדוה ואייתי לה לגבי׳ ולעילא מסט׳ דצפון ממש דאיהו חדוה בלא זוהמא דיצה״ר אחיד בה בקדמיתא דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני כו׳ וע״ד וייצר ה׳ אלקים שם מלא לגבי תרין סטרין אלין עכ״ל. וביאר המאמר בר״ח שעה״ק פט״ז וז״ל וצריך לכוין שאבריו מתחממין ע״י אש גבוה שהוא קדה״ק הנשפע מבינה שהוא קדה״ק כו׳ וצריך לכוין שיצה״ר המתעורר

---

* אלה תולדות יצחק וגו׳: המאמר בלי הגהות נ׳ בתו״א יז, א.

לזווג הוא מצד הגבורה שהוא אש קדש כדפי' בזהר בראשית דמ"ט פסוק וייצר ה' אלקים כו' עכ"ל ופי' כוונתינו מה שפירש לעיל שאין באצי' יצה"ר ח"ו וזהו שאמר בלא זוהמא דיצה"ר שבהמשך הזמן למטה בחיצוני' נעשה יצה"ר בזוהמא דהיינו שיתאווה יצרו להתענג וכיוצא אבל למעלה הוא שמחה לבד המתעורר מהשמאל והוא האש הרוחני עכ"ל, ונשמע דהתעוררות היחוד למעלה הנמשך ומתעורר מבחי' שמאלו היינו מקו השמאל בינה גבו' שבחי' בינה זהו השמחה ע"ד יין המשמח אלקים שהשמחה הוא גילוי הפנימיות ומזה נמשך לאתקשרא בנוק' ר"ל להשפיע למטה במקור דבי"ע ג"כ בלא גילוי אור החו"ב ולהיות נמשך נשמות עליונות בבי"ע שכ"ז נמשך מבחי' השמחה נק' גבורה ע"ד אני בינה לי גבורה תגבורת הכח להשפיע גם למטה וזהו כצאת השמש בגבורתו ושמש ג"כ לשון אבר המשמש כמ"ש בזהר שמות ד"ג ע"ב שהברית נק' שמש וזהו כי כאיש גבורתו ולכן כל האזרח בישראל אזרח גימט' גבורה שבו וע"י עתיד להזריח בישראל נשמות גבוהות מפנימיות חו"ב כמ"ש במ"א ויצחק עד שמונה ימי מילה שהוא הי' הראשון שנימול לשמונה ימים הוא גימט' אזרח כן ראיתי בספר אחד, וכ"ז נמשך מצד האש והגבורה והשמחה שמולידים התנועה משא"כ מצד קרירות החסד הי' נח ושוקט ולא יתנענע מלהשפיע אלא שאחר שמתעורר שמאלו תחת לראשי אז וימינו תחבקני שאז מתעורר החדוה גם בימין כו', וכן נתבאר עוד בזהר תרומה דקס"ט ע"ב דברכאן על היין אמאי אלא דאיהו סטרא דחדי לכולא כו' יין עביד פירא בין לעילא בין לתתא כו' ואתערו בחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני כי שמאלא אתער וימינא עביד כו' עכ"ל, ועמ"ש בלק"ת בד"ה צאינה וראינה דרוש השני בפי' הפסוק ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן דמהו להצהיל אלא שזהו ע"ד האמור כאן שמאלא אתער ולכן המכוון מזה שהיין ישמח בכדי שיומשך השמן שהוא מוחין דאבא וכן הטפה נק' שמן ששון עמ"ש ע"פ ושאבתם מים בששון להיות חיבור חו"ב, וזה קרוב למש"כ דגם במים דחכמה כדי להמשיך הוא ע"י התעוררות השמחה כו' וזהו"ע שמאלו תחת לראשי ואז אח"כ וימינו תחבקני וכמ"ש בת"א פ' וישב בד"ה וישב יעקב בפי' וחם הוא אבי כנען שחמימות רשפי אש ושלהבת העולה למעלה מההיפך הוא העושה בחי' כנען לסוחר כמ"ש טעמה כי טוב סחרה עכ"ל יעו"ש, וזהו בחי' החמימות דאשה אש ה' אך כמ"כ החמימות דבחי' אש יו"ד הוא אבי כנען ומסחור דבחי' ארץ כנען, ועמ"ש מענין אש יו"ד ואש ה' בלק"ת פ' שלח בד"ה והי' לכם לציצית דרוש השני, וז"ש שימני כחותם כו' כי עזה כמות אהבה וארז"ל בשה"ש רבה אהבה שהקב"ה אוהב אתכם שנאמר אהבתי אתכם אמר ה' יעו"ש אהבה שהאיש אוהב את אשתו כו' ומה ענין זל"ז אלא כנודע דדכר בלא נוק' פלג גופא איקרי כו' וכד מתחברין כחדא תרי פלגי אתעבידו חד גופא וכדין אקרי אחד כמ"ש בזהר ויקרא ד"ז ע"ב וזהו כענין מארז"ל אשתו כגופו דמיא כמ"ש במא"א אות ג' סל"ח, גם ע"ד הנזכר בזהר ויחי דרמ"ה ע"ב שהמל' נק' גוף ות"ת הוא הנשמה לגוף זה והמק"מ פי' שבי"ע נק' גוף ובזהר בהעלותך דקנ"ב ע"א כ' בהדיא וכנס"י (שהיא מ' דאצי') דא גופא דמקבלא לנשמתא דאיהו

תפארת ישראל וע״ז איהו גופא לנשמתא עכ״ל ועפי״ז יש לפרש דדכר ונוק׳ הן תרין פלגי ר״ל כמו נשמתא וגופא שהנשמה היא ג״כ רוחניותה דוגמת אברי הגוף וזהו ענין תרין פלגין שאין אור בלא כלי ולכן כי עזה כמות אהבה היינו פרישותה דנפשא דנשמתא מגופא כדפי׳ בזהר פ׳ מצורע דנ״ז ע״ב, וכל אהבה זו שיהי׳ בבחי׳ איש ואשה תרין פלגי ונמשך ע״י הגבורות שזהו״ע איש אש יו״ד, וע״ז ארז״ל אין איש אלא הקב״ה שנאמר הוי׳ איש מלחמה כי הרי באמת מצד החסד לבד הרי קמי׳ כחשיכה כאורה ואם צדקת מה תתן לו כו׳ כמ״ש בד״ה כי עמך מקו״ח ובד״ה וארא אל אברהם אלא זהו ע״י צמצום להיות רצון אותיות צנור בתורה ובישראל שמזה מקבל שעשועים ועונג וזהו בחי׳ גבורה לצמצם א״ע היפך הטבע כו׳ וכמ״ש בסש״ב פמ״ז ופמ״ח ופמ״ט ותכלית כל הצמצומים כי אהבה דוחקת הבשר כו׳, וכ״ז הוא ענין שמאלו תחת לראשי ושרשה גבורה דעתיק יומין והצמצום והגבורה שיהי׳ נמשך בבחי׳ כמראה אדם שאז דוקא שייך לומר שכנס״י הוא גוף לבחי׳ זו כו׳ עמ״ש בד״ה ולא אבה הוי׳ אלקיך לשמוע אל בלעם ובהגהות לשם. והנה מכ״ז אפשר להבין מה שרצה יצחק לברך את עשו כי עשו הי׳ אדמוני שהוא מקו השמאל, וסבר יצחק שהוא מקו השמאל דקדושה העליונה כמ״ש בדוד ויהי אדמוני עם יפה עינים, ולפי שע״י קו השמאל מתעורר היחוד עליון שהוא ההמשכה מסוכ״ע למקור דבי״ע להיות נמשכים נשמות גבוהות כנ״ל ע״כ רצה לברכו להמשיך בו מכח הבינה בחי׳ אני בינה לי גבורה, אך באמת טעה בזה שעשו הי׳ מסט׳ דשמאלא ממקום שיש יצה״ר ממש ולא ע״ד שמחה וחדוה דקדושה וע״כ סיבב הקב״ה ע״י רבקה שיברך את יעקב שהוא ת״ת הכולל חו״ג ויש בו ב׳ הבחי׳ דשמאלו כו׳ וימינו תחבקני, וע׳ בהרמ״ז אמור דפ״ח לפקודי ר״כ בפי׳ מה רב טובך אשר צפנת שהוא ענין יסוד אבא המלובש ביסוד אימא וס״ת אשר צפנת ליראיך כתר ובינה הוא קו השמאל ששרשה מגבורה דא״א וע״י שמבחי׳ גבורה הנ״ל הוא נמשך להיות הגילוי בפנימיו׳ כו׳ וגם ע״פ מ״ש בהגהות ע״פ לביאור דמים רבים שבפ׳ נח בענין ג׳ בחי׳ חו״ג וכן ענין זה איך שמבחי׳ הגבורה דוקא הוא להתגבר על המנגד ולהכניע ולהשפילו וכך בענין אהבה ורחימו דכנס״י להקב״ה צריך להתגבר על המנגד והוא היש דנה״ב שמבחי׳ נוגה שהוא כח המתאוה דוקא רק להקב״ה בלבד וזהו ע״י הגבורה דוקא וכמ״ש בלק״ת בשה״ש בד״ה צאינה וראינה דרוש הראשון פ״ב ויחו״ת הוא גבורה דרועא שמאלא שאחר שרואה גשמות* העולם ליש ודבר נפרד צ״ל בחי׳ התגברות מאד כו׳ ע״ש ועיין בת״א בד״ה בכ״ה בכסלו בענין דם התמיד ששחיטתו בצפון דוקא בחי׳ גבורה כו׳ וע׳ מזה בפ׳ פקודי דרל״ח ע״ב וע״פ זאת תורת העולה כו׳ וכמ״ש סדורא דנכסוי דילה לאתר צפון דאיהו סטר שמאלא דהא תשבע״פ לא סלקא בחביבותא אלא כד אתער סט׳ דצפון דכתיב שמאלו תחת לראשי כו׳ עד ואתנהיר כולא מרזא דקה״ק וע״ש במק״מ ב׳ הרח״ו ור״פ צו בפי׳ הרמ״ז, וענין בחי׳ גבו׳ בהתגברות ובהתעוררות רחימו מלמעלה י״ל

~~נשמות: ס״ס וצ״ל: גשמיות.~~

עפמ"ש בעה"מ שער א' ספ"ב בענין שעשוע המלך בעצמותו ממה שחשב במעשה הצדיקים שיהי' בעולם שמבחי' זו נמשך כח דבור דכח של הדין כו' כי השעשוע הוא בחי' תנועה וכל תנועה מוליד חום כו' ועד"מ המבדיל כמה הבדלות מאדם הגשמי כשחושב שיבא לידי ריוח גדול הוא משתעשע כו' ומרוב השמחה מתנענע כו' עכת"ד, ובמ"א נת' שיש ב' בחי' בתענוג הא' התענוג שבקרירות ומנוחה כמו התענוג מן הטיול וכה"ג והב' התענוג שבבחי' גבורה והוא כמשל הנ"ל של עמה"מ ועד"ז הוא תענוג דזווג ותאוות הדכר כו', וב' בחי' הנ"ל זה"ע חסד וגבורה שבתענוג והם בחי' אברהם ויצחק ששרשם חו"ג דע"י, וענין ציור בחי' הב' למעלה היינו כי מ"ן דנוק' זה"ע ביטול היש לאין שזהו כללות מעשה הצדיקים ולכן ארז"ל גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ (וכמ"ש בביאור דהבאים ישרש)* והמ"ד הנמשך אח"כ זהו"ע להמשיך ולהוליד בהם ביטול אמיתי מבחי' חכמה כח מ"ה כמ"ש ונחנו מה, והנה התענוג מבחי' זו זהו"ע הגורם היחוד העליון והוא בחי' גבורה שבתענוג ולכן אמר דהתעוררות תיאובתא דדכורא לגבי נוק' הוא דוקא מסט' דשמאלא (עמ"ש מזה בד"ה ה' יחתו מריביו בענין ויתן עוז למלכו כו') עוד יובן ענין זה ממ"ש בד"ה והי' לכם לציצית בפי' לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה הוא בחי' אש יו"ד שהוא בחי' גבורה עילאה מבחי' יו"ד הוא חכמה עילאה וכתר עליון שעי"ז דוקא נמשך המשכת הביטול לכנס"י כו' ושם נזכר ענין ימינא ושמאלא וביניהו כלה, ועיין עוד בזהר פ' וארא ד"ל ע"א ת"ח כד מלכא אתי לערסא בשעתא דאתפלג ולילא רוחא דצפון אתער חביבותא לגבי מטרוניתא דאלמלא אתערותא דצפון לא אתחבר מלכא בהדא בגין דצפון שרי' חביבותא דכתיב שמאלו תחת לראשי כו', ומזה יובן ענין הנותן מטתו בין צפון לדרום ע' בזהר בפ' במדבר דקי"ח ע"ב שזהו"ע שמאלו תחת לראשי כו' וימינו כו', וע' עוד מזה בפ' תרומה קל"ח סע"ב בענין ויקחו לי תרומה כו' זהב וכסף דהיינו ג"כ בחי' שמאלו תחת כו' וימינו כו' ודקס"ט ע"ב ואתערו דחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו כו' ע"ש שלכן רובא דברכאן הוא על היין כו' וכמשנת"ל וע' דקי"ד ע"א בסוף המביא, ודקנ"ז ע"ב ע"פ והשולחן תתן על צלע צפון כו' ובפי' הרמ"ז שם. וע' בפ' אחרי דע"ז בשעתא דאסגיאו זכאין בעלמא כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני וע' ס"פ מצורע דנ"ז ע"ב ודנ"ה ע"א ע"פ שימני כחותם כך תפילין ש"י אתקשרא בזרועא לקיימא דכתיב שמאלו תחת לראשי כו' ועמ"ש בד"ה שימני כחותם דרצועות דתש"ר זהו"ע וימינו תחבקני ועמ"ש בענין חותם שוקע שמלמעלה שגורם הבליטה מלמטה, ואפשר שזהו"ע שמאלו תחת לראשי כי צפון היינו ג"כ לשון העלם כמ"ש בת"א ד"ה בכ"ה בכסלו בענין צפונה לפני הוי', וזה מה רב טובך אשר צפנת, והוא המעורר הבליטה שמלמטה בחי' רצוא ורשפי אש כו' וע' בפ' במדבר דקי"ח ע"ב ודף י"ט סע"ב וכנ"ל ודק"ב ע"א ומה דאתמר צפונית דאיהי טמירא עילאה ושם עמוד ב' תש"י כו' שמאלו כו' ור"פ בהעלותך דקנ"ח סע"ב שמאלו תחת כו' כדין ישיש כגבור כו' ובפי'

בביאור דהבאים ישרש: תו"א פ' שמות. וראה גם באוה"ת שם.

הרמ״ז שם וה״ס הקמת הברית בכח הגבורה ורץ בתוך האורח שהוא יסוד דנוק׳ עכ״ל, ומזה יובן הפסוק ואת בריתי אקים את יצחק וע׳ מזה בפ׳ נח דס״ו ע״ב ודקנ״ט ע״ב ח״ב דמ״ח ע״ב ח״ג דף י״ד ריש ע״א וע׳ בפ׳ וארא דכ״ז סע״א ע״פ וגם הקימותי את בריתי אתם כו׳ והיינו כמ״ש בפרדס שער א׳ שהיסוד נטיתו מן הגבורה, וזהו״ע יצחק קץ חי עלמין. והיינו כמ״ש בד״ה והתהלכתי בתוככם ובלק״ת בשה״ש בביאור ע״פ קול דודי שלהיות ההמשכה מסוכ״ע בממכ״ע שיומשך ויתגלה בבחי׳ פנימיות ממש שזהו ענין ברית והתקשרות סוכ״ע וממכ״ע הנה המשכה זו הוא ע״י הגבורה דוקא כו׳, ועוד יובן עפמ״ש באגה״ק סי׳ ט״ו ובחי׳ יסוד הוא עד״מ התקשרות שיקשר האב שכלו בשכל בנו בשעת לימוד כו׳ וכ״ז שהחשק והתענוג גדול כך ההשפעה והלימוד גדול כו׳ וכמו עד״מ בגשמיות* חכמי האמת לזיווג גשמי כמשי״ת עכ״ל, א״כ הקמת הברית הו״ע ההתקשרות עצומה שיש להקב״ה להמשיך השפעת גילוי אלקותו ית׳ בכנס״י שזהו הנמשך מרוב החשק והתענוג שיש לו מהעלאת מ״ן דנש״י וכמאמר יותר משהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, והנה חשק ותענוג זה הוא בחי׳ יצחק כמ״ש צחוק עשה לי אלקים וכמשנת״ל בת״א פ׳ תולדות בד״ה מים רבים גבי והנה יצחק מצחק את רבקה אשתו כו׳ ועמ״ש בלק״ת פ׳ נשא בד״ה ה׳ יחתו מריביו בפי׳ ויתן עוז למלכו שהם גבורות ממותקות כו׳ וענין מלמטה למעלה בענין גבריאל אומר ישפה ובענין שבת ויוהכ״פ עליות העולמות ובענין וזוקף בשם, ובזה יובן מ״ש וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק שבחי׳ ריבוי ההשפעה העליונה דאברהם שהוא חסד עליון המכונה בשם זרע כענין אור זרוע לצדיק הנה הוא נמשך ע״י יצחק דוקא וכו׳), והנה מדת אברהם הוא הכנסת אורחים כו׳ ויצחק הוא חופר בארות כו׳. ולהבין זה הנה כתיב ואהבת אשר לכאורה לא שייך בזה לשון ציווי לאהוב כו׳ אך הוא שבתחלה כתיב הוי׳ אחד ובהתבוננות ענין אחד איך שאין ערוך אליו כלל הוי׳ אלקינו ואלקי אבותינו (שהוא בחי׳ צמצום) פי׳ שיתהווה בחי׳ אבותינו חו״ב כו׳ אנת חכים כו׳ אשר אין ערוך כלל לגבי מהותו ית׳ אנת הוא חד כו׳ לכן צריך קודם בחי׳ אלקינו שהוא בחי׳ צמצום ואח״כ ואלקי בחי׳ וא״ו המשכה שיתהווה בחי׳ אבותינו. (עיין בפע״ח שער העמידה פי״א דפי׳ אבותינו הוא ג׳ מוחין דז״א אלקי אבותינו היינו אבא שהוא אלקי של אבותינו שהם חב״ד דז״א, אלקינו הוא אימא והוי״ו של ואלקי אבותינו הוא הדעת כו׳ ובשער תפלת ר״ה כ׳ ג״כ וז״ל אלקינו הוא אימא ואלקי הוא אבא וי״ו של ואלקי הוא דעת המזווגם אבותינו הם סוד המוחין של ז״א כו׳ והנה הטעם שאנו מקדימין הבינה שהוא אלקינו של אבא הנק׳ אלקי כו׳ עכ״ל ע״ש כמה טעמים, אבל לפמש״כ הטעם א״ש יותר בפשיטות שהענין הוא שצ״ל תחלה בחי׳ צמצום כדי שיהי׳ יוכל להתהוות א״ס ב״ה חב״ד דז״א כו׳ אך עוד זאת לפמש״כ י״ל דאבותינו הם חב״ד דאצי׳ ממש שהם הם מקור המוחין דז״א וענין אלקינו הוא הצמצום שיתהווה בחי׳ אבותינו הוא בחי׳ גבורה דא״א שהוא מקור הבינה כדכתיב אני בינה לי גבורה אלקי

בגשמיות: כנראה חסר כאן תיבות כו׳ ראה אגה״ק דף קכג, א. נ״ל: דגשמיות לגבי [illegible]

הוא חסד דא"א שהוא מקור בחי' אבא ו' של ואלקי היינו ת"ת דא"א וכנודע ג"כ מענין בעבה"נ ישבו אבותיכם ששרש האבות מחג"ת דא"א כו' והטעם שמקדימין הגבורה תחלה הוא מטעם הנ"ל וע' בפ' פנחס דרי"ד ע"ב ע"פ חשף ה' את זרוע קדשו ובפי' הרמ"ז שם דקאי על גבורה דא"א המתגלה תחלה בר"ה ויוהכ"פ שזהו"ע שמאלו תחת כו' והיינו ג"כ מטעם הנ"ל, א"נ י"ל אלקינו הוא גבורה דעתיק המלובשת במו"ס והוא הצמצום להאיר ע"י שערות דדיקנא וממנה שרש הבינה אלקי הוא חסד דעתיק המלובש בגלגלתא דא"א שממנו שרש אבא דאצי' כמ"ש בביאור האדר"ז מהאריז"ל וע' בפ' בראשית ד"נ ע"ב ובהמ"מ דס"ו ע"ב רסי' קל"ח והטעם שמקדימין הגבורה היינו ג"כ מטעם הנ"ל וכמ"ש בביאור הזהר פ' בראשית שזהו ההפרש בין ע"י לשאר הפרצופים שממנו יוצאים הגבורות קודמים לחסדים משא"כ בשאר הפרצופים החסדים קודמים לירד כו' והיינו לפי שעת"י הוא סוף מדריגות אוא"ס ואין ערוך לנאצלים בחי' או"א עמו ע"כ הגבורות קודמים שהוא הצמצום כדי שיוכלו לקבל הארתו כו' עכ"ל, ועמ"ש מזה בד"ה יונתי בחגוי ומ"ש ע"פ שוש אשיש בענין ותגל נפשי באלקי דקאי על גבורה דע"י הנמשך ע"י השופר כו', ולפ"ז ענין וי"ו של ואלקי הוא ת"ת דע"י המאיר בקרומא דאוירא והוא מקבל מהדעת כו' דע"י ועמ"ש ע"פ הזהר וישב דקפ"א ע"ב ע"פ הנה ישכיל כו' בענין וגבה מאד מסט' דיעקב, והנה ההבנה בזה קצת י"ל עפמ"ש בד"ה הן עם אחד ושפה א' כו' בפי' וענין עקודים שהם הנקראים ע"ס הגנוזות איך שהם למעלה מעלה אין קץ מבחי' ע"ס דאצי' וצ"ל צמצום עצום שיהי' התהוות חו"ב דאצי' מבחי' עקודים כו' ע"ש היטב ומזה יובן מש"כ בענין אלקינו שהוא הצמצום כדי שיהי' התהוות בחי' אבותינו שהוא חו"ב כו' וע' עוד בזהר הרקיע פ' תרומה דקס"ו מענינים אלו. הג"ה חדשה (ובמא"א א' קנ"ה פי' אלקינו הוא תפארת והיינו אל חסד ה' גבורה כו' מ' ות"ת, והוא מהזהר תרומה דקנ"ט ע"ב, וא"כ מ"ש מקודם לזה שם הוי' דהיינו הוי' אלקינו עבצ"ל שזהו מתפארת ואולי הוא חכמה עילאה או עת"י.

קיצור. פי' אלקינו צמצום והוא נמשך מגבו' דע"י ועי"ז נמשך ואלקי אבותינו ו' שערות ולהיות מקור לחו"ב דאצילות הנק' אבותינו.

ובהתבונן כ"ז בודאי כל איש ישראל יהי' חפצו ורצונו תמיד ליכלל בה' אחד ולא שירד למטה במקום חשך, אמנם זהו בחי' רצוא (נ"ב ועמ"ש מענין רצוא בד"ה ביום השמיני שלח ועמ"ש בד"ה האזינו השמים בענין תשובה והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה לבחי' מזלי' ונוזלים מן לבנון כו' ע"ש, ומ"ש אל האלקים דוקא א"ש עפמש"כ דכדי שיתהווה בחי' חו"ב הוא ע"י אלקים בחי' צמצום ולכן התשובה והרצוא הוא ליכלל בשרשו למעלה מבחי' חו"ב והיינו אל האלקים כו' אשר משם מקור מחצב שרש הנשמות כענין בעבה"נ ישבו אבותיכם כנ"ל ואזי יוכללו בהוי' היינו כמ"ש כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל כו' היינו בסוכ"ע הנק' שמים שם ג"כ יש ב' שמות אלו ע"ד הנ"ל וכולא חד וכמ"ש סד"ה וידעת היום והשבות כו' ורצוא זה זהו"ע חפירת הבאר כמ"ש בת"א פ' תולדות בד"ה ראה ריח בני

גבי כריח שדה) אבל צ"ל אח"כ בחי' שוב כדכתיב כי עין בעין* כי ענין החשך ורצונו ית' להיות לו דוקא דירה בתחתונים ולכן הציווי ואהבת הוא הפי' בהיפך מלמעלה למטה וכמארז"ל שיהא ש"ש מתאהב על ידיך פי' להמשיך גילוי אור אלקות מלמעלה למטה, וזהו מעשה אברהם הכנסת אורחים שנתן לערביים לאכול ואח"כ אמר להם דעו למי מברכים כו' בכדי להיות גילוי אלקות למטה שגם הערביים יכירו גדולתו כו' כ"ז הוא בחי' אברהם המשכה מלמעלה למטה (נ"ב הנה שם שמים היינו מדת מל' כי שמים הוא ז"א והמל' נק' שם של בחי' שמים דכה"ג פי' המפרשים ובפרדס בערך שם בענין שהמל' נקראת שם הוי' מפני שהוא שם (*היכל להוי' שהוא תפארת ועד"ז הוא פי' שם שמים ושיהי' שם שמים מתאהב היינו שיהי' האהבה מלמעלה מאור א"ס ב"ה להיות יורד ונמשך ומתגלה במדת מלכותו ית' כמ"ש והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד וע"ד אשר הלכו אלקים כו' ולעשות לו שם, ועיין בקהלת רבה ע"פ טוב שם משמן הטוב ומ"ש במ"א ע"פ לריח שמניך טובים שמן תורק שמך שממשיכים מבחי' אתה קדוש בבחי' ושמך קדוש יעו"ש וזה עיקר בפי' שיהי' שם שמים מתאהב, וגם כמארז"ל במד"ר שהקב"ה שמו קודם דכתיב ושמי הוי' ור"ל שחביב אצלו בחי' שמו דוגמת כ"א בזאת יתהלל כו' וע' בפרק הבע"י דס"ב סע"ב עד"מ והמכבדה יותר מגופו כו', ואפ"ל דהמכוון חביבות המל' שהוא השם יותר מעצמו' ע"ס ב"ה וירידה והמשכה זו זהו הנעשה ונמשך ע"י בחי' שוב של האדם וכמ"ש בד"ה רני ושמחי בפ' מקץ גבי וע"י בחי' שוב כך הוא בחי' המשכת אוא"ס ב"ה בהשתלשלות המדריגות למטה מטה כו' וזהו ה' צלך כצל שהוא פונה אחרי האדם כך הוא ית' כביכול צל שלך כו' ועמ"ש ג"כ מענין שיהא ש"ש מתאהב בד"ה ועשית בגדי קדש וז"ש ויטע אשל כו' ויקרא שם בשם ה' כו' וע"י כל הנק' בשמי כו' צדקה* דומין לבוראן ושמו מרדכי כו' ויעש דוד שם כו' ועמ"ש מזה בד"ה ואלה שמות בנ"י, וצ"ל ענין שמי קודם לו י"ל ע"ד א"ח עט"ב, ש"ש מתאהב לאפוקי האידנא שאין שמי נק' כמו שנכתב ועוד בג' סליק לעילא לעילא א"כ רחק את השם שהוא מ', ועד"ז י"ל הפי' מ"ש גבי יצחק ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה והקשה בפ' תולדות דקל"ג סע"א מאי קמ"ל דהא כל בני עלמא רחימו לנשייהו אלא הענין דהכוונה שיצחק גרם שיהי' ש"ש מתאהב כו', והו"ע גדול מאד שזהו תכלית הבריאה והיינו ג"כ ענין עושין רש"מ שמפעלים הרצון עליון שיהי' נמשך בבחי' מקום שהוא בחי' מל' וזהו"ע ברוך כבוד הוי' ממקומו כו', והנה הגם שהמשכה זו זהו ע"י בחי' שוב דוקא שהוא בחי' אברהם אך זהו דוקא אחר קדימת הרצוא ולכן נאמר ויאהב ביצחק דוקא והיינו לפי שהי' כלול ג"כ מאברהם שהוא בחי' שוב ע"י העקידה כו' וע' בזהר שם פי' דאתערותא דרחימו כו' והיינו שצ"ל רצוא בתחלה ואח"כ שוב וכמ"ש בקרבנות ריח ניחוח

כדכתיב כי עין בעין: בתו"א יז, ג מביא הפסוק: כיתרון האור מן החשך. וכן צ"ל כאן.

(היכל: ~~כנראה הסוף מוסגר צ"ל אחר תפ': תפארת.~~

צדקה: צ"ל: צדיקים.

תחלה ריח העלאה ואח"כ ניחוח המשכה כו', ועמ"ש בד"ה שובה ישראל בענין כי עמך הסליחה למען תורא דשם יובן מש"כ שתכלית הבריאה הוא שיהי' ההמשכה בחי' ש"ש מתאהב וזהו ענין למען תורא:

ויצחק הי' חופר בארות שהוא בחי' גילוי ממטלמ"ע מהעלם לגילוי כמשל הבור אשר המים שם בהעלם וע"י החפירה נגלו המים כו', והנה הגם שאברהם הי' ג"כ חופר בארות אבל כתי' ויסתמום פלשתים כו' ויצחק חפר אותן וקרא להן שמות כשמת אשר קרא להן אביו, הראשון מלא והשני חסר לפי שע"י חפירה דיצחק לא נפסק עוד נביעתם ונמשכים ונובעים הששה מדות שהן בחי' וי"ו ע"כ הוא שמות מלא בוי"ו אבל שמת דאברהם חסר וי"ו לפי שסתמום פלשתים ויש לחיצוני' יניקה מהם לכן ע"י חפירה דיצחק הוא שמות בוי"ו (נ"ב ענין וע"י החפירה נגלו המים כו' עמ"ש ע"פ עלי באר כו' חפרוה שרים כו' ועמש"ש ג"כ מענין ויסתמום פלשתים וע' מענין פלשתים סד"ה בשלח פרעה ושם נת' איך שהעצה לזה הוא להקדים קבעומ"ש וזהו בחי' יצחק וע' בפ' צו * דל"ב ע"א ע"פ ויחפור את בארות המים לארקא גבורן לכנס"י לתערא למיא כו' ובפי' הרמ"ז שם ענין חפירת הבאר היינו יסוד שבמל' כו' והיינו להיותה התקשרות אמיתית בכנס"י להקב"ה לקבל גילוי אלקותו ית', ויובן ביאור הענין עפמש"ל בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה * גבי כי כנס"י נק' כוס ישועות כו' והנה העצה כו' להכותה בפטיש כו' והוא ענין בחי' יצחק שהוא כמו לעולם ירגיז אדם יצ"ט כו' ועמ"ש סד"ה ונתתי לך מהלכים כו' גבי ותדין את ביתי הוא בחי' נה"א כו' וגם להעיר ממ"ש בד"ה כיצד מרקדין בענין ב"ש אומרים כלה כמו שהיא שלפ"ע הסומ"ר ושם דרך כך יהי' בחי' הכלה כלתה נפשי וענין סומ"ר זהו חפירת הבאר וזהו ענין ל"ת קדש א"ע במותר לך כו'. ומ"ש כאן שע"י החפירה דיצחק הוא שמות בוי"ו לכאורה צ"ל הלא בכל מקום הו' מורה על המשכה שמלמעלה למטה כמ"ש ע"פ הקל קול יעקב דהראשון חסר וא"ו לפי שהוא העלאה מלמטה למעלה והשני מלא וא"ו לפי שהוא המשכה וא"כ בענין חפירת הבאר דיצחק שהוא ענין העלאה אמיתית איך שייך כאן וי"ו דוקא, והענין נלע"ד עפמ"ש ברע"מ פ' אמור דצ"ג ע"א בפי' קדש דאסתלק וי"ו רזא דשמים עילאין לעילא כו' נהיר ההוא קדש בהו וכדין אקרי לעילא קדוש ופי' בפע"ח שער הק"ש רפ"ב וז"ל קדוש הראשון הוא ת"ת העולה לקבל הארה מחכמה כו' וכ"כ בשער חזרת העמידה רפ"ג כי תחלה עולה הוי"ו של הת"ת בחכמה הנק' קדש ונעשה קדוש כו', וביאור ענין זה נת' אצלינו בדרוש ע"פ ונקדשתי * בתוך בנ"י שזהו ענין כת אחת אומרת קדוש פעם א' והם השרפים שע"ז נאמר שרפים עומדים ממעל לו, פי' ממעל לוי"ו והוא ענין המס"נ באחד שעי"ז דוקא יחוד דאו"א והיינו פי' עליית הת"ת הנק' ו' בחכמה כו' שהוא בחי' הביטול בתכלית ולכן השרפים יש להם ששה כנפים שזהו בחי' וא"ו משא"כ החיות אין להם רק ארבע

ובפ' צו: בזהר.
בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה: תו"א עט, א.
בדרוש ע"פ ונקדשתי: ראה לקו"ת אמור לא, א.

כנפים וע׳ בחגיגה פ״ב מזה, וזהו ג״כ ענין עיבור ז״א שאחר הלידה כו׳ כמבואר בביאור ע״פ שימני כחותם כו׳ וזהו ג״כ ענין כברא דרחים לאו״א יתיר מגרמי׳ ונפשו ומסר נפשו כמ״ש בתניא פי״ז* (ונזכר במ״א בד״ה שיר המעלות ממעמקים) וההפרש בין שמות בוי״ו ובין שמת בלא וי״ו, וזהו כענין מעלת אה״ר הנק׳ בשם דכר לגבי אהבה זוטא בחי׳ נוקבא ע״מ לקבל פרס ונת׳ ענין ב׳ בחי׳ אלו בד״ה שוש תשיש ותגל העקרה בקיבוץ בניה שזהו ענין אשה מזרעת תחלה יולדת זכר בחי׳ אה״ר שבמעלת דכר ודעת גדול להיות מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו׳ אבל בבארות דאברהם חסר וי״ו בתיבת כשמת שמורה על איש מזריע תחלה יולדת נקבה היינו חסר וי״ו נשים דעתן קלות ע״מ לקבל פרס כו׳, נמצא לפי״ז שפיר שייך גם בהעלאה בחי׳ וי״ו דנוק׳ היינו אהבה רבה למס״נ באחד כו׳, ואפשר שזה ג״כ שית תיבין דיחודא שבפסוק ראשון דק״ש ועיין בפ׳ תרומה דקל״ג ע״ב גבי כיון דאמרי ישראל אחד באתערותא דשית סטרין כו׳, והגם ששם משמע דשית תיבין אלו מורה על המשכת בחי׳ וי״ו שמלמעלה למטה, אך י״ל שהמשכה זו באה ע״י ההעלאה שבבחי׳ וי״ו דמל׳ כנ״ל, וזהו פי׳ באתערותא דשית סטרין כיון דאמליכתי׳ למעלה ולמטה ולארבע רוחות כו׳ שהו״ע כמ״ש לך ה׳ הגדולה והגבורה כו׳ (כמבואר אצלינו בד״ה וארא אל אברהם)* וגם כמ״ש בזהר ר״פ ויקרא בפי׳ ונתתם לי אות אמת דא אות וי״ו ובחי׳ אמת היינו דבר שאין לו הפסק זהו״ע הבאר שיהי׳ בבחי׳ כמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו דהיינו שלא יופסק הרצון והחפץ אליו ית׳ וכמו מלמעלמ״ט בחי׳ ת״ת דוקא נק׳ אמת מטעם שכולל חו״ג ואין לו מנגד שיפסיקו כו׳ והיינו ע״י שממשיך מאוא״ס כו׳ כמ״כ מלמטלמ״ע בחי׳ הוא״ו זהו כשההעלאת מ״ן בבחי׳ אשר יקראוהו באמת ע׳ בלק״ת ר״פ בהר בפי׳ שפת אמת תיכון לעד ועמ״ש בד״ה ביום השמע״צ בפי׳ ואמת ה׳ לעולם. עוד יש לבאר ענין העלאה שע״י בחי׳ ו׳ דיקנא ע״פ מ״ש ס״פ תרומה דקע״ו א׳ ע״פ ווי העמודים כל אינון דמתאחדין מקטרי קיימין עילאין איקרון ווי העמודים, ובמק״מ בשם מורי שהם חג״ת כו׳ מאן ווים שיתא בג׳ שיתא פי׳ ששה פרקים דחו״ג בתוך ששה פרקים דנו״ה עכ״ל ובתיקונים תיקון י״ח פי׳ תרשיש תרי שש עיין בספר ערוגת הבשם על שה״ש בפסוק פרקין, וא״כ יש לבאר ענין זה ע״פ המבואר אצלינו (בד״ה צאינה וראינה) בפי׳ שאו ידיכם קדש שהם בחי׳ ביטול דיחו״ע ויחו״ת כו׳ שבפסוק שמע ישראל ובשכמל״ו ע״ש וא״כ בחי׳ שאו ידיכם הנ״ל הרי העלאה זו הוא בחי׳ ו׳ מענין פ׳ פרקים שבכל דהיינו חב״ד חג״ת נה״י הוא הנצח להתנצח במדה ההיא כמ״ש מזה במ״א (בד״ה פקדתי את אשר עשה לך עמלק ובד״ה אלה מסעי), וענין מקטרי קיימין עילאין י״ל ע״ד בווין תתקטר וזהו ענין ט״ו ווין דאמת ויציב שהוא בענין קטורת שבמזבח הפנימי פנימי׳ הלב כו׳, והנה בזהר שם ס״פ תרומה פי׳ בענין ווי העמודים וז״ל הנה נודע כי העמודים הם נה״י דז״א והווין המתפשטים בתוכם הוא מאימא כי הנה

פי״ז: ט״ס וצ״ל: פי״ט.

בד״ה וארא אל אברהם: ראה תו״א נה, ב.

שם מ״ב הוא באימא והם ז׳ שמות ובכל שם ו׳ אותיות ואלו הם הווין המתפשטים באימא לחיות לז״א הנוגע אל נה״י הם ווי העמודים עכ״ל, ונודע דשם מ״ב הוא העלאה דוקא וכמ״ש במ״א בענין פ׳ ראשונה דק״ש שבה הוא ש׳ מ״ב והיינו מ״ב תיבין מואהבת עד ובשעריך והיינו לפי שפ׳ ראשונה הוא העלאה שלכן נאמר בה ובכל מאדך כו׳ וכמבואר ג״כ במ״א בד״ה אלה מסעי שזהו ענין מ״ב מסעות דיצ״מ ושם נתבאר הטעם שהם בבחי׳ ו׳ תיבין דוקא לפי שבחינת השביעית שבכל מדה הוא הגילוי שלה שזהו בחי׳ יש לכן בבחי׳ מ״ב שהוא העלאה וביטול אין שייך בחי׳ זו ע״כ הם רק וי״ו בחי׳ בכל מדה משא״כ בספה״ע הם ז׳ בחי׳ בכל מדה לפי שהוא המשכה מלמעלה למטה ע״ש, וא״כ מכל זה יובן דאדרבה דוקא בבחי׳ ההעלאה שייך ג״כ ו׳ דוקא שהוא בחי׳ שם מ״ב וזהו״ע שמות דיצחק מלא וי״ו וז״ש בפע״ח שער הקדישים שלכן יש בקדיש ז׳ ווין וישתבח ויתפאר כו׳ עד ויתהלל לפי שענין הקדיש הוא להעלות את העולמות ע״י שם מ״ב ע״כ הם ע״י ווין דשם מ״ב כו׳, ופי׳ אחר נת׳ בביאור אחר ע״פ אלה מסעי בענין שם מ״ב שהם ו׳ מדות שכלול כל מדה מז׳ בחי׳ וענין היותו בחי׳ ו׳ היינו שאין בו מדה השביעית וזהו לפי שהוא ענין המדות כמו שהם כלולים עדיין בבחי׳ תבונה ולמעלה מבחי׳ התגלות שבו ע״כ אינו בבחי׳ הרגשה ויש כו׳ וזהו״ע מ״ש בד״ה כי הנה ש׳ מ״ב הוא באימא כו׳ וזהו ג״כ ענין ג׳ ידות ג״פ י״ד הוא מ״ב, וענין ג׳ ידות תמצא מבואר בד״ה חייב איניש לבסומי בפוריא * ומובן משם איך שבכלל הוא בחי׳ העלאה וע׳ עוד בפרדס בעה״כ ריש אות וא״ו, ואפשר לומר שזהו״ע מ״ש וויהם זהב כו׳ וכתיב וויהם כסף אלא שבחי׳ הוי״ו המורה על המשכה מלמעלה למטה הוא מבחי׳ כסף ומ״מ פי׳ בזהר פקודי דרכ״ז ע״א אינון דכסף וריטיהן מחפין בדהבא ע״ש במק״מ שהוי״ו הוא ז״א ובדעת שלו יש חו״ג היינו כסף וזהב כו׳ אמנם ענין הוא״ו שכולו זהב היינו בחי׳ העלאה וכענין ווין דשם מ״ב וכנ״ל וע״ד שנתבאר בתניא פרק נו״ן בענין האהבה שבבחי׳ כמעלת הזהב על הכסף כו׳. וצ״ע דרש״י פי׳ בחומש ר״פ פקודי ל״ח כ״ח וצפה ראשיהם וחשוקיהם כסף עכ״ל, וא״כ איזה ווין היו מחופין זהב, ואם הווין שבעמודי[illegible] הפרוכת ושבעמודי מסך פתח האוהל הרי משמע שהי׳ כולו זהב כמ״ש בפ׳ תרומה כ״ו ל״ב ל״ז וע׳ במקראות גדולות באמרי נועם מ״ש על פירש״י הנ״ל. והנה עפי״ז יש לפרש הפסוק בפ׳ ואתה תצוה ששה משמותם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית, כי שתי האבנים היו בשתי כתפות נמצא האבן האחת הוא בכתף ימיני והוא בחי׳ אהבה וחסד מדת אברהם וענין ששה על האבן כי היינו שבבחי׳ אהבה כלול ג״כ ו״ק כמ״ש בד״ה אלה מסעי, והאבן השנית שבכתף השמאלית הוא בחי׳ יצחק מדת היראה וכלולה ג״כ מו״ק כמו אהבה ולכן משמתם חסר וי״ו וגבי ואת שמות הששה כו׳ כתיב שמות מלא וי״ו וכענין מ״ש כאן בפי׳ ויקרא להן שמות כשמת כו׳ דדוקא ע״י היראה ג״כ אזי נעשה ההעלאה בבחי׳ וי״ו וכנ״ל. ועוי״ל בענין כו׳ וששה כו׳ עפמ״ש בפ׳ תרומה דקל״ד סע״א ועמוד ב׳ בענין

בד״ה חייב . . בפוריא: תו״א צה, ג.

שית תיבין שבפסוק שמע ישראל ושית תיבין שבפסוק בשכמל״ו שהם בחי׳ יחו״ע בשית סטרין וכן ביחו״ת ועמ״ש בד״ה בסידור גבי כגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד אוף הכי איהי כו׳ וע׳ בפ׳ אמור דף צ״ד א׳ ובפ׳ קרח ע״ז ב׳ ע״פ ויקומו כגוונא דאינון כו׳ ה״נ כו׳ וע׳ בפ׳ בראשית די״ב רע״א ודי״ח ע״ב הכא שית תיבין והכא שית תיבין כו׳ וזהו״ע האבן האחת והאבן השנית, כי הנה המל׳ נק׳ אבן ישראל וכמ״ש לקמן בפ׳ ויצא בענין והאבן הזאת כו׳ אך יש בה ב׳ בחי׳ הא׳ כמו שהיא באצי׳ וזהו״ע האבן האחת, אחת היא יונתי כו׳, והבחי׳ הב׳ זהו כשיורדת בבי״ע שאזי נק׳ האבן השנית וע״ד כשושנה בין החוחים ופי׳ בפ׳ ויחי דרכ״א ע״א שושנה בשית טרפין שושנה דאשתניאת מגוונא לגוונא כו׳ ע״ש ובפ׳ אמור דק״ט, וענין השינוי שבבי״ע העולם נראה ליש ודבר נפרד כו׳ ושם הם ג״כ י״ב אבנין י״ב בקר דבריאה כו׳ שהם שרש דשרש נה״ב וזהו״ע חילופי אתוון ועד הוא אחד כי מ״מ ביטול היש כו׳, והנה אנשי יריחו היו כורכים את שמע שלא היו מפסיקין בבשכמל״ו וע׳ הענין לקמן בד״ה בחודש השלישי וזהו״ע ששה משמותם על האבן האחת אמנם אין הלכה כאנשי יריחו והענין כמבואר בד״ה בכ״ה בכסלו דלהיות התפעלות נה״ב זהו דוקא נמשך מבשכמל״ו והנה בעליות נה״ב גדול מאד ורב כחה שהיא בחי׳ בע״ת כו׳ וע״כ דוקא גבי ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית שהוא שית תיבין דבשכמל״ו כתיב שמות מלא בוי״ו שהוא בחי׳ הנביעה שאינה פוסקת כו׳ וכענין וויהם זהב הנ״ל וזהו ענין והחיות נושאות כו׳ אבל על האבן האחת הוא עדיין בחי׳ התפעלות נה״א לבד הנמשך מפסוק שמע ישראל כו׳ ועם היות שההתפעלות זו נמשך מבחי׳ אחד ויחו״ע אעפ״כ עיקר ההעלאה ע״י בירור נה״ב כו׳, והנה בשמע ישראל יש כ״ה אותיות וכן בבשכמל״ו היינו כמו שהי׳ בשני אבני האפוד הנ״ל כמ״ש בגמ׳ דסוטה דל״ו ועמ״ש במ״א ע״פ שמע ישראל שע״י בשכמל״ו נמשך בחי׳ בכל מאדך וכענין הצמיחה שנמשך ע״י רקבון הגרעין בארץ שהוא בחי׳ ביטול וכך הוא ענין בשכמל״ו קבעומ״ש כו׳, וענין הששה הנותרים י״ל ע״ד מ״ש במ״א בפי׳ לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשירים כו׳, וענין ב״פ ששה זהו ענין י׳ עם המילוי שהוא ג״כ י׳ י״ל שזהו״ע ב׳ בחי׳ הילוך מלמעלמ״ט ומלמטלמ״ע ע׳ בד״ה ונתתי לך מהלכים, וזהו ענין יובל במלופם ויובל בחולם י׳ במלופם מלמעלמ״ט י׳ בחולם מלמטה למעלה כו׳, אך בשם מה יש בתוך המילוי ג״כ אלף וא״ו וי״ל שע״י ב׳ בחי׳ ששה הנ״ל שהוא יחוד ו״ק דז״א עם נוק׳ עי״ז ממשיך התגלות מבחי׳ שלמעלה משניהם, וזהו״ע האלף שענין האלף הוא הארת ע״ק וכמ״ש בפ׳ אחרי דס״ו ע״ב וזהו״ע ואת האלף כו׳ עשה ווים כו׳ וכמ״ש במ״א בד״ה הקל קול יעקב. ועוי״ל בענין שמות מלא ו׳ בבחי׳ האבן השנית דוקא ששם דוקא נמשך מבחי׳ והוי׳ יגיה חשכי והיינו להיות הביטול במקום השינויים ג״כ לבחי׳ אני הוי׳ לא שניתי ולזה צריך המשכה מבחי׳ היותר עליונה כו׳. ועוי״ל בענין שמות כשמת שהם כלה עילאה וכלה תתאה שמכנס״י ולעילא איקרי דכר בפ׳ ויחי דרמ״ו, ועמ״ש במ״א ע״פ ששת ימים תאכל מצות דלפעמים מצת חסר וי״ו הוא בחי׳ אתכפיא לחם עוני ומצות מלא בוי״ו היינו בחי׳ אתהפכא כו׳ ועד״ז י״ל כאן

בענין מצות בוי"ו שזהו ג"כ כענין ווין דשם מ"ב הנ"ל ולכן הוא בליל א' דפסח קודם לספה"ע שהוא ענין ההמשכה מלמעלה למטה ששם יש בכל מדה שבעה בחי' ולא ו' בחי' לבד כנ"ל וקודם להמשכה זו צ"ל ההעלאה דשם מ"ב כי הרי יצ"מ הוא ע"י שם מ"ב מסעות וראשית גילוי בחי' זו הוא ליל א' דפסח שזהו עיקר ענין יצ"מ כו', אחכ"ז נלע"ד שענין שמות כשמת והוא ע"פ מ"ש ס"פ ויגש בענין מהרה ישמע כו' קול כלה כי לעתיד דוקא יהי' להכלה קול, קול הוא המשכה והתגלות משא"כ עכשיו הוא רק בחי' מקבל לבד, אבל לעתיד שתהי' א"ח עט"ב יהי' לה ג"כ קול ואדרבה הוא קול גדול ולא יסף שמבחי' אימא עילאה הנק' קלא פנימאה וזהו"ע ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים כו' כמבואר כ"ז בביאור דכי על כל כבוד חופה ובד"ה ואכלתם אכול ובשאר דוכתי, וזהו"ע ההפרש בין בארות דאברהם לבארות דיצחק שבבארות דאברהם כתיב שמת חסר וי"ו שעכשיו אין להכלה שהיא באר מ"ח בחי' קול בוי"ו אלא קל בלא וי"ו שזהו"ע צלותא בחשאי, וכמ"ש בפ' ויגש דר"י ע"א אבל בארות דיצחק זהו ע"ד שתהי' המל' לע"ל אחעט"ב כי לע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, ולכן בבארות דיצחק כתיב שמות בוי"ו כמו שאנו אומרים לעתיד מהרה ישמע כו' קול כלה והיינו שתהי' כלה תתאה שהיא מל' במדריגת כלה עילאה שהיא אימא עילאה דכתיב בה קול גדול ולא יסף שהוא למעלה יותר מבחי' קול חתן שהוא ז"א כמבואר בפ' בראשית ד"ן ע"ב סתימאה עילאה קול גדול כו' ובפ' ואתחנן דרס"א ע"א ואע"ג דעכשיו בחי' קול גדול הנ"ל הוא בחי' קלא פנימאה דלא אשתמע ולא אתגליא היינו שעכשיו א"א להיות בחי' המשכה זו בגילוי אבל לעתיד יומשך בבחי' גילוי וכמ"ש סד"ה יגלה לן טעמי' בענין ביום ההוא יהי' כו'. ואפשר ענין בחי' זו דקול כלה זהו"ע אחד עם מה שנת' לעיל בענין ווין דשם מ"ב שהוא ג"כ באימא כו').

ולע"ל כתיב כי אתה אבינו שעיקר הצחוק והשמחה יהי' בבחי' יצחק שהוא ממטה למעלה אשר בחי' זו אין קץ ותכלית כו' משא"כ (אברהם) בבחי' מלמעלה למטה יש לה גבול המשכה למטה ולכן באברהם כתיב ב"פ אברהם אברהם הא' הוא המשכה שיתהווה בחי' חו"ב דאצי' ואלקי אבותינו כנ"ל והמשכה הב' בבי"ע משא"כ יצחק בחי' מלמטלמ"ע בחי' אין קץ ותכלית והכל ירוממוך סלה ומזה נתהווה עיקר הצחוק כי גמירי משמיא מיהב יהבי משקל לא שקלי כי מיהב הוא בחי' השתלשלות מאין ליש כו' אבל עבודת האדם הוא ההיפך והוא להיות ביטול היש לאין והוא בחי' יצחק צחוק ותענוג גדול כו' (נ"ב הנה ענין שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כמ"ש בגמ' ספ"ט דשבת, ואיתא בלקוטי הש"ס מהאריז"ל וז"ל הענין הוא כי אז יהי' ההנהגה בסוד הגבורות בסוד א"ח עט"ב ותהי' ההנהגה ע"י שם ס"ג כו' כי יתבטל הב"ן והגבורה יהי' עיקרית ולכן אמר כי אתה אבינו עכ"ל, ובזה א"ש הא דבר"פ ויגש דף ר"ה פי' פסוק כי אתה אבינו על המל' דאצי' ובפ' עקב דרע"א ע"ב פי' על יצחק וע' בפי' הרמ"ז שם והיינו כי זה שהמל' תהי' א"ח עט"ב זה ע"י בירור שם ב"ן שתעלה בס"ג והוא בחי' יצחק וע' בגלגולים

פכ״ג והראי׳ לזה הזהב שהוא חשוב יותר מהכסף כו׳ וע״ש פכ״ד גבי ותראה מעלת זה העקב כו׳. ויובן עפמ״ש בביאור ע״פ עד הגל בענין הוד שבהוד כו׳ ומזה יובן פי׳ והי׳ עקב תשמעון כו׳ ע״י עקב אשר שמע אברהם בקולי כו׳, וע׳ עוד מענין כי אתה אבינו בזהר דפ׳ יתרו ד״צ ע״א ובאדר״ז דר״צ ע״א דפי׳ על בחי׳ עדן שהוא ח״ע רק ר׳ חייא פי׳ שם על אימא עילאה דלא כהמק״מ וי״ל דדברי ר״ח הן ע״ד שלע״ל יאמרו ליצחק שם ס״ג כו׳ והרמ״ז פ׳ עקב שם פי׳ הכינויים א״ב של החסד ולע״ל שיהי׳ הגבורות עיקרים יאמרו ליצחק כינויים אלו כו׳ ע״ש, וההפרש בין בחי׳ גילוי כי אתה אבינו דלע״ל הבחי׳ * של עכשיו שיש ג״כ בחי׳ זו כי אתה אבינו אלא דעכשיו היינו בחסד וחכמה כו׳ נראה כי הוא עפמ״ש בפע״ח דפנימי׳ אבא א״א להמשיך עכשיו עד לע״ל משום כי פנימית אבא הוא פנימיות עתיק ובאוצ״ח דל״ח בהגהות מהר״נ איתא פנימי׳ אבא ואימא הוא חשוב כמו עתיק וע׳ בהרמ״ז ר״פ קרח דאימא עילאה הנרמזת בו״ד של מילוי יו״ד הוא טמירא יותר מאבא עילאה כו׳ ע״ש, ומזה יובן איך שייך בחי׳ זו ליצחק כי יצחק הוא ענין הצחוק והתענוג עליון שיתגלה לע״ל שהענין היינו פנימיות עתיק וכמ״ש הרמ״ז ר״פ תולדות על מס״נ שהוא בחי׳ שם ס״ג שבדעת עתיק כו׳, ועפי״ז י״ל שייכות בחי׳ זו לענין הגבורה דוקא ואימא עילאה כי הנה חסד דעתיק מלובש בגלגלתא וממנו שרש אבא דאצי׳ ולכן אבינו אב הרחמן חכמה מקור החסדים, אך במו״ס מלובש גבורה דעתיק והוא הגילוי בבחי׳ פנימי׳ וכמ״ש בביאור ע״פ שוש אשיש ומשם שרש אימא עילאה כו׳ והיינו שלע״ל יהי׳ גילוי פנימי׳ או״א שהם כמו פנימיות עתיק וכ״ז נמשך ע״י בירור שם ב״ן דעיקר הבירור במו״ס וכמ״ש מזה בביאור דכי על כל כבוד חופה, וענין בחי׳ זו במל׳ היינו מה שלע״ל תקבל המל׳ מאו״א עילאין שלא ע״י ז״א כמבואר לקמן בדרושי פורים בד״ה כי אתה אבינו שזהו ג״כ ענין פורים ויוהכ״פ ע״ש, וזהו מ״ש כאן שעיקר הצחוק והשמחה היינו גילוי פנימית עתיק וע״ז נאמר ישמח ה׳ במעשיו וכמ״ש במ״א ע״פ ה׳ לי בעוזרי וגילוי זה נמשך מבירור שם ב״ן שמעולם התהו שזהו״ע שרשו משם ב״ן כו׳.

ומש״כ באברהם * כתיב ב״פ אברהם כו׳ משא״כ ביצחק כו׳ אפשר יש להעיר ע״ז ממ״ש בד״ה ונקדשתי בתוך בנ״י בענין כת אחת אומרת קדוש שבחי׳ קדוש הא׳ זהו מלמטלמ״ע וכנז׳ לעיל ג״כ כאן והוא מעורר יחוד או״א ואח״כ ב״פ קדוש מלמעלמ״ט נמצא להיות המשכה מלמעלמ״ט יש ב׳ פעמים קדוש והיינו כמ״ש בענין ב״פ אברהם כי ההמשכה והגילוי הנמשך מהמאציל באצי׳ א״א כלל שיומשך בבי״ע אלא שמאצי׳ נמשך בבי״ע כו׳ ע״ד כמ״ש בע״ח שער תיקון נוק׳ מה״ב פ״ב אות ה׳ רק למעבר כו׳ וכאשר יתעכב שם יקרא קבלתה ע״י אותה המקום אשר נתעכב שם כו׳ ע״ש, ובודאי שכדי שיומשך האור מהמאציל לבי״ע א״א כ״א כאשר נתעכב תחלה באצי׳ וגם ע״י מסך ופרסא כו׳ וזהו ענין ב׳ פעמים אברהם משא״כ בענין העלי׳ ממטה למעלה

הבחי׳ : צ״ל : להבחי׳.

ומש״כ באברהם : תו״א יז, ג שו״ה : למטה ולכן.

אין העליון משמש רק למעבר כו׳ המשל כשהעשי׳ תעלה באצי׳ דרך יצירה ובריאה היינו שעברה דרך מעבר יצי׳ ובריאה כו׳ עד שמקבלת אור האצי׳ ממש ולא ע״י לבוש בריאה ויצירה כו׳ ולכן קדוש שמלמטה למעלה הוא רק פעם אחד, ועמ״ש לקמן בד״ה אז ישיר משה בענין ההפרש בין כהנים ולוים קרוב למש״כ בענין ההפרש בין אברהם ליצחק. ומ״מ צ״ע ואין זה מספיק בהבנת לשון זה לכן יותר נ׳ לומר הענין בהפך ר״ל דבההמשכה שמלמעלה למטה יש דרך כלל רק ב׳ בחי׳ לבד הא׳ מהקו באצי׳ הב׳ מאצי׳ בבי״ע ולכן נברא העולם בבית כמ״ש ר״פ ויגש משא״כ בעלי׳ מלמטה יש עליות לאין קץ היינו גם למעלה מהקו שהוא נמשך ע״י צמצום ומקום פנוי אכן העליות הן גם למעלה מהצמצום והקו וכמ״ש לקמן בפ׳ ויצא בענין עשר אעשרנו לך כו׳ וזהו שכתוב כאן שזהו בחי׳ והכל ירוממוך סלה דהיינו אין קץ ממש לכן אין שייך להזכיר יצחק ב״פ כו׳ כ״א פעם א׳, ומיהו אפ״ל דע״י תשובה בחילא יתיר הוא מדלג שור מלמטה למעלה שלא כסדר ההשתל׳ כמ״ש בביאור שובה ישראל דרוש הראשון בפי׳ שובה ישראל עד הוי׳ אלקיך שהוי׳ יהי׳ בבחי׳ אלקים וזהו יש קונה עולמו בשעה א׳ וזהו מבחי׳ יצחק בחי׳ גבורה. ומש״כ מיהב כו׳ * אבל עבודת כו׳ ועיין בביאור דהבאים ישרש שעי״ז נאמר כי תהיו אתם לי ארץ חפץ והיינו מש״כ צחוק ותענוג גדול והוא שעי״ז נמשך גילוי פנימיות עתיק שזהו ענין חפץ ותענוג גדול משא״כ בכל סדר ההשתל׳ וההתהוות מאין ליש מלמעלה למטה אין מקור ההמשכה אלא מחיצוניות עתיק וכמבואר לעיל סד״ה ביאור כי כאשר השמים החדשים.

ועוד י״ל בענין שיצחק לא נאמר בו יצחק יצחק כמו באברהם ע״פ מ״ש ר״פ נח דס״ב ע״א בתוספתא למה נח נח תרי זימני כו׳ בר מיצחק כו׳, צ"ע וצ"ע
כי ידוע * הטבע לאהוב ההיפוך כדכתיב מים קרים על נפש עיפה וכמו״כ להיפוך מי שקר לו מאד רוצה למים חמין ולכן אברהם שמדתו המשכה מלמעלה אוהב ג״כ ההיפוך בחי׳ יצחק מלמטה למעלה היינו שבחי׳ יצחק הוא פחד יצחק שהוא בחי׳ יראה וביטול ולכן זה א״א שימשיך אברהם למטה בחי׳ פחד יצחק הנ״ל שבחי׳ ביטול כזה א״א לנבראים לקבל כי גם למעלה אמרו הושיט הקב״ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן על ידי גילוי רב כו׳ ומכש״כ למטה לנבראים *, ולכן כתיב ויעקד אותו על המזבח ממעל לעצים למעלה מבחי׳ עה״ח ועה״ד שם יוכל להתגלות בחי׳ פחד יצחק הנ״ל אמנם ביעקב כתיב ופחד יצחק הי׳ לי כי יעקב הי׳ בחיר שבאבות בחי׳ התכללות מבריח מן הקצה כו׳ ולכן אמר אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי׳ לי שהי׳ לו שני הבחי׳ בחי׳ אברהם כנ״ל וגם פחד יצחק הי׳ יכול להמשיך למטה ג״כ. והנה לע״ל כתיב כי אתה אבינו פי׳ כי עתה א״א שיהי׳ פחד יצחק בבחי׳ אבינו שהוא המשכה למטה וכנ״ל אבל לע״ל כשיהי׳ בלע המות לנצח ואת רוח הטומאה אעביר כו׳ אז יתגלה בחי׳ פחד יצחק למטה שיהי׳ הוא בחי׳ אבינו כדכתי׳ לא

ומש״כ מיהב כו׳: שם שו״ה: לא שקלי.
כי ידוע . . המשכה למעלה למטה: ראה לעיל פ׳ בראשית (כרך א׳) ס, א.
לנבראים: בתו״א: בנבראים.

בנקרת הצורים ובסעיפי הסלעים מפני פחד ה׳ שיתגלה בחי׳ פחד וביטול למסה וראו כל בשר (נ״ב הנה מענין מ״ש במשלי כ״ה מים קרים על נפש עיפה נז׳ בפ׳ אחרי דמ״ז ע״א מים קרים דא אורייתא כו׳ וע׳ לקמן בד״ה וכל העם רואים גבי כי הנה התורה היא מים כו׳ והוא בחי׳ שוב המקרר חום הרצוא שמבחי׳ אש כו׳ ועמ״ש בד״ה כי עמך מקור חיים בפי׳ שמים שם מים, ומ״ש בד״ה כי כאשר השמים החדשים בענין ארץ הוא רצוא ושמים בחי׳ שוב כו׳ ומ״ש בד״ה והי׳ מספר בנ״י בענין ארץ לא שבעה מים, ועוד יובן ענין מים קרים דוקא עפמ״ש בד״ה ביום השמיני שלח בענין משליך קרחו כו׳ וע׳ במדרש בראשית רבה בפ׳ י״ג ור״פ נ״ז מענין מים קרים כו׳ וע״ש ס״פ י״ג בענין מזיגת קרין ברותחין ועי׳ בזהר שלח ע״פ כצנת שלג ביום קציר ובפי׳ הרמ״ז שם, ועוד יובן עפמ״ש בפ׳ תרומה דק״ס ע״א ע״פ צמאה לך נפשי כו׳ בארץ ציה ועיף כו׳ ונת׳ במ״א גבי ענין ואני אראה בשונאי בענין יר״ט שני ולפי״ז ענין המים והעייפות זהו״ע הרצוא כו׳, אך עוי״ל ענין עיפה כמ״ש ואתה עיף ויגע כו׳ שזהו״ע כשאין באדם בחי׳ אתהפכא כו׳ רק אתכפיא ולכן הוא עץ עיף מאד מהמלחמה עם היצה״ר ומים קרים שהוא עסק התורה משקיט העייפות ונותן כח בנפש לבא לאתהפכא, ועיין בפ׳ שלח דקנ״ז ע״ב כצנת שלג ביום קציר ובפי׳ הרמ״ז שם ועמ״ש ע״פ הגידה לי שאהבה נפשי בענין גשם נדבות תניף שענין שאומרים גשם ביום שמע״צ היינו כי ע״י עשי״ת נעשה בחי׳ רצוא והוא כמשל החמימות כו׳ והגשם נדבות מקרר החום וזהו כפי מ״ש בתחלה. ומ״ש וכמו״כ להיפך מי שקר לו מאד כו׳ היינו כמש״ש בד״ה ביום השמיני שלח בפי׳ לפני קרתו מי יעמוד שא״א להיות בבחי׳ הקרירות והשוב לבד וצ״ל אח״כ רצוא והיינו ע״י מי בחי׳ בינה כו׳. ועפי״ז אפשר להבין קצת בפי׳ והמלך דוד זקן כו׳ ולא יחם לו כו׳ ואעפ״כ ויכסוהו בבגדים שהם המצות שהם לבושים לנפש ובהם וע״י נמשך בחי׳ רצוא ג״כ כמ״ש בד״ה והי׳ מספר בנ״י הנ״ל בענין פי׳ פקדת הארץ ותשוקקיה כו׳ ואעפ״כ מרוב קרירות הנמשך מהביטול לא יחם לבא לבחי׳ רצוא כו׳, מענין יבקשו כו׳ נערה בתולה כו׳ הוא בחי׳ שנק׳ כנס״י גן נעול כו׳ מעיין חתום שאין משם שום יניקה לחיצונים ולכן היא יפה עד מאד היינו מבחי׳ בכל מאדך כו׳ ועי״ז יחם כו׳ וכענין לפני קרתו מי יעמוד בחי׳ מי כו׳ וע׳ ס״פ פנחס דרנ״ח ע״ב ע״פ והקרבתם עולה כו׳, ואפשר לומר שזהו״ע העוסק בתשבע״פ כמארז״ל ע״פ ועלמות אין מספר אלו הלכות כו׳ וכמ״ש בגמרא ר״פ כיצד מעברין גבי ר׳ אבוה עליך כנערה אהרוגית כו׳ אמר לה מסכת כו׳ והיינו שע״י תשבע״פ שהוא מבחי׳ כמעלת הזהב כו׳ בחי׳ גבורות עי״ז וחם לאדוני שיומשך בו בחי׳ הרצוא כו׳ עמ״ש בד״ה גל נעול בענין בינה יתירה ניתנה באשה דקאי דוקא על תשבע״פ ומשם יובן ענין זה קצת, ומכ״ז יובן ענין אשר אהבת את יצחק כו׳. והנה שרש ענין פחד יצחק יובן עפמ״ש לקמן בד״ה וישב יעקב בפי׳ מגורי אביו ושרשו מגבורה דע״י שבמו״ס כמ״ש הרמ״ז פ׳ וישב בד״ה דחיל למאריה ובכל קדושים בדף פ׳ סע״ב ור״פ וישב וזהו שבחי׳ יראה וביטול כזה א״א להמשיך למטה, ועמ״ש בלק״ת בד״ה וידבר דעשה״ד בענין אם אין חכמה אין יראה ובתניא ס״פ כ״ג

משום דלא חזי כו׳, וזהו שבכל הפרצופים החסדי׳ קודמים וכמש״ל בהג״ה סוף אות ב׳ וזהו״ע על המזבח ממעל כו׳ פי׳ עה״ח ועה״ד הם זו״נ והמזבח שממעל לעצים היינו בינה שנק׳ מזבח הפנימי כמ״ש בזהר בפ׳ צו ד״ל ע״ב ושארי דוכתא ושם מתגלה בחי׳ פחד יצחק ויראה עילאה וזהו״ע בארץ מגורי אביו כו׳ וע׳ בפ׳ בראשית ויקרא די״ח סע״א ובפי׳ הרמ״ז שם. ומ״ש אמנם ביעקב כתיב ופחד יצחק הי׳ לי ע׳ בפ׳ ויקרא די״ב תחלת ע״ב ועמ״ש באגה״ק בד״ה והי׳ מעשה הצדקה שלום בענין תפארת כו׳ ועמ״ש בד״ה שובה ישראל בענין מ״ש יעקב והי׳ הוי׳ לי לאלקים שיגיע למדריגה גדולה כ״כ עד ששם הוי׳ יהי׳ רק לגבי בחי׳ זו כשם אלקים ע״ד ז״א בעלותו לעתיקא כאלקים חשוב ולכן ופחד יצחק הי׳ לי וע׳ עוד בפ׳ ויקרא דכ״א א׳. וענין שלע״ל יתגלה פחד יצחק היינו כי לע״ל יהי׳ גילוי ע״י אשר משם הגבורות יורדין תחלה וכנ״ל וז״ש ולא בכסף תגאלו וע׳ בפ׳ ויחי דרמ״ט סע״ב ודר״ב ע״א.

וזהו אלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק, ב״פ אברהם וב״פ יצחק, כנודע ממשל גשמי שהזכר יוכל להזריע בלא נקבה משא״כ הנוקבא כו׳ הגם שאמרו אשה מזרעת תחלה כו׳ היינו ג״כ ע״י התעוררות הדכר תוכל הנוקבא להזריע תחלה כו׳, וגם אח״כ עיקר ההולדה מטפת הדכר שממנו הלובן והוא המברר הולד להיות הפסולת יוצא לחוץ ומהבירור נעשה הולד כו׳ כמו״כ למעלה שיתהווה בחי׳ יצחק ממטלמ״ע שבאמת אין ערוך* נברא לבורא ושיהי׳ העלאה בחי׳ ביטול לאלקות בתכלית אינו כ״א ע״י אברהם שהוא בחי׳ אבר מ״ה בחכמה אתברירו שהוא המחבר להוליד בחי׳ יצחק להיות נתפס בבחי׳ גילוי אלקות והפסולת יוצא לחוץ ע״י טפת דכר שממנו יוצא לובן העליון כנ״ל בחי׳ אברהם כו׳ וד״ל (נ״ב הנה ב״פ אברהם היינו ב׳ בחי׳ מ״ד הא׳ היינו המ״ד ואתעדל״ע הנמשך מתחלה לעורר המ״נ ואתעדל״ת וכמ״ש לקמן בד״ה ראה ריח בני גבי כריח שדה אשר ברכו כו׳ ועמ״ש מזה בד״ה אלה מסעי בנ״י שזהו״ע ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם כו׳, וז״ש כאן שכדי שיתהווה בכ״א בחי׳ יצחק שהוא ענין העלאת מ״ן כי העלאת מ״ן מזה נעשה צחוק ותענוג שהוא הנמשך הביטול היש כו׳ הנה כ״ז נמשך ע״י שבתחלה הוא בחי׳ אברהם המשכת האתעדל״ע וזהו״ע שיצחק הוא בן אברהם דוקא ועמ״ש בד״ה רני ושמחי בענין פי׳ עד שקראה בתי כו׳ שזהו״ע כי אתה נרי כו׳ ע״ש, והנה העלאת מ״ן צריך עדיין בירור שני ע״י המ״ד כמבואר לעיל בביאור דכי כאשר השמים החדשים ובד״ה והנה אנחנו מאלמים אלומים וזהו״ע המ״ד שאחר המ״ן שמברר את המ״נ וזהו״ע אברהם הוליד את יצחק שיהי׳ יצחק מבחי׳ הולדה ר״ל שיוכלל המ״ן שמבי״ע באצי׳ ממש כי באמת אין ערוך כו׳ וזהו ע״י בחי׳ ב׳ דאברהם אבר מ״ה כו׳ שעי״ז נכלל ביטול היש דמ״נ בבחי׳ ביטול אמיתי ד״ה ממ״ש, וי״ל שזהו״ע והוי׳ יגיה חשכי כי מתחלה כי אתה נרי זהו״ע הכח הנמשך להיות מ״נ בבחי׳

אין ערוך: ~~אולי~~ יש כאן דילוג בתיבות הדומות, ~~או שצ״ל כאן תה כו׳~~ עיין בתו״א יז, ד.

נר ושלהבת העולה כו׳ אך אח״כ נמשך מ״ד ממקום עליון מאד בחי׳ והוי׳ ופסיק טעמא ביניהו כו׳, ועד״ז עד״מ ענין אברהם אברהם פסיק טעמא כו׳. גם י״ל ב׳ בחי׳ אברהם כי באברהם נאמר אתה כהן לעולם ויש ג׳ בחי׳ כהן הנזכר בזהר ר״פ יתרו דס״ז ע״ב ועמ״ש לקמן בד״ה כי אתה נרי בענין ב׳ בחי׳ שמות הוי׳ אשר לפמש״ש שייכים ב׳ בחי׳ אלו ג״כ בענין אתעדל״ע המעורר אתעדל״ת ועד״ז י״ל גם בענין ב׳ בחי׳ הנ״ל, וע׳ לקמן בד״ה ענין חנוכה בענין העלאת הנרות והטבת הנרות יש לפרש שזהו״ע ב׳ בחי׳ הנז׳ אתעדל״ע המעורר אתעדל״ת ואתעדל״ע שאחר אתעדל״ת, כי מנורת זהב כולה זהו בחי׳ יצחק וההעלאה ע״י אהרן כה״ג זהו כענין יצחק בן אברהם ואח״כ ההטבה זהו כענין אברהם הוליד את יצחק כו׳ והבן. ועוי״ל בזה עפמ״ש בפע״ח שער הק״ש שעהמ״ט ב׳ לזווגם ולהוליד ולהתעבר כו׳ וכ״כ הרמ״ז פ׳ עקב דף רע״א ב׳ גבי עלמא תתאה כד אתקשר לימינא ואתדבקו כו׳ וז״ל הוא הנוק׳ שיש לה ב׳ בחי׳ זיווגים הא׳ לעשותה כלי ולזה קורא בשם קשר שבו יש לה קשר והתייחדות עם בעלה זעיר בעל החסד והזווג השני הוא להולדה וזה נק׳ בשם דבוק שהוא יחוד עצמי שאז נדבקים יחד מ״ד ומ״ן כו׳ עכ״ל, ועמ״ש במ״א ע״פ ואותו תעבודו ובו תדבקון וי״ל שזהו ב׳ בחי׳ הנ״ל העבודה זהו״ע ההתקשרות באלקותו ית׳ אבל עכ״ז נק׳ רק עשיית כלי וזהו״ע יסוד דנוק׳ התקשרות כנס״י אליו ית׳ ומ״מ הם ב׳ דברים כאהבת האשה לאיש אבל בחי׳ ובו תדבקון זהו ע״ד כי הוא חייך וכאהבת האדם לעצמו ממש וכמ״ש במ״א ע״פ והקרבתם עולה אשה כו׳ שזהו ההפרש בין בחי׳ אשה ובין בחי׳ עולה וכ״כ הרמב״ן בפי׳ ובו תדבקון ולא תפרד מחשבותיך ממנו. הובא בספר חרדים פ״א במצוה יו״ד. וביאור ענין ב׳ זווגים הנ״ל הא׳ לעשותה כלי זהו כמ״ש בבה״ז פ׳ בראשית במאמר כשושנה בין החוחים אך הג׳ הב׳ הוא מרוחא דשביק בגווה שמעוררת התשוקה כו׳ וכן הג׳ השלישי שלצורך הולדה כו׳ ע״ש. וזהו״ע אלה תולדות יצחק בן אברהם היינו בחי׳ יצחק זהו ענין ממטה למעלה והוא מה שכנס״י נעשה כלי בבחי׳ התקשרות עצומה להקב״ה והוא נמשך ע״י רוחא דשביק בגווה מזיווג הא׳ וזהו בן אברהם ואח״כ אברהם הוליד את יצחק זהו״ע הזווג של הולדה ממש שמתייחדים המ״ד והמ״נ בבחי׳ ובו תדבקון. ואפ״ל שב׳ בחי׳ אלו זהו״ע חיבוט ערבה בהוש״ר ושמע״צ ומוריד הגשם כו׳ עיין פע״ח שער הלולב פ״י ונעשים מהם בבחי׳ כלי להעלות בו מ״ן ביום המחרת שהוא ש״ע כו׳ וע׳ בפ׳ צו דל״א סע״ב ודל״ב ע״א ובפי׳ הרמ״ז שם שהאריך בענין ערבה. מיהו בענין חביטת ערבה לא נז׳ לשון זווג א׳ כו׳. עוי״ל בזה עפמ״ש בד״ה וארא אל אברהם יצחק כו׳ ע״י המשכת אור ה׳ על נפשו בקיום המצות כו׳ שזהו בחי׳ אברהם מלמטלמ״ע ממילא עי״ז ירגיז על הרע שבקרבו בחי׳ רוגז האדם על ההיפוך בדבר שנוגע לעצמות כו׳ וזהו בחי׳ יצחק כו׳ ומזה מובן מ״ט דיצחק הוא בן אברהם דוקא, וביאור הענין יובן עפמ״ש במ״א בענין ארי׳ שהוא אל הימין אה״ר ולמטה הוא טורף אלא כי למעלה בחי׳ ארי׳ היינו מחמת תגבורת האהבה נמשך הזמן * והרוגז

הזמן: צ״ל: הדין.

על המנגד כו׳ וזהו ארי׳ גימט׳ גבורה ולמטה בהשתלשלות ושבה״כ נעשה הארי׳ טורף ודורס ממש אבל שרשו הוא בחי׳ הגבורה הנמשך מתוקף האהבה שהוא החסד ועמ״ש הרמ״ז פ׳ צו שם בענין אור החסד בכלי הגבורה כו׳, או מובן עפמ״ש בד״ה אלה מסעי בענין איך באהבה כלול יראה וזהו ענין יראת חטא כו׳ וכן ביראה כלול אהבה קבלת עומ״ש בשמחה, וזהו״ע יצחק בן אברהם היינו היראה הכלולה באהבה ממש ואח״כ אברהם הוליד שבה כלול ג״כ אהבה כו׳. גם י״ל תולדות יצחק בן כו׳ זהו ענין בחי׳ אתכפיא בחי׳ בינוני׳ ואח״כ אברהם הוליד את יצחק שיהי׳ יצחק בבחי׳ הולדה ממש זהו״ע אתהפכא חשוכא לנהורא כו׳ והוא ע״י יחוד מ״ן ומ״ד ממש. גם יובן ענין ב׳ בחי׳ אלו ע״ד מ״ש בפ׳ במדבר סיני שירדה שנאה כו׳ ואח״כ היחוד ממש זהו״ע באה״מ כו׳ עמ״ש במ״א ע״פ בענין הטבת הנרות לא די באהבה ורצון לאלקות בלבד כ״א גם ביטול רצון זר כו׳ וזהו ג״כ ענין ג׳ בחי׳ יצחק וזהו קרוב לענין אחותי רעיתי המבואר במ״א, ג׳ אבות להקיף היצה״ר מכל צד שלא יוכל לנוס כמו במלחמה גשמיות שמכתירים ומקיפים את המנגד כו׳ ועי״ז כובשים אותו כמ״ש במ״א. עוד יש להעיר ולומר יצחק כי התלמידים קרוים בנים וזהו כענין זווג נשיקין שממנו נמשכים המלאכים, אמנם אברהם הוליד את יצחק זהו ע״י זווג גופני שם מאיר עצמיות המוחין דאברהם כו׳.

ב״פ יצחק ב״פ אברהם י״ל ע״פ מ״ש בשה״ש הפסוק שמאלו תחת כו׳ וימינו תחבקני א״כ ב״פ שמאלו היינו ב״פ יצחק וב״פ וימינו זהו ב״פ אברהם, ב״פ אברהם גימט׳ מלכות.

ואלה תולדות* יצחק בן אברהם וגו׳ (ע׳ מזה בגמרא בב״מ דפ״ז ע״א ובסנהדרין דצ״א סע״א מד״ר פ׳ תולדות פס״ג ר״פ שמות ר״פ ואלה המשפטים, ילקוט ר״פ תולדות בשם תנחומא בענין אברהם הוליד את יצחק, ח״ב בש״א דכ״א ע״א סוף רמז קמ״א גבי כלאב, במשלי סוף רמז תתקמ״ד ע״פ בן חכם ישמח אב, זח״א ר״פ תולדות דקל״ד סע״א ודקל״ה ע״א, מגיד משרים פ׳ תולדות) כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, שמאלו הוא בחי׳ יצחק ממטה למעלה וימינו כו׳ הוא בחי׳ אברהם מלמעלמ״ט (הג״ה, ועמ״ש מענין שמאלו תחת לראשי לקמן פ׳ כי תשא ובלק״ת בד״ה ושאבתם מים בששון דרוש הראשון פ״ב ובד״ה ביום השמע״צ תהי׳ לכם שמאלו תחת לראשי, ובסידור ע״פ אחרי הוי׳ אלקיכם תלכו עכ״ה), והנה מדת אברהם הוא הכנסת אורחים כו׳ ויצחק הי׳ חופר בארות כו׳. ולהבין זה הנה כתיב ואהבת אשר לכאורה לא שייך בזה לשון ציווי לאהוב כו׳ (ועמ״ש לקמן פ׳ תשא בד״ה יזה יתנו), אך הענין הוא שבתחלה כתיב הוי׳ אחד כו׳ ובהתבוננו׳

ואלה תולדות: המאמר בלי הגהות נ׳ בתו״א יז, א. וראה המאמר דלעיל תתד, ב.

ענין אחד דהפי' איך שאין ערוך אליו כלל כו' (הג"ה עמ"ש בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה ענין ק"ש אחד ואהבת ושם פ"ב גבי וכשישים האדם אל לבו בחי' אחד זה בק"ש כו' ע"ש, וזהו כעין מה שפי' המד"ר פ' נשא פ' יו"ד דרל"ח ד' בפי' אחד בהקב"ה נא' אחד דכתיב ה' אחד אין בעולם כיוצא בו עכ"ל עכ"ה), הוי' אלקינו ואלקי אבותינו (שהוא בחי' צמצום) פי' שיתהווה בחי' אבותינו חו"ב כו' אנת חכים כו' אשר אין ערוך כלל לגבי מהותו ית' אנת הוא חד כו' לכן צריך קודם בחי' אלקינו שהוא בחי' צמצום ואח"כ ואלקי בחי' וא"ו המשכה שיתהווה בחי' אבותינו (הג"ה ע' בפע"ח שער העמידה פי"א בפי' אלקינו ואלקי אבותינו, ובשער התפילות ר"ה פ"ג, וע' במא"א אות א' סעי' קנ"ה בפי' אלקינו והוא מהזח"ב פ' תרומה דקנ"ט וע' בלק"ת פ' תצא בד"ה ולא אבה ושם פ"ב עד וז"ש בראשית ברא אלקי' דר"ל דבחי' בראשית שהוא חכ' הנק' ראשית הגילוי נברא ע"י שם אלקי' שהוא בחי' צמצום כו' וכן פי' המק"מ ר"פ וארא דכ"ב ע"ב וז"ל בראשית שהוא מל' ברא אותה אלקי' עכ"ל והרמ"ז שם פי' דבראשית היינו חכמה וענין ברא אלקים היינו ששורש החכ' נמשך מגבורה דעתיק, וע' עוד בהרמ"ז פ' בראשית ד"ד סע"ב בפי' הפסוק עין לא ראתה אלקים זולתך, וזהו ע"ד שנת' כאן בפי' אלקינו ואלקי אבותינו עכ"ה), ובהתבונן כ"ז בודאי כל איש ישראל יהי' חפצו ורצונו תמיד ליכלל בה' אחד ולא לירד למטה במקום חושך (הג"ה ועד"ז י"ל פי' אחד הי' אברהם ביחזקאל סי' ל"ג ר"ל שהי' בביטול תמיד לה' אחד וזהו שהי' מרכבה וע"כ נק' אברהם ג"כ אחד ע"ד אחת היא יונתי כמ"ש במד"ר פ' מקץ פ' צ', וכעין מ"ש בבחיי פ' לך וז"ל וידוע מדרך הקבלה גם חכמי המחקר הסכימו ע"ז כי הדבר הדבק נק' ע"ש הנדבק בו גם הנדבק נק' ע"ש הדבק וכן מצינו שכחן של ישראל נק' ישראל עכ"ל, ובכ"א יש בו מבחי' אברהם וכמ"ש ע"פ כי מראש צורים אראנו ועמ"ש מענין רצוא בלקו"ת בד"ה ביום השמיני שלח ומ"ש בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון בפי' כל ימיו בתשובה, שזהו ע"ד והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה וזה כמ"ש בענין בראשית ברא אלקים כו' עכ"ה), אמנם זהו בחי' רצוא אבל צ"ל אח"כ בחי' שוב כדכתיב כיתרון האור מתוך החושך ורצונו ית' להיות לו דוקא דירה בתחתונים (הג"ה, ע' לקמן סד"ה וישלח יעקב מלאכים בענין רע"ק נכנס בשלום ויצא בשלום, וע' בלק"ת פ' שלח בד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם ושם פ"ג בענין כל הקורא ק"ש בלא תפילין, ולעיל מיני' בד"ה שלח לך אנשים ושם ספ"א, ובד"ה טובה הארץ מאד מאד פ"ד ובפ' כי תצא סד"ה כי ההרים ימושו גבי וברית שלומי לא תמוט, עכ"ה), ולכן הציווי ואהבת הוא הפירוש בהיפוך מלמעלמ"ט, וכמארז"ל שיהא שם שמים מתאהב ע"י, פי' להמשיך גילוי אור אלקותו מלמעלמ"ט (הג"ה, פי' ש"ש זהו ע"ד מ"ש הפרדס בערך שם וז"ל ונקראת המל' שם הוי' מפני שהיא שם והיכל להוי' שהוא הת"ת עכ"ל, וע' בסידור בד"ה נשמת כל חי תברך את שמך ובת"א בד"ה וקבל היהודים בפי' יהללו את שם הוי', ועד"ז הוא פי' שם שמים כי הקב"ה נק' שמים כמ"ש ואתה תשמע השמים וא"כ ש"ש היינו כענין שם הוי' ושיהי' שם הוי' שמים מתאהב ע"י, זהו ע"ד שנת' בד"ה אוסרי לגפן

בפי' וינוחו בו ישראל מקדשי שמך שבהם וע"י נתעלה בחי' שמו בקדושת אא"ס ב"ה עצמו ע"ש באריכות, גם יובן זה ע"ד מ"ש וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא, ר"ל שנשארים השמות כגופא בלא נשמתא וכמשנ"ת מזה בסידור תחלת שער השבת באריכות, וע' מזה ג"כ בפרדס שער עצמות וכלים ספ"ו ועמ"ש בת"א בד"ה משה ידבר בפי' לאתקנא רזא דשמי' ובעה"ק ח"ב פט"ו פי' ושמו את שמי יתקנו, וע' במד"ר בקהלת ע"פ טוב שם משמן הטוב ר' בון בשם ר' שמואל בר נחמני אמר מצינו שהלך הקב"ה מהלך חמש מאות שנה לקנות לו שם דכתיב אשר הלכו אלקים לפדות לו לעם ולשום לו שם, ור"ל לקנות לו שם הפך אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא שאז הוא העלם והסתר ע"ד הנז' במד"ר ר"פ מקץ ע"פ קץ שם לחושך זמן ניתן לעולם כמה שנים ישתמש באפילה ור"פ נח ס"פ ל' שראה את המלך במבואות האפילים כו' וזה נמשך מחמת וכד אנת תסתלק מנייהו כו', וע' בת"א פ' וישב בד"ה שיר המעלות גבי לא כשאני נכתב אני נקרא כו', אבל כשנמשך מבחי' אתה קדוש בבחי' שמך קדוש זהו"ע לקנות לו שם וכמו שהי' ביצי"מ, וע' בהרמ"ז פ' בשלח דנ"ד ע"א ע"פ אז ישיר. עוי"ל ע"ד מ"ש במד"ר ברות ע"פ ולנעמי מודע לאישה אבל הצדיקים שמן קודמן ושמו קיש, ושמו בועז דומין לבוראן ושמי הוי' לא נודעתי להם, וכן הוא במדרש רבה באסתר על פסוק ושמו מרדכי, והיינו כי שם הוי' זהו מה שמאיר בעולמות שהארה זו היא רק מבחי' שם וכמ"ש מזה בד"ה וקבל היהודים הנ"ל בפי' כי נשגב שמו לבדו פי' אפי' בחי' נשגב דהיינו בחי' סוכ"ע אינו אלא שמו לבדו וע' בד"ה לא תהי' משכלה ועקרה גבי ותתפלל חנה על הוי' ובד"ה לכן אמור לבנ"י בפ' וארא ובד"ה שובה ישראל דרוש הראשון פ"ב בפי' אני הוי' הוא שמי וסד"ה כי ביום הזה יכפר דרוש הראשון, וזהו ענין שכבי' שמו קודם לו ושמי הוי' ר"ל קודם לו מלמטלמ"ע שע"י השם הוא נודע בשערים לכל חד לפום מה דמשער בלבו, וזה"ע שיהא ש"ש מתאהב, וד"פ בחי' שם הוא בחי' מל' וחביב אצלו בחי' זו שעי"ז נמשך הגילוי בעולמות להחיות רוח שפלים כבי' יותר מעצם האור המלובש בעצם האצי' וכמ"ש במ"א ע"פ אל יתהלל החכם בחכמתו כו' כ"א בזאת יתהלל כו' זאת היא בחי' מל' ועמ"ש מזה ג"כ בהביאור ע"פ השמים כסאי וכן התו' שהוא גילוי שמו ית' למטה נק' זאת, וע' במד"ר פ' אחרי פכ"א ע"פ בזאת יבא אהרן והיינו כי נתב"ס ולכן מקדים השם כו' ועמ"ש בד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן בענין שיהא ש"ש מתאהב והמכוון שיאיר תוספת אור בבחי' השם ועדמ"ש ביום ההוא יהי' הוי' אחד ושמו אחד ועמ"ש בלק"ת בד"ה כי תצא דרוש הראשון בענין ישתבח שמך לעד כו' ועמ"ש במ"א עפ"י מאמר הזהר ר"פ חיי דקכ"ב ע"א ע"פ ויתרון ארץ בכל היא, עוד יובן ענין שיהא ש"ש מתאהב ע"ד שנת' בזח"ג פ' ואתחנן דרס"ז ע"ב גבי ת"ח כולא אה' אתקרי כו' דהא שמא קדישא הכי אשתכח כו' עכ"ה), וזהו מעשה אברהם הכנסת אורחים, שנתן לערביים לאכול ואח"כ אמר להם דעו למי מברכים כו' בכדי להיות גילוי אלקות למטה שגם הערביים יכירו גדולתו כו' כ"ז הוא בחי' אברהם המשכה מלמעלה למטה (הג"ה וע' בגמ'

פ"ט דברכות דנ"ה ע"א מענין שולחנו של אדם מכפר עליו וע' בילקוט בהושע רמז תקכ"ב ע"פ כי חסד חפצתי ולא זבח וע' בזח"ג פ' עקב דרע"ב מענין אורח ובפ' פנחס דרמ"ד ע"ב ובמא"א אות א' סעי' קכ"ב ובאות שין סעי' י"ז, ואפ"ל שלכן ארז"ל בשבת פ' מפנין גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה כו' כי הקבלת פני השכינה היינו שם אד' בחי' ממכ"ע אבל הכנסת אורחים ממשיך בחי' ואורח צדיקים כמ"ש ברע"מ שם אשר אמרו צדיק כי טוב הוא המשכת סוכ"ע בממכ"ע וע' מענין ואורח צדיקים כאור נוגה במד"ר פ' בראשית פי"א דהיינו כאור שנברא ביום ראשון שגנזו לצדיקים לע"ל, וכן פי' בזח"א ס"פ בראשית דנ"ט ע"א וע' מזה בזח"ג האזינו דרפ"ח ע"א שעז"נ אז תתענג על הוי' על דייקא וע' בזהר פ' אחרי דס"ז ע"ב ולכן הוא גדול מהקבלת פני השכינה וכו'.

קיצור. הנה בחי' אברהם הוא מלמעלמ"ט ואהבת שיהא ש"ש מתאהב כי תחלה נא' הוי' אחד שאין ערוך אליו פי' אלקינו ואלקי אבותינו שכדי שיתהוה בחי' חו"ב הנק' אבות הוא ע"י צמצום וזהו ג"כ פי' בראשית שהיא חכ' ברא אלקי', ובהתבונן בזה נמשך הרצוא אבל אח"כ צ"ל בחי' שוב דירה בתחתונים ע"י יתרון האור שנמשך מהחושך וזהו ענין הציווי ואהבת שיהא ש"ש שהוא בחי' מל' הנק' שם יהי' מתאהב להמשיך בו האור מבחי' אתה קדוש וזהו הנק' מקדשי שמך וע"ד ולשום לו שם כי לפעמים וכד אנת תסתלק מנייהו אשתארו כולהו שמהן כגופא בלא נשמתא משא"כ ואהבת גי' ב"פ אור, גם פי' שם שמים מתאהב ע"ד ושמי הוי' שמקדים השם ישתבח שמך לעד והמשכה זו דאברהם זהו ע"י החסד שהי' מכניס אורחים וכענין ויעש דוד שם שנת' בזח"ג פ' בחקתי דקי"ג ובאג"ה סי' ה' וזהו שולחנו של אדם מכפר כי חסד חפצתי גדולה הכנסת אורחים יותר כו' שממשיך בחי' ואורח צדיקים כו' עכ"ה).

ב) **ויצחק** הי' חופר בארות שהוא בחי' גילוי ממטה למעלה מהעלם לגילוי כמשל הבור אשר המים שם בהעלם וע"י החפירה נגלו המים כו' (הג"ה ועמ"ש מזה בפ' ויקהל סד"ה קחו מאתכם תרומה ושם פי' שהבאר הוא בחי' גילוי המים מן ההעלם תוך הארץ שכל מעשיהם הי' להביא בחי' סוכ"ע בחי' העלם להיות בגילוי בבחי' ממכ"ע שזה הי' תכלית כל מעשיהם ועבודתם עכ"ל, א"כ לכאו' מה בין זה לאברהם. אך נראה שזה החיבור והמשכה מסוכ"ע בממכ"ע יש בו ב' בחי' הא' מלמעלמ"ט והב' מלמטלמ"ע וכמ"ש בהביאור ע"פ שובה ישראל דרוש הראשון ד"ה איתא במ"ח כי הנה כדי שיתחברו ב' בחי' עליון ותחתון דהיינו ג"כ בחי' סוכ"ע וממכ"ע צריך א' מב' דברים או שיגביה התחתון לעלות אל העליון או שירד העליון וישפיל א"ע למטה אל התחתון וזהו ג"כ ענין ב' השילובים שילוב הוי' באד' היינו בחי' המשכת בחי' עליונה מלמעלמ"ט כו' ושילוב אד' בהוי' זה"ע העלי' מלמטלמ"ע וע' מ"ש מזה ג"כ בד"ה ושמתי כדכד דרוש הראשון פ"ד ודרוש השני פ"ג עוד נת' מזה בסידור שער ר"ה סד"ה אד' שפתי תפתח אשר ב' בחי' אלו זהו ענין כורע בברוך וזוקף בשם, וזהו ג"כ ההפרש בין גילוי אלקות שהי'

בזמן מ"ת דכתיב וירד ה' על ה"ס שזהו ע"ד מלמעלה למטה ובין בחי' גילוי אלקות לעתיד לאחר תחה"מ שנא' כי עין בעין יראו כו' ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' שעם היות שזה הגילוי יהי' ג"כ בעוה"ז דוקא כמו בזמן מ"ת עכ"ז נק' מלמטלמ"ע כי גילוי זה יהי' ע"י שיזדכך העולם הגשמי ע"ד שארז"ל העוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי' כו' וזהו ע"ד שילוב אד' בהוי', ועד"ז הוא ההפרש בין אברהם ובין יצחק שאברהם המשיך שיהי' הגילוי מלמעלה למטה המשכות סוכ"ע בממכ"ע וכענין ההמשכה ע"י שכורע בברוך מלמעלה למטה ויצחק ג"כ ע"י הבארות הי' עבודתו להעלות בחי' ממכ"ע להתחבר בסוכ"ע וכענין וזוקף בשם כי מי הבאר הם נובעים מתתא לעילא כמ"ש בזהר ויחי דרל"ה סע"א, ועם היות בזהר ויצא דקנ"ה ע"ב ע"פ וירא והנה באר בשדה פי' ואלין משכין מלעילא ומלין לההוא בארה וכמו בהבאר יש ג"כ גידי מי מעין הנובעין מצדדי הבאר לתוך הבאר מלמעלמ"ט, היינו עכ"פ שיש בו ב' הבחי' שמתחברים יחד המים הנובעים מלמטלמ"ע במים הנובעים מלמעלמ"ט ובעובדא זו כיוונו לחבר בחי' ממכ"ע עם בחי' סוכ"ע שיהי' נמשך מן ההעלם אל הגילוי, וע' מזה בזח"א פ' נח ד"ס סע"א ובפרדס שער מהות והנהגה פי"ט ובערך באר וסוף ערך בור, ועד"ז נא' ארוממך אלקי המלך מלמטלמ"ע ויש ג"כ פי' ארוממך להמשיך הרוממות מלמעלה כמ"ש בהביאור ע"פ כי אתה נרי וע' בזהר פ' תולדות דקל"ה ע"ב ע"פ וישב יצחק עם באר לחי ראי דהיינו העלאת הבאר בחי' מל' לבחי' חי העולמים וכענין הנז' שם בביאור כי אתה נרי בפי' מלך יחיד חי העולמים כו'. והנה הרמ"ז ר"פ תולדות כתב הנה אברהם נדרש לנשמה בעוה"ז ובעולם הנשמות דהיינו בג"ע כו' אך יצחק נדרש לסוד הנשמה בתחיי' הנק' לע"ל עכ"ל, וא"כ אתי שפיר כמ"ש לעיל שאברהם המשיך מלמעלמ"ט דוגמת הגילוי לנשמות בעוה"ז דהיינו במ"ת ויצחק זהו ע"ד הגילוי שיהי' בתחה"מ שנק' מלמטלמ"ע כנ"ל, גם כמ"ש בזהר פ' תולדות שם ע"פ מעין גנים באר מ"ח, מעין גנים דא אברהם באר מ"ח דא יצחק ומבואר בלק"ת פ' חקת בהביאור ע"פ אז ישיר ישראל כו' עלי באר דבחי' מעין גנים זהו ההמשכה מלמעלמ"ט ובחי' באר מ"ח זהו ההעלאה מלמטלמ"ע וע"ש מ"ש בפי' דברי ספר הבהיר מלמעלמ"ט ידענו מלמטלמ"ע לא ידענו כו', ובמד"ר פ' ויצא ע"פ והנה באר בשדה אמרו באר זה ציון וע' מענין ציון במד"ר ר"פ קדשים פכ"ד ובזח"ג פ' צו דל"א סע"א ובפ' האזינו סוף האדר"ז דרצ"ו ע"ב ובירושלמי פ"ד דתענית ה"ב ע"פ ולאמר לציון עמי אתה הובא בילקוט בישעי' סי' נ"א רמז של"ז וע' מענין ציון בתו"א פ' מקץ בד"ה רני ושמחי בת ציון דרוש השני ובלק"ת בד"ה ציון במשפט תפדה ועמ"ש מענין מי יתן מציון ישועות ישראל ע"פ בן פורת יוסף.

קיצור. ויצחק הי' חופר בארות שהוא בחי' גילוי מלמטלמ"ע ע"ד עליות בחי' ממכ"ע לבחי' סוכ"ע כענין ארוממך אלקי המלך, ארוממך מלמטלמ"ע כמ"ש בד"ה כי אתה נרי וע' מזה בזהר פ' וארא דכ"ח סע"ב, וא"כ המשכת אברהם מבחי' סוכ"ע בממכ"ע זהו ע"ד שילוב הוי' באד' ובחי' יצחק זהו ע"ד שילוב אד' בהוי' וזהו ענין כורע בברוך וזוקף בשם וזהו ע"ד

ההפרש בין גילוי אלקות שבזמן מ״ת ובין הגילוי שיהי׳ אחר תחה״מ, ובחי׳ זו דמלמטלמ״ע זה״ע וישב יצחק עם באר לחי ראי לבחי׳ ואולם חי אני וימלא כו׳ וזהו ג״כ ענין מעין גנים באר מ״ח ובמד״ר אמרו באר זה ציון עכ״ה).

והנה הגם שאברהם הי׳ ג״כ חופר בארות אבל כתיב ויסתמום פלשתים כו׳ ויצחק חפר אותן וקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו הראשון מלא וא״ו והשני חסר לפי שע״י חפירה דיצחק לא נפסק עוד נביעתם ונמשכים ונובעים הששה מדות שהן בחי׳ ו׳ ע״כ הוא שמות מלא בוי״ו אבל שמת דאברהם חסר ו׳ לפי שסתמום פלשתים ויש לחיצונים יניקה מהם לכן ע״י חפירה דיצחק הוא שמות בוי״ו (הג״ה ועמ״ש סד״ה ויהי בשלח פרעה מענין ולא נחם אלקי׳ דרך ארץ פלשתים ומשם יובן ענין ויסתמום פלשתים ועמ״ש מזה בלק״ת פ׳ ואתחנן בד״ה ביאור ע״פ וידעת היום, ובענין שבבארות דיצחק נא׳ שמות בוא״ו לכאו׳ קשה דמבואר בסידור בד״ה הקל קול יעקב קל הראשון בלא וא״ו מורה על ההעלאה מלמטלמ״ע מה שישראל צועקים ה׳ אחד בק״ש וחפצים לדבקה בו כו׳ ועי״ז האלקי׳ יעננו בקול מלמעלמ״ט וקורא ושונה כנגדו כו׳ ולכן קול זה מלא וא״ו כי וא״ו מורה על המשכה מלמעלה מיו״ד שבראשה היא ח״ע כו׳, וכן נת׳ בת״א סד״ה וישב יעקב והוא מהזהר פ׳ ויגש דר״י ע״א, וא״כ מאחר שבאר דיצחק ענינו ההעלאה מלמטלמ״ע איך נא׳ בהן שמות בוא״ו דוקא, אך הענין דכאן בא לומר שכאשר הששה מדות שבנשמו׳ הם נמשכים אליו ית׳ ע״ד באר מ״ח שהוא נביעה בלי הפסק וכענין אליך ה׳ נפשי אשא ע״ז מורה אות וא״ו והיינו כמ״ש בלק״ת ר״פ בהר בד״ה כי תבואו בענין אחותי ל׳ איחוי וזו היא האה׳ האמיתי׳ מנקודת אמת לאמתו שאין לה הפסק ועומדת לעד משא״כ כשאין אה׳ זו קבועה כו׳ אין אהבה זו נק׳ בשם אהבת אמת כו׳ כ״א שפת אמת כו׳ וכתיב קרוב ה׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת דוקא יעו״ש, והנה הוא״ו נק׳ אות אמת כמ״ש בזהר ר״פ ויקרא ע״פ ונתתם לי אות אמת ולכן בבארות דיצחק שלא נפסק נביעתם נא׳ שמות בוא״ו, ובחי׳ זו מלמטה למעלה י״ל ע״ד ואשא אתכם על כנפי נשרים ועי״ז ואביא אתכם אלי, גם ע״ד שנת׳ בלק״ת פ׳ תזריע בד״ה שוש תשיש ותגל העקרה שכאשר אשת מזרעת תחלה דהיינו אתעדל״ת מלמטלמ״ע עי״ז יולדת זכר שהוא בחי׳ אה״ר בבחי׳ ועמך לא חפצתי ולכן בחי׳ יצחק שזה מלמטה למעלה נק׳ שמות בוי״ו שהוי״ו מורה על בחי׳ דכר דהיינו אה״ר כו׳, גם יובן זה ע״ד ההפרש בין שרפים ובין החיות שהשרפים אומרים קדוש והחיות והאופנים אומרים ברוך וכמ״ש מזה בלק״ת פ׳ אמור בד״ה ונקדשתי בתוך בנ״י פ״ה ובד״ה האזינו השמים דרוש השלישי פי׳ שזהו ע״ד ההפרש בין מס״ג של הנה״א שהוא דוגמת השרפים ובין המס״נ של הנה״ב ששרשה ,מבחי׳ חיות ואופנים וע׳ מזה ג״כ בד״ה שחורה אני ונאוה דרוש הראשון ספ״ג ובת״א בד״ה בכ״ה בכסלו שמס״נ של הנה״א הוא באחד ומס״נ של נה״ב נמשך מבחי׳ בשכמל״ו ע״ש, והנה בחיות הקדש נא׳ וארבעה כנפים לאחת להם ופי׳ בפרדס ערך כנפים כי ד׳ כנפים הם שם אד׳ הרי שרש כנפי החיות נמשך משם אד׳ שהוא

בחי׳ מכסה ומסתיר לשם הוי׳ כמשארז״ל לא כמו שאני נכתב אני נקרא אבל בשרפים נא׳ שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד ופי׳ בספר שערי אורה שער ג׳ ד׳ בענין שוקיו עמודי שש הם גג״ת נה״י מכאן נבראו השרפים השנים שהם בעלי שש כנפים כו׳ הרי שורשם מבחי׳ וא״ו של שם שלמעלה מבחי׳ שם אד׳ ולכן נא׳ עומדים ממעל לו דהיינו ממעל לשם אד׳ כדפי׳ הענין בלק״ת פ׳ אמור שם, ובהביאור שם ד״ה לבאר הדברים ע״פ ונקדשתי עפ״י מ״ש ברע״מ פ׳ אמור דצ״ג ע״א בפי׳ קדוש עליית הוא״ו לבחי׳ קודש ועי״ז נמשך אור חדש ממש מאא״ס להיות יחוד או״א כו׳ וע׳ מזה בת״א פ׳ יתרו בד״ה ענין האבות הן הן המרכבה, נמצא מעלת שש כנפים דשרפים זהו מעלה גבוה יותר מבחי׳ כנפי החיות וע״ד מס״נ של נה״א ליבטל וליכלל בעצמות אא״ס ממש, וזהו ענין באר דיצחק שנא׳ בו שמות בוא״ו דוקא ע״ד שש כנפים שנמשכים מכח וא״ו כו׳ כנ״ל ובפרדס שער פרטי השמות פי״ג ד׳ כנפים זהו בחי׳ שם מ״ב דאנא בכח שיש בו ד׳ פסוקים ובכל א׳ ששה תיבות ושם מ״ב זהו בפ׳ ראשונה דק״ש שנא׳ בה בכל מאדך וכמ״ש מזה בלק״ת פ׳ ואתחנן בד״ה ואהבת את וע׳ מזה ג״כ בסידור שער הק״ש בד״ה להבין ההפרש בין ק״ש לתפלה וזהו ג״כ ענין מ״ב מסעות דיצי״מ כמבו׳ בלק״ת בד״ה אלה מסעי דרוש השני ושם פ״ג הטעם שבספיה״ע הם זפ״ז ובהמסעות הם בחי׳ ז״פ ו׳ והיינו כי לפי שהמסעות הם מלמטלמ״ע צ״ל בחי׳ אין ולא בחי׳ יש להרגיש מדותיו ע״כ הם רק ששה לבד בכל מדה כו׳ וע״ש מזה בהביאור פ״ב ובד״ה הנה גבי המסעות פ״א יעו״ש, מכ״ז מובן דמה ששם מ״ב המדות הם בבחי׳ ו׳ דהיינו ששה תיבות זהו מחמת הביטול לאא״ס ב״ה להיות בבחי׳ אין מכ״ז יובן ענין שמות בוי״ו, ובפע״ח שער הקדישים שלכן יש בקדיש ז׳ ווין בראשי תיבות וישתבח ויתפאר כו׳ עד ויתהלל לפי שענין הקדיש הוא להעלות את העולמות ע״י שם מ״ב לכן הוא ע״י ווי״ן כו׳ וע׳ בזוהר ס״פ תרומה דקע״ו ע״א ע״פ ווי העמודים ובזו״ה מהאריז״ל שם ובמא״א אות וא״ו ס״ב ואפ״ל שזה שייך לענין עמודי שש הנ״ל ואפשר לומר דזהו מ״ש וויהם זהב כו׳ וכתיב וויהם כסף כי הווין שהם בבחי׳ העלאה ע״ד ווין דשם מ״ב זהו בחי׳ כמעלת הזהב על הכסף המבואר בסש״ב פ״נ ולכן לע״ל נא׳ ולא בכסף תגאלו כמ״ש מזה בפע״ח שער חג המצות פ״ו שזהו לפי שלע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו׳, וז״ש ואלה תולדות יצחק וכ״מ שנא׳ ואלה וא״ו מוסיף כו׳ והיינו שמוסיף להיות בירור הניצוצות ולהיות ההעלאה בבחי׳ שמות בוא״ו כו׳. עוד יובן ענין שמות דבאר דיצחק בוא״ו ע״ד שנת׳ בלק״ת פ׳ צו ד״ה ואכלתם אכול פ״א בענין מהרה ישמע כו׳ קול כלה כי עתה נא׳ הקל קול יעקב קל הראשון שהוא בחי׳ מל׳ חסר וא״ו רק מבחי׳ ז״א נמשך ההשפעה וזהו קול השני בוא״ו כו׳ אבל לע״ל שתתעלה המל׳ אז נא׳ קול כלה בוא״ו וע׳ מזה בלק״ת בשה״ש בסופו בהביאור ע״פ כי על כל כבוד חופה בסופו וע׳ מזה בסידור בד״ה מהרה ישמע כו׳ וקול כלה. והנה בחי׳ באר הוא בחי׳ מל׳ וכבר נת׳ שבחי׳ אברהם מורה על בחי׳ ההמשכה דמ״ת ובעוה״ז ואז עדיין המל׳ אין לה בחי׳ קול בוא״ו ע״כ נא׳ כשמת חסר וא״ו אבל בחי׳ יצחק מורה על איך

שיהי' לע"ל לכן נא' בו שמות בוא"ו והיינו בחי' מהרה ישמע כו' וקול כלה כנ"ל ועמ"ש בד"ה וירא ישראל את היד הגדולה בפי' הפסוק יראו את ה' קדושיו כי אין מחסור ליראיו שע"י היראה וביטול היש לאין שזהו ענין יראו את ה' קדושיו שלמעלה ממדריגת יראו מה' כל הארץ וכמ"ש ג"כ הפי' בלק"ת בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה רפ"ג הנה ע"י ביטול זה של היש לאין ממשיך מבחי' אין שהוא למעלה מבחי' חכ' כי והחכ' מאין תמצא שיהי' אין מחסור ליראיו שיהי' ממלא כל החסרונות ע"י המשכה מבחי' אין ועד"ז יובן כאן שע"י באר דיצחק בחי' ביטול היש לאין מלמטה למעלה עי"ז נמשך מילוי החסרון מה שהי' שמת חסר וא"ו יהי' שמות מלא וא"ו ע"י ההמשכה מבחי' אין ועמ"ש בענין והנורא אל עליון בלק"ת פ' ואתחנן בד"ה וידעת היום דרוש השני פ"ב.

קיצור. והנה הגם שאברהם ג"כ חפר בארות אבל כתיב ויסתמום פלשתים ויצחק חפר אותן וקרא להן שמות כשמת הראשון מלא וא"ו לפי שע"י חפירה דיצחק לא נפסק עוד נביעתם ואף שהוי"ו מורה על המשכה מלמעלה למטה וכאן הנביעה מלמטלמ"ע ע"ד אשר יקראהו באמת, גם הוא"ו מורה ע"ד אה"ר שהיא בחי' דכר ונמשך ע"י אשה מזרעת תחלה שזה"ע הבאר גם ע"ד שבשרפים שש כנפים שש כנפים לאחד שזהו מבחי' וא"ו משא"כ החיות הם ד' כנפים לא' שהוא מבחי' שם אד' וזהו ע"ד למס"נ באחד שלמעלה מבחי' ובכל נפשך ולכן בפסוק שמע ישראל הם ג"כ שית תיבין דיחודא וזהו שהשרפים אומרים קדוש עלית הוא"ו לבחי' קדש העליון ועי"ז נמשך אור חדש ממקור מים חיים וזהו ג"כ ענין שם מ"ב שהוא ז"פ ו' דוקא ולא כמו בספיה"ע זפ"ז, ענין ווי העמודים וויהם זהב ועמ"ש בלק"ת בד"ה ששת ימים תאכל מצות דגבי בערב תאכלו מצות כתיב מצת חסר וא"ו ואח"כ כתיב מצות בוא"ו כו' ע"ש ולפמש"כ אפ"ל עוד בזה דביצי"מ מתחיל מ"ב מסעות ושם מ"ב הוא בחי' ווין כנ"ל זהו מצות בוא"ו ולכן יום ראשון דפסח הוא ג"כ למעלה מבחי' ספיה"ע ע' בהביאור ע"פ ואהי' אצלו אמון פ"א ובד"ה וספרתם לכם בפ' אמור פ"ג, עוד יובן ענין שמות בוי"ו כי יצחק מורה על לע"ל ואז נא' מהרה ישמע כו' קול כלה והקול זהו בחי' וא"ו אך עיקר הענין שע"י חפירה דיצחק לא נפסק עוד נביעתם היינו ע"ד מ"ש בלק"ת סד"ה שובה ישראל עד דרוש השני פ"ה להיות יחו"ת כמו יחו"ע בחי' תרדל"מ יעו"ש וכמו ביחו"ע נא' ונהר יוצא מעדן יוצא תמיד ולא פסיק מימוי כמ"ש בזח"ב פ' יתרו דפ"ג סע"א ובאדר"ז דרצ"ג סע"ב כמו"כ יהי' ביחו"ת ג"כ ועי"ז מורה שמות בוי"ו עכ"ה).

ד) (**הג"ה,** ויש להעיר ממשארז"ל שאליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה ומבואר במ"א ע"פ ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו שזהו עפמ"ש בזח"א ויחי דרכ"ט ע"ב ע"פ עבדו את ה' בשמחה זהו תפלת השחר ותמיד של שחר שהוא בחי' ימין ואברהם, באו לפניו ברננה זהו תמיד של בין הערבים ותפלת המנחה בחי' יצחק ומזה נמשך דעו כי הוי' הוא האלקי' דהיינו יחוד ב' השמות הוי' אלקי' שנק' בשם יחוד סוכ"ע וממכ"ע א"כ עיקר היחוד

מבחי' יצחק ולכן תפלת ערבית רשות כיון שכבר נתחברו ונתיחדו בחי' סוכ"ע וממכ"ע כן פי' בזח"מ שם ולכן אז במנחה נענה אליהו ע"י ששם הוי' האיר בשם אלקי', והטעם שזהו ע"י יצחק לפי שהוא חופר הבאר בבחי' מלמטלמ"ע ועמ"ש ע"פ ושחט אותו על ירך המזבח צפונה וארז"ל שעי"ז זוכר הקב"ה עקידת יצחק והיינו כי צפון בחי' שמאלו זה"ע יצחק וע' בזהר פ' ויגש דר"ו ע"ב ע"פ יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון וע' בזהר וארא ד"ל ע"א גבי בגין דצפון שרא חביבותא כו'.

קיצור. וזהו שאליהו נענה בתפלת המנחה שאז בחי' באו לפניו ברננה שעי"ז דעו כי הוי' הוא האלקי' יחוד וחיבור ממכ"ע בסוכ"ע וע"ד שחיטת קד"ק בצפון דוקא הר ציון ירכתי צפון עכ"ה).

והנה כתיב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וארז"ל בשבת פרק אר"ע דפ"ט שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו והיינו שעיקר הצחוק והשמחה יהי' מבחי' יצחק שהוא ממטלמ"ע אשר בחי' זו אין קץ ותכלית כו' משא"כ (אברהם) בבחי' מלמעלמ"ט יש לה גבול המשכה למטה ולכן באברהם כתי' ב"פ אברהם אברהם הא' הוא המשכה שיתהווה בחי' חו"ב דאצי' ואלקי אבותינו כנ"ל* בבי"ע (הג"ה ע' לקמן בד"ה וישב יעקב בענין ב"פ בארץ ובלק"ת בד"ה שה"ש בענין ב' בחי' חתן ובד"ה לבבתיני אחותי כלה פ"ד גבי ולבבתיני ב' בחי' לבבות כו' ע"ש עכ"ה) משא"כ יצחק בחי' מלמטה למעלה בחי' אין קץ ותכלית והכל ירוממוך סלה ומזה נתהווה עיקר הצחוק כי גמירי מן שמיא מיהב יהבי משקל לא שקלי כו' מיהב הוא בחי' השתל' מאין ליש כו' אבל עבודת האדם הוא ההיפוך והוא להיות ביטול היש לאין והוא בחי' יצחק צחוק ותענוג גדול כו' (הג"ה וע' מענין כי אתה אבינו בזהר פ' יתרו ד"צ ע"א ובאדר"ז דר"צ ע"א דפי' על בחי' עדן שהוא ח"ע רק ר' חייא שם פי' על אי' עילאה דלא כהמק"מ וי"ל דדברי ר' חייא הם ע"ד שלע"ל יאמרו ליצחק שם ס"ג כו' והרמ"ז פ' עקב דרע"א ע"ב שם פי' הכינויים אתה וא"ב הם של החסד ולעתיד שיהיו הגבורות עקריים יאמרו ליצחק כינויים אלו ע"ש, וההפרש בין בחי' גילוי כי אתה אבינו דלע"ל לבחי' של עכשיו שיש ג"כ בחי' זו כי אתה אבינו אלא דעכשיו היינו בחסד וחכ' כו' נראה כי הוא עפמ"ש בפע"ח דפנימי' אבא א"א להמשיך עכשיו עד לע"ל משום כי פנימי' אבא הוא פנימי' עתיק, ובאוצ"ח דל"ט בהגהת מהר"ב אי' פנימי' אבא ואימא הוא חשוב כמו עתיק כו' וע' בהרמ"ז ס"פ קרח דאי' עילאה הנרמזת בו"ד של מילוי יו"ד היא טמירא יותר מאבא עילאה כו' ע"ש, ומזה מובן איך שייך בחי' זו ליצחק כי יצחק הו"ע הצחוק ותענוג עליון שיתגלה לע"ל שהענין היינו פנימי' עתיק וכמ"ש הרמ"ז ר"פ תולדות על מה"נ שם שהוא בחי' שם ס"ג שבדעת עתיק כו', ועפי"ז י"ל שייכות בחי' זו לענין הגבורה דוקא ואי' עילאה כי הנה התגלות עתיק הוא בבינה כמ"ש בלק"ת סד"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת וגם כי הנה חסד דעתיק מלובש בגלגלתא וממנו שרש אבא דאצי' ולכן אבינו אב הרחמן חכ' מקור החסדים,

---

כנ"ל: בתו"א נוסף: והמשכה ב'.

אך במו"ס מלובש גבו' דעתיק והוא הגילוי בבחי' פנימי' כמ"ש בביאור ע"פ שוש אשיש ומשם שרש אי' עילאה כו', והיינו שלע"ל יהי' גילוי פנימי' או"א שהם כמו פנימי' עתיק וכ"ז נמשך ע"י בירור שם ב"ן דעיקר הבירור במו"ס וכמ"ש מזה בביאור דכי על כל כבוד חופה, וענין בחי' זו במל' היינו מה שלע"ל תקבל המל' מאו"א עילאין שלא ע"י ז"א כמבואר לקמן בדרושי פורים בד"ה כי אתה אבינו שזהו ג"כ ענין פורים ויוהכ"פ ע"ש, וזהו מ"ש כאן שעיקר הצחוק והשמחה יהי' מבחי' יצחק שהוא מלמטלמ"ע ר"ל עיקר הצחוק והשמחה היינו גילוי פנימי' עתיק ועז"נ ישמח ה' במעשיו וכמ"ש במ"א ע"פ הוי' לי בעוזרי וגילוי זה נמשך מבירור שם ב"ן שמעולם התהו שזהו ענין ביטול היש שממטה למעלה כו' וזהו ענין במעשיו דוקא בירור העשי' ששרשו משם ב"ן כו' וע' בפע"ח שער חג המצות פ"ו בענין ולא בכסף תגאלו ועמ"ש לקמן בת"א פ' ויצא סד"ה ושבתי בשלום אל בית אבי שהוא ענין הצחוק והתענוג שיהי' לע"ל שזהו בחי' יצחק וזהו שיאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו' ע"ש, ועוי"ל כי יצחק שרשו מהבינה הנק' הוא דהיינו הוא דא עתיקא והיינו לפי שהוא בבחי' שלמעלה מהגילוי וע' מזה בת"א ר"פ לך וא"כ זהו למעלה מבחי' אתה וכמ"ש בזח"ג האזינו דר"צ ע"א וע' מזה בסידור גבי ברוך שאמר והי' העולם ברוך הוא, אך לע"ל נא' והי' ביום ההוא הנה אלקינו זה דהיינו שמה שעכשיו זהו בבחי' העלם ונק' הוא יומשך לעתיד בבחי' גילוי דהיינו בבחי' זה והיינו ג"כ בחי' אתה ולכן יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו'.

קיצור. ענין שלע"ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כי יצחק זהו ענין צחוק ותענוג ולעתיד יהי' גילוי התענוג מפנימי' עתיק וזה התענוג נמשך מהבירור שמלמטלמ"ע ביטול היש דהיינו בירור עולם התהו ועמ"ש סד"ה ואכלתם אכול וגם ע"ד ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה כו' וע' עוד מענין כי אתה אבינו בזהר ר"פ ויגש, עכ"ה).

ה) **והנה** כתיב באברהם קח נא את בנך כו' אשר אהבת את יצחק כו' כי ידוע הטבע לאהוב ההיפוך כדכתיב מים קרים על נפש עיפה וכמו"כ להיפוך מי שקר לו מאד רוצה למים חמים ולכן אברהם שמדתו המשכה מלמעלמ"ט אוהב ג"כ ההיפוך בחי' יצחק מלמטלמ"ע היינו שבחי' יצחק הוא פחד יצחק שהוא בחי' יראה וביטול ולכן זה א"א שימשיך אברהם למטה בחי' פחד יצחק הנ"ל שבחי' ביטול כזה א"א לנבראים לקבל כי גם למעלה אמרו הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה ביניהם ושרפן ע"י גילוי רב ומכש"כ למטה בנבראי' ולכן כתיב ויעקוד אותו על המזבח ממעל לעצים למעלה מבחי' עה"ח ועה"ד שם יוכל להתגלות בחי' פחד יצחק הנ"ל (הג"ה הנה שרש ענין פחד יצחק יובן עפמ"ש לקמן וישב יצחק בפי' מגורי אביו ושרשו מגבו' דעתיק שבמו"ס כמ"ש הרמ"ז בפ' וישב בד"ה דחיל למארי' ובפ' קדושים בדף פ"א סע"ב ור"פ וישב וזהו שבחי' יראה וביטול כזה א"א להמשיך למטה ועמש"ש בלק"ת בד"ה וידבר דעשה"ד בענין אם אין חכ' אין יראה ובתניא ס"פ כ"ג משום דלא חזי כו' וזהו שבכל הפרצופים החסדים קודמים וכמש"ל בהג"ה סוף אות ב' וזה"ע על המזבח ממעל כו' פי' עה"ח ועה"ד הם זו"נ והמזבח שממעל לעצים היינו בינה שנק' מזבח הפנימי כמ"ש

בזהר בפ׳ צו ד״ל ע״ב ושאר דוכתי ושם מתגלה בחי׳ פחד יצחק ויר״ע וזה״ע בארץ מגורי אביו כו׳, וע׳ בפ׳ בראשית ד״נ ע״ב וסה״מ סי׳ קל״ח ועמ״ש בפי׳ ממעל לעצים בד״ה וידעת היום כו׳ הנ״ל וע׳ בזהר פ׳ ויקרא די״ח סע״א ובפי׳ הרמ״ז שם. קיצור, ענין פחד יצחק יראה עילאה שורשה מגבו׳ דעתיק המלובש במו״ס ולכן התו׳ נק׳ תרעא לדרתא לגבי יר״ע זו, עכ״ה) אמנם ביעקב כתיב ופחד יצחק הי׳ לי כי יעקב הי׳ בחיר שבאבות בחי׳ התכללות מבריח מן הקצה כו׳ ולכן אמר אלקי אבי אברהם ופחד יצחק הי׳ לי שהי׳ לו שני הבחי׳ בחי׳ אברהם כנ״ל וגם פחד יצחק הי׳ יכול להמשיך למטה ג״כ (הג״ה, והענין כמ״ש בלק״ת פ׳ ואתחנן בד״ה וידעת היום דרוש השני פ״ב שאהוי״ר הן ב׳ הפכים וההתכללות שתהא האהבה כלולה עם היראה זהו ע״י המשכה הארה יותר עליונה מלמעלה מבחי׳ המדות חו״ג שהם אהוי״ר הכוללת ומחברת שני הפכיים והמשכה זו הוא מ״ש בתפלה והנורא אל עליון דהיינו להיות גילוי נורא הוא בחי׳ הביטול ובחי׳ נורא זהו בת״ת מדתו של יעקב וכמו שאמר יעקב מה נורא המקום הזה כו׳ וע׳ באג״ה סי׳ י״ב ד״ה והי׳ מעשה הצדקה שלום מענין תפארת שמחבר חו״ג ע״י המשכה מבחי׳ כתר שזה״ע והנורא אל עליון וע׳ בלק״ת בשה״ש בד״ה קול דודי ספ״ב בענין שלא הספיק להחמיץ עד שנגלה עליהם ממ״ה וזה״ע ובמורא גדול זה גילוי שכינה ופי׳ ובמורא גדול זהו ע״ד הגילוי מבחי׳ והנורא אל עליון וע׳ בזהר ויקרא די״ב תחלת ע״ב ודכ״א ע״א ולכן יעקב אמר ופחד יצחק הי׳ לי. קיצור, ענין שיעקב אמר ופחד יצחק הי׳ לי כי ת״ת בריח התיכון המבריח מן הקצה כו׳ וזהו והנורא אל עליון נורא מקור היראה ע״ד ובמורא גדול זה גילוי שכינה עכ״ה), והנה לע״ל כתיב כי אתה אבינו פי׳ כי עתה א״א שבחי׳ פחד יצחק יהי׳ בבחי׳ אבינו שהיא המשכה למטה וכנ״ל אבל לע״ל כשיהי׳ בלע המות לנצח ואת רוה״ט אעביר כו׳ אז יתגלה בחי׳ פחד יצחק למטה שיהי׳ הוא בחי׳ אבינו כדכתיב לבא בנקרת הצורים ובסעיפי הסלעים מפני פחד ה׳ שיתגלה בחי׳ פחד וביטול למטה וראו כל בשר (הג״ה והנה בישעי׳ סי׳ סמך פסוק ה׳ אז תראי ונהרת ופחד ורחב לבבך, הרי יש פחד ע״י ריבוי הטוב ובהושע סי׳ ג׳ ה׳ ופחדו אל ה׳ ואל טובו באחרית הימים וע׳ מזה במד״ר ר״פ וירא פמ״ח והי׳ זה מתפחד וזה מתפחד וע׳ בלק״ת פ׳ בשלח בהביאור ע״פ והי׳ לכם לציצית ד״ה ענין התכלת ושם ספ״א בענין יראת ה׳ לחיים יראת ה׳ תוסיף ימים כו׳ עכ״ה). וזהו אלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק, ב״פ אברהם וב״פ יצחק כנודע ממשל גשמי שהזכר יוכל להזריע בלא נקבה משא״כ הנוקבא כו׳ והגם שאמרו אשה מזרעת תחלה כו׳ היינו ג״כ ע״י התעוררות הזכר תוכל הנוקבא להזריע תחלה כו׳ וגם אח״כ עיקר ההולדה מטפת הדכר שממנו הלובן והוא המברר הולד להיות הפסולת יוצא לחוץ ומהבירור נעשה הולד כו׳ כמו״כ למעלה שיתהוה בחי׳ יצחק מלמטלמ״ע שבאמת אין ערוך אליו כלל הוא בא ע״י בן אברהם פי׳ ע״י ההארה הבאה מלמעלמ״ט שיתהוה בכל א׳ בחי׳ יצחק העלאת מ״ן ממטלמ״ע וזהו תולדות יצחק הוא בן אברהם כו׳ ואח״כ אברהם הוליד את יצחק פי׳ שיהי׳ בחי׳ יצחק בבחי׳ הולדה כי באמת אין ערוך נברא לבורא

ושיהי' ההעלאה בחי' ביטול לאלקות בתכלית א"א כ"א ע"י אברהם שהוא בחי' אבר מ"ה (הג"ה ע' מזה בהקדמת הזהר ד"ג ב' ודף ד' א' ובמק"מ שם ובפרדס ערך אבר ובמא"א אות א' ט' עכ"ה) בחכ' אתברירו שהוא המברר להוליד בחי' יצחק להיות נתפס בחי' גילוי אלקו' והפסולת יוצא לחוץ ע"י טפת דכר שממנו יוצא לובן העליון כנ"ל בחי' אברהם כו' וד"ל, ועמ"ש בד"ה וישכם לבן בבוקר בענין אתעדל"ע שאחר אתעדל"ת ושצ"ל ג"כ אתעדל"ע קודם אתעדל"ת ועמ"ש מזה ג"כ בד"ה ועשית בגדי קדש לאהרן כו'.

אלה תולדות יצחק, שמאלו תחת לראשי, ע' בוך תרטו"ב שם הרבה מענין אלה תולדות יצחק.

א) **אברהם** מים יורדים, ויצחק שלהבת יה (ועמ"ש בד"ה אתם נצבים שם נת' אש גבוה ממים ועיי' בד"ה ושבתה הארץ גבי ונפש כי תקריב) ואהבת שיהא שם שמים מתאהב, אלקינו הצמצום ואח"כ ואלקי אבותינו הקו המאיר בחו"ב ועי"ז ודאי יהי' חפצו ליכלל בה, אמנם צ"ל ההמשכה וזהו שיהא ש"ש מתאהב (כמ"ש הפי' בד"ה ועשית בגדי קדש להמשיך גילוי האהבה עליונה אהבתי אתכם אמר ה' והיינו שנש"י ממשיכים היחוד כמאמ' וינוחו בו ישראל מקדשי שמך והוא שממשיכי' מבחי' אתה קדוש שיומשך בבחי' ושמך קדוש כמ"ש בד"ה אוסרי לגפן וה"ז בחי' שיהא ש"ש מתאהב גם כי לפעמים וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארן כולהו שמהן ר"ל כל השמות נשארים כגופא בלי נשמתא וכמ"ש מזה בסידור תחלת שער השבת באריכות וא"כ המשכת אנת רבון עלמין בהשמות זהו שיהא ש"ש מתאהב, ועיקר בחי' שם זהו מ',ועמ"ש ע"פ לעשות לו שם ובענין טוב שם משמן הטוב בד"ה ואלה שמות בנ"י וע' זח"ג פ' אחרי דע"ה ע"ב וסע"א שכשישראל הם זכאין אז דוקא שוי קוב"ה דיורא בשכינתא, וזהו או יחזיק במעוזו יעשה שלום לי כו' וע' עה"ק ח"ב פט"ו פי' ושמו את שמי יתקנו, וזהו ענין כה תברכו ועמ"ש בפי' לאתקנא רזא דשמי' בד"ה משה ידבר, וע"ש בעה"ק ח"ג פל"ט וממנו יובן המאמר דפ' אחרי דף ע"ד סע"א הנ"ל וע"ש פמ"ט) וזהו ענין אברהם אוהבי (ע"ד אתה כהן לעולם שהכהן הוא שודמ"ט עיי' זח"ג פ' מצורע דנ"ד סע"ב, וזהו ויטע אשל בבאר שבע שהמשיך הוא"ו הנק' אילנא לתוך ה' תתאה הנק' באר שבע וזהו ויקרא שם בשם ה' שזהו ענין שיהא שם הנק' באר שבע וזהו ויקרא שם בשם ה' שזהו ענין שיהא ש"ש מתאהב) ועמ"ש מענין וימינו תחבקני בד"ה ושאבתם מים בששון דרוש הראשון ובד"ה ביום השמיני שלח ומ"ש בביאור ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו בפי' כפה עליהם הר.

ב) **ויצחק** חפר בארות נביעות המים מלמטה למעלה שע"י החפירה מתגלים המים ועולים וזהו בחי' גבו' אור חוזר ועמ"ש ע"פ עלי באר

שזהו ענין אליך ה' נפשי, ומים חיים הם והחכמה מאין תמצא, וא"כ דוגמתו מלמטלמ"ע בחי' משכיל לאיתן בד"ה ראה אנכי, וכן יראה עילאה שנמשכה ע"י ח"ע כנודע מענין אם אין חכ' אין יראה, גם זהו תעלומות לב, ועמ"ש מענין או"ח בבה"ז פ' אחרי ע"ט ב' שזהו ענין השרפים, ואו"א דאצי' נק' שורפים, ועמ"ש בענין כמראה הקשת שזהו או"ח, וע"פ הראיני את מראיך גם ע"ד שמאלו תחת לראשי שנת' בת"א פ' תשא (הגם שאברהם חפר ג"כ באר י"ל כי יש ב' בחי' באר מ' ובינה, ואברהם חפר ע"ד העלאה דמ' בחי' בכל לבבך ויצחק חפר הבאר דמ' שתהי' במדריגת בינה בכל מאדך עד שקראה אמי א"נ כמ"ש בד"ה ריח בני שיש באר של מרים העלאת מ"ן בבחי' א"פ ויש באר חפרוה העלאת מ"ן לאור מקיף, וזהו ההפרש בין באר דאברהם לבאר דיצחק וכמ"ש ע"פ מעין גנים שע"י חסד דאברהם נמשך יחוד ו"ה שהוא או"פ וע"י באר דיצחק יחוד י"ה א"מ כו' ובארות דאברהם סתמום פלשתים הוללות ולצנות מבוי המפולש יוכלו לינק מהחסד דקדושה ושמחה, שלכן צ"ל השמחה גנוזה בעבודה כמ"ש עבדו את ה' בשמחה, וכמארז"ל תפלין קא מנחנא, משא"כ ביצחק שעיקרו יראה, ועמ"ש ע"פ ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים ועוד שמות בוא"ו משא"כ כשמת חסר וא"ו י"ל הנה השרפים הם שש כנפים ש' מ"ב בכל פסוק ו' תיבין והחיות ד' כנפים היינו כנפים של החיות שרשם משם אד' והשרפים מבחי' ואו של שם, והוא כמ"ש בד"ה בכ"ה בכסליו ההפרש בין למס"ג דאחד של הנה"א ליכלל בעצמות אא"ס ועד"ז העלאת ו' של שם שנמשך מז"א שורש הנה"א רוח האדם העולה למעלה משא"כ נה"ב ביטולה מבחי' בשכמל"ו עד"ז ד' כנפים, וא"כ באר דיצחק שמות בוא"ו זהו ע"ד למס"ג באחד כו' וזהו ענין ווין דשם מ"ב, גם ע"ד בריח התיכון שמלמטלמ"ע, עסד"ה אד' שפתי תפתח בסידור בענין כורע בברוך וזוקף בשם מ"ת ולע"ל ובחי' כורע בברוך זהו אברהם ובחי' זוקף בשם, וע"ד לע"ל זהו יצחק ולכן לע"ל דוקא יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו' ע' עוד בענין מלמטלמ"ע בד"ה האזינו השמים דרוש הראשון בפי' והרוח תשוב וזהו ענין ויבא כגשם לנו ואעפ"כ אהי' כטל גבוה יותר וזהו אברהם הוליד וע' ד"ה מי אל כמוך בפי' תשובה קדמה לעולם.

הכפל * בן אברהם אברהם הוליד מענין עיסקא דשבתא כפול ומענין אותיות מנצפ"ך שהן כפולות בילקוט ר"פ לך רמז ס"ד, אברהם חסד שירותא דעלמא עילאה קדה"ק לכן ויבדל אהרן להקדישו קדה"ק, בענין מלמעלמ"ט ע' ת"א ד"ה לך לך ג"א * משל הירידה למטה נמשך מכח עלי', וע' בת"א פ' תשא ד"ה שמאלו תחת לראשי, ושם בסופו לראשי י"ל זהו מלמטלמ"ע יצחק שזהו שמאלו דוקא תחת לראשי.

ג) **ענין** פלשתים וישמעאל וחסד לאברהם חסד דמ"ה ביטול כו'.

הכפל : קטע זה נכתב בגליון הכת"י.

ג"א : ~~בכת"י ב' יש סימן שתים זו מיותרת.~~

א ד) זה שיאמרו ליצחק כי אתה אבינו, כי מעלת יצחק ממטלמ״ע ע״ד גדולים מעשה צדיקים ממע״ב בביאור דהבאים ישרש גדול הנס האחרון כו׳ נמצא ביטול היש דיצחק זהו הדבר חדש למעלה ומזה יתגלה הצחוק ותענוג עליון, אברהם אברהם ב״פ נשמה דעוה״ב ויש לפרשו כמ״ש שלכן ההעלאה לבלי גבול שבחי׳ העוה״ב כו׳ ופי׳ אתה אבינו גילוי פנימי׳ החכ׳, שהחכמה נק׳ אב, והנה ע״י היראה מתגלה החכ׳ שזהו אם אין יראה אין חכ׳ כי יראה עילאה שרשה מגבורה דע״י המלובש במו״ס וחח״ן קו ימין נמצא ע״י חסד ואהבה נמשך מחכמה דאצי׳ אבל ע״י יראה נמשך ח״ס, ועמ״ש בד״ה קול דודי בשה״ש בענין ומקפץ על הגבעות בחי׳ יראה, וזה דוקא לע״ל כי יצחק הוא ממעל לעצים שהם זו״ג כ״א בינה שנק׳ עוה״ב ונק׳ מזה פ׳ עה״ח ועה״ד תושב״כ ותושבע״פ והעקדה מס״נ קונה עולמו בשעה א׳ הוא ממעל לעצים ועכשיו יצחק בן אברהם, ושלמה נענש על שאין כסף נחשב כו׳ כי חסד חפצתי כו׳ ופחד יצחק הושיט אצבעו כו׳ לכן מי שהוא במעלה עליונה יותר יוכל לקבל היראה יותר, אפ״ל לכן חכמה דוקא יראה ולא בינה, ובמא״א כ׳ לפי שהחכמה יראה לגבי הכתר אבל בינה לגבי החכ׳ תרין ריעין לכן בינה אהבה, ויעקב אמר ופחד יצחק הי׳ לי כי הוא קו האמצעי ומקבל בחי׳ והנורא שהוא מקור היראה בביאור קול דודי בענין לא הספיק להחמיץ עד שנגלה כו׳ והנורא כתר וא״כ כמו שבחכ׳ יראה מה״ט כן בקו האמצעי שעולה עד הכתר, ומזה יובן מה שלע״ל יתגלה פחד יצחק זהו ע״ד עכשיו הגילוי בחכ׳ יראה כו׳ וע״ד בד״ה וידעת היום דרוש השני היראה מקרוב דוקא והאהבה מרחוק א״כ לכן לע״ל שיהי׳ הגילוי מקרוב ולא יכנף עוד מפני ואת רוח הטומאה אעביר לכן יהי׳ גילוי פחד יצחק וזהו ג״כ ענין ימים נוראים.

ה) **יצחק** בן אברהם שהאו״ח נמשך ע״י האו״י תחלה ע״ד אתעדל״ע המעורר אתעדל״ת כמ״ש בענין מחצית השקל וכן נת׳ שע״י המשכת רצה״ע מלמט׳ למעלה מתעורר הרצון בנפש בד״ה המגביהי לשבת נר מצוה ובד״ה ועתה יגדל נא כח אד׳ ובד״ה והי׳ מספר בענין פקדת ארץ ותשוקקיה ובד״ה ראשי המטות בענין לכו לחמו בלחמי, והשייך לכאן יותר בד״ה עלי באר ענו לה שכדי להיות עלי באר הוא ע״י המשכה מלמעלה ענו לה כו׳ ובד״ה לכה דודי לקראת כלה ואחר שעולה המ״ן עוד צריך בירור שני ע״י המ״ד מ״ה ביטול אמיתי מברר ביטול היש דב״ן כמ״ש בד״ה והנה אנחנו מאלמים אלומים בענין ותשתחוין לאלומתי ואזי נעשה מזה הולדה מהבירורים דב״ג לאחר שנתבררו שנית ע״י מ״ד דמ״ה וע׳ בדרוש מאמר הזהר פ׳ אמור ד״ק ע״ב גבי אחותי בת אבי היא כו׳ כי בזמן שהיא בת אמי א״א להיות היחוד, וזהו אברהם הוליד קו הימין עושה הולדה ביצחק קו השמאל, אכן לע״ל יאמרו ליצחק כי אתה אבינו כו׳ י״ל כי אז לא שייך בירורים כלל כ״א להמשיך אורות חדשים מעקודים ויהי׳ בזה ג״כ אתעדל״ע ואתעדל״ת ואז יהי׳ יצחק העיקר כו׳.

ואו) **ואפ״ל** שזהו ע״ד שגם עכשיו ע״י תומ״צ בחי׳ רו״ש דאברהם שעיקרו מלמעלה למטה ממשיכים יחוד ו״ה כדפי׳ בזח״ג דע״ז ב׳

דיחוד ו"ה הוא ע"י החסד ונק' ואיש כי יקח את אחותו כו' יעו"ש אבל יחוד י"ה א"א להגיע ע"י תומ"צ אלא ע"י מס"נ כמ"ש האריז"ל, וזהו ענין דבמזלא תלי', ונמצא יחוד זה נמשך ע"י האו"ח מלמטה למעלה דוקא שהוא בחי' יצחק וכענין מ"ש בת"א פ' בשלח בד"ה אז ישיר בענין ועבד הלוי הוא שלא יהי' עלמא דאתגלי' מדריגה בפ"ע כלל כ"א ליכלל בחי' אתה הוא ה' לבדך, וצ"ל הטעם משום שיחוד י"ה ענינו התגלות ע"ק שבבחי' זו נא' כי לא אדם הוא כי אל אנכי ולא איש, ע"כ א"א להמשיך גילוי זה ע"י המצות שהן ציור אדם ג' קווין אלא ע"י בכל מאדך בלי גבול להשליך חייו כו' ואזי ימשיך מחיי החיים שלמעלה מבחי' מקור חיים של העולמות, ע' ד"ה לבסומי בפוריא דרוש השני שלכן אין נמצא טעם על מס"נ רק על אהבה יש טעם, ולכן אמר המגיד להרב"י שיזכה לאתוקדא כו' שזהו גבוה יותר מעסק התומ"צ ג' שנה, יש קונה עולמו בשעה א' ע"כ הטעם שע"י תומ"צ ממשיך מז"א בחי' ו"ה זיטע אשל כו' וע"י מס"נ ממשיך מבחי' ע"ק ונק' יחוד י"ה כו' וזהו שעה א' ע"ד וישע ה' ש"ע נהורין דא"א, וכן מה"ט ל"ת גבוהים ממ"ע שממשיכים ג"כ יחוד י"ה ע"י שצריך לזה התגברות יותר לכבוש את יצרו כמ"ש בד"ה ולא אבה, וזהו ענין מדת הגבו' דיצחק וכמ"ש בביאור כי ביום הזה יכפר שהגבורות יש בהם חיות יותר כי הדם הוא הנפש גבורות גשמים כו' וזהו ענין פ' ראשונה דק"ש שהוא ש' מ"ב אור הגבו' אלא שהכלי חסד לפי שבק"ש ממשיך יחוד י"ה כנ"ל, נמצא מובן שההמשכה מלמעלה מהאצי' זהו כעין בחי' יצחק רק לפי שעתה עיקר ההמשכה הוא מאצי' בבי"ע ע"י יחוד ו"ה לכן עכשיו קו הימין העיקר כנ"ל אבל לע"ל ביום ההוא יהי' שגם ו"ה יהי' במדריגת י"ה והיינו פ' והי', וא"כ ר"ל דגם יחוד ו"ה ע"ד ההמשכה מבחי' כתר ועתיק כמו עכשיו בבחי' י"ה לכן יאמרו ליצחק כי אתה אבינו, ויש ג"כ בבחי' יצחק המשכה מלמעלמ"ט ע"ד ואת בריתי אקים את יצחק, ישיש כגיבור ישיש גימ' כתר, בחי' איתן וזהו ענין המשכה שמבחי' מזלא דיחוד י"ה, ויצחק תיקן תפילת המנחה פי' מנחה מן ח' ה' ר"ל העלאת מ"ן לבחי' מזל השמיני דנוצר חסד להמשיכו עד ה' תתאה כמ"ש בת"א בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה, יצחק ח' פעמים הוי' ע"ד כנור של ז' נימין וכינור של ח' נימין וא"כ כח הנימה שהיא העלאת מ"ן לבחי' חית ע"ד למנצח על השמינית דוקא מילה שניתנה בשמיני לכן דוחה שבת שהוא שביעי, וכה"ג לובש שמונה בגדים ונכנס לקדה"ק בזכות המילה ויצחק הי' ראשון שנימול לשמונה, ובבחי' זו גילוי התענוג עליון צחוק וזהו שארז"ל לעולם יהא אדם זהיר בתפילת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה פ"ק דברכות ד"ו ע"ב וכ' בסד"ה שמזה מוכח ששעה זו ראוי' לעניי' יותר והיינו כי תפילת השחר זהו בחי' אברהם וישכם אברהם בבוקר והוא המשכת מלמעלמ"ט כנ"ל בענין שיהא ש"ש מתאהב ותפלת המנחה היא בבחי' יצחק מלמטה למעלה ע"ד באר לחי רואי, ועלי' זו בבחי' מ"ן דבאר היא לבחי' ח' הוא בינה שלמעלה מהחסד שבה התגלות ע"ק, וכמ"ש בזהר פ' קרח דקע"ח ע"ב בענין ועבד הלוי הוא הוא דא עתיקא שבחי' זו נמשך ע"י הלוי שהוא מלמטלמ"ע עיין בסש"ב פ"נ וגם ע"פ מ"ש בזהר שם ע"ד אלמלא

דינא כו׳ ועי״ש בבה״ז ע״ד מבטשין לי׳ עי״ז יהי׳ עלי׳ יתירה ע״י ימין מקרבת, וע׳ בסידור שער התפילה בד״ה אחרי ה׳ אלקיכם תלכו בענין שמאל דוחה שמשפיל א״ע ועי״ז הקב״ה מגביהו, וזהו ענין לעולם יהא אדם זהיר בתפילת המנחה שהי׳ בבחי׳ שמאלו תחת לראשי להשפיל א״ע ועי״ז הקב״ה מגביהו ויהי׳ נענה כו׳, ובנזיר נאמר קדוש יהי׳ י״ל שממשיך בחי׳ ביום ההוא יהי׳ כי הנזיר ממשיך מא״א ולכן הי׳ שמשון גיבור ששורש הגבו׳ מא״א כמ״ש טוב ארך אפים מגבור, והמשכה זו ג״כ ע״י גבורה אתכפי׳ שמצערים א״ע מן היין כו׳ כי היין סופו דין ובע״ק לית שמאלא כו׳ ויחוד י״ה במזלא תלי׳ שער רישי׳ דא״א א״כ זה הנזיר שאינו מגלח ממשיך מבחי׳ שער רישי׳ דא״א גם בז״א לכן קדוש יהי׳ כו׳ ועמ״ש ע״פ והתהלכתי בתוככם ב׳ בחי׳ הילוך הא׳ מלמעלמ״ט וזהו פ׳ ראשונה דק״ש תחלה ואהבת ואח״כ והיו הדברים תורה, ואח״כ וקשרתם מעשה, נמצא זהו כסדר מלמעלמ״ט מחדומ״ע, ופ׳ והא״ש זהו הילוך מלמטלמ״ע תחלה וקשרתם ואח״כ ולמדתם כו׳ כי פ׳ ראשונה מדבר אלע״ל לאחר וחרה כו׳ ואח״כ ושמתם כו׳ ואזי יהי׳ מעשה גדול. והנה ב׳ הילוך הנ״ל זהו ג״כ אברהם ויצחק אברהם מלמעלה למטה ויצחק מלמטה למעלה, מ״ש בן אברהם ואח״כ עוד אברהם הוליד, אע״פ שיצחק לגבי אברהם זהו כמעלת הזהב על הכסף אעפ״כ להגיע לזה שיהי׳ זהב מזוקק הכל ע״י החסד, ולכן בענש שלמה עמ״ש אין כסף נחשב בימי שלמה, וזהו כי חסד חפצתי ולא זבח, גם בזח״ב תרומה דקל״ה א׳ וזאת התרומה זהב זהו יומא דר״ה כסף זהו יומא דיוה״כ ע״ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו א״כ מוכח שיש בחי׳ כסף שגבוה מהזהב דהא יוהכ״פ הוא למעלה מר״ה, וזה הי׳ טעות קרח שרצה שלא יהי׳ הגבורות טפלים להחסדים אבל האמת שעכשיו צ״ל טפלים ולכן נא׳ תחלה בן אברהם כנ״ל סעי׳ ה׳ ואח״כ עוד פ״ב אברהם הוליד כו׳ וכן בלויים נאמר נתוני׳ הם לאהרן כו׳ וילוו אליך וישרתוך כו׳.

ואלה תולדות יצחק בת״א, ויעתר נת׳ במ״א, ורב יעבוד צעיר עיין בתו״א בד״ה ונתתי לך מהלכים כו׳, ובד״ה וכל בניך כו׳ ורב שלום.

ויצא הראשון עיין במ״ר בזכות ולקחתם כו׳ ביום הראשון כו׳ ועמ״ש סד״ה ביום השמע״צ בפי׳ זכרון ליום ראשון כו׳ שהוא מה שלמעלה מסדר ההשתל׳ בחי׳ כתר וענין אני ראשון הנה אני אותיות אין כו׳ כמ״ש בע״ח סוף שער שני ונק׳ רישא דעמא ולכן נק׳ אני ונק׳ אין כו׳ ובשער מ״א ספ״ג כ׳ כי הכתר הוא ראשון והוא אין והוא אני כו׳, ופי׳ אני היינו מל׳ דא״ס שנעשה כתר הנק׳ ראשון כו׳, ומה שנק׳ עשו ראשון בבחי׳ שרשו בעולם התהו שיצא ראשון כו׳, ובענין אדמוני עיין זח״ג ס״פ מצורע.

ויעקב איש תם יושב אוהלים, ענין יושב אוהלים כמ"ש בזהר ס"פ תרומה דקע"ה ע"ב ויקרא י"ב ע"ב וישלח קס"ז ב', ועיין ברבות תולדות פס"ג יושב אוהלים שני אוהלים אהלו של שם ואהלו של עבר רומז ג"כ לשני משכנין עילאין תשב"כ ותושבע"פ ואפשר תושב"כ נק' אהלו של שם שכל התורה היא שמותיו של הקב"ה, וע' זח"א בראשית ד"נ ע"ב, ועיי' עוד מענין יושב אוהלים ברבות וישלח פע"ט, בחוקתי ס"פ ל"ו, במדבר פרשה ג' דרי"ד א', נשא פי"ג גבי ביום השני הקריב נתנאל ובפ' דברים ויהי כי ארכו לו, זח"א ק"מ ע"ב, ח"ג קי"ג רע"א קפ"ד ב'.

תולדות כ"ו י"ב

ויזרע יצחק, ירושלמי ספ"ה דסוטה אליהו זה יצחק, בן ברכאל שברכו אל שנאמר ויברכהו ה', יר"ק ברכה ח', רקנטי ויזרע יצחק כו', כי הארץ עליונה מאה שערים וכל שער נובעת מעייני החכמה ומשם יצחק ק' ק' מיני ברכות ממאה שערים עכ"ל, ועו"ש סעיף ט' והם סוד מאה אדנים מאה ברכות עכ"ל.

רבות פס"ד ע"א ג' (שהוא ע"ו ג') מלמד שהאמידו אותה ועשתה מאה כמה שהאמידוה נשא פי"ב רמט"ב (שהוא מ"ב ב') מלמד שמדדן לעשרן (והי"מ פי' שהמעשר הי' מאה שערים) בהעלותך פט"ו רס"ד ב' (שהוא נ"ז ב') וכן יצחק גיסהו כו' ואח"כ בירכו שנאמר ויזרע כו' ויברכהו ה'.

בקהלת רבה פט"ז (שהוא ח' סע"ג) בפסוק כי לאדם שטוב לפניו כו', של"ה במסכת פסחים שלו קס"ט ב' לך ה' הגדולה כו', ואח"כ באו"ח נעשה מבחי' לך כי כל בשמים וארץ כו', וזה"ע מאה ברכות, מאה שערים ובפ' תולדות רפו"ב האריך ופי' כי היו"ד שהוא חכמה הנה המילוי שלה ו"ד עולה ג"כ עשרה והמילוי היינו ע"ס שכולם כלולים מעשרה ונמשכים במל', ואזי הם מאה שערים, נמצא ענין מאה שערים היינו כאשר כל הע"ס הם מצד בחינת החכמה המתפשטת בהם כו', והיינו בחי' אצילות דאבא מקנן באצי', משא"כ בבריאה בינה מקננא ולא חכמה כו', וכל הע"ס שהחכ' מאירה בהם נמשכים במל' זהו"ע מאה שערים גם מש"ל כי כל כו' היינו שער החמישים דבינה נק' כן, והוא המחבר חו"ב, ועמ"ש ע"פ כי אם בזאת יתהלל דהיינו דוקא בהתפשטות החכמה למטה במל' וה"ע המילוי כו', והיינו ששרשו נמשך מקש"י כו', תד"א ח"ב פ"א, יצחק לא נשתבח אלא בצדקה מנין שנאמר ויזרע יצחק בארץ ההיא ואין זריעה אלא צדקה שנאמר זרעו לכם לצדקה בהושע ס"י.

מ"ע אופן ע"ה וכבוד ה' מלא את המשכן ר"ת מאה, וכן צירוף שם של ארבע הן ה"ם יודו מאה, מודים גימטריא מאה, אופן ק"ו אופן רמ"ו

מאה שערים ב׳ נונין של ואתחנן שהם נש״ב טהור נש״ב טמא אבל ותחסרהו מעט כו׳ רק מ״ט שערים כו׳, אפ״ל בענין מאה שערים כי הנה שער החמישים כולל כל מ״ט שע״ב ולכן נקרא כל והוא בחי׳ כתר ונודע שהכתר יש בו ב׳ בחי׳ ע״ד בחינה תחתונה שבמאציל, ובחינה שרש הנאצלים כמ״ש בע״ח שמ״א פ״ג, וזה״ע לך ה׳ כו׳, וענין כי כל וזהו ענין מאה שערים היינו ב׳ נונין ר״ל ב׳ הבחינות שבשער החמישים שהן ב׳ הבחינות שבכתר, וקרוב לזה פי׳ אדמ״ו נ״ע ע״פ מאה שנה דחיי שרה.

פ׳ תולדות כ״ז כ״ב

ויגש יעקב, הקול קול יעקב פ״ה דגיטין נ״ז ב׳ פירושים, ויש לפרש פירוש ג׳ שהקול קול יעקב בתפלה נמשך מהידים ידי עשו, והוא כמארז״ל פ״ק דמגילה דף י״ד ע״א גדולה הסרת טבעת יותר מארבעי׳ ושמונה נביאים כו׳ שעי״ז יעשו תשובה בכל לבם, וזהו ענף מפירוש הא׳ שבגמרא דגיטין שם, רבות תולדות פס״ה ע״ג ד׳ ע״ד א׳, בשלח ר״פ כ״א, סדר בלק רע״ח א׳ (שהוא ע״א א׳) הפה נתון ליעקב שנאמר הקול קול יעקב כו׳, סדר דברים רפ״ז א׳ (שהוא פ׳ סע״ג) ריש פתיחתא דאיכה ד״ב ע״ג (שהוא י״ג סע״ג), בפסוק בלע כו׳ נאות יעקב דע״א א׳, זח״א בראשית דף ל״ב סע״א, דף נו״ן ע״ב ויצא דקנ״א סע״א וישלח קע״א א׳, ובפי׳ הרמ״ז שם, ח״ב בשלח דנ״ח רע״ב וע״ש סע״א ובפי׳ הרמ״ז שם, ח״ג אמור דצ״ח רע״א ברע״מ, דף ק׳ רע״א שם, פנחס דרל״ב ע״א ברע״מ ד״ה אמר, של״ה שער האותיות אות קוף דפ״ז ע״ב פ״ח ע״א בדרוש לפ׳ מטות ומסעי במסכת תענית שלו דר״ה ע״ב שט״ו א׳ שע״ו א׳ מענין קול במא״א אות ק׳ סעיף י״ט, בחיי לח״ד מה״ד קפ״ו א׳ קפח״ג מג״ע קע״ח קצ״א רפ״ח.

בחיי פ׳ תולדות לח״ד העיר לענין הקול כו׳ והידים כו׳ מפסוק אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה׳ אלקינו נזכיר בתלים סי׳ כ׳, בפ׳ וישלח ע״פ הצילני נא מיד אחי מיד עשו דקדק לשון מיד כו׳ היינו מבחי׳ והידים ידי עשו, ועליו אמר דוד שבור זרוע רשע בתלים סי׳ יו״ד ט״ו, ועמ״ש ע״פ הצילני נא כו׳ שארז״ל בשני נונין אלו ניצול יעקב כו׳, ואפשר להעיר מזה לענין לך ה׳ הגדולה כו׳ כי כל כו׳, לך כל הם ב״פ נו״ן, וזהו ענין מאה ברכות כו׳, בפ׳ חוקת ע״פ ונצעק אל ה׳ וישמע קולנו בברכה שברכנו אבינו שאנו צועקים ונענים שנאמר הקול קול יעקב כו׳, וכן פרש״י שם בפ׳ בלק ע״פ ויתייצב מלאך ה׳ בדרך לשטן לו, בלעם נשתמש באומנות שאינו שלו הפה נתון ליעקב כו׳, יש לפרשם ענין הפה נתון ליעקב ע״ד ודברי אשר שמתי בפיך כמ״ש בת״א פ׳ יתרו בד״ה בחודש השלישי ובענין מ״ש ברבות בשלח פכ״א שהשכר מזה יומשך מ״ש מהרה ישמע כו׳, קול חתן וקול כלה פי׳ קול חתן זהו התורה, וקול כלה זהו התפלה שעכשיו היא צלותא בחשאי

כו׳, גם פי׳ ישמע ע״ד מ״ש סד״ה שוש אשיש גבי מעיל צדקה יעטני פי׳ ונשמע קולו בבואו כו׳ ע״ש (במ״ע קע״ח סולם מוצב כו׳ סולם בואו גימט׳ קול ובלא וא״ו גימט׳ קל, וא״כ כאן שנאמר הקל קול יעקב היינו ב׳ בחי׳ סולם הנ״ל, כי לפי הפי׳ והנה סלם דא צלותא זהו קל בלא וא״ו וכן סלם בלא וא״ו, ולפי הפי׳ והנה סולם זה סיני זהו קול בוא״ו וכן כולם בוא״ו כו׳.) קצ״א פי׳ הקל קול ק״ל שנה של אדה״ר שפירש כו׳ נתקן ע״י קול יעקב כו׳.) רכ״ח פי׳ סולם גימט׳ קול זהו הנבואה כו׳, (עמ״ש בענין קול ודיבור שקול מעורר הכוונה וכן ע״י הדיבור ומתלמידי יותר מכולם בבה״ז פ׳ פנחס דרנ״ד גבי בחד צפרא כו׳ ובבה״ז פ׳ שמות בענין קול אמר לדיבור אתי מלבנון כו׳, ומ״ש במדרש ע״פ קול ענות גבורה והי׳ כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל קול ענות חלושה ויחלוש יהושע כו׳, ועמ״ש בד״ה וכל בניך בפי׳ ורב שלום בניך כו׳ ומ״ש בענין קול דודי כו׳ מדלג כו׳ קול דודי דופק כו׳, ובענין חברים מקשיבים לקולך כו׳ ובענין כי קולך ערב כו׳, קול ברמה נשמע כו׳ ויהי קול מעל לרקיע כו׳, והקל נשמע בית פרעה כו׳ גם לכאורה תיקון לבחי׳ והידים ידי כו׳, נמצא ג״כ ע״י שאו ידיכם קדש כו׳ והי׳ כאשר ירים משה ידו כו׳.

ובענין ג׳ ידות יד הגדולה כו׳, גם ע״י ארבע הידות לכם והחמישית לפרעה שזהו בחי׳ צדקה כו׳.) ויתן לך, רבות תולדות פע״ד, וישלח פע״ה דפ״ד ב׳, פע״ט דפ״ח ג׳ דברים קרוב לס״פ דרפ״ז ג׳ (שהוא פ׳ סע״ד) כי תבא דרצ״ח ג׳ (שהוא צ״ב ג׳) ר״פ וזאת הברכה שה״ש ל״ג ד׳ בפסוק שובי שובי השולמית.) זח״א י״ד סע״ב, קמ״ב סע״ב קמ״ג א׳ ויחי רכ״ד ב׳ ר״מ סע״א ח״ב יתרו פ״ג א׳, וע״ש דמפרש טל השמים על תחה״מ.) ח״ג פ׳ אחרי דף ע׳ עמוד א׳ האזינו דרפ״ח סע״א רצ״ב ב׳.) של״ה דפ״ח ב׳, פ׳ תולדות רפ״ט ב׳ רצ״א רצ״ה א׳.

הקל קול יעקב וגו׳ *. יש להבין כפל ענין הקול ושהראשון חסר וי״ו והשני מלא. גם להבין מה שבמזמור אליך ה׳ נפשי אשא לא יש וי״ו והמזמור הוא שסדרוהו חז״ל לומר בנפ״א שאחר שמו״ע וע׳ מזה בזהר ס״פ במדבר דקכ״א ע״א. והנה יש להבין בענין התפלה ותורה דלפעמים משמע שהתו׳ גדולה כמארז״ל ות״ת כנגד כולם וגם שהתורה נק׳ חיי עולם והתפלה נק׳ חיי שעה ולפעמים משמע שהתפלה גדולה כמארז״ל ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו, והחסידים הראשונים היו שוהים ט׳ שעות בתפילתם כו׳. הנה כתיב ואתה מחיה את כולם פי׳ אתה הוא האותיות מא׳ ועד תי״ו וה׳ מוצאות הפה שהם

הקל קול יעקב: המאמר בלי הגהות נמצא בבוך להבין ענין — גרוגם. ובשינויים בסידור עם דא״ח יח, ג. ובמחזור השלם לר״ה ויוהכ״פ עם הערות מכ״ק אדמו״ר שליט״א.

מלובשים תמיד בהעולמות להחיותן וכמ״ש בתניא ח״ב פ״א בשם הבעש״ט ז״ל ע״פ לעולם ה׳ דברך נצב בשמים, וזהו״ע ודבריו חיים וקיימים לעד כו׳ כי אלו היו האותיות מסתלקים כרגע ח״ו וחוזרות למקורן היו כל השמים והארץ אין ואפס ממש כו׳. והנה ה׳ זו הוא בחי׳ ה׳ תתאה דשם הוי׳ שהיא בחי׳ מל׳ ונק׳ דבר ה׳ ונק׳ אתה לשון נוכח עלמא דאתגלי׳ והיא מקבלת האור והחיות מבחי׳ הוי״ו דשם הוי׳ שהוא המשכה מלמעלה מבחי׳ י״ה, שהו״ע ההמשכה מעלמא דאתכסי׳ בחי׳ סוכ״ע בעלמא דאתגלי׳ ממכ״ע, להיות התחדשות החיות תמיד מאין ליש שמקור התחדשות זו באה מבחי׳ י״ה או״א תרין ריעין אין ויש כו׳, ועמ״ש מזה בסידור בדרוש דל״ג בעומר בביאור ע״פ אתה הצבת כל גבולות ארץ ע״ש, וזהו ואתה מחי׳ את כולם ופי׳ בזהר ר״פ תצוה דפי׳ ואתה הוא נהורא עילאה ונהו״ת כליל כחדא אקרי ואתה, פי׳ נהורא תתאה הוא בחי׳ מל׳ ממכ״ע שהוא הדבור הנק׳ אתה ונהו״ע זהו הוי״ו שהוא המשכה מלמעלה מבחי׳ סוכ״ע אל בחי׳ הדבור העליון ואזי נק׳ ואתה (הג״ה, והנה ואתה היינו קול ודבור וע׳ זח״ב וארא כ״ה ב׳ ת״ח כל זימנא דדיבור הוה בגלותא דמצרים קלא אסתליק מיני׳ כו׳ ומלא הוי׳ אפי׳ בלא קלא כו׳, ע׳ בת״א ר״פ ויצא בענין חרון גרון ניחר גרוני כו׳ החשיתי ק״נ חשמ״ל ע׳ זהר בראשית דל״ו סע״א וארא דקי״ו סע״ב ויגש דר״י ע״א דוי״ו אתרחק ואסתלק מיני׳, ולכן נא׳ ואתה דוקא אשר הוא בחי׳ קול מאיר בהדבור הנק׳ אתה ועד״ז ענין קול דודי הנה זה בא והעיקר מן זכרתי את בריתי יעקוב מלא וי״ו כענין תולדות פרץ מלא וי״ו. עכ״ה) ואזי דוקא הוא נמשך ונשפל למטה להיות מחי׳ את כולם, וזהו״ע המבואר בזהר ויחי דרמ״ו ע״ב ע״פ נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר בגין דקול מדבר לי׳ לדיבור כו׳ וההוא קול אשתלח מאתר עמיקא דלעילא ושליח מקמי׳ לאנהגא לדבור, וכמ״ש במ״א על מאמר זה שהענין הוא כדי להיות ההמשכה למטה בבי״ע צ״ל שרש הכח לזה מלמעלה מעלה מבחי׳ כתר כענין המגביהי לשבת המשפילי לראות, וזהו״ע מאתר עמיקא דלעילא והמשכה זו זהו בחי׳ הוי״ו הנק׳ קול ונק׳ אילנא דחיי בזהר ס״פ במדבר כנ״ל שהוא המשכה מבחי׳ כתר שנק׳ כי עמך מקו״ח ומבחי׳ והחכ׳ תחי׳ ועי״ז ואתה מחי׳ כו׳, משא״כ בבחי׳ הדיבור בעצמו לבד בלתי המשכה זו לא נק׳ אילנא דחיי וע׳ בזהר ר״פ חקת דקע״ט ע״ב ע״פ וזאת עשו להם וחיו, וגם ע״י המשכה זו דוקא נמשך הכח להיות התחדשות האור והחיות תמיד, שהכח לחדש ולהמשיך אור חדש זהו מא״ס ב״ה אשר הוא לבדו יש בו כח לחדש מאין ליש והיינו ע״י הכתר המחבר וממשיך גילוי אא״ס ב״ה אל הנאצלים וזהו״ע היחוד דאו״א שעז״נ ונהר יוצא מעדן יוצא תמיד כדי להחיות ולחדש תמיד מאין ליש והיינו ע״י ואתה מחי׳ כו׳, ובד״ה שוש אשיש נת׳ שיש ב׳ בחי׳ מאין ליש הא׳ התהוות מאין ליש רוחני׳ ע״ד ג״ע שנק׳ להנחיל אוהבי יש וזהו נמשך מבחי׳ חו״ב, והב׳ מאין ליש גשמי וזה נמשך מחו״ב ע״י הדבור, וזהו ובטובו מחדש בכ״י תמיד מחדש ממש מאין ליש בכל עת ורגע כמאמר ברוך עושה בראשית אומר ועושה כו׳ שזהו לשון הוה ולא לשון עבר שכבר עשה אלא שאומר ועושה תמיד שצריך להיות ההתחדשות מאין ליש תמיד,

ופי' ובטובו מחדש, טובו היינו בחי' כתר, כי טובו היינו כענין כי טוב לגנוז שהוא בחי' ישת חשך סתרו שלמעלה מבחי' אור וגילוי עדיין וע' בזהר תרומה דקס"ח ע"ב ומשם נמשך להיות האור וגילוי בחכ' עילאה והוא היו"ד דשם הוי' ומזה נמשך להיות ונהר יוצא מעדן והיינו עושה בראשית ראשית הוא ח"ע וכמ"ש בזהר ויקרא ד"י סע"ב קדמאה י"ה, וע"ש מענין ובטובו מחדש בת"א פ' בשלח ע"פ אשירה, והנה עם היות כי מקור ההתחדשות זו מאין ליש הוא מבחי' כתר וחכ' אך עכ"ז צ"ל המשכה זו ע"י הדבור דוקא שהוא בחי' מל' פי' כי הנה דברה תו' כלשון בנ"א כמו שגילוי אור וחיות כח הנשמה משכל האדם הוא מתגלה ומשתלשל בג' מיני מדריגות זו למטה מזו שהם בחי' מחדו"מ לבושי השכל ע' בתניא ח"א פ"ד כך כבי' אור פני מלך חיים מחיי החיים א"ס ב"ה מתגלה ומאיר להחיות העולמות בג' מיני לבושין אלו כמ"ש לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין כו' רק כי לא מח' מחשבותיכם כו' ע' בתניא פכ"א, וכדכתי' לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו פי' שבחי' בריאה הוא מח' ויצי' הוא הדבור אף עשיתיו הוא מעשה וכמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב והם ג' לבושי' לאור האצי' שהוא בחי' חכ' דכללות העולמות שנק' אור פני מלך וכמ"ש בד"ה כה תברכו את בנ"י בפי' יאר ה' פניו אליך ע"ש וכמ"ש חכמת אדם תאיר פניו בקהלת סי' ח' וע' בעמה"מ דקל"ג ד', וגם י"ל כי פני מלך הם הע"ס דאצי' ע' בזהר אמור דצ"ג ע"ב ע"פ בקשו פני ובפ' בשלח דנ"ז ע"א ע"פ לראות פני, והאור והחיות מאיר בהם בג' לבושין הנ"ל כמו עד"מ התלבשות עשר בחי' הנשמה בשלשה לבושין מחדו"מ כמ"ש בתניא ח"א פ"ד הנ"ל ודרך פרט גם באצי' עצמו יש ג' בחי' לבושין הנ"ל שהם בי"ע דאצי' שהן ג' בחי' כלים פנימי אמצעי תיכון כמו מח' דו"מ מח' הוא לבוש הפנימי כו', ובהם מתלבש האור מא"ס ב"ה המתלבש בג' כלים הנ"ל ומבואר בע"ח שמ"א פ"ז שבחי' ג' כלים הנ"ל שהו"ע בינה ז"א ומל', והאור הוא בחי' ח"ע, וזהו"ע איהו וחיוהי חד וענין איהו וגרמוהי חד ע"ש וזהו שעם היות מקור ההתחדשות מאין ליש הוא מבחי' ח"ע אשר מאין תמצא מבחי' כתר וזהו"ע באור פני מלך חיים כי גם רצה"ע נק' אור פני מלך כמ"ש ואור פניך כי רציתם עמ"ש מזה בד"ה והי' ביום ההוא יתקע, עכ"ז כדי שיהי' נמשך להחיות העולמות הוא ע"י בחי' מח' ודבור שהם הלבושים הנ"ל והיינו מח' מהווה עלמין סתימין עולם הבריאה, ודבור עולם היצי' ועולם העשי' מקבל מבחי' אחרונה שבדבור הנק' בשם מעשה, וע' באגה"ק ע"פ ויעש דוד שם שהוא בחי' חיצוניו' הכלים דמל' דאצי' והוא חומר וגוף האותיו' ע"ש היטיב, וזהו ענין עושה בראשית וכולם בחכ' עשית בבינה שההתהוות מבחי' מחדומ"ע הנ"ל אך שהוא ע"י בראשית הוא ח"ע המתלבשת בהן, וע' בת"א בד"ה מזוזה מימין שזהו"ע מ"ש כל אשר חפץ ה' עשה וכתי' בדבר ה' שמים נעשו כו' כי מה שנפרט בדבור הוא בכדי להיות בחי' יש ומ"מ יהי' ביטול היש כו' ע"ש וע' בביאור דיונתי בחגוי הסלע בענין מ"ש הפרדס וכשעלה ברצונו מיד נתהוו כו' רק שע"י הדבור נעשו בחי' יש כו'.

(קיצור. ענין ואתה מחי' נהורא עילאה ונהו"ת כליל כחדא, ובזהר ויחי דרמ"ו בענין הנותן אמרי שפר כי המגביהי לשבת הוא המשפילי ומשם דוקא הכח לחדש מאין ליש ונק' יחוד או"א תרין ריעין, וזהו ובטובו מחדש, עושה בראשית, ומ"מ ההמשכה ע"י הדבור כמו עד"מ גילוי עשר בחי' הנפש ע"י מחדומ"ע בראתיו יצרתיו כו' ושיומשך בדבור מחו"ב זהו ע"י הקול וזהו ואתה מחי' הוי"ו קול אתה דבור וע' מענין קול ודבור בסידור שער ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח).

ב) והנה בחי' ולכבודי בראתיו הענין הוא כי מהיות הקב"ה רם ונשא ומתנשא רבבות מדריגות עד אין קץ ותכלית למעלה מעלה אפי' מבחי' השכל וח"ע, ע' בתניא פ"ב ח"ב פ"ט ואצ"ל מבחי' מח' דו"מ ובתחילת ששת ימי המעשה כשעלה ברצונו לברוא העולם במח' אחת נבראו כל העולמות בד"כ וזהו"ע במאמר א' יכול להבראות ונפרטו אח"כ בט' מאמרות בששת ימים לפי שנשתלשלו מח"ע ע"י הששה מדות שהם מקור בחי' הזמן כמ"ש כי אלף שנים בעיניך כיום כו' והוא כדי שיהיו הנבראים בהתחלקות המדריגות בבחי' יש במקום וזמן אשר כ"ז נמשך מצד ההתחלקות דו' מדות והדבור המקבל מהן, ועמ"ש בד"ה והי' מדי חדש בחדשו גבי ענין שי"ב ולכן מצד הנבראי' הוצרך להיות הבריאה בששה ימים ואי לזאת הרי מח' זו וכל המאמרות הן צמצום גדול ועצום מאד ובפרט לומר יהי רקיע כו' דכולא קמי' כלא ומילין דהדיוטא ולאו אורחא דמלכא כו', ע' מזה בד"ה כי ביום הזה יכפר שלכן נא' הלא כה דברי כאש כמו שמטבע האש להסתלק למעלה לשרשו כו' ע"ש, אך הנה צמצום זה לגילוי והמשכת אור פני מלך חיים מחיי החיים א"ס ב"ה הי' אז בתורת חסד חנם מרצה"ע ב"ה בלי אתעדל"ת כלל, והיינו בחי' כי חפץ חסד הוא והוא מבחי' חיי החיים כמ"ש באד"ר דקל"ג ב' שנק' חיי דנשמתא וממנו מאיר ההארה בחסד עולם דז"א שנק' חיים סתם להיות עולם חסד יבנה וע"ש באד"ר מענין באור פני כו' יאר ה' פניו ע"ש, אך אחר שנברא האדם כתי' ויניחהו בג"ע לעבדה אלו רמ"ח מ"ע וע' בילקוט ובזהר תרומה דקס"ה ע"ב פי' כי ג"ע הוא גילוי אור פני מלך חיים, כי ההמשכה להחיות העולמות והנבראי' הוא מבחי' המדות שבמל' דאצי' משא"כ בג"ע הוא הגילוי מבחי' חב"ד שבמל' שהוא הפנימי' ושרש הגילוי הוא מבחי' נועם ה' ע' באגה"ק ע"פ א"ח עט"ב ובזהר ח"ג דקל"ח ע"ב, והאור הזה הוא מאיר ומתגלה בשכל והשגת הנשמות ולכן נהני' מזיו השכינה ומתענגי' על ה' מקור החיים ותענוגים, וע' בפ' ויחי דרי"ט ע"א בפי' אז תתענג על הוי', אך מי הוא הגורם המשכת האור וחיות לירד בצמצומי' עצומים לבוא לידי גילוי והשגה הנה הוא ע"י אתעדל"ת בעסק התומ"צ כי כל מצוה היא כלי לרצון העליון א"ס ב"ה ע' בתניא פכ"ג שלכן נקראי' אברי' דמלכא ונר מצוה עד"מ כמו שהנר הוא כלי לאור הגשמי וכך המצות הם כלים לבחי' אור ז' הימים, וע' מזה בפ' תרומה דקס"ו ע"ב, ועמ"ש בד"ה והנה מנורת זהב כולה והוא בחי' אור פני מלך וכנ"ל מפסוק ואור פניך כי רציתם, וזהו"ע ולכבודי בראתיו שההמשכה זו הוא ע"י אתדל"ת וגם אין כבוד אלא תו', והנה ע"י קיום מצות מעשיות

ממשיכי' חיי החיים ואור ה' בגעה"ת בבחי' גילוי, וע"י קול ודבור בת"ת ממשיכי' לגעה"ע, ועמ"ש מזה בד"ה ועתה יגדל כו' כי כל קול הוא בחי' ההמשכה מההעלם אל הגילוי דהיינו השכל שבמוח או תשוקה שבלב באים לידי גילוי בדבור שבפה ע"י הקול היוצא מהבל שבלב, ועמ"ש בד"ה קול דודי הנה זה בא, וכשאדם התחתון מוציא מפיו ד"ת שהן רצונו וחכמתו המיוחדות במאצילן ב"ה בתכלית כמ"ש ה' בחכ' יסד ארץ וגו' וכמ"ש פל"ה בההג"ה, אזי גם שרש נשמתו למעלה מעלה המושרשת בע"ס דבריאה יצי' עשי' ג"כ מדבר (וכמ"ש במ"א שיש בחי' מחו"ד עד רום המעלות וכמ"ש בגמ' שתי רוחות מספרות זע"ז) וממשיך דבר ה' ממש למטה כבי' כמ"ש ואשים דברי בפיך*, וע' מזה פ' בראשית ד"ד ע"ב וזהו שארז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו וכמ"ש את ה' האמרת היום* הוא פועל יוצא שאתה עשית אותו אומר ד"ת כבי' כדי להיות לך לאלקי' כו' ועמ"ש מזה סד"ה וארשתיך לי וכמ"ש בזהר ע"פ ועשיתם אותם אתם כתי' כאילו עשאוני כבי' וע' בחוקתי דקי"ג ע"ב, וזהו ברוך אומר ועושה עושה בראשית ע"י התורה שנק' ראשית בא"י נותן התורה בכי"ו כי נותן ל' הוה לכן מברכי' כן בכל יום ויום ועמ"ש מזה בד"ה ויאמר משה אכלוהו היום ובד"ה ואהי' אצלו אמון ובד"ה ואהי' אצלו שעשועים יום יום והיינו כי כולם בחכמה עשית היא תושב"כ מלאה הארץ קניניך הוא תשבע"פ קניניך הן הן קנה חכ' קנה בינה והן הן טעמי ההלכות שבגמ' מ"ט דר' מאיר קסבר כו' שהם נמשכות מחו"ב עילאין והם הם ג"כ ב' אלפי' שנה שקדמה תורה לעולם כדתיב* אאלפך חכ' אאלפך בינה וכל המשכה הנק' בשם קנה עד"מ כמו קנה הגשמי' המוציא הקול מהלב. וגם התפשטות והילוך כח השכל מהמוח אל הלב הוא דרך גידי' דקים מאד המובלעים בקנה כידוע לי"ח וע' מענין קנה חכ' קנה בינה בפ' משפטים דקט"ו סע"א ובפ' פנחס דרל"ב א' ודרל"ה ע"ב, ומזה יובן מ"ש האריז"ל בפי' קנה חכ' קנה בינה שהו"ע מה שהחו"ב עילאין מקבלי' מהכתר פי' כי ב"פ קנה גי' יש להנחיל אוהבי יש והוא מחצה מתר"ך אותיות דכ"ע וע' מזה בספר עמה"מ שי"ב פ"ט ושי"ד פ"ד והבן משל ומליצה, ועמ"ש מזה בד"ה והי' אור הלבנה, ועוד יובן פי' ומלאה הארץ קניניך דהנה על התורה נא' לשון קנין כמארז"ל חמשה קנינים קנה הקב"ה בעולמו תורה קנין א' דכתי' ה' קנני ראשית דרכו, ועמ"ש בפי' לשון קנין בביאור ע"פ ואלה המשפטים גבי ברוך עושך ברוך קונך, והנה כל בחי' קניניך הנ"ל הם מתגלים בתושבע"פ הנק' ארץ וכנודע מענין ארץ קדמה וכתי' בחכ' יסד ארץ ועמ"ש במ"א בפי' בזאת יתהלל כו' כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ, ומכ"ז יובן מ"ש ועה"ח בתוך הגן, כי בתורה נא' עץ חיים היא למחזיקים בה, ועיין מזה בפ' משפטים קי"ז סע"א ובפ' שמיני דמ"א א' ובפ' מצורע דנ"ב ב' ובפי' הרמ"ז שם ובפ' אמור דצ"ו א' צ"ז א', ועל ידה ממשיכים בג"ע גילוי אור פני

בפיך: בבוך באבי 26 ובסידור נוסף: ודברי אשר שמתי בפיך.
היום: בכת"י הנ"ל ובסידור נוסף: האמרת.
כדכתיב: בכת"י הנ"ל: דהיינו ב' אלפין. ותי' בדכתיב ליתא.

מלך חיים א"ס ב"ה והיינו שע"י קול ודבור התורה ממשיכים קול ודבור העליון ואתה מחי' בחי' ואתה היינו קול ודבור כנ"ל.

קיצור. והנה מהיות הקב"ה רם ומתנשא כו' ע"כ כ"ז הוא בחי' צמצום ובתחילת הבריאה הי' זה מעצמו בבחי' כי חפץ חסד הוא*, אך אחר שנברא האדם כתי' ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה והיינו אתעדל"ת עסק התו' והמצות וע"י קול ודבור התור' ממשיכים הגילוי בגעה"ע וזהו קורא ושונה כנגדו, מלאה הארץ תושבע"פ קניניך קנה חכ' קנה בינה קנה הוא דרך ההמשכה, וזהו שנק' התורה ועץ החיים בתוך הגן).

ג) **אך** כדי שיוכל האדם לעורר דבור העליון כבי' ע"י קולו ודבורו צריך לקשר נפשו האלקי' לה' אחד בבחי' העלאת מ"ן כי אין טפה יורדת מלמעלה כו' והיינו בק"ש שחרית וערבית ברעו"ד (ועמ"ש בד"ה האזינו השמים גבי והרוח תשוב כו') ושאר התפלה הוא ביאור הק"ש כנודע והיינו שיהי' לבו חפץ באמת לדבקה בו כי רוח אמשיך רוח ואייתי רוח וכמ"ש איוב ל"ד י"ד אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף כמ"ש בזה"ק פ' תרומה דקס"ב (ועמ"ש בד"ה לכן אמור לבנ"י וע' עוד מענין אמשיך רוח ואייתי רוח סד"ה מזוזה מימין* ובד"ה נאוו לחייך) וזהו מ"ש ואהבת את ה' אלקיך, דאין הפי' כפשוטו כי גם רשעים אוהבים אותו אלא הפי' שתאהוב ותחפוץ שהוי' יהי' אלקיך ואתה תהא מרכבה ובטל לו מחשבותיך למחשבתו ודיבורך לדבורו וכן לבטל ולהפוך כל המדות למדותיו ית' כנודע שאז הוא אלקיך ובקרבך קדוש ולכשתחפוץ כן יהי' כן באמת כשיהיו הדברים האלה כו' ודברת בם, וזהו הקל קול יעקב הקל הראשון מלמטה למעלה מה שישראל צועקים ה' אחד בק"ש וחפצם לדבקה בו ברעו"ד ולא יהי' בפרודא ח"ו בשום אופן ח"ו מחמת אה' הטבעי' עכ"פ, ע' בתניא פכ"ה, ועי"ז והאלקי' יעננו בקול מלמעלה למטה וקורא ושונה כנגדו להיות דבר ה' ממש בפיו ולכן קול זה מלא וי"ו כי וי"ו מורה על ההמשכה מלמעלמ"ט מיו"ד שבראשה הוא בחי' חכ' עילאה כו', וע' מזה בד"ה ושבתי בשלום בענין וישם אותה מצבה, ובזהר ס"פ במדבר פי' וי"ו הוא אילנא דחיי והיינו כי התו' נק' עה"ח וכנ"ל וע' בפ' פקודי דרכ"ו ע"ב ע"פ עשה ווים לעמודים, ומש"ש ואות קדמאה דאורייתא אתפליג באות וי"ו ופי' המק"מ שם דהיינו אות אלף והוא מ"ש ואת האלף כו' עשה ווים לעמודים י"ל עפמ"ש בפ' אחרי דס"ו ע"ב בענין וי"ו שהאלף שבו הוא בחי' אור הכתר המלובש בו וזהו"ע בי נשבעתי כו' ע"ש, וע' בסה"מ סי' קנ"ב מענין ושבע מאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים כו'. וביאור הענין יובן עפמ"ש בד"ה כי תשמע בקול דפי' בקול היינו בפנימי' הקול והיינו כי הקול עצמו זהו בבחי' וי"ו ופנימיותו הוא אא"ס המלובש בהתו' וזהו בחי' האלף אאלפך חכ' כו', גם כענין אחד בחילופי אתוון ועד הרי האלף מתחלף על וי"ו ויובן זה עפמ"ש בזח"א ס"פ וירא דק"ך ע"ב גבי בכל צרתם

דאו"ח בבחי' כי חפץ חסד הוא: בכת"י הנ"ל נכתב במקומם: בחסד חנם.
סד"ה מזוזה מימין: בכת"י הנ"ל נוסף: ובד"ה לסוסתי בפ' בשלח.

לו צר כתי' באלף וקרינן בוי"ו וכן ולו אנחנו ולו נתכנו עלילות* וע' עוד ר"פ ויקרא ע"פ ונתתם לי אות אמת דא וי"ו ובפי' הרמ"ז שם, ומשם יובן איך שמקור המשכה זו הוא מבחי' יאר ה' פניו כו' ע"ש שזהו תיקון ואמת ואין אמת אלא תורה ועמ"ש בד"ה ויהי קול מעל לרקיע, וע' בפרדס שער האותיות באות ו'.

ד) **והנה** בענין הקול הראשון שמלמטלמ"ע יש ב' פי' בזהר ויגש דר"י ע"פ והקול נשמע, הא' שהוא בחי' בינה שלמעלה מבחי' קול בוי"ו הב' שהוא בחי' מל' המקבלת מבחי' קול בוי"ו ע"ש. והענין כי בינה הוא קלא פנימאה דלא אשתמע ולא אתגליא ונק' קול גדול וממנה נמשך התו' שנק' קול יעקב קלא דאשתמע כמבואר בזהר בראשית ד"נ ע"ב ובפ' ואתחנן דרכ"א ע"א והיינו כי בינה ליבא הוא בחי' פנימי' הלב מזבח הפנימי אשר בחי' פנימית הלב* הוא למעלה מבחי' קול והמשכה המתלבשת באותיות, כי ההמשכה באותיות* הוא מהשכל אבל פנימי' הלב נמשך מהרצון שלמעלה מהשכל וכמ"ש מזה בד"ה תקעו בחדש שופר ובד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול, גם ענין תקיעה קול פשוט, ולכן נק' קלא פנימאה דלא אשתמע שאינו נמשך ומתלבש באותיות כו', וענין שייכות בחי' זו בבינה היינו כי הבינה היא נעשית כתר לז"א שהוא למעלה מחב"ד דז"א וכמ"ש בזהר בשלח דס"ג ב' ע"פ ממעמקים קראתיך עומקא דבירא היא בינה וזהו תשובה עילאה שהוא בחי' בינה כנודע וזהו ויעקוד את יצחק בנו כו' ממעל לעצים, פי' עצים היינו עה"ח ועה"ד והעקידה היא מגעת למעלה מב' בחי' ומדריגות עצים הנ"ל שהן תושב"כ ותושבע"פ, שתושב"כ נק' אילן דטו"ר שבו וע"י מפרידין הטוב מהרע כמ"ש בד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה פ"ג בהג"ה ובד"ה והמשכילי' יזהירו כו' והמס"נ של העקידה גבוה מב' בחי' עצים הנ"ל ועד"ז ג"כ קלא פנימאה יש בו ג"כ בחי' ממעל לעצים. ויובן זה ע"ד שנת' בד"ה חייב אינש לבסומי בפורי' בענין הטעם שלא נאמר בתו' טעם על מס"נ רק על אהבה נא' טעם לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך, והענין הוא דבחי' כי הוא חייך זהו ממכ"ע וסוכ"ע אשר זה רק הארה בעלמא כי לא זהו עיקר האלקות מה שהעולמות מתהוים ממנו כמו שהארת השמש מה שמאיר על הארץ לא זהו כלל עיקר מהות השמש לא מיני' ולא מקצתי' וכמו"כ ויתר מכן לאין קץ הוא בנמשל, והנה האה' נמשך מבחי' כי הוא חייך אבל המס"נ להשליך חייו מנגד נמשך שלא ליפרד ממנו ממהו"ע ית' שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע הנק' כי הוא חייך וזהו"ע ממעל לעצים כי עה"ח היינו בחי' כי הוא חייך כמ"ש ואכל ממנו וחי לעולם אבל בחי' המס"נ שזהו העקידה הוא למעלה מבחי' עה"ח וכמ"ש היש בה עץ אם אין ופי' בזהר שלח דקנ"ט שבחי' אין

עלילות: בכת"י הנ"ל ניסף:

ולכן ע"י הקדמת ק"ש אחד ועד שממשיך האלף בוי"ו אזי ע"י"ז אח"כ בעסק התורה ממשיך בקול תורה מבחי' פנימיות כו', וכמ"ש ע"פ הראיני את מראיך א"ת בכל מאדך ואח"כ דוקא השמיעני את קולך ואזי כי קולך ערב כו'.

מזבח הפנימי אשר בחי' פנימית הלב: תי' אלו נוספו עפ"י כת"י הנ"ל.

כי ההמשכה באותיות: נוסף ע"פ כת"י הנ"ל.

זהו למעלה מעה"ח וזהו הנמשך ע"י המס"נ שהוא ביטול היש לאין בפו"מ וזהו"ע קלא פנימאה רעו"ד למס"נ להוי' אחד שזהו למעלה גם מבחי' קול ועסק התורה וכמבו' בגמ' בענין יש קונה עולמו בשעה א' וכמ"ש במ"א שעז"נ אחת היא יונתי שלמעלה מבחי' ס' המה מלכות ס' מסכתות, וזהו המבואר בזהר בראשית שם דבחי' קלא דלא אשתמע נמשך מבחי' ח"ע סתימאה דהיינו שנמשך מבחי' שלמעלה מהשכל המושג ומובן, וע' בסה"מ רסי' קל"ח בשם הרמ"ז, וזהו"ע שתהא תפלתי סמוכה למטתי כדי שעי"ז בעסק התורה שאח"כ יומשך התגלות או"א בחכ' הנק' עה"ח להיות יענגו בקול פי' מה שמלובש בתוך הקול כמש"ל בפי' כי תשמע בקול, וזהו"ע ט"ו הווין דאמת ויציב כו' שאחר ק"ש היינו כי ק"ש היא קלא פנימאה רעו"ד למס"נ באחד ועי"ז ממשיכים אח"כ בחי' הווין שהם המשכות ואתה מחי' והמשכה זו הוא מבחי' הדבור וזהו שמסיים ויציב ונכון כו' וטוב ויפה הדבר הזה כו' ודבריו חיים וקיימים כו', וזהו"ע ט"ו ווין שהם נגד ט"ו שיר המעלות שהוא להמשיך מבחי' י"ה בבחי' ו"ה וכמ"ש בזהר מקץ דקצ"ג ב' ו' אתזן מן ה' עילאה ה' תתאה אתזנת מן ו' היינו כי ה' עילאה היא בינה קלא דלא אשתמע והיא מקבלת מן היו"ד וקוצו של יו"ד שהם חכ' וכתר ועמ"ש בזה בד"ה לך לך כו' וממנה ממשיכים בוי"ו שהוא קול יעקב ולכן ט"ו ווין להאיר בהם בחי' י"ה, וזהו ג"כ ענין תיבת אמת שקודם הט"ו ווי"ן אשר משם מקור ההמשכה והוא בחי' ח"ע סתימאה שממנה בחי' קלא דלא אשתמע, ועמ"ש במ"א ע"פ איה סופר כו' וגם כמש"ל שהוי"ו נק' אות אמת, והמשכה זו היא מבחי' הוי"ו לבחי' הה' תתאה הוא ה' מוצאות הפה בחי' הדבור להיות ואתה מחי' כו'. ומכ"ז יובן ענין הקל קול אשר קל הראשון הוא בלא וי"ו כי הוא למעלה עדיין מבחי' וי"ו והמשכה והוא ג"כ ע"ד מ"ש בביאור ע"פ ונקדשתי בתוך בנ"י בענין פי' שרפים עומדים ממעל לו ממעל לבחי' הוי"ו וזהו"ע הקדוש הראשון דאסתלק וי"ו רזא דשמים עילאין לעילא כו' והוא להיות יחוד י"ה שלמעלה מבחי' ו"ה ע"י מס"נ וכמ"ש שאו ידיכם קדש שלמעלה מבחי' קדוש בוי"ו ואז עי"ז אח"כ ממשיכים בחי' קדוש בוי"ו וזהו וברכו את הוי' ע' מזה בד"ה צאינה וראינה וסד"ה נאוו לחייך בתורים נת' דקול השני בוי"ו הוי"ו הו"ע החוט הנכנס לתוך חלל האבנים טובות ומחברן כו' וזהו"ע צווארך בחרוזים והו"ע המשכת הקו"ח מאא"ס שיומשך ויאיר גם למטה כמו שמאיר באצי' וזה יהי' לע"ל ועז"נ קול מבשר מבשר ואומר. ועוד יובן ענין קל בלא וי"ו ע"ד שהנשיאים הקריבו קערת כסף שלשים ומאה משקלה ויש ע"ז הרבה דרשות במד"ר, וי"ל עוד שזהו י"ג מדה"ר וכל מדה כלולה מע"ס וההמ נ"ע פי' קוף הוא בחי' מל' למ"ד הוא בינה והיינו התחברות ועליות המל' בבינה וכמו ביוהכ"פ והיינו ויחד לבבינו שיהי' התחברות ועליות חיצוני' הלב בפנימי' הלב.

ה) **והנה** כ"ז הוא לפי' הא' דקל בלא וי"ו הוא בבינה וכמ"ש בזהר פ' יתרו דפ"א ע"פ ויהי קולת קלת כתי' חסר ו' א"ר יוסי כו' ע"ש ובמק"מ וכ"מ עוד ברע"מ פ' פנחס דרל"ב ע"א וכן וקול שופר כתי' קל בלא

וי"ו בפ' יתרו ב"פ ויהי קלת כו' וקל שופר כו' אשר שופר הוא ג"כ בחי' בינה, אך בפ' ויגש דר"י ע"א ע"פ והקול נשמע בית פרעה פי' דקל בלא וי"ו הוא בחי' מל' דאיהי אזלא לאסתלקא בוי"ו וכן מוסכם בפרדס בערך קול, וא"כ להבין ענין בחי' זו בתפלה הנה מבואר בזהר פ' בלק דקצ"ה ע"א ע"פ תפלה לעני כי יעטוף תפלה דא קדים לתפלה דמשה ולתפלה דדוד כו' ובפרדס ערך תפלה שבחי' מל' נק' תפלה לעני וכמ"ש בזהר וישלח דקס"ח ע"ב וע' בזהר ס"פ ויחי דרמ"ט ע"ב בענין עניה ענתות כו' ל"ל נהורא לסיהרא מגרמי' כו', וענין בחי' זו הוא ד"כ בחי' ביטול היש וכמ"ש בד"ה בחדש השלישי בענין שישראל מונין ללבנה שהם בבחי' ביטול לאא"ס ותורתם ועבודתם הוא בבחי' דלית להון מגרמיהון כלום כו' ועמ"ש סד"ה ואפו עשר נשים גם כמ"ש במ"א בענין לחם עוני שהוא בחי' ומדריגת אתכפי' שצ"ל קודם בחי' אתהפכא וזהו"ע דאיהי אזלא לאסתלקא בוי"ו כי וי"ו היינו ששה מדות דקדושה וזהו שכבר אתהפכא חשוכא לנהורא משא"כ מקודם לזה חסר וי"ו הנ"ל רק שמ"מ הוא בבחי' אתכפי', ומ"מ בבחי' אחת אתכפי' הוא למעלה מבחי' אתהפכא לפי שהוא בבחי' ביטול מכל וכל ועי"ז מעורר למעלה יותר דהיינו בבחי' סוכ"ע וכמ"ש מזה בד"ה קחו מאתכם תרומה וזהו ואל זה אביט אל עני ונכה רוח עמ"ש סד"ה השמים כסאי, וזהו"ע עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה רשית חסר כתי' כל שנה שרשה בתחלתה וזהו"ע תחנונים ידבר רש וכמ"ש במ"א, וא"כ הגם מי שקטן מוחו ולבו לבוא לבחי' עומקא דלבא וקלא פנימאה הנ"ל עכ"ז יוכל לבוא לבחי' ומדריגת הקל קול והיינו ע"י תפלה לעני שהוא בחי' אתכפי' וביטול היש. עוד יובן ענין בחי' תפלה לעני ע"ד המבואר בפע"ח שער נפ"א פ"ד בכ"י מהאריז"ל שבתפלה יש ב' בחי' מס"נ הא' בק"ש וזהו כענין מס"נ עקה"ש שמעלים מ"ן בבינה, הב' נפ"א שענינו שמוסר עצמו למיתה כאילו נפטר מן העולם שהוא העלאת מ"ן דמל' וע' מזה ג"כ בפע"ח שער הק"ש פ"ז, וענין בחי' זו הב' יובן ממ"ש בד"ה ויהי מקץ בפי' מ"ש בזהר זכאי קשוט כל יומא מסתכלי בנפשייהו כאילו ההוא יומא מסתלקי' מעלמא כו' ע"ש, ובב' בחי' מס"נ אלו זהו"ע לא זז מחבבה עד שקראה בתי שהוא מל' ולא זז מחבבה עד שקראה אמי עמ"ש בד"ה רני ושמחי בת, והנה בחי' הב' נק' אילנא דמותא אמנם המכוון שזהו בחי' בירור עה"ד הנק' אילנא דמותא לברר הניצוצי' שנפלו בשבה"כ מזמ"ל דתהו שנא' בהן וימת ולהעלותם בבחי' מ"ן ובאר מ"ח כמו שהמ"ח נעשי' ע"י שעוברי' דרך עפר הארץ, וכך ע"י ונפשי כעפר לכל תהי' נעשה באר מ"ח להיות אליך ה' נפשי אשא וכענין זכאי קשוט הנ"ל וזהו"ע נפילת אפים, וזהו בחי' תפלה לעני כי עני חשוב כמת פי' שזהו בירור והעלאת עה"ד ע"י הביטול במס"נ ואתכפי' ולכן במזמור לדוד אליך ה' נפשי אשא שהו"ע נפ"א לא נא' וי"ו כי וי"ו הוא המשכת אילנא דחיי וכאן אדרבה הוא בירור אילנא דמותא ע"י בחי' אליך כו' נפשי אשא כאילו ההוא יומא מסתלקי מן עלמא, וזהו"ע קל בלא וי"ו, גם קל בלא וי"ו גי' עני אך באמת זהו הגורם לבחי' קול בוי"ו שאח"כ שהוא המשכת אילנא דחיי כי העלאת מ"ן גורם המשכת מ"ד. וזהו ענין מ"ש בזהר ר"פ שלח והוה דייק על אלין אילנין הי

מיגייהו רב כו׳ ע״ש דבחי׳ בירור עה״ד יש בו בחי׳ שלמעלה מעה״ח אלא שחטאו הי׳ דדייק על אילנין עצמן וז״א דפשיטא דעה״ח גבוה לאין קץ מעה״ד וכיתרון האור כו׳ אבל עכ״ז ע״י בירור עה״ד יש מעלה יתירה וזהו ג״כ יתרון האור ע״י החשך דוקא והיינו לאחר דאתהפכא חשוכא לנהורא וז״ש מגלה עמוקות מני חשך כו׳ וכמ״ש במ״א ע״פ והי׳ הבן הבכור לשניאה. ובכ״ז יובן בענין תפלה ותורה דלפעמים משמע שהתורה גבוה כו׳ כי תו׳ קלא דאשתמע הוא בחי׳ ו״ה ותפלה וק״ש קלא דלא אשתמע בחי׳ י״ה וכמ״ש בד״ה וכל בניך לימודי הוי׳ בענין א״ת בניך בחי׳ בינה בן י״ה אלא בוניך והיינו קול ודבור בחי׳ ו״ה ואזי הן לימודי הוי׳.

(ג) **וכדי** שיוכל האדם לעורר דבור העליון ע״י קולו ודבורו בתורה צריך להיות תחלה העלאת מ״ן בק״ש ובתפלה וזהו הקל קול הראשון תפלה הב׳ תורה לכן הוא בוי״ו, ואת האלף כו׳ עשה ווים אחד בחילופי אתוון ועד, לא צר וקרינן לו.

(ד) **וענין** הקול הראשון יש פי׳ קלא פנימאה בחי׳ פנימי׳ הלב בחי׳ בינה כמו קול השופר והוא למעלה מהתו׳ ממעל לעצים עה״ח ועה״ד, אחת היא יונתי שלמעלה מששים המה מלכות ששים מס׳ אחת בחי׳ יחידה שהוא אות א׳ שהוא פנימי׳ הוא״ו שרפים עומדים ממעל לו ממעל לוי״ו, ומזה נמשך אח״כ ההמשכה בוי״ו ט״ו ווין דאמת ויציב.

(ה) **ויש** פי׳ דקל הא׳ זהו בחי׳ מל׳ והו״ע תפלה לעני אתכפי׳ בחי׳ עד שקראה בתי כעבד לפני המלך. ואפ״ל ג״כ ב׳ בחי׳ אלו ע״ד צדיקים ובע״ת, כי בחי׳ בינה זהו עד שקראה אמי ע״ד קומי לכי רעיתי ולכי לך, אכן בחי׳ מל׳ עד שקראה בתי ומ״מ הראיני את מראיך תשובה ובמקום שבע״ת עומדים כו׳ רני ושמחי בת ושכנתי בתוכם דוקא.

ו) **אך** הנה לפי שמודעת זאת שמדת הקדושה הוא אחדות והתכללות ונתב״ס וסופן בתחילתן ולא בפרודא ח״ו, לכן א״א ג״כ לקול התחתון לקשר נפשו ממטלמ״ע לה׳ אחד בק״ש בקשר אמיץ וחזק ולדבקה בו באמת לאמיתו בלי המשכת קול העליון מלמעלמ״ט ע״י קנה העליון קנה חכ׳ קנה בינה כו׳ וכנודע ג״כ שלכן נק׳ חו״ב עילאין בשם או״א שהן הן המולידות המדות אהוי״ר כו׳, גם נודע מהאריז״ל שאפי׳ בעליות עולמות עליונים א״א לתחתון לעלות למעלה בבחי׳ מ״ן עד שתרד הארה תחלה מלמעלה, וכמ״ש בפע״ח שער הק״ש פ״ה ואנו צריכי׳ לתת להם תחלה איזה הארה מלמעלה כדי שיוכלו אח״כ לעלות, וס״פ הנ״ל שההארה ההיא לזו״נ נמשך מזיווג החיצון דאו״א שהוא תדירי, ורפ״ז מבואר שהארה ההיא נרמז בפסוק ראשון דק״ש שמע ישראל, ובשער הברכות פ״א ד״ה כוונה כוללת גבי ברוך יסוד דחכ׳ כו׳ שצריך שיקבלו בתחילה שפע העליון עד שיהיו ראוי׳ ומוכני׳ כדי לעלות ואחר שעלו אז הם מקבלים שפע אמיתי׳ הראוי להם כו׳ ושם פ״ה כמד״א ולא יראו פני ריקם כו׳, וע׳ מזה בהרמ״ז ר״פ עקב וז״ל כי הראשון בא מחיצוני׳ של העולמות כנודע מק״ש שכל שפע הנשפע ליתן כח להעלות

הוא מזיווג החיצוניי' והשפע האמיתי' הוא מהפנימי' וז"ש מלעילא שגם או"א מקבלי' אותו מא"א וא"א מע"י כו' עכ"ל. וענין זה מובן ג"כ בעבודה עפ"י מ"ש במ"א בענין ההפרש שבין עסק התו' שקודם התפלה ובין עסק התו' שלאחר התפלה כי ע"י התפלה ורעו"ד ממשיך גילוי אא"ס בחכ' עילאה וכמשנ"ת לעיל בפי' בקול בפנימי' הקול וכמ"ש ג"כ בד"ה שה"ש בפי' הקב"ה יושב ועוסק בתורה, משא"כ בעסק התו' שקודם התפל' היא ההמשכה מחכ' לבד דאורייתא מחכ' נפקת, ונמצא זהו כעין ב' המשכות הנ"ל דחיצוני' או"א ודפנימי' או"א שהפנימי' נמשך מא"א וע"י והחיצוני' הוא נמשך מחו"ב עצמן כמש"ש בפע"ח שער הק"ש פי"א, אך עכ"ז ע"י המשכה זו החיצוני' יוכל להיות אח"כ העלאת מ"ן בתפלה ואזי אח"כ יומשך השפע הפנימי', וכך ע"י עסק התו' שקודם התפלה או ע"י קיום מצות צדקה כדלקמן נמשך הכח שיוכל להיות העלאת מ"ן לקשר נפשו בה' אחד בק"ש כו', וזהו הקל קול דקול הראשון הוא מלמטלמ"ע ואות ה' דהקול הוא המשכה מבחי' בה' בראם שנמשך כח ועוז מלמעלמ"ט לבא לבחי' קול שמלטלמ"ע כו'. ויובן זה עוד עפמ"ש בד"ה תורה צוה לנו שזהו"ע ב' הבחי' דאירוסין ונישואין כו' והרי קודם בחי' הנישואין צ"ל בחי' אירוסין וקדושי' דוקא וע"ש. וע' עוד בפע"ח שער השבת פ"ח כי אין שום דבר עולה אלא ע"י שם מ"ב שבעולם שלמעלה הימנו כו' ע"ש ועמ"ש בד"ה והי' מדי חדש בחדשו בענין קבלת שבת לכה דודי כו', ועמ"ש בביאור ע"פ שוש אשיש וצאינה וראינה.

קיצור. אך א"א להיות ההעלאה דקול הא' בק"ש ותפלה בלתי ע"י המשכה תחילה לעורר אתעדל"ת, וההמשכה זו נמשך מחו"ב עצמן ואח"כ ע"י ההעלאה נמשך מע"ק וא"א כו', ועמ"ש מענין הקל קול סד"ה נאוו לחייך בתורים צווארך בחרוזים, וההמשכה מחו"ג עצמן זהו ע"י עסק התורה שקודם התפלה.

ז) **אך** בהיות כי תכלית בריאת עוה"ז* דייקא כמ"ש וימלא כבוד ה' את כל הארץ דייקא בבחי' גילוי אחדותו ויחודו ית' כמ"ש ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כו' כי עין בעין יראו, ע' בזח"ג דק"ל רע"א ודקל"ז ע"א מענין פי' עין בעין יראו ועמ"ש מזה סד"ה כי תשמע בקול גבי לעשות הישר בעיני ה', וכמו שהי' מעין זה במ"ת אלא שעל כל דיבור פרחה נשמתן, וע' מזה בתניא פל"ג, אבל לימוהמ"ש ותחהמ"מ שיזדכך חומריות העוה"ז יוכלו לסבול ולקבל הארה גדולה יותר לאין קץ וכמ"ש סד"ה וידבר אלקי' כו' וארא אל אברהם כו' שבחי' כי עין בעין יראו הנאמר לע"ל הוא בחי' גבוה ביתר שאת ויותר מבמ"ת שלא ראו עין בעין כ"א שומעים את הנראה כו' פי' כי שמיעה היא בחי' בינה וראי' הוא חכ' שם ע"ב אשר במ"ת לא* הי' גילוי פנימי' ח"ע ממש רק בבחי' שמיעה וכמ"ש כי לא יראני האדם כו' רק רואים את הנשמע שהוא בחי' בינה משם הי' גילוי בבחי' ראי' ממש ועמ"ש באגה"ק ד"ה עוטה אור

עוה"ז: בכת"י הנ"ל נוסף: כדי להיות לו דירה בתחתונים.

לא: נוסף ע"פ כת"י הנ"ל.

כשלמה אלא לעתיד שיהי׳ גילוי פנימי׳ התו׳ פנימי׳ ח״ע בבחי׳ ראי׳ ממש* שלמעלה מבחי׳ שמיעה וכמ״ש ענין זה ע״פ ארדה נא ואראה ובביאור ענין ק״ס ובביאור ע״פ והניף ידו על הנהר כו׳ זהו ענין עין בעין יראו להיות גילוי לעין כל בשר והשגתם של כאו״א לפי השגתו מראה באצבע עד״מ ואומר הנה אלקינו זה קוינו לו וגו׳, וע׳ מזה בהרמ״ז ר״פ תולדות דקל״ה סד״ה זמינין אינון צדיקייא דהפי׳ שלעתיד יתעלה ז״א למקום א״א ויהי׳ בחי׳ גילוי עתיק ממש וגילוי זה יהי׳ לע״ל לצדיקים ועז״נ זה הוי׳ קוינו לו כו׳ ע״ש. אך מי הוא הגורם המשכת וירידת אור ה׳ לתחתונים ממש בבחי׳ גילוי כזה הנה הן כל המצות מעשיות בכלל וכמ״ש בתניא פל״ז לפי שבהן וע״י מתברר ק״נ דעשי׳ ע״כ עי״ז דוקא נמשך הגילוי בעשי׳, ועמ״ש סד״ה ויעש דוד שם שלכן ארז״ל כל האומר אין לי אלא תו׳ בלא גמ״ח אפי׳ תורה אין לו אלא בתו׳ וגמ״ח דוקא כו׳ ע״ש ועמ״ש מזה ר״פ שלח בענין המרגלים, ובפרט מצות הצדקה השקולה כנגד כולן שלכן נקראת בשם מצוה סתם בירושלמי לפי שענינה ומהותה היא השפעת חיים חן וחסד למאן דל״ל מגרמי׳ כלום ולהחיות רוח שפלים ובאעתדל״ת זו הוא אתעדל״ע להמשיך הארת אור פני מלך חיים מחיי החיים אא״ס ב״ה לעוה״ז השפל והתחתון שבכל המדריגות בתורת חסד חנם מן הרצה״ע ב״ה כאור שבעת הימים של ו׳ ימי בראשית שהאיר בחסד חנם כנ״ל. ובזה יובן מ״ש במשלי סי׳ י״א פ׳ י״ט כן צדקה לחיים פי׳ כן הוא לשון בסיס ומכון כדפירש״י במלכי׳ ר״ל שהצדקה הוא מכון לחיים העליונים הנמשכים מאור פני מלך חיים א״ס ב״ה לעוה״ז הגשמי להחיות רוח שפלים כו׳ וז״ש בצדקה תכונני שתהי׳ בחי׳ מכון לשבתו ית׳, וע׳ מזה בפי׳ הרמ״ז פ׳ בחקתי די״ג ב׳, וזהו״ע וזרחה לכם כו׳ שמש צדקה כו׳ ע׳ בזהר ר״פ אמור. ועוי״ל פי׳ כן כפשוטו ע״ד מ״ש כן בנות צלפחד דוברות כו׳ שענין כן היינו שמסכימים לדברי האומר וא״כ זהו עדמ״ש סד״ה משה ידבר בפי׳ והאלקים יעננו כו׳ וכך הצדקה מלבד שהיא אור המשכת חיים העליוני׳ מבחי׳ עה״ח עוד זאת כי הנה העני המקבל הוא בחי׳ אילנא דמותא כנ״ל בענין עני חשוב כו׳ וכשנמשך בו גילוי החיים ע״י צדקה זו הנה פעולתה שגם בחי׳ עה״ד מתברר ליכלל ולהיות מתייחד עה״ח עם עה״ד, וזהו פי׳ כן צדקה פי׳ שגם למטה בבחי׳ עה״ד יתברר להיות כמו עה״ח, וזהו ענין המבואר בזהר בהקדמ׳ ד״ח רע״א ע״פ שכל טוב לכל עושיהם, שכל טוב דא אילנא דחיי והמשכה זו הוא לכל עושיהם דוקא שהוא מעשה הצדקה, ועמ״ש במ״א בפי׳ אל יתהלל חכם בחכמתו כו׳ ב״א בזאת יתהלל כו׳ עד וצדקה בארץ, והענין כי ע״י הצדקה גורמים ג״ב המשכת הח״ע למטה כמ״ש סד״ה ויעש דוד שם כו׳, והנה כח המשכת הח״ע למטה זהו נמשך מלמעלה מעלה וזהו״ע שכל טוב כו׳, ובזה יובן מ״ש פיה פתחה בחכ׳ ותורת חסד על לשונה ע׳ בזהר פ׳ תולדות דקמ״ה סע״א, וזהו ג״כ ענין עשה ווים לעמודים אשר העמודים הם בחי׳ הצדקה תמכין דאורי׳ ולכן הקווים שהם בחי׳ קול התורה הם לעמודים דוקא כמ״ש לכל עושיהם,

---

*ממש: נוסף ע״פ כתי׳ הנ״ל.

והנה מבואר לעיל דבחי' הקל קול זהו בחי' קנה חכ' קנה בינה שהקול
נמשך מן הקנה, והנה ב"פ קנה גי' יש והוא מחצה מתר"ך אורות דכתר
דהיינו בחי' התחתונה שבכתר שבחי' זו יכול להיות נמשך בפנימי' ע"י עסק
התו' אכן תרי"ג מצות דאוריי' וז"מ דרבנן ממשיכים כללות תר"ך אורות
דכתר כו'.

קיצור. אך כי התכלית שיהי' הגילוי בעשי' הגשמי', עין בעין יראו, יותר
מהגילוי שבמ"ת, והמשכה זו זהו ע"י המצות מעשיות ולא די ע"י
ב' קולות הנ"ל לבד, ועמ"ש סד"ה ויעש דוד שם, ומ"ש סד"ה וכל בניך
גבי בצדקה תכונני שתפלה בינה תו' חכ' וצדקה כתר, ועמ"ש בת"א גבי
ביאר זכור ושמור בענין תחה"מ, וענין כן צדקה לחיים כן בסיס וגם ווים
לעמודים, שכל טוב לכל עושיהם, גם פי' כן ע"ד והאלקי' יעננו בקול
ועמ"ש בד"ה פיזר נתן, ובענין יש מפזר ונוסף עוד.

חי"ת) **והנה** ענין מצות מעשיות מרומז בתיבת יעקב עצמו כמ"ש וצדקה
ביעקב אתה עשית, וכמ"ש לקמן. (והנה משארז"ל בזמן שיעקב
מצפצף בקולו אזי אין הידים ידי עשו כו', ויובן זה ע"ד מ"ש בד"ה וכל
בניך הנ"ל שזהו"ע ורב שלום שמבחי' ורב נעשה שלום ע"י עסק התו' כו'
ע"ש באריכות משום דבחכ' אתברירו כו', ולפי פשוטו של הפסוק והידי' קאי
על יעקב שידיו כידי עשו שעירות י"ל דקאי על בעלי עסקים כי ידים
עסקניות הן ~~ע"ב נ"ב~~), דהנה כתי' ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן
שהמשכן הוא בחי' תורה והוא עשר יריעות בחי' ע"ס ויריעות עזים הוא מה
שנתברר מן י"א כתרין דנוגה ע"י העסק במו"מ כשנותן אח"כ צדקה מזה
ע"ד תמכין דאוריי' וכענין זבולון עם יששכר ולכן הן לאהל על המשכן, ועמ"ש
מזה בד"ה שחורה אני ונאוה ועז"נ ארבע הידות יהי' לכם והחמישית לפרעה
ע"ש, וזהו"ע כי היו ידיו שעירות כו' כי ידים עסקניות הן יגיע כפיך כי
תאכל, ועי"ז מתברר ק"נ ע"י מעשה המצות לכן עי"ז יהי' נמשך הגילוי גם
למטה שתצא ק"נ מטומאתה וחלאתה ותהי' לאהל על המשכן כו' כנ"ל, והנה
יצחק חשב שעשו גבוה יותר מצד שרשו מהמקיף דתוהו כמבו' בד"ה ראה
ריח בני בת"א פ' תולדות אלא שמצא ביעקב ג"כ בחי' זו כי יש ב' מיני
נשמות הא' יושבי אהל ות"ח שעז"נ הקול קול יעקב כנ"ל, והב' בעלי עסקי'
כמ"ש בת"א פ' תרומה בד"ה מי יתנך כאח לי ע"ש שעליהם נא' אמצאך
בחוץ, ויש בהם בחי' גבוה יותר מבת"ח ע"ד במקום שבע"ת עומדי' כי
תשובה אינה דוקא על עבירות כ"א על הריחוק כו' וע"ז אמר יצחק והידים ר"ל
בעלי עסקי' שביעקב הם ידי עשו פי' בחי' עשו* כמו שחשב יצחק ששרשו גבוה
מאד היינו המקיף דתהו ואצלו בחי' זו נחשב יותר מבחי' קול יעקב שהוא מבחי'
תיקון כו' וכמ"ש וירח את ריח בגדיו ריח בוגדיו כו', וזהו ולא הכירו כי
יו ידיו כידי עשו אחיו היינו שביעקב נמצא ב' בחי' הקול קול יעקב מצד
חי' התיקון וגם נמצא בו הידיים כו' בבעלי עסקים ששרשם בירור ניצוצי

* פי' בחי' עשו: נוסף מבוך' הנ"ל.

דתוהו שזהו מעלת עשו לפי שחשב יצחק כו׳, ובמדרש א׳ באופן אחר ולא הכירו בזמן שהרשעי׳ יוצאי׳ ממנו ר״ל דבק״ש ואספת דגנך להיות העלאו׳ משא״כ כשעוסק במו״מ בתאוות העולם הרי הידיים הן כמו עשו הגשמי, ומ״מ ג״כ הפי׳ שיבואו אח״כ לריח בוגדיו כו׳.

———●———

הגהות* סידור ווארשא ד״י סע״ב

שטה יתברך רק שבעת, עמוד ג׳ שטה ב׳ לצדיק* (וע׳ מענין ברק במא״א אות ב׳ סל״ד וז״ל ברק נק׳ יסוד כו׳ ואפ״ל שזהו ענין גילוי פנימיות יסוד אבא ועמ״ש ע״פ וברית שלומי לא תמוט) וז״ש.

שטה עשית* וע׳ בזח״ג אמור דף ק״ד ע״א גבי יעקב אומר אז יבקע כשחר אורך כו׳ ופירושו בסידור שער חג הסוכות, ענין בקיעת יסוד אימא מחמת ריבוי האור, וזהו ענין ויצא כברק התגלות פנימיות אבא כו׳ ע״י שנבקע יסוד אימא ההשגה כו׳) והנה קול.

שטה תורה* (וע׳ בהרמ״ז פ׳ וישלח דקע״א ע״א בענין קול שהוא פנימיות ז״א) ויעקב.

שטה כנ״ל* (וע׳ סד״ה וישב יעקב ובד״ה בכ״ה בכסלו ענין וידו אוחזת כו׳ ועמ״ש סד״ה מי מנה עפר יעקב) וז״ש בגמרא.

שטה אחזה דייקא* (וענין פניך בחי׳ באור פני מלך ועמ״ש בד״ה מה יפו פעמיך בענין יראה את פני הוי׳ כו׳) היא*.

שטה ובעולם* (ועמ״ש מענין מצלי בד״ה ע״כ יאמרו המושלים גבי ותכונן עיר סיחון) וזהו.

שטה וזהו אתה*.(מעתה חוזר לפרש ענין הקול קול דתפלה ותורה)

[illegible]

[illegible]

———●———

הגהות: קטע זה נמצא בבוך באב׳ 26 ובבוך ורחל היתה — סימפסאן אחר המאמר דלעיל. [illegible]

לצדיק: בהוצאת קה״ת יט, ב שו״ה: אור זרוע לצדיק.

שטה עשית: שם יט, ג: וצדקה.

שטה תורה: שם: ודבור בת״ת.

שטה כנ״ל: שם: שפלים.

שטה אחזה דייקא: שם: שנאמר אני.

היא: כ״ה גם בהנדפס במחזור השלם. אבל בסידור: הוא.

שטה ובעולם: שם: מהעלם.

שטה וזהו אתה: שם: לנוכח ממש.

חלק בראשית דף שמ"ה ע"א בד"ה הקול קול יעקב*

שטה דקכ"א א'*, וע"ד זה יובן גם כאן ענין הקל הראשון חסר וא"ו. והנה יש. שטה שיתפלל כולו* עמ"ש מזה בד"ה כי תבואו אל הארץ דתקס"ב ונזכר לעיל, וחסידים. ט'* שעות לתפלות כו', עמ"ש בלק"ת בשה"ש ע"פ אחת היא יונתי דרוש השני ועמ"ש בד"ה יונתי בחגוי בפי' קומי לך רעייתי הנה כתיב ואתה מחי' את כולם, וצ"ל כי אתה עשית כתיב את חסר ה' והקרי אתה וכאן גבי ואתה מחיה כתיב אתה בה"א, הלא העשיי' מאין ליש גדול מכח להחיותם אח"כ שאינו אלא לחדש הישנות, הנה פי' אתה. שטה שמקור אין ויש* כי החכמה מאין תמצא ונמשך בבחי' בינה הנק' יש ע"ש להנחיל אוהבי יש ולכן חו"ב הם תרין ריעין דלא מתפרשין כי ההמשכה וההתהוות מאין ליש צ"ל תמיד וזהו כי בי"ה הוי' צור עולמים פי' בי"ה החכמה הוא יו"ד והבינה הוא ה"א כנודע ובהן צור עולמים מאין ליש כו'. ועמ"ש מזה. שטה כל ע"ש*. אך הנה כתיב ששת ימים עשה ה' ששת ימים הם ו"ק דז"א שהם הששה מדות עליונות שבהם ועל ידם הי' צ"ל בריאת העולם כי מבחי' חו"ב עצמן לא הי' העולם יכול לקבל ואף שנק' אין ויש שם היש בטל בתכלית לבחי' האין והרי הם תרין ריעין ממש ולכן נקראו עלמא דאתכסייא ונק' סוכ"ע וכדי שיהי' העולם בבחי' יש ממש ובבחי' גבול ותכלית זהו ע"י שנמשך מהחו"ב ע"י המדות והדבור. וזהו אתה. שטה אתה* ע"ש שהדיבור הוא עלמא דאתגלייא וכנודע מענין נוסח הברכות נוכח ונסתר ונהורא. שטה אחרונה, עליון* ונק' בריח התיכון המבריח מן הקצה העליונה כח"ב עד הקצה התחתונה שהוא נהורא תתאה מ', ואזי נק'.

דף שמ"ה ע"ב, מה אתה עשית חסר י"ל ע"ד כל מה שנברא בשי"ב צריך תיקון א"כ הוא נברא חסר וכן רוח צפוני' לא נשלם פני מלך כו' חו"ב מקור אין ויש, ועמ"ש ע"פ דודי צח גם תיקון ואמת וע"י תורה הנק' אמת ממשיכים אור פני, גם אור פני כי בג"ע מאיר ג"ר דמ' מה שהקשה איך יכול קול ודבור לעורר לכאורה לק"מ דהא זהו ענין מתן תורה כדפי' בענין וידבר כו' לאמר בד"ה בחדש השלישי, ובד"ה ואהבת את שכינה מדברת מתוך גרונו אך ע' בד"ה ואתחנן שמשה ביקש שיהי' המשכה מלמעלמ"ט ולא פעל וצ"ל העלאה ע"ד רו"ש גימט' תורה וע' סד"ה לכן אמור וכמו מ"ת אחר יצי"מ כו' וע"ד שנת' בד"ה רני ושמחי דרוש השני שלאחר ההעלאה עד מ' אזי נמשך מאליו ע"י התורה שמחה בצפרא אזי דווקא ובענין פתחי

בד"ה הקל קול יעקב: כנראה שזהו הגהות להמאמר דלעיל ד"ה הקל קול יעקב דף תתכב, א.

שטה דקכ"א א': שם תתכב, א שו"ה: דקכ"א.

שטה שיתפלל כולו: שם שו"ה: כולו.

ט' שעות: שם שו"ה: כולו.

שטה שמקור אין ויש: שם תתכב, ב שו"ה: תרין ריעין.

שטה כל, ע"ש: שם שו"ה: ע"פ עתה.

שטה עתה: שם שו"ה: פי' נהורא.

עליון: שם שו"ה: הוי"ו שהוא.

לי מ"ט ימים דספי' העומר אזי אפתח לך שער החמישים מתן תורה כו' וכמו מתנה טובה ושבת שמה ואעפ"כ מי שטרח בע"ש וא"כ ענין המתנה ע"י תורה שהרי המלאכים א"א להם להגיע להמשכה זו הפנימי' דתורה אף אחר ההעלאה כנז' בד"ה רני ושמחי הנ"ל מעלת קל חסר וא"ו ע"ד תפילת עני למעלה מתפלה למשה אזי גימט' קל וכן סיהרא בחי' עני ומעלת צלותא בחשאי וקולה לא ישמע כו' גם עי"ז נמשך בחי' בקול קלא דגלייא (עמ"ש ע"פ תורת ה' תמימה ו' פעמים ה' תיבות שיתא סדרי משנה זהו ו' המקבל מחמשה חומשי תורה זהו ה' מענין תולדות מלא בד"ה מי יתנך פ"א ובטובו עמ"ש ע"פ טוב וישר ה'.

בס"ד ש"ק פ' תולדות תרכ"ג לפ"ק ליובאוויטש

ראה ריח בני *, יצחק הבין שהוא עשו ואיך היה חשוב בעיניו כ"כ וגם פעמים אמרז שהי' מרמהו בשאלות, איך מעשרים את התבן ופעם אמרו שידע שאין ש"ש שגור בפיו במדרש תולדות פס"ה, עשו סוספיתא דדהבא פסולת הגבורות רישא דעשו בעטפוי דיצחק י"א סממני הקטרת יו"ד כתרין דמסאבותא שהוא החיות שבקדושה המחיה את זה לעומת זה, אך בקליפה הם י"א כי בקדושה הם בטלין כענין וצבא השמים לך משתחוים, משא"כ הקליפות הם מגביהים א"ע כנשר והחיות נבלע בתוכם הנה זהו"ע לבונה שהוא המקיף עליהם מלמעלה ולפי שאינו מאיר עליהם אלא בבחי' מקיף ולפיכך הם מתגאים כו' ובחי' לבונה הוא המחבר ע"ס דקדושה להאיר לעשר כתרין דמסאבותא והוא רישא דעשו ולכן מצד המקיף עשו שואל איך מעשרין את התבן ומצד הפנימי' אין ש"ש שגור בפיו, וע' מענין סוספיתא דדהבא בזח"ב פקודי דכ"ד ב' ובפי' הרמ"ז שם וז"ל כי הימין אין ממנו סיגים, אבל השמאל מצד עצמו בהתפשטותו למטה נעשים סיגים עכ"ל, והוא כענין נהר דינור שיוצא מזיעתן של חיות שנת' בלק"ת פ' שלח ד"ה כי תבואו אל ארץ מושבותיכם פ"ג, ועד"ז נת' בת"א די"א ע"ב * בענין עלמא דאתגלייא שנעשה ממנו בחי' מותרי שפע ופסולת שדוחה לחוץ כו', ובפרדס שער הגוונים פ"ג בענין שמהגבורה נמשך הסיגים זהו מארז"ל שחור אדום הוא אלא שלקה, (ב) והנה נודע כי החיות בעשר כתרין דמסאבותא הוא מפני כי חיל בלע ויקיאנו ר"ל כי המשכות החיות בהם הוא כדי להיות חיל בלע ויקיאנו ומבטנו יורישנו א"ל באיוב סי' כ', ופי' יורישנו א"ל דהיינו שע"י גילוי יגמה"ר שנאמר בהם א"ל רחום וחנון, וכן מי א"ל כמוך עי"ז נמשך להיות מבטנו יורישנו א"ל, ופי' ויקיאנו ע"ד ויאמר ה' לדג ויקיא את יונה כו' כמ"ש

ראה ריח בני: ראה תו"א כ, ב.
בת"א די"א ע"ב: בהוצאת קה"ת: י, ב.

מזה בלק"ת ד"ה כנשר ספ"ב, ובד"ה כי תצא ספ"ב בענין ושבית שביו שנתהפך הרע לטוב בהסרת הבגדים היוצאים כו', וזהו ענין עת אשר שלט האדם באדם לרע לו בקהלת סי' ח' ט' כמ"ש בזח"ב צ"ה ב' ובפ' שמיני דל"ז א' והוא מפני הניצוצים שנפלו בהם בתחילת בריאת העולם בשבה"כ כמ"ש וימלוך וימת כו' וגם מחמת חטא עה"ד כמ"ש בס' הגלגולים, ולפיכך נמשך להם החיות בם שהוא בסוד הגלות כמארז"ל לא גלו אלא כדי להוסיף כו', וכעין זה נת' ד"ה בשלח פרעה בענין וזרעתיה לי בארץ, ואולי ר"ל פי' שע"י העלאת הניצוצים יומשך תוס' אור והוא הנק' בשם זיווגים ויחוד השמות הוי' ואלקים שיחוד זה נמשך דוקא ע"י העלאת מ"ן הניצוצות, וע' בלק"ת ד"ה אלה מסעי השלישי פ"ב בענין, אך עדיין צ"ל למה היתה זאת מלפניו לברוא את הקליפות ושיצטרכו אח"כ להכניעם והתירוץ שם שזהו"ע לויתן זה יצרת לשחק בו שזהו"ע היחוד וכדלקמן סעיף ג' וז"ל המא"א אות ל' סעיף ב' לויתן נקרא יסוד המחבר דו"ב עכ"ל, ובפרדס סוף ערך לויתן פי' דלויתן מורה על שני יחודים יחוד חו"ב ע"י הדעת ויחוד ת"ת ומל' ע"י היסוד ולויתן לשון חיבור ומלמעלה למטה זהו"ע ביטול היש לאין והיינו בירור הניצוצות שמזה נמשך השחוק והתענוג שחוק גימט' אוא"ס וגימט' מקור חיים שיהי' מאיר ומתגלה למטה, וזהו יחוד השמות וע' ד"ה מים רבים בפ' נח בענין יתרון האור הנמשך מן החושך דוקא, וכן בעשו הי' ניצוצים כמו ר"מ ואונקלוס שמעי' ואבטליון ועובדיה ומהם היה ציד בפיו והי' רוצה יצחק להוציא ממנו בעצמו שלא ע"י יעקב, כי הרי גם עכשיו חיל בלע ויקיאנו (היינו אפי' ע"י אכילה ובה"ז כמש"ל ד"ה יגלה לן טעמיה) רק שהוא ע"י יעקב דוקא שהוא בחי' ז"א שכל האורות שלמעלה נכללים בו, כמ"ש בבה"ז שם על המאמר קוב"ה דאתכליל מאתר עילאה סדכ"ס והוא מתלבש ביצירה, ביומין דחול בחי' עבדו זקן ביתו להעלות משם ולברר, וכמ"ש בד"ה והי' מידי חדש בחדשו ששת ימי המעשה הם ששה מדות עליונות והם בבחי' המשכה והשתל' להתלבש בבי"ע כמ"ש אף עשיתיו והירידה לצורך עליה וביטול היש ועזח"ג אמור צ"ד ב' גבי אי הכי אמאי אקרון ששת ימי החול אר"י השתא אתנהג עלמא ע"י דשליחותייהו בגין כך יומא חול איקרי עכ"ל, ופי' במק"מ נ"ב שהוא מט"ט ו"ק דיצי' ששת ימי החול, ועיין מ"ש על זה בסידור שער המועדים (דס"ה ע"ג)*, ועוד עיין בסידור על פסוק לעשות בהם משפט כתוב דהיינו מ"ש ואכלת את כל העמים שע"י האכילה מעלים הניצוצות דתהו ששרשם מבחי' נקודים שלמעלה מבחי' ברודים דתיקון, ועוד כי יעקב הוא נמשך מיס"א והוא נמשך ויורד בבי"ע לברר בירורי נוגה כל ששת ימי המעשה, וזהו פי' יעקב יו"ד עקב שנמשך היו"ד שהוא בחי' יסו"א לבחי' עקב והיינו בי"ע לברור שם בירורי נוגה כמ"ש מזה בביאור ע"פ לא הביט און בלק"ת, אך יצחק רצה שיהי' זה שלא ע"י יעקב ז"א שיהי' רק התגלות האורות עליונים בעשו עצמו והוא ענין תוספת וריבוי האור כי הרי לברר את הטוב מן הרע צריך להאיר שם אור רב כדי

---

* דס"ה ע"ג: בהוצאת קה"ת: ריס, ב.

שעי"ז יקלוט וילקט כל הניצוצים הנשפעים שמה, וזהו ויתן לך האלקים מטל השמים הוא טלא דעתיקא דנטיף לז"א הנקרא שמים והוא בחי' אתערותא דלעילא ממדריגה מאד נעלה באוא"ס ב"ה הסוכ"ע שאין אתערותא דלתתא מגעת לשם כלל ואינה נחשבת שם למאומה וכחשיכה כאורה ומשם יורד הטל, ולכן אין לו מעצור ממעשה התחתונים שאינו מעכבו חטא ועון כלל כי למעני ית' יעשה ולפניו כחשיכה כאורה, והנה רישא דקרא פתחי לי אחותי רעייתי כו' שראשי נמלא טל ור"ל שע"י המשכת אתעדל"ע דבחי' טל יומשך אתעדל"ת, וזהו ענין ברכת המצות כנזכר בד"ה אלה מסעי השלישי בהביאור פ' ב', ועד"ז רצה יצחק להמשיך לעשו מטל השמים, ועיין בלק"ת בשה"ש בד"ה אני ישנה, ומשמני הארץ שמן הוא חכמה ואבא יסד ברתא הנקרא ארץ, והנה השמן נקרא שמן משחת קדש פי' קדש הוא חכמה דאצילות והשמן מושח את הקדש והיינו לפי שהוא מו"ס שהוא מקור ושרש להתהוות החכמה והוא נמשך ע"י כתיתת הזתים והיינו שישפיל עצמו לעפר ויתמרמר על ריחוקו מה', כמ"ש בביאור ע"פ בהעלותך את הנרות הראשון, ובמד"ר תולדות פס"ו אמרו מטל השמים זהו מקרא ומשמני הארץ זה משנה ורצה יצחק להמשיך הטל והשמן דלעילא שעי"ז יהי' העלאת הניצוצים, וזהו כענין משארז"ל בתחלת מדרש איכה המאור שבה מחזירו למוטב, וכמו עד"מ כשהשמש זורח על הארץ כחום היום שואב לחלוחית הארץ ואד יעלה מן הארץ, וכן בנר לפני האבוקה הגדולה שואבת אור הנרות להמשיך*, כך ע"י הארה העליונה הבאה בתוס' וריבוי שואב ולוקט כל הניצוצים שנפלו למטה עד"ז רצה יצחק לברך את עשו.

קיצור. כי החיות בע"ס דמסאבותא הוא כדי להיות חיל בלע ויקיאנו עת אשר שלט לא גלו אלא כדי להוסיף הו"ע יחוד העליון לויתן לויתן זה יצרת לשחק בו, מ"ש הפרדס בפי' לויתן גם מלמטה למעלה זהו"ע ביטול היש, והנה בעשו הי' ניצוצות והי' יצחק רוצה שיתברר בעצמו שלא ע"י ז"א, ובאמת ששת ימי המעשה שבהם הבירור נמשכי' מז"א גם יעקב יסוד אבא, גם י"ל שיצחק חשב שעשו לגבי יעקב כמו זבולון לגבי יששכר, וצריך להמשיך תוס' וריבוי האור כדי לברר וזהו ויתן לך מטל השמים, ע"ד שראשי נמלא טל שעי"ז פתחי לי אחותי כו', וכן ומשמני הארץ שמן משחת קדש וכמו הנר נכלל באבוקה המאור שבה, עד"ז רצה יצחק לברך את עשו.

ב) **וזהו** ואברכך לפני הוי' דווקא ע"ד לפני הוי' תטהרו שמשם נמשך סליחות העוונות והרצון שהי' ליצחק להמשיך לעשו עצמו שלא ע"י יעקב הוא מפני שראה אותו מלמעלה למטה ע"י בחי' לבונה שהוא המקיף ע"כ רצה להמשיך בו בחי' המקיף בתוס' וריבוי אור, ובמ"א נת' שיצחק רצה שיהי' כמו זבולון לגבי יששכר כמ"ש בלק"ת פ' חוקת סד"ה אז ישיר בענין דגבי זבולון נאמר עמים הר יקראו פי' הר כענין מ"ש מי יעלה בהר ה' ובזבולון אפי' עמים מלשון עוממות הר יקראו כו', ואולי יש להעיר לענין הר הוי' ממ"ש ע"פ סוב דודי כו' על הרי בשמים, אך מ"מ טעה בזה

---

*להמשיך : בכמה כת"י אין תיבה זו.

שאין עשו כדאי בבחי' זו אלא ע"י ז"א שלפי שאם הי' נמשך אל עשו יבלע ח"ו כמקדם או שלא יהי' בבחי' עשו כלום (ה' אפ"ל כי בתוהו הי' רק ב' קוין ואפ"ל שהם כמו ב' ידים יד ימין ה' אצבעות הם כח חח"נ יד שמאל הם בג"ה י"ם והנה מקו השמאל נמשך השפע גם במקום ג"ק שלמטה מק"נ אבל מקו הימין אינו נמשך כ"א בק"נ גם הרמ"ז פ' אמור פי' שג"ק לגבי ק"נ זהו כריחוק בי"ע לגבי אצי', ולכן שלח אברהם את אליעזר שיקח אשה ליצחק דווקא ממשפחתו שהם מק"נ ולא מבנות כנען שהם מג"ק ע"כ אם הי' נמשך מעולם התוהו* אם הי' נמשך מקו השמאל שהי' נמשך עד ג"ק שלמטה מק"נ הי' נבלע כמקדם ואם הי' נמשך מקו הימין והי' נמשך רק עד ק"נ אז היתה נתבטלת לגמרי לגבי גילוי זה ע"ד נתן הקב"ה אצבעו הקטנה ושרפם) אבל שיהי' לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא א"א כ"א ע"י ז"א דאצי' שע"י יתברר מהסט"א ויוכלל בקדושה (ה' י"ל לפי שבז"א דאצי' יש ג' קוין, אשר קו האמצעי מחבר הב' קוין חו"ג ועושה שלום ביניהם) ולכן הסכים יצחק ג"כ לברכות יעקב אח"כ (ר"ל שגם הגבורות בשרשם מסכימים שעיקר ההמשכה צ"ל ע"י קו האמצעי דוקא וכענין מ"ש וגבה מאד מסט' דיעקב בבה"ז וישב על המאמר דקפ"א), ולעשו אמר משמני כו' מקצת שמני, וליעקב אמר ומשמני בתוס' וא"ו (עמ"ש ע"פ וה' יגיה חשכי בתוס' וא"ו שמחבר ב' שמות הוי', כמו"כ י"ל פי' ומשמני שממשיך ומחבר מבחי' שמן משחת קדש למטה וכמארז"ל ומשמני הארץ זו משנה ותושבע"פ נקרא דברי סופרים שגבוהים מתושב"כ הנקרא ספר גם כי טובים דודיך מיין ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה, וזהו ומשמני בתוס' וא"ו משא"כ משמני ר"ל היינו שארית הכמות) דהיינו מתמצית הנשאר משמן הנמשך על הארץ (העליונה שהיא מן התמצית ר"ל מבחי' האחרונה) יהי' מושביך בבחי' פנימי' ומטל השמים של ז"א יומשך לך ג"כ אבל אינו אלא מעל דהיינו בחי' מקיף בלבד משא"כ ביעקב אמר ויתן לך, ועיין במדרש שאמר ויתן ויחזור ויתן ובתנאי ואת אחיך תעבוד שתהיו בטל אל בחי' יעקב שעי"ז יהי' עליה דווקא כנ"ל, ועתה יבואר הכתוב ראה ריח בני וגו' כי הנה יצחק רצה להמשיך בחי' מקיף ולבונה כנ"ל (פי' מקיף ולבונה ר"ל לבונה המקיף של העשר כתרין דמסאבותא, אך רצה להמשיך לו כמו"כ מקיף עליון דקדושה בחי' טל השמים ובחי' לפני הוי' כנ"ל, וכל ההמשכה צ"ל ע"י העלאת מ"ן כנודע, והנה להמשכת מ"ד של פנימי' די בהעלאת מ"ן של בחי' פנימי' (וכענין מ"ש נפשי אויתיך בלילה שאומר להקב"ה הרי נפשי אתה ולכך אויתיך ומפני שהחיות הזה מוסתר בבחי' לילה והעלם ולכך תגדל התשוקה והכוסף להיות אויתיך וכנודע שלא שייך אהבה ותשוקה להתאוות תאווה אלא במי שחסר לנפשו הדבר שמתאווה עליו כ"כ לקמן* ד"ה רני ושמחי השני) אבל להמשכת מ"ד של המקיף צ"ל ע"י העלאת מ"נ ג"כ בבחי' מקיף דהיינו (למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת לצעוק אל ה' בצר לו למעלה בבחי' ביטול לגמרי להמשיך מקיף עליון כ"כ לקמן* ד"ה ויקח מן הבא בידו

אם . . התוהו: בכת"י א' אין תי' אלו.

לקמן: הכוונה לתו"א.

מנחה) והנה ריח הוא העלאת מ״נ שהוא בחי׳ או״ח והוא מהגבורות כמו שרואים שתפוח מתוק אין בו ריח רק החמוץ וכל דברים החריפים יש בהם ריח חזק והוא לפי שהעלאת מ״נ הוא בירורים מניצוצים שנפלו בשבה״כ ולכן בכל המצות לא נאמר ריח ניחוח כמו בקרבנות שהוא ע״י שמעלים נה״ב ומתהפך ועולה ונכלל באש שלמעלה, והנה הריח משיב את הנפש דהיינו מה שהי׳ בתחלה בהסתלקות המוחין חוזר ומאיר באדם שהוא נרדם, וע״י הריח הוא חוזר ומקיף דהיינו ע״י השינה הי׳ השכל בהעלם, ואח״כ כשניעור משנתו הנה השכל מאיר בו בגילוי והכל נעשה ע״י הריח שהוא או״ח מלמטה למעלה, וזהו ענין נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני, ר״ל עד״מ מה שע״י הריח נמשך גילוי המוחין נקרא נח״ר) והנה עשו לא הי׳ בו * בחי׳ גילוי פנימי׳ כי הפנימי׳ שלו נבלע כנ״ל רק שהוא בחי׳ מקיף ולבונה, וזהו וירח את ריח בגדיו הוא בחי׳ המקיפים שיהי׳ מזה ריח העלאת מ״ן להמשיך בחי׳ המקיף מטל השמים (ה׳ ועמ״ש במ״א בהביאור ע״פ באתי לגני בענין אריתי מורי עם בשמי כי הנה הריח הוא מהחוטם וטעם הוא בפה וחיך והרי הריח גבוה יותר במדריגה שהחוטם הוא נעלה וז״ש ותהילתי אחטם לך, וגם אנו רואים בחוש שהטעם הוא ע״י לעיסת המאכל ואז דייקא טועם החיך והגרון וגם כשהחיך טועם שוב אינו ראוי למאכל, משא״כ כ״ז בריח שתומ״י מגיע לו הריח, וגם כשהוא שלם, ולכן אין הדבר כלה, שחוזר ומריח כמה פעמים ולכן למעלה טעמים בחכמה גבי טעמים נקודות תגין אותיות, שהוא ראשית האצי׳, משא״כ הריח הוא למעלה מאצי׳ חוטמא דעתי׳ כמ״ש באד״ר דק״ל ע״ב עכ״ל *, ולכן כמו״כ בעשו שלא הי׳ לו רק המקיף דלבונה נק׳ זה ריח בגדיו לבושים שהוא מקיף.

קיצור. וזהו ריח בני, כי להוסיף המקיף צ״ל העלאת מ״נ, ולהמשכת מ״ד של פנימי׳ די להעלאת מ״נ של פנימי׳ ע״ד נפשי אויתיך אבל להמשכת מ״ד של המקיף צ״ל העלאת ג״כ בבחי׳ מקיף לצעוק אל ה׳ בצר לו, והנה ריח הוא העלאת מ״נ ודוקא מדברים חריפים לכן רק בקרבנות נאמר ריח ניחוח והוא מ״ן בבחי׳ מקיף, הריח הוא מהחוטם וטעם הוא בפה, טעם בחי׳ פנימי׳ טנת״א והריח מקיף ממשיך מבחי׳ שלמעלה מאצי׳ חוטמא, לכן כמו״כ בענין עשו שלא הי׳ לו רק מקיף שמצד המקיף שאל האיך מעשרים נקרא זה ריח בגדיו כו׳.

ג) **כריח** שדה אשר ברכו הוי׳, והנה השדה הוא בחי׳ מל׳ דאצי׳ (ה׳ ועז״נ מלך לשדה נעבד פי׳ כשהשדה נעבד בבחי׳ לעבדה זו רמ״ח מ״ע ולשמרה זו קיום שס״ה ל״ת אזי מלך עילאה מתיחד עמה כן פי׳ בזח״א קכ״ב א׳) והענין שיש בה ג״כ בחי׳ העלאת מ״נ, ויש בה ב׳ בחי׳ האחד הוא העלאת מ״ן בטבעה מאליה וממילא כמ״ש למען יזמרך כבוד ולא ידום קארי

לא הי׳ בו: בכת״י ב׳: לא רצה בבחי׳.
עכ״ל: בלקו״ת שה״ש לג, א.

תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך והוא העלאת מ״ן לפנימי׳ דהיינו לעורר המשכת הקו ויש העלאת מ״נ שצריך סיוע מלמעלה שאין בה כח להעלות מ״נ בעצמה והוא בחי׳ מקיף שהוא בחי׳ גילוי אוא״ס ב״ה בעצמו שהקו מאיר בתוך מקום החלל עצמו, והנה* העלאת מ״ן של בחי׳ פנימי׳ הוא בארה של מרים שהוא מעיין הנובע מאליו, משא״כ העלאת מ״ן של בחי׳ המקיף כתיב באר חפרוה שרים, ויכרו שם עבדי יצחק באר, עבדי יצחק הם המשכות מבחי׳ יצחק שהוא עיקר האבות ולכן בוצינא דקרדוניתא מקור הגבורות כמ״ש כי אתה אבינו, ולכן כתיב וירבו רועי גרר לומר לנו המים שנמשך בחי׳ המקיף עליהם מלמעלה שאינו נבלע כמו פנימי׳ שלהם כנ״ל, וזהו אשר ברכו הוי׳ שהוא ע״י סיוע מלמעלה כנ״ל (ה׳ אפ״ל זהו ענין מלך לשדה נעבד והיינו כשהשדה נעבד אזי גורמים בה כח שתוכל להעלות מ״ן להמקיף ע״ד באר חפרוה שרים שזהו ענין אתכפייא ואתהפכא חשוכא לנהורא, ואזי מתחבר עמה מלך עילאה והיינו דאיתא בזהר בראשית ד״ג ע״א הטעם שלא נברא העולם באותיות מלך מפני שהעולם צריך למלך הי׳ ראוי שיברא בו העולם, ופי׳ בז״ה וז״ל הנה גזרה חכמות המאציל העליון להיות עת וזמן להארת בינה במל׳ בר״ה ויוהכ״פ ואזי נק׳ מלך עכ״ל, והמכוון מדבריו כי בחי׳ מלך צ״ל ברוממות והתנשאות בבחי׳ מקיף, ולכן לא נברא העולם כי שיומשך בבחי׳ פנימי׳ רק בר״ה ויוהכ״פ מאיר בחי׳ זו בפנימי׳, ולכן אנו אומרים המלך הקדוש שנת׳ בלק״ת ד״ה כי כארץ וזהו דדווקא כשהשדה נעבד אזי דוקא תוכל להעלות מ״נ להמקיף ולכן אז דווקא מלך עילאה מתחבר עמה בבחי׳ המלך הקדוש שזהו״ע ואברכה לפני הוי׳ כנ״ל.

קיצור. ענין כרית שדה אשר ברכו הוי׳, השדה הוא בחי׳ מל׳ ויש בה ב׳ בחי׳ העלאת מ״ן הא׳ בטבעה ומאליה והוא העלאת מ״ן לפנימי׳ דהיינו המשכת הקו, ויש העלאת מ״ן שצריכה כח סיוע והיינו לעורר המשכת אור א״ס ב״ה בעצמו, וזהו מעלת באר חפרוה שרים שלמעלה מבארה של מרים (וזהו מלך לשדה נעבד ע״י שהשדה נעבד בבחי׳ לעבדה ולשמרה שעי״ז הוא מעלה מ״ן להמקיף אזי מאיר בה בחי׳ מלך עילאה שהוא ענין רוממות ומקיף, בענין המלך הקדוש שאומרי׳ בעשי״ת שהוא לפני הוי׳ תטהרו כו׳.

ד) **והנה** כ״ז הוא הבנת הפסוק לפי דעתו של יצחק שהבין שעשיו הי׳ לפניו אבל באמת היה זה יעקב ואיך יתכן בחי׳ זו על יעקב, הנה איתא במדרש תולדות ס״פ ס״ה בגדיו היינו בוגדיו בחי׳ בע״ת ע״ש בפי׳ המתנות כהונה, שהוא בחי׳ מקיף דמשכין לי׳ בחילא יתיר שבזהר מבואר בפ׳ חיי דקכ״ט א׳ ע״פ ואברהם זקן בא בימים כו׳ זכאין אינון מאריהון דתשובה דהא בשעתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא קריבין לגבי קוב״ה, מה דלא הוה הכי אפי׳ לצדיקים הגדולים פי׳ ענין התשובה הוא למעלה מכדי שתוכל נפשו שאת מפני שאין כח בנפשו להכיל (בד״ה תקעו* בפ׳ ב׳) גודל

והנה . . אתה אבינו : ראה אוה״ת פ׳ חקת ע׳ תתמג.

בד״ה תקעו : לקו״ת נצבים נד, ב.

המרירות ולכן אין צעקה זו אלא בלב שכל מה שהנפש מכילה עדיין יוכל להוציא בשפתיו ורוח פיו, משא״כ כשתגדל המרירות בנפשו עד שאין כח הנפש להכיל אזי א״א לכלוא את הרוח וצועק הולך וגועה עד שאין לו כח לדבר ולהוציא בשפתיו ורוח פיו ואין לו אלא צעקת הלב שנוגע עד מיצוי הנפש ממש, וכמעשה דר״א בן דרודייא פ״ק דע״ז די״ז סע״א שגעה בבכיה וצעקה עד שיצאה נשמתו ולכן אמרו עליו יש קונה עולמו בשעה אחת שבשעה אחת של תשובה קונה כל עולמו בעוה״ב, משא״כ באברהם כתיב בא בימים בבחי׳ כלי ולבוש כו׳ (ובזהר שמיני דמ״א א׳ ע״פ מי האיש החפץ חיים אוהב ימים משמע דצדיקים מדריגתם ליכלל בימים עליונים שהם ו״ק דאצי׳ וא״כ נמשך להם גילוי אור א״ס ב״ה המלובש בז״א, אבל בעלי תשובה משמע בזהר ויקרא דט״ז ב׳ שמדריגתם באו״א אשר שם התגלות עתי׳ שהוא בחי׳ א״ס ממש והעלת מ״נ כזה שהוא בחי׳ מקיף הוא מפני שמתבונן בגדולת א״ס ב״ה בעצמו ובכבודו כי אני הוי׳ לא שניתי כתיב רק הודו על ארץ ושמים וירם קרן לעמו כו׳ ונק׳ בחי׳ בע״ת אף מי שאין לו עבירות בידו רק צועק על הפירוד כו׳ והוא בחי׳ ריח שהוא בחי׳ העלאת מ״נ להמשיך בחי׳ המקיף דלעילא מטל השמים כו׳, והיינו ע״ד שביאר בד״ה תקעו הנ״ל שם וז״ל והענין כי רצה״ע יש לו ב׳ בחי׳ הא׳ המלובש בחכ׳ שהוא ראשית ההשתל׳ שבחי׳ רצון זה נמשך ע״י תומ״צ שהן הן רצה״ע המלובש בחכמה דאורייתא מחכ׳ נפקת והוא נמשך ע״י מעלת ומדריגת צדיקים גמורים המקיימים תורה ומצות כל ימיהם ולא פגמו בהם ח״ו, והב׳ הוא בחי׳ רצון העליון שלמעלה מעלה מסדר ההשתל׳ ואינו מלובש כלל בחכמה והוא גלגלתא למעלה מעלה ממשכן חב״ד כו׳.

קיצור. ביאור בחי׳ זו על יעקב ריח בגדיו היינו בוגדיו בע״ת דמשכין לי׳ בחילא יתיר למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת כמעשה דר״א בן דרודייא, בא בימים יומין דז״א בע״ת בבינה שבה התגלות עתיק, ונמשך התשובה מההתבוננות אני הוי׳ לא שניתי עי״ז ממשיך מבחי׳ טל השמים כי יש ב׳ בחי׳ רצון כו׳.

אך להבין כ״ז והלא יעקב הוא בחי׳ קדושה ובלא״ה נמשכים בו כל האורות עליונים א״א ואו״א כנ״ל, אך הברכה היא בתוספת וריבוי המשכה מלמעלה מסדר ההשתל׳ שאינה לפי ערך וסדר ההשתל׳ כדי להיות ורב דגן ותירוש אלו הלכות ואגדות שנתלבשו בלבושי׳ גשמיי׳ כו׳ זרעים בחסד וכן כל התורה סיפורי מעשיות וכן נביאים שופטים מעשה דשמשון ופילגש בגבעה, וכן כל מעשה המלכים וסיפורי מעשיות שבגמ׳ דרבב״ח ודומיהן הכל מלובש בהן סודות התורה ועד״ז ג״כ מעשה המצות שע״י סוכה ולולב ציצית ותפילין גשמיי׳ יהי׳ המשכת אור א״ס ב״ה שלמעלה מעלה מהשתל׳ שלפי ערך וסדר ההשתל׳ בעשי׳ החיות מצומצם מאד ע׳ גבי ישא ה׳ פניו אליך ובכדי שיאיר אור רב מאוא״ס ב״ה צ״ל ברכה והמשכה לזה מבחי׳ עליונה מאד (ה׳ דוגמת ממ״ש בלק״ת בשה״ש סד״ה ביאור ע״פ יונתי בחגוי הסלע פ״ב* וז״ל והנה

* יונתי בחגוי הסלע פ״ב: יח, א.

ענין מתן תורה שהוא התלבשות המצות עליונים רמ"ח אברים דמלכא מה שהקב"ה מניח תפילין כו' במצות גשמיות תפילין בקלף ודיו ציצית בצמר וכן סוכה ולולב כו' ושאר כל המצות היינו שע"י קיום המצות בגשמיות ממשיכים אור א"ס ב"ה המתגלה ברמ"ח אברים דמלכא שמתגלה למטה בעשי' כו', ואיך יהי' התקשרות האצילות עם העשי' ממש הוא מפני שהנשמות עלו במחשבה הקדומה סוכ"ע שהוא בחי' א"ק שהוא כתר הכללי דאבי"ע, ולכן אצילות ועשי' שוין לגבי בחי' זו והמשכה מע"ק בהנשמות ע') הוא ע"י יצחק דווקא שהוא שרש הגבורות בוצינא דקרדוניתא שהוא קו המדה שמודד להיות חכמה ומשם נמשך תוספת אור וגילוי וגם בעשי' הגשמי' (ה' כי במ"א הקו המדה זהו הקו וחוט דאור א"ס והוא מלובש בא"ק ע"כ משם הכח להיות התחברות אצי' ועשי', ועמ"ש מענין קו המדה בהביאור ע"פ ועתה יגדל נא דתקס"ג* ע'), וזהו ויתן לך האלקים גם בבחי' צמצום (ה', ובמד"ר פי' ויתן לך אלקים אלקותו, ור"ל שיתן לך אלקותו שע"י המצות מעשיות יומשך גילוי אלקות המלובש בע"ס דאצילות יומשך גם בעשי', ע') וקאי ויתן על בחי' הוי' האמור למעלה בפסוק אשר ברכו הוי', (ה', דהיינו ע"ד שז"א נקראת אלקים לגבי ע"ק שנקרא הוי', ע') ואף גם זאת בלי דעתו של יצחק רק בא אחיך במרמה שא"א להתלבש בבחי' הדעת (ה', י"ל לפי שצ"ל ברכה למעלה מקו המדה, אלא בברכה זו נמשך ג"כ ע"י קו המדה כמ"ש בביאור ע"פ כה תברכו גבי ישא ד' פניו אליך בענין עד כזית עד כביצה, ע'), וכענין שאמרו לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא כי ענין בזכותא הוא לפי ערך ההשתל' שבכך ראוי לו משא"כ במזלא הוא למעלה מלפי ערך אף שאינו ראוי כו' (ה', לפי מש"ל שכח קשר האצי' עם העשי' נמשך ע"י ע"ק שזהו ענין ויתן לך כו', והנה בע"ק יש ג"כ ח"ס שזהו בחי' קו המדה יש בחי' כתר ומשם נמשך הברכה בקו המדה, וזהו וגבה מאד מסט' דיעקב כמש"ל, ע') והיה צריך לזה לתקן עה"ד שהי' ג"כ במרמה ופתוי של נחש שעל ידו נתגשמו העולמות ונעשה עירוב גשמיות ברוחניות ולתקן זה עשה מההפך אל ההיפך והמשיך רוחניות ואורות העליונים שיהי' נמשך גם לגשמיות, ועמ"ש ע"פ ויעש משה נחש נחשת.

דתקס"ג: ראה אוה"ת פ' שלח ע' תצג ואילך.